

New Testament

Bari Language

Bari - Bible - New Testament

Matayo	3	
Marako	69	
Luka	104	
Yoane	175	
Konesi	228	
Roma	295	
1 Korinto	325	
2 Korinto	354	
Galatia	372	
Epeso	383	
Pilipoi	393	
Kolosai	400	
1 Tesalonike	407	
2 Tesalonike	413	
1 Timoteo	417	
2 Timoteo	425	
Tito	431	
Pilimona	435	
Ebere	437	
Yakobo	458	
1 Petero	466	
2 Petero	474	
1 Yoane	479	
2 Yoane	486	
3 Yoane	487	
Yuda	489	
Kweyatti	491	

Bari - Bible - New Testament

Matayo

Matayo 1

- 1 Dina a kenet na merenyejin ti Yesu Kristo, nuro lo Dawidi, nuro lo Abarayama.
- 2 A Abarayama yuṅundye Yisaka, a Yisaka yuṅundye Yakobo, a Yakobo yuṅundye Yuda se ko luṅasirik kanyit,
- 3 a Yuda yuṅundye Perese, se ko Jerak (ṅote nase a Tamara), a Perese yuṅundye Keseron, a Keseron yuṅundye Ram,
- 4 a Ram yuṅundye Aminadaba, a Aminadaba yuṅundye Nasona, a Nasona yuṅundye Salamona,
- 5 a Salamona yuṅundye Boaja (Raba a ṅote Boaja), a Boaja yuṅundye Obede (Ruta a ṅote Obede), a Obede yuṅundye Yisai,
- 6 a Yisai yuṅundye mor Dawidi. A Dawidi yuṅundye Solomona (nakwan na Uriya a ṅote Solomona),
- 7 a Solomona yuṅundye Rabama, a Rabama yuṅundye Abiya, a Abiya yuṅundye Asa,
- 8 a Asa yuṅundye Yosapata, a Yosapata yuṅundye Yorama, a Yorama yuṅundye Ujiya,
- 9 a Ujiya yuṅundye Yotama, a Yotama yuṅundye Akaja, a Akaja yuṅundye Kijikiya,
- 10 a Kijikiya yuṅundye Manase, a Manase yuṅundye Amon, a Amon yuṅundye Yosia,
- 11 a Yosia yuṅundye Yekonia se ko luṅasirik kanyit, i diṅit na toyuöjine se i jur lo Babela nu.
- 12 A i mukök na toyuöji nase tojo Babela, a Yekonia yuṅundye Salatiele, a Salatiele yuṅundye Jerubabela,
- 13 a Jerubabela yuṅundye Abiuda, a Abiuda yuṅundye Eliakim, a Eliakim yuṅundye Ajor,

14 a Ajor yuṅundye Sadok, a Sadok yuṅundye Akim, a Akim yuṅundye Eliyuda,

15 a Eliyuda yuṅundye Elejara, a Elejara yuṅundye Matan, a Matan yuṅundye Yakobo,

16 a Yakobo yuṅundye Yosepa lalet lo Maria, a Maria yuṅundye Yesu logon a luṅu a Masia lo.

17 Nyena nyakwariat liṅ suluja ko Abarayama tojo ko Dawidi a nyakwariat puök wot iṅwan, köti suluja ko Dawidi tojo ko toyuöji nase tojo Babela gwe a nyakwariat puök wot iṅwan, köti suluja i toyuöji nase tojo Babela nu tojo i diṅit na Masia gwe a nyakwariat puök wot iṅwan.

18 Nyena a yuṅwe na Yesu Kristo gwe sona. Maria ṅote nanyit aje torukökin i toyem ko Yosepa, ama i ṅerot nagon se a ko nyuṅ torumbö nu, a kulya kanyit iṅge dena adi nye gwon ko pele na Mulökötyo Loke.

19 A Yosepa lalet lonyit gwe a ṅuto lo rigwo, a tine 'böṅ toyujö kwe na Maria ko ṅutu liṅ i komoṅ, a lepeṅ 'deke yandu nye a lwön.

20 A na yeyeji lepeṅ kine kulya nu, mete, a malaikatat lo Matat puköki ko lepeṅ i rudwe kulya adi, Yosepa ṅuro lo Dawidi, ko kujönö i jonga na Maria a nakwan inot, kogwon ṅilo ṅo logon a topikaki lepeṅ lo a lo Mulökötyo Loke.

21 A nye mo ta'duundye ṅuro lulalet, a do mo gwije lepeṅ a Yesu, kogwon lepeṅ mo lwölwök ṅutu kanyit i toronjin kase.

22 Kine ṅo liṅ a pokin anyen kulya na jam Matat ko nebi i kutuk köju kunu ködyö kokona, adi,

23 Mete, 'diet mo gwon ko pele a mo ta'duundye ṅuro lulalet, a se mo gwije lepeṅ a Imanuele (Imanuele nyönyökö adi, Dun gwon ko yi).

24 A Yosepa ko purwene i doto, a nye iṅge kondya gwoso nagon malaikatat lo Matat aje sarakindye lepeṅ nu, a nye jongi Maria a nakwan nanyit,

25 ama a nye gwe a ko dotori lepeṅ tojo nye a ta'duundyö ṅuro lonyit; a nye gwije lupudi lo a Yesu.

Matayo 2

1 A nagon Yesu aje yuṅwe i Beteleme na Yudaya i diṅit na gwondi Erode a mor nu, mete, a ṅutu lokoṅ ti swöt lo 'yure pondi Yerusalema,

2 a piye adi, Liya lupudi logon a yuṅwe a mor lo Yudayaki lo? Kogwon yi aje met kaserököti lonyit ṅiun i swöt lo 'yure, a yi kulo aje pondya i twöju na lepeṅ.

3 A na yiṅge mor Erode kine kulya nu, a nye wiwinyani wiwinya parik se ko ṅutu liṅ ti Yerusalema.

- 4 A nye luŋgi koanejin temejik liŋ ti ŋutu, se ko katodinök kase ti Saresi ti Mose i pirit na gelenj a piŋe se adi, Masia ködyö yuŋwe ya?
- 5 A se waddi adi, Masia ködyö yuŋwe Beteleme na Yudaya; kogwon kune a ŋo nagon nebi lo wurjö adi,
- 6 Ta ŋutu ti Beteleme na gwon i jur lo Yuda, ma'di ködyö kötumit nasu a na'dit i kiden na kasarak ti Yuda, ama kasaranit mo pupukun kaŋo konut logon mo yuggu ŋutu kwe Yisaraele.
- 7 A kirut Erode luŋundye ŋutu lokoŋ kulo a lwön, a 'deke denundya kase 'bura ko ŋilo kaserököti pukun i nan diŋit gwak.
- 8 A nye sonyoddi se Beteleme yu kulya adi, Iti ta, ga'yi ta 'bura kulya ti ŋilo lupudi, a ko ta a ryö lepeŋ jaki ta nan loŋe, anyen nan köti böŋö tu i twöju na lepeŋ.
- 9 A nagon se aje yiŋga kulya na jam mor kunu, a se iti tu, a kaserököti logon se aje met i ŋiun i swöt lo 'yure lu iti kase ŋerot, tojo ko nye a pokin i gwo'dan ki i pirit na gwondi lupudi kata na.
- 10 A na meddi se kaserököti lo nu, a se lyöŋi lyöŋön nyonyola parid;
- 11 a se lupöni kadi, a meddi lupudi lo se ko Maria ŋote nanyit. A se dulakine kak ko komoŋsikan a twöji lepeŋ, a se ŋaji tukwörien nase, a 'doggi lepeŋ ko 'dokesi nagon a dakap, ko bökur, ko mur.
- 12 A Dun tokujöndi se i rudwe adi ti se gwe ti yitö ko Erode yu, nyena a se yitöni kase i jur tiri lele kiko.
- 13 A nagon ŋutu lokoŋ aje ŋjörö nu, a malaikatat lo Matat puköki ko Yosepa i rudwe kulya adi, Dine ŋien, jongo lo lupudi se ko ŋote nanyit, ko wöki ta Ejipeto yu; si'dani ta nyu tojo ko nan a takin ta, kogwon Erode 'dek ga'yu lo lupudi anyen tatatu lepeŋ.
- 14 A Yosepa ŋine ŋien, a jongo lupudi se ko ŋote nanyit i tukwaje a ŋjörö tojo Ejipeto,
- 15 a nye si'dani nyu tojo Erode a twan. Kine a pokin anyen kulya na jam Matat ko nebi i kutuk köju kunu ködyö kokona, adi, Nan a luŋun ŋuro lio kaŋo Ejipeto yu.
- 16 A na meddi Erode adi ŋutu lokoŋ kulo aje dumba nye nu, a nye wore woran a tömönik, a nye soni ŋutu i tatuja na ŋwajik lyan liŋ lo gwon Beteleme ko i mara kanyit lo gwon ko kiŋajin murek, kode logon a ko nyuŋ 'dur kilo, kenundya kiŋajin kase suluja i diŋit na denundye nye ko ŋutu lokoŋ adi se a met kaserököti i ŋiun nu.
- 17 Nyena kulya nagon nebi Yeremia köju a jam kunu aje kona adi,

18 Gworo lele a kuun Rama yu, gwigwien ko luluijō parik, Raele gwigwien n̄wajik kanyit, a nye tine 'bön suka kogwon se gwe 'bayin.

19 A i mukök nagon Erode aje twan nu, mete, a malaikatat lo Matat puköki ko Yosepa i rudwe Ejipeto yu,

20 kulya adi, Dine n̄ien, jon̄e lo lupudi se ko n̄ote nanyit, ko yitöni ta bot i jur lo Yisaraele, kogwon n̄utu logon ga'yu tatuja lo lupudi kulu aje twatwa.

21 Nyena a nye n̄ine n̄ien, a jon̄gi lupudi se ko n̄ote nanyit a yitöni bot i jur lo Yisaraele.

22 A na yin̄ge nye adi Arkelau lo tumatyan i Yudaya ruddya Erode monye lonyit nu, a nye kujönöni kujönö tu nyu, a D̄un ko tokujöndi lepen̄ i rudwe, a nye iti i jur lo Galilaya.

23 A nye iti a si'dani i köji na lun̄u a Najareta, anyen kulya na jam nebijin köju kunu ködyö kokona adi, Nye mo lun̄u a n̄uto lo Najareta.

Matayo 3

1 Nyena i n̄inu diñit a Yoane Kabatisanit lo pondi a tokuje i yöbu na Yudaya adi,

2 Löpugge ta töilyet kogwon Tumatyan na Ki aje yeñundya.

3 Kogwon n̄ilo a nye logon nebi Yisaya köju a jambu i kulya kanyit adi, Gworo lo lele n̄uto wowon̄on i yöbu adi, Yayarakı ta kiko lo Matat jojo, rine ta gwokiot kanyit gwogwo.

4 A Yoane in̄ge jupu bon̄go nagon tetena ko kupir ti kamilo, ko a dukukindyö gom nagon a 'böriköt kanyit i mukök, a kinyo lonyit gwe a mayat se ko siwatat na mu'diñ.

5 A n̄utu ti Yerusalema ko n̄utu ti Yudaya 'bukulun̄, se ko n̄utu ti jur 'bukulun̄ lo diñö ko Yardene, iti ko lepen̄ yu,

6 a lepen̄ in̄ge batiddya se i kare Yardene, a se tugge toronjin kase.

7 Ama a na meddi lepen̄ Parusijin jore se ko Sadokejin jore pondya i batisa nu, a nye piye se adi, Ta torela ti munuö, n̄a lo tokujöndu ta i woran na popo nu, anyen ta rwörwöddu le?

8 Kondi ta n̄o nagon kwekindya adi ta 'diri aje löpuggö töilyet,

9 an ta ko yeyeju ta kasu i töilyet adi, Abarayama a merenye likan̄. Nan takindya ta adi D̄un bubulö pipilundya nyakwariat ti Abarayama ma'di i kilo n̄urupö.

10 Ma'di son̄inana tulu a tetenaki ajo anyen tokori kaden i kokori. Kaden lin̄ logon ti radan ludweki lo'but kilo toko kak a gubani i kiman̄.

11 Nan lo batiddya ta ko pion anyen kwekindya adi ta aje löpuggö töilyet. Ama lele njilo popo köyö i mukök logon rinjit nanyit a дума lwölwön nio, logon nan ti jukin 'doggu kamuka kanyit. Lepeṅ mo batiddya ta ko Mulökötyo Loke ko kimaṅ.

12 A nye gwe ko köbi setet kanyit i könin, a nye mo seddi 'bolot liṅ lo gwon kanyit i pirit gwutet na 'bolot kulo, a yundye 'bolot kanyit i gugu, ama a nye mo 'yurje pudi ko kimaṅ nagon ti bulö peṅa.

13 Nyena a Yesu ṅiu kaṅo i Galilaya a pondi Yardene ko Yoane ni i batisa ko lepeṅ.

14 Ama a Yoane ködyö mörji teṅgu lepeṅ adi, Do ködyö lo batiddya nan, a do kölumbö lo pondi köyö ni!

15 Ama a Yesu waddi lepeṅ adi, Sonjinana ti gwe sona, kogwon ködyö a na'but ko yi kokon ṅo liṅ nagon Dun 'de'dekan i njilo kiko. Nyena a Yoane rugge batiddya lepeṅ.

16 A nagon Yesu aje batisa nu, 'de'de a nye pondi kaṅo i pion kata, mete, a ki iṅge ṅaju, a nye meddi Mulökötyo lo Dun pondi gwoso gure a 'duki ko lepeṅ loki;

17 mete, a gworo lo kuu ki yu adi, Dilo a pilili lio lo Duro lo nyanyara, logon nan a lyöṅgi parik lo.

Matayo 4

1 Nyena a Mulökötyo Loke nyömöddi Yesu i yöbu nagon ṅutu 'bayin kata anyen kaṅöönit temba lepeṅ.

2 A Yesu mindye mindya perok merya iṅwan, a i mukök a nye gwe ko magor.

3 A katemanit lo pondi, a kulyani ko lepeṅ adi, Ko do a Duro lo Dun taki kilo ṅurupö anyen wora a ambatajin.

4 Ama a nye waddi adi, A wurö adi, Dutu ti gwolon kogwon kinyo ka'de, ama gwolon ko kulyaesi liṅ logon lupe kaṅo ko Dun i kutuk.

5 A njilo kaṅöönit jonji lepeṅ i köji nake, a togwi'dikindye lepeṅ i lotek lo Kadi na Dun,

6 a kulyani ko lepeṅ adi, Ko do a Duro lo Dun, gubara mugun kak; kogwon a wurö adi, Dun de sarju malaikajin kanyit i kulya kunök. Köti adi, Se de 'de'dep do ko könisi kase, an do ko julökin mokot ilot i ṅurupit.

7 A Yesu waddi lepeṅ adi, A wurö köti adi, Do ködyö ti mörju Matat Dun ilot.

8 A kaṅöönit köti jonji lepeṅ i mere lojo parik, a kwekindye lepeṅ tumatyanjin liṅ ti kak, se ko minyo lose;

- 9 kulya adi, Nan de titikin do kine njo liŋ ko do a dulaki kak i twöju na nan.
- 10 A Yesu kulyani ko lepeŋ adi, Ingo, Satani! kogwon a wurö adi, Do ködyö kugga Matat Dun ilot a kitakindye lepeŋ ka'de.
- 11 A kirut kaŋöönit kö'yi lepeŋ, a malaikajin lo pondi a kitakindye lepeŋ.
- 12 A Yesu ko yinŋe adi Yoane aje moka nu, a nye kö'yi njinu pirit a iti Galilaya.
- 13 A nye kö'yi Najareta, a iti tu a si'dani Kaperanauma nyona ko tör na Galilaya, i kak na Jebulun ko na Napatali,
- 14 anyen kine kulya ködyö kokona gwoso na jambi nebi Yisaya köju nu adi,
- 15 Jur lo Jebulun se ko lo Napatali, kiko lo tiri tör дума na 'balaŋ i nu pele na Yardene, Galilaya na ntu ti jurön ka'de ka'de—
- 16 ntu lo si'da i mudwe kilo a meddya parara дума, se lo si'da i jur logon twan gwon kata kilo parara a pukökin kase.
- 17 Suluja i njinu diŋit a Yesu suluje tokujö adi, Löpugge ta töilyet, kogwon Tumatyan na Ki aje yeŋundya.
- 18 A na wöröjine Yesu i kijit na tör na Galilaya nu, a nye meddi luŋasirik murek, Simona logon luŋu a Petero, se ko Andarea luŋaser lonyit, gubaddu ku'yi i tör, kogwon se a ntu kalokak ti somot.
- 19 A nye kulyani ko lepeŋat adi, Kipundye ta nan, a nan mo tindi ta i jikundyö na ntu köyö ni gwoso ntu logon jikundyö somot ko ku'yi.
- 20 A lepeŋat kö'yi ku'yilan kase adi wulek, a kepoddi lepeŋ.
- 21 A na tirikin njerot nu, a nye köti meddi kulye ntu murek logon a luŋasirik, Yakobo nuro lo Jebedayo se ko Yoane luŋaser lonyit, gwon i ki'bo kata i pirit na geleŋ ko Jebedayo monye lose ririgga ku'yilan kase. A nye luŋgi lepeŋat.
- 22 A de'de se kölökindye ki'bo se ko monye lose, a se kepoddi lepeŋ.
- 23 A Yesu wöröni i Galilaya liŋ, totodinöddu kase i kadijik momoresi, ko totokuöddu Loŋe Lo'but lo Tumatyan, ko totokeladdu ntu i twana liŋ ka'de ka'de ko i gilösi liŋ.
- 24 A loŋe i kulya ti lepeŋ kuörö i jur lo Suria 'bukuluŋ, nyena a ntu jondi ntu kase kanyit ni logon njoŋga ko twana ka'de ka'de, ko logon totomie ko gilösi ka'de ka'de, ko logon a moka ko mulökö, ko lo gwon ko lomerya, se ko se logon a babatatu mugunya kase a twatwa, a nye inŋe toke se.
- 25 A ntu jore parik kepoddi lepeŋ. Kilo ntu po Galilaya, ko Dekapoli, ko Yerusalema, ko Yudaya, ko i nu pele na Yardene.

Matayo 5

- 1 A Yesu ko meddi ntu jore parik, a nye iti i mere ki. A nye si'dakine kak, a ntu kanyit kajujumuk iti kanyit yu.
- 2 A nye suluje todindyö se adi,
- 3 Dutu logon a lomerika i töilyet kilo a kalyöñök; kogwon Tumatyan na Ki a nase.
- 4 Dutu logon dedelya kilo a kalyöñök; kogwon se mo susuka.
- 5 Dutu logon a lokoyokak kilo a kalyöñök; kogwon kak liñ mo gwon a nase.
- 6 Dutu logon ko magor ko a moka kure i kondya na torigwo kilo a kalyöñök; kogwon se mo yiyimönö.
- 7 Dutu logon wowon konyen ko ntu kilo a kalyöñök; kogwon se mo woworikin konyen.
- 8 Dutu logon a loke i töilyet kilo a kalyöñök; kogwon se mo memet Dun.
- 9 Dutu logon tomorja kulye ntu anyen gwon ko taliñ kilo a kalyöñök; kogwon Dun mo luñ se a njwajik kanyit.
- 10 Dutu logon a sasanya kogwon löti lo rigwo kilo a kalyöñök; kogwon Tumatyan na Ki a nase.
- 11 Ta a kalyöñök ko ntu momoroju ta, ko a sasandi ta, ko a nõkindye ta kulya narok liñ ka'de ka'de kogwon kulya kwe.
- 12 Dutu kõju a sasandu nebijin sona logon kasu ñerot kulu i ñilo kiko lo gelen ñilo. Nyena lyöñi ta lyöñön ko nyolani ta nyola parik, kogwon ropet duma nasu a 'delaki ta ki yu.
- 13 Ta a 'balañ na na kak. Ama ko 'balañ a wora pötö nye bubulö to'busa ada? A nye köti gwe 'bak 'bulit ama a gubajine kaño i ryoryoka ko mok.
- 14 Ta kilo a parara na na kak. Köji nagon a 'duköki i mere loki na ti bulö 'dela.
- 15 Lele ntu 'bayin logon mokakindya lombo a muke muk ko kupö, ama nye togwi'dikin ki, anyen pararakindya i ntu liñ lo gwon kadi kilo.
- 16 Nyena ti parara nasu kobbi kobbu sona ko ntu i komoñ, anyen na meddi lepeñat ño na'but na kon ta kine nu, a se böñö pupurje Monye losu lo gwon ki lu.
- 17 Ko yeyeju ta adi nan aje po i tu'baka'yu na Saresi ti Mose se ko ño na wur nebijin kune; nan a ko po i tu'baka'yu na se ama i tutuñökinyö na se.
- 18 'Diri nan takindya ta adi, tojo ko ki se ko kak a likin, ma'di leta gelen na'dit kode kotet na leta mo ti likin i Saresi tojo ko kine ño liñ aje kona.
- 19 Nyenagon ko ntu logon a kõrju ma'di saret lo'dit i kilo saresi, a todinikindye kulye ntu anyen kondya sona, lepeñ mo luñu a lo'dit i Tumatyan na Ki; ama

ko n̄uto 'de'dep Saresi, a todinikindye kulye n̄uto anyen 'de'dep, n̄ilo n̄uto mo luṅu a duma i Tumatyan na Ki.

20 Kogwon nan kulya ko ta adi, ko löti losu lo rigwo a ko lwön̄ lo katodinök ti Saresi ti Mose se ko lo Parusijin, a ta mo tine lupö i Tumatyan na Ki.

21 Ta aje yiṅ adi n̄utu ti 'beron köju kulu a saraki adi, Do ködyö ti tatuja n̄uto; nyena n̄uto logon a tatuja lo ködyö jwe i 'duṅöki na putet.

22 Kölumbö nan takindya ta adi, ko ṅa lo woran ko luṅaser lonyit ködyö jwe i 'duṅöki na putet; a ko ṅa lo momoroju luṅaser lonyit, lepeṅ ködyöjwe i 'duṅöki na putet i teṅ na kaliliyak; a ko ṅa lo kulya adi, Do lu'bön̄! lepeṅ ködyö jona i kimaṅ na Geena.

23 Nyena ko do wukindya 'dokat inot i pirit 'yuret na rubaṅgajin, a do yiyiundye nyu adi do a konakindya luṅösur arabat,

24 kölöki 'dokat inot nyu i komoṅ na pirit 'yuret na rubaṅgajin. A kokwe iti i mora ko luṅösur, a do kirut yitwene bot i wukindya na 'dokat inot.

25 Tetendi tojulin 'de'de ko miriku ilot na tiri ta i kiko ko lepeṅ i putet nu, an lepeṅ ko putukin do ko ka'duṅönit lo putet i könin, a ka'duṅönit tindi do ko katiyunit i könin, a do tikine i kadi rereket.

26 'Diri nan takindya do adi, do mo ti kölwē kwön̄ tojo ko do a rop taripatat na 'dutet.

27 Ta aje yiṅ adi köju a saraki adi, Do ködyö ti lubbö.

28 Kölumbö nan takindya ta adi, I n̄utu liṅ geleṅ geleṅ, n̄uto logon a be'ya n̄uto nakwan lo 'diri aje lup lepeṅ kanyit i töili.

29 A ko koṅe ilot lutaten lo lokundya do i torondya, wuluddu nye kaṅo ko gubara nye mu'diṅ; bia a na'but ko do tolikindyo lele swöt ilot lo mugun lwölwön̄ do gubaji i Geena ko mugun inot 'bukuluṅ.

30 A ko könin ilot lutaten lo lokundya do i torondya, 'duṅu nye kaṅo ko gubara nye mu'diṅ; bia a na'but ko do tolikindyo lele swöt ilot lo mugun lwölwön̄ do gubaji i Geena ko mugun inot 'bukuluṅ.

31 Köti köju a saraki adi, Duto logon yandu nakwan nanyit lo, ti lepeṅ ködyö tiki nakwan waraga yanyet.

32 Kölumbö nan takindya ta adi, I n̄utu liṅ geleṅ geleṅ n̄uto logon yandu nakwan nanyit ake yandu ko a rye i lupö, a nye tindi lepeṅ wora a kalupe, a ko ṅa lo yemba n̄uto nagon aje yanya na köti a lup lepeṅ.

33 Köti ta aje yiṅ adi n̄utu ti 'beron köju kulu a saraki adi, Do ködyö ti 'belengu milye ilot, ama ṅo nagon do a milyekin Matat kune do agu ködyö kokon.

34 Kölumbö nan takindya ta adi, ta ti milyeju kwön̄, kode i 'dindya na ki, kogwon nye a si'daet na Dun,

- 35 kode i 'dindya na kak, kogwon nye a tökit nanyit na mokosi, kode i 'dindya na Yerusalema, kogwon nye a köji nanyit na Mor duma;
- 36 köti ko milyeju i 'dindya na kwe inot, kogwon do ti bulö löpuggö lele kupiret ilot gelenj a lokwe kode a lurwö.
- 37 A ko ruket inot gwon a Ee, a ti nye gwe a Ee, ama ko gwon a 'Bayin, a ti nye gwe a 'Bayin. Kulyaesi logon a lwönngu kilo po ko Dilo Loron.
- 38 Ta aje yinj adi köju a saraki adi, Koñe ropa ko koñe, a kele ropani ko kele.
- 39 Kölumbö nan takindya ta adi, Do ködyö ti mörö ko nuto logon konakindya do arabat. A ko lele nuto a nanju do i ñebi lutaten, löpuköki lepenj lo kadoñe lo köti anyen nanaña.
- 40 A ko lele nuto 'dek jonja do i putet yöñö 'dumaddu jölöbiya inot, ti lepenj köti 'dumaddi boñgo inot muit na.
- 41 A ko lele nuto a ri'diaddu do i tu maili gelenj, a ti do moraddi ko lepenj mailijin murek.
- 42 Tindi nuto logon a mo'yu ño konut, an do ko renyakindya nuto logon yöñö kurjö ño konut.
- 43 Ta aje yinj adi köju a saraki adi, Do ködyö nyanyar marate ilot a do mandi miriku ilot.
- 44 Kölumbö nan takindya ta adi, Nyare ta nyar merok kasu, ko momo'yi ta Dun kogwon kulya ti nutu lo sasandu ta kilo,
- 45 anyen ta böñö gwon a ñwajik ti Monye losu lo gwon ki lu, logon tindu koloñ nanyit i nyerakin i nutu lo'but ko lorok, ko a sunyundye kudu i nutu lo yiyiniki ko logon ti yiniki.
- 46 A ko ta nyarju nutu logon nyanyar ta kilo, a ta wuji nan ropet? Kapepenak ti usur ti kondya sona le?
- 47 A ko ta roman ko luñösurök ka'de, a ta lwönngi kulye nutu ko nyo? Paganojin köti ti kondya sona le?
- 48 Nyenagon ta ködyö gwon a lo'but i ño lij, gwoso na gwondi Monye losu lo ki a lo'but i ño lij na.

Matayo 6

- 1 Kunyar ta an ta ko kondya ta konesi kasu na'but ko nutu i komoñ anyen se memet ; ko ta a kondya sona, a Monye losu lo gwon ki lu mo tine tikin ta ropet.

- ² Nyena ko do tindu lomerika 'dokesi, an do ko laija i kuddya na tore, gwoso na kondi kamumulukak i kadijik mo moresi ko i kikolin na anyen ntu bubu se. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.
- ³ Ama ko do 'do'dogga lomerika, ti könin ilot lo kadoŋe gwe ti den ŋo nagon könin ilot lo lutaten kokon na,
- ⁴ anyen do 'dogga a lwön; a Munyi logon memet ŋo nagon kona a lwön lo mo ropakindye do.
- ⁵ Köti ko ta gwon i kwakwaddu, ko mirakindya ta ntu kamumulukak logon nyanyar gwo'dan ki i kwakwaddu i kadijik momoresi, ko i keresi ti kikolin ti köji anyen ntu liŋ memet se. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.
- ⁶ Ama ko do 'dek kwakwaddu, lupöni konut i kadi lukata i tonkwet, kini kin kötumit, ko kwakwaddi Munyi logon ti meta lo; a Munyi logon memet ŋo nagon kona a lwön lo mo ropakindye do.
- ⁷ Ko ta kwakwaddu, ko nyanyaggu ta ŋo kana gwoso na kondi paganojin na, kogwon se yeyeju adi se mo yiyiŋa kogwon se kwakwaddu parik ko kulyaesi jore.
- ⁸ An ta ko mirakindya ta lepeŋat, kogwon Monye losu aje den ŋo nagon ta 'de'dekan kine a kokwe nagon ta a ko nyuŋ pi lepeŋ.
- ⁹ Ta ködyö kwakwaddu sona adi, Baba likan lo ki, Ti karin kunök bulani bula,
- ¹⁰ Ti tumatyan inot po, Ti ŋo nagon do 'de'dekan kune ti konani kona i kak ni gwoso na konari se ki yu nu.
- ¹¹ I lo lor tiki yi kinyo likan lo lor;
- ¹² Pitöki yi i ŋo nagon yi a kondya arabat kune, gwoso nagon yi köti a pitökindye ntu logon a konakindya yi arabat kulo na;
- ¹³ An do ko tikin yi i tema, ama lwöki yi i njilo loron.
- ¹⁴ Kogwon ko ta pipitökin ntu i lyaŋesi kase, a Monye losu lo gwon ki lu köti mo pitökindye ta;
- ¹⁵ ama ko ta ti 'bön pitökindyö ntu i lyaŋesi kase, a ma'di Monye losu lo gwon ki lu mo tine pitökin ta lyaŋesi kasu.
- ¹⁶ Nyenagon ko ta mimindya, ko mirakindya ta kamumulukak lo gwon ko komonşikan nagusulak, kogwon se löpuggö komonşikan kase a narok anyen ntu memet adi se 'diri mimindya. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.
- ¹⁷ Ama ko do mimindya, wele we kwe inot ko welet, köti lalane lala komonş inot,

- 18 anyen ntu böñö gwon ti den adi do mimindya, tuñ Munyi logon ti meta lo lepeñ lo dendya; a Munyi logon memet ño na kon do a lwön kune mo ropakindye do.
- 19 Ko 'delakindya ta 'börik tukwörienjin i na kak, i pirit nagon kokora se ko lolo'dokwe kökörji na, i pirit nagon kolak turöddu kata i kokoladdu na.
- 20 Ama 'delaki ta 'börik tukwörienjin ki yu, i pirit nagon kokora ti bulö kökörju kode lolo'dokwe, i pirit nagon kolak ti turöddu kata i kokoladdu nu.
- 21 Kogwon i pirit na gwondi tukwörien inot kata nu, a töili ilot köti gwe nyu.
- 22 Konyen gwon a lombo lo mugun. Nyena ko konyen kulök a lo'but, mugun inot 'bukuluñ köti a jore ko parara.
- 23 Ama ko konyen kulök a lorok, a mugun inot 'bukuluñ gwe i mudwe. Nyena ko parara na gwon konut i mugun na gwe a mudwe, a mudwe 'diri gwe a duma!
- 24 Lele ntu 'bayin logon bubulö kitakindya ntu murek; kogwon kode nye mandu lele a nyarji lele, kode nye twöju lele a laundy lele. Ta ti bulö kitakindya ko Dun ko tukwörien.
- 25 Nyenagon nan takindya ta adi, Ko wiwinya ta i kulya ti kinyo logon tindu ta i gwon jörun, ko ta nyesu nyo kode ko ta möju nyo, kode i kulya ti bongwat nagon ta jupukin kasu i mugunya. Ru na ntu ti lwöñ kinyo le? Mugunya ti ntu ti lwöñ bongwat ñona le?
- 26 Mete ta kwen. se ti weja a tine ñerja, a tine 'de'ya i gugwö, ama Monye losu lo gwon ki lu lo tunyeju se. Ta ñona ti gwon ko 'bulit a duma bia lwöwöñ se le?
- 27 Lon ntu losu logon wiwinyesi kanyit bubulö julakindya lokiliñ gelen i ru nanyit le?
- 28 Ko nyo nagon ta wiwinya i kulya ti bongwat ? Yeyene ta köturön ti mu'diñ ko se 'durundyö ada; se ti kita kode wiwijö waratat,
- 29 ama nan takindya ta adi ma'di Solomona ko minyo lonyit liñ a ko jupu kwekwelen gwoso nene na kine köturön.
- 30 Nyena ko Dun tojubbu döru lo mu'diñ sona logon a lodon i lo lor lo a kotumalu namarikin kimañ, bia parik a nye mo tine tojubbu ta, ta ntu logon ko yupet a na'dit kilo le?
- 31 Nyenagon an ta ko wiwinya ta adi, Yi de nyesu nyo? kode adi, Yi de möju nyo? kode adi, Yi de jupukindya nyo?
- 32 Kogwon paganojin gaga'yu kine ño liñ, ama Monye losu lo gwon ki lu deden adi ta 'de'dekan kine ño liñ.

33 Ama a kokwe ga'yi ta ga'yu anyen lepeṅ lo tumatyan ko ta, köti anyen ta kondya löti lonyit lo rigwo, a kirut kine ṅo liṅ mo 'yalakine ta.

34 Nyenagon ko wiwinya ta i kulya ti kotumalu, kogwon kotumalu mo wiwinya kulya kanyit. A kulya narok ti lor juki i ṅilu lor.

Matayo 7

1 An ta ko lilija ta kulya ti kulye ṅutu, anyen kulya kasu mo gwon ti lilia.

2 Kogwon liliet nagon ta lilije na mo liliki i ta, a temet nagon ta yeṅ temakindye kulye ṅutu na nye mo köti na temaki'e ta.

3 Ko nyo nagon do meddya korodoti na'dit na gwon ko luṅösur i koṅe na, ama a do tine met bau na gwon konut i koṅe na?

4 Do bubulö kulya ada ko luṅaser ilot adi, Ti nan kurutu ṅina korodoti na'dit kaṅo konut i koṅe, kudyakan bau kata konut i koṅe.

5 Do kamumulukanit, a kokwe kiyaṅ 'dumu bau kaṅo konut i koṅe, a kirut a do bulöni bulö meddya 'bura i kurutundyö na korodoti na'dit kaṅo ko luṅösur i koṅe.

6 Ko tindu ta 'dionṅin ṅo nagon a nake na rurwan, kode ko gubakindya ta wuryö margaritajin kasu na gwörö go; ko ta kondya sona lepeṅat mo ryoryok se ko mok, a mo wöriṅöni i kekerendya na ta.

7 Pije ta, a ta de tikine tiki; gale ta, a ta de ryöni ryö; totoggi ta, a ta de ṅakine ṅaki.

8 Kogwon ṅutu liṅ lo piyundya kilo wuwuju, nye lo ga'yu lo ryöryö, a nye lo totoggu lo ṅakine ṅaki.

9 Kode lon ṅuto losu logon ko ṅuro lonyit a piyundya ambata, a i pirit na ambata a kölumbö tindi lepeṅ ṅurupit?

10 Kode ko lepeṅ a piyundya sumuti, a i pirit na sumuti a nye kölumbö tindi lepeṅ munu?

11 A ko ta logon a ṅutu lorok kulo deden tindu ṅwajik kasu ṅo na'but, a bia parik Monye losu lo gwon ki lu mo titin ṅutu logon a pija lepeṅ kulo ṅo na'but!

12 Nyena konakindye ta ṅutu ṅo nagon ta 'de'dekan adi ti se konakindye ta na, kogwon Saresi ti Mose se ko ṅo na wur nebijin kune tokorju sona.

13 Lupöri ta kötumit nagusu, kogwon kötumit a nagalaṅ ko kiko a lugalaṅ logon tirikin pölilyö i twan, a ṅutu gwe jore logon tiri kata.

14 Kogwon kötumit a nagusu ko kiko a logo logon tirikin i ru, a ṅutu gwe ku'dik lo ryeju nye.

- 15 Kunyar ta nebijin kamumulukak logon po kasu ni meta gwoso köbilu, ama i lukata nase lepenjat 'diri gwoso lujin kakerenyak.
- 16 Ta mo deden se i konesi kase. Dutu n̄ona bubulö 'deja ludweki ti binyo i kaden logon a kikwa, kode 'deja ki'biet i losisilaŋ?
- 17 Ködini lo'but n̄upi radan ludweki lo'but, ama ködini lora radan ludweki lorok.
- 18 Ködini lo'but ti bulö radan ludweki lorok, köti a ködini lora tine bulö radan ludweki lo'but.
- 19 Kaden liŋ logon ti radan ludweki lo'but kilo toko kak a gubani i kimaŋ.
- 20 Nyenagon ta mo deden nebijin kamumulukak i konesi kase.
- 21 Ti gwon a n̄utu liŋ lo luŋgu nan adi, Matat, Matat kilo, logon mo lupö i Tumatyan na Ki, ama ka'de n̄uto lo kondya n̄o nagon Baba lo gwon ki lu 'de'dekan lo mo lo lupö.
- 22 I n̄ilu lor lo 'dutet n̄utu jore mo kukulya ko nan adi, Matat, Matat, yi a ko keju i karin kunök le? Yi a ko riköddu mulökö lorok kaŋo i karin kunök le? Yi n̄ona a ko kondya konesi sörösi jore i karin kunök?
- 23 A kirut a nan mo tukökindye se adi, Nan a ko den ta kwöŋ; wuddye ta wuddya köyö i komoŋ ta kakonak ti toronjin.
- 24 Nyenagon n̄utu liŋ logon a yiŋ kulyaesi kwe a kone kon se kilo, mo gwon gwoso n̄uto lokoŋ logon a 'dukökindyö kadi nanyit i lelya loki.
- 25 A kudu 'done 'don, a bar pondi po, a köbuŋötön wugge wuggö, a puke puk nu kadi, ama a nye tine 'doro, kogwon nye a 'bokara kak i lelya.
- 26 Ama n̄utu liŋ logon yiŋ kilo kulyaesi kwe a tine kon se kulo, mo gwon gwoso n̄uto lu'bön logon nyekakindya kadi nanyit i sese.
- 27 A kudu 'done 'don, a bar pondi po, a köbuŋötön wugge wuggö, a puke puk nu kadi, a nye iŋge 'doro adi yurum.
- 28 A Yesu ko tutuŋge jambu kulo kulyaesi, a lodir lo n̄utu iŋge sörju ko todindyö nanyit,
- 29 kogwon lepenjat todindyö se gwoso n̄uto logon ko kido, ti gwon gwoso katodinök kase ti Saresi ti Mose.

Matayo 8

- 1 A Yesu ko kiyene kak i mere, a n̄utu jore parik kepoddi lepenjat.
- 2 Nyena a n̄uto lo rimajin pondi ko lepenjat ni, a rugwuŋökine kak kanyit i komoŋ, a kulyani adi, Pon Matat, ko do nyanyar do bubulö toke'ya nan.

- ³ A Yesu riöddi könin lonyit a 'bo'yi lepeṅ kulya adi, Injko, nan nyanyar; ti do kele kelan. 'De'de a rimajin kanyit inḡe tokela.
- ⁴ A Yesu kulyani ko lepeṅ adi, Meddi 'bura an do ko jamakin lele ṅuto kine kulya; ama iti, kweki mugun ko koane, ko tindi 'doket gwoso na sarakindye Mose nu, anyen ṅutu deden adi do aje tokela.
- ⁵ A Yesu ko tulöddi Kapernauma, a duma lo kamörök ti Roma mia gelen iti ko lepeṅ yu, a mamandi lepeṅ,
- ⁶ adi, Matat, kölipönit lio lu rogga kak midi, a bata mugun a twan, ṅoṅṅa parik parik.
- ⁷ A Yesu kulyani ko lepeṅ adi, Nan de tutu i toke'ya na lepeṅ.
- ⁸ Ama a duma lo kamörök waddi lepeṅ adi, Matat, nan ti jukin i ruköddu na do köyö mede; ama tuṅ jamundye kulyaet a kölipönit lio de kele kelan.
- ⁹ Kogwon nan a ṅuto logon sara ko temejik kwe, a nan köti gwe ko kamörök lo gwon köyö i mukök. Ko nan takindya lele adi, Iti, a nye iti tu; a ko nan luṅgu lele adi, Po, a nye pondi po; a ko nan takindya 'dupiet lio adi, Kondi na ṅo, a nye kondi kondya.
- ¹⁰ A na yinḡe Yesu ṅilo ṅuto i kulya sona nu, a nye inḡe sörju, a kulyani ko ṅutu lo kipundyö nye kulo adi, 'Diri nan takindya ta adi, nan a ko ryö yupet duma gwoso na 'bayin ma'di i Yisaraele.
- ¹¹ Nan takindya ta adi, ṅutu jore mo popo i swöt lo 'yure ko i swöt lo tokotyāṅ, a mo si'dakine i nyesu ko Abarayama, ko Yisaka, ko Yakobo i Tumatyan na Ki;
- ¹² ama se logon a ṅutu ti Tumatyan kilo mo gubaji kaṅo i mudwe; a ṅutu mo gwine gwien a mo ṅirje kala nyu.
- ¹³ Yesu kulyani ko duma lo kamörök adi, Iti, ti konakine do gwoso na yubbe do na; a kölipönit lonyit inḡe tokela i ṅinu saa gwak.
- ¹⁴ A Yesu ko lupöni ko Petero kadi, a nye meddi moken na Petero rogga kak a gilö mugun sasa'yu pape.
- ¹⁵ A nye 'bo'yi könin lo ṅina ṅuto, a sa'yu na mugun kö'yi lepeṅ, a nye ṅine ki a ṅarakindye lepeṅ.
- ¹⁶ A i ṅilu koriri i sömukö, a ṅutu jakindye lepeṅ ṅutu jore logon a moka ko mulökö lorok. A nye riköddi mulökö lorok kaṅo ko kulyaet ka'de, a nye inḡe toke'ya ṅutu liṅ logon a gigilötu,
- ¹⁷ anyen ṅo na jam nebi Yisaya köju kunu ködyö kokona, nagon a jama adi, Lepeṅ a jonga tomunyan nikaṅ, a inḡe sopa ko twana kaṅ.
- ¹⁸ Nyenagon a Yesu ko meddi ṅutu jore parik kanyit nyona, a nye sarji ṅutu kanyit kajujumuk anyen se laṅaddu i nu pele na tör.

- 19 A lele katodinönit lo Saresi ti Mose pondi ko lepeṅ ni, a kulyani adi, Katodinönit, nan de kekeporo do ko do tu da.
- 20 A Yesu waddi lepeṅ adi, Liṅgojin gwon ko dilyö kase, kwen gwon ko kadijik kase, ama nan Düro lo ṅuto 'bak pirit nagon nan sukindyë kwe nio.
- 21 A lele lo ṅutu kanyit kajujumuk kulyani ko lepeṅ adi, Matat, a kokwe rukörö nan i tu i nugga na baba.
- 22 Ama a Yesu waddi lepeṅ adi, Kipundyë nan, kölöki lo twatwa i nugga na lo twatwa kase.
- 23 A Yesu ko kije i ki'bo kata, a ṅutu kanyit kajujumuk moraddi ko lepeṅ.
- 24 Mete, a köbuṅöt duma wukundyë wukundyö i tör, a pionṅ ya'yi i ki'bo kata, a ki'bo gwe nyona ko 'dirön; ama a lepeṅ gwe i doto.
- 25 A se iti i topurundyö na lepeṅ, a kulyani adi, Matat, lwöki yi, yi kulo 'di'dirön.
- 26 A nye piṅe lepeṅat adi, Ta ṅutu logon ko yupet a na'dit, nyo ta kukujönö? A kirut nye ṅine ṅien, a riṅge köbuṅöt se ko tör, a ṅo liṅ gwe taliṅ adi lii.
- 27 A ṅutu kulo iṅge söriju, a totopine adi, Dilo ṅuto a ṅa logon ma'di köbuṅöt se ko tör yiyiṅ lepeṅ?
- 28 A Yesu ko 'dure i nu pele na tör na Galilaya i jur lo ṅutu ti Gadara, a ṅutu murek logon a moka ko mulökö lorok pondi kaṅo i pirit na gulömö i rum ko lepeṅ. Kilo ṅutu a kaṅajin parik a lele ṅuto tine bulö lwönöddu i ṅilu kiko.
- 29 Mete, a se woṅe parik adi, Do Düro lo Dun, do 'dek nyo kayaṅ? Do po ni i tomijö na yi a kokwe nagon diṅit a ko nyuṅ temakindya na?
- 30 Nyena a teṅ duma na wuryö gwe i yuku pajo madaṅ ko se.
- 31 A mulökö lorok mamandi Yesu adi, Ko do riköddu yi kaṅo, sonye yi i teṅ na wuryö.
- 32 A nye kulyani ko se adi, Iṅgo ta, iti ta. Nyena a se lupundyë kaṅo a lupöni i wuryö, a teṅ liṅ na wuryö rulumundyë kak 'de'de i wi na merya tojo i tör kata, a 'dire 'dirön.
- 33 A kayukuk wöki wökön, a iti köji kata. A se nyönyöggi ṅo liṅ ko ṅo nagon a konaki ṅutu logon a moka ko mulökö lorok kulo.
- 34 Nyena a ṅutu liṅ ti köji pondi kaṅo i rum ko Yesu, a se ko meddi lepeṅ, a se mamandi lepeṅ anyen kökö jur lose.

Matayo 9

- 1 A Yesu kiyaddi i ki'bo kata, a laṅaddi i nu pele na tör na Galilaya, a 'dure kanyit köji.

- 2** Nyena a kulye ntu jakindye lepen ntu lo bata logon mugun a twan lo rogga kak kanyit i dotoet, a na meddi Yesu yupet nase nu, a nye kulyani ko ntu lo bata lo adi, Duro lio, togo'yi töili, toronjin kunök aje pitöki.
- 3** Mete, a kulye katodinök ti Saresi ti Mose tokulyaki ko 'börik adi, Lo ntu laundya Dun.
- 4** A Yesu inge den yeyeesi kase, a pije adi, Nyo ta yeyeju no narok kasu i töilyet?
- 5** Kogwon nan nagon pölilyö, i takindya adi, Toronjin kunök aje pitöki, kode i takindya adi, Dine ki ko wöroni wörö?
- 6** Ama anyen ta böñö deden adi nan Duro lo ntu gwon ko rinjit i kak ni i pitökinyö na toronjin— nyena a nye takindye ntu logon a bata lo adi—Dine ki, 'dumundye dotoet inot, ko iti mede.
- 7** A nye nje ki, a iti mede.
- 8** A na meddi lodir lo ntu nu, a se inge kujönö, a se pupurje Dun logon aje tindu njina kido i ntu lo.
- 9** A na lwönöddi Yesu njerot nu, a nye meddi lele ntu lunu a Matayo, si'da i kadi ropet na usur, a nye takindye lepen adi, Kipundye nan. A lepen nje ki a kepoddi Yesu.
- 10** A nagon Yesu gwon kadi i nyesu nu, mete, a ntu jore logon a kapepenak ti usur se ko ntu katoronyak lo pondi, a si'dakine kak i pirit na gelen ko Yesu se ko ntu kanyit kajujumuk.
- 11** A Parusijin ko meddi, a se pije ntu kanyit kajujumuk adi, Ko nyo katodinönit losu nyesu i pirit na gelen ko kapepenak ti usur se ko katoronyak?
- 12** Ama a na yinge Yesu kine kulya nu, a nye kulyani adi, Dutu logon mugunya kase a na'but ti 'dekan katorönit, ama ntu lo gilö lo 'dekan katorönit.
- 13** Iti ta, ko denundye ta kaño ko kilo kulyaesi kweja nyo, adi, Dun 'de'dekan won na konyen ti gwon i tindu na rubangajin. Kogwon nan a ko po i lunu na ntu logon ko löti lo rigwo, ama i lunu na katoronyak.
- 14** Nyena a ntu ti Yoane kajujumuk pondi ko Yesu ni, a pije adi, Ko nyo nagon yi ko Parusijin mimindya danjin jore, ama kulök kulo kajujumuk ti mindya?
- 15** A Yesu pije lepenat adi, Julin ti kayemanit bubulö delya i dinjit nagon kayemanit gwon ko lepenat i pirit na gelen nu le? Ama dinjit mo popo nagon kayemanit mo jonari kaño kase kiden, a kirut a lepenat mo mindye mindya.
- 16** Lele ntu 'bayin logon ripakindya bonjo ludukötyo i bonjo na 'beron, kogwon rugga ludukötyo nagon a ripaki i bonjo na 'beron na kerenyundya kaño, a kölökindye ret a nagalan lwöwön na kokwe nu.

- 17 Köti binyo ludukö na yuyu ti turaki i jurakan logon a gobero ñoroko; ko a kona sona, a jurakan gobero mo pu'döni pu'dö adi tuss, a binyo 'buköjine kak, a jurakan kakarji kakarju; ama binyo ludukö ködyö turaki i jurakan ludukö, a se murek liñ gwe 'bura.
- 18 A nagon Yesu nyuñ jamakindya lepeñat kine kulya nu. mete, a lele duma lo kadi momoret lo pondi, a rugwuñökine kak ko lepeñ i komoñ, a kulyani adi, Duro nio pete twan; böñö pondi ko sopakindye könisi kulök ko lepeñ loki, a nye de rune ru.
- 19 Nyena a Yesu ñine ñien, a kepoddi lepeñ i pirit na geleñ ko ñutu kanyit kajujumuk kulo.
- 20 Mete, a nene ñuto nagon a ñoñga ko won na rima kanyit i mugun ko kiñajin puök wot murek pondi kanyit i mukök, a 'bo'yi kume lo boñgo nanyit;
- 21 kogwon nye a kulya kanyit i töili adi, Ko nan tuñ a 'bo'yu boñgo na lepeñ. a nan de tokelani tokela.
- 22 A Yesu wöriñöni wöriñö, a meddi lepeñ, a nye kulyani adi, Duro nio, togo'yi töili! Yupet inot aje tindu do i kelan. A ñuto na inçe tokela i ñinu diñit gwak.
- 23 A Yesu ko lupöni ko ñilo duma kadi, a nye meddi kakutak ti kili'bajin se ko ñutu jore wowoñon,
- 24 a nye kulyani adi, Inço ta, lupöni ta kaño, kogwon ñuro na a ko twan, ama dodoto. A se kweni'e kweni'e lepeñ 'dö'döju.
- 25 Ama a nagon ñutu liñ aje riköji kaño nu, a nye lupöni lukata a moggi ñuro na i könin, a ñuro ñine ki.
- 26 A loñe lo kine kulya reara i lu jur liñ.
- 27 A na lwöñöddi Yesu kaño nu, a ñutu murek logon a mo'dokeno kepoddi lepeñ, luluñgu parik adi, Do Duro lo Dawidi, wone konyen ko yi.
- 28 A nye ko lupöni kadi, a ñutu logon a mo'dokeno kulo pondi kanyit ni, a Yesu piye se adi, Ta a yup adi nan bubulö kondya na ño? A se waddi adi, Iye, pon Matat.
- 29 A kirut nye 'bo'yi konyen kase, a kulyani adi, Ti konakine ta gwoso na yubbe ta na.
- 30 A konyen kase ñaji ñaju. A Yesu inçe kukuju se parik adi, Meddi ta 'bura an lele ñuto deden kine kulya.
- 31 Ama a se iti tu, a kölumbö torekindye loñe i lu jur liñ i kulya ti lepeñ.
- 32 A na tiri se kaño nu, mete, a ñuto logon ko mulökötyo loron logon tindu lepeñ gwon a mumut lo jakine lepeñ.

33 A nagon mulökötyo laron aje riköji kaño nu, a nuto logon a mumut lojambi jambu. A lodir lo ntu sörji sörju kulya adi, Nene ño gwoso na köju a ko meta i Yisaraele kwöñ.

34 Ama a Parusijin kulyani adi, Lepeñ riköddu mulökö lorok kaño ko rinjit na duma lo mulökö lorok.

35 A Yesu wöröjine i köjinö liñ ko i turön liñ, totodinöddu kase i kadijik momoresi, ko totokuöddu Loje Lo'but lo Tumatyan, ko totokeladdu ntu i twana liñ ka'de ka'de ko i gilösi liñ.

36 A Yesu ko meddi lodir lo ntu a nye wone konyen ko se, kogwon se gwon gwoso yidin nagon 'bak kayukunit, a inge yöyöñö a reki abur.

37 A kirut nye kulyani ko ntu kanyit kajujumuk kulo adi, Kinyojin aje yone parik, ama kañerak ku'dik.

38 Nyena mo'yi ta Monye melesen anyen sondu kulye kañerak kanyit i melesen.

Matayo 10

1 A Yesu luñundye ntu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo kanyit ni, a tindi se kido anyen rigge mulökö lorok kaño, ko anyen toke'yi twana liñ ka'de ka'de se ko gilösi liñ.

2 Kune a karin ti luyökie puök wot muree: lo kokwe a Simona lo luñu a Petero, ko Andarea luñaser lonyit; ko Yakobo nuro lo Jebedayo, ko Yoane luñaser lonyit;

3 ko Pilipo, ko Bartolomayo; ko Toma, ko Matayo kapepenanit lo usur; ko Yakobo nuro lo Alapayo, ko Tadayo;

4 ko Simona Kawelonit, ko Yuda Isikariota lo tindu lepeñ i tatua lo.

5 A Yesu sondi kulo ntu puök wot murek, a sarakindye se adi, Ko tiri ta i kiko lo tu ijurön ti lwaka, ko lupö ta i nene köji na ntu ti Samaria;

6 ama kölumbö iti ta i yidin ti kötumit na Yisaraele nagon a likin kunu.

7 Na tiri ta nu, tuköddi ta adi, Tumatyan na Ki aje yeñundya.

8 Tokele ta ntu lo gilö, toniyu ta ntu logon a twatwa, tokele ta ntu ti rimajin, rikörö ta mulökö lorok kaño. Ta a wu 'bak ropet, tiki ta 'bak ropet.

9 Ko jonnga ta ginejin, kode asarajin, kode taripajin kasu i likitiat ti goman,

10 ko jonnga ta jurakan i jölö nasu, kode jölöbiyajin murek murek, kode kamuka, kode turya; kogwon kakitanit ködyö tiki kinyo lonyit.

11 A ko ta a lupö i nan köji kode i lon tur, galu ta kaño ko ta ryöryö ntu logon a lo'but, mönundye ta ko lepeñ yu tojo ta a njörö.

- 12 A na lupöri ta kadi nu, rome ta roman ko ntu ti nju mede,
- 13 a ko ntu ti nju mede a lo'but, ti taliñ nasu poki ko lepenat, ama ko se 'bayin a lo'but, ti taliñ nasu yitwene bot kasu ni.
- 14 A ko lele ntu mo ti 'bön wuju ta kode ti 'bön yinga kulyaesi kasu, ko ta njörö njörö i nju mede kode i nju köji, nanane ta kujön na ryoryok ta ko mokosi kasu kine kaño.
- 15 'Diri nan takindya ta adi, i lor 'duñet kulya ti jur lo Sodoma ko lo Gomora mo 'duñöki pölilyö lwölwön 'duñöki na kulya ti na köji.
- 16 Mete ta, nan njilo sondu ta kaño gwoso köbilu i kiden na lujin. Nyena gwe ta a lokoñ gwoso munuö, ko gwe ta gwoso gureki nagon ti konakindya ntu arabat.
- 17 Meddi ta 'bura i kulya ti ntu; kogwon se mo momok ta a jongi ta i putet, a se mo 'bidye ta i kadijik kase momoresi ko kurubasi logon a kwara,
- 18 a ta mo dudukajine ko mödirön i komoñ ko i moran kogwon kulya kwe, anyen tokurukindyo kine kulya kase i komoñ ko i lwaka.
- 19 A na wukindye lepenat ta nu, an ta ko wiwinya ta ko ta kulya ada kode ko ta jambu nyo, kogwon i nju diñit ta mo titiki ño nagon ta jajam.
- 20 Kogwon mo 'bayin a ta lo jambu, ama Mulökötyo lo Monye losu lo jambu kasu i mugunya.
- 21 A luñaser mo wukindye luñaser i tatua, a monye mo wukindye njuro lonyit, a ñwajik mo ñiki i mörö ko monye lose ko ñote nase, a tindi lepenat i tatua.
- 22 A ntu liñ mo mane man ta kogwon karin kwe; ama ntu logon a ñonga tojo ko 'dutet lo mo lwölwökö.
- 23 A na sasandi se ta i nene köji nu, wöki ta i nene, kogwon 'diri nan takindya ta adi ta mo ti tutuñ köjinö liñ ti Yisaraele a kokwe na pondi nan Düro lo ntu.
- 24 Kajujumunit ti bulö lwönğu katodinönit lonyit, kode 'dupiet ti lwön duma lonyit.
- 25 Ködyö a na'but ko kajujumunit gwon jojo gwoso katodinönit lonyit, köti a na'but ko 'dupiet gwon gwoso duma lonyit. Ko ntu luñgu monye mede a Belejebula, a se mo luñgi ntu ti mede nanyit ko karin nagon a narok bia parik!
- 26 Nyenagon ko kujönö ta lepenat. Kogwon nene ño 'bayin na mukö nagon mo ti kweya, a nene ño gwe 'bayin na 'dela nagon mo ti dena.
- 27 Do nagon nan tukökin ta i mudwe kine tuke ta i parara; ño nagon a moñaki kasu i swö kine laiye ta i loteko ti kadijik.

- 28 Köti ko kujönö ta ntu logon tatuja kune mugunya ama ti bulö tatuja ködudwölön; kölumbö kujönöni ta Dun logon bubulö tukarju ko ködudwö ko mugun i Geena.
- 29 Liliitan murek ti gwörö ko milinte gelej le? Ama nene nase ti 'doro kak nagon Monye losu a ko den.
- 30 Ama i kulya kasu kupir kasu lij ti kusik aje kena.
- 31 Nyenagon ko kujönö ta; ta gwon ko 'bulit lwölwöñ liliitan jore.
- 32 Nyena ntu lij gelej gelej logon ruggö nan ko ntu i komon, nan köti mo ruruk lepenat ko Baba lo gwon ki lu i komon;
- 33 ama ko na lo renya nan ko ntu i komon, nan köti mo renya lepen ko Baba lo gwon ki lu i komon.
- 34 Ko yeyeju ta adi nan a po i jondya na talij i kak ni; nan a ko po i jondya na talij ama kölumbö bandu.
- 35 Kogwon nan a po i tindu na ntu i nisa ko monye lonyit, ko nuro nakwan i nisa ko nte, ko nakwan na tore i nisa ko moken;
- 36 a merok ti monye mede gwe a ntu ti mede nanyit.
- 37 Duto lo nyarju monye kode nte lwölwöñ nan lo ti jukin i nan, köti nye lo nyarju nuro lonyit kode nuro nanyit lwölwöñ nan lo ti jukin i nan.
- 38 Köti ko ntu a ko 'doggu ködini na görö nanyit a kepoddi nan a nye tine jukin i nan.
- 39 Duto lo ryeju ru nanyit lo mo tolokin ru nanyit, ama ko na lo tolikindyö ru nanyit kogwon kulya kwe mo ryöryö lepen.
- 40 Duto lo wuju ta lo wuju nan, köti nye lo wuju nan lo wuju lepen lo sunyundyö nan lo.
- 41 Duto lo wuju nebi kogwon lepen a nebi lo mo wuju ropet nagon ropaki nebi, köti nye lo wuju ntu lo löti lo rigwo kogwon lepen a ntu lo löti lo rigwo lo mo wuju ropet nagon ropaki ntu lo löti lo rigwo.
- 42 'Diri nan takindya ta adi, ko na lo tindu lele gelej lo kilo lo'di'dik kopo lo pion nalilik anyen mamat kogwon lepen a ntu lio kajujumunit, njilo ntu mo ti jaran i ropaki.

Matayo 11

- 1 A Yesu ko tutunge sarju na ntu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo, a nye kö'yi njinu pirit, a iti nerot i totdinöddu ko i totokuöddu i köjinö kase ka'de ka'de.

- 2 Nyena a Yoane inje yinj i kadi rereket no nagon Masia kokon kunu, a nye sonde kulye ntu kanyit kajumuk ko lepen yu,
- 3 a se pije lepen adi, Do a nye lo popo lo kode yi mondu lele?
- 4 A Yesu waddi lepenat adi, Iti ta ko taki ta Yoane no na yinj ta ko na met ta kine,
- 5 adi ntu mo'dokeno meddi meddya, ndeki wroni wro, ntu ti rimajin aje tokela, minke yinge yinga, ntu lo twatwa aje toniyu i twan, ntu lomerika aje tokuki Lonje Lo'but.
- 6 Nyena ntu logon a ko kopuko ko kulya kwe lo a kalyoni.
- 7 A nagon ntu lo sonyo kulo iti tu nu, a Yesu suluje pija lodir lo ntu i kulya ti Yoane adi, Ta a tu i yobu i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na pa'dunji lo wino ko kobunot le?
- 8 Nyena ta a tu kano i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na ntu lo jupu bonggo napanere na gworo go le? 'Diri ntu logon jupu bongwat napanere kilo si'da i kadijik ti moran.
- 9 Nyena ta a tu kano i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na nebi? Inkoi, nan takindya ta adi ta 'diri a met ntu logon lwolwon nebi.
- 10 Dilo ntu a nye logon kulya kanyit a wuru adi, Mete, nan soson luyokie lio konut nerot logon mo tetenaddu kiko ilot konut nerot.
- 11 'Diri nan takindya ta adi, i kiden na ntu logon a yunweki i na kak kilo lele gelen a ko pukun kwon logon a duma lwolwon Yoane Kabatsanit; ama ntu logon a lo'dit bia parik i Tumatyan na Ki lo a duma lwolwon lepen.
- 12 Suluja i po na Yoane Kabatsanit tojo ko soninana Tumatyan na Ki ri'di'e ko rinjit, a ntu ri'diaddi 'borik i rinjundya na nye.
- 13 Kogwon nebijin lij se ko Saresi ti Mose keju no na popo tojo ko po na Yoane;
- 14 nyena ko ta a ruk yinga kine kulya, Yoane a njilu Eliya logon mo popo.
- 15 Duto lo gwon ko swo yinesi ti nye yinge kine kulya.
- 16 Ama nan de tojukin ntu ti na toberon i nyo? Se gwon gwoso njwajik logon sisi'datu i piriton gworiesi, a lungi njwajik lo birye ko se kulo adi,
- 17 Yi a kutakindya ta kili'bajin, ama a ta tine gwoja, yi a yo'yu koli lo twan, ama a ta tine gwien.
- 18 Kogwon Yoane aje po a gwe a ko nyesu a gwe a ko moju, nyena a se kulyani adi, Lepen ko mulokoty loron;

- 19 ama nan Duro lo nuto aje po nyenyestu ko mömöju, a se kulyani adi, Meddi ta, n̄ilo kanyöönit ko a kamere, lepeṅ a ju lo kapepenak ti usur ko a ju lo katoronyak! Ama Koṅon na Dun a kurwe a gwak ko konesi kanyit.
- 20 A kirut Yesu suluje yuyuggö köjinö nagon nye aje kondya kitajin kanyit sörösi najore kata kune, kogwon n̄utu kase ti 'bön löpuggö töilyet.
- 21 Adi, Wöidio Korajina! Wöidio Betesaida! Ko ködyö kitajin sörösi nagon a kona kasu kiden kune köju ködyö a kona Turo se ko Sidona, a n̄utu kase ködyö aje 'beron löpuggö töilyet, dedelya ko a jupu bongwat terekesi ko a we'ya 'börik ko kurök.
- 22 Ama nan takindya ta adi, Turo se ko Sidona mo 'duṅöki putet pölilyö i lor 'duṅet lwölwöṅ 'duṅöki nasu.
- 23 Ama do Kaperanauma, do yeyeju adi do ṅona mo totodumala tojo i 'diko le? 'Bayin, ama do mo jojoṅa kak tojo i pirit na mulökö. Kogwon ko ködyö kitajin sörösi nagon a kona konut kiden kune köju ködyö a kona Sodoma, a ṅinu köji ködyö yeṅe yeṅon tojo ko lo lor.
- 24 Ama nan takindya ta adi Sodoma mo 'duṅöki putet pölilyö i lor 'duṅet lwölwöṅ 'duṅöki nasu.
- 25 A i nu diṅit gwak a Yesu kulyani adi, Tinate pon Baba, Matat lo ki ko lo kak, kogwon do aje 'de'ya kine kulya i n̄utu lokoṅ ko i n̄utu lo kukurun kulya, a do iṅge kwekin se i lupudiet;
- 26 iṅkoi, Baba, do aje kondya sona kogwon meta a na'but konut.
- 27 Baba aje 'burukin nan ṅo liṅ; lele n̄uto a ko den nan Duro ama Baba ka'de lo dendya; köti n̄uto a ko den Baba ama nan Duro ka'de lo dendya, se ko n̄utu logon nan Duro a wakun kwekindya se Baba kulo.
- 28 Po ta köyö ni, ta n̄utu liṅ logon kikita ko a sopa pömöni, a nan de tindi ta yukan.
- 29 'Dumundye ta gwuluṅi lio kasu i murutö ko jujumbi ta köyö, kogwon nan a lolik pele ko a lokoyok i töili, a ta de ryeji yukan kasu i töilyet;
- 30 kogwon gwuluṅi lio a loliliṅ i 'doko, a ṅo na sop nan anyen 'do'doko kune gwe pa'de'de.

Matayo 12

- 1 A i ṅinu diṅit i lor lo Sabata a Yesu lwöṅöddi i meleseno ti 'bolot; a n̄utu kanyit kajujumuk gwe ko magor, a se suluje ri'ya kusik ti 'bolot a nyesi nyestu.
- 2 Ama a na meddi Parusijin kine ṅo nu, a se kulyani ko lepeṅ adi, Meddi, n̄utu kulök kajujumuk kondya ṅo nagon saresi a ko ruk nagon ködyö ti kona i lor lo Sabata.

- 3 A nye piye lepenjat adi, Ta a ko ken ŋo nagon Dawidi köju a kon i dinjit nagon lepenj se ko ŋutu kanyit gwon ko magor le?
- 4 Lepeŋ köju a lupö i Kadi na Dun, a nye nyese ambata na peta ko Dun i komoŋ, nagon saret a ko ruk lepeŋ i nyese kode ŋutu lo gwon ko lepeŋ kulo, ama tuŋ koanejin lo ruköki i nyese.
- 5 Kode ta ŋona a ko ken i Saresi ti Mose le? Adi, i lor lo Sabata koanejin lo kita i Kadi na Dun kulo kökörju Sabata, ama se a ko lyaŋan.
- 6 Nan takindya ta adi ŋo duma kata ni nagon lwölwöŋ Kadi na Dun.
- 7 A ko ta ködyö deden ko kilo kulyaesi kweja nyo adi, Dun 'de'dekan won na konyen, ti gwon i tindu na rubaŋgajin, a ta ködyö tine 'duŋökindyö ŋutu lo 'bak kulya arabat.
- 8 Kogwon nan Duro lo ŋuto a matat lo Sabata.
- 9 A Yesu iti ŋerot nyu a lupöni kase i kadi momoret.
- 10 Nyena mete, a lele ŋuto gwe nyu logon könin a lokworok. A kulye ŋutu piye Yesu adi, Saret a ruk adi ŋona a na'but i toke'ya na ŋuto i lor lo Sabata le? Lepeŋjat piya sona anyen se bubulö ryeju toron nagon adi lepeŋ a kon.
- 11 A nye piye lepeŋjat adi, Lon ŋuto losu logon gwon ko köbilityo gelenj, a ko ködyö ŋina köbilityo a 'doro i dili i lor lo Sabata, nye ŋona ti mok nye a pikundye nye kaŋo le?
- 12 Nyena ŋuto gwon ko 'bulit a duma bia parik lwölwöŋ köbilityo! Nyena saret a ruk adi ti ŋo na'but konani kona i lor lo Sabata.
- 13 Nyena a nye takindye ŋuto lo adi, Riörö könin ilot. A ŋuto lo riöddi riöddu a könin lo lepeŋ gwe a lo'but gwoso lele lo.
- 14 Ama a Parusijin lupundye kaŋo i kadi momoret a tetendi yeyeet nagon mwönyörikin Yesu, ko lepeŋ tatua ada.
- 15 A Yesu iŋge den, a nye kö'yi ŋinu pirit. A ŋutu jore kepoddi lepeŋ, a nye toke'yi se liŋ,
- 16 a nye kukuji se adi, an se ködyö tin nye i dena.
- 17 Anyen kulya na jam Matat ko nebi Yisaya i kutuk köju kunu ködyö kokona adi,
- 18 Malo kölipönit lio logon nan a wulun, lo nyanyara lio logon töili lio a lyöŋgi lo. Nan mo tindu Mulökötyo lio ko lepeŋ i mugun, a nye mo laikindye 'duŋö na rigwo i jurön;
- 19 a nye mo tine rerenya a tine woŋon; a lele ŋuto mo tine yiŋ gworo lonyit i kikolin.

- 20 A nye mo tine 'belenju pa'duŋi logon a ryoka, a mo tine tatuja kimaŋ i pata na lombo nagon nyore kana, tojo ko nye aje sonyoro 'duŋgö na rigwo i te'ya.
- 21 A jurön mo yendi karin kanyit.
- 22 A kulye ŋutu jondi ŋuto ko Yesu ni. Dilo ŋuto gwon ko mulökötyo loraŋ logon tindu lepeŋ gwon a mo'doke ko a mumut, a Yesu toke'yi lepeŋ. Nyena a ŋuto logon a mumut lo jambi jambu, a meddi meddya.
- 23 A ŋutu liŋ sörji sörju, a totopine ko 'börik adi, Dilo ŋuto ŋona a Duro lo Dawidi le?
- 24 Ama a na yiŋge Parusijin nu, a se kulyani adi, Lo ŋuto riköddu mulökö lorok kaŋo tuŋ ko riŋit na Belejebula duma lo mulökö lorok.
- 25 A nye ko dene yeyeesi kase, a kulyani ko lepeŋat adi, Tumatyanjin liŋ nagon a korja 'börik kine kökörju, a ko nene köji kode nene mede a korja mugun a nye mo tine yeŋon.
- 26 A ko Satani riköddu Satani kaŋo, Satani a korja mugun; a tumatyan nanyit gwo'de ada?
- 27 A ko nan riköddu mulökö lorok ko riŋit na Belejebula, a ŋutu kasu rikörö se kaŋo ko riŋit niŋa? Nyenagon a se mo lo lilije kulya kasu.
- 28 Ama ko nan kita ko Mulökötyo lo Dun anyen riköddu mulökö lorok kaŋo, nyena dene ta den adi Tumatyan na Dun 'diri aje yeŋundya kasu.
- 29 Kode köti ŋuto bubulö lupö ada ko ŋuto lo riŋit kadi i ryaggu na tito kanyit? A kokwe kiyar lepeŋ totor ŋuto lo riŋit lo, a kirut a nye 'diri bulöni bulö ryaggu kadi nanyit.
- 30 Nye logon ti gwon köyö i swöt lo mömörö ko nan, a nye logon tine pependya ko nan i pirit na geleŋ lo totorekindya.
- 31 Nyenagon nan takindya ta adi, ŋutu mo pipitöki i toronjin liŋ se ko laesi liŋ nagon se a laundyö Dun kine, ama ŋuto logon laundyö Mulökötyo Loke lo mo ti pitöki.
- 32 Ko ŋa lo ambu kulya kwe ti Duro lo ŋuto arabat mo pipitöki; ama ko ŋa lo jambu kulya ti Mulökötyo Loke arabat mo ti pitöki ma'di i na diŋit kode i diŋit na popo.
- 33 Ludweki lo'but agu rye i ködini lo'but, a ludweki lorok agu ryeni i ködini loraŋ, kogwon ködini a dena i ludweki kanyit.
- 34 Ta torela ti munuö! Ta bubulö jambu kulya na'but ada a ta ko 'börik a lorok? Kogwon kulya jore na gwon ko ŋuto i töili kune pupukun kaŋo kanyit i kutuk.
- 35 Duto lo'but topukundyö kaŋo ŋo na'but i kulya na'but nagon a 'dela kanyit i töili kune, köti ŋuto loraŋ topukundyö kaŋo ŋo narok i kulya narok nagon a 'dela kanyit i töili kune.

- 36 Nan takindya ta adi, kulyaesi liŋ logon ŋutu jajam a wuya kilo mo piyarikin lepeŋat i lor 'duŋet lo putet.
- 37 Kogwon kulyaesi kulök mo lo tindu do kurwe a loke, a kulyaesi kulök mo lo tindi do 'duŋöki arabat.
- 38 A kulye katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, yi 'dek metundya kweyet konut.
- 39 Ama a nye waddi lepeŋat adi, Toberon na ŋutu lorok logon a paju Dun kulo gaga'yu kweyet, ama kweyet mo ti kweki lepeŋat, ka'de kweyet na nebi Yona.
- 40 Kogwon gwoso na gwondi Yona ko sumuti i pele perok musala, ko tuparan ko tukwaje nu, a nan Duro lo ŋuto köti mo nukakine kak a gwe nyu perok musala ko tuparan ko tukwaje.
- 41 Dutu ti Ninewe mo ŋiŋien ki i lor 'duŋet lo putet lo ŋutu ti na toberon, a mo 'duŋöki kulya kase arabat, kogwon se löpuggö töilyet kase ko tokujö na Yona; nyena mete ta, ŋo дума kokona ni nagon lwölwöŋ Yona.
- 42 Mor na swöt lo Loki mo ŋiŋien ki i lor 'duŋet lo putet lo ŋutu ti na toberon, a mo 'duŋöki kulya kase arabat; kogwon nye köju a po i 'dutet na kak i yiŋga na koŋon na Solomona; nyena mete ta, ŋo дума kata ni nagon lwölwöŋ Solomona.
- 43 A nagon mulökötyo laron aje po kaŋo ko ŋuto i mugun nu, a wöröjine i piritön nagon 'bak pion gaga'yu yukan, ama a nye tine ryö pirit.
- 44 A nye kulyani adi, Nan de yiyitwe köyö i mede nagon nan po kata nu. A nye ko 'dure, a nye ryeji nu kadi gwon kana, a reya a nake, ko a kukuna 'bura.
- 45 Nyena a nye iti tu, a jondi kulye mulökö lorok buryo logon lwölwöŋ nye, a se liŋ lupöni lukata a si'dani nyu, a gwiliŋit lo ŋilo ŋuto i 'dutet worani a laron parik lwölwöŋ lo kokwe lu. Köti a mo poki sona i na toberon na ŋutu lorok.
- 46 A nagon Yesu nyuŋ kukulya ko ŋutu nu, mete, a ŋote se ko luŋasirik kanyit gwo'de kaŋo, 'de'dekan jambu ko lepeŋ.
- 47 A lele ŋuto kulyani ko lepeŋ adi, Meddi, ŋuti ko luŋösurök kulu gwo'dan kaŋo 'dek jambu ko do.
- 48 Ama a Yesu piye ŋuto lo takindya lepeŋ lo adi, Da nagon a yaŋgo? Ko ŋa logon a luŋasirik kwe?
- 49 A Yesu yuddye ŋutu kanyit kajujumuk kulo, a kulyani adi, Kulo ŋutu a yaŋgo ko a luŋasirik kwe!
- 50 Kogwon ŋuto logon kokon ŋo nagon Baba lo gwon ki lu 'de'dekan na, nye lo gwon a luŋaser lio, ko a kiaser nio, ko a yaŋgo.

Matayo 13

- 1 A i njilu lor a Yesu lupundye kaño kadi, a si'dakine nyona ko tör na Galilaya.
- 2 A njutu jore parik momorundye kanyit ni, ko njina kwe a nye kije i ki'bo kata a si'dakine nyin, a njutu liñ gwo'de i kijit.
- 3 A nye jamakindye se ño jore i lilimön adi, Kaweyanit a tu i weja na nyomot.
- 4 A gwe sona na gwondi nye i weja nu, a kulye nyomot 'do'done nyona ko kiko, a kwen pondi po a kwökwöddi se.
- 5 A kulye nyomot 'do'done i kujöñ nagon a röpökindyö i lelya loki, a 'de'de se pune pun kogwon kujöñ ti gwon jore;
- 6 a nagon koloñ gwe ki nu, a se salani sala, a teteyone teteyon kogwon kokori kase a ko 'bekoddu kak.
- 7 A kulye nyomot 'do'done i kiden na kikwa, a kikwa iñge 'duröddu ki, a iñge 'di se.
- 8 A kulye nyomot 'do'done i kak na'but, a tore toran kunie kusik ti 'bolot ko konyen mia gelen, kunie ko merya buker, kunie ko merya musala.
- 9 Duto logon ko swö yiñesi ti nye yiñge kine kulya.
- 10 A njutu ti Yesu kajujumuk iti ko lepen, yu, a piye lepen adi, Nyo do jambu ko lepenat i lilimön?
- 11 A Yesu waddi lepenat adi, Ta aje tiki i dendya na lwönö ti Tumatyan na Ki, ama a ko tiki lepenat.
- 12 Kogwon njuto lo gwon ko ño lo mo 'ya'yalaki kunie, a nye mo gwe ko ño jore parik; ama njuto logon 'bak nene ño lo, ma'di ño na gwon ko lepen na mo 'du'dumaji kaño kanyit.
- 13 Dina a kwe nagon nan jambu ko lepenat i lilimön, kogwon na meddi se na, a se tine gwulu; na yiñge se na, a se tine yiñga 'bura a tine kurundyö.
- 14 Kulya na ke Yisaya köju kunu kokonaki i se adi, Ta mo yiyiñ danjin jore ama a ta mo tine kurun asut; ta mo memet danjin jore ama a ta mo tine gwulu;
- 15 kogwon töilyet ti kilo njutu pömöni, a swö kase yiñge adi böriñ, a lepenat iñge muk konyen kase. Ko ködyö ti gwon sona lepenat ködyö memet ko konyen kase, a yiñge yiñ ko swö kase, a kuru kurun ko töilyet kase, a löpukundye köyö ni, a nan ködyö toke'yi se.
- 16 Ama ta a kalyöñök kogwon ta a met ko konyen kasu, köti ta a yiñ ko swö kasu.
- 17 'Diri nan takindya ta adi, Nebijin jore se ko njutu lo rigwo jore gwon ko pusök i meddya na ño nagon ta a met kune, ama a tine met se, a se gwe ko pusök i yiñga na ño nagon ta a yiñ kune, ama a se tine yiñ se.
- 18 Nyena yiñge ta lilim lo kaweyanit.

- 19 Ko n̄uto a yinḡa kulyaet lo Tumatyan, ama a gwe a ko kurun, a n̄ilo lora pondi po a jekaddi n̄o logon aje weki kanyit i t̄öili kulo. Nyomot lo weki i merete lo kiko kulo gwon sona.
- 20 Nyomot logon a weki a 'do'done i kuj̄öñ nagon a r̄öpökindyö i lelya loki kulo a n̄uto logon ko aje yinḡa n̄ilo kulyaet a 'de'de wuji nye ko lȳöñ.
- 21 A nye gwe gwoso nyomotti logon kokori a ko 'bekoddu kak, ama a mönundye diñit a na'dit, ama i diñit nagon lepeñ a yöȳöñö ko a sasanya kogwon kulya ti lo kulyaet nu, 'de'de a nye kukut̄örö bot.
- 22 Nyomot logon a weki a 'do'done i kiden na kikwa kulo n̄ilo a n̄uto logon a yinḡa lo kulyaet, a wiwinyesi ti na kak, ko nyarju na tukw̄orien 'dije lo kulyaet, a nye gwe a pudi.
- 23 Ama nyomot lo weki i kuj̄öñ na'but kulo a n̄uto logon a yinḡa n̄ilo kulyaet a kuru kurun. Lepeñ 'diri totoran ludweki, kunie kusik ti 'bolot ko konyen mia geleñ, kunie ko merya buker, kunie ko merya musala.
- 24 A Yesu tukökindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwoso n̄uto logon wekindya nyomot lo'but kanyit i melesen;
- 25 a nagon n̄utu liñ aje doto nu, a miriku lo pondi a wekindye liabe i 'bolot kata a iti tu.
- 26 Nyena a 'bolot gwugwugge gwugwuggö, a gwe a losim, a liabe köti 'durundye ki.
- 27 A kölipönök ti n̄ilo n̄uto pondi ko lepeñ ni, a piye adi, Duma likañ, do a ko wekindya nyomot lo'but konut i melesen le? Liabe kulo po ya?
- 28 A nye waddi adi, Miriku lele aje kondya na n̄o. A kölipönök kulo piye lepeñ adi, Do 'de'dekan yi tu i 'boja na se?
- 29 Ama a nye renyani adi, 'Bayin, kogwon na 'boji ta liabe nu, an ta böñö 'dutundyö kulye 'bolot ko se i pirit na geleñ.
- 30 Ti se liñ 'duröddi i pirit na geleñ tojo ko n̄era nase. A i diñit n̄eret a nan mo takindye kañerak adi, A kokwe pepene ta liabe, ko totorone ta se a kusikön anyen 'yu'yura, ama momore ta 'bolot köyö i gugu.
- 31 A Yesu köti jamakindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwoso nyomotti lo kiteta logon lele n̄uto a 'dumun, a gubakindye kanyit i melesen;
- 32 n̄ilo nyomotti a lo'dit parik lwölwöñ nyomot liñ, ama ko aje 'durjö a gwe a duma lwölwöñ 'dötilön liñ ti melesen a worani a ködini, nyena a kwen pondi i saka i kenya kanyit.
- 33 A Yesu köti jamakindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwoso kape logon nene n̄uto a 'dumun, a n̄olakindye i pelela musala ti lojiet lo wi'di tojo liñ a yu.

- 34 Yesu jamakindya lodir lo ntu kine kulya liŋ i lilimön; nye a ko jamakindya lepeŋat nene ŋo 'bak lilim.
- 35 Anyen kulya na jam nebi köju kunu ködyö kokona, adi, Nan de jambu i lilimön, a nan de tugge kulya nagon a 'dela suluja i gweya na kak.
- 36 A kirut Yesu kö'yi lodir lo ntu, a nye lupöni kadi; a ntu kanyit kajujumuk iti ko lepeŋ yu, a kulyani ko lepeŋ adi, Tokuruki yi lilim lo liabe lo gwon i melesen.
- 37 A nye waddi adi, Kaweyanit lo nyomot lo'but a nan Duro lo ntu.
- 38 Melesen gwon a kak na. Nyomot lo'but gwon a ŋwajik ti Tumatyan; liabe a ŋwajik ti ŋilo loraŋ;
- 39 a miriku lo weja liabe lo gwe a kaŋöönit; diŋit ŋeret gwon a 'dutet na kak; a kaŋerak gwe a malaikajin.
- 40 Nyenagon gwoso nagon liabe a pepena a 'yurani 'yura ko kimaŋ na, nyena köti a mo gwe sona i 'dutet na na kak.
- 41 A nan Duro lo ntu mo sonde malaikajin kwe, a se mo pepenundye kaŋo i Tumatyan nio ŋo liŋ nagon tindu ntu i köpukö, se ko ntu liŋ lo kondya arabat kilo,
- 42 a mo gubakindye se i namet na kimaŋ; a se mo gwine gwien a mo ŋirje kala nyu.
- 43 A ntu ti löti lo rigwo mo kobbi kobbu gwoso koraŋ i tumatyan na Monye lose. Duto lo gwon ko swö yiŋesi ti nye yiŋge kine kulya.
- 44 Tumatyan na Ki gwon gwoso tukwörien nagon a 'delaki i melesen. A ntu iŋge ryö a köti yiköki nye kak; nyena a nye gwe ko lyöŋön, a iti tu, a tugwörji ŋo kanyit liŋ, a nye gwörundye ŋina melesen.
- 45 Köti Tumatyan na Ki gwon gwoso ntu katujaranit logon gaga'yu ŋurupö nakwekwelen na luŋu a margaritajin.
- 46 A nye ko ryeji nene geleŋ nagon joŋga gurut jore parik, a nye iti tu, a tugwörji ŋo kanyit liŋ, a gwörundye ŋina margarita.
- 47 Köti Tumatyan na Ki gwon gwoso ku'yi nagon a gubaki i tör kata a munuki i kiden na ki'bojin murek, a iŋge momok gweyarijin liŋ ti somot.
- 48 A ku'yi ko jorene, a kalokak pikundye nye i kijit, a se si'dakine kak a nyumbe lo'but i kupöjin, ama a lorok gubani kaŋo.
- 49 A mo gwe sona i 'dutet na kak. A malaikajin mo pondi i nyumbö na ntu lorok i kiden na ntu lo'but,
- 50 a mo gubakindye se i namet na kimaŋ ; a se mo gwine gwien a mo ŋirje kala nyu.

- 51 Ta aje kurun kine ɲo liɲ le? A se waddi lepeɲ adi, lye, yi aje kurun.
- 52 A nye kulyani ko lepeɲat adi, Nyenagon katodinök liɲ ti Saresi ti Mose logon a todiniki kulya ti Tumatyan na Ki gwon gwoso monye 'baɲ logon 'dumundya ɲo ludukö ko ti 'beron kanyit i pirit 'delet.
- 53 A Yesu ko tutuɲge jambu kilo lilimön a nye kö'yi ɲinu pirit.
- 54 A nye iti kanyit köji, a todindye kase i kadi momoret, a ɲutu inɲe sörju, a totopine adi, Lo ɲuto ryö ɲina koɲon ya se ko kine kitajin sörösi?
- 55 Dilo 'bayin a ɲuro lo kaworonit lo bau le? Dote nanyit 'bayin luɲu a Maria le? Yakobo ko Yosepa ko Simona ko Yuda ɲona 'bayin a luɲasirik kanyit?
- 56 Kiasirik kanyit liɲ ɲona 'bayin kayan kiden le? Lepeɲ ryö kine ɲo liɲ ya?
- 57 A se inɲe ryö kulya ti lepeɲ a köpuket. Ama a Yesu kulyani ko lepeɲat adi, Nebi ti bula kanyit köji, ko kanyit midi, ama ɲutu bubu lepeɲ i kunie piritön.
- 58 A lepeɲ gwe a ko kondya kitajin sörösi jore nyu kogwon se a ko yup lepeɲ.

Matayo 14

- 1 A i ɲinu diɲit a Erode kasarani inɲe yiɲ loɲio i kulya ti Yesu,
- 2 a nye takindye kölipönök kanyit adi, Dilo a Yoane Kabatisanit; lepeɲ aje tonjiyu i twan, nyena ɲina a kwe nagon kine riɲitön dumalak kikita kanyit i mugun.
- 3 Kogwon Erode köju a mogga Yoane, a torji lepeɲ, a tindi lepeɲ i kadi rereket, kogwon kulya ti Erodia nakwan na Pilipo luɲaser lonyit,
- 4 kogwon Yoane köju a takindya Erode adi, Saret a ko ruk adi ti do riɲundye lepeɲ.
- 5 A Erode 'deke tatuja lepeɲ, ama a nye kujönöni ɲutu, kogwon lepeɲat kiundyö Yoane a nebi.
- 6 Ama a lor yuɲweet lo Erode ko pondi, a ɲuro na Erodia gwoji gwoja kase i komon, a tulyöɲgi Erode,
- 7 nyena a nye milyekindye tindu ɲina ɲuro nene ɲo nagon lepeɲ a piyun.
- 8 A ɲuro na rugge gwoso nagon ɲote aje jujukindye lepeɲ adi, Tiki nan ni kwe na Yoane Kabatisanit i kalaba.
- 9 A mor inɲe delya, ama kogwon milye lo nyö nye lo, köti kogwon kulya ti kömu kanyit, a nye sarakindye adi ti ɲina ɲuro tikine tiki.
- 10 A nye sonde ɲuto i 'duɲundyö na kwe na Yoane i kadi rereket.
- 11 A kwe na jweni i kalaba a tikine ɲuro, a nye jakindye ɲote.

- 12 A n̄utu ti Yoane kajujumuk pondi i 'doggu na öpu nanyit i nugga; a se iti tu a tukökindye Yesu.
- 13 A Yesu ko yin̄ge kine kulya, a nye n̄ine n̄ien nyu ko ki'bo, a iti i pirit nagon n̄utu 'bayin kata. Ama a na yin̄ge lodir lo n̄utu nu, a se pondi kase i köjinö, kepoddu lepeñ wörö ko mok.
- 14 A nagon Yesu aje kiyundya kaño i ki'bo nu, a nye meddi lodir duma lo n̄utu; a nye wone konyen ko se, a toke'yi n̄utu kase logon a gigilötu.
- 15 A nagon kak gwe a sömukö nu, a n̄utu kanyit kajujumuk kulo pondi ko lepeñ ni, a kulyani adi, Na pirit 'bak n̄utu, tuparan aje 'baka. Sonyoro kilo n̄utu ko ti se iti i köjinö i gwörökindyö na 'börik kinyo.
- 16 A Yesu waddi adi, Lepeñat ti tu. Ta ko 'börik tiki ta se n̄o lo nyenyeyi.
- 17 A se waddi lepeñ adi, Yi tun̄ gwon ko ambatajin mukanat ko somot murek ni.
- 18 A nye kulyani adi, Jo ta se köyö ni.
- 19 A kirut nye sarakindye lodir lo n̄utu anyen si'daki kak i döru loki. A nye 'dumundye ambatajin mukanat se ko somot murek kune, a nye dirje ki, a 'boroji 'boroja, a nye pipindye ambatajin kune, a tindi n̄utu kanyit kajujumuk, a kajujumuk tindi n̄utu kulo.
- 20 A n̄utu lin̄ nyesi nyesu a in̄ge yimönö. A lepeñat in̄ge 'du'dumun kupöjin puök wot murek ti ambatajin na pipinya nagon a ko nyei.
- 21 A n̄utu lyan logon a nyesu kulo gwe gwoso alipan mukanat, wat n̄utu wate se ko n̄wajik.
- 22 A Yesu ri'dikindye n̄utu kanyit kajujumuk kulo anyen kiyaddu i ki'bo kata i tu kanyit n̄erot i nu pele, a nye nyuñ leru toreja lodir lo n̄utu.
- 23 A nagon nye aje toreja n̄utu nu, a nye ki yaddi i mere nye gelen̄ i kwakwaddu. A ko kak gwe a sömukö, a lepeñ gwe nyu ka'de.
- 24 Ama i n̄inu diñit a ki'bo gwe pajo i tör kiden, a yöyönöni ko yala lo pion̄ kogwon köbuñöt wukundyö ko lepeñat ni.
- 25 A i waran na kak, a nye pondi ko lepeñat ni wöri'e i tör loki.
- 26 Ama a na meddi n̄utu kajujumuk Yesu wöri'e i tör loki nu, a se rigwököni rigwökö, a se yeyeji adi kode n̄ona a mulökötyo! A se luluje lulujo kogwon se kukujönö.
- 27 Ama a Yesu nyon̄gi kulya ko se adi, Togo'yi ta töilyet, n̄o lo a nan; an ta ko kujönö ta.
- 28 A Petero waddi lepeñ adi, Matat, ko n̄ilo a do, luñuddi nan i tu konut n̄ini i pion̄ loki.

- 29 A Yesu luŋgi adi, Pondi koi. Nyena a Petero kiyundye kaŋo i ki'bo kata, a wöröjine i pion loki tu ko Yesu yu.
- 30 Ama a nye ko meddi köbuŋöt i wuggö parik, a nye inŋe moka ko kujönö, a suluje 'dirörö kak, a nye luluje adi, Wöidio, lwöki nan pon Matat!
- 31 'De'de a Yesu riöddi könin, a moggi lepeŋ, a piye adi, Do ŋuto logon ko yupet a na'dit! Nyo do dyadya'yu?
- 32 A na kiyaddi se i ki'bo kata nu, a köbuŋöt gwo'de gwo'dan.
- 33 A ŋutu lo gwon i ki'bo kata kulo dulakine kak ko lepeŋ i komoŋ kulya adi, Do 'diri a Duro lo Dun.
- 34 A se ko laŋgi i nu pele, a 'dure Genesaret a kiyundye kaŋo.
- 35 A ŋutu ti ŋinu pirit ko gwulu'ye Yesu, a se torekindye loŋe i jur 'bukuluŋ, a ŋutu jakindye lepeŋ ŋutu liŋ lo gigilötu,
- 36 a mamandi lepeŋ adi anyen se böŋö 'bo'yu ma'di kume lo boŋgo nanyit. A ŋutu liŋ logon a 'bo'yu ŋina boŋgo kilo inŋe tokela.

Matayo 15

- 1 A kirut kulye Parusijin se ko katodinök ti Saresi ti Mose ŋine ŋien Yerusalem a pondi ko Yesu ni, a piye adi,
- 2 Ko nyo ŋutu kulök logon a kajujumuk körju keriat ti merenyejin? Lepeŋat a ko lalaju könisi kase a kokwe na nyesi se kinyo na.
- 3 A nye köti piye lepeŋat adi, Nyo ta köti körju Saresi ti Dun kogwon kulya ti keriat kasu?
- 4 Kogwon Dun a kulya adi, Bule bu munyi se ko ŋuti, köti adi, Duto logon jambu ko monye kode ko ŋote arabat lo ti nye 'diri ködyö tatuani tatua.
- 5 Ama ta kulya adi, Ko lele ŋuto a kulya ko monye lonyit kode ko ŋote nanyit adi, Do nagon nan ködyö ŋarakindye ta kune a gelaki Dun, a nye ködyö tine bu'ya monye kode ŋote.
- 6 Nyena ta a tu'baka'yu kulyaet lo Dun kogwon kulya ti keriat kasu.
- 7 Ta kamumulukak! Yisaya a 'beron keju kulya kasu a gwak, adi Dun lo kulya adi,
- 8 Kulo ŋutu bu'ya nan ko kutusen kase kana, ama töilyet kase gwon pajo köyö.
- 9 Lepeŋat dulaki kak i twöju na nan ko kana, a se todindye saresi ti ŋutu gwošo se a todinesi na po köyö.
- 10 A Yesu luŋundye ŋutu kulo kanyit ni, a takindye se adi, Yiŋe ta yiŋ, ko kuru ta kurun kine kulya,

- 11 adi, ɲo nagon lupö ko ɲuto i kutuk na ti toluddya, ama ɲo na lupe kaɲo kanyit i kutuk na nye na toluddya lepeɲ.
- 12 Nyena a kajujumuk kulo pondi ko Yesu ni, a piye adi, Do ɲona a den adi Parusijin aje woran ko ɲo na jam do kine?
- 13 A nye waddi adi, Do liɲ logon Baba lo gwon ki lu a ko 'yut kulo mo gwugwunyö kaɲo.
- 14 Kölöki ta lepeɲat ka'de. Lepeɲat a kanyömök mo'dokeno. Nyena ko ɲuto mo'doke jiköddu lele mo'doke, se liɲ murek mo 'dororo i dili.
- 15 Ama a Petero kulyani adi, Tokuruki yi ɲilo lilim.
- 16 A nye piye adi, Ta köti nyuɲ a ko kurun le?
- 17 Ta a ko den adi ɲo na lupö i kutuk a yengi i pele kune mo 'doɲoki mu'diɲ le?
- 18 Ama ɲo na lupe kaɲo i kutuk kune po i töili, nyena kine ɲo se na toluddya ɲuto.
- 19 Kogwon yeyeesi narok, ko tatuja, ko lubbö, ko towutön, ko koko'ya, ko 'burönö, ko jamaddu na karin ti ɲutu arabat po ko ɲuto i töili kata yu.
- 20 Kine ɲo se na toluddya ɲuto, ama nyesu ko könisi logon a ko lala ti bulö toluddya ɲuto.
- 21 A Yesu ɲine ɲien i nu pirit a iti i kak na Turo ko na Sidona.
- 22 Mete, a ɲuto na Kanana na ɲinu kak pondi po, a gwine gwien adi, Pon duma lio, Duro lo Dawidi, wone konyen ko nan. Duro nio gwon ko mulökötyo laron logon totomi lepeɲ parik.
- 23 Ama a Yesu gwe a ko wat lepeɲ ko lele kulyaet asut. A ɲutu kanyit kajujumuk lo pondi, a mo'yi parik adi, Sonyoro lepeɲ bot, kogwon lepeɲ gwigwiun kayan i mukök.
- 24 A nye waddi adi, Nan tuɲ a sunyue i yidin ti kötumit na Yisaraele nagon a likin kune.
- 25 A ɲuto na pondi po a dulakindye komoɲ nanyit kak ko lepeɲ i komoɲ, a mamandi adi, Pon matat, ɲaraki nan.
- 26 A Yesu waddi adi, 'Bayin a na'but i 'dumundya na kinyo lo lupudiet anyen gubaki 'dionjin.
- 27 Ama a ɲuto na waddi adi, Iye pon duma lio, ma'di 'dionjin nyenyesu tupesi ti kinyojin logon a 'do'do kak i misa nase komonye.
- 28 A kirut Yesu waddi lepeɲ adi, Do ɲina ɲuto, yupet inot a duma; ɲo nagon do 'de'deggi na de kokonaki do. A i ɲinu diɲit gwak a ɲuro nanyit iɲge tokela.

- 29 A Yesu kö'yi njinu pirit, a lwönöddi nyona ko tör na Galilaya, a nye kije ki i mere, a si'dani nyu.
- 30 A ntu jore parik iti ko lepeñ yu, jonga ntu nodeki, ko mo'dokeno, ko mumutön, ko logon a babatatu, se ko kulye jore, a tindi se kak kanyit i mokosi, a nye toke'yi se.
- 31 A ntu sörji sörju parik na meddi se mumutön i jambu, ko lo babatatu i tokela, ko nodeki i wörö, ko mo'dokeno i meddya; a se pupurje Dun lo Yisaraele.
- 32 A Yesu luñundye ntu kanyit logon a kajujumuk kulo kanyit ni, a kulyani adi, Konyen kwe wowon lodir lo ntu, kogwon yi aje si'da i pirit na geleñ ko perok musala, ño lo nyenyei gwe 'bayin. Nan ti 'bön sondu lepeñat ko magor an se dosakindya i kiko.
- 33 A ntu kanyit kajujumuk kulo pije lepeñ adi, Yi de ryö ambatajin jore ya ni i yöbu nagon jujukin tunyeji ntu jore parik gwošo kulo?
- 34 A Yesu pije lepeñat adi, Ta gwon ko ambatajin muda? A se waddi adi, Yi gwon ko ambatajin buryo se ko somot ku'dik na'dik'dik.
- 35 A nye sarji lodir lo ntu anyen si'da kak,
- 36 a kirut nye 'dumundye ambatajin buryo kune se ko somot, a tindi Dun tinate, a nye pipindye pipindya, a tindi ntu kanyit kajujumuk kulo, a se kokorakindye ntu.
- 37 A se liñ nyesi nyesu, a inge yimönö, a lepeñat inge 'du'dumun kupöjin dumalak buryo ti ambatajin na pipinya na pitundyö nagon a ko nyei.
- 38 A ntu lyan logon a nyesu kulo gwe a alipan inwan, wat ntu wate se ko ñwajik.
- 39 Nyena a Yesu torekindye ntu kulo, a nye kije i ki'bo kata, a iti i kak na Magadan.

Matayo 16

- 1 A Parusijin se ko Sadokejin lo pondi, a se pije Yesu anyen kwekindya se kweyet na po ki, mörju lepeñ.
- 2 A nye waddi adi, I sömukö ta kulya adi, Kak mo gwon a nake kogwon ki a nator.
- 3 A i ko'bure a ta kulyani adi, I lo lor kudu 'do'don, kogwon ki a nator ko 'di'diktö. Ta deden gwulu'yu ki, ama ta ti bulö gwulu'yu kweyesi ti kune diñitan.
- 4 Toberon na ntu lorok logon a paju Dun kulo gaga'yu kweyet, ama kweyet mo ti kweki lepeñat, ka'de kweyet na nebi Yona. Nyena a nye kö'yi lepeñat a iti tu.

- 5 A nagon ntu kanyit kajujumuk aje lwönöddu i nu pele na tör, a se inge böñö i jonga na ambatajin.
- 6 A Yesu kulyani ko se adi, Kunyar ta, meddi ta 'bura kogwon kape ti Parusijin se ko ti Sadokejin.
- 7 A se tokulyaki ko 'börik adi, Lepeñ a jambu kine kulya kogwon yi a ko jondya ambatajin.
- 8 Ama a Yesu inge den ño na jam se kune, a piye lepeñat adi, Ta ntu logon ko yupet a na'dit, ko nyo ta tokulyakin ko 'börik adi, Yi 'bak ambatajin ?
- 9 Ta a ko nyuñ gwulu kine kulya le? Ta ñona a böñö ambatajin mukanat nagon kokoraki i ntu alipan mukanat kune le? Ta a 'du'dumun kupöjin muda?
- 10 Ta ñona a böñö ambatajin buryo nagon kokoraki i ntu alipan inwan kune le? Ta a 'du'dumun kupöjin muda?
- 11 Ada lolon nagon ta ti kurun adi nan ti jambu ko ta i kulya ti ambatajin? Kunyar ta kape ti Parusijin se ko ti Sadokejin.
- 12 Nyena a se inge kurun adi lepeñ ti kunyarju se i kulya ti kape ti ambata, ama lepeñ kunyarju se i kulya ti todinesi ti Parusijin se ko ti Sadokejin.
- 13 A Yesu ko 'dure i kak na Kaisaria Pilipo, a nye piye ntu kanyit kajujumuk kulo adi, Dutu jambu adi, Nan Düro lo ntu a ña?
- 14 A se waddi adi, Kulye ntu kulya adi do a Yoane Kabatisanit, kulye adi, do a Eliya, kulye adi, do a Yerima, kode a lele lo nebijin.
- 15 A nye köti piye lepeñat adi, Ama ta ko 'börik kulya adi nan a ña?
- 16 A Simona Petero waddi adi, Do a Masia, Düro lo Düro lo gwon jörun.
- 17 A Yesu nyobbi adi, Simona ntu lo Yona, do 'diri a kalyönönit! Kogwon ntu lo na kak a ko kwekin do kine kulya, ama tuñ Baba lo gwon ki lu nye lo kwekindya do.
- 18 Nyena nan takindya do adi, Do a Petero lurutat, a nan mo gweyundye kanisa nio i ñilo lurutat, a riñitön ti twan mo tine te'ya ñina momoret na kayupök.
- 19 A nan mo tindi do ñaesi ti Tumatyan na Ki, ko do mo torja nyo i kak ni, ki yu a mo torani tora, ko do laggu nyo i kak ni, ki yu a mo lakani laka.
- 20 A kirut nye kukuji ntu kanyit kajujumuk parik adi, An ta tukökin lele ntu adi nan a Masia.
- 21 Suluja i ñinu diñit, a Yesu suluje kwekindya ntu kanyit kajujumuk adi nye ködyö agu tutu Yerusalema i ñonga na ño jore ko ntu temejik i könisi, ko i koanejin temejik, ko i katodinök ti Saresi ti Mose, a se mo tatuje lepeñ, a i lor tomusala lonyit a nye mo tonjiyuni tonjiyu i twan.

- 22 A Petero jonji lepeṅ a swöt, a suluje riringa lepeṅ adi, Ti kine kulya gwe pajo ko do pon Matat! Se ti bulö pokin konut kwöṅ.
- 23 Ama a Yesu wöriṅöni wöriṅö, a kulyani ko Petero adi, Ingo Satani, kölöki nan! Do gwon köyö a köpuket, kogwon do ti yeyeju gwoso na yeyeji Dun na, ama do yeyeju gwoso na yeyeji ṅutu na.
- 24 A kirut Yesu kulyani ko ṅutu kanyit kajujumuk kulo adi, Ko ṅuto logon 'de'dekan gwon a kakeponit lio a ti nye paji mugun, ko ti nye 'dumundye ködini nanyit na görö a kepoddi nan.
- 25 Kogwon ko ṅuto logon 'dek lwöggü ru nanyit, a ṅilo ṅuto mo tolikindye ru nanyit, ama ṅuto logon tolikindyö ru nanyit kogwon kulya kwe lo mo ryöryö lepeṅ.
- 26 Kogwon 'bulit a nyo i ṅuto logon a ryeju ṅo liṅ ti kak a kanyit, a tolikindye ru nanyit gwak? Kode ṅuto ködyö tindu nyo anyen dakundya ru nanyit?
- 27 Kogwon nan Düro lo ṅuto mo popo ko malaikajin kwe i pirit na geleṅ i minyo lo Baba, a kirut a nan mo ropakindye ṅutu liṅ gwoso i konesi kase.
- 28 'Diri nan takindya ta adi, Kulye ṅutu kata i kulo ṅutu logon gwogwo'dan ni kulo, logon mo ti waṅ twan a kokwe na meddi se nan Düro lo ṅuto i po i tumatyan nio nu.

Matayo 17

- 1 A i mukök na perok buker a Yesu jonji Petero, ko Yakobo, ko Yoane luṅaser Yakobo, a nyömöddi lepeṅat ki i mere lojo anyen se gwon ka'de kulye ṅutu 'bayin.
- 2 A Yesu worani ka'de kase i komoṅ, a komoṅ nanyit kobbi kobbu gwoso koloṅ, a boṅgwat kanyit kune kwekweji kwekweja, a gwe a nake gwoso parara.
- 3 Mete, a Mose se ko Eliya puköki ko lepeṅat; a se gwe i jambu ko Yesu.
- 4 A Petero kulyani ko Yesu adi, Matat, a na'but i gwon nikaṅ ni; ko do 'de'dekan, nan de tetendya murugujin musala ni, nene a inot, nene a na Mose, ko nenea na Eliya.
- 5 A nagon nye nyuṅ jajambu nu, a 'diko na kokobbu mugge lepeṅat, a gworo lo kuu i ṅina 'diko adi, Dilo apilili lio lo Düro lo nyanyara, logon nan a lyöṅgi parik lo; yinṅe ta kulya kanyit.
- 6 A na yinṅe ṅutu kanyit kajujumuk kine kulya nu, a se inṅe kujönö parik, a 'dorone kak rupu.
- 7 A Yesu pondi ko lepeṅat ni, a tandi lepeṅat, a kulyani adi, Dine ta ki, ko kujönö ta.

- 8 A se ko 'bilundye kusik kase ki a tine met lele nuto kwönj ama tunj a Yesu.
- 9 A na lulurundye se kak i mere nu, a Yesu sarji lepenjat adi, An ta ko tukökin ta lele nuto kine kulya na met ta kine tojo nan Duro lo nuto a tonjiyu i twan.
- 10 A nuto kajujumuk pije lepenj adi, Ko nyo katodinök ti Saresi ti Mose kulya adi Eliya ködyö lo po a kokwe?
- 11 A nye waddi adi, Eliya 'diri popo, a nye mo tetendi njo linj.
- 12 Ama nan takindya ta adi, Eliya aje 'beron po a nuto tine den lepenj, ama kölumbö a se inje konakin lepenj arabat gwoso na 'deggi se na. Nyena köti nan Duro lo nuto mo njononga kase i könisi.
- 13 A kirut nuto kajujumuk inje kurun adi nye jambu ko se i kulya ti Yoane Kabatisanit.
- 14 A nagon se aje yitwe ko nuto kulo ni nu, a lele nuto pondi ko Yesu ni, a rugwunökine ko lepenj i komonj,
- 15 kulya adi, Pon дума, wone konyen ko njuro lio, kogwon lepenj a moka ko lomerya, lepenj njononga parik; i kunie dijitan nye 'do'dorotu i kimanj ko i pionj.
- 16 A nan inje jakin nuto kulök kajujumuk, ama a se tine bulö toke'ya lepenj.
- 17 A Yesu waddi adi, Ta nuto ti na toberon logon 'bak yupet ko a karenyak, dijit njornan nagon nan si'da ko ta? Dijit njornan nagon nan dara ko kulya kasu? Jo ta njilo njuro köyö ni.
- 18 A Yesu rinje lepenj, a mulökötyo liron pondi kaño ko lepenj i mugun, a njuro lo inje tokela i njinu dijit gwak.
- 19 A nuto kajujumuk pondi ko Yesu ni a lwön, a pije lepenj adi, Ko nyo yi ti bulö riköddu njilo mulökötyo kaño?
- 20 A nye waddi lepenjat adi, Ta ti bulö riköddu kogwon ta gwon ko yupet a na'dit. Kogwon 'diri nan takindya ta adi ko ta gwon ko yupet nagon a дума gwoso nyomotti lo kiteta, ta bubulö kulya ko lo mere adi, Mijörö kaño ni tojo ko yu, a nye ködyö mijörö mijörö. Nene njo 'bayin nagon ta mo ti bulö kondya.
- [21 Ama mulökötyo gwoso njilo ti po kaño, ama tunj ko nuto a kwakwaddu ko a mindya.]
- 22 A na wöröri se i pirit na gelenj Galilaya nu, a Yesu kulyani ko se adi, Nan Duro lo nuto mo papaki ko nuto i könisi,
- 23 a se mo tatuje nan, a nan mo tonjiyuni tonjiyu i lor tomusala lonyit. A se delyani delya parik.
- 24 A se ko 'dure Kaperanauma, a kapepenak ti gurut nagon a saraki ropaki i Kadi na Dun kulo iti ko Petero yu, a pije adi, Katodinönit losu ti ropakindya gurut i Kadi na Dun le?

²⁵ A Petero rugge adi, Inkoi, lepeṅ roropakindya. A nye ko lupöni kadi, a kokwe nagon nye a ko nyuṅ jambu nu, a Yesu piḡe lepeṅ adi, Simona, yeyeet inot a nyo? Moran ti kak pependya gurut ti usur kode dakesi ti kak ko ko ṅa? Se pependya i ṅutu kase kode i lwaka?

²⁶ A Petero waddi adi, Lepeṅat pependya i lwaka. A Yesu kulyani ko lepeṅ adi, Nyenagon ṅutu kase ti robba.

²⁷ Ama ti yi gwe ti köpuggö kulo ṅutu, nyena iti, gubaddi jabada i tör, a kirut 'dumundye sumuti togelenṅ logon do a 'bitun kaṅo lo, ko ṅane kutuk nanyit a do de ryeji gurusutöt. 'Dumu nye ko tiki lepeṅat a ropet nagon nan se ko do lo ropakindya.

Matayo 18

¹ A i ṅinu diṅit a ṅutu kajujumuk pondi ko Yesu ni, a piḡe adi, Da logon a duma i Tumatyan na Ki?

² A nye luṅundye ṅuro lo'dit kanyit ni, a togwi'dikindye lepeṅ kase i komoṅ,

³ a kulyani adi, 'Diri nan takindya ta adi, ko ta a ko löpuggö a worani gwoso lupudiet, a ta kwöṅ mo tine lupö i Tumatyan na Ki.

⁴ Nyena ṅuto logon tokoyogga mugun gwoso lo ṅuro, lepeṅ a duma i Tumatyan na Ki.

⁵ Ko ṅa lo wuju lele ṅuro gwoso lo i karin kwe wuju nan.

⁶ A ko ṅuto logon a lokundya lele lo kulo ṅwajik lo'di'dik logon a yubbö nan kulo i torondya, ködyö a na'but ko lepeṅ a toraki kijo duma kanyit i murut anyen to'dirörö lepeṅ i tör nagulu.

⁷ Wöidio na kak, i kulya ti ṅo nagon lokundya ṅutu i torondya! 'Diri ṅo nagon lokundya ṅutu i torondya agu ködyö popo, ama wöidio i ṅuto logon kine ṅo po ko lepeṅ!

⁸ A ko könin ilot kode mokot ilot lo lokundya do i torondya, 'duṅu lepeṅ kaṅo ko gubara nye pajo; bia a na'but ko do lupö ko Dun yu i ru ko mugun inot a körju, kode a ṅode, lwölwöṅ do gubaji ko könisi murek kode mokosi murek i kimaṅ nagon ti peṅa.

⁹ A ko koṅe ilot lo lokundya do i torondya, wuluddu nye kaṅo, ko gubara nye pajo; bia a na'but ko do lupö i ru ko koṅe geleṅ lwölwöṅ do gubaji ko konyen murek i Geena nagon a kimaṅ.

¹⁰ Meddi ta 'bura an ta laundya lele lo kilo ṅwajik lo'di'dik; kogwon nan takindya ta adi malaikajin kase ki yu ṅupi memedya komoṅ na Baba lo gwon ki lu.

[¹¹ Kogwon nan Duro lo ṅuto aḡe po i lwöggu na ṅutu logon aḡe likin kulo.]

- 12 Ta yeyeju ada? Ko lele nuto gwon ko köbilu mia gelen, a nene nase gelen inge lyañan, nye ñona ti kölökin merya buñwan wot buñwan kune i merya a galaddi na nagon aje lyañan na?
- 13 Ko lepen ködyö a ryö, 'diri nan takindya ta adi, lepen lyölyöñön parik ko ñina köbilityo lwölwöñ kunie merya buñwan wot buñwan nagon kwöñ a ko lyañan kune.
- 14 Köti gwon sona adi Monye losu lo gwon ki lu ködyö ti 'dekan lele lo kilo ñwajik lo'di'dik lilikin.
- 15 A ko luñösur a konakindya do arabat, iti ko lepen yu ko kweki lepen toron nanyit, ta ko lepen murek. A ko lepen a yiñ do kweja adi do aje 'bolun luñösur.
- 16 Ama ko nye ti yiñ do, jöñgi nuto gelen kode murek i pirit na gelen ko do, a kulya liñ mo ririkine gwogwo i tokoresi ti katokorok murek kode musala.
- 17 A ko nye a renya yinga lepenat, tuköki kine kulya i kanisa; ko nye a renya ma'di kanisa köti, konaki lepen gwoso legetyo kode kapepenanit lo usur.
- 18 'Diri na takindya ta adi, ko ta mo torja nyo i kak ni, ki yu a mo torani tora, ko ta laggu nyo i kak ni, ki yu a mo lakani laka.
- 19 Köti nan takindya ta adi, ko kulye kasu murek i kak ni a ruggö piyundya nene ño, a Baba lo gwon ki lu mo rukökindye se.
- 20 Kogwon ko ntu murek kode musala a momorja i karin kwe a nan gwe kata kase kiden.
- 21 A kirut a Petero pondi po a pije Yesu adi, Matat, nan ködyö pitökindyö luñaser lio danjin muda ko nye a konakindya nan arabat? Dona tojo ko danjin buryo?
- 22 A Yesu waddi adi, Nan a ko rukökin do adi do ködyö pitökindyö tojo ko danjin buryo, ama adi do ködyö pitökindyö tojo ko danjin merya buryo danjin buryo.
- 23 Nyenagon Tumatyan na Ki tojuki i lele mor logon 'de'dekan dendya möriöt ti kölipönök kanyit.
- 24 A na suluje nye denundya kaño nu, a lele nuto jweni kanyit ni logon a kurjö ginejin alipan jore parik.
- 25 A nye gwe 'bak ño nagon nye robbi möri na ñilo дума, nyena a дума lonyit sarakindye adi ti lepen gwöröjine gwöröji i pirit na gelen ko nakwan nanyit, ko ñwajik kanyit, se ko ño kanyit liñ, anyen ropari möri.
- 26 Nyena a kölipönit lo 'dorone rupu ko дума lonyit i mokosi, a mamandi lepen adi, Böñö pon matat, kölöki nan ko dijit a na'dit, nan mo rorop ño kunök liñ.
- 27 A дума lo ñilu kölipönit wone konyen ko lepen, nyena a nye pitökindye möri na, a kölöddi lepen.

28 Ama a na tiri ñilo kölipönit nu, a nye rume ko lele lo kölipönök logon se kita i pirit na gelen lo, logon a kurjö ginejin kanyit ku'dik. A nye to'yi lepen i murut kulya adi, Rope ño nagon do a kurörö köyö kune.

29 Nyena a kölipönit logon se kita i pirit na gelen lo, 'dorone kak ko lepen i mokosi, a mamandi lepen adi, Böñö kölöki nan ko dijit a na'dit, nan mo rorop do.

30 Ama a nye tine 'bön, a kölumbö tindi lepen i kadi rereket tojo lepen ködyö a robba möri na.

31 A na meddi kulye kölipönök logon se kita i pirit na gelen kulo ño na kona kunu nu, a se delyani delya parik, a iti ko дума lose yu, a nyönyökökindye lepen ño liñ nagon aje kona kunu.

32 Nyena a дума lonyit luñundye lepen kanyit ni, a kulyani adi, Do kölipönit leron! Nan aje pitökin möri inot liñ na mamandi do nan nu.

33 Do köti ködyö ti won konyen ko kölipönit logon ta kita i pirit na gelen lo, gwoso nagon nan aje won konyen ko do na le?

34 A дума lo wore woran parik, a pakindye lepen ko kasasanyak i könisi, tojo ko lepen ködyö a robba möri na liñ.

35 Nyena köti a Baba lo gwon ki lu mo konakindye ta liñ gelen gelen sona, ko ta a ko pitökindyö luñösurök ko töilyet kasu liñ.

Matayo 19

1 Nyena a Yesu ko tutunje jambu kilo kulyaesi, a nye kö'yi Galilaya, a iti i kak na Yudaya, i nu pele na Yardene.

2 A ñutu jore parik kepoddi lepen, a nye toke'yi lepenat nyu.

3 A Parusijin pondi ko lepen ni a tembi lepen ko piyet adi, Saret ñona a ruk adi ñuto bubulö yandu nakwan nanyit kogwon kulya liñ?

4 A Yesu köti piye adi, Ta ñona a ko kendya le adi, suluja i sullet Kagweyanit a gweja ñutu ko lalet ko nakwan?

5 A nye kulyani adi, Ko ñina kwe a ñuto lalet mo kö'yi monye ko ñote, a mo morji ko narakwan nanyit, a se murek mo gwe a mugun gelen.

6 Nyena a se tine gwon a ñutu murek, ama a se gwe a mugun gelen. Nyenagon ño nagon Dun aje tomorja gelen na, ti lele ñuto gwe ti korja se.

7 A se piye lepen adi, Ko nyo Mose a sarakindya adi ñuto ködyö tindu nakwan nanyit waraga yanyet, a sondi lepen?

8 A nye waddi adi, Mose a 'burukindya ta i yandu na wate kasu kogwon töilyet kasu a logo, ama i sullet ti gwon sona.

- 9 Nyena nan takindya ta adi, ɲuto logon yandu nakwan nanyit, ake yandu ko kulya ti lupö, a ko nye a yemba nene, lepeɲ a lup nye.
- 10 A ɲutu kajujumuk kulyani ko Yesu adi, A ko kulya ti lalet ko nakwan nanyit gwon sona, a bia ti ɲutu gwe ti yemba.
- 11 Ama a nye waddi se adi, ɉutu liɲ ti bulö wuju lo kulyaet, ake se logon ɉun a wulökin kilo.
- 12 Kogwon kulye ɲutu ti bulö yemba kogwon se a yuɲwe a 'baɲin, kulye ti bulö yemba kogwon ɲutu lo kondya se a 'baɲin, a kulye tine yemba kogwon kulya ti Tumatyan na Ki. Nye logon bubulö wuju kine kulya lo ti nye wuji.
- 13 A kulye ɲutu jondi lupudiet ko Yesu ni anyen lepeɲ böɲö sopakindya könisi kanyit ko lepeɲat loki ko kwakwaddu. A ɲutu kanyit kajujumuk riɲge se.
- 14 Ama a Yesu kulyani adi, Kölu ta kilo lupudiet ti pondi köyö ni, an ta ko teɲ ta lepeɲat; kogwon Tumatyan na Ki a na ɲutu logon gwoso kulo lupudiet.
- 15 A nye sopakindye könisi kanyit ko lepeɲat loki, a lepeɲ iti tu.
- 16 Nyena mete, a lele ɲuto pondi ko Yesu ni, a piɲe adi, Katodinönit, nan ködyö kondya nan ɲo na'but anyen wuju ru na yeɲ nyiɲ?
- 17 A Yesu waddi piɲa lepeɲ adi, Nyo do piɲa nan i kulya ti ɲo na'but? Lele geleɲ kata logon a lo'but. Nyena ko do 'de'dekan lupö i ru, 'depe 'dep saresi.
- 18 A nye piɲe adi, Kulon saresi? A Yesu waddi adi, Do ködyö ti tatuɲa ɲuto; Do ködyö ti lubbö; Do ködyö ti koko'ya; Do ködyö ti liɲikindyo;
- 19 Bule bu munyi se ko ɲuti; Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot.
- 20 A titinti lo waddi lepeɲ adi, Nan aɲe 'dep kilo saresi liɲ; nan nyuɲ yöɲgi nyo?
- 21 A Yesu kulyani ko lepeɲ adi, Ko do yöɲö gwon a lo'but i ɲo liɲ, iti, tugwöre tugwör ɲo kunök, ko 'doggi ɲutu lomerika, a do mo gwe ko tukwörien ki yu; a kirut pondi ko kipundye nan.
- 22 A na yiɲge titinti lo kine kulya nu, a nye iti tu dedelyaji, kogwon nye a kwörinit parik.
- 23 A Yesu kulyani ko ɲutu kanyit kajujumuk kulo adi, 'Diri nan takindya ta adi, a nago i ɲuto kwörinit i lupö i Tumatyan na Ki.
- 24 Köti nan takindya ta adi, Gwon pölilyö ko kamilo i lupö i dili na libira lwölwöɲ lupö na ɲuto kwörinit i Tumatyan na ɉun.
- 25 A na yiɲge ɲutu kanyit kajujumuk kine kulya nu, a se söri söri parik a piɲe adi, A kirut ɲa logon bubulö lwökö?
- 26 Ama a Yesu dirje lepeɲat, a kulyani adi, ɉutu ti bulö, ama ɉun bubulö kondya ɲo liɲ.

27 Nyena a Petero nyobbi pija lepeṅ adi, Mete, yi aje kö'yu ṅo liṅ anyen kebbu do, a yi mo gwe ko nyo?

28 A Yesu waddi lepeṅat adi, 'Diri nan takindya ta adi, Na si'dari nan Duro lo ṅuto i si'daet nio na minyo yu, i gwiliṅit ludukötyo nu, ta köti logon aje kipundyö nan kilo mo sisi'da i si'daesi puök wot murek ti tumatyan, i 'dungö na kulya ti kötumitön puök wot murek ti Yisaraele.

29 Dutu liṅ logon aje kö'yu midijik, kode luṅasirik, kode kiasirik, kode komonye, kode koṅote, kode ṅwajik, kode kakjin kogwon karin kwe kulo, mo wuju jore köti gwoso danṅin mia geleṅ, a molu wuji ru na yeṅ nyin.

30 Ama ṅutu jore logon a ti kokwe mo gwe a ti 'dutet, a ti 'dutet mo gwe a ti kokwe.

Matayo 20

1 Tumatyan na Ki gwon gwoso monye kak logon a dikara i kwökö anyen luṅundya ṅutu i kita kanyit i luköbi na kaden ti binyo ko ropet.

2 A se iṅge torukökin i kita ko temet na gurut nagon yeṅ roparikin ṅuto i lor geleṅ kune, a nye sonde lepeṅat i kita kanyit i luköbi.

3 A nye köti iti kaṅo i saa buṅwan, a nye meddi kulye ṅutu gwogwo'dan i pirit gwöriet 'bak kita;

4 a nye takindye se adi, Ta köti, iti ta i kita i luköbi na kaden ti binyo, a nan de ropakindye ta ropet na'but.

5 Nyena a se iti tu. A nye köti iti kaṅo i saa puök wot murek, ko i saa musala, a nye kondi jojo.

6 A nye iti kaṅo nyona ko saa mukanat, a nye ryeji kulye ṅutu gwogwo'dan kana. A nye piye lepeṅat adi, Nyo ta gwogwo'dan ni kana tuparan liṅ?

7 A se waddi lepeṅ adi, Yi gwo'dan kana kogwon lele ṅuto a ko gwörökindyö yi i kita. A nye takindye se adi, Ta köti, iti ta i luköbi na kaden ti binyo.

8 A i sömukö, a monye luköbi takindye yumi lonyit adi, Luṅgi kakitak ko ropaki se ropesi kase, suluja ko se lo 'dur a ti 'dutet a 'duddye ko se logon a ti kokwe.

9 A ṅutu logon a gwöröki i kita i saa mukanat kulo lo pondi, a se liṅ geleṅ geleṅ ropakine gurut nagon roparikin ṅuto i lor geleṅ kune.

10 Nyena a ṅutu lo po a kokwe kulo ko pondi, a se yeyeji adi se ṅona de ropaki jore, ama a se liṅ geleṅ geleṅ köti ropakine gurut nagon roparikin ṅuto i lor geleṅ kune.

11 A se ko wuji, a se woṅe ko monye luköbi adi,

- 12 Dutu lo po i 'dutet kulo aje kita saa gelen ka'de, kölumbö a do kondi lepenjat jojo ko yi logon a njira tuparan lij i sala ko kolon kulo!
- 13 A nye waddi lele lose adi, Ju lio, nan a ko konakindya do arabat. Yi nona a ko torukökin adi do ködyö kita ko gurut nagon roparikin nuto i lor gelen kune le?
- 14 Wuji no kunök, ko iti mede. Nan 'de'dekan tindu nuto lo 'dutet gwoso na tindi nan do na.
- 15 Dona nan ti bulö kondya no nagon nan 'de'dekan ko gurut kwe le? Do yulön kogwon töili lio a lo'but ko nuto le?
- 16 Nyena nuto logon a ti 'dutet mo gwe a ti kokwe, a ti kokwe mo gwe a ti 'dutet.
- 17 A na tiri Yesu Yerusalema nu, a i kiko a nye jongi nuto kanyit kajujumuk puök wot murek kulo a swöt, a kulyani ko lepenjat adi,
- 18 Mete ta, yi kulo tu Yerusalema, a nan Duro lo nuto mo pakine i könisi ti koanejin temejik se ko i könisi ti katodinök ti Saresi ti Mose. A se mo 'dujökinye nan i tatua,
- 19 a mo pakinye nan ko lwaka i könisi anyen kwekweniarikin, ko anyen 'bi'bitö ko kurubat logon a kwara, ko i 'bikiki i ködini na görö, a nan mo tonjiyuni tonjiyu i twan i lor tomusala lonyit.
- 20 Nyena a note njawik ti Jebedayo se ko njawik kanyit kulo pondi ko Yesu ni, a dulakine kak i twöju na lepen, a piyundye nene no ko lepen.
- 21 A Yesu piye lepen adi, Do 'dek nyo? A njinu nuto waddi lepen adi, Sarakinye kulo njawik kwe murek anyen böjö sisi'da lele konut i könin lutaten ko lele konut i kadone i tumatyan inot.
- 22 Ama a Yesu waddi adi, Ta ti den no nagon ta mumulun na. Ta nona bubulö möju i kopo lo njonga logon nan mömöji lo? A se rugge adi, lye, yi bubulö.
- 23 A nye kulyani ko se adi, Ta 'diri mo njonga gwoso na njongi nan na, ama ti gwon a kulya kwe i rukökinyö na ta i si'daki köyö i swöt lutaten kode köyö i kadone, ama mo ruköki nuto logon kine piritön Baba aje tetenakin lepenjat kune.
- 24 A na yinge kulye kajujumuk puök kine kulya nu, a se wore woran ko kilo lunjasirik murek.
- 25 Ama a Yesu lunjundye lepenjat kanyit ni a kulyani adi, Ta deden adi i kak ni kasarak tutumatyan ko nuto kase, a nuto temejik gwe ko kido saret na lepenjat.
- 26 Kine kulya ti gwe ti gwon sona kasu kiden; ko nuto logon 'de'dekan gwon a duma kasu kiden ti nye ködyö gwe a kölipönit losu.

- 27 Ko nuto logon 'dek gwon a lo kokwe kasu kiden, ti lepeṅ ködyö gwe a 'dupiet losu;
- 28 ma'di gwoso nan Duro lo nuto a po i kitakindya na ntu, ti gwon anyen nan kikitaki; nan a po i tindu na mugun nio i daggu na ntu jore.
- 29 A na kö'yi se Yeriko nu, a ntu jore parik kepoddi Yesu.
- 30 Mete, a ntu murek logon a mo'dokeno gwe i si'da i merete lo kiko, a na yinge se adi ntu a Yesu lo lwönöddu nu, a se woṅoro ki adi, Do Duro lo Dawidi, wone konyen ko yi!
- 31 A ntu kulo ringe lepeṅat adi, Yiṅani ta taliṅ! Ama a se köti woṅoro ki bia parik adi, Pon duma, Duro lo Dawidi, wone konyen ko yi !
- 32 A Yesu gwo'de gwo'dan a luṅgi lepeṅat, a piṅe adi, Ta 'dek ti nan konaki ta nyo?
- 33 A se waddi lepeṅ adi, Pon duma, böṅö ṅane konyen kaṅ.
- 34 A Yesu wone konyen ko lepeṅat, a 'bo'yi konyen kase, a 'de'de se bulöni bulö meddya, a moraddi ko lepeṅ.

Matayo 21

- 1 A nagon se gwe nyona ko 'durökin Yerusalema nu, a se pondi Betepage, a 'dure i Mere lo Jeitun, a Yesu 'deke sondu ntu kanyit kajujumuk murek ṅerot,
- 2 a yökije se adi, lti ta i tur lo gwon kasu ṅerot lu, a 'de'de ta de ryeji kaine a munuki kak, se ko kolojityo; yokone ta se ko jo ta se köyö ni.
- 3 A ko lele ntu a kulya ko ta ko nene ṅo, rugge ta adi, nan Matat 'de'dekan se, a ṅilo ntu de rukökindye ta 'de'de i jondya.
- 4 Kine kulya pokin anyen ṅo na jam nebi köju kunu kokona, adi,
- 5 Taki ta köji na Siona adi, Mete ta, Mor losu ṅilo popo kasu ni, a lokoyok i si'da'e i kaine, i kolojityo tore lo kaine.
- 6 Nyena a ntu kajujumuk kulo iti tu, a kondi gwoso na sarakindye Yesu se nu.
- 7 A se jondi kaine se ko kolojityo, a se peddi boṅwat kase i loki na lepeṅat, a Yesu si'dakine kata.
- 8 A ntu jore parik peddi boṅwat kase i kiko, a kulye tutukundye kenia ti kaden, a peddi se i kiko.
- 9 A ntu jore logon tu kanyit ṅerot, se ko se lo kipundyö lepeṅ kulo woṅe parik adi, Osana i Duro lo Dawidi! Ntu lo po i karin ti Matat lo, ti 'boriani 'boria! Osana i piritön ti ki yu!

- 10 A Yesu ko tulöddi Yerusalema, a ntu linj ti köji dyadyangi dyadyangu. A se pipije adi, Dilo a na?
- 11 A ntu kulo waddi adi, Dilo a nebi Yesu lo po Najareta na Galilaya.
- 12 A Yesu lupöni i Kadi na Dun, a rigge ntu linj kaño logon tutugwörju ko logon gwögwörö i Kadi na Dun lukata; a nye sösöpugge misajin ti ntu lo löpuggö gurut se ko si'daesi ti katugwörök ti gureki.
- 13 A nye kulyani ko se adi, A wurö adi, Kadi nio mo luñu a kadi kwakwaset; ama ta aje kon nye a pirit 'danaet na karyakak.
- 14 A ntu mo'dokeno se ko ñodeki pondi ko lepeñ ni i Kadi na Dun, a nye toke'yi se.
- 15 A koanejin temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose inge woran na meddi se lepeñ i kondya na ño sörösi, ko na meddi se ñwajik i wonoro ki i Kadi na Dun adi, Osana i Düro lo Dawidi!
- 16 A se pije lepeñ adi, Do a yin ko kilo ñwajik kulya adi nyo? A Yesu waddi se adi, lye, nan a yin; ta kwön a ko kendya le adi, Dun a tindu pupuresi na'but bia parik i kutusen ti ñwajik lo'di'dik ko i kutusen ti lupudiet lo nönöggu?
- 17 A nye kö'yi se, a iti kaño köji kata a iti Betania, a dotoni nyu.
- 18 A i ko'bure, na yitwene Yesu bot i köji nu, a nye gwe ko magor.
- 19 A nye meddi ki'bi i merete lo kiko, a iti nyin, a nye gwe a ko ryö nene ño kata ama ka'de koropo. A nye kulyani ko ñilu ki'bi adi, Ti do gwe ti radan ludweki köti kwön! A 'de'de ki'bi lo teteyone teteyon.
- 20 A na meddi ntu kajujumuk nu, a se sörji sörju, a totopine ko 'börik adi, Lo ki'bi teteyon 'de'de sona ada?
- 21 A Yesu waddi lepeñat adi, 'Diri nan takindya ta adi ko ta gwon ko yupet a tine dyadya'yu, a ta mo bulöni bulö kondya ño nagon aje konaki ñilu ki'bi na, ama bia parik ko ta kulya ko lo mere adi, Gwunyu mugun kaño ko gubara mugun i tör, a kine ño mo konani kona.
- 22 Ko ta gwon ko yupet ta mo wuwu ño linj nagon ta a piyun i kwakwaddu nasu kine.
- 23 A Yesu lupöni i Kadi na Dun, a na todindye nye nu, a koanejin temejik se ko ntu temejik ti jur pondi ko lepeñ ni, a se pije lepeñ adi, Do ryö kido ya nagon do kondi kine ño? Da lo tindu do kido anyen kondi se ?
- 24 A Yesu waddi lepeñat adi, Nan köti gwon ko piyet nagon nan pije ta; ko ta a nyop nan, a nan de takindye ta ko nan kondya kine ño ko nan riñit.
- 25 Dina batisimo nagon Yoane babatidde na po ya? Po ki kode po ko ntu? Ama a lepeñat rerenyani ko 'börik adi, Ko yi de ruggö adi, Dina batisimo po ki, a nye de pije yi adi, Ko sona, nyo ta ti yup Yoane?

- 26 Ama ko yi de ruggö adi, Dina batisimo po ko ntu, yi kukujönö ntu, kogwon ntu liñ a yup adi Yoane a nebi.
- 27 A kirut a lepenat renyakindye Yesu adi, Yi ti den. A nye kulyani ko se adi, A ma'di nan lo köti tine tukökin ta ko nan kondya kine ño ko kido niña.
- 28 Nyena ta yeyeju nyo? Lele ntu gwon ko ñwajik lyan murek. A nye iti ko nuro kayu yu, a kulyani adi, Duro lio, iti i kita i lo lor i luköbi na kaden ti binyo.
- 29 A nuro lo renyani adi, Nan ti 'bön. Ama i mukök a nye löpugge yeyeesi kanyit, a iti tu.
- 30 A ntu lo iti ko loponi lo yu, a kulyani gwoso na dika na. A loponi lo rugge adi, Nan tutu pon baba. Ama a tine ko tu.
- 31 I kilo ñwajik murek lon logon aje kondya ño nagon monye 'de'dekan? A se waddi adi, Duro kayu lo logon aje kondya. A Yesu kulyani ko se adi, 'Diri nan takindya ta adi, Kapepenak ti usur se ko kalupejin lupö i Tumatyan na Dun kasu ñerot.
- 32 Kogwon Yoane aje po i kwekindya na ta na gwiliñit lo rigwo ko ta ködyö gwolon ada, a ta tine 'bön yubbö lepen; ama a kölumbö kapepenak ti usur se ko kalupejin inge yup lepen. Ma'di ködyö ta aje met kine kulya, a i mukök a ta tine löpuggö töilyet anyen yuyup lepen.
- 33 Yinje ta lele lilim malo. Monye kak kata logon a 'yuddu kaden ti binyo i luköbi, a rikije rikija ko mariñ, a 'boggi dili ryoket na ludweki ti binyo i lukata nanyit, a tetenakindye taka, a nye sarakindye ko kulye kakuruk i könisi, a nye iti i lelejur.
- 34 A diñit na 'butun ko gwe nyona, a nye sonde kölipönök kanyit ko kakuruk yu anyen jakindya nye ludweki.
- 35 A kakuruk kulo moggi kölipönök kanyit, a 'bidye lele, a tatuje lele, a gugubuje lele ko ñrupö.
- 36 Köti a nye sonde kulye kölipönök lwölwön ti kokwe kulu, a se köti konakindye lepenat jojo.
- 37 A i mukök a nye sonde nuro lonyit ko lepenat yu, kulya adi, Lepenat ñona de twötwö nuro lio.
- 38 Ama a kakuruk kulo ko meddi nuro, a se tokulyaki ko 'börik adi, Malo ntu logon mo ruddya luköbi na monye lo. Po ta, ti yi tatune ta tatu lepen, anyen jonga na luköbi a nikañ.
- 39 A se moggi lepen, a gubaddi lepen kaño i luköbi na kaden ti binyo, a tatuje lepen.
- 40 Nyena ko monye luköbi na kaden ti binyo a po, lepen mo konakin kilo kakuruk nyo?

⁴¹ A se waddi adi, Lepen mo tatatu kilo ntu lorok ko twan naron, a mo sarakindye ntu luköbi ko kulye kakuruk logon mo tindu nye ludweki i diñitan kase.

⁴² A Yesu piye lepenat adi, Ta ñona a ko ken kulya ti Dun na wurö kune le? Adi: Durupit logon ka'dukök a renya lo aje wora a ñurupit tutuñet lo goñet lo kadi. Dina ño Matat lo kita a yi mete a ño sörit!

⁴³ Nyenagon nan takindya ta adi, Tumatyan na Dun mo 'du'dumaji kaño kasu, a mo tikine i ur logon ntu kanyit raradanludweki kanyit.

[⁴⁴ Dutu liñ logon a 'doro i ñilo ñurupit kulo mo giginya ka'de ka'de, ama ntu logon ñilo ñurupit a muju lepen lo mo pasakani pasaka.]

⁴⁵ A koanejin temejik se ko Parusijin ko yinge lilimön kanyit, a se inge kurun adi nye jambu kilo lilimön i kulya kase.

⁴⁶ Nyena a se ga'yi kiko logon moggi Yesu, ama a se kujönöni lodir lo ntu, kogwon ntu kulo a yup adi lepen logon a nebi.

Matayo 22

¹ A Yesu köti jambi ko lepenat i lilimön adi,

² Tumatyan na Ki gwon gwoso mor logon konakindya nuro lonyit budu yemet.

³ A nye sonde kölipönök kanyit i luñgu na ntu logon a luñgu kulo, ama a se tine 'böñ po.

⁴ Köti a nye sonde kulye kölipönök, a kulyani adi, Taki ta ntu lo luñwe kulo adi, Mete ta, nan aje tetendya kinyo lio ajo, dwönin kwe se ko kaja kwe lopir aje 'duñö, ño liñ gwe ajo. Po ta i budu yemet.

⁵ Ama a lepenat yinge kine kulya a ño kana, a iti tu, lele tu kanyit i melesen, a lele iti kanyit i kita.

⁶ A kulye momoggi kölipönök kanyit kulo, a konakindye se arabat, a tatuje se.

⁷ A mor wore woran parik; a nye sonde kamörök kanyit jore, a tatuje kilu katatuak, a 'yurje köji nase.

⁸ A kirut lepen kulyani ko kölipönök kanyit adi, Budu yemet aje tetena, ama ntu lo luñwe kulo ti jukin kogwon se a lorok.

⁹ Nyenagon iti ta i keresi ti kikolin ko luñgu ta ntu liñ logon ta a ryö anyen po i budu.

¹⁰ A kirut kulo kölipönök iti i kikolin a momorji ntu liñ logon se a ryö kulo, lo'but ko lorok; a kadi na budu inge jore ko kömu.

¹¹ Ama a mor ko lupöni kadi i meddya na kömu, a nye meddi lele ntu logon a ko jupukindya bonjo na budu yemet.

- 12 A nye pije lepeṅ adi, Ju lio, do lupe ni ada 'bak boṅgo na budu yemet? A nye yiṅani taliṅ.
- 13 Nyena a mor kulyani ko kōlipōnōk adi, Torji ta lepeṅ i kōnisi ko i mokosi, gubara ta lepeṅ kaṅo i mudwe. A ṅutu mo gwine gwien a mo ṅirje kala nyu.
- 14 Kogwon ṅutu jore a luṅwe, ama ku'dik lo wulwe.
- 15 A Parusijin iti tu, a galundyē kaṅo kiko logon se loggi Yesu i jamesi kanyit.
- 16 A se sonḍi ṅutu kase kajujumuk ko lepeṅ yu i pirit na geleṅ ko ṅutu lo jundyō Erode kulo, a kulyani adi, Katodinōnit, yi a den adi do a ṅuto lo to'diri, a todindyē kiko lo Ḍun ko to'diri, a tine kujōnō lele ṅuto, kogwon do ti yeyeju todumalan na ṅutu.
- 17 Nyena do yeyeju ada ? Taki yi. Saret ṅona a ruk adi Kaiser bubulō ropaki usur, kode ti bulō ropaki ?
- 18 Ama Yesu a den dumba nase, a nye pije adi, Ta kamumulukak, nyo ta mōrju nan?
- 19 Kweki ta nan gurusutōt na usur. A se jakindyē lepeṅ gurusutōt,
- 20 a Yesu pije se adi, Ḍina ṅōjinōti se ko kilo wuresi a ti ṅa?
- 21 A se waddi adi, A ti Kaiser. A nye kulyani ko se adi, Nyena ropaki ta Kaiser ṅo nagon a ti Kaiser, kōti ropaki ta Ḍun ṅo nagon a ti Ḍun.
- 22 A na yiṅge se kine kulya nu, a se sōrji sōrju, a se kō'yi lepeṅ a iti tu.
- 23 A i ṅilu lor lo geleṅ lu, a kulye Sadokejin pondi ko Yesu ni. (Kilo ṅutu jambu adi ṅutu ti bulō ṅien i twan.) A se pije lepeṅ adi,
- 24 Katodinōnit, Mose a kulya adi, ko ṅuto logon 'bak ṅwajik a twan, a luṅaser lonyit kōdyō ruddyē karu'be na anyen yuṅwekindyō luṅaser lonyit ṅwajik.
- 25 Nyenagon luṅasirik buryo kōju kata kayanṅ kiden. A kayu lo iṅge yemba nakwan, a ṅilo ṅuto twane twan 'bak ṅwajik, a kōlōkindyē nakwan nanyit ko luṅaser i kōnin.
- 26 Nyena a loṅoni gwe sona, a tomusala kōti gwe sona tojo ko toburyo lo.
- 27 A i 'dutet na se liṅ a ṅina ṅuto kōti iṅge twan.
- 28 Nyena i toṅiyu na ṅutu lo twatwa a ṅina ṅuto mo gwe a nakwan na lon lo kilo ṅutu liṅ buryo? Kogwon se liṅ aje 'debba lepeṅ.
- 29 A Yesu waddi lepeṅat adi, Ta a lyaṅan kogwon ta a ko den kulya ti Ḍun na wurō kune ma'di riṅit nanyit.
- 30 Kogwon i toṅiyu na ṅutu lo twatwa, a se tine yemba, kode yema, ama a se gwe gwoso malaikajin ki yu.

- 31 Nyena i kulya ti tonjiyu na n̄utu lo twatwa, ta kwöŋ a ko kendya n̄o nagon Dun a takin ta kune le? Adi,
- 32 Nan a Dun lo Abarayama, ko a Dun lo Yisaka, ko a Dun lo Yakobo. Lepeŋ ti gwon a Dun lo n̄utu lo twatwa, ama a Dun lo n̄utu lo gwon jörun.
- 33 A na yiŋge lodir lo n̄utu kine kulya nu, a se söŋji söŋju ko todindyö nanyit.
- 34 A Parusijin ko yiŋge adi Yesu aje te Sadokejin a gwe taliŋ nu, a se momorji i pirit na geleŋ.
- 35 A lele lose logon a bodo lo Saresi ti Mose piye lepeŋ ko piyet, möŋju lepeŋ adi,
- 36 Katodinönit, lon saret logon a дума i saresi?
- 37 A nye waddi lepeŋ adi, Do ködyö nyanyar Matat Dun ilot ko töili ilot liŋ, ko ködudwö inot liŋ, ko yeyeesi kunök liŋ.
- 38 Dilo a saret дума ko a togelenj.
- 39 Tomurek malo gwoso lepeŋ, adi, Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot.
- 40 Saresi liŋ ti Mose se ko n̄o na wur nebijin kune gwi'dikin i kulo saresi murek.
- 41 A na momorundye Parusijin i pirit na geleŋ nu, a Yesu piye se adi,
- 42 Ta yeyeju nyo i kulya ti Masia, lepeŋ a n̄uro liŋa? A se waddi adi, Lepeŋ a n̄uro lo Dawidi.
- 43 A nye piye se adi, Nyo nagon Dawidi a kulya ko riŋit na Mulökötyo Loke a luŋgi lepeŋ a Matat? Adi,
- 44 Matat Dun a kulya ko Matat lio adi, Si'dakine köyö i könin lutaten, tojo ko nan a tin do i ryokakindya na merok kulök kak.
- 45 A ko Dawidi luŋgu Masia a Matat lonyit, a Masia gwe a n̄uro lonyit ada?
- 46 A n̄uto gwe 'bayin logon bubulö waddu lepeŋ ko lele kulyaet; suluja i n̄ilu lor tojo ko n̄erot a lele n̄uto gwe 'bayin logon piya lepeŋ ko nene piyet kogwon se kukujönö.

Matayo 23

- 1 A kirut Yesu kulyani ko lodir lo n̄utu se ko n̄utu kanyit kajujumuk kulo adi,
- 2 Katodinök ti Saresi se ko Parusijin ruddya todindyö ko Mose i pirit.
- 3 Nyenagon n̄o nagon lepeŋat a sarkin ta kine kone ta kon ko 'depe ta 'dep; ama ko kondya ta gwoso na kondi lepeŋat na, kogwon lepeŋat jajambu a tine kon n̄o na jam se kune.

- 4** Lepeṅat torja ṅo logon pömöni i 'doko, a sopakindye se ko ṅutu i gelya, ama lepeṅat ko 'börik ti 'böṅ yökindyö kak ma'di ko morin kase.
- 5** Do liṅ na kon se kine kona anyen ṅutu memet. Kogwon se tetendya rijikijin kase logon gwon ko kulyaesi ti Dun i lukata nase a dumalak parik, a tetendi boṅwat kase ko swalya a lojo parik;
- 6** a nyarji si'da i piritön ti ṅutu lo kukwön i rorweki, ko si'daesi ti ṅerot i kadijik momoresi,
- 7** a nyare nyar romarikin i piritön gwöriesi, a nyare nyar ṅutu i luṅgu na se a Katodinök.
- 8** Ta ködyö ti luṅu a Katodinök, kogwon ta gwon ko Katodinönit gelenṅ, a ta liṅ gwe a luṅasirik.
- 9** Ta ködyö ti luṅgu lele ṅuto i kak ni a monye losu, kogwon ta gwon ko Monye gelenṅ ki yu.
- 10** Ta ködyö ti luṅu a katojumuk, kogwon ta gwon ko Katojumunit gelenṅ logon a Masia.
- 11** Ko ṅuto logon 'dekan gwon a duma kasu kiden ti lepeṅ ködyö gwe a 'dupiet losu;
- 12** ṅuto logon toduma'yu mugun lo mo toto'dita, ama nye lo to'diddya mugun lo mo totodumala.
- 13** Wöidio, ta katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta a kinun ṅutu kaṅo i Tumatyan na Ki; ta ko 'börik a ko lupö nyin, a tine rukökinyö ṅutu i lupö lukata logon 'de'dekan lupö kilo.
- [**14** Wöidio, ta katodinök ti Saresi se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta nyesu ṅo ti karu'bejin, kölumbö a ta kwakwaddi diṅit a najo mumulugga. Nyenagon ko ṅina kwe ta mo ririṅa bia parik.]
- 15** Wöidio, ta katodinök ti Saresi se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta wöröji i tör ko i kak anyen löpukundyö ma'di ṅuto gelenṅ i kerri losu; a ko lepeṅ a löpukundyö kasu ni, a ta kölumbö kondi lepeṅ a ṅuto lo Geena lwölwönṅ ta danṅin murek.
- 16** Wöidio, ta kanyömök mo'dokeno! Ta kulya adi, Ko lele ṅuto a milyeju 'dindya Kadi na Dun, ṅina a ṅo kana; ama ko nye milyeju 'dindya dakap na Kadi na Dun, a milye lonyit moggi lepeṅ.
- 17** Ta ṅutu lu'bönṅ ko a mo'dokeno! Nan nagon lwölwönṅgu parik, dakap kode Kadi na Dun nagon tindu dakap i gwon a nake na rurwan?
- 18** Köti ta kulya adi, Ko ṅuto a milyeju 'dindya pirit 'yuret na rubaṅgajin, ṅina a ṅo kana; ama ko nye milyeju 'dindya 'docket na gwon i loki na 'yuret na rubaṅga na, a milye lonyit moggi lepeṅ.

- 19 Ta 'diri a mo'dokeno! Nan nagon lwölwöngu parik, 'doket kode 'yuret na rubaᅅga nagon tindu 'doket i gwon a nake na rurwan?
- 20 Duto lo milyeju 'dindya pirit 'yuret na rubaᅅgajin lo kweja adi lepeᅅ a milyeju ko 'yuret na rubaᅅga se ko ᅅo liᅅ na gwon i loki nanyit kune.
- 21 Köti nye lo milyeju 'dindya Kadi na Dun lo kweja adi lepeᅅ a milyeju ko Kadi na Dun se ko Dun logon gwoloᅅ i lukata nanyit lo.
- 22 Köti nye lo milyeju 'dindya ki lo kweja adi lepeᅅ a milyeju ko si'daet na Dun, se ko Monye si'daet.
- 23 Wöidio, ta katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta 'dogga ko swöt topuokit lo nana, ko lo nabat, ko lo kumin, ama ta a kölökindyö saresi lo pömöni, kweja adi, 'duᅅgö na rigwo, ko won na konyen se ko yupet. Kine ᅅo a se nagon ta ködyö kokon, a gwe ti kölökin kunie a ko kona.
- 24 Ta kanyömök mo'dokeno! Ta tiyaddu kimurte, ama a ta wilöddi kamilo adi gut!
- 25 Wöidio, ta katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta lalaju kaᅅo na kopoᅅin ko na saaniᅅin, ama kasu lukata ta a jore ko ryaggu ko i kondya na ᅅo a 'döri.
- 26 Do Parusityo mo'doke! A kokwe lalane lala lukata na kopo se ko na saani, anyen kaᅅo nanyit köti böᅅö gwon a nake.
- 27 Wöidio, ta katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta gwon gwoso gulömo nagon a buyala a nakwe, a metani kaᅅo kwekwelen, ama i lukata nase a jore ko kuyu ti ᅅutu se ko ᅅo liᅅ na 'burön.
- 28 Nyena köti ᅅutu met ta kaᅅo a ᅅutu ti löti lo rigwo, ama kasu lukata ta a jore ko mumulukesi se ko toronjin.
- 29 Wöidio, ta katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin, kamumulukak! Kogwon ta gweja gulömo ti nebijin, a tokwelendi gulömo ti ᅅutu ti löti lo rigwo,
- 30 a kulyani adi, Ko yi köju ködyö a si'da i diᅅit na merenyeᅅin kaᅅ, a yi ködyö kwöᅅ tine morakindya i 'bukundyö na rima ti nebijin.
- 31 Nyena ta ko 'börik lo tokorju kulya kasu arabat adi, ta a nyakwariat ti ᅅutu logon aᅅe tatuja nebijin.
- 32 Nyenagon tutuᅅöddi ta ᅅo nagon merenyeᅅin kasu köju a kölökin kunu.
- 33 Ta munuö, ta torela ti munuö katatuak, ta rwöddu ada i 'duᅅöki i Geena?
- 34 Nyenagon nan mo susunyukin ta nebijin, ko ᅅutu lokoᅅ, se ko katodinök ti Saresi. Ta mo tatatu kulye kase a 'bikikindye i ködini na görö; ta mo 'bi'bit kulye kase kasu i kadijik momoresi ko kurubasi logon a kwara, a sasandi se suluja i nene köji tojo ko nene;

35 anyen rima liŋ ti ŋutu logon 'bak kulya, logon a tatua i na kak kulo böŋö ropaki kasu i kusik, suluja i 'bukwe na rima ti Ebele lo 'bak kulya lo tojo i 'bukwe na rima ti Jakaria, ŋuro lo Barakia, logon ta aje tatukin i kiden na pirit nake na rurwan se ko na pirit 'yuret na rubaŋgajin.

36 'Diri nan takindya ta adi, kine ŋo liŋ mo kokonaki i ŋutu ti na toberon.

37 A, Yerusalema, Yerusalema, ŋutu kulök a katatuak ti nebijin, a gugubuje ŋutu logon a sunyuki do kilo ko ŋurupö! Diŋitan muda nagon nan 'de'dekan sukundyö ŋwajik kulök köyö ni i pirit na geleŋ gwoso sukuri nagon sukundyö torela kanyit i köpukön na, ama a ta tine 'bön!

38 Mete ta, kadi nasu a kölöki ta a murwö.

39 Nyena nan takindya ta adi, ta mo ti met nan köti tojo ko diŋit a po nagon ta kulyari adi, Ti nye lo po i karin ti Matat lo 'boriani 'boria.

Matayo 24

1 A Yesu kö'yi Kadi na Dun, a nagon nye suluje tu nu, a ŋutu kanyit kajujumuk pondi po a kwekindye lepeŋ kadijik ti Kadi na Dun.

2 A nye waddi pija adi, Ta memet kine ŋo liŋ le? 'Diri nan takindya ta adi, ŋurupit nene geleŋ molu ti kölöki ni i nene loki nagon mo ti gubaki kak.

3 A na si'dari Yesu i Mere lo Jeitun nu, a ŋutu kanyit kajujumuk pondi i pija na lepeŋ na gwondi se ka'de nu, adi, Taki yi diŋit nagon kine ŋo mo kokonari, köti kweyet mo a nyo i po inot ko i 'dutet na na kak?

4 A Yesu waddi lepeŋat adi, Kunyar ta, an lele ŋuto togir ta.

5 Kogwon ŋutu jore mo popo geleŋ geleŋ i karin kwe, a kulyani adi, Nan a Masia, a se mo togirje ŋutu jore.

6 A ta mo yiŋge kulya ti mörö, ko lodokon ti mörö; nyena meddi ta 'bura an ta ko kujönö ta. Kogwon kine ŋo agu ködyö kokona, ama 'dutet nyuŋ 'bak.

7 Kogwon jur mo mömörö ko lele jur, a tumatyan mo möröni ko nene tumatyan, a dyaŋan se ko rigirigilön mo gwe i piritön ka'de ka'de.

8 Kine ŋo liŋ a ŋoŋesi suluesi.

9 A ŋutu mo tindi ta i toŋoŋa ko i tatua, a ŋutu ti jurön liŋ mo mane man ta kogwon karin kwe.

10 A ŋutu jore mo kukutörö bot, a mo tuŋöki ko 'börik anyen tatatua, ko a tumane tuman ko 'börik.

11 A nebijin 'burönök mo puku pukun a mo togirje ŋutu jore.

12 A nyarju na ŋutu lojore mo worani pötö kogwon toronjin a ŋöi.

- 13 Ama nuto logon a nonga tojo ko 'dutet lo mo lwölwökö.
- 14 A lo Loje Lo'but lo Tumatyan mo totokuöjine i kak 'bukulun anyen tokurukindyö kine kulya i ntu lin ti jurön, a kirut 'dutet mo na pondi.
- 15 Nyenagon ko ta a met no na mamana parik nagon körju keru, nagon nebi Daniele köju a jambu kulya kanyit, gwogwo'dan i pirit nake na rurwan nu (ti ntu logon kekendya lo kuru kurun),
- 16 a kirut ti ntu lo gwon Yudaya kulo wöki i merya;
- 17 ti ntu lo gwon i lo'dek lo kadi lo gwe ti kiyundya kak i 'dumaddu na no nagon kanyit kadi kune;
- 18 ko ti ntu lo gwon i melesen lo gwe ti yitwe i 'dumaddu na bonjo nanyit.
- 19 Ama gwon a delya i ntu na gwon ko pelela, ko i se na tutunöggu i kilu perok!
- 20 Momo'yi ta anyen wökön nasu böjö gwon ti gwon i dijit na katirut kode i Sabata.
- 21 Kogwon mo gwon a nonga duma parik, gwoso nagon 'beron a ko gwondi na suluja i suluwa na kak tojo ko na dijit, a molu tine pokin köti kwöj.
- 22 A ko ködyö kilu perok a ko nyökwe kak, a ntu ködyö gwe 'bayin lo lwölwökö, ama kilu perok nyökwe kak kogwon kulya ti ntu kanyit lo wulwe.
- 23 Nyena a ko lele ntu kulya ko ta i ninu dijit adi, Meddi ta, Masia malo! kode adi, Nye malu! an ta ko yup ta no na jam lepen kine.
- 24 Kogwon Masiain 'burönök ko nebijn 'burönök mo pupukun, a mo kweji kweyesi temejik ko no sörösi, anyen togirja ma'di ntu lo wulwe, ko bubulö.
- 25 Mete ta, nan aje tukökin ta a kokwe nagon kine no a ko nyun pokin nu.
- 26 Nyenagon ko ntu mo kulya ko ta adi, Mete ta, lepen lu mu'din, an ta ko tu ta kanjo; a ko se mo kulya adi, Mete ta, lepen lu i tonkwet, an ta ko yup ta.
- 27 Kogwon gwoso na meme'dekundye kipya lo ki suluja i swöt lo 'yure a meme'dekara i swöt lo tokotyaj nu, a po nio na Duro lo ntu mo gwe sona.
- 28 Ko 'burwö mo gwon ya, a logulusen mo momoraddi nyu.
- 29 A 'de'de i mukök na kilu perok nojesi, a kolon mo musöni musö, a yapa mo tine pararaju, a kaser ki yu mo 'do'done kak, a rinjton ti ki mo yeyeti yeyeta.
- 30 A kirut kweyet nio na Duro lo ntu mo na puku ki yu, a kötumiton lin ti kak mo gwine gwien jojogga kidoni kase, a se mo meddi nan Duro lo ntu popo i 'dikolo ko rinj se ko minyo duma parik.

- 31 A nan mo sonde malaikajin kwe i kuddya na tore parik, a se mo momorundye ntu kwe lo wulwe i swötön inwan ti kak, suluja i 'dutet na kak tojo i nene 'dutet.
- 32 Denundye ta lilim lo ködini lo ki'bi adi, 'de'de nagon kenja kanyit wile wilan a koropo nu, a ta dene den adi kiser gwe nyona.
- 33 Nyena köti, na meddi ta kine njo lin nu, a ta dendi adi nan gwe nyona ko po, 'diri nan gwe i kötumit.
- 34 'Diri nan takindya ta adi, ntu ti na toberon mo ti 'duddyö tojo ko kine njo lin mo a kona.
- 35 Ki ko kak mo 'du'duddyö, ama kulyaesi kwe mo ti 'duddyö kwön.
- 36 Lele ntu ti den njilu lor ko njinu dijit, ma'di malaikajin ti ki a ko den, ma'di nan Duro a ko den, ama ka'de Baba lo dendya.
- 37 Nyena po nio na Duro lo ntu mo gwon gwošo perok ti Noa köju kulu.
- 38 Kogwon i kulu perok i nerot nagon bar a ko nyun po nu, ntu nyenyeku ko mömöju, lepenat yeyemba ko yeyema, tojo ko lor logon Noa lupöri i ki'bo kata lu,
- 39 ama a lepenat gwe a ko den tojo bar a po a inje 'dokoro se lin, köti a po nio na Duro lo ntu mo gwe sona.
- 40 I njinu dijit a ntu murek mo gwe i melesen; lele mo 'du'dumaji, a lele mo kölöki kölöki.
- 41 A ntu wate murek mo gwe i jijö i kijo; nene mo 'du'dumaji, a nene mo kölöki kölöki.
- 42 Nyenagon gwe ta ko konyen na, kogwon ta ti den lor logon nan Matat losu popori.
- 43 Ta deden 'bura adi, ko monye kadi ködyö a den i nan dijit na tukwaje kolanit popo, a nye ködyö aje tiju, a nye ködyö tine kölökin kadi nanyit i turöji lukata.
- 44 Nyenagon ta köti ködyö gwon ajo, kogwon nan Duro lo ntu mo popo i dijit nagon ta a ko yendi nan i po nu.
- 45 Taki ta nan, kölipönit lo yiyiniki i kita ko a lokoŋ a na, logon duma lonyit a sarakindya i meddya na mede nanyit, i korakindya na kölipönök kinyo i dijitan na'but?
- 46 Kölipönit gwoso njilo a kalyöŋi, logon ko duma lonyit a 'dur a ko ryeji nye i kondya na kita nanyit.
- 47 'Diri nan takindya ta adi, nye mo sarakindya lepen i meddya na njo kanyit lin.

48 Ama ko njilo kölipönit lora a kulya kanyit i töili adi, Duma lio a karakin dijit a najo,

49 a nye suluje 'bidyö kölipönök logon kita ko lepeṅ i pirit na geleṅ kulo, a nyesi nyesu, a möji möju i pirit na geleṅ ko kamerak,

50 a duma lo njilu kölipönit mo 'dure i lor logon nye a ko yinikin lepeṅ i po lu, ko i dijit nagon nye a ko denun,

51 a mo totoggi lepeṅ ka'de ka'de, a mo tindi lepeṅ i ṅarundya na pirit na ṅutu kamumulukak. A ṅutu mo gwine gwien a mo ṅirje kala nyu.

Matayo 25

1 I ṅinu dijit Tumatyan na Ki mo gwon gwoso kö'disi puök nagon a 'dumundya lombojin kase a iti i dodogga na kayemanit.

2 A mukanat kase gwe a na'bönṅ, a mukanat gwe a nakonṅ.

3 A na 'dumundye kö'disi na'bönṅ kune lombojin kase nu, a se gwe a ko baraddu welet ;

4 ama a nakonṅ kune baraddi welet i lulurön ko lombojin kase kune i pirit na geleṅ.

5 na karakindye kayemanit dijit a najo nu, a se liṅ lure lur a dotoni doto.

6 Ama i tukwaje kiden, a woṅon gwe kata adi, Kayemanit malu! Iti ta i dodogga na lepeṅ.

7 Nyena a kö'disi kune liṅ ṅine ki, a tetendi lombojin kase kune.

8 A kirut kö'disi na'bönṅ kune kwaddi kö'disi nakonṅ kune adi, Tindi ta yi nene welet nasu, kogwon lombojin kaṅ kune twatwaara.

9 Ama a nakonṅ kune renyani adi, 'Bayin, kode welet ti jukin yi ko ta. Kölumbö iti ta i dukan, ko gwörökindye ta 'börik nene welet.

10 A na tiri se i gwörö nu, a kayemanit lo lo 'dure, a se na gwon ajo kune lupöni lukata ko lepeṅ i pirit na geleṅ i budu yemet, a kötumit kinuni kinu.

11 A i mukök, a kunie kö'disi kune na 'dure, a luṅgi adi, Lutu likanṅ, lutu likanṅ, ṅaki yi kötumit.

12 Ama a nye waddi adi, 'Diri nan takindya ta adi, nan a ko den ta.

13 Nyena ti konyen kasu gwe ṅa, kogwon ta ti den njilu lor kode ṅinu dijit.

14 Köti Tumatyan na Ki mo gwon gwoso nagon lele ṅuto 'dek tu i lele jur, a nye luṅgi kölipönök kanyit a sarakindye se i meddya na tito kanyit.

15 A nye tindi lele jurakan mukanat ti gurut, lele ko jurakan murek, lele ko jurak geleṅ, ṅutu liṅ wuju gwoso na bulöri se na. A kirut njilo ṅuto jölöni jölö.

- 16 A nye lo wuju jurakan mukanat ti gurut lo rumara rumara a tujarji ko se, a inġe ryendu kulyejurakan mukanat ti gurut.
- 17 Nyena köti a nye lo wuju jurakan murek ti gurut lo inġe tujarun dya kulye jurakan murek.
- 18 Ama a nye lo wuju jurak gelenġ lo gurut lo iti tu a 'boggi dili. a yikökindye gurut ti дума lonyit kak.
- 19 Nyena i mukök na diñit a najo, a дума lo kölipönök lo yitwene yitwe a kendi gurut ko se i pirit na gelenġ.
- 20 A kölipönit lo wuju jurakan mukanat ti gurut lo pondi po, jondya kulye jurakan mukanat, a kulyani adi, Дума lio, do köju a sarakindya nan jurakan mukanat ti gurut. Mete, nan aje tujarundya kulye jurakan mukanat.
- 21 A дума lonyit kulyani ko lepeñ adi, A na'but parik, kölipönit lo'but lo yiyiniki! Do yiyiniki i ño ku'dik; nan mo sarakindya do i meddya na ño jore. Pondi, ñarundye lyöñön nio na дума ilot.
- 22 Köti a nye logon a tiki jurakan murek ti gurut lo pondi po, a kulyani adi, Дума lio, do köju a sarakindya nan jurakan murek ti gurut. Mete, nan aje tujarundya kulye jurakan murek.
- 23 A дума lonyit kulyani ko lepeñ adi, A na'but, kölipönit lo'but lo yiyiniki! Do yiyiniki i ño ku'dik, nan mo sarakindya do i meddya na ño jore. Pondi, ñarundye lyöñön nio na дума ilot.
- 24 Ama a nye lo wuju jurak gelenġ lo gurut lo köti pondi po, a kulyani adi, Дума lio, nan a den adi do a ñuto kaña, do ñeñerja ño nagon do a ko weja, a do tutundye i pirit na gelenġ ño nagon do a ko torekindya kunu.
- 25 Nyena a nan kujönöni kujönö a iti tu, a yikökindye jurak ilot lo gurut kak. Manjilo ño ilot.
- 26 A дума lonyit piñe lepeñ adi, Do kölipönit loron ko a yoke! Do ñona a den adi nan ñerja ño nagon nan a ko weja kune, a nan tutunundye ño nagon nan a ko torekindya kune?
- 27 A do ködyö aje 'delakin gurut kwe i bañki, a i yitwe nio a nan ködyö wuji ño kwe ko 'yalet.
- 28 Nyena 'dumara ta jurak lo gurut kaño ko lepeñ i könin, ko tiki ta kölipönit logon ko jurakan puök ti gurut lo.
- 29 Kogwon ñutu liñ gelenġ gelenġ logon ko ño kulo mo 'ya'yalaki kunie, a se mo gwe ko ño jore, ama ñuto logon 'bak nene ño lo, ma'di ño na gwon ko lepeñ na mo 'du'dumaji kaño kanyit.
- 30 Gubara ta kölipönit logon 'bak 'bulit lo kaño i mudwe. A ñutu mo gwine gwien a mo ñirje kala nyu.

- 31 A na pondi nan Duro lo n̄uto ko minyo lio se ko malaikajin liŋ i pirit na geleŋ ko nan nu, a nan mo si'dakine köyö i si'daet na minyo.
- 32 A n̄utu liŋ ti jurön mo momoreni köyö i komoŋ, a nan mo ge'yi lepeŋat liŋ geleŋ geleŋ, gwošo na ge'yi kayukunit köbilu ko melon na.
- 33 A nan mo tindi köbilu köyö i swöt lutaten, a melon gwe köyö i swöt kadoŋe.
- 34 A kirut nan Mor mo kulyani ko se lo gwon köyö i swöt lo lutaten kulo adi, Po ta, ta logon Baba aje 'boroja kilo, wuji ta kido anyen ta gwon a n̄utu ti Tumatyan nagon aje tetenaki ta köju 'beron suluja i gweya na kak;
- 35 kogwon nan gwon ko magor, a ta tindi nan kinyo; nan a moka kure, a ta tindi nan i möju; nan a lwakatyo, a ta wuyundye nan kasu i midijik;
- 36 nan gwon a limu kana, a ta tojubbi nab; nan a gilö, a ta iŋge po i 'yö'yu na nan. Nan gwon i kadi rereket, a ta 'yö'yi nan.
- 37 A n̄utu ti löti lo rigwo mo piŋe lepeŋ adi, Matat, yi a met do nanu ko magor, a tunyeji do? kode ko kure, a tindi do i möju?
- 38 Yi a met do a lwakatyo nanu, a wuyundye do kayan̄ i midijik? kode a limu kana, a tojubbi do?
- 39 Yi a met do i gilö nanu, kode i kadi rereket, a 'yö'yi do?
- 40 A nan Mor mo waddi adi, 'Diri nan takindya ta adi, gwošo nagon ta a konakindye ma'di lele geleŋ lo'dit lo kilo luŋasirik kwe, kweja adi ta a konakindya nan.
- 41 A kirut nan mo kulyani ko se lo gwon köyö i swöt lo kadoŋe kilo adi, Wuddye ta wuddya köyö i komoŋ, ta n̄utu logon a senya. Iti ta i kimaŋ na ti peŋa, nagon aje tetenaki kaŋöönit se ko malaikajin kanyit nu;
- 42 kogwon nan gwon ko magor, ama a ta tine tindu nan kinyo; nan gwon ko kure, ama a ta tine tindu nan i möju;
- 43 nan a lwakatyo, ama a ta tine wuyuddu nan kasu i midijik; nan a limu kana, ama a ta tine tojubbu nan; nan a gilö, a gwe i kadi rereket, ama a ta tine 'yö'yu nan.
- 44 Nyena a se köti mo piŋe adi, Matat, yi a met do ko magor nanu, kode ko kure, kode a lwakatyo, kode a limu kana, kode a gilö, kode i kadi rereket, a yi gwe a ko n̄arakindya do?
- 45 A nan mo waddi se adi, 'Diri nan takindya ta adi, gwošo nagon ta a ko konakindya ma'di lele lo'dit lo kilo n̄utu, kweja adi ta a ko konakindya nan.
- 46 Nyena a lepeŋat mo iti i riŋet na ti 'duddyö, ama n̄utu ti löti lo rigwo mo tu i ru na yeŋ nyin.

Matayo 26

- 1 A Yesu ko tutunḡe jambu kilo kulyaesi liḡ, a nye kulyani ko ḡutu kanyit kajujumuk kulo adi,
- 2 Ta a den adi i mukök na perok murek Pasaka mo gwon kata, a nan Duro lo ḡuto mo pakine ko merok i könisi anyen 'bikiki i ködini na görö.
- 3 A i ḡinu diḡit a koaneḡin temeḡik se ko temeḡik ti jur momorundyē ko koane duma i 'baḡ. logon a Kayapa.
- 4 A se ga'yi kiko logon se moggi Yesu a lwön anyen tatuja lepeḡ.
- 5 Kogwon se a kulya adi, Ti yi gwe ti mok lepeḡ i diḡit na rorwe, an ḡutu ḡikin i woḡon.
- 6 Nyena na gwondi Yesu Betania i kadi na Simona logon a moka rimajin lo,
- 7 a nene ḡuto pondi ko lepeḡ ni jondya lupunit logon a ḡurupit lo luḡu a alabasata. Dilo lupunit a jore ko welet na mon 'bura nagon gwörö go. A ḡina ḡuto 'bukökindye ḡina welet ko Yesu i kwe, na gwondi nye i nyesu nu.
- 8 Ama a na meddi ḡutu kajujumuk kine kulya nu, a se wore woran, a se piḡe adi, Nyo ḡina welet körö sona?
- 9 Kogwon ḡina welet ködyö gwöröḡi ko gurut jore, a kine gurut ködyö kokorakine lomerika.
- 10 A Yesu iḡe den kine kulya, a piḡe se adi, Nyo ta yöyöḡgu na ḡuto? Nye aḡe konakin nan ḡo na'but parik.
- 11 Kogwon ta ḡupi si'da ko ḡutu lomerika, ama nan mo ti si'da ko ta ḡupi.
- 12 Kogwon na 'bukökindye nye na welet köyö i mugun na, nye kondya sona anyen tetenakindya mugun nio i nuka.
- 13 'Diri nan takindya ta adi, i piritön liḡ ti kak 'bukuluḡ nagon lo Loḡe Lo'but a tokuöḡi kata kunu, ḡo nagon ḡina ḡuto aḡe kon na mo jajama, anyen yeyēori lepeḡ.
- 14 A kirut lele lo ḡutu kajujumuk puök wot murek lo luḡu a Yuda Isikariota lo iti ko koaneḡin temeḡik yu,
- 15 a piḡe adi, Ta de tindu nan nyo ko nan a tikiḡ Yesu kasu i könisi? A se temakindye lepeḡ pödöḡin merya musala.
- 16 Suluja i ḡinu diḡit a nye ga'yi diḡit na'but nagon wukindye Yesu i tatua.
- 17 A i lor suluet lo rorwe lo Ambata nagon 'bak Kape, a ḡutu kajujumuk kulo pondi ko Yesu ni, a piḡe adi, Do 'dek yi tetenakindya do ḡo liḡ aḡo ya anyen do böḡö nyesu rorwe lo Pasaka?
- 18 A nye waddi se adi, Iti ta köḡi i lele ḡuto, ko taki ta lepeḡ adi, Katodinönit lo kulya adi, Diḡit nio gwe nyona. Nan se ko ḡutu kwe kajujumuk de nyesu rorwe lo Pasaka konut kadi.

- 19 A n̄utu kajujumuk kulo iᅅge kondya gwoso na takindye Yesu se nu, a se tetendi kinyo lo Pasaka.
- 20 A nagon kak gwe a s̄omuk̄o nu, a nye si'dakine i nyesu ko n̄utu kanyit kajujumuk pūok wot murek kulo i pirit na gelen̄.
- 21 A na gwondi se i nyesu nu, a nye kulyani adi, 'Diri nan takindya ta adi, lele losu mo titikin nan i tatua.
- 22 A se delyani delya parik, a se liᅅ gelen̄ gelen̄ suluje pipija lepen̄ adi, Matat, ᅅona a nan lo tindu do i tatua le?
- 23 A nye waddi adi, Duto lo nye'ya ko nan i kalaba lo, nye mo lo tindu nan i tatua.
- 24 Iye, nan Duro lo n̄uto tutu i na kak gwoso na wur̄ori kulya kwe nu, ama gwon a delya i n̄uto logon a tindu nan Duro lo n̄uto i tatua lo! Ködyö a na'but ko ᅅilo n̄uto köju a ko yuᅅwe.
- 25 A Yuda lo tindu lepen̄ i tatua lo piᅅe lepen̄ adi, Katodin̄onit, ᅅona a nan lo tindu do i tatua le? A Yesu waddi adi, Do aᅅe tuk.
- 26 A nagon se nyenyesu nu, a Yesu 'dumundye ambata, a 'boroji 'boroja a pipindye pipindya, a tindi n̄utu kanyit kajujumuk, a kulyani adi, Wuji ta, nyesi ta; ᅅina a mugun nio.
- 27 A nye 'dumundye kopo, a nagon nye aᅅe tindu Dun tinate nu, a nye tikindye lepen̄at, a kulyani adi, Möji ta kine, ta liᅅ;
- 28 kogwon kine a rima kwe ti tomoret nagon tomorja Dun ko n̄utu kanyit, nagon mo 'bukwe kaᅅo kogwon kulya ti n̄utu jore i lalaju na toronjin.
- 29 Nan takindya ta adi, nan köti mo ti möju kine pion̄ ti ludweki ti binyo tojo ko ᅅilu lor logon nan. mo möji binyo luduk̄o ko ta i pirit na gelen̄ ko Baba i Tumatyan lu.
- 30 A se yo'yi köli, a kirut a se lupundye kaᅅo, a iti i Mere lo Jeitun.
- 31 A kirut Yesu kulyani ko lepen̄at adi, I lo tukwaje ta liᅅ mo kukut̄or̄o bot kogwon kulya kwe; kogwon a wur̄o adi, Dun mo gwut̄okin kayukunit kak, a ten̄ na yidin mo reki rekin.
- 32 Nyena i muk̄ok nagon nan aᅅe ton̄iyu i twan nu, a nan mo iti Galilaya kasu ᅅerot, a kokwe nagon ta a ko nyuᅅ tu nyu.
- 33 A Petero waddi lepen̄ adi, Ma'di ködyö lepen̄at liᅅ kukut̄or̄o bot kogwon kulya kun̄ök, ama nan mo ti kukut̄or̄o bot kw̄oᅅ.
- 34 A Yesu kulyani ko lepen̄ adi, 'Diri nan takindya do adi, i lo tukwaje, i ᅅerot nagon sukuri a ko nyuᅅ sira nu, do de rerenya nan dan̄in musala adi do a ko den nan.

- 35 A Petero kulyani ko lepeṅ adi, Ma'di ködyö ko nan tatua ko do i pirit na geleṅ, nan mo ti renya do kwöṅ. A ṅutu kajujumuk liṅ kulyani jojo.
- 36 Nyena a Yesu iti ko ṅutu kanyit kajujumuk kulo i pirit na luṅu a Getesemane, a nye kulyani ko se adi, Mönundye ta ni leru, ama nan lu tu yu i kwakwaddu.
- 37 A nye joṅgi Petero se ko ṅwajik ti Jebedayo murek, a nye suluje delya ko dudurwe.
- 38 A nye kulyani ko se adi, Töili lio 'be'beleṅo ko delya, gwe nyona ko tatuja na nan. Mönundye ta ni, ko ti konyen kasu gwe ṅa ko nan i pirit na geleṅ.
- 39 A nye iti ṅerot madaṅ, a nye gubakindye mugun kak rupu, a kwakwaddi adi, A, pon Baba, ko bubulö ti ṅilo kopo lo ṅoṅga wusajine kaṅo köyö; ama ti gwe ti gwon gwoso 'deket nio, ama ti gwe gwoso na 'deggi do na.
- 40 A nye yitwene ko ṅutu kanyit kajujumuk kulo ni, a ryeji se i doto, a nye piṅe Petero adi, Ada lolonṅ nagon ta ti bulö möndu ko konyen ṅa ko nan i pirit na geleṅ ko saa geleṅ ka'de?
- 41 Gwe ta ko konyen ṅa, ko kwakwaddi ta kwakwaddu, anyen möriesi böṅö gwon ti pokin kasu ki; töilyet ti ṅutu 'diri 'de'dekan kwakwaddu ama mugunya a namunyak.
- 42 Köti a nye yitöni i kwakwaddu daṅ tomurek, adi, A pon Baba, ko ṅina ṅoṅga böṅö ti wusaji kaṅo ake ko nan a ṅoṅga, a ti gwe gwoso na 'deggi do na.
- 43 A nye köti yitwene yitwe, a ryeji lepeṅat i doto, kogwon konyen kase lulur.
- 44 A nye köti kö'yi lepeṅat, a iti i kwakwaddu daṅ tomusala, a nye jambi kulyaesi lo geleṅ kilo.
- 45 A kirut nye yitwene ko ṅutu kanyit kajujumuk ni, a piṅe se adi, Ta nyuṅ dodoto ko yuyukan? Mete ta, diṅit gwe nyona ko 'dur, nagon nan Đuro lo ṅuto papaki ko ṅutu katoronyak i könisi.
- 46 Dine ta ki, ti yi iti ta; meddi ta, ṅuto lo tindu nan i tatua lo gwe nyona ko 'dur.
- 47 A nagon Yesu nyuṅ kukulya nu, a Yuda lo 'dure logon a lele lo ṅutu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo. A lodir lo ṅuto jore parik lo gwon ko bandujin se ko turya lobot kulo morundye ko lepeṅ i pirit na geleṅ; koanejin temejik se ko ṅuto temejik ti jur lo sunyundyö lepeṅat.
- 48 Nyena a ṅuto logon tindu lepeṅ i tatua lo aje tindu lepeṅat kweyet adi, Đuto logon nan de roman ko lepeṅ ko 'bi'biyet lo nye ṅilo ṅuto ṅilo; moke ta lepeṅ.
- 49 A Yuda iti ko Yesu yu 'de'de, a rome adi, Madaṅ koi Katodinönit! a 'biyundye lepeṅ.
- 50 A Yesu waddi lepeṅ adi, Ju lio, kondi ṅo nagon do a po ni i kondya na. A kirut kilo ṅutu pondi i mogga na Yesu, a joṅgi lepeṅ.

- 51 A i njina, a lele lo ntu lo gwon ko Yesu i pirit na gelen kulo, moggi bandu lonyit a 'dutundye kaño, a tukundye kaño swöt lo 'dupiet lo koane duma.
- 52 A kirut Yesu kulyani ko lepen adi, Suki bandu ilot kanyit i pirit, kogwon ntu lin logon a 'dumundya bandujin kulo mo tatua ko bandujin.
- 53 Do yeyeju adi nan ti bulö mo'yu Baba, a 'de'de nye de sunyukindye nan tenon ti malaikajin lwöwön puök wot murek le?
- 54 Ama ko sona, a kulya ti Dun na wurö kune mo temakindye ada adi agu ködyö kokona?
- 55 A i njinu dijit a Yesu pije lodir lo ntu adi, Ta po ko bandujin ko turya lobot i mogga na nan, gwoso nagon nan a karyakanit le? Perok lin nan si'da i Kadi na Dun totodindyö, a ta gwe a ko mok nan.
- 56 Ama kine no lin a kona anyen temakindya i no na wur nebijin köju kunu. A kirut ntu kanyit lin kajujumuk kulo kö'yi lepen, a se wöki wökön.
- 57 Nyena a ntu lo mogga Yesu kulo nyömöddi lepen ko Kayapa mede logon a koane duma, i pirit nagon katodinök ti Saresi ti Mose se ko temejik aje momorakindya kata nu.
- 58 Ama a Petero kepoddi lepen wörö pajo, tojo ko koane duma i 'ban, a lupöni lukata, a nye si'dani ko kölipönök i pirit na gelen i meddya na 'dutet na kulya.
- 59 A koanejin temejik se ko momoret lin na ntu temejik mörji galundya no na nöki'e Yesu anyen tatatua,
- 60 ama a se tine ryö, ma'di ködyö katokorok 'burönök jore a po. A i 'dutet, a kulye murek lo pondi,
- 61 a kulyani adi, Lo ntu a kulya adi, Nan bubulö dukakindya Kadi na Dun kak, a i perok musala a nan mo nyöggi 'duggö.
- 62 A koane duma njine ki, a pije Yesu adi, Do ti waddu nene no ? Do a nyo nagon kulo ntu nökindye do?
- 63 Ama a Yesu yinani taliñ. Köti a koane duma kulyani ko lepen adi, Nan tindu do i milyeju i 'dindya na Dun lo gwon jörun lo adi, tuköki yi ko do a Masia Düro lo Dun.
- 64 A Yesu waddi lepen adi, Do aje tuk. Ama nan takindya ta adi, Suluja i na dijit tojo ko nerot, ta mo memet nan Düro lo ntu sisi'da i könin lutaten lo Loriñit, po i 'dikolo ti ki.
- 65 A kirut koane duma kekerendi bonawat kanyit kune, a kulyani adi, Lepen aje laundya Dun. Nyo yi 'dek kulye ntu logon tokorju kulya ti lepen? Ta soñinana aje yin lepen i laundya na Dun.
- 66 Ta nona yeyeju ada? A se waddi adi, Lepen jujukin i tatua.

- 67 Nyena a se yakakindye kamulak ko lepeṅ i komoṅ, a jojokoji lepeṅ, a kulye nanaṅaji lepeṅ,
- 68 kulya adi, Do Masia, kiki yi koi! Ɖa lo gwuddyö do?
- 69 Nyena a Petero si'dani kaṅo i lukata na 'baṅ, a nene kölipönit 'diet pondi ko lepeṅ ni, a kulyani adi, Do köti gwon ko Yesu ṅuto lo Galilaya.
- 70 Ama a Petero renyani renya kase i komoṅ liṅ adi, Nan ti den ko do jambu nyo.
- 71 A nye iti i kötumit, a nene ṅuro meddi lepeṅ, a takindye ṅutu lo gwo'dan nyona kulo adi, Ɖilo ṅuto gwon ko Yesu lo Najareta.
- 72 Köti a nye renyani renya, a milyeji milyeju adi, 'Diri 'diri nan a ko den ṅilo ṅuto.
- 73 A i mukök na diṅit a na'dit, a ṅutu lo gwo'dan nyona kulo lo pondi, a kulyani ko Petero adi, 'Diri do köti a lele lose, kogwon jamesi kulök lo kwekindya.
- 74 A kirut nye suluje milyeju ko mugun adi, 'Diri 'diri ti Ɖun konakindye nan nene ṅo ko nan jambu 'burönö; nan ti den lo ṅuto. A 'de'de a sukuri lo sirani.
- 75 A Petero iṅge yeyeoro kulya na jam Yesu kune adi, A kokwe nagon sukuri a ko nyuṅ sira nu, do de rerenya nan daṅin musala adi do a ko den nan. A Petero lupöni kaṅo, a gwine gwien parik.

Matayo 27

- 1 A ko kak aje waran, a koanejin temejik liṅ se ko temejik ti ṅutu momorundye i tetendya na yeyeet nase anyen tatuja Yesu;
- 2 a se torji lepeṅ, a nyömöddi lepeṅ kaṅo, a wukindye lepeṅ ko Pilato i könin logon a mödir.
- 3 A Yuda lo tindu lepeṅ i tatua lo ko meddi adi kulya ti Yesu aje 'duṅöki arabat, a nye löpugge töili, a nyökökindye koanejin temejik se ko ṅutu temejik pödöjin merya musala kune bot,
- 4 a kulyani adi, Nan aje torondya i tindu na ṅuto logon 'bak kulya i tatua. A se waddi adi, Kine 'bayin a kulya kaṅ. Kine gwe a kulya kunök ko mugun.
- 5 Nyena a nye gubakindye pödöjin kune kak i Kadi na Ɖun, a nye iti tu, a to'yi mugun.
- 6 A koanejin temejik 'dumundye pödöjin kune, a kulyani adi, A ko 'buruki adi ti se 'delakine i pirit na gelenṅ ko gurut ti Kadi na Ɖun, kogwon se a gwöriesi ti rima.
- 7 A se tetendi yeyeet nase, a kine gurut gwörwe'i melesen na kagweyanit lo mu'dajin, anyen lwaka nuka kata.

- 8 Nyena a njina melesen luṅuni a Melesen na rima tojo ko lo lor.
- 9 A kirut ṅo nagon nebi Yeremia köju a jam kunu böṅö kokona adi, Se a 'dumundya pödöjin merya musala, a gwöriesi ti ṅuto logon kulye ṅutu ti Yisaraele a kenakin anyen ropari ṅuto lo mogga lepeṅ lo,
- 10 a se gwörundye melesen na kagweyanit lo mu'dajin, gwoso na sarakindye Matat nan nu.
- 11 A kirut Yesu gwo'de ko mödir i komoṅ, a mödir piye lepeṅ adi, Do nye njilo Mor lo Yudayaki lo? A Yesu waddi lepeṅ adi, Do aje tuk.
- 12 Ama a na ṅökindye koanejin temejik se ko ṅutu temejik lepeṅ nu, a nye gwe a ko waddu nene ṅo.
- 13 A Pilato piye lepeṅ adi, Do a ko yiṅ ṅo jore nagon lepeṅat tokorji kulya kunök arabat le?
- 14 Ama a nye gwe a ko wat lepeṅ ma'di ko kulyaet geleṅ to; nyena a mödir söri söri parik.
- 15 Nyena temba i diṅit na njilo rorwe, mödir yeṅ yukukindyö lodir lo ṅutu ṅuto geleṅ logon se 'de'dekan.
- 16 A i njinu diṅit lele lo rereka kata logon a dena parik i konesi kanyit karin kanyit a Yesu Baraba.
- 17 A na momorundye ṅutu nu, a Pilato piye se adi, Ta 'dek nan yukukindyö ta lon ṅuto, Yesu Baraba, kode Yesu lo luṅu a Masia?
- 18 Kogwon nye a den 'bura adi lepeṅat a wukindya Yesu kanyit i könin kogwon se yiyinöri lepeṅ.
- 19 A na si'dari Pilato i si'daet 'duṅet na putet nu, a nakwan nanyit sunyukindye lepeṅ kutuk adi, Ti kulya kunök gwe 'bayin ko njilo ṅuto lo 'bak kulya, kogwon i lo lor nan a ṅoṅga ṅo jore i rudwe i kulya ti lepeṅ.
- 20 A koanejin temejik se ko ṅutu temejik löpukundye ṅutu adi ti se piye Pilato i yukuundyö na Baraba, a Yesu lo tatuani.
- 21 A mödir köti piye se adi, Ta 'de'dekan nan yukukindyö taṅa i kilo ṅutu murek? A se waddi adi, Yukuki yi Baraba!
- 22 A Pilato piye se adi, A kirut nan de konakindye Yesu lo luṅu a Masia lo nyo? A se liṅ waddi adi, Ti lepeṅ 'bikikine i ködini na görö!
- 23 A Pilato piye adi, Ko nyo? Nan toron nagon lepeṅ a kon? Ama kölumbö a se woṅe bia parik adi, Ti lepeṅ 'bikikine i ködini na görö.
- 24 A Pilato ko meddi adi 'bulit 'bayin, kölumbö a woṅon duma parik ṅöine ṅöi, a nye 'dumundye pionṅ, a lalaji könisi kanyit ko lodir lo ṅutu i komoṅ, kulya adi, Ti nan gwe pajo i rima ti njilo ṅuto. Kine gwe a kulya kasu ko 'börik.

- 25 A n̄utu liŋ rugge adi, Ti rima kanyit gwe kayañ i kusik ko i n̄wajik kaŋ.
- 26 A kirut Pilato yukukindye se Baraba, a nye tindi Yesu i 'bitö ko kurubat logon a kwara, a putukindye lepeŋ i 'bikiki i ködini na görö.
- 27 Nyena a kamörök ti mödir jon̄gi Yesu i mödöria lukata, a momorundye teŋ na kamörök liŋ i pirit na geleŋ, a dumökindye lepeŋ kiden.
- 28 A se rusundye boŋgwat kanyit kune kaŋo, a tojubbi lepeŋ ko boŋgo nator;
- 29 a se iŋge doggu kikwa a loguya, a sukindye ko lepeŋ i kwe, a tindi pa'duŋi kanyit i könin lutaten; a se rugwuŋökine ko lepeŋ i komoŋ, a kwekwenine ko lepeŋ adi, Madaŋ pon Mor lo Yudayaki!
- 30 A se yaggi kamulak ko lepeŋ ki, a 'dumundye pa'duŋi lo, a 'bidye lepeŋ i kwe.
- 31 A nagon se aje kwekweni'e lepeŋ nu, a se rusundye boŋgo na kaŋo ko lepeŋ i mugun, a se tojubbi lepeŋ ko boŋgwat kanyit kune, a se nyömöddi lepeŋ kaŋo i 'bikikindyö i ködini na görö.
- 32 A na tiri kamörök nu, a se rume ko lele n̄uto lo po Kurene, karin kanyit a Simona. A se ri'dikindye lepeŋ i 'doggu na ködini na görö na Yesu.
- 33 A se ko 'dure i pirit na luŋu a Golo gota (nagon nyönyökö adi Pirit na Kululuŋ),
- 34 a se tindi Yesu binyo na n̄ola ko n̄o na pötwör anyen amat; ama a nye ko 'de'dendi se, a nye tine 'bön möju.
- 35 A nagon se aje 'bikikindyö lepeŋ i ködini na görö nu, a se kokorakindye 'börik boŋgwat kanyit kune gubarikin guralan.
- 36 A se si'dakine kak i tiju na lepeŋ nyu.
- 37 A se tindi n̄öit i ködini na görö kanyit i kwe, nagon a wurö adi, LO A YESU MOR LO YUDAYAKI.
- 38 A i n̄inu diŋit a karyakak 'bikikine ko lepeŋ i pirit na geleŋ i kaden na görö, lele i swöt lo lutaten ko lele i swöt lo kadoŋe.
- 39 A n̄utu logon lwöŋöddi nyona kulo 'dö'döji lepeŋ, dodon̄ga kusik kase,
- 40 kulya adi, Do logon 'de'dekan dukakindya Kadi na Dun kak a 'duke 'duk nye i perok musala lo! Lwöki mugun kol! Ko do a Duro lo Dun, pondi kak i ködini na görö!
- 41 Nyena köti a koanejin temejik, ko katodinök ti Saresi ti Mose, se ko n̄utu temejik kwekwenine ko lepeŋ adi,
- 42 Lepeŋ lwöggu kulye n̄utu; ama nye ti bulö lwöggu mugun. Lepeŋ a Mor lo Yisaraele! Ti nye pondi kak i ködini na görö soŋinana, a yi de yubbe lepeŋ.

- 43 Lepeṅ yinikindyö mugun ko Ðun, ti Ðun lwöki lepeṅ soṅinana ko nye nyanyar lepeṅ; kogwon nye a kulya adi, Nan a Ðuro lo Ðun.
- 44 Ma'di karyakak logon a 'bikiki ko lepeṅ i pirit na geleṅ kulo köti 'dö'döji lepeṅ sona.
- 45 Suluja i tuparan kiden a kak liṅ worani a mudwe tojo ko saa musala na koriri.
- 46 Nyena i saa musala na koriri, a Yesu woṅe ko gworo lobot adi, Eli, Eli, lama sabakatani? nagon nyönyökö adi, Ðun lio, Ðun lio, nyo do kökölökin nan?
- 47 A kulye ṅutu logon gwo'dan nyona kulo ko yiṅge lepeṅ i luṅgu sona, a lepeṅat kulyani adi, Lo ṅuto luṅgu Eliya.
- 48 A 'de'de lele lose wöku wökun, a 'dumundye lipa, a jurutökindye i binyo naparoroṅ, a sukindye i pa'duṅi, a putukindye lepeṅ anyen mamat.
- 49 Ama a kulye kulyani adi, Möni ta mön, ti yi mete ta met kode ṅona Eliya de popo i lwöggu na lepeṅ.
- 50 A Yesu köti woṅe parik ko gworo lobot, a ködudwö nanyit 'dumajine 'dumaji.
- 51 Mete, a boṅgo koret na Kadi na Ðun iṅge ki'ya murek, suluundya ki tojo ko kak, a kak yeyeti yeyeta, a lelya kakaggi kakaggu,
- 52 a gulömö köti ṅani ṅai, a öpuö jore ti ṅutu ti Ðun logon aje twatwa kulo toṅiyuni toṅiyu;
- 53 a i mukök na ṅien nanyit i twan, a se lupundye kaṅo kase i gulömö, a tulöddi i Köji Nake a puköki i ṅutu jore.
- 54 A nagon дума lo kamörök mia geleṅ se ko ṅutu lo gwon ko lepeṅ i pirit na geleṅ, logon tiju Yesu kulo, ko meddi rigirigi se ko ṅo liṅ na kona kunu, a se kujönöni kujönö parik, a kulyani adi, Lo ṅuto 'diri a Ðuro lo Ðun!
- 55 A kunie ṅutu jore gwe nyu, gwo'dan pajo i meddya. Lepeṅat po Galilaya morundya ko Yesu i ṅarakindya na lepeṅ.
- 56 A kunie kase gwe a ko Maria na po Magadala, ko Maria ṅote Yakobo ko Yosepa, se ko ṅote nwaik ti Jebedayo.
- 57 A nagon kolonṅ gwe nyona ko 'doro nu, a lele kwörinit lo 'dure po Arimataya, karin kanyit a Yosepa. Nye köti a ṅuto kajujumunit lo Yesu.
- 58 A nye iti ko Pilato yu a piyundye öpu na Yesu. A Pilato sarakindye adi ti öpu na tikine lepeṅ.
- 59 A Yosepa 'dumundye öpu na, a doggi nye ko boṅgo nake na'but,
- 60 a 'delakindye kanyit i gulöm ludukötyo, nagon nye a kuruun i lurutat logon a ṅurupit; a nye gwuluṅökindye ṅurupit дума anyen muggö kutuk na gulöm, a nye iti tu.

- ⁶¹ A Maria na po Magadala se ko nene Maria gwe nyu, sisi'da komoŋga gulöm.
- ⁶² A kotumalu lo kebbu Lor Tetenet lu, a koanejin temejik se ko Parusijin momorundye ko Pilato i komoŋ,
- ⁶³ a kulyani adi, Pon дума, yi a yiyiun adi, na gwondi njilo kamumulukanit jörun nu, lepeŋ a kulya adi, Nan mo njinien i twan i perok musala.
- ⁶⁴ Sarji sarju anyen gulöm titikö go tojo ko lor tomusala lonyit, an njutu kanyit kajujumuk tu i kokoladdu na öpu nanyit, a tukökindye njutu adi, Lepeŋ aje njien i twan; a mumuluket na 'dutet mo gwe a naron bia parik lwölwöŋ na kokwe nu.
- ⁶⁵ A Pilato takindye se adi, Ta gwon ko katiyuk. Iti ta, titike ta titik gulöm go gwoso nagon ta bubulö na.
- ⁶⁶ Nyena a se iti tu, a titigge gulöm, a nya'dutukindye kweyet i njurupit дума, a kölökindye katiyuk i tiju.

Matayo 28

- ¹ A nagon Sabata lo Yudayaki aje jo nu, a kotumalu waraki a lor lo kokwe lo jima, a Maria na po Magadala se ko nene Maria pondi i meddya na gulöm.
- ² 'De'de kijek a gwe a rigirigi дума, a malaikatat lo Matat pondi kak ki yu, a gwulunöddi njurupit kaŋo, a si'dakine i loki nanyit.
- ³ A meta nanyit kobbi gwoso meme'dekta na ki, a boŋgwat kanyit kune gwe a nakwe parik adi gwu.
- ⁴ A katiyuk kujönöni kujönö lepeŋ, a böndi böndu, a se gwe gwoso logon a twatwa.
- ⁵ Ama a malaikatat lo kulyani ko njutu wate kune adi, Ko kujönö ta; nan a den adi ta galundya Yesu logon aje 'bikiki i ködini na görö lo.
- ⁶ Lepeŋ 'bayin ni. Lepeŋ aje njien i twan gwoso na kulyari nye nu. Po ta, ko meddi ta pirit na 'delakine nye na.
- ⁷ Iti ta 'de'de i takindya na njutu kanyit kajujumuk adi lepeŋ aje njien i twan, lepeŋ lu iti Galilaya kasu njerot a kokwe nagon ta a ko nyuŋ tu nyu; a ta mo meddi lepeŋ nyu. Meddi ta, nan aje takin ta.
- ⁸ Nyena a se kö'yi gulöm 'de'de ko kujönö ko lyölyönjörö parik, a se wöki wökön i tukökindyö na njutu kanyit kajujumuk kulo.
- ⁹ 'De'de kijek a Yesu rume ko se, a rome adi, Madan ta! A se pondi po, a 'dorone kak rupu mogga mokosi kanyit.
- ¹⁰ Nyena a Yesu kulyani ko se adi, Ko kujönö ta. Iti ta i takindya na luŋasirik kwe adi ti se iti Galilaya, a se mo tu meddi nan nyu.

- 11 A na tiri kinu ɲutu wate i kiko nu, a kulye katiyuk yitöni köji, a nyönyökökindye koanejin temejik ɲo liɲ nagon aje kona kunu.
- 12 A koanejin temejik momorji i pirit na gelen ko ɲutu temejik, a tetendi yeyeet nase, a se tindi kamörök gurut jore,
- 13 kulya adi, Taki ta ɲutu adi ɲutu kanyit kajujumuk aje po i tukwaje, a kokoladdi öpu nanyit na gwondi ta i doto nu.
- 14 A ko ködyö mödir a yiɲ kine kulya, a yi mo löpukundye lepen, a ta mo tine kujönö nene ɲo.
- 15 Nyena a katiyuk 'dumundye gurut kune, a inɲe kondya gwoso na taki'e se nu. A ɲilo lonɲe reki ko Yudayaki kiden tojo ko lo lor.
- 16 Nyena a ɲutu kajujumuk puök wot gelen kulo iti Galilaya, i mere logon Yesu a sarakindye se i tu kata lu.
- 17 A na meddi se lepen nu, a se 'dorone kak rupu kanyit i komon; ama kulye kase ti yup.
- 18 A Yesu miju nyona, a kulyani ko se adi, Kido liɲ ki yu ko kak ni aje tiki nan.
- 19 Nyena iti ta, kojondi ta ɲutu liɲ tijurön ijujumbu na kulya kwe, a batiddye se i karin ti Monye, ko ti Tore, ko ti Mulökötyo Loke,
- 20 todiniki ta se i 'debba na ɲo liɲ nagon nan aje sarkin ta kine; mete ta, nan gwon ko ta perok liɲ tojo ko 'dutet na kak.

Marako

Marako 1

- 1** Dina a kenet na merenyejin ti Yesu Kristo, ηuro lo Dawidi, ηuro lo Abarayama.
- 2**A Abarayama yuηundye Yisaka, a Yisaka yuηundye Yakobo, a Yakobo yuηundye Yuda se ko luηasirik kanyit,
- 3**a Yuda yuηundye Perese, se ko Jerak (ηote nase a Tamara), a Perese yuηundye Keseron, a Keseron yuηundye Ram,
- 4**a Ram yuηundye Aminadaba, a Aminadaba yuηundye Nasona, a Nasona yuηundye Salamona,
- 5**a Salamona yuηundye Boaja (Raba a ηote Boaja), a Boaja yuηundye Obede (Ruta a ηote Obede), a Obede yuηundye Yisai,
- 6**a Yisai yuηundye mor Dawidi. A Dawidi yuηundye Solomona (nakwan na Uriya a ηote Solomona),
- 7**a Solomona yuηundye Rabama, a Rabama yuηundye Abiya, a Abiya yuηundye Asa,
- 8**a Asa yuηundye Yosapata, a Yosapata yuηundye Yorama, a Yorama yuηundye Ujiya,
- 9**a Ujiya yuηundye Yotama, a Yotama yuηundye Akaja, a Akaja yuηundye Kijikiya,
- 10**a Kijikiya yuηundye Manase, a Manase yuηundye Amon, a Amon yuηundye Yosia,
- 11**a Yosia yuηundye Yekonia se ko luηasirik kanyit, i diηit na toyuöjine se i jur lo Babela nu.
- 12**A i mukök na toyuöji nase tojo Babela, a Yekonia yuηundye Salatiele, a Salatiele yuηundye Jerubabela,
- 13**a Jerubabela yuηundye Abiuda, a Abiuda yuηundye Eliakim, a Eliakim yuηundye Ajor,
- 14**a Ajor yuηundye Sadok, a Sadok yuηundye Akim, a Akim yuηundye Eliyuda,
- 15**a Eliyuda yuηundye Elejara, a Elejara yuηundye Matan, a Matan yuηundye Yakobo,
- 16**a Yakobo yuηundye Yosepa lalet lo Maria, a Maria yuηundye Yesu logon a luηu a Masia lo.

17 Nyena nyakwariat liŋ suluja ko Abarayama tojo ko Dawidi a nyakwariat puök wot inŋwan, köti suluja ko Dawidi tojo ko toyuöji nase tojo Babela gwe a nyakwariat puök wot inŋwan, köti suluja i toyuöji nase tojo Babela nu tojo i diŋit na Masia gwe a nyakwariat puök wot inŋwan.

18 Nyena a yuŋwe na Yesu Kristo gwe sona. Maria ñote nanyit aje torukökin i toyem ko Yosepa, ama i ñerot nagon se a ko nyuŋ torumbö nu, a kulya kanyit inŋe dena adi nye gwon ko pele na Mulökötyo Loke.

19 A Yosepa lalet lonyit gwe a ñuto lo rigwo, a tine 'böŋ toyujö kwe na Maria ko ñutu liŋ i komoŋ, a lepeŋ 'deke yandu nye a lwön.

20 A na yeyeji lepeŋ kine kulya nu, mete, a malaikatat lo Matat puköki ko lepeŋ i rudwe kulya adi, Yosepa ñuro lo Dawidi, ko kujönö i jonga na Maria a nakwan inot, kogwon ñilo ño logon a topikaki lepeŋ lo a lo Mulökötyo Loke.

21 A nye mo ta'duundye ñuro lulalet, a do mo gwije lepeŋ a Yesu, kogwon lepeŋ mo lwölwök ñutu kanyit i toronjin kase.

22 Kine ño liŋ a pokin anyen kulya na jam Matat ko nebi i kutuk köju kunu ködyö kokona, adi,

23 Mete, 'diet mo gwon ko pele a mo ta'duundye ñuro lulalet, a se mo gwije lepeŋ a Imanuele (Imanuele nyönyökö adi, Ðun gwon ko yi).

24 A Yosepa ko purwene i doto, a nye inŋe kondya gwoso nagon malaikatat lo Matat aje sarakindye lepeŋ nu, a nye jongo Maria a nakwan nanyit,

25 ama a nye gwe a ko dotori lepeŋ tojo nye a ta'duundyö ñuro lonyit; a nye gwije lupudi lo a Yesu.

Marako 2

1 A nagon Yesu aje yuŋwe i Beteleme na Yudaya i diŋit na gwondi Erode a mor nu, mete, a ñutu lokoŋ ti swöt lo 'yure pondi Yerusalema,

2 a piye adi, Liya lupudi logon a yuŋwe a mor lo Yudayaki lo? Kogwon yi aje met kaserököti lonyit ñiun i swöt lo 'yure, a yi kulo aje pondya i twöju na lepeŋ.

3 A na yinŋe mor Erode kine kulya nu, a nye wiwinyani wiwinya parik se ko ñutu liŋ ti Yerusalema.

4 A nye luŋgi koanejin temejik liŋ ti ñutu, se ko katodinök kase ti Saresi ti Mose i pirit na geleŋ a piye se adi, Masia ködyö yuŋwe ya?

5 A se waddi adi, Masia ködyö yuŋwe Beteleme na Yudaya; kogwon kune a ño nagon nebi lo wurjö adi,

6 Ta ñutu ti Beteleme na gwon i jur lo Yuda, ma'di ködyö kötumit nasu a na'dit i kiden na kasaraki ti Yuda, ama kasarani mo pupukun kaŋo konut logon mo yuggu ñutu kwe Yisaraele.

- 7 A kirut Erode luṅundye ṅutu lokoṅ kulo a lwön, a 'deke denundya kase 'bura ko ṅilo kaserököti pukun i nan diṅit gwak.
- 8 A nye sonyoddi se Beteleme yu kulya adi, lti ta, ga'yi ta 'bura kulya ti ṅilo lupudi, a ko ta a ryö lepeṅ jaki ta nan loṅe, anyen nan köti böṅö tu i twöju na lepeṅ.
- 9 A nagon se aje yiṅga kulya na jam mor kunu, a se iti tu, a kaserököti logon se aje met i ṅiun i swöt lo 'yure lu iti kase ṅerot, tojo ko nye a pokin i gwo'dan ki i pirit na gwondi lupudi kata na.
- 10 A na meddi se kaserököti lo nu, a se lyöṅi lyöṅön nyonyola parid;
- 11 a se lupöni kadi, a meddi lupudi lo se ko Maria ṅote nanyit. A se dulakine kak ko komoṅsikan a twöji lepeṅ, a se ṅaji tukwörien nase, a 'doggi lepeṅ ko 'dokesi nagon a dakap, ko bökur, ko mur.
- 12 A Ḍun tokujöndi se i rudwe adi ti se gwe ti yitö ko Erode yu, nyena a se yitöni kase i jur tiri lele kiko.
- 13 A nagon ṅutu lokoṅ aje ṅiörö nu, a malaikatat lo Matat puköki ko Yosepa i rudwe kulya adi, Ḍine ṅien, joṅgi lo lupudi se ko ṅote nanyit, ko wöki ta Ejipeto yu; si'dani ta nyu tojo ko nan a takin ta, kogwon Erode 'dek ga'yu lo lupudi anyen tatatu lepeṅ.
- 14 A Yosepa ṅine ṅien, a joṅgi lupudi se ko ṅote nanyit i tukwaje a ṅiörö tojo Ejipeto,
- 15 a nye si'dani nyu tojo Erode a twan. Kine a pokin anyen kulya na jam Matat ko nebi i kutuk köju kunu ködyö kokona, adi, Nan a luṅun ṅuro lio kaṅo Ejipeto yu.
- 16 A na meddi Erode adi ṅutu lokoṅ kulo aje dumba nye nu, a nye wore woran a tömönik, a nye sonḍi ṅutu i tatuja na ṅwajik lyan liṅ lo gwon Beteleme ko i mara kanyit lo gwon ko kiṅajin murek, kode logon a ko nyuṅ 'dur kilo, kenundya kiṅajin kase suluja i diṅit na denundye nye ko ṅutu lokoṅ adi se a met kaserököti i ṅiun nu.
- 17 Nyena kulya nagon nebi Yeremia köju a jam kunu aje kona adi,
- 18 Gworo lele a kuun Rama yu, gwigwien ko lulujö parik, Raele gwigwien ṅwajik kanyit, a nye tine 'böṅ suka kogwon se gwe 'bayin.
- 19 A i mukök nagon Erode aje twan nu, mete, a malaikatat lo Matat puköki ko Yosepa i rudwe Ejipeto yu,
- 20 kulya adi, Ḍine ṅien, joṅe lo lupudi se ko ṅote nanyit, ko yitöni ta bot i jur lo Yisaraele, kogwon ṅutu logon ga'yu tatuja lo lupudi kulo aje twatwa.
- 21 Nyena a nye ṅine ṅien, a joṅgi lupudi se ko ṅote nanyit a yitöni bot i jur lo Yisaraele.

22 A na yinge nye adi Arkelau lo tumatyan i Yudaya ruddya Erode monye lonyit nu, a nye kujönöni kujönö tu nyu, a Ðun ko tokujöndi lepeñ i rudwe, a nye iti i jur lo Galilaya.

23 A nye iti a si'dani i köji na luñu a Najareta, anyen kulya na jam nebijin köju kunu ködyö kokona adi, Nye mo luñu a ñuto lo Najareta.

Marako 3

1 Nyena i ñinu diñit a Yoane Kabatisanit lo pondi a tokuje i yöbu na Yudaya adi,

2 Löpugge ta töilyet kogwon Tumatyan na Ki aje yeñundya.

3 Kogwon ñilo a nye logon nebi Yisaya köju a jambu i kulya kanyit adi, Gworo lo lele ñuto wowonon i yöbu adi, Yayarak i ta kiko lo Matat jojo, rine ta gwokiot kanyit gwogwo.

4 A Yoane inçe jupu bonço nagon tetena ko kupir ti kamilo, ko a dukukindyo gom nagon a 'böriköt kanyit i mukök, a kinyo lonyit gwe a mayat se ko siwatat na mu'diñ.

5 A ñutu ti Yerusalema ko ñutu ti Yudaya 'bukuluñ, se ko ñutu ti jur 'bukuluñ lo diñö ko Yardene, iti ko lepeñ yu,

6 a lepeñ inçe batiddya se i kare Yardene, a se tugge toronjin kase.

7 Ama a na meddi lepeñ Parusijin jore se ko Sadokejin jore pondya i batisa nu, a nye piye se adi, Ta torela ti munuö, ña lo tokujöndu ta i woran na popo nu, anyen ta rwörwöddu le?

8 Kondi ta ño nagon kwekindya adi ta 'diri aje löpuggö töilyet,

9 an ta ko yeyeju ta kasu i töilyet adi, Abarayama a merenye likañ. Nan takindya ta adi Ðun bubulö pipilundya nyakwariat ti Abarayama ma'di i kilo ñurupö.

10 Ma'di soñinana tulu a tetenaki ajo anyen tokori kaden i kokori. Kaden liñ logon ti radan ludweki lo'but kilo toko kak a gubani i kimañ.

11 Nan lo batiddya ta ko pion anyen kwekindya adi ta aje löpuggö töilyet. Ama lele ñilo popo köyö i mukök logon riñit nanyit a duma lwölwön nio, logon nan ti jukin 'doggu kamuka kanyit. Lepeñ mo batiddya ta ko Mulökötyo Loke ko kimañ.

12 A nye gwe ko köbi setet kanyit i könin, a nye mo seddi 'bolot liñ lo gwon kanyit i pirit gwutet na 'bolot kulo, a yundye 'bolot kanyit i gugu, ama a nye mo 'yurje pudi ko kimañ nagon ti bulö peña.

13 Nyena a Yesu ñiu kaño i Galilaya a pondi Yardene ko Yoane ni i batisa ko lepeñ.

14 Ama a Yoane ködyö mörji tenngu lepenj adi, Do ködyö lo batiddya nan, a do kölumbö lo pondi köyö ni!

15 Ama a Yesu waddi lepenj adi, Sonjinana ti gwe sona, kogwon ködyö a na'but ko yi kokon njo lij nagon Dun 'de'dekan i njilo kiko. Nyena a Yoane rugge batiddya lepenj.

16 A nagon Yesu aje batisa nu, 'de'de a nye pondi kaño i pionj kata, mete, a ki inge njaju, a nye meddi Mulökötyo lo Dun pondi gwoso gure a 'duki ko lepenj loki;

17 mete, a gworo lo kuu ki yu adi, Dilo a pilili lio lo Duro lo nyanyara, logon nan a lyöngi parik lo.

Marako 4

1 Nyena a Mulökötyo Loke nyömöddi Yesu i yöbu nagon njutu 'bayin kata anyen kañöönit temba lepenj.

2 A Yesu mindye mindya perok merya injwan, a i mukök a nye gwe ko magor.

3 A katemanit lo pondi, a kulyani ko lepenj adi, Ko do a Duro lo Dun taki kilo njurupö anyen wora a ambatajin.

4 Ama a nye waddi adi, A wurö adi, Dutu ti gwolonj kogwon kinyo ka'de, ama gwolonj ko kulyaesi lij logon lupe kaño ko Dun i kutuk.

5 A njilo kañöönit jongi lepenj i köji nake, a togwi'dikindye lepenj i lotek lo Kadi na Dun,

6 a kulyani ko lepenj adi, Ko do a Duro lo Dun, gubara mugun kak; kogwon a wurö adi, Dun de sarju malaikajin kanyit i kulya kunök. Köti adi, Se de 'de'dep do ko könisi kase, an do ko julökin mokot ilot i njurupit.

7 A Yesu waddi lepenj adi, A wurö köti adi, Do ködyö ti mörju Matat Dun ilot.

8 A kañöönit köti jongi lepenj i mere lojo parik, a kwekindye lepenj tumatyanjin lij ti kak, se ko minyo lose;

9 kulya adi, Nan de titikin do kine njo lij ko do a dulaki kak i twöju na nan.

10 A Yesu kulyani ko lepenj adi, Injo, Satani! kogwon a wurö adi, Do ködyö kugga Matat Dun ilot a kitakindye lepenj ka'de.

11 A kirut kañöönit kö'yi lepenj, a malaikajin lo pondi a kitakindye lepenj.

12 A Yesu ko yingge adi Yoane aje moka nu, a nye kö'yi njinu pirit a iti Galilaya.

13 A nye kö'yi Najareta, a iti tu a si'dani Kaperanauma nyona ko tör na Galilaya, i kak na Jebulun ko na Napatali,

14 anyen kine kulya ködyö kokona gwoso na jambi nebi Yisaya köju nu adi,

- 15 Jur lo Jebulun se ko lo Napatali, kiko lo tiri tör дума na 'balaṅ i nu pele na Yardene, Galilaya na ṅutu ti jurön ka'de ka'de—
- 16 ṅutu lo si'da i mudwe kilo a meddya parara дума, se lo si'da i jur logon twan gwon kata kilo parara a pukökin kase.
- 17 Suluja i ṅinu diṅit a Yesu suluje tokujö adi, Löpugge ta töilyet, kogwon Tumatyan na Ki aje yeṅundya.
- 18 A na wöröjine Yesu i kijit na tör na Galilaya nu, a nye meddi luṅasirik murek, Simona logon luṅu a Petero, se ko Andarea luṅaser lonyit, gubaddu ku'yi i tör, kogwon se a ṅutu kalokak ti somot.
- 19 A nye kulyani ko lepeṅat adi, Kipundyе ta nan, a nan mo tindi ta i jikundyö na ṅutu köyö ni gwoso ṅutu logon jikundyö somot ko ku'yi.
- 20 A lepeṅat kö'yi ku'yilan kase adi wulek, a kepoddi lepeṅ.
- 21 A na tirikin ṅerot nu, a nye köti meddi kulye ṅutu murek logon a luṅasirik, Yakobo ṅuro lo Jebedayo se ko Yoane luṅaser lonyit, gwon i ki'bo kata i pirit na geleṅ ko Jebedayo monye lose ririgga ku'yilan kase. A nye luṅgi lepeṅat.
- 22 A de'de se kölökindye ki'bo se ko monye lose, a se kepoddi lepeṅ.
- 23 A Yesu wöröni i Galilaya liṅ, totodinöddu kase i kadijik momoresi, ko totokuöddu Loṅe Lo'but lo Tumatyan, ko totokeladdu ṅutu i twana liṅ ka'de ka'de ko i gilösi liṅ.
- 24 A loṅe i kulya ti lepeṅ kuörö i jur lo Suria 'bukuluṅ, nyena a ṅutu jondi ṅutu kase kanyit ni logon ṅoṅoṅga ko twana ka'de ka'de, ko logon totomie ko gilösi ka'de ka'de, ko logon a moka ko mulökö, ko lo gwon ko lomerya, se ko se logon a babatatu mugunya kase a twatwa, a nye iṅge toke se.
- 25 A ṅutu jore parik kepoddi lepeṅ. Kilo ṅutu po Galilaya, ko Dekapoli, ko Yerusalem, ko Yudaya, ko i nu pele na Yardene.

Marako 5

- 1 A Yesu ko meddi ṅutu jore parik, a nye iti i mere ki. A nye si'dakine kak, a ṅutu kanyit kajujumuk iti kanyit yu.
- 2 A nye suluje todindyö se adi,
- 3 Dutu logon a lomerika i töilyet kilo a kalyöṅök; kogwon Tumatyan na Ki a nase.
- 4 Dutu logon dedelya kilo a kalyöṅök; kogwon se mo susuka.
- 5 Dutu logon a lokoyokak kilo a kalyöṅök; kogwon kak liṅ mo gwon a nase.
- 6 Dutu logon ko magor ko a moka kure i kondya na torigwo kilo a kalyöṅök; kogwon se mo yiyimönö.

- 7 Dutu logon wowon konyen ko ntu kilo a kalyöñök; kogwon se mo woworikin konyen.
- 8 Dutu logon a loke i töilyet kilo a kalyöñök; kogwon se mo memet Dun.
- 9 Dutu logon tomorja kulye ntu anyen gwon ko taliñ kilo a kalyöñök; kogwon Dun mo luñ se a n̄wajik kanyit.
- 10 Dutu logon a sasanya kogwon löti lo rigwo kilo a kalyöñök; kogwon Tumatyan na Ki a nase.
- 11 Ta a kalyöñök ko ntu momoroju ta, ko a sasandi ta, ko a n̄ökindye ta kulya narok liñ ka'de ka'de kogwon kulya kwe.
- 12 Dutu köju a sasandu nebijin sona logon kasu n̄erot kulu i njilo kiko lo gelen njilo. Nyena lyöñi ta lyöñön ko nyolani ta nyola parik, kogwon ropet duma nasu a 'delaki ta ki yu.
- 13 Ta a 'balañ na na kak. Ama ko 'balañ a wora pötö nye bubulö to'busa ada? A nye köti gwe 'bak 'bulit ama a gubajine kaño i ryoryoka ko mok.
- 14 Ta kilo a parara na na kak. Köji nagon a 'duköki i mere loki na ti bulö 'dela.
- 15 Lele ntu 'bayin logon mokakindya lombo a muke muk ko kupö, ama nye togwi'dikin ki, anyen pararakindya i ntu liñ lo gwon kadi kilo.
- 16 Nyena ti parara nasu kobbi kobbu sona ko ntu i komon, anyen na meddi lepeñat n̄o na'but na kon ta kine nu, a se böñö pupurje Monye losu lo gwon ki lu.
- 17 Ko yeyeju ta adi nan aje po i tu'baka'yu na Saresi ti Mose se ko n̄o na wur nebijin kune; nan a ko po i tu'baka'yu na se ama i tutuñökindyö na se.
- 18 'Diri nan takindya ta adi, tojo ko ki se ko kak a likin, ma'di leta gelen na'dit kode kotet na leta mo ti likin i Saresi tojo ko kine n̄o liñ aje kona.
- 19 Nyenagon ko ntu logon a körju ma'di saret lo'dit i kilo saresi, a todinikindye kulye ntu anyen kondya sona, lepeñ mo luñu a lo'dit i Tumatyan na Ki; ama ko ntu 'de'dep Saresi, a todinikindye kulye ntu anyen 'de'dep, njilo ntu mo luñu a duma i Tumatyan na Ki.
- 20 Kogwon nan kulya ko ta adi, ko löti losu lo rigwo a ko lwöñ lo katodinök ti Saresi ti Mose se ko lo Parusijin, a ta mo tine lupö i Tumatyan na Ki.
- 21 Ta aje yiñ adi ntu ti 'beron köju kulu a saraki adi, Do ködyö ti tatuja ntu; nyena ntu logon a tatuja lo ködyö jwe i 'duñöki na putet.
- 22 Kölumbö nan takindya ta adi, ko n̄a lo woran ko luñaser lonyit ködyö jwe i 'duñöki na putet; a ko n̄a lo momoroju luñaser lonyit, lepeñ ködyöjwe i 'duñöki na putet i teñ na kaliliyak; a ko n̄a lo kulya adi, Do lu'bön! lepeñ ködyö jon̄a i kimañ na Geena.

- 23 Nyena ko do wukindya 'doket inot i pirit 'yuret na rubaᅅgajin, a do yiyiundyey nyu adi do a konakindya luᅅösür arabat,
- 24 kölöki 'doket inot nyu i komoᅅ na pirit 'yuret na rubaᅅgajin. A kokwe iti i mora ko luᅅösür, a do kirut yitwene bot i wukindya na 'doket inot.
- 25 Tetendi tojulin 'de'de ko miriku ilot na tiri ta i kiko ko lepeᅅ i putet nu, an lepeᅅ ko putukin do ko ka'duᅅönit lo putet i könin, a ka'duᅅönit tindi do ko katiyunit i könin, a do tikine i kadi rereket.
- 26 'Diri nan takindya do adi, do mo ti kölwē kwöᅅ tojo ko do a rop taripatat na 'dutet.
- 27 Ta aje yiᅅ adi köju a saraki adi, Do ködyö ti lubbö.
- 28 Kölumbö nan takindya ta adi, I ᅅutu liᅅ geleᅅ geleᅅ, ᅅuto logon a be'ya ᅅuto nakwan lo 'diri aje lup lepeᅅ kanyit i töili.
- 29 A ko koᅅe ilot lutaten lo lokundya do i torondya, wuluddu nye kaᅅo ko gubara nye mu'diᅅ; bia a na'but ko do tolikindyö lele swöt ilot lo mugun lwölwöᅅ do gubaji i Geena ko mugun inot 'bukuluᅅ.
- 30 A ko könin ilot lutaten lo lokundya do i torondya, 'duᅅu nye kaᅅo ko gubara nye mu'diᅅ; bia a na'but ko do tolikindyö lele swöt ilot lo mugun lwölwöᅅ do gubaji i Geena ko mugun inot 'bukuluᅅ.
- 31 Köti köju a saraki adi, ᅅuto logon yandu nakwan nanyit lo, ti lepeᅅ ködyö tiki nakwan waraga yanyet.
- 32 Kölumbö nan takindya ta adi, I ᅅutu liᅅ geleᅅ geleᅅ ᅅuto logon yandu nakwan nanyit ake yandu ko a rye i lupö, a nye tindi lepeᅅ wora a kalupe, a ko ᅅa lo yemba ᅅuto nagon aje yanya na köti a lup lepeᅅ.
- 33 Köti ta aje yiᅅ adi ᅅutu ti 'beron köju kulu a saraki adi, Do ködyö ti 'belᅅgu milye ilot, ama ᅅo nagon do a milyekin Matat kune do agu ködyö kokon.
- 34 Kölumbö nan takindya ta adi, ta ti milyeju kwöᅅ, kode i 'dindya na ki, kogwon nye a si'daet na ᅅun,
- 35 kode i 'dindya na kak, kogwon nye a tökit nanyit na mokosi, kode i 'dindya na Yerusalema, kogwon nye a köji nanyit na Mor duma;
- 36 köti ko milyeju i 'dindya na kwe inot, kogwon do ti bulö löpuggö lele kupiret ilot geleᅅ a lokwe kode a lurwö.
- 37 A ko ruket inot gwon a Ee, a ti nye gwe a Ee, ama ko gwon a 'Bayin, a ti nye gwe a 'Bayin. Kulyaesi logon a lwöᅅgu kilo po ko ᅅilo Loron.
- 38 Ta aje yiᅅ adi köju a saraki adi, Koᅅe ropa ko koᅅe, a kele ropani ko kele.

- ³⁹ Kölumbö nan takindya ta adi, Do ködyö ti mörö ko nuto logon konakindya do arabat. A ko lele nuto a nanju do i nabi lutaten, löpuköki lepen lo kadonje lo köti anyen nanaña.
- ⁴⁰ A ko lele nuto 'dek jongga do i putet yöñö 'dumaddu jölöbiya inot, ti lepen köti 'dumaddi bonjo inot muit na.
- ⁴¹ A ko lele nuto a ri'diaddu do i tu maili gelen, a ti do moraddi ko lepen mailijin murek.
- ⁴² Tindi nuto logon a mo'yu ño konut, an do ko renyakindya nuto logon yöñö kurjö ño konut.
- ⁴³ Ta aje yiñ adi köju a saraki adi, Do ködyö nyanyar marate ilot a do mandi miriku ilot.
- ⁴⁴ Kölumbö nan takindya ta adi, Nyare ta nyar merok kasu, ko momo'yi ta Dun kogwon kulya ti ntu lo sasandu ta kilo,
- ⁴⁵ anyen ta böñö gwon a njwajik ti Monye losu lo gwon ki lu, logon tindu kolon nanyit i nyerakin i ntu lo'but ko lorok, ko a sunyundye kudu i ntu lo yiyiniki ko logon ti yiniki.
- ⁴⁶ A ko ta nyarju ntu logon nyanyar ta kilo, a ta wuji nan ropet? Kapepenak ti usur ti kondya sona le?
- ⁴⁷ A ko ta roman ko luñösurök ka'de, a ta lwöngi kulye ntu ko nyo? Paganoin köti ti kondya sona le?
- ⁴⁸ Nyenagon ta ködyö gwon a lo'but i ño liñ, gwoso na gwondi Monye losu lo ki a lo'but i ño liñ na.

Marako 6

- ¹ Kunyar ta an ta ko kondya ta konesi kasu na'but ko ntu i komon anyen se memet ; ko ta a kondya sona, a Monye losu lo gwon ki lu mo tine tikin ta ropet.
- ² Nyena ko do tindu lomerika 'dokesi, an do ko laija i kuddya na tore, gwoso na kondi kamumulukak i kadijik mo moresi ko i kikolin na anyen ntu bubu se. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.
- ³ Ama ko do 'do'dogga lomerika, ti könin ilot lo kadonje gwe ti den ño nagon könin ilot lo lutaten kokon na,
- ⁴ anyen do 'dogga a lwön; a Munyi logon memet ño nagon kona a lwön lo mo ropakindye do.
- ⁵ Köti ko ta gwon i kwakwaddu, ko mirakindya ta ntu kamumulukak logon nyanyar gwo'dan ki i kwakwaddu i kadijik momoresi, ko i keresi ti kikolin ti köji anyen ntu liñ memet se. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.

- 6 Ama ko do 'dek kwakwaddu, lupöni konut i kadi lukata i tonkwet, kini kin kötumit, ko kwakwaddi Munyi logon ti meta lo; a Munyi logon memet ño nagon kona a lwön lo mo ropakindye do.
- 7 Ko ta kwakwaddu, ko nyanyaggu ta ño kana gwoso na kondi paganojin na, kogwon se yeyeju adi se mo yiyiña kogwon se kwakwaddu parik ko kulyaesi jore.
- 8 An ta ko mirakindya ta lepeñat, kogwon Monye losu aje den ño nagon ta 'de'dekan kine a kokwe nagon ta a ko nyuñ pi lepeñ.
- 9 Ta ködyö kwakwaddu sona adi, Baba likañ lo ki, Ti karin kunök bulani bula,
- 10 Ti tumatyan inot po, Ti ño nagon do 'de'dekan kune ti konani kona i kak ni gwoso na konari se ki yu nu.
- 11 I lo lor tiki yi kinyo likañ lo lor;
- 12 Pitöki yi i ño nagon yi a kondya arabat kune, gwoso nagon yi köti a pitökindye ñutu logon a konakindya yi arabat kulo na;
- 13 An do ko tikin yi i tema, ama lwöki yi i ñilo lora.
- 14 Kogwon ko ta pipitökin ñutu i lyañesi kase, a Monye losu lo gwon ki lu köti mo pitökindye ta;
- 15 ama ko ta ti 'böñ pitökindyö ñutu i lyañesi kase, a ma'di Monye losu lo gwon ki lu mo tine pitökin ta lyañesi kasu.
- 16 Nyenagon ko ta mimindya, ko mirakindya ta kamumulukak lo gwon ko komoñsikan nagusulak, kogwon se löpuggö komoñsikan kase a narok anyen ñutu memet adi se 'diri mimindya. 'Diri nan takindya ta adi se aje wu ropesi kase.
- 17 Ama ko do mimindya, wele we kwe inot ko welet, köti lalane lala komoñ inot,
- 18 anyen ñutu böñö gwon ti den adi do mimindya, tuñ Munyi logon ti meta lo lepeñ lo dendya; a Munyi logon memet ño na kon do a lwön kune mo ropakindye do.
- 19 Ko 'delakindya ta 'börik tukwörienjin i na kak, i pirit nagon kokora se ko lolo'dokwe kökörji na, i pirit nagon kolak turöddu kata i kokoladdu na.
- 20 Ama 'delaki ta 'börik tukwörienjin ki yu, i pirit nagon kokora ti bulö kököröju kode lolo'dokwe, i pirit nagon kolak ti turöddu kata i kokoladdu nu.
- 21 Kogwon i pirit na gwondi tukwörien inot kata nu, a töili ilot köti gwe nyu.
- 22 Konyen gwon a lombo lo mugun. Nyena ko konyen kulök a lo'but, mugun inot 'bukuluñ köti a jore ko parara.

23 Ama ko konyen kulök a lorok, a mugun inot 'bukuluŋ gwe i mudwe. Nyena ko parara na gwon konut i mugun na gwe a mudwe, a mudwe 'diri gwe a duma!

24 Lele ŋuto 'bayin logon bubulö kitakindya ŋutu murek; kogwon kode nye mandu lele a nyarji lele, kode nye twöju lele a laundye lele. Ta ti bulö kitakindya ko Ðun ko tukwörien.

25 Nyenagon nan takindya ta adi, Ko wiwinya ta i kulya ti kinyo logon tindu ta i gwon jörun, ko ta nyesu nyo kode ko ta möju nyo, kode i kulya ti bongwat nagon ta jupukin kasu i mugunya. Ru na ŋutu ti lwöŋ kinyo le? Mugunya ti ŋutu ti lwöŋ bongwat ŋona le?

26 Mete ta kwen. se ti weja a tine ŋerja, a tine 'de'ya i gugwö, ama Monye losu lo gwon ki lu lo tunyeju se. Ta ŋona ti gwon ko 'bulit a duma bia lwölwöŋ se le?

27 Lon ŋuto losu logon wiwinyesi kanyit bubulö julakindya lokiliŋ gelen i ru nanyit le?

28 Ko nyo nagon ta wiwinya i kulya ti bongwat ? Yeyene ta köturön ti mu'diŋ ko se 'durundyö ada; se ti kita kode wiwijö waratat,

29 ama nan takindya ta adi ma'di Solomona ko minyo lonyit liŋ a ko jupu kwekwelen gwoso nene na kine köturön.

30 Nyena ko Ðun tojubbu döru lo mu'diŋ sona logon a lodon i lo lor lo a kotumalu namarikin kimaŋ, bia parik a nye mo tine tojubbu ta, ta ŋutu logon ko yupet a na'dit kilo le?

31 Nyenagon an ta ko wiwinya ta adi, Yi de nyesu nyo? kode adi, Yi de möju nyo? kode adi, Yi de jupukindya nyo?

32 Kogwon paganojin gaga'yu kine ŋo liŋ, ama Monye losu lo gwon ki lu deden adi ta 'de'dekan kine ŋo liŋ.

33 Ama a kokwe ga'yi ta ga'yu anyen lepeŋ lo tumatyan ko ta, köti anyen ta kondya löti lonyit lo rigwo, a kirut kine ŋo liŋ mo 'yalakine ta.

34 Nyenagon ko wiwinya ta i kulya ti kotumalu, kogwon kotumalu mo wiwinya kulya kanyit. A kulya narok ti lor juki i ŋilu lor.

Marako 7

1 An ta ko lilija ta kulya ti kulye ŋutu, anyen kulya kasu mo gwon ti lilia.

2 Kogwon liliet nagon ta lilije na mo liliki i ta, a temet nagon ta yeŋ temakindye kulye ŋutu na nye mo köti na temaki'e ta.

3 Ko nyo nagon do meddya korodoti na'dit na gwon ko luŋösur i koŋe na, ama a do tine met bau na gwon konut i koŋe na?

- 4 Do bubulö kulya ada ko luḡaser ilot adi, Ti nan kurutu ḡina korodoti na'dit kaḡo konut i koḡe, kudyakan bau kata konut i koḡe.
- 5 Do kamumulukanit, a kokwe kiyaḡ 'dumu bau kaḡo konut i koḡe, a kirut a do bulöni bulö meddya 'bura i kurutundyö na korodoti na'dit kaḡo ko luḡosur i koḡe.
- 6 Ko tindu ta 'dionjin ḡo nagon a nake na rurwan, kode ko gubakindya ta wuryö margaritajin kasu na gwörö go; ko ta kondya sona lepeḡat mo ryoryok se ko mok, a mo wöriḡöni i kekerendya na ta.
- 7 Pije ta, a ta de tikine tiki; gale ta, a ta de ryöni ryö; totoggi ta, a ta de ḡakine ḡaki.
- 8 Kogwon ḡutu liḡ lo piyundya kilo wuwuju, nye lo ga'yu lo ryöryö, a nye lo totoggu lo ḡakine ḡaki.
- 9 Kode lon ḡuto losu logon ko ḡuro lonyit a piyundya ambata, a i pirit na ambata a kölumbö tindi lepeḡ ḡurupit?
- 10 Kode ko lepeḡ a piyundya sumuti, a i pirit na sumuti a nye kölumbö tindi lepeḡ munu?
- 11 A ko ta logon a ḡutu lorok kulo deden tindu ḡwajik kasu ḡo na'but, a bia parik Monye losu lo gwon ki lu mo titin ḡutu logon a pija lepeḡ kulo ḡo na'but!
- 12 Nyena konakindye ta ḡutu ḡo nagon ta 'de'dekan adi ti se konakindye ta na, kogwon Saresi ti Mose se ko ḡo na wur nebijin kune tokorju sona.
- 13 Lupöri ta kötumit nagusu, kogwon kötumit a nagalaḡ ko kiko a lugalaḡ logon tirikin pölilyö i twan, a ḡutu gwe jore logon tiri kata.
- 14 Kogwon kötumit a nagusu ko kiko a logo logon tirikin i ru, a ḡutu gwe ku'dik lo ryeju nye.
- 15 Kunyar ta nebijin kamumulukak logon po kasu ni meta gwoso köbilu, ama i lukata nase lepeḡat 'diri gwoso lujin kakerenyak.
- 16 Ta mo deden se i konesi kase. Ḋutu ḡona bubulö 'deja ludweki ti binyo i kaden logon a kikwa, kode 'deja ki'biet i losisilaḡ?
- 17 Ködini lo'but ḡupi radan ludweki lo'but, ama ködini loraḡ radan ludweki lorok.
- 18 Ködini lo'but ti bulö radan ludweki lorok, köti a ködini loraḡ tine bulö radan ludweki lo'but.
- 19 Kaden liḡ logon ti radan ludweki lo'but kilo toko kak a gubani i kimaḡ.
- 20 Nyenagon ta mo deden nebijin kamumulukak i konesi kase.

- 21 Ti gwon a ntu liŋ lo luŋgu nan adi, Matat, Matat kilo, logon mo lupö i Tumatyan na Ki, ama ka'de ntu lo kondya ŋo nagon Baba lo gwon ki lu 'de'dekan lo mo lo lupö.
- 22 I ŋilu lor lo 'dutet ntu jore mo kukulya ko nan adi, Matat, Matat, yi a ko keju i karin kunök le? Yi a ko riköddu mulökö lorok kaŋo i karin kunök le? Yi ŋona a ko kondya konesi sörösi jore i karin kunök?
- 23 A kirut a nan mo tukökindye se adi, Nan a ko den ta kwöŋ; wuddye ta wuddya köyö i komoŋ ta kakonak ti toronjin.
- 24 Nyenagon ntu liŋ logon a yiŋ kulyaesi kwe a kone kon se kilo, mo gwon gwoso ntu lokoŋ logon a 'dukökindyö kadi nanyit i lelya loki.
- 25 A kudu 'done 'don, a bar pondi po, a köbuŋötön wugge wuggö, a puke puk nu kadi, ama a nye tine 'doro, kogwon nye a 'bokara kak i lelya.
- 26 Ama ntu liŋ logon yiŋ kilo kulyaesi kwe a tine kon se kulo, mo gwon gwoso ntu lu'böŋ logon nyekakindya kadi nanyit i sese.
- 27 A kudu 'done 'don, a bar pondi po, a köbuŋötön wugge wuggö, a puke puk nu kadi, a nye iŋge 'doro adi yurum.
- 28 A Yesu ko tutuŋge jambu kulo kulyaesi, a lodir lo ntu iŋge sörju ko todindyö nanyit,
- 29 kogwon lepeŋ todindyö se gwoso ntu logon ko kido, ti gwon gwoso katodinök kase ti Saresi ti Mose.

Marako 8

- 1 A Yesu ko kiyene kak i mere, a ntu jore parik kepoddi lepeŋ.
- 2 Nyena a ntu lo rimajin pondi ko lepeŋ ni, a rugwuŋökine kak kanyit i komoŋ, a kulyani adi, Pon Matat, ko do nyanyar do bubulö toke'ya nan.
- 3 A Yesu riöddi könin lonyit a 'bo'yi lepeŋ kulya adi, Inkoi, nan nyanyar; ti do kele kelan. 'De'de a rimajin kanyit iŋge tokela.
- 4 A Yesu kulyani ko lepeŋ adi, Meddi 'bura an do ko jamakin lele ntu kine kulya; ama iti, kweki mugun ko koane, ko tindi 'dokat gwoso na sarakindye Mose nu, anyen ntu deden adi do aje tokela.
- 5 A Yesu ko tulöddi Kapernauma, a duma lo kamörök ti Roma mia geleŋ iti ko lepeŋ yu, a mamandi lepeŋ,
- 6 adi, Matat, kölipönit lio lu rogga kak midi, a bata mugun a twan, ŋoŋoŋga parik parik.
- 7 A Yesu kulyani ko lepeŋ adi, Nan de tutu i toke'ya na lepeŋ.

- 8 Ama a дума lo kamörök waddi lepeṅ adi, Matat, nan ti jukin i ruköddu na do köyö mede; ama tuṅ jamundye kulyaet a kölipönit lio de kele kelan.
- 9 Kogwon nan a ṅuto logon sara ko temejik kwe, a nan köti gwe ko kamörök lo gwon köyö i mukök. Ko nan takindya lele adi, lti, a nye iti tu; a ko nan luṅgu lele adi, Po, a nye pondi po; a ko nan takindya 'dupiet lio adi, Kondi na ṅo, a nye kondi kondya.
- 10 A na yinḡe Yesu ṅilo ṅuto i kulya sona nu, a nye inḡe sörju, a kulyani ko ṅutu lo kipundyö nye kulo adi, 'Diri nan takindya ta adi, nan a ko ryö yupet дума gwoso na 'bayin ma'di i Yisaraele.
- 11 Nan takindya ta adi, ṅutu jore mo popo i swöt lo 'yure ko i swöt lo tokotyāṅ, a mo si'dakine i nyesu ko Abarayama, ko Yisaka, ko Yakobo i Tumatyan na Ki;
- 12 ama se logon a ṅutu ti Tumatyan kilo mo gubaji kaṅo i mudwe; a ṅutu mo gwine gwien a mo ṅirje kala nyu.
- 13 Yesu kulyani ko дума lo kamörök adi, lti, ti konakine do gwoso na yubbe do na; a kölipönit lonyit inḡe tokela i ṅinu saa gwak.
- 14 A Yesu ko lupöni ko Petero kadi, a nye meddi moken na Petero rogga kak a gilö mugun sasa'yu pape.
- 15 A nye 'bo'yi könin lo ṅina ṅuto, a sa'yu na mugun kö'yi lepeṅ, a nye ṅine ki a ṅarakindye lepeṅ.
- 16 A i ṅilu koriri i sömukö, a ṅutu jakindye lepeṅ ṅutu jore logon a moka ko mulökö lorok. A nye riköddi mulökö lorok kaṅo ko kulyaet ka'de, a nye inḡe toke'ya ṅutu liṅ logon a gigilötu,
- 17 anyen ṅo na jam nebi Yisaya köju kunu ködyö kokona, nagon a jama adi, Lepeṅ a joṅga tomunyan nikaṅ, a inḡe sopa ko twana kaṅ.
- 18 Nyenagon a Yesu ko meddi ṅutu jore parik kanyit nyona, a nye sarji ṅutu kanyit kajujumuk anyen se laṅaddu i nu pele na tör.
- 19 A lele katodinönit lo Saresi ti Mose pondi ko lepeṅ ni, a kulyani adi, Katodinönit, nan de kekeporo do ko do tu da.
- 20 A Yesu waddi lepeṅ adi, Liṅgojin gwon ko dilyö kase, kwen gwon ko kadijik kase, ama nan Düro lo ṅuto 'bak pirit nagon nan sukindye kwe nio.
- 21 A lele lo ṅutu kanyit kajujumuk kulyani ko lepeṅ adi, Matat, a kokwe rukörö nan i tu i nugga na baba.
- 22 Ama a Yesu waddi lepeṅ adi, Kipundyé nan, kölöki lo twatwa i nugga na lo twatwa kase.
- 23 A Yesu ko kije i ki'bo kata, a ṅutu kanyit kajujumuk moraddi ko lepeṅ.

- 24 Mete, a köbuñöt duma wukundye wukundyö i tör, a pion ya'yi i ki'bo kata, a ki'bo gwe nyona ko 'dirön; ama a lepeñ gwe i doto.
- 25 A se iti i topurundyö na lepeñ, a kulyani adi, Matat, lwöki yi, yi kulo 'di'dirön.
- 26 A nye piye lepeñat adi, Ta ntu logon ko yupet a na'dit, nyo ta kukujönö? A kirut nye njine njien, a riñge köbuñöt se ko tör, a ño liñ gwe taliñ adi lii.
- 27 A ntu kulo iñge söñju, a totopine adi, Dilo ntu a ña logon ma'di köbuñöt se ko tör yiñ lepeñ?
- 28 A Yesu ko 'dure i nu pele na tör na Galilaya i jur lo ntu ti Gadara, a ntu murek logon a moka ko mulökö lorok pondi kaño i pirit na gulömö i rum ko lepeñ. Kilo ntu a kañajin parik a lele ntu tine bulö lwönöddu i njilu kiko.
- 29 Mete, a se woñe parik adi, Do Duro lo Dun, do 'dek nyo kayañ? Do po ni i tomijö na yi a kokwe nagon diñit a ko nyuñ temakindya na?
- 30 Nyena a teñ duma na wuryö gwe i yuku pajo madañ ko se.
- 31 A mulökö lorok mamandi Yesu adi, Ko do riköddu yi kaño, sonye yi i teñ na wuryö.
- 32 A nye kulyani ko se adi, Ingo ta, iti ta. Nyena a se lupundy e kaño a lupöni i wuryö, a teñ liñ na wuryö rurumundy e kak 'de'de i wi na merya tojo i tör kata, a 'dire 'dirön.
- 33 A kayukuk wöki wökön, a iti köji kata. A se nyönyöggi ño liñ ko ño nagon a konaki ntu logon a moka ko mulökö lorok kulo.
- 34 Nyena a ntu liñ ti köji pondi kaño i rum ko Yesu, a se ko meddi lepeñ, a se mamandi lepeñ anyen kökö jur lose.

Marako 9

- 1 A Yesu kiyaddi i ki'bo kata, a lañaddi i nu pele na tör na Galilaya, a 'dure kanyit köji.
- 2 Nyena a kulye ntu jakindye lepeñ ntu lo bata logon mugun a twan lo rogga kak kanyit i dotoet, a na meddi Yesu yupet nase nu, a nye kulyani ko ntu lo bata lo adi, Duro lio, togo'yi töili, toronjin kunök aje pitöki.
- 3 Mete, a kulye katodinök ti Saresi ti Mose tokulyaki ko 'börik adi, Lo ntu laundya Dun.
- 4 A Yesu iñge den yeyeesi kase, a piye adi, Nyo ta yeyeju ño narok kasu i töilyet?
- 5 Kogwon nan nagon pölilyö, i takindya adi, Toronjin kunök aje pitöki, kode i takindya adi, Dine ki ko wöroni wörö?

- 6 Ama anyen ta böñö deden adi nan Duro lo nuto gwon ko rinjit i kak ni i pitökindyö na toronjin— nyena a nye takindye nuto logon a bata lo adi—Dine ki, 'dumundye dotoet inot, ko iti mede.
- 7 A nye njine ki, a iti mede.
- 8 A na meddi lodir lo ntu nu, a se inje kujönö, a se pupurje Dun logon aje tindu njina kido i ntu lo.
- 9 A na lwönöddi Yesu nerot nu, a nye meddi lele ntu lunu a Matayo, si'da i kadi ropet na usur, a nye takindye lepenj adi, Kipundye nan. A lepenj njine ki a kepoddi Yesu.
- 10 A nagon Yesu gwon kadi i nyesu nu, mete, a ntu jore logon a kapepenak ti usur se ko ntu katoronyak lo pondi, a si'dakine kak i pirit na gelenj ko Yesu se ko ntu kanyit kajujumuk.
- 11 A Parusijin ko meddi, a se pije ntu kanyit kajujumuk adi, Ko nyo katodinönit losu nyesu i pirit na gelenj ko kapepenak ti usur se ko katoronyak?
- 12 Ama a na yinge Yesu kine kulya nu, a nye kulyani adi, Dutu logon mugunya kase a na'but ti 'dekan katoruönit, ama ntu lo gilö lo 'dekan katoruönit.
- 13 Iti ta, ko denundye ta kaño ko kilo kulyaesi kweja nyo, adi, Dun 'de'dekan won na konyen ti gwon i tindu na rubangajin. Kogwon nan a ko po i lunju na ntu logon ko löti lo rigwo, ama i lunju na katoronyak.
- 14 Nyena a ntu ti Yoane kajujumuk pondi ko Yesu ni, a pije adi, Ko nyo nagon yi ko Parusijin mimindya danjin jore, ama kulök kulo kajujumuk ti mindya?
- 15 A Yesu pije lepenjat adi, Julin ti kayemanit bubulö delya i dinjit nagon kayemanit gwon ko lepenjat i pirit na gelenj nu le? Ama dinjit mo popo nagon kayemanit mo jonari kaño kase kiden, a kirut a lepenjat mo mindye mindya.
- 16 Lele ntu 'bayin logon ripakindya bonjo ludukötyo i bonjo na 'beron, kogwon rugga ludukötyo nagon a ripaki i bonjo na 'beron na kerenyundya kaño, a kölökindye ret a nagalanj lwölwön na kokwe nu.
- 17 Köti binyo ludukö na yuyu ti turaki i jurakan logon a gobero njoroko; ko a kona sona, a jurakan gobero mo pu'döni pu'dö adi tuss, a binyo 'buköjine kak, a jurakan kakarji kakarju; ama binyo ludukö ködyö turaki i jurakan ludukö, a se murek lij gwe 'bura.
- 18 A nagon Yesu nyun jamakindya lepenjat kine kulya nu. mete, a lele duma lo kadi momoret lo pondi, a rugwuñökine kak ko lepenj i komonj, a kulyani adi, Duro nio pete twan; böñö pondi ko sopakindye könisi kulök ko lepenj loki, a nye de rune ru.
- 19 Nyena a Yesu njine njien, a kepoddi lepenj i pirit na gelenj ko ntu kanyit kajujumuk kulo.

- 20 Mete, a nene nuto nagon a nonga ko won na rima kanyit i mugun ko kinajin puök wot murek pondi kanyit i mukök, a 'bo'yi kume lo bonjo nanyit;
- 21 kogwon nye a kulya kanyit i töili adi, Ko nan tunj a 'bo'yu bonjo na lepenj. a nan de tokelani tokela.
- 22 A Yesu wöriñöni wöriñö, a meddi lepenj, a nye kulyani adi, Duro nio, togo'yi töili! Yupet inot aje tindu do i kelan. A nuto na inje tokela i njinu diñit gwak.
- 23 A Yesu ko lupöni ko njilo duma kadi, a nye meddi kakutak ti kili'bajin se ko ntu jore wowonon,
- 24 a nye kulyani adi, Injo ta, lupöni ta kaño, kogwon njuro na a ko twan, ama dodoto. A se kweni'e kweni'e lepenj 'dö'döju.
- 25 Ama a nagon ntu lij aje riköji kaño nu, a nye lupöni lukata a moggi njuro na i könin, a njuro njine ki.
- 26 A lonje lo kine kulya reara i lu jur lij.
- 27 A na lwönöddi Yesu kaño nu, a ntu murek logon a mo'dokeno kepoddi lepenj, lulungu parik adi, Do Duro lo Dawidi, wone konyen ko yi.
- 28 A nye ko lupöni kadi, a ntu logon a mo'dokeno kulo pondi kanyit ni, a Yesu piye se adi, Ta a yup adi nan bubulö kondya na njo? A se waddi adi, Iye, pon Matat.
- 29 A kirut nye 'bo'yi konyen kase, a kulyani adi, Ti konakine ta gwoso na yubbe ta na.
- 30 A konyen kase njaji njaju. A Yesu inje kukuju se parik adi, Meddi ta 'bura an lele nuto deden kine kulya.
- 31 Ama a se iti tu, a kölumbö torekindye lonje i lu jur lij i kulya ti lepenj.
- 32 A na tiri se kaño nu, mete, a nuto logon ko mulökötyo lora logon tindu lepenj gwon a mumut lo jakine lepenj.
- 33 A nagon mulökötyo lora aje riköji kaño nu, a nuto logon a mumut lojambi jambu. A lodir lo ntu söri söri kulya adi, Nene njo gwoso na köju a ko meta i Yisaraele kwönj.
- 34 Ama a Parusijin kulyani adi, Lepenj riköddu mulökö lorok kaño ko rinjit na duma lo mulökö lorok.
- 35 A Yesu wörojine i köjinö lij ko i turön lij, totodinöddu kase i kadijik momoresi, ko totokuöddu Lonje Lo'but lo Tumatyan, ko tokeladdu ntu i twana lij ka'de ka'de ko i gilösi lij.
- 36 A Yesu ko meddi lodir lo ntu a nye wone konyen ko se, kogwon se gwon gwoso yidin nagon 'bak kayukunit, a inje yöyönj a reki abur.

37 A kirut nye kulyani ko ntu kanyit kajujumuk kulo adi, Kinyojin aje yone parik, ama kanerak ku'dik.

38 Nyena mo'yi ta Monye melesen anyen sondu kulye kanerak kanyit i melesen.

Marako 10

1 A Yesu lunundy ntu kanyit kajujumuk puok wot murek kulo kanyit ni, a tindi se kido anyen rigge muloko lorok kano, ko anyen toke'yi twana lij ka'de ka'de se ko gilosi lij.

2 Kune a karin ti luyokie puok wot muree: lo kokwe a Simona lo lunu a Petero, ko Andarea lunaser lonyit; ko Yakobo nuro lo Jebedayo, ko Yoane lunaser lonyit;

3 ko Pilipo, ko Bartolomayo; ko Toma, ko Matayo kapepenanit lo usur; ko Yakobo nuro lo Alapayo, ko Tadayo;

4 ko Simona Kawelonit, ko Yuda Isikariota lo tindu lepen i tatua lo.

5 A Yesu sondi kulo ntu puok wot murek, a sarakindye se adi, Ko tiri ta i kiko lo tu ijuron ti lwaka, ko lupö ta i nene kiji na ntu ti Samaria;

6 ama kolumbö iti ta i yidin ti kotumit na Yisaraele nagon a likin kunu.

7 Na tiri ta nu, tuköddi ta adi, Tumatyan na Ki aje yendya.

8 Tokele ta ntu lo gilö, toniyu ta ntu logon a twatwa, tokele ta ntu ti rimajin, rikoro ta muloko lorok kano. Ta a wu 'bak ropet, tiki ta 'bak ropet.

9 Ko jonga ta ginejin, kode asarajin, kode taripajin kasu i likitiat ti goman,

10 ko jonga ta jurakan i jölö nasu, kode jölöbiyajin murek murek, kode kamuka, kode turya; kogwon kakitanit ködyö tiki kinyo lonyit.

11 A ko ta a lupö i nan kiji kode i lon tur, galu ta kano ko ta ryoryö ntu logon a lo'but, mönundye ta ko lepen yu tojo ta a njörö.

12 A na lupöri ta kadi nu, rome ta roman ko ntu ti njinu mede,

13 a ko ntu ti njinu mede a lo'but, ti talin nasu poki ko lepenat, ama ko se 'bayin a lo'but, ti talin nasu yitwene bot kasu ni.

14 A ko lele ntu mo ti 'bön wuju ta kode ti 'bön yinga kulyaesi kasu, ko ta njörö njörö i njinu mede kode i njinu kiji, nanane ta kujön na ryoryok ta ko mokosi kasu kine kano.

15 'Diri nan takindya ta adi, i lor 'dujet kulya ti jur lo Sodoma ko lo Gomora mo 'dujoki pölilyö lwölwön 'dujoki na kulya ti na kiji.

- 16 Mete ta, nan njilo sondu ta kaŋo gwoso köbilu i kiden na lujin. Nyena gwe ta a lokoŋ gwoso munuö, ko gwe ta gwoso gureki nagon ti konakindya njutu arabat.
- 17 Meddi ta 'bura i kulya ti njutu; kogwon se mo momok ta a jongi ta i putet, a se mo 'bidnye ta i kadijik kase momoresi ko kurubasi logon a kwara,
- 18 a ta mo dudukajine ko mödirön i komoŋ ko i moran kogwon kulya kwe, anyen tokurukindyo kine kulya kase i komoŋ ko i lwaka.
- 19 A na wukindye lepeŋat ta nu, an ta ko wiwinya ta ko ta kulya ada kode ko ta jambu nyo, kogwon i njinu diŋit ta mo titiki ŋo nagon ta jajam.
- 20 Kogwon mo 'bayin a ta lo jambu, ama Mulökötyo lo Monye losu lo jambu kasu i mugunya.
- 21 A luŋaser mo wukindye luŋaser i tatua, a monye mo wukindye njuro lonyit, a ŋwajik mo ŋiki i mörö ko monye lose ko ŋote nase, a tindi lepeŋat i tatua.
- 22 A njutu liŋ mo mane man ta kogwon karin kwe; ama njuto logon a ŋoŋga tojo ko 'dutet lo mo lwölwökö.
- 23 A na sasandi se ta i nene köji nu, wöki ta i nene, kogwon 'diri nan takindya ta adi ta mo ti tutuŋ köjinö liŋ ti Yisaraele a kokwe na pondi nan Düro lo njuto.
- 24 Kajujumunit ti bulö lwöŋgu katodinönit lonyit, kode 'dupiet ti lwöŋ duma lonyit.
- 25 Ködyö a na'but ko kajujumunit gwon jojo gwoso katodinönit lonyit, köti a na'but ko 'dupiet gwon gwoso duma lonyit. Ko njutu luŋgu monye mede a Belejebula, a se mo luŋgi njutu ti mede nanyit ko karin nagon a narok bia parik!
- 26 Nyenagon ko kujönö ta lepeŋat. Kogwon nene ŋo 'bayin na mukö nagon mo ti kweya, a nene ŋo gwe 'bayin na 'dela nagon mo ti dena.
- 27 Do nagon nan tukökin ta i mudwe kine tuke ta i parara; ŋo nagon a moŋaki kasu i swö kine laiye ta i loteko ti kadijik.
- 28 Köti ko kujönö ta njutu logon tatuja kune mugunya ama ti bulö tatuja ködudwölön; kölumbö kujönöni ta Düro logon bubulö tukarju ko ködudwö ko mugun i Geena.
- 29 Liliitan murek ti gwörö ko milinte geleŋ le? Ama nene nase ti 'doro kak nagon Monye losu a ko den.
- 30 Ama i kulya kasu kupir kasu liŋ ti kusik aje kena.
- 31 Nyenagon ko kujönö ta; ta gwon ko 'bulit lwölwöŋ liliitan jore.
- 32 Nyena njutu liŋ geleŋ geleŋ logon ruggö nan ko njutu i komoŋ, nan köti mo ruruk lepeŋat ko Baba lo gwon ki lu i komoŋ;

- 33 ama ko ɲa lo renya nan ko ɲutu i komoŋ, nan köti mo rerenya lepeŋ ko Baba lo gwon ki lu i komoŋ.
- 34 Ko yeyeju ta adi nan a po i jondya na taliŋ i kak ni; nan a ko po i jondya na taliŋ ama kölumbö bandu.
- 35 Kogwon nan a po i tindu na ɲuto i ɲisa ko monye lonyit, ko ɲuro nakwan i ɲisa ko ɲote, ko nakwan na tore i ɲisa ko moken;
- 36 a merok ti monye mede gwe a ɲutu ti mede nanyit.
- 37 Duto lo nyarju monye kode ɲote lwölwöŋ nan lo ti jukin i nan, köti nye lo nyarju ɲuro lonyit kode ɲuro nanyit lwölwöŋ nan lo ti jukin i nan.
- 38 Köti ko ɲuto a ko 'doggu ködini na görö nanyit a kepoddi nan a nye tine jukin i nan.
- 39 Duto lo ryeju ru nanyit lo mo tolokin ru nanyit, ama ko ɲa lo tolikindyö ru nanyit kogwon kulya kwe mo ryöryö lepeŋ.
- 40 Duto lo wuju ta lo wuju nan, köti nye lo wuju nan lo wuju lepeŋ lo sunyundyö nan lo.
- 41 Duto lo wuju nebi kogwon lepeŋ a nebi lo mo wuju ropet nagon ropaki nebi, köti nye lo wuju ɲuto lo löti lo rigwo kogwon lepeŋ a ɲuto lo löti lo rigwo lo mo wuju ropet nagon ropaki ɲuto lo löti lo rigwo.
- 42 'Diri nan takindya ta adi, ko ɲa lo tindu lele geleŋ lo kilo lo'di'dik kopo lo pion nalilik anyen mamat kogwon lepeŋ a ɲuto lio kajujumunit, ɲilo ɲuto mo ti jaran i ropaki.

Marako 11

- 1 A Yesu ko tutunŋe sarju na ɲutu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo, a nye kö'yi ɲinu pirit, a iti ɲerot i totodinöddu ko i totokuöddu i köjinö kase ka'de ka'de.
- 2 Nyena a Yoane inŋe yiŋ i kadi rereket ɲo nagon Masia kokon kunu, a nye sonde kulye ɲutu kanyit kajujumuk ko lepeŋ yu,
- 3 a se piŋe lepeŋ adi, Do a nye lo popo lo kode yi möndu lele?
- 4 A Yesu waddi lepeŋat adi, Iti ta ko taki ta Yoane ɲo na yiŋ ta ko na met ta kine,
- 5 adi ɲutu mo'dokeno meddi meddya, ɲodeki wöroni wörö, ɲutu ti rimajin aje tokela, miŋeki yiŋge yiŋga, ɲutu lo twatwa aje tonjiyu i twan, ɲutu lomerika aje tokuki Lonje Lo'but.
- 6 Nyena ɲuto logon a ko köpukö ko kulya kwe lo a kalyöŋi.

- 7 A nagon ntu lo sonyo kulo iti tu nu, a Yesu suluje pija lodir lo ntu i kulya ti Yoane adi, Ta a tu i yöbu i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na pa'dunji lo winö ko köbuñöt le?
- 8 Nyena ta a tu kaño i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na ntu lo jupu bonjo naparere na gwörö go le? 'Diri ntu logon jupu bonjwat naparere kilo si'da i kadijik ti moran.
- 9 Nyena ta a tu kaño i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na nebi? Inkoi, nan takindya ta adi ta 'diri a met ntu logon lwölwön nebi.
- 10 Dilo ntu a nye logon kulya kanyit a wurö adi, Mete, nan soson luyökie lio konut nerot logon mo tetenaddu kiko ilot konut nerot.
- 11 'Diri nan takindya ta adi, i kiden na ntu logon a yunweki i na kak kilo lele geleñ a ko pukun kwön logon a duma lwölwön Yoane Kabatisanit; ama ntu logon a lo'dit bia parik i Tumatyan na Ki lo a duma lwölwön lepeñ.
- 12 Suluja i po na Yoane Kabatisanit tojo ko soñinana Tumatyan na Ki ri'di'e ko rinjit, a ntu ri'diaddi 'börik i rinundya na nye.
- 13 Kogwon nebijin liñ se ko Saresi ti Mose keju ño na popo tojo ko po na Yoane;
- 14 nyena ko ta a ruk yinga kine kulya, Yoane a njilu Eliya logon mo popo.
- 15 Duto lo gwon ko swö yinjesi ti nye yinge kine kulya.
- 16 Ama nan de tojukin ntu ti na toberon i nyo? Se gwon gwoso njwajik logon sisi'datu i piritön gwöriesi, a lungi njwajik lo birye ko se kulo adi,
- 17 Yi a kutakindya ta kili'bajin, ama a ta tine gwoja, yi a yo'yu köli lo twan, ama a ta tine gwien.
- 18 Kogwon Yoane aje po a gwe a ko nyesu a gwe a ko möju, nyena a se kulyani adi, Lepeñ ko mulökötyo loron;
- 19 ama nan Duro lo ntu aje po nyenyestu ko mömöju, a se kulyani adi, Meddi ta, njilo kanyöönit ko a kamere, lepeñ a ju lo kapepenak ti usur ko a ju lo katoronyak! Ama Koñon na Dun a kurwe a gwak ko konesi kanyit.
- 20 A kirut Yesu suluje yuyuggö köjinö nagon nye aje kondya kitajin kanyit sörosi najore kata kune, kogwon ntu kase ti 'bön löpuggö töilyet.
- 21 Adi, Wöidio Korajina! Wöidio Betesaida! Ko ködyö kitajin sörosi nagon a kona kasu kiden kune köju ködyö a kona Turo se ko Sidona, a ntu kase ködyö aje 'beron löpuggö töilyet, dedelya ko a jupu bonjwat terekesi ko a we'ya 'börik ko kurök.
- 22 Ama nan takindya ta adi, Turo se ko Sidona mo 'duñöki putet pölilyö i lor 'duñet lwölwön 'duñöki nasu.

23 Ama do Kaperanauma, do yeyeju adi do n̄ona mo totodumala tojo i 'diko le? 'Bayin, ama do mo jojoŋa kak tojo i pirit na mulökö. Kogwon ko ködyö kitajin sörösi nagon a kona konut kiden kune köju ködyö a kona Sodoma, a n̄inu köji ködyö yeŋe yeŋon tojo ko lo lor.

24 Ama nan takindya ta adi Sodoma mo 'duŋöki putet pölilyö i lor 'duŋet lwölwöŋ 'duŋöki nasu.

25 A i nu diŋit gwak a Yesu kulyani adi, Tinate pon Baba, Matat lo ki ko lo kak, kogwon do aje 'de'ya kine kulya i n̄utu lokoŋ ko i n̄utu lo kukurun kulya, a do iŋge kwekin se i lupudiet;

26 iŋkoi, Baba, do aje kondya sona kogwon meta a na'but konut.

27 Baba aje 'burukin nan n̄o liŋ; lele n̄uto a ko den nan Duro ama Baba ka'de lo dendya; köti n̄uto a ko den Baba ama nan Duro ka'de lo dendya, se ko n̄utu logon nan Duro a wakun kwekindya se Baba kulo.

28 Po ta köyö ni, ta n̄utu liŋ logon kikita ko a sopa pömöni, a nan de tindi ta yukan.

29 'Dumundye ta gwuluŋi lio kasu i murutö ko jujumbi ta köyö, kogwon nan a lolik pele ko a lokoyok i töili, a ta de ryeji yukan kasu i töilyet;

30 kogwon gwuluŋi lio a loliliŋ i 'doko, a n̄o na sop nan anyen 'do'doko kune gwe pa'de'de.

Marako 12

1 A i n̄inu diŋit i lor lo Sabata a Yesu lwöŋöddi i meleseno ti 'bolot; a n̄utu kanyit kajujumuk gwe ko magor, a se suluje ri'ya kusik ti 'bolot a nyesi nyesu.

2 Ama a na meddi Parusijin kine n̄o nu, a se kulyani ko lepeŋ adi, Meddi, n̄utu kulök kajujumuk kondya n̄o nagon saresi a ko ruk nagon ködyö ti kona i lor lo Sabata.

3 A nye piŋe lepeŋat adi, Ta a ko ken n̄o nagon Dawidi köju a kon i diŋit nagon lepeŋ se ko n̄utu kanyit gwon ko magor le?

4 Lepeŋ köju a lupö i Kadi na Dun, a nye nyesi ambata na peta ko Dun i komoŋ, nagon saret a ko ruk lepeŋ i nyesu kode n̄utu lo gwon ko lepeŋ kulo, ama tuŋ koanejin lo ruköki i nyesu.

5 Kode ta n̄ona a ko ken i Saresi ti Mose le? Adi, i lor lo Sabata koanejin lo kita i Kadi na Dun kulo kökörju Sabata, ama se a ko lyaŋan.

6 Nan takindya ta adi n̄o duma kata ni nagon lwölwöŋ Kadi na Dun.

7 A ko ta ködyö deden ko kilo kulyaesi kweja nyo adi, Dun 'de'dekan won na konyen, ti gwon i tindu na rubaŋgajin, a ta ködyö tine 'duŋökindyö n̄utu lo 'bak kulya arabat.

- 8 Kogwon nan Duro lo nuto a matat lo Sabata.
- 9 A Yesu iti nerot nyu a lupöni kase i kadi momoret.
- 10 Nyena mete, a lele nuto gwe nyu logon könin a lokworok. A kulye nuto pije Yesu adi, Saret a ruk adi nona a na'but i toke'ya na nuto i lor lo Sabata le? Lepeñat pija sona anyen se bubulö ryeju toron nagon adi lepeñ a kon.
- 11 A nye pije lepeñat adi, Lon nuto losu logon gwon ko köbilityo gelen, a ko ködyö njina köbilityo a 'doro i dili i lor lo Sabata, nye nona ti mok nye a pikundye nye kaño le?
- 12 Nyena nuto gwon ko 'bulit a дума bia parik lwölwöñ köbilityo! Nyena saret a ruk adi ti no na'but konani kona i lor lo Sabata.
- 13 Nyena a nye takindye nuto lo adi, Riörö könin ilot. A nuto lo riöddi riöddu a könin lo lepeñ gwe a lo'but gwoso lele lo.
- 14 Ama a Parusijin lupundye kaño i kadi momoret a tetendi yeyeet nagon mwönyörikin Yesu, ko lepeñ tatua ada.
- 15 A Yesu inge den, a nye kö'yi njinu pirit. A nuto jore kepoddi lepeñ, a nye toke'yi se liñ,
- 16 a nye kukuji se adi, an se ködyö tin nye i dena.
- 17 Anyen kulya na jam Matat ko nebi Yisaya i kutuk köju kunu ködyö kokona adi,
- 18 Malo kölipönit lio logon nan a wulun, lo nyanyara lio logon töili lio a lyöngi lo. Nan mo tindu Mulökötyo lio ko lepeñ i mugun, a nye mo laikindye 'dungö na rigwo i jurön;
- 19 a nye mo tine rerenya a tine woñon; a lele nuto mo tine yiñ gworo lonyit i kikolin.
- 20 A nye mo tine 'beleñgu pa'duñi logon a ryoka, a mo tine tatuja kimañ i pata na lombo nagon nyore kana, tojo ko nye aje sonyoro 'dungö na rigwo i te'ya.
- 21 A jurön mo yendi karin kanyit.
- 22 A kulye nuto jondi nuto ko Yesu ni. Dilo nuto gwon ko mulökötyo loron logon tindu lepeñ gwon a mo'doke ko a mumut, a Yesu toke'yi lepeñ. Nyena a nuto logon a mumut lo jambi jambu, a meddi meddya.
- 23 A nuto liñ söñji söñju, a totopine ko 'börik adi, Dilo nuto nona a Duro lo Dawidi le?
- 24 Ama a na yiñge Parusijin nu, a se kulyani adi, Lo nuto riköddu mulökö lorok kaño tunj ko rinjit na Belejebula дума lo mulökö lorok.

- 25 A nye ko dene yeyeesi kase, a kulyani ko lepenjat adi, Tumatyanjin liŋ nagon a korja 'börik kine kökörju, a ko nene köji kode nene mede a korja mugun a nye mo tine yeŋon.
- 26 A ko Satani riköddu Satani kaŋo, Satani a korja mugun; a tumatyan nanyit gwo'de ada?
- 27 A ko nan riköddu mulökö lorok ko riŋit na Belejebula, a ŋutu kasu rikörö se kaŋo ko riŋit niŋa? Nyenagon a se mo lo lilije kulya kasu.
- 28 Ama ko nan kita ko Mulökötyo lo Ðun anyen riköddu mulökö lorok kaŋo, nyena dene ta den adi Tumatyan na Ðun 'diri aje yeŋundya kasu.
- 29 Kode köti ŋuto bubulö lupö ada ko ŋuto lo riŋit kadi i ryaggu na tito kanyit? A kokwe kiyaŋ lepenj totor ŋuto lo riŋit lo, a kirut a nye 'diri bulöni bulö ryaggu kadi nanyit.
- 30 Nye logon ti gwon köyö i swöt lo mömörö ko nan, a nye logon tine pependya ko nan i pirit na gelenj lo totorekindya.
- 31 Nyenagon nan takindya ta adi, ŋutu mo pipitöki i toronjin liŋ se ko laesi liŋ nagon se a laundy Ðun kine, ama ŋuto logon laundy Mulökötyo Loke lo mo ti pitöki.
- 32 Ko ŋa lo ambu kulya kwe ti Ðuro lo ŋuto arabat mo pipitöki; ama ko ŋa lo jambu kulya ti Mulökötyo Loke arabat mo ti pitöki ma'di i na diŋit kode i diŋit na popo.
- 33 Ludweki lo'but agu rye i ködini lo'but, a ludweki lorok agu ryeni i ködini loraŋ, kogwon ködini a dena i ludweki kanyit.
- 34 Ta torela ti munuö! Ta bubulö jambu kulya na'but ada a ta ko 'börik a lorok? Kogwon kulya jore na gwon ko ŋuto i töili kune pupukun kaŋo kanyit i kutuk.
- 35 Ðuto lo'but topukundyö kaŋo ŋo na'but i kulya na'but nagon a 'dela kanyit i töili kune, köti ŋuto loraŋ topukundyö kaŋo ŋo narok i kulya narok nagon a 'dela kanyit i töili kune.
- 36 Nan takindya ta adi, kulyaesi liŋ logon ŋutu jajam a wuya kilo mo piyarikin lepenjat i lor 'duŋet lo putet.
- 37 Kogwon kulyaesi kulök mo lo tindu do kurwe a loke, a kulyaesi kulök mo lo tindi do 'duŋöki arabat.
- 38 A kulye katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, yi 'dek metundya kweyet konut.
- 39 Ama a nye waddi lepenjat adi, Toberon na ŋutu lorok logon a paju Ðun kulo gaga'yu kweyet, ama kweyet mo ti kweki lepenjat, ka'de kweyet na nebi Yona.

- 40 Kogwon gwoso na gwondi Yona ko sumuti i pele perok musala, ko tuparan ko tukwaje nu, a nan Duro lo nuto köti mo nukakine kak a gwe nyu perok musala ko tuparan ko tukwaje.
- 41 Dutu ti Ninewe mo njinien ki i lor 'duñet lo putet lo ntu ti na toberon, a mo 'duñöki kulya kase arabat, kogwon se löpuggö töilyet kase ko tokujö na Yona; nyena mete ta, ño дума kokona ni nagon lwölwöñ Yona.
- 42 Mor na swöt lo Loki mo njinien ki i lor 'duñet lo putet lo ntu ti na toberon, a mo 'duñöki kulya kase arabat; kogwon nye köju a po i 'dutet na kak i yinga na koñon na Solomona; nyena mete ta, ño дума kata ni nagon lwölwöñ Solomona.
- 43 A nagon mulökötyo lron aje po kaño ko nuto i mugun nu, a wöröjine i piritön nagon 'bak pion gaga'yu yukan, ama a nye tine ryö pirit.
- 44 A nye kulyani adi, Nan de yiyitwe köyö i mede nagon nan po kata nu. A nye ko 'dure, a nye ryeji nu kadi gwon kana, a reya a nake, ko a kukuna 'bura.
- 45 Nyena a nye iti tu, a jondi kulye mulökö lorok buryo logon lwölwöñ nye, a se liñ lupöni lukata a si'dani nyu, a gwiliñit lo njilo nuto i 'dutet worani a lron parik lwölwöñ lo kokwe lu. Köti a mo poki sona i na toberon na ntu lorok.
- 46 A nagon Yesu nyuñ kukulya ko ntu nu, mete, a ñote se ko luñasirik kanyit gwo'de kaño, 'de'dekan jambu ko lepeñ.
- 47 A lele nuto kulyani ko lepeñ adi, Meddi, ñuti ko luñösurök kulu gwo'dan kaño 'dek jambu ko do.
- 48 Ama a Yesu piñe nuto lo takindya lepeñ lo adi, Da nagon a yango? Ko ña logon a luñasirik kwe?
- 49 A Yesu yuddye ntu kanyit kajujumuk kulo, a kulyani adi, Kulo ntu a yango ko a luñasirik kwe!
- 50 Kogwon nuto logon kokon ño nagon Baba lo gwon ki lu 'de'dekan na, nye lo gwon a luñaser lio, ko a kiaser nio, ko a yango.

Marako 13

- 1 A i ñilu lor a Yesu lupundye kaño kadi, a si'dakine nyona ko tör na Galilaya.
- 2 A ntu jore parik momorundye kanyit ni, ko ñina kwe a nye kije i ki'bo kata a si'dakine nyin, a ntu liñ gwo'de i kijit.
- 3 A nye jamakindye se ño jore i lilimön adi, Kaweyanit a tu i weja na nyomot.
- 4 A gwe sona na gwondi nye i weja nu, a kulye nyomot 'do'done nyona ko kiko, a kwen pondi po a kwökwöddi se.

- 5 A kulye nyomot 'do'done i kujön nagon a röpökindyö i lelya loki, a 'de'de se pune pun kogwon kujön ti gwon jore;
- 6 a nagon koloj gwe ki nu, a se salani sala, a teteyone teteyon kogwon kokori kase a ko 'bekoddu kak.
- 7 A kulye nyomot 'do'done i kiden na kikwa, a kikwa inje 'duröddu ki, a inje 'di se.
- 8 A kulye nyomot 'do'done i kak na'but, a tore toran kunie kusik ti 'bolot ko konyen mia gelen, kunie ko merya buker, kunie ko merya musala.
- 9 Duto logon ko swö yinjesi ti nye yinge kine kulya.
- 10 A ntu ti Yesu kajujumuk iti ko lepen yu, a pije lepen adi, Nyo do jambu ko lepenat i lilimön?
- 11 A Yesu waddi lepenat adi, Ta aje tiki i dendya na lwönö ti Tumatyan na Ki, ama a ko tiki lepenat.
- 12 Kogwon ntu lo gwon ko njo lo mo 'ya'yalaki kunie, a nye mo gwe ko njo jore parik; ama ntu logon 'bak nene njo lo, ma'di njo na gwon ko lepen na mo 'du'dumaji kajo kanyit.
- 13 Dina a kwe nagon nan jambu ko lepenat i lilimön, kogwon na meddi se na, a se tine gwulu; na yinge se na, a se tine yinga 'bura a tine kurundyö.
- 14 Kulya na ke Yisaya köju kunu kokonaki i se adi, Ta mo yiyin danjin jore ama a ta mo tine kurun asut; ta mo memet danjin jore ama a ta mo tine gwulu;
- 15 kogwon töilyet ti kilo ntu pömöni, a swö kase yinge adi börij, a lepenat inje muk konyen kase. Ko ködyö ti gwon sona lepenat ködyö memet ko konyen kase, a yije yin ko swö kase, a kuru kurun ko töilyet kase, a löpukundye köyö ni, a nan ködyö toke'yi se.
- 16 Ama ta a kalyönök kogwon ta a met ko konyen kasu, köti ta a yin ko swö kasu.
- 17 'Diri nan takindya ta adi, Nebijin jore se ko ntu lo rigwo jore gwon ko pusök i meddya na njo nagon ta a met kune, ama a tine met se, a se gwe ko pusök i yinga na njo nagon ta a yin kune, ama a se tine yin se.
- 18 Nyena yinge ta lilim lo kaweyanit.
- 19 Ko ntu a yinga kulyaet lo Tumatyan, ama a gwe a ko kurun, a njilo lora pondi po a jekaddi njo logon aje weki kanyit i töili kulo. Nyomot lo weki i merete lo kiko kulo gwon sona.
- 20 Nyomot logon a weki a 'do'done i kujön nagon a röpökindyö i lelya loki kulo a ntu logon ko aje yinga njilo kulyaet a 'de'de wuji nye ko lyönön.

- 21 A nye gwe gwošo nyomotti logon kokori a ko 'bekoddu kak, ama a mönundye diñit a na'dit, ama i diñit nagon lepeñ a yöyönjö ko a sasanya kogwon kulya ti lo kulyaet nu, 'de'de a nye kukutörö bot.
- 22 Nyomot logon a weki a 'do'done i kiden na kikwa kulo njilo a njuto logon a yinga lo kulyaet, a wiwinyesi ti na kak, ko nyarju na tukwörien 'dije lo kulyaet, a nye gwe a pudi.
- 23 Ama nyomot lo weki i kujön na'but kulo a njuto logon a yinga njilo kulyaet a kuru kurun. Lepeñ 'diri totoran ludweki, kunie kusik ti 'bolot ko konyen mia geleñ, kunie ko merya buker, kunie ko merya musala.
- 24 A Yesu tukökindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwošo njuto logon wekindya nyomot lo'but kanyit i melesen;
- 25 a nagon njutu liñ aje doto nu, a miriku lo pondi a wekindye liabe i 'bolot kata a iti tu.
- 26 Nyena a 'bolot gwugwugge gwugwuggö, a gwe a losim, a liabe köti 'durundye ki.
- 27 A kölipönök ti njilo njuto pondi ko lepeñ ni, a piye adi, Duma likañ, do a ko wekindya nyomot lo'but konut i melesen le? Liabe kulo po ya?
- 28 A nye waddi adi, Miriku lele aje kondya na ño. A kölipönök kulo piye lepeñ adi, Do 'de'dekan yi tu i 'boja na se?
- 29 Ama a nye renyani adi, 'Bayin, kogwon na 'boji ta liabe nu, an ta böñjö 'dutundyö kulye 'bolot ko se i pirit na geleñ.
- 30 Ti se liñ 'duröddi i pirit na geleñ tojo ko ñera nase. A i diñit ñeret a nan mo takindye kañerak adi, A kokwe pepene ta liabe, ko totorone ta se a kusikön anyen 'yu'yura, ama momore ta 'bolot köyö i gugu.
- 31 A Yesu köti jamakindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwošo nyomotti lo kiteta logon lele njuto a 'dumun, a gubakindye kanyit i melesen;
- 32 njilo nyomotti a lo'dit parik lwölwön nyomot liñ, ama ko aje 'durjö a gwe a duma lwölwön 'dötilön liñ ti melesen a worani a ködini, nyena a kwen pondi i saka i kenia kanyit.
- 33 A Yesu köti jamakindye se lele lilim adi, Tumatyan na Ki gwon gwošo kape logon nene njuto a 'dumun, a ñolakindye i pelela musala ti lojiet lo wi'di tojo liñ a yu.
- 34 Yesu jamakindya lodir lo njutu kine kulya liñ i lilimön; nye a ko jamakindya lepeñat nene ño 'bak lilim.
- 35 Anyen kulya na jam nebi köju kunu ködyö kokona, adi, Nan de jambu i lilimön, a nan de tugge kulya nagon a 'dela suluja i gweya na kak.

- 36 A kirut Yesu kö'yi lodir lo ɲutu, a nye lupöni kadi; a ɲutu kanyit kajujumuk iti ko lepeɲ yu, a kulyani ko lepeɲ adi, Tokuruki yi lilim lo liabe lo gwon i melesen.
- 37 A nye waddi adi, Kaweyanit lo nyomot lo'but a nan Duro lo ɲuto.
- 38 Melesen gwon a kak na. Nyomot lo'but gwon a ɲwajik ti Tumatyan; liabe a ɲwajik ti ɲilo loron;
- 39 a miriku lo weja liabe lo gwe a kaɲöönit; diɲit ɲeret gwon a 'dutet na kak; a kaɲerak gwe a malaikajin.
- 40 Nyenagon gwoso nagon liabe a pepena a 'yurani 'yura ko kimaɲ na, nyena köti a mo gwe sona i 'dutet na na kak.
- 41 A nan Duro lo ɲuto mo sonde malaikajin kwe, a se mo pepenundye kaɲo i Tumatyan nio ɲo liɲ nagon tindu ɲutu i köpukö, se ko ɲutu liɲ lo kondya arabat kilo,
- 42 a mo gubakindye se i namet na kimaɲ; a se mo gwine gwien a mo ɲirje kala nyu.
- 43 A ɲutu ti löti lo rigwo mo kobbi kobbu gwoso koloɲ i tumatyan na Monye lose. Duto lo gwon ko swö yiɲesi ti nye yiɲge kine kulya.
- 44 Tumatyan na Ki gwon gwoso tukwörien nagon a 'delaki i melesen. A ɲuto iɲge ryö a köti yiköki nye kak; nyena a nye gwe ko lyöɲön, a iti tu, a tugwörji ɲo kanyit liɲ, a nye gwörundye ɲina melesen.
- 45 Köti Tumatyan na Ki gwon gwoso ɲuto katujaranit logon gaga'yu ɲurupö nakwekwelen na luɲu a margaritajin.
- 46 A nye ko ryeji nene gelen nagon joɲga gurut jore parik, a nye iti tu, a tugwörji ɲo kanyit liɲ, a gwörundye ɲina margarita.
- 47 Köti Tumatyan na Ki gwon gwoso ku'yi nagon a gubaki i tör kata a munuki i kiden na ki'bojin murek, a iɲge momok gweyarijin liɲ ti somot.
- 48 A ku'yi ko jorene, a kalokak pikundye nye i kijit, a se si'dakine kak a nyumbe lo'but i kupöjin, ama a lorok gubani kaɲo.
- 49 A mo gwe sona i 'dutet na kak. A malaikajin mo pondi i nyumbö na ɲutu lorok i kiden na ɲutu lo'but,
- 50 a mo gubakindye se i namet na kimaɲ ; a se mo gwine gwien a mo ɲirje kala nyu.
- 51 Ta aje kurun kine ɲo liɲ le? A se waddi lepeɲ adi, lye, yi aje kurun.
- 52 A nye kulyani ko lepeɲat adi, Nyenagon katodinök liɲ ti Saresi ti Mose logon a todiniki kulya ti Tumatyan na Ki gwon gwoso monye 'baɲ logon 'dumundya ɲo ludukö ko ti 'beron kanyit i pirit 'delet.

- 53 A Yesu ko tutunje jambu kilo lilimön a nye kö'yi njinu pirit.
- 54 A nye iti kanyit köji, a todindye kase i kadi momoret, a ntu inge sörju, a totopine adi, Lo ntu ryö njina kojon ya se ko kine kitajin sörösi?
- 55 Dilo 'bayin a njuro lo kaworonit lo bau le? Dote nanyit 'bayin lunu a Maria le? Yakobo ko Yosepa ko Simona ko Yuda njona 'bayin a lunjasirik kanyit?
- 56 Kiasirik kanyit lin njona 'bayin kayanj kiden le? Lepej ryö kine no lin ya?
- 57 A se inge ryö kulya ti lepej a köpuket. Ama a Yesu kulyani ko lepejat adi, Nebi ti bula kanyit köji, ko kanyit midi, ama ntu bubu lepej i kunie piritön.
- 58 A lepej gwe a ko kondya kitajin sörösi jore nyu kogwon se a ko yup lepej.

Marako 14

- 1 A i njinu dinji a Erode kasarani inge yinj lonjo i kulya ti Yesu,
- 2 a nye takindye kölipönök kanyit adi, Dilo a Yoane Kabatisanit; lepej aje tonjiyu i twan, nyena njina a kwe nagon kine rinjitön dumalak kikita kanyit i mugun.
- 3 Kogwon Erode köju a mogga Yoane, a torji lepej, a tindi lepej i kadi rereket, kogwon kulya ti Erodia nakwan na Pilipo lunjaser lonyit,
- 4 kogwon Yoane köju a takindya Erode adi, Saret a ko ruk adi ti do rinjundye lepej.
- 5 A Erode 'deke tatuja lepej, ama a nye kujönöni ntu, kogwon lepejat kiundyö Yoane a nebi.
- 6 Ama a lor yunweet lo Erode ko pondi, a njuro na Erodia gwoji gwoja kase i komon, a tulyöngi Erode,
- 7 nyena a nye milyekindye tindu njina njuro nene no nagon lepej a piyun.
- 8 A njuro na rugge gwoso nagon note aje jujukindye lepej adi, Tiki nan ni kwe na Yoane Kabatisanit i kalaba.
- 9 A mor inge delya, ama kogwon milye lo nyö nye lo, köti kogwon kulya ti kömu kanyit, a nye sarakindye adi ti njina njuro tikine tiki.
- 10 A nye sondi ntu i 'dujundyo na kwe na Yoane i kadi rereket.
- 11 A kwe na jweni i kalaba a tikine njuro, a nye jakindye note.
- 12 A ntu ti Yoane kajujumuk pondi i 'doggu na öpu nanyit i nugga; a se iti tu a tukökindye Yesu.
- 13 A Yesu ko yinge kine kulya, a nye njine njen nyu ko ki'bo, a iti i pirit nagon ntu 'bayin kata. Ama a na yinge lodir lo ntu nu, a se pondi kase i köjinö, kepoddu lepej wörö ko mok.

- 14 A nagon Yesu aje kiyundya kaŋo i ki'bo nu, a nye meddi lodir duma lo ŋutu; a nye wone konyen ko se, a toke'yi ŋutu kase logon a gigilötu.
- 15 A nagon kak gwe a sömukö nu, a ŋutu kanyit kajujumuk kulo pondi ko lepeŋ ni, a kulyani adi, Na pirit 'bak ŋutu, tuparan aje 'baka. Sonyoro kilo ŋutu ko ti se iti i köjinö i gwörökindyö na 'börik kinyo.
- 16 A Yesu waddi adi, Lepeŋat ti tu. Ta ko 'börik tiki ta se ŋo lo nyenyei.
- 17 A se waddi lepeŋ adi, Yi tuŋ gwon ko ambatajin mukanat ko somot murek ni.
- 18 A nye kulyani adi, Jo ta se köyö ni.
- 19 A kirut nye sarakindye lodir lo ŋutu anyen si'daki kak i döru loki. A nye 'dumundye ambatajin mukanat se ko somot murek kune, a nye dirje ki, a 'boroji 'boroja, a nye pipindye ambatajin kune, a tindi ŋutu kanyit kajujumuk, a kajujumuk tindi ŋutu kulo.
- 20 A ŋutu liŋ nyesi nyesu a iŋge yimönö. A lepeŋat iŋge 'du'dumun kupöjin puök wot murek ti ambatajin na pipinya nagon a ko nyei.
- 21 A ŋutu lyan logon a nyesu kulo gwe gwoso alipan mukanat, wat ŋutu wate se ko ŋwajik.
- 22 A Yesu ri'dikindye ŋutu kanyit kajujumuk kulo anyen kiyaddu i ki'bo kata i tu kanyit ŋerot i nu pele, a nye nyuŋ luru toreja lodir lo ŋutu.
- 23 A nagon nye aje toreja ŋutu nu, a nye ki yaddi i mere nye gelen i kwakwaddu. A ko kak gwe a sömukö, a lepeŋ gwe nyu ka'de.
- 24 Ama i ŋinu diŋit a ki'bo gwe pajo i tör kiden, a yöyöŋöni ko yala lo pion kogwon köbuŋöt wukundyö ko lepeŋat ni.
- 25 A i waran na kak, a nye pondi ko lepeŋat ni wöri'e i tör loki.
- 26 Ama a na meddi ŋutu kajujumuk Yesu wöri'e i tör loki nu, a se rigwököni rigwökö, a se yeyeji adi kode ŋona a mulökötyo! A se luluje lulujö kogwon se kukujönö.
- 27 Ama a Yesu nyonggi kulya ko se adi, Togo'yi ta töilyet, ŋo lo a nan; an ta ko kujönö ta.
- 28 A Petero waddi lepeŋ adi, Matat, ko ŋilo a do, luŋuddi nan i tu konut ŋini i pion loki.
- 29 A Yesu luŋgi adi, Pondi koi. Nyena a Petero kiyundye kaŋo i ki'bo kata, a wöröjine i pion loki tu ko Yesu yu.
- 30 Ama a nye ko meddi köbuŋöt i wuggö parik, a nye iŋge moka ko kujönö, a suluje 'dirörö kak, a nye luluje adi, Wöidio, lwöki nan pon Matat!

31 'De'de a Yesu riöddi könin, a moggi lepeṅ, a piḡe adi, Do ṅuto logon ko yupet a na'dit! Nyo do dyadya'yu?

32 A na kiyaddi se i ki'bo kata nu, a köbuṅöt gwo'de gwo'dan.

33 A ṅutu lo gwon i ki'bo kata kulo dulakine kak ko lepeṅ i komoṅ kulya adi, Do 'diri a Duro lo Dṅun.

34 A se ko laṅgi i nu pele, a 'dure Genesaret a kiyundyē kaṅo.

35 A ṅutu ti ṅinu pirit ko gwulu'ye Yesu, a se torekindyē loṅe i jur 'bukuluṅ, a ṅutu jakindyē lepeṅ ṅutu liṅ lo gigilötu,

36 a mamandi lepeṅ adi anyen se böṅö 'bo'yu ma'di kume lo boṅgo nanyit. A ṅutu liṅ logon a 'bo'yu ṅina boṅgo kilo iṅge tokela.

Marako 15

1 A kirut kulye Parusijin se ko katodinök ti Saresi ti Mose ṅine ṅien Yerusalem a pondi ko Yesu ni, a piḡe adi,

2 Ko nyo ṅutu kulök logon a kajujumuk körju keriat ti merenyējin? Lepeṅat a ko lalaju könisi kase a kokwe na nyesi se kinyo na.

3 A nye köti piḡe lepeṅat adi, Nyo ta köti körju Saresi ti Dṅun kogwon kulya ti keriat kasu?

4 Kogwon Dṅun a kulya adi, Bule bu munyi se ko ṅuti, köti adi, Duto logon jambu ko monye kode ko ṅote arabat lo ti nye 'diri ködyö tatuani tatua.

5 Ama ta kulya adi, Ko lele ṅuto a kulya ko monye lonyit kode ko ṅote nanyit adi, Do nagon nan ködyö ṅarakindyē ta kune a gelaki Dṅun, a nye ködyö tine bu'ya monye kode ṅote.

6 Nyena ta a tu'baka'yu kulyaet lo Dṅun kogwon kulya ti keriat kasu.

7 Ta kamumulukak! Yisaya a 'beron keju kulya kasu a gwak, adi Dṅun lo kulya adi,

8 Kulo ṅutu bu'ya nan ko kutusen kase kana, ama töilyet kase gwon pajo köyö.

9 Lepeṅat dulaki kak i twöju na nan ko kana, a se todindyē saresi ti ṅutu gwoso se a todinesi na po köyö.

10 A Yesu luṅundyē ṅutu kulo kanyit ni, a takindyē se adi, Yiṅe ta yiṅ, ko kuru ta kurun kine kulya,

11 adi, ṅo nagon lupö ko ṅuto i kutuk na ti toluddya, ama ṅo na lupe kaṅo kanyit i kutuk na nye na toluddya lepeṅ.

12 Nyena a kajujumuk kulo pondi ko Yesu ni, a piḡe adi, Do ṅona a den adi Parusijin aḡe woran ko ṅo na jam do kine?

- 13 A nye waddi adi, Do liŋ logon Baba lo gwon ki lu a ko 'yut kulo mo gwugwunyö kaŋo.
- 14 Kölöki ta lepeŋat ka'de. Lepeŋat a kanyömök mo'dokeno. Nyena ko ŋuto mo'doke jiköddu lele mo'doke, se liŋ murek mo 'dororo i dili.
- 15 Ama a Petero kulyani adi, Tokuruki yi ŋilo lilim.
- 16 A nye piŋe adi, Ta köti nyuŋ a ko kurun le?
- 17 Ta a ko den adi ŋo na lupö i kutuk a yeŋgi i pele kune mo 'doŋoki mu'diŋ le?
- 18 Ama ŋo na lupe kaŋo i kutuk kune po i töili, nyena kine ŋo se na toluddya ŋuto.
- 19 Kogwon yeyeesi narok, ko tatuja, ko lubbö, ko towutön, ko koko'ya, ko 'burönö, ko jamaddu na karin ti ŋutu arabat po ko ŋuto i töili kata yu.
- 20 Kine ŋo se na toluddya ŋuto, ama nyesu ko könisi logon a ko lala ti bulö toluddya ŋuto.
- 21 A Yesu ŋine ŋien i nu pirit a iti i kak na Turo ko na Sidona.
- 22 Mete, a ŋuto na Kanana na ŋinu kak pondi po, a gwine gwien adi, Pon duma lio, Düro lo Dawidi, wone konyen ko nan. Düro nio gwon ko mulökötyo loron logon totomi lepeŋ parik.
- 23 Ama a Yesu gwe a ko wat lepeŋ ko lele kulyaet asut. A ŋutu kanyit kajujumuk lo pondi, a mo'yi parik adi, Sonyoro lepeŋ bot, kogwon lepeŋ gwigwiun kayan i mukök.
- 24 A nye waddi adi, Nan tuŋ a sunyue i yidin ti kötumit na Yisaraele nagon a likin kune.
- 25 A ŋuto na pondi po a dulakindye komoŋ nanyit kak ko lepeŋ i komoŋ, a mamandi adi, Pon matat, ŋaraki nan.
- 26 A Yesu waddi adi, 'Bayin a na'but i 'dumundya na kinyo lo lupudiet anyen gubaki 'dionjin.
- 27 Ama a ŋuto na waddi adi, Iye pon duma lio, ma'di 'dionjin nyenyesu tupesi ti kinyojin logon a 'do'do kak i misa nase komonye.
- 28 A kirut Yesu waddi lepeŋ adi, Do ŋina ŋuto, yupet inot a duma; ŋo nagon do 'de'deggi na de kokonaki do. A i ŋinu diŋit gwak a ŋuro nanyit iŋge tokela.
- 29 A Yesu kö'yi ŋinu pirit, a lwöhöddi nyona ko tör na Galilaya, a nye kije ki i mere, a si'dani nyu.
- 30 A ŋutu jore parik iti ko lepeŋ yu, joŋga ŋutu ŋodeki, ko mo'dokeno, ko mumutön, ko logon a babatatu, se ko kulye jore, a tindi se kak kanyit i mokosi, a nye toke'yi se.

- 31 A ṅutu sörji sörju parik na meddi se mumutön i jambu, ko lo babatatu i tokela, ko ṅodeki i wörö, ko mo'dokeno i meddya; a se pupurje Dun lo Yisaraele.
- 32 A Yesu luṅundye ṅutu kanyit logon a kajujumuk kulo kanyit ni, a kulyani adi, Konyen kwe wowon lodir lo ṅutu, kogwon yi aje si'da i pirit na gelen ko perok musala, ṅo lo nyenyei gwe 'bayin. Nan ti 'böṅ sondu lepeṅat ko magor an se dosakindya i kiko.
- 33 A ṅutu kanyit kajujumuk kulo pije lepeṅ adi, Yi de ryö ambatajin jore ya ni i yöbu nagon jujukin tunyeji ṅutu jore parik gwoso kulo?
- 34 A Yesu pije lepeṅat adi, Ta gwon ko ambatajin muda? A se waddi adi, Yi gwon ko ambatajin buryo se ko somot ku'dik na'dik'dik.
- 35 A nye sarji lodir lo ṅutu anyen si'da kak,
- 36 a kirut nye 'dumundye ambatajin buryo kune se ko somot, a tindi Dun tinate, a nye pipindye pipindya, a tindi ṅutu kanyit kajujumuk kulo, a se kokorakindye ṅutu.
- 37 A se liṅ nyesi nyesu, a iṅge yimönö, a lepeṅat iṅge 'du'dumun kupöjin dumalak buryo ti ambatajin na pipinya na pitundyö nagon a ko nyei.
- 38 A ṅutu lyan logon a nyesu kulo gwe a alipan iṅwan, wat ṅutu wate se ko ṅwajik.
- 39 Nyena a Yesu torekindye ṅutu kulo, a nye kije i ki'bo kata, a iti i kak na Magadan.

Marako 16

- 1 A Parusijin se ko Sadokejin lo pondi, a se pije Yesu anyen kwekindya se kweyet na po ki, mörju lepeṅ.
- 2 A nye waddi adi, I sömukö ta kulya adi, Kak mo gwon a nake kogwon ki a nator.
- 3 A i ko'bure a ta kulyani adi, I lo lor kudu 'do'don, kogwon ki a nator ko 'di'diktö. Ta deden gwulu'yu ki, ama ta ti bulö gwulu'yu kweyesi ti kune diṅitan.
- 4 Toberon na ṅutu lorok logon a paju Dun kulo gaga'yu kweyet, ama kweyet mo ti kweki lepeṅat, ka'de kweyet na nebi Yona. Nyena a nye kö'yi lepeṅat a iti tu.
- 5 A nagon ṅutu kanyit kajujumuk aje lwönöddu i nu pele na tör, a se iṅge böṅö i jonga na ambatajin.
- 6 A Yesu kulyani ko se adi, Kunyar ta, meddi ta 'bura kogwon kape ti Parusijin se ko ti Sadokejin.

- 7 A se tokulyaki ko 'börik adi, Lepeṅ a jambu kine kulya kogwon yi a ko jondya ambatajin.
- 8 Ama a Yesu inḡe den ṅo na jam se kune, a piḡe lepeṅat adi, Ta ṅutu logon ko yupet a na'dit, ko nyo ta tokulyakin ko 'börik adi, Yi 'bak ambatajin ?
- 9 Ta a ko nyuṅ gwulu kine kulya le? Ta ṅona a böṅö ambatajin mukanat nagon kokoraki i ṅutu alipan mukanat kune le? Ta a 'du'dumun kupöjin muda?
- 10 Ta ṅona a böṅö ambatajin buryo nagon kokoraki i ṅutu alipan inḡwan kune le? Ta a 'du'dumun kupöjin muda?
- 11 Ada lolonḡ nagon ta ti kurun adi nan ti jambu ko ta i kulya ti ambatajin? Kunyar ta kape ti Parusijin se ko ti Sadokejin.
- 12 Nyena a se inḡe kurun adi lepeṅ ti kunyarju se i kulya ti kape ti ambata, ama lepeṅ kunyarju se i kulya ti todinesi ti Parusijin se ko ti Sadokejin.
- 13 A Yesu ko 'dure i kak na Kaisaria Pilipo, a nye piḡe ṅutu kanyit kajujumuk kulo adi, Dutu jambu adi, Nan Düro lo ṅuto a ṅa?
- 14 A se waddi adi, Kulye ṅutu kulya adi do a Yoane Kabatisanit, kulye adi, do a Eliya, kulye adi, do a Yeremia, kode a lele lo nebijin.
- 15 A nye köti piḡe lepeṅat adi, Ama ta ko 'börik kulya adi nan a ṅa?
- 16 A Simona Petero waddi adi, Do a Masia, Düro lo Düro lo gwon jörun.
- 17 A Yesu nyobbi adi, Simona ṅuro lo Yona, do 'diri a kalyöṅönit! Kogwon ṅuto lo na kak a ko kwekin do kine kulya, ama tuṅ Baba lo gwon ki lu nye lo kwekindya do.
- 18 Nyena nan takindya do adi, Do a Petero lurutat, a nan mo gweyundyē kanisa nio i ṅilo lurutat, a riṅitön ti twan mo tine te'ya ṅina momoret na kayupök.
- 19 A nan mo tindi do ṅaesi ti Tumatyan na Ki, ko do mo torja nyo i kak ni, ki yu a mo torani tora, ko do laggu nyo i kak ni, ki yu a mo lakani laka.
- 20 A kirut nye kukuji ṅutu kanyit kajujumuk parik adi, An ta tukökin lele ṅuto adi nan a Masia.
- 21 Suluja i ṅinu diṅit, a Yesu suluje kwekindya ṅutu kanyit kajujumuk adi nye ködyö agu tutu Yerusalema i ṅonḡa na ṅo jore ko ṅutu temejik i könisi, ko i koanejin temejik, ko i katodinök ti Saresi ti Mose, a se mo tatuje lepeṅ, a i lor tomusala lonyit a nye mo tonjiyuni tonjiyuni i twan.
- 22 A Petero jonḡi lepeṅ a swöt, a suluje riringa lepeṅ adi, Ti kine kulya gwe pajo ko do pon Matat! Se ti bulö pokin konut kwöṅ.

23 Ama a Yesu wöriñöni wöriñö, a kulyani ko Petero adi, Ingo Satani, kölöki nan! Do gwon köyö a köpuket, kogwon do ti yeyeju gwoso na yeyeji Ðun na, ama do yeyeju gwoso na yeyeji ntu na.

24 A kirut Yesu kulyani ko ntu kanyit kajujumuk kulo adi, Ko ntu logon 'de'dekan gwon a kakeponit lio a ti nye paji mugun, ko ti nye 'dumundye ködini nanyit na görö a kepoddi nan.

25 Kogwon ko ntu logon 'dek lwöggü ru nanyit, a njilo ntu mo tolikindye ru nanyit, ama ntu logon tolikindyö ru nanyit kogwon kulya kwe lo mo ryöryö lepeñ.

26 Kogwon 'bulit a nyo i ntu logon a ryeju ño liñ ti kak a kanyit, a tolikindye ru nanyit gwak? Kode ntu ködyö tindu nyo anyen dakundya ru nanyit?

27 Kogwon nan Ðuro lo ntu mo popo ko malaikajin kwe i pirit na gelen i minyo lo Baba, a kirut a nan mo ropakindye ntu liñ gwoso i konesi kase.

28 'Diri nan takindya ta adi, Kulye ntu kata i kulo ntu logon gwogwo'dan ni kulo, logon mo ti wañ twan a kokwe na meddi se nan Ðuro lo ntu i po i tumatyan nio nu.

Luka

Luka 1

- 1 Pon дума Теопило. ɲutu jore aje mörju i wurjö na kulya ti ɲo nagon aje kona kayañ kiden kune.
- 2 A se wurje ɲo nagon aje taki yi ko ɲutu lo meddya kine kulya suluja i suluɛt, a iŋge laija loŋe lo'but lo kine kulya.
- 3 Nyena pon дума Теопило, kogwon nan aje denun kine ɲo liŋ 'bura suluja i suluɛt, nan a yeyeju adi a na'but i wurökindyö na do se liŋ i miru,
- 4 anyen do böŋö deden adi ɲo nagon a todiniki do kune a gwak.
- 5 A i perok ti Erode mor lo Yudaya, lele koane kata karin kanyit a Jakaria, a lo laŋet na koanejin nagon a na Abiya. Nakwan nanyit köti a na nyakwariat ti Arona, karin kanyit a Elisabeta.
- 6 A se murek liŋ gwe rigwo ko Ðun i komoŋ kekebbu saresi liŋ se ko jujuwesi ti Matat 'bak ɲöit.
- 7 Ama a se gwe 'bak ɲuro, kogwon Elisabeta a 'baŋ, a se liŋ murek gwe a muduŋin.
- 8 A gwe a kiyuk na laŋet na Jakaria anyen kita a koane ko Ðun i komoŋ,
- 9 nyena gwoso i keru lo tokoanan a gura 'duki a na lepeŋ, a nye lupöni i pirit nake na rurwan na Matat i 'yurja na bökur.
- 10 A ɲutu liŋ lo momorja kulo gwe kaŋo i kwakwaddu i diŋit na 'yurari bökur nu.
- 11 A malaikatat lo Matat puköki ko lepeŋ i komoŋ gwo'dan i swöt lutaten lo pirit 'yuret na bökur.
- 12 A Jakaria rigwököni rigwökö na meddi nye lepeŋ nu, a kujönö iŋge mok lepeŋ.
- 13 A malaikatat lo kulyani ko lepeŋ adi, Jakaria, an do ko kujönö; kwakwaddu inot aje yiŋa: Elisabeta nakwan inot mo yuŋwekindyö do ɲuro lulalet, a do mo gwije lepeŋ a Yoane.
- 14 A do mo gwe ko lyöŋön ko nyola, a ɲutu jore mo lyöŋi lyöŋön i yuŋwe nanyit.
- 15 Kogwon nye mo gwon a дума ko Matat i komoŋ, a nye mo tine möju binyo kode yawa na pötwör, a Mulökötyo Loke jorene ko lepeŋ i mugun suluja ko ɲote i pele,
- 16 a nye mo löpukökindye ɲutu jore ti Yisaraele i Matat Ðun lose.

- 17 A nye mo wöröjine kanyit i komonj ko mulökötyo logon Ðun köju a tikin Eliya se ko rinjit nanyit, anyen löpukökindyö töilyet ti komonye i njwajik kase; ko anyen löpukökindyö töilyet ti njutu karenyak i kebbu na konjon na njutu lo rigwo, i tetenakindya na Matat njutu logon 'diri jujukin lepenj.
- 18 A Jakaria piye malaikatat lo adi, Nan mo denun kine kulya ada? Nan gwe a modonj, köti nakwan nio aje donga.
- 19 A malaikatat waddi lepenj adi, Nan a Gabariele, lo gwo'dan ko Ðun i komonj; nan aje sunyue i jambu ko do ko i jakindya na do na lo lonje lo'but.
- 20 Nyea mete, do mo yiña taliñ a tine bulö jambu tojo ko lor logon kine ño a pokin konut, kogwon do a ko yup kulyaesi kwe logon mo tetemakindya i dijit nase na wulwe.
- 21 A njutu kulo gwe i mömöndu na Jakaria, a inje sörju kogwon lepenj a karakin i pirit nake na rurwan ko dijit a najo.
- 22 A nagon nye aje lupundyö kaño nu, a nye tine bulö jambu ko lepenjat, a se inje gwulu adi lepenj aje meddya kulya nagon Ðun a kwekin lepenj i pirit nake na rurwan; a nye yuyutakindye lepenjat kweyesi, a nye gwe a mumut.
- 23 A ko gwe sona, nagon perok kanyit kitaesi aje temakindya nu, a nye yitöni kanyit mede.
- 24 A i mukök na kilo perok, a Elisabeta nakwan nanyit pigge pigga, a nye 'de'deleji mugun ko yapala mukanat, a kulyani adi,
- 25 Dilo a Matat lo konakindya nan sona i dijit na meddi nye nan ko lyönön nu, ko aje 'dumaddu 'dö'döyö nio kaño ko njutu kiden.
- 26 A i yapa tobuker lonyit, a Ðun sonyoddi malaikatat logon a Gabariele Galilaya yu i köji na luñu a Najareta.
- 27 Nye a sonyo i 'diet nagon a torukökin toyem ko lele njuto karin kanyit a Yosepa, a lo kötumit na Dawidi. Karin ti njina 'diet a Maria.
- 28 A malaikatat lo lupöni ko lepenj yu, a rome ko lepenj adi, Madan, do na 'boria parik na, Matat gwon ko do.
- 29 Ama a nye inje rigwökö parik ko kilo kulyaesi, a yeyeji kanyit i töili ko njina roman kweja nyo.
- 30 A malaikatat kulyani ko lepenj adi, Maria, an do ko kujönö, kogwon Ðun a 'boroja do.
- 31 Nyena, mete, do mo pipigga a mo ta'duundye njuro lulalet, a do mo gwije lepenj a Yesu.
- 32 A nye mo gwe a duma, a nye mo luñuni a Ðuro lo Katonjanit lo ki liñ, a Matat Ðun mo tindi lepenj si'daet na tumatyan na merenye lonyit Dawidi.

- 33 A nye mo lo tumatyane i kötumit na Yakobo ɲupi, a tumatyan nanyit mo tine 'duddyö kwöŋ.
- 34 Ama a Maria piye malaikatat lo adi, Kine kulya mo gwon ada kogwon nan nyuŋ a ko den lalet?
- 35 A malaikatat waddi lepeŋ adi, Mulökötyo Loke mo pokin konut, a riŋit na Katonanit lo ki liŋ mo mugge do, nyenagon ko ɲina kwe lupudi logon mo yuyunŋwe lo mo luŋuni a loke, a Ɖuro lo Ɖun.
- 36 Köti Elisabeta karutyö inot aje pigga ɲuro lulalet i tomodonŋan nanyit; nye nagon köju luŋu a 'baŋ na soŋinana lo gwe a yapa tobuker lonyit.
- 37 Kogwon nene ɲo 'bayin nagon bubulö te'ya Ɖun.
- 38 A Maria kulyani adi, Nan mana kölipönit na Matat, ti gwe köyö gwoso na jambi do na. A kirut malaikatat kö'yi lepeŋ.
- 39 A i ɲinu diŋit a Maria ɲine ɲien a rumara i jur lo merya i köji na Yuda.
- 40 A nye lupöni ko Jakaria kadi a rome ko Elisabeta.
- 41 A na yiŋge Elisabeta roman na Maria nu, a lupudi böböndi böböndu kanyit i pele. A Elisabeta iŋge jore ko Mulökötyo Loke.
- 42 A nye jambi ko gworo lobot adi, Do a 'boria i kiden na ɲutu wate, köti rimatat lo gwon konut i pele lo aje 'boria.
- 43 Nan a ɲa anyen ɲote Matat lio pondi i 'yö'yu na nan na?
- 44 Kogwon 'de'de na yiŋge nan roman inot nu, a lupudi böböndi böböndu köyö i pele ko lyöŋön.
- 45 Do nagon a yup kulyaesi ti Matat lo jamaki do kulo a kalyöŋi, kogwon se mo kokonaki do jojo.
- 46 A Maria kulyani adi, Ködudwö nio toduma'yu Matat,
- 47 töili lio lyölyöŋi ko Ɖun Kalwökönit lio,
- 48 kogwon nye aje met tokoyok nio na kölipönit nanyit. Kogwon mete, suluja soŋinana nyakwariat liŋ mo luŋgu nan a kalyöŋönit.
- 49 Kogwon nye logon ko riŋit lo aje konakin nan ɲo dumalak. Karin kanyit a nake.
- 50 Lepeŋ wowon konyen ko ɲutu liŋ logon kukuk lepeŋ kilo suluja i nyakwari tojo i lele.
- 51 Lepeŋ aje kweja riŋit nanyit ko könin lonyit logo, a nye iŋge torekin ɲutu logon a kabulak ti 'börik i yeyeesi ti töilyet kase.
- 52 Nye aje nyökun kasarak kak i si'daesi kase ti tumatyanjin, ama a nye iŋge 'bilikin ɲutu lokoyokak ki.

- 53 Nye aje toyimönöju ntu logon ko magor ko no na'but, a nye inge rikörö ntu kwörinikö ko könisi kana.
- 54 A nye inge narakin kölipönit lonyit Yisaraele gwoso na milyekindye nye merenyejin kañ nu;
- 55 a nye inge yeyeju won konyen ko Abarayama se ko nyakwariat kanyit liñ nupi nupi.
- 56 A Maria inge si'da ko lepeñ yu ko yapala musala, a kirut yitwene mede.
- 57 A diñit na Elisabeta inge temakindya nagon ta'duundye nuro; a nye yuñundye nuro lulalet.
- 58 A maratejin kanyit se ko karu kanyit ko yinge adi Matat aje won konyen ko lepeñ parik, a se poki i lyönön ko lepeñ i pirit na gelen.
- 59 A kirut i perok budök a se pondi i tawerju na lupudi, a se ködyö 'deke gwijö lepeñ a Jakaria ko karin ti monye lonyit.
- 60 Ama a note lupudi kulyani adi, 'Bayin, lepeñ ködyö gwiyo a Yoane.
- 61 A lepeñat kulyani ko lepeñ adi, Lele karutyö ilot 'bayin logon a gwiyo ko kine karin.
- 62 A se yuyutakindye monye lupudi anyen denundya kaño ko nye 'dek lepeñ gwiyo a na.
- 63 A Jakaria piyundye no anyen nye wuwur, a wurje adi, Karin kanyit a Yoane. A ntu liñ inge sörju.
- 64 'De'de a kutuk nanyit naji naju, a nedep lonyit laggi laggu, a nye jambi jambu pupurja Dun.
- 65 A maratejin liñ moka ko kujönö, a kine kulya inge toreki i jur liñ lo Yudaya logon a merya.
- 66 A ntu liñ lo yinga kulo 'delakindye kine kulya kase i töilyet, pipija adi, A lo nuro mo worani a nyo? Kogwon 'diri könin lo Matat gwon ko lepeñ.
- 67 A monye lonyit Jakaria inge jore ko Mulökötyo Loke, a nye keji keju adi,
- 68 Ti Matat Dun lo Yisaraele purani pura, kogwon nye aje po i narakindya na ntu kanyit, ko aje lwöggü se.
- 69 Nye aje topukökinyö yi Kalwökönit lo riñit i kötumit na kölipönit lonyit Dawidi,
- 70 gwoso na jambi nye i kutusen ti nebijin kanyit loke ti köju kulu,
- 71 adi nye mo lwölwökun yi i merok kañ, ko i könisi ti ntu liñ logon maman yi kilo.

- ⁷² Lepen köti köju a kulya adi nye mo wowon konyen ko merenyejin kaṅ, a nye mo yeyeji tomoret nanyit nake ko ṅutu kanyit.
- ⁷³ Nye aje milyekin merenye likan̄ Abarayama milye,
- ⁷⁴ adi, nye mo lwölwökun yi i könisi ti merok kaṅ, a yi kitakindye lepen 'bak kujönö,
- ⁷⁵ i kelan ko i torigwo kanyit i komon̄ i perok liṅ logon yi gwogwolon̄gi kulo.
- ⁷⁶ Köti do ṅuro lio mo luṅu a nebi lo Katon̄anit lo ki liṅ, kogwon do mo wöröji ko Matat ṅerot i tetenaddu na kikolin kanyit,
- ⁷⁷ i tindu na ṅutu kanyit i dendya na lwökit kogwon toron̄jin kase a pitöki.
- ⁷⁸ Kogwon Dun likan̄ a kanyaranit ko wowon konyen, a nye mo tindi lor i nyerakin kayan̄ ki,
- ⁷⁹ anyen pararakindya i ṅutu liṅ logon si'da i mudwe logon twan gwon kata kilo, ko anyen tuwöröddu mokosi kaṅ i kiko lo taliṅ.
- ⁸⁰ A ṅuro 'duröddi ki a worani a logo i töili. A nye gwe i yöbu tojo ko lor lo pukökindye nye ko ṅutu ti Yisaraele lu.

Luka 2

- ¹ A ko gwe sona i kilu perok a Kaisar Augusito tindi saret adi ṅutu liṅ ti kak ködyö wuwurö.
- ² A ṅina gwe a wuret na kokwe nagon a kona i diṅit na gwondi Kwirino a mödir lo Suria nu.
- ³ Nyena a ṅutu liṅ gelen̄ gelen̄ iti kase i köjinö i wurö na karin.
- ⁴ A Yosepa köti ṅju kaṅo Galilaya i köji na Najareta, a iti Yudaya i köji na Dawidi na luṅu a Beteleme, kogwon nye a lo 'duṅet ko a lo kötumit na Dawidi.
- ⁵ A lepen̄ iti i wurö na karin se ko Maria nagon a torukökin ko lepen̄ a narakwan na, a gwe ko pele.
- ⁶ A gwe sona, na gwondi se yu nu, a diṅit nanyit in̄ge temakindya anyen nye tata'duri.
- ⁷ A nye ta'duundye ṅuro lonyit kayu, a nye doggi lepen̄ ko bon̄go, a topirikindye lepen̄ i sanduk nagon toro'bo nyesu kata i goro, kogwon pirit nase 'bayin i kadi na kömu.
- ⁸ A kayukuk gwe kata i ṅilu jur, lo sisi'datu mu'diṅ i tiju na yidin kase kwaje.
- ⁹ A malaikatat lo Matat puköki ko lepen̄at, a minyo lo Matat kobbi kobbu kase i mara, a se kujönöni kujönö parik.

- 10 A malaikatat lo kulyani ko lepenjat adi, An ta ko kujönö ta, kogwon mete ta, nan jakindya ta lonje lo'but lo lyönön a duma logon mo gwon a lo ntu liñ;
- 11 kogwon i lo lor Kalwökönit a yunweki ta i köji na Dawidi logon a Masia ko a Matat.
- 12 A njina gwe kasu a kweyet: ta de ryöryö lupudi a doko ko bonjo, ko a topiriki i sanduk nagon toro'bo nyesu kata i goro.
- 13 'De'de a teñ duma na malaikajin ti ki gwe i pirit na gelen ko lo malaikatat pupurja Dun adi,
- 14 Ti bulet gwe ko Dun lo ki, ko i kak ni ti taliñ gwe ko ntu logon Dun lyölyönön ko lepenjat kulo.
- 15 A nagon malaikajin aje kö'yu lepenjat, ko aje yitö ki nu, a kayukuk tokulyaki ko 'börik adi, Ti yi iti ta Beteleme yu i meddya na kinu njo nagon a 'durökin yu kunu, nagon Matat aje tikin yi i dendya kune.
- 16 A se rumara rumara, a ryeji Maria ko Yosepa se ko lupudi lo a topiriki i sanduk nagon toro'bo nyesu kata i goro.
- 17 A na meddi se nu, a se tukökindye lepenjat njo nagon a jamaki se i kulya ti lo lupudi kune.
- 18 A ntu liñ lo yinga kulo sörji sörju ko njo nagon kayukuk a jamakin se kune,
- 19 ama a Maria 'debbi kulo kulyaesi liñ a yeyeji se kanyit i töili.
- 20 A kayukuk kulo yitöni bot, gogotaddu ko pupuraddu Dun kogwon njo liñ na yin se ko na met se kunu, gwoso na jamaki'e se nu.
- 21 A i perok budök a diñit nanyit taweret aje temakindya, a nye gwiyoñi a Yesu ko karin nagon malaikatat aje gwikin lepen a kokwe nagon nye a ko nyun pikarikin nu.
- 22 A nagon diñit nase Yosepa ko Maria tokelet aje temakindya, gwoso i Saret lo Mose nu, a se jonji lupudi Yerusalema anyen wukindya lepen ko Matat i komon,
- 23 (gwoso na wuröri i Saret lo Matat nu adi, Kayujin liñ logon njaju pelela kilo mo gelwe a ti Matat),
- 24 köti anyen wukindya rubanga gwoso i Saret lo Matat logon adi, Duto ködyö jonja gureki murek kode torela murek ti luguriet.
- 25 A lele ntu gwe kata Yerusalema, karin kanyit a Simeona. Lepen a ntu lorigwo ko a kakukanit lo Dun. Lepen yeyendu lwökö na ntu ti Yisaraele, a Mulökötyo Loke gwe ko lepen.
- 26 A Mulökötyo Loke aje kwekin lepen adi lepen mo ti twan tojo ko nye a met Masia lo Matat.

- 27 A Mulökötyo Loke nyömundye lepeṅ tojo i Kadi na Dun kata; a nagon monye ko ṅote aje jondya lupudi Yesu lukata anyen konakindya lepeṅ gwoso i ṅo liṅ nagon Saresi ti Mose 'de'dekan nu,
- 28 a Simeona 'dukukindye lepeṅ kanyit i könisi a pupurje Dun adi,
- 29 Pon Matat, soṅinana böṅö kölöddi nan kölipönit ilot, ti nan iti ko taliṅ gwoso na jambi do na,
- 30 kogwon nan a met ko konyen kwe lwökit nagon do lwöggi ṅutu na.
- 31 Dina lwökit do aje tetenakin ko ṅutu ti jurön liṅ i komoṅ;
- 32 anyen gwon a parara nagon kwekweki i lwaka na, ko a minyo lo ṅutu kulök ti Yisaraele.
- 33 A monye lupudi se ko ṅote iṅge söṛju ko ṅo na jama i kulya ti lepeṅ kune.
- 34 A Simeona 'boroji lepeṅat, a kulyani ko Maria ṅote lupudi adi, Mete, lo ṅuro a wulwe a to'dorowet ko a toṅiyit lo ṅutu jore ti Yisaraele, a nye mo gwe a kweyet logon ṅutu mo renya lepeṅ,
- 35 anyen yeyeesi na gwon ko ṅutu jore i töilyet kune böṅö kwekweya. Inṅoi, delya mo soso töili ilot gwoso wale.
- 36 A nene nebi kata karin kanyit a Ana ṅuro na Panuele, na kötumit na Aser. Lepeṅ a modonṅ parik, aje si'da ko lalet i pirit na gelenṅ ko kiṅajin buryo i mukök na yema nanyit,
- 37 a kirut nye gwe a karu'be kiṅajin merya budök wot inṅwan. A nye tine jaran i kadi na Dun kwöṅ, a kitakindye Dun tuparan ko tukwaje, mimindya ko kwakwaddu.
- 38 A i ṅinu diṅit a nye iṅge 'dur a tindi Dun puresi, a jamakindye kulya ti lupudi i ṅutu liṅ logon yendu lwökö na Yerusalema kilo.
- 39 A nagon Yosepa ko Maria aje tutuṅgö ṅo liṅ nagon 'de'dekarikin i Saret lo Matat nu, a se yitöni Galilaya, kase i köji na Najareta.
- 40 A lupudi iṅge 'durjö a worani a logo, a nye gwe a lokoṅ parik, a 'busan na Dun gwe ko lepeṅ.
- 41 Temba i kiṅajin liṅ monye ko ṅote Yesu wörö Yerusalema i rorwe lo Pasaka.
- 42 A na gwondi Yesu ko kiṅajin puök wot murek nu, a se iti tu gwoso i keru lo rorwe.
- 43 A nagon rorwe aje jo kona, na yitwene se nu, a ṅuro Yesu karaki bot Yerusalema, ama a ko monye ko ṅote gwe a ko den.
- 44 A se yeyeji adi lepeṅ ṅona gwon ko kajölök kiden, nyena a se iṅge jölö lor gelenṅ, a kirut se suluje ga'yu lepeṅ i kiden na karu kase ko na julin.

- 45 A se gwe a ko ryö lepeṅ, nyena a se yitöni Yerusalema i galaddu na lepeṅ.
- 46 A gwe sona, i mukök na perok musala a se ryeji lepeṅ i kadi na Dun, si'da i kiden na bodwat lo todindyö saresi, i yinga na se ko i pipija na lepeṅat.
- 47 A ḡutu liṅ lo yinga lepeṅ kilo sörji sörju parik i kurundyö nanyit se ko wasesi kanyit.
- 48 A na meddi monye ko ḡote lepeṅ nu, a se sörji sörju, a ḡote nanyit pije lepeṅ adi, Duro lio, nyo nagon do konakindya yi sona? Mete, yi ko munyi gwon i ga'yu na do ko delya a duma.
- 49 A nye waddi pija lepeṅat adi, Nyo ta ga'yu nan? Ta a ko den le adi nan agu ködyö gwon ko kulya ti Baba?
- 50 A se tine kurun ḡo nagon lepeṅ kulyari ko se kune.
- 51 A nye moraddi ko lepeṅat tojo Najareta, a nye gwe a lokoyok ko lepeṅat i komoṅ. A ḡote nanyit 'delakindye kilo kulyaesi liṅ kanyit i töili.
- 52 A Yesu 'durje 'durjö i mugun a puputuru ḡerot i koṅon ko i nyara ko Dun se ko ḡutu.

Luka 3

- 1 Nyena i kiṅa topuök wot mukanat lo gwondi Kaisar Tiberio i tumatyan lu, a Pontio Pilato gwe a mödir lo Yudaya, a Erode gwe a kasaranit lo Galilaya, a luṅaser lonyit Pilipo gwe a kasaranit lo jur lo Iturea ko lo Taroniti, a Lusania gwe a kasaranit lo Abilene,
- 2 a Ana se ko Kayapa gwe a koanejin temejik. A i ḡinu diṅit a kulyaet lo Dun poki ko Yoane ḡuro lo Jakaria i yöbu yu.
- 3 A nye wöröjine i jurön liṅ lo diṅö ko kare Yardene, totokuöddu adi ti ḡutu ködyö löpugge töilyet ko ti batisani batisa anyen toronjin kase pipitöki,
- 4 gwoso na wuröri kulyaesi ti nebi Yisaya i buk nu adi, Gworo lo lele ḡuto wowoṅon i yöbu adi, Yayarakı ta kiko lo Matat jojo, rine ta gwokiot kanyit gwogwo.
- 5 Luruki liṅ mo yiyikö jojo, merya liṅ ko lurwat liṅ mo tuturö kak; a kikolin lukwölöṅök mo tetenakine gwogwo, a kikolin loṅayokok mo tetenani a loliliṅök;
- 6 ḡutu liṅ mo meddi Dun i lwöggu na ḡutu.
- 7 A Yoane pije lodir lo ḡutu lo po i batisa kanyit ni kulo adi, Ta torela ti munuö, ṅa lo tokujöndu ta i woran na popo nu anyen ta rwörwöddu le?
- 8 Kondi ta ḡo nagon kwekindya adi ta 'diri aje löpuggö töilyet. An ta ko suluja ta kulya ko 'börik adi, Abarayama a merenye likanṅ. Nan takindya ta adi Dun bubulö pipilundya nyakwariat ti Abarayama ma'di i kilo ḡurupö.

- ⁹ Ma'di sonjina tulu a tetenaki ajo anyen tokori kaden i kokori. Kaden liŋ logon ti radan ludweki lo'but toko kak a gubani i kimaŋ.
- ¹⁰ A ŋutu kulo piŋe lepeŋ adi, A kirut yi mo kondi nyo?
- ¹¹ A nye waddi lepeŋat adi, Ko ŋuto gwon ko jölöbiyajin murek, ti nye tiki nene i ŋuto logon 'bak nanyit; ti ŋuto lo gwon ko kinyo lo ti kondi sona köti.
- ¹² Köti a kulye kapepenak ti usur iŋge po i batisa, a se piŋe lepeŋ adi, Katodinönit, yi ködyö kondya nyo?
- ¹³ A nye waddi lepeŋat adi, An ta ko luŋgu ta gurut jore lwöŋgu nagon a saraki.
- ¹⁴ A kamörök köti piŋe lepeŋ adi, Yi köti ködyö kondya nyo ? A nye waddi lepeŋat adi, An ta ko riŋundya ta gurut ti lele ŋuto ko riŋit kode ko 'burönö; ama yimönöni ta ko gurut na ropaki ta.
- ¹⁵ A ŋutu kulo gwe ko yenet parik, a pipiŋe 'börik kase i töilyet adi kode ŋona Yoane a Masia, kode a lege.
- ¹⁶ A Yoane nyobbi se liŋ adi, Nan lo batiddya ta ko piŋe, ama lele logon riŋit nanyit a duma lwölwöŋ nio lo ŋilo popo; nan ti jukin laggu patala ti kamuka kanyit. Lepeŋ mo batiddya ta ko Mulökötyo Loke ko kimaŋ.
- ¹⁷ A nye gwe ko köbi setet kanyit i könin, anyen seddya 'bolot liŋ lo gwon kanyit i pirit gwutet na 'bolot, a yundye 'bolot kanyit i gugu; ama a nye mo 'yurje pudi ko kimaŋ nagon ti bulö peŋa.
- ¹⁸ Nyena a Yoane iŋge tokukin ŋutu Loŋe Lo'but ko kulye saresi jore gwoso kulo.
- ¹⁹ Ama a nye yuyugge Erode kasarani i kulya ti Erodia nakwan na luŋaser Erode, ko konesi narok liŋ nagon lepeŋ aje kon kune.
- ²⁰ Nyena a Erode 'ya'yi kulya narok a kinikindye Yoane i kadi rereket.
- ²¹ A nagon ŋutu liŋ aje batisa nu, a Yesu köti lo batisani, a gwe i kwakwaddu, a ki ŋaji aju,
- ²² a Mulökötyo Loke pondi kak kanyit loki a gwe ko mugun gwoso gure. A gworo lo kuu ki yu adi, Do a pilili lio lo Đuro lo nyanyara, nan a lyöŋön ko do parik.
- ²³ A Yesu gwe ko kiŋajin gwoso merya musala na suluje nye kita nanyit nu. A ŋutu yeyeji adi lepeŋ a ŋuro lo Yosepa, ŋuro lo Eli,
- ²⁴ ŋuro lo Matata, ŋuro lo Lewi, ŋuro lo Meleki, ŋuro lo Yanai, ŋuro lo Yosepa,
- ²⁵ ŋuro lo Matatia, ŋuro lo Amosa, ŋuro lo Naum, ŋuro lo Eseli, ŋuro lo Nagai,
- ²⁶ ŋuro lo Mata, ŋuro lo Matatia, ŋuro lo Semein, ŋuro lo Yoseke, ŋuro lo Yoda,

- 27 ηυρο lo Yoanan, ηυρο lo Resa, ηυρο lo Jerubabela, ηυρο lo Salatiele, ηυρο lo Neri,
- 28 ηυρο lo Meleki, ηυρο lo Adi, ηυρο lo Losam, ηυρο lo Elemadam, ηυρο lo Er,
- 29 ηυρο lo Yosua, ηυρο lo Eliejer, ηυρο lo Yorim, ηυρο lo Matata, ηυρο lo Lewi,
- 30 ηυρο lo Simeona, ηυρο lo Yuda, ηυρο lo Yosepa, ηυρο lo Yonam, ηυρο lo Eliakim,
- 31 ηυρο lo Melea, ηυρο lo Mena, ηυρο lo Matata, ηυρο lo Natana, ηυρο lo Dawidi,
- 32 ηυρο lo Yisai, ηυρο lo Obede, ηυρο lo Boaja, ηυρο lo Salamona, ηυρο lo Nasona,
- 33 ηυρο lo Aminadaba, ηυρο lo Adimin, ηυρο lo Arni, ηυρο lo Keseron, ηυρο lo Perese, ηυρο lo Yuda,
- 34 ηυρο lo Yakobo, ηυρο lo Yisaka, ηυρο lo Abarayama, ηυρο lo Terak, ηυρο lo Nakor,
- 35 ηυρο lo Seruga, ηυρο lo Reu, ηυρο lo Pelege, ηυρο lo Eber, ηυρο lo Sela,
- 36 ηυρο lo Kenan, ηυρο lo Arepakesada, ηυρο lo Seme, ηυρο lo Noa, ηυρο lo Lamek,
- 37 ηυρο lo Metusela, ηυρο lo Enoka, ηυρο lo Yarede, ηυρο lo Malalele, ηυρο lo Kenan,
- 38 ηυρο lo Enosa, ηυρο lo Sete, ηυρο lo Adama, ηυρο lo Δun.

Luka 4

- 1 Yesu a jore ko Mulökötyo Loke, a yitwene Yardene, a Mulökötyo nyömöddi lepenj perok merya inwan i yöbu nagon ηutu 'bayin kata,
- 2 a ηjilo kaηöönit gwe i temba na lepenj. A nye gwe a ko nyesu i kilu perok, a nagon se aje jo nr, a nye gwe ko magor.
- 3 A kirut kaηöönit kulyani ko lepenj adi, Ko do a Δuro lo Δun, taki na ηurupit anyen wora a ambata.
- 4 A Yesu waddi lepenj adi, A wurö adi, Δuto ti gwolonj kogwon kinyo ka'de.
- 5 A kaηöönit köti jonji lepenj i pirit najo ki, a kwekindye lepenj tumatyanjin linj ti kak ko dirjit a na'dit döndi.
- 6 A kaηöönit kulyani ko lepenj adi, Nan de titikin do kido saret ko minyo lose linj, kogwon aje tiki nan, a nan tindi ηuto logon nan 'de'dekan lo.
- 7 Nyena ko do a dulaki kak i twöju na nan a kine ηo linj de gwe a kunök.

- 8 A Yesu waddi lepenj adi, A wurö adi, Do ködyö kugga Matat Dun ilot a kitakindye lepenj ka'de.
- 9 A nye köti jongi lepenj Yerusalema, a togwi'dikindye lepenj i lotek lo Kadi na Dun, a kulyani ko lepenj adi, Ko do a Duro lo Dun, gubara mugun kak;
- 10 kogwon a wurö adi, Dun de sarju malaikajin kanyit i kulya kunök anyen tiju do 'bura,
- 11 köti adi, Se de 'de'dep do ko könisi kase an do ko julökin mokot ilot i njurupit.
- 12 A Yesu waddi lepenj adi, A kulyarikin adi, Do ködyö ti mörju Matat Dun ilot.
- 13 A nagon kanjöönit aje jo mörju lepenj nu, a kölökindye lepenj tojo ko nene dijit.
- 14 A Yesu yitöni Galilaya ko rinjit na Mulökötyo, a lonje i kulya ti lepenj reki i lu jur 'bukuluñ.
- 15 A nye todindye i kadijik kase momoresi, a ntu liñ inje pupur lepenj.
- 16 A kirut Yesu iti Najareta i köji na wowoari nye nu. A nye lupöni i kadi momoret i lor lo Sabata, gwoaso i keru lonyit, a nye gwo'de ki i kendya na buk.
- 17 A buk na nebi Yisaya tikine lepenj. A nye njaji buk a ryeji pirit nagon a wurö adi,
- 18 Mulökötyo lo Matat gwon köyö loki, kogwon nye aje welakin nan i tokukindyo na lonje lo'but i ntu lomerika, nye aje son nan i laikindya na ntu lo rereka i yukwe nase, ko i laikindya na ntu mo'dokeno adi se mo memedya, ko i kölöddu na ntu lo ruda kulo a lui,
- 19 i laikindya na kiña lo 'burukin Matat anyen nye won konyen ko ntu.
- 20 A Yesu mugge buk, a nyökökindye kölöpönit, a nye si'dakine kak i tokujö; a ntu liñ lo gwon i kadi momoret kulo dirje lepenj go.
- 21 A nye kulyani ko lepenjat adi, I lo lor kulo kulyaesi aje kona na yinge ta se i kena na.
- 22 A ntu liñ jambi adi lepenj a lo'but, a se inje sörju ko kulyaesi lokwekwelen lo jam nye kulo. A se pipije 'börik adi, Dilo 'bayin a njuro lo Yosepa le?
- 23 A Yesu kulyani ko lepenjat adi, 'Diri ta de tatakin nan njilo tolupet adi, Ko do a katoruönir a ti do torune mugun, a ta mo kulyani adi, Yi aje yin njo liñ na kon do Kaperanauma, nyena ti do köti kondi se ni konut i jur.
- 24 A nye kulyani adi, 'Diri nan kulya ko ta adi, Nebi 'bayin lo twötwöi kase i jur.
- 25 Nan takindya ta kulya ti to'diri adi, Köju i dijit na Eliya karu'bejin jore kata i jur lo Yisaraele, i dijit nagon ki a gwo'dan kudu 'bayin ko kiñajin musala ko yapala buker nu, a dyanj gwe a duma parik i jur 'bukuluñ;

- 26 ama a Dun gwe a ko son Eliya i nene nase kwön, ama ka'de lepenj sonyo i karu'be na gwon Sarepata i jur lo Sidona.
- 27 Köti köju i dijit na nebi Elisa ntu ti rimajin jore kata i jur lo Yisaraele, ama lele lose a ko tokela, tunj Namana lo Suria lo tokela ka'de.
- 28 A na yingge se kine kulya i kadi momoret nu, a ntu linj ingge woran a tömönik.
- 29 A se njine ki, a riköddi Yesu kaño köji kata, a jonji lepenj i kwe na mere logon köji nase 'dukö kata lu, tojo i pirit nagon a wi anyen dukundya lepenj kak;
- 30 ama a nye lwönöddi kase kiden a iti tu.
- 31 A Yesu lulurara Kaperanauma nagon a nene köji na Galilaya, a nye gwe i todindyö na ntu i lor lo Sabata.
- 32 A ntu ingge sörju ko todindyö nanyit, kogwon lepenj jambu ko kido.
- 33 A lele ntu lo gwon ko mulökötyo lora gwe i kadi momoret, a nye wonoro ki ko gworo lobot adi,
- 34 Yesu lo Najareta, do 'dek nyo kayanj? Do yönjö tukarju yi? Nan a den ko do a na, do a Loke lo Dun.
- 35 Ama a Yesu ringge lepenj, a kulyani adi, Yinjani taliñ, pondi kaño ko njilo ntu i muguu! A mulökötyo lora gubakindye ntu lo kak ko ntu i komonj, a pondi kaño ko lepenj i mugun 'bak tomijö na lepenj.
- 36 A ntu linj ingge sörju, a totopine ko 'börik adi, Kulo kulyaesi a nyo lo jam nye kulo? Kogwon lepenj sarju mulökö lorok ko kido ko rinjit, a se pondi kaño.
- 37 A lonjo ti lepenj reara i turön linj lo didinjö.
- 38 A Yesu kö'yi kadi momoret a iti ko Simona i 'banj. A moken na Simona ingge gilö, mugun sasa'yu pape parik, a se mamandi Yesu anyen narakindya njina ntu.
- 39 A Yesu pondi po a gwo'de ko lepenj nyona, a nye ringge njilo twanti, a sa'yu na mugun kö'yi lepenj; a nye njine ki 'de'de a narakindye lepenjat.
- 40 A nagon kolonj sosore sosor nu, a ntu linj jondi ntu kase logon a gigilötu ko twana ka'de ka'de kanyit ni; a nye sopakindye könisi kanyit ko lepenjat linj loki, a toke'yi lepenjat.
- 41 A mulökö köti pondi kaño ko ntu jore i mugunya, a wonje adi, Do a Duro lo Dun! A Yesu ringge se, a tine rukökin se i jambu kogwon se a den adi nye a Masia.
- 42 A i banjun na kak, a Yesu njörö njörö a iti i pirit nagon ntu 'bayin kata. Ama a ntu kulo ga'yi lepenj, a se 'dure ko lepenj yu, a 'deke goja lepenj an kölökin se;

⁴³ ama a nye kulyani ko lepenjat adi, Nan köti ködyö tokuöddu lonje lo'but lo tumatyan na Dun i kunie köjinö, kogwon nan a sunyue ko njina kwe.

⁴⁴ A nye tokuje i kadijik momoresi ti jur lo Yudaya.

Luka 5

¹ A gwe sona, na gwo'di'e Yesu nyona ko tör na Genesareta nu, a ntu jore ri'diaddi 'börik ko lepenj yu i yinga na kulyaet lo Dun.

² A nye meddi ki'bojin murek i kijit, a kalokak ti somot aje kiyaddu kaño, a gwe i lalaju na ku'yilan kase.

³ A nye kiyaddi i lele lo kilo ki'bojin kata logon a lo Simona, a nye piye lepenj anyen dukaddu ki'bo i pionj kata madañ, a Yesu si'dani i ki'bo kata a todindye ntu kulo.

⁴ A nagon nye aje jo jambu nu, a nye takindye Simona adi, Kamara ki'bo i pirit nagulu a kirut gubaddi ta ku'yilan kasu i pionj i munyundya na somot.

⁵ A Simona waddi adi, Katodinönit, yi a kita i tukwaje lij a yi gwe a ko mogga nene ño, ama kogwon do aje kulya, nan de gugubara ku'yilan.

⁶ A nagon se aje kondya sona nu, a se inge munyun somot jore parik, a ku'yilan kase suluje giginyija,

⁷ a se kwetundye ntu logon ñarju kita ko se lo gwon i lele lo kilo ki'bojin kulo anyen po i ñarakindya na se. A se pondi po a inge tojoreju kilo ki'bojin murek ko somot, nyena a se suluje 'dirön.

⁸ A na meddi Simona Petero kine ño i pokin sona nu, a nye 'dorone kak ko Yesu i kuñwat, a kulyani adi, Diörö kaño köyö pon Matat, kogwon nan a ntu lora.

⁹ Kogwon lepenj se ko ntu lij lo gwon ko nye kulo a sörju kogwon somot logon lepenjat aje munyun kulo.

¹⁰ Nyena a Yakobo se ko Yoane ñwajik ti Jebedayo, logon ñarju kita ko Simona i pirit na gelenj kulo köti inge sörju. A Yesu kulyani ko Simona adi, An do ko kujönö, suluja sojinana tojo ko ñerot do mo jikundyö ntu köyö ni gwošo ntu logon jikundyö somot ko ku'yi.

¹¹ A se kamundye ki'bojin i kijit a se kölökindye ño lij, a se kepoddi lepenj.

¹² A gwe sona na gwondi Yesu i nene köji nu, a lele ntu gwe nyu logon a moka parik ko rimajin; a na meddi ñilo ntu Yesu nu, a nye rugwuñökine kak ko komoñ nanyit a mamandi lepenj adi, Pon Matat, ko do nyanyar do bubulö toke'ya nan.

¹³ A Yesu riöddi könin lonyit, a tandi lepenj, a kulyani adi, Inkoi, nan nyanyar toke'ya do; kele kelan. 'De'de a rimajin kö'yi lepenj.

- 14 A nye kukuji lepeṅ adi, An do ko takin lele ṅuto kine kulya; ama iti, kweki mugun ko koane, ko wukindye rubaṅga a tokelet ilot gwoso na sarakindye Mose nu, anyen ṅutu deden adi do aje tokela.
- 15 Ama a loṅe lo Yesu reara reara bia parik; a ṅutu jore parik momorundye i yinṅa ko i tokela na twana kase.
- 16 Ama nye yeṅ kö'yu ṅutu a iti i kwakwaddu i yöbu nagon ṅutu 'bayin kata.
- 17 A gwe sona i lele lor nagon Yesu gwon i todindyö nu, a Parusijin se ko katodinök ti Saresi ti Mose logon po i turön liṅ ti Galilaya, ko ti Yudaya, ko lo po Yerusalema kulo gwe nyu i si'da. A rinjit na Matat gwe ko lepeṅ anyen toke'yi ṅutu.
- 18 Nyena a kulye ṅutu lo pondi 'dukundyö ṅuto i dotoet loki. Dilo ṅuto a bata mugun a twan. A se mörji jonṅa lepeṅ kadi lukata anyen topirikin ko Yesu i komoṅ,
- 19 ama a se tine ryö kiko logon se jonṅi lepeṅ lukata, kogwon ṅutu jore parik. Nyena a se kirut 'dokoddi lepeṅ ki i lo'dek lo kadi, a se kölundye ṅuto lo kak kanyit i dotoet i kiden na tegula, anyen yeṅundya kak ko ṅutu kiden ko Yesu i komoṅ.
- 20 A na meddi Yesu yupet nase nu, a nye kulyani adi, Do ṅilo ṅuto, toronjin kunök aje pitöki.
- 21 A katodinök ti Saresi se ko Parusijin poki i pipija kase i töilyet adi, Dilo ṅuto a ṅa lo laundya Dun? Da logon bubulö pitökindyö toronjin? 'Bayin a Dun ka'de logon a kapitönit le?
- 22 A Yesu inṅe den adi se gwon i pipija kase i töilyet, a piṅe se adi, Ko nyo ta pipija kasu i töilyet?
- 23 Nan nagon pölilyö, i takindya adi, Toronjin kunök a pitöki, kode i kulya adi, Dine ki ko wöröni wörö?
- 24 Ama nan de kwekwekin ta adi nan Duro lo ṅuto gwon ko rinjit i kak ni i pitökindyö na toronjin. Nyena a nye wörinṅundye i jambu ko ṅuto logon a bata lo adi, Nan takindya do adi, Dine ki, 'dumundye dotoet inot, ko iti mede.
- 25 'De'de a nye ṅine ki kase i komoṅ, a 'dumundye dotoet nagon nye a topiriki kata na, a nye iti mede pupuraddu Dun.
- 26 A ṅutu liṅ inṅe sörru parik, a pupurje Dun; a se kujönöni kujönö, a kulyani adi, Yi aje meddy ṅo sörosi i lo lor.
- 27 A i mukök na ṅina a Yesu iti kaṅo, a nye meddi kapepenanit lo usur, karin kanyit a Lewi, sisi'da i pirit ropet na usur, a nye takindye lepeṅ adi, Kipundye nan.
- 28 A nye ṅine ki, a kölökindye ṅo liṅ, a kepoddi Yesu.

- 29 A kirut Lewi konakindye lepeṅ nyeit duma kanyit kadi, a ṅutu jore logon a kapepenak ti usur se ko kulye ṅutu si'dani i nyesu ko lepeṅat.
- 30 A kulye Parusijin se ko katodinök kase ti Saresi ti Mose gwe i wiwinya ko ṅutu ti Yesu kajujumuk kulo, adi, Ko nyo ta nyesu ko möju i pirit na geleṅ ko kapepenak ti usur se ko katoronyak?
- 31 A Yesu waddi se adi, Duto logon mugunya kase a na'but ti 'dekan katoruönit, ama ṅutu lo gilö lo 'dekan katoruönit;
- 32 nan a ko po i luṅgu na ṅutu logon ko löti lo rigwo, ama i luṅgu na katoronyak anyen löpuggö töilyet.
- 33 A kulye ṅutu kulyani ko Yesu adi, Duto ti Yoane kajujumuk mimindya danṅin jore ko kokondya kwakwasesi, a kajujumuk ti Parusijin köti kondi sona, ama kajujumuk kulök kulo nyenyeku ko mömöju.
- 34 A Yesu waddi pija lepeṅat adi, Ta ṅona bubulö tindu julin ti kayemanit i mindya i diṅit nagon kayemanit gwon ko lepeṅat i pirit na geleṅ nu le?
- 35 Ama diṅit mo popo nagon kayemanit mo joṅari kaṅo kase kiden, a kirut i ṅilu lor a lepeṅat mo mindye mindya.
- 36 A nye köti jamakindye se lele lilim adi, Duto 'bayin logon kerenyundya tupet i boṅgo ludukötyo anyen ripakin i boṅgo na 'beron; a ko nye a kondya sona kweja adi nye a kerendya boṅgo ludukötyo na, ko köti tupet na boṅgo ludukötyo na mo tine morja ko na 'beron na.
- 37 Lele ṅuto 'bayin logon turakindya binyo ludukö na yuyu i jurakan logon a gobero ṅoroko; ko nye a kondya sona, a jurakan gobero mo pu'döni pu'dö adi tuss, a binyo mo 'buköjjine kak a jurakan köti mo kakarji kakarju.
- 38 Ama binyo ludukö ködyö turaki i jurakan ludukö.
- 39 Duto lele 'bayin logon ko a möju binyo na pötwör, a yöṅöni ludukö, kogwon lepeṅ kulya adi, Binyo na pötwör nagon a na'but.

Luka 6

- 1 A gwe sona i lor lo Sabata, a Yesu lwöṅöddi meleseno ti 'bolot, a ṅutu kanyit kajujumuk ri'ye kusik ti 'bolot, a pupuyuje se ko könisi kase, a nyesi se.
- 2 Nyena a kulye Parusijin piye lepeṅ adi, Nyo nagon ta kondya ṅo nagon saresi a ko ruk, nagon ködyö ti kona i lor lo Sabata?
- 3 A Yesu waddi pija lepeṅat adi, Ta a ko ken ṅo nagon Dawidi aje kon i diṅit nagon lepeṅ se ko ṅutu kanyit gwon ko magor le?
- 4 Lepeṅ köju a lupö i kadi na Dun, a nye 'dumundye ambata na peta ko Dun i komoṅ nagon saret a ko ruk adi ködyö ti nyei abur, ama tuṅ koanejin lo ruköki i nyesu, a nye nyesi nyesu a köti iṅge tikin ṅutu logon gwon ko lepeṅ kulo.

- 5 A nye kulyani ko lepenjat adi, Nan Duro lo nuto a matat lo Sabata.
- 6 A i lele Sabata, a Yesu iti i kadi momoret a todindye todindyö, a lele nuto gwe nyu logon könin lonyit lo lutaten a lokworok.
- 7 A katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin dirje Yesu, kode nye nona totoke'ya i lor lo Sabata, anyen se bubulö ryeju toron nagon adi lepenj a kon.
- 8 Ama a nye inje den yeyeesi kase, a nye takindye nuto logon könin a lokworok lo adi, Dine ki ko gwo'de ko ntu kiden. A nye njine ki a gwo'de nyu.
- 9 A kirut Yesu kulyani ko lepenjat adi, Nan pija ta adi, Nan nagon saret a ruk adi ti konani kona i Sabata, no na'but, kode no naron? I lwöggü na ntu kode i tukarju na se?
- 10 A nye bongi lepenjat lij, a takindye lepenj adi, Riörö könin ilot, a nye kondi sona, a könin lo lepenj gwe a lo'but.
- 11 Ama a se inje woran parik a tujamaki ko 'börik ko se ködyö konakindya Yesu nyo.
- 12 A i kilu perok a Yesu iti i merya i kwakwaddu; a nye gwe i kwakwaddu na Dun tukwaje lij.
- 13 A nagon kak aje waran nu, a nye lunjundye kajujumuk kanyit kulo kanyit ni, a nye wulundye puök wot murek kase kiden, logon nye a gwijö a luyökä.
- 14 Nyena a karin kase gwe a ko Simona logon nye a gwijö a Petero; ko Andarea lunjaser lonyit, ko Yakobo, ko Yoane, ko Pilipo, ko Bartolomayo,
- 15 ko Matayo, ko Toma, ko Yakobo njuro lo Alapayo, ko Simona lo lunju a Kawelonit,
- 16 ko Yuda njuro lo Yakobo, se ko Yuda Isikariota logon a wora a miriku lo Yesu a inje tindu lepenj i tatua lo.
- 17 A Yesu lulurara kak i pirit na gelenj ko lepenjat, a gwo'de i pirit nagon a na'dayat, a lodir duma lo ntu kanyit kajujumuk gwe nyu se ko ntu jore parik lo po i Yudaya lij, ko i Yerusalema, ko lo po i tikönyö ti Turo ko Sidona. Kilo ntu po i yinga na lepenj ko anyen totokela i twana kase,
- 18 a ntu logon totomiö ko mulökö lorok inje tokela.
- 19 A lodir lij lo ntu ga'yi 'bo'yu lepenj, kogwon rinjit a po kanjo kanyit i mugun a toke'yi se lij.
- 20 A Yesu bongi ntu kanyit kajujumuk kulo, a kulyani adi, Ta lomerika gwon a kalyönök, kogwon tumatyan na Dun gwon a nasu.
- 21 Ta logon sojinana gwon ko magor kilo gwon a kalyönök, kogwon ta mo yiyimönö. Ta logon sojinana gwigwien kilo gwon a kalyönök, kogwon ta mo nyonyola.

- 22 Ta a kalyönök ko ntu maman ta, a renyani ta, a momoroji ta, a paji karin kasu kogwon kulya kwe ti Duro lo ntu!
- 23 Merenyejin kase köju a sasandu nebijn sona i njilo kiko lo gelej njilo. Nyena lyöñi ta lyönön i njilu lor, ko gwoji ta gwoja kogwon nyola, kogwon ropet duma a 'delaki ta ki yu.
- 24 Ama gwon a delya kasu ta logon a kwörinikö kilo, kogwon ta aje wu no na lyönji ta kine.
- 25 Gwon a delya kasu ta ntu logon sojinana a yimönö kilo, kogwon ta mo mamagora. Gwon a delya kasu ta ntu logon sojinana nyonyola kilo, kogwon ta mo dedelya ko gwigwien.
- 26 Gwon a delya kasu ko ntu lij jambu adi ta a lo'but. Merenyejin kase köju a konakindya nebijn 'burönök sona i njilo kiko lo gelej njilo.
- 27 Ama nan takindya ta lo yinga nan kilo adi, Nyare ta nyar merok kasu, konaki ta ntu logon maman ta kilo 'bura,
- 28 lujgi ta 'boriet ko Dun i se logon lömbu ta kilo, ko momo'yi ta lepej kogwon kulya ti ntu logon sasandu ta kilo.
- 29 A ko lele ntu a nanju do i nebi, a ti do löpuköki lepej lele lo köti anyen nanaja. A ko lele ntu 'dek jonga bonjo muit inot an do ko tenj, ti nye jongi jölöbiya inot köti.
- 30 Tindi ntu lij logon a mo'yu no konut; an do ko wunyun kanjo no kunök i ntu logon a jonga se lo.
- 31 Konakindye ta ntu gwošo nagon ta 'de'dekan adi ti se konakindye ta na.
- 32 A ko ta nyarju ntu logon nyanyar ta kilo, a ta ntona pupura le? Ma'di katoronyak nyarju ntu logon nyanyar se kilo.
- 33 A ko ta konakindya no na'but i ntu logon konakindya ta no na'but kilo, a ta ntona pupura le? Ma'di katoronyak kondya sona köti.
- 34 A ko ta tindu no kasu i kuröji ko ntu logon ta yendu adi mo rorop kilo, a ta ntona pupura le? Ma'di katoronyak tindu no kase i kuröji ko katoronyak anyen se böñö rorop lij.
- 35 Ama nyare ta nyar merok kasu, konaki ta lepejat 'bura. Rukökindye ta se i kuröddu na no kasu, an ta ko yendu ropaki; a ta mo gwe ko 'dokat a duma, a ta mo gwe a njawjik ti Katojanit lo ki lij; kogwon nye a lo'but i ntu logon ti lyönön ko no nagon se a wu kune ko a lorok i töilyet kulo.
- 36 Wone ta konyen ko ntu gwošo nagon Monye losu wowon konyen na.
- 37 An ta ko lilija ta kulya ti kulye ntu, an kulya kasu mo lilia. Köti ko 'duñökindyö ta kulya ti kulye ntu a narok an kulya kasu mo 'duñöki a narok. Pitöki ta kulye ntu, a ta mo köti pitökine pitöki.

38 'Doggi ta 'dogga, a ta mo köti 'dokani 'doka. Temet na'but nagon a ruda, ko a dodoŋaki jojo, ko a 'du'dulu na mo 'buköki kasu i wuyisi. Kogwon temet nagon ta yeŋ temakindye kulye ŋutu na nye mo köti na temeki'e ta.

39 A Yesu köti jamakindye lepeŋat lilim adi, Duto mo'doke ŋona bubulö jiggö lele mo'doke le? Se liŋ murek ŋona mo ti 'dororo i dili le?

40 Kajujumunit ti bulö lwöŋgu katodinönit lonyit, ama kajujumuk liŋ logon aje tutuŋgö todinö 'bura kilo mo gwe gwoso katodinönit lose.

41 Ko nyo nagon do meddya korodoti na'dit na gwon ko luŋösur i koŋe na ama a do tine met bau na gwon konut i koŋe na?

42 Do bubulö kulya ada ko luŋaser ilot adi, Luŋaser lio, ti nan kurutu ŋina korodoti na'dit kaŋo konut i koŋe, ama do kwöŋ a ko met bau na gwon konut i koŋe na? Do kamumulukanit, a kokwe kiyarŋ 'dumu bau kaŋo konut i koŋe, a kirut a do bulöni bulö meddya 'bura i kurutundyö na korodoti na'dit kaŋo ko luŋösur i koŋe.

43 Ködini lo'but 'bayin logon bubulö radan ludweki lorok; köti ködini loraŋ 'bayin logon bubulö radan ludweki lo'but.

44 Kaden liŋ geleŋ geleŋ dedena i ludweki kase; kogwon ŋutu ti bulö 'deja ki'biet i kaden logon a kikwa, köti se ti bulö 'deja ludweki ti binyo i tulyeye.

45 Duto lo'but topukundyö. kaŋo ŋo na'but i kulya na'but nagon a 'dela kanyit i töili kune; köti ŋuto loraŋ topukundyö kaŋo ŋo narok i kulya narok nagon a 'dela kanyit i töili kune. Kogwon kulya jore na gwon ko ŋuto i töili kune pupukun kaŋo kanyit i kutuk.

46 Ko nyo nagon ta luŋgu nan adi, Matat, Matat, ama a ta tine kon ŋo nagon nan a takin ta anyen kokon kine?

47 Duto liŋ logon a po köyö ni a yiŋe yiŋ kulyaesi kwe, a kone kon se kilo, nan de kwekwekin ta ko se gwon ada.

48 Se gwon gwoso ŋuto logon 'duggö kadi, logon a 'bokara kak a nagulu, a tindi togwi'diesi i lelya loki. A nagon bar aje po a baranyaddi ko riŋit i ŋinu kadi, ama a tine tindu lepeŋ i yonŋa, kogwon nye aje 'dukö 'bura.

49 Ama ŋutu logon yiŋiŋ kulyaesi kwe, a tine kon se kilo, se gwon gwoso ŋuto logon nyekakindya kadi i kujöŋ a gwe a ko 'bokara togwi'diesi kak. A bar lo pondi, a baranyaddi ko riŋit i ŋinu kadi, 'de'de a nye 'dorone 'doro asut adi yurum.

Luka 7

1 A nagon Yesu aje tutuŋgö jamakindya ŋutu kulya liŋ nu, a nye iti Kaperanauma.

- ² A duma lo kamörök ti Roma mia gelen gwe ko 'dupiet logon nye nyanyar parik. A njilo 'dupiet inje gilö a gwe nyona ko twan.
- ³ A na yinge duma lo kamörök lonje i kulya ti Yesu nu, a nye sonde temejik ti Yudayaki ko lepen yu, i pija na lepen anyen po i toke'ya na 'dupiet lonyit.
- ⁴ A se 'dure ko Yesu yu, a mamandi lepen parik, adi, Do ködyö njarakin lepen kogwon lepen a lo'but,
- ⁵ kogwon lepen nyanyar jur likan a inje 'dukökindyö yi kadi momoret.
- ⁶ A Yesu morundye ko lepenat. A nagon nye gwe nyona ko 'dur i njinu kadi nu, a duma lo kamörök sonde julin kanyit i takindya na lepen adi, Ko tudara mugun pon Matat, kogwon nan ti jukin adi ti do lupöni köyö kadi.
- ⁷ Dina a kwe nagon nan a yeyeju adi nan ti jukin po konut ni; ti do tun jamundye kulyaet, a 'dupiet lio de kele kelan.
- ⁸ Nan köti a njuto logon sara ko temejik kwe, a nan köti gwe ko kamörök lo gwon köyö i mukök. Ko nan takindya lele adi, lti, a nye iti tu; a ko nan lunju lele adi, Po, a nye pondi po; a ko nan takindya 'dupiet lio adi, Kondi na njo, a nye kondi kondya.
- ⁹ A na yinge Yesu kine kulya nu a nye inje sörju ko lepen, a nye bonji njutu jore lo kipundyö nye kulo, a nye kulyani adi, Nan takindya ta adi, Nan a ko ryö yupet duma gwoso na 'bayin ma'di i Yisaraele.
- ¹⁰ A nagon njutu lo sonyo kulo aje yitö mede nu, a se ryeji 'dupiet lo gwe a lo'but.
- ¹¹ A i mukök na njina, a Yesu iti i köji na lunju a Naina, a njutu kanyit kajujumuk se ko njutu jore parik moraddi ko lepen.
- ¹² A nagon nye gwe nyona ko 'dur i kötumit na köji nu, mete, a njuto logon aje twan lo 'dokoni kanjo. Dilo njuto a pilili lo note nagon a karu'be. A njutu jore ti köji inje morundya ko njina njuto.
- ¹³ A na meddi Matat njina njuto nu, a nye wone konyen ko lepen, a kulyani ko lepen adi, Mama, an do ko gwien.
- ¹⁴ A nye iti nerot, a tandi par, a ka'dokok kulo gwo'de gwo'dan. A nye kulyani adi, Do njilo titinti, nan takindya do adi, Dine ki.
- ¹⁵ A njuto logon a twan lo njine njien a si'dani si'da, a suluje jambu. A Yesu putukindye note.
- ¹⁶ A njutu lij inje moka ko kujönö, a se pupurje Dun adi, Nebi duma aje pukun kayan kiden, köti adi, Dun aje 'yö'yu njutu kanyit.
- ¹⁷ A njilo lonje reara kanjo i kulya kanyit, i Yudaya lij ko i jurön lij lo didinjö.
- ¹⁸ A njutu ti Yoane kajujumuk takindye Yoane kine njo lij.

- 19 A Yoane luṅundye kulye kajujumuk kanyit murek, a sonyoddi se ko Matat yu adi, Do a nye lo popo lo kode yi möndu lele?
- 20 A ṅutu kulo 'dure ko lepeṅ yu, a kulyani adi, Yoane Kabatisanit lo sunyundyö yi konut ni i pija na do adi, Do a nye lo popo lo kode yi möndu lele?
- 21 A i ṅinu diṅit a Yesu iṅge toke'ya ṅutu jore logon ko gilösi, ko logon ko twana, ko logon ko mulökö lorok, a nye iṅge ṅa konyen ti ṅutu jore logon a mo'dokeno.
- 22 A nye waddi ṅutu lo sunyue kulo adi, Iti ta, ko taki ta Yoane ṅo na met ta ko na yiṅ ta kine, adi ṅutu mo'dokeno meddi meddya, ṅodeki wöröni wörö, ṅutu ti rimajin aje tokela, miṅeki yiṅge yiṅga, ṅutu lo twatwa aje tonjiyu i twan, ṅutu lomerika aje tokuki Loṅe Lo'but;
- 23 nyena ṅuto logon a ko köpukö ko kulya kwe lo a kalyöṅi.
- 24 A nagon ṅutu lo son Yoane kulo aje tu nu, a Yesu suluje pija lodir lo ṅutu i kulya ti Yoane adi, Ta a tu i yöbu i meddya na nyo ? Ta a tu i meddya na pa'duṅi lo wiṅö ko köbuṅöt le?
- 25 Ama ta a tu kaṅo i meddya na nyo? Ta a tu i meddya na ṅuto lo jupu boṅgo naparere na gwörö go le? 'Diri ṅutu logon jupu boṅgwat nakwekwelen ko a monyota ko ṅo na'but kilo si'da i kadijik ti moran.
- 26 Ama ta a tu kaṅo i meddya na nyo ? Ta a tu i meddya na nebi? Iṅkoi, nan takindya ta adi ta 'diri a met ṅuto logon lwölwöṅ bebi.
- 27 Dilo ṅuto a nye logon kulya kanyit a wurö adi, Mete, nan soson luyökie lio konut ṅerot, logon mo tetenaddu kiko ilot.
- 28 Nan takindya ta adi, i kiden na ṅutu logon a yuṅwe ko ṅutu wate kilo lele geleṅ 'bayin logon a duma lwölwöṅ Yoane; ama ṅuto logon a lo'dit bia parik i Tumatyan na Dun lo a duma lwölwöṅ lepeṅ.
- 29 A na yiṅge se kine kulya nu, a ṅutu liṅ se ko kapepenak ti usur iṅge liliun adi Dun a lo'but, kogwon se a ruk Yoane batiddya se.
- 30 Ama a Parusijin se ko bodwat ti Saresi ti Mose iṅge renya ṅo nagon Dun a jujukin se kune, kogwon se a ko ruk Yoane batiddya se.
- 31 Nyenagon nan de tojukin ṅutu ti na toberon i nyo? Se gwon gwoso nyo?
- 32 Se gwon gwoso ṅwajik logon sisi'datu i pirit gwöriet a toluṅi ko 'börik adi, Yi a kutakindya ta kili'bajin, ama a ta tine gwoja; yi a yo'yu köli lo twan, ama a ta tine gwien.
- 33 Kogwon Yoane Kabatisanit aje po a gwe a ko nyesu kinyo a gwe a ko möju binyo, nyena a ta kulyani adi, Lepeṅ ko mulökötyo liron.

- 34 Ama nan Duro lo nuto aje po nyenyesu ko mömöju, a ta kulyani adi, Meddi ta njilo kanyöönit, ko a kamere. Lepeṅ a ju lo kapepenak ti usur, ko a ju lo katoronyak.
- 35 Ama ntu liṅ logon Koṅon a yuṅun kilo iṅge gwulu adi nye a Koṅon nagon a gwak.
- 36 A lele Parusityo luṅgi Yesu i nyesu ko lepeṅ; a nye lupöni ko Parusityo lo kadi, a si'dakine kak i nyesu.
- 37 Nyena mete, a nuto na njinu köji nagon a katoronyanit na iṅge den adi Yesu gwon i nyesu ko Parusityo kadi, a njina nuto jondi lupunit logon a nurupit lo luṅu a alabasata. Dilo lupunit a jore ko welet na mon 'bura nagon a na mur.
- 38 A nuto na gwo'de i ki'diṅ ko Yesu i mokosi gwigwien, a njolitan kanyit 'done ko lepeṅ i mokosi, a nye seji se ko kupir kanyit ti kwe, a nye 'biundye mokosi kanyit, a we'yi se ko welet.
- 39 A nagon Parusityo lo luṅundya Yesu lo ko meddi njina ṅo, a nye kulyani ko mugun adi, Ko lo nuto ködyö a nebi, nye ködyö deden ko njina nuto a ṅa nagon 'bo'yu lepeṅ na, köti ko gwiliṅit lonyit gwon ada. Nye ködyö deden adi lepeṅ a katoronyanit.
- 40 A Yesu waddi lepeṅ adi, Simona, nan gwon ko nene ṅo nagon nan 'dek jamakindya do. A Simona kulyani adi, Kulyani koi, Katodinönit.
- 41 Adi, Lele nuto gwon ko kakurök murek; lele a kurjö ginejin mukanat, lele ko gurut merya mukanat.
- 42 A nagon se tine jukin robba nu, a nye pitökindye lepeṅat liṅ murek. Nyena lon lose nyanyar lepeṅ bia parik?
- 43 A Simona waddi adi, Nan yeyeju adi nuto logon a pitöki gurut jore lo. A Yesu kulyani ko lepeṅ adi, Do aje lilija 'bura.
- 44 A kirut nye bongi njina nuto a nye piṅe Simona adi, Do a met na nuto le? Nan a lupe konut kadi a do gwe a ko tikin nan pion nagon lalaarikin mokosi kwe, ama na nuto a lalaju mokosi kwe ko njolitan kanyit, a seji se ko kupir kanyit ti kwe.
- 45 Do a ko roman ko nan ko 'bi'biyet, ama suluja i diṅit na lupe'i nan ni na, na nuto a ko kö 'bi'bija mokosi kwe.
- 46 Do a ko we'ya kwe nio ko welet, ama nye a we'ya mokosi kwe ko welet na mon 'bura.
- 47 Nyena nan takindya do adi, Toronjin kanyit na gwon jore kine aje pitöki; njina a kwe nagon lepeṅ nyarji nan parik; ama nuto logon a pitöki ku'dik lo nyarju nanyit a na'dit.
- 48 A nye takindye njina nuto adi, Toronjin kunök aje pitöki.

49 A ntu lo si'da i nyesu ko lepen kulo suluje totopi ko 'börik adi, Dilo ntu a na logon pitökindyö ma'di toronjin?

50 A nye kulyani ko njina ntu adi, Yupet inot aje lwök do. Iti 'bura ko taliñ.

Luka 8

1 A gwe sona i mukök na njina, a Yesu jöjölöjine köjinö ko i turön lalaiaddu ko totokuöddu Lone Lo'but lo Tumatyan na Dun. A ntu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo moraddi ko lepen,

2 se ko kunie wate nagon aje tokela i mulökö lorok ko i twana. Kine wate karin kase a ko Maria na po Magadala nagon mulökö lorok buryo a tu kaño kanyit i mugun;

3 ko Yoana nakwan na Kuja katiyunit lo mede na Erode; ko Susana, se ko kunie jore. A kine wate narakindy lepenat ko njo kase.

4 A ntu jore momorundy ko Yesu ni; kilo ntu po i köjinö jore. A nye kulyani ko lepenat i lilim adi,

5 Kaweyanit a tu i weja na nyomot. A gwe sona, na gwondi nye i weja nu, a kulye nyomot 'do'done i merete lo kiko, a inge ryoryoka, a kwen kwökwöddi se.

6 A kulye nyomot 'do'done i kak nagon a lelya, a nagon se aje 'durundyö nu, a se teteyone teteyon kogwon kujöñ ku'dik pion 'bayin.

7 A kulye nyomot 'do'done i kiden na kikwa, a kikwa inge 'duröddu ki ko se i pirit na gelen a inge 'di se.

8 A kulye nyomot 'do'done i kak na'but a 'durje 'durjö ko a tore ludweki, konyen mia i kwe gelen. A na jambi nye kine kulya nu, a nye wonoro ki adi, Duto logon ko swö yinjesi ti nye yingge kine kulya.

9 A ntu kanyit kajujumuk piye Yesu ko njilu lilim kweja nyo.

10 A nye waddi adi, Ta aje tiki i dendya na lwönö ti Tumatyan na Dun, ama njo lij nagon jamaki kulye ntu jama a lilimön, kweja adi se memet 'bak gwulu'yu, ko se yiyin 'bak kurundyö.

11 Lo lilim gwon sona adi, Nyomot kulo a kulyaet lo Dun.

12 Kilo lo gwon nyona ko kiko kilo a ntu logon aje yinga, a kirut kañöönit pondi po ajongi njilo kulyaet kaño kase i töilyet, anyen se gwon ti yubbö a lwököni lwökö.

13 Nyomot logon a weki i kak nagon a lelya kulo a ntu logon ko aje yinga njilo kulyaet a wuji nye ko lyöñön, ama kokori kase a ko 'bekoddu kak; a se yupundy dijit a na'dit, a i dijit temet a se kukutörö bot.

- 14 Kilo lo 'do'do i kiden na kikwa kulo a ntu logon aje yinga, a i mukök na njina, a wiwinyesi ko tukwörien se ko lyöñesi ti na kak inje 'di se, a se tine toran ludweki lo'but.
- 15 Nyomot lo weki i kujöñ na'but kulo a ntu logon aje yinga njilo kulyaet, a 'depe 'dep nye go ko töilyet lo'but ko torigwo, a gwo'de go tojo ko toran na ludweki.
- 16 Lele ntu 'bayin logon mokakindya lombo a mugge nye ko mu'da, kode tikin i mukök na dotoet, ama lepeñ togwi'dikin nye ki, anyen ntu lo lupö kadi kulo böñö memet parara.
- 17 Kogwon ño liñ nagon 'de'dela mo kwekweya, a ño gwe 'bayin nagon 'dela a lwön nagon mo ti dena a jweni koke i parara anyen memeta.
- 18 Meddi ta 'bura ko ta yinga ada, kogwon ntu lo gwon ko ño lo mo 'ya'yalaki kunie, ama ntu logon 'bak nene ño lo ma'di ño nagon nye a yeye adi kata kanyit na mo 'du'dumaji kaño kanyit.
- 19 A ñote se ko luñasirik kanyit pondi ko Yesu ni, ama a se tine bulö yeñundya kanyit ni kogwon ntu jore parik.
- 20 A ntu tukökindye lepeñ adi, Düti ko luñösurök kulu gwo'dan kaño 'dek meddya do.
- 21 Ama a nye waddi se adi, Dote nio se ko luñasirik kwe a ntu logon yinga kulyaet lo Düni a kone kon nye.
- 22 A ko gwe sona i lele lor, a Yesu kiyaddi i ki'bo kata se ko ntu kanyit kajumuk kulo, a nye kulyani ko lepeñat adi, Ti yi lañaddi ta i nu pele na tör. Nyena a se ñiörö ñiörö,
- 23 a na wuköji'e ki'bo lose nu, a nye dotoni doto. A köbuñöt duma wukundye wukundyö i tör, a ki'bo jorene jore ko pion, a se gwe i nagusu.
- 24 A se pondi ko lepeñ ni, a topurundye lepeñ adi, Matat, Matat, yi twatwa! A nye purwene purwe, a riñge köbuñöt se ko yalajin ti tör logon ya'yu ko riñit; a ño liñ gwo'de gwo'dan a gwe taliñ.
- 25 A nye piñe lepeñat adi, Niya yupet nasu? A se inje kujönö a söñji söñju, a totopine ko 'börik adi, Dülo ntu a ña logon sarju ma'di köbuñöt se ko tör, a se yinje lepeñ ?
- 26 A se 'dure i jur lo ntu ti Gerasa lo gwon i nu pele na tör na Galilaya.
- 27 A nagon Yesu aje kiyundya kaño i ki'bo nu, a ntu lo po köji rume ko lepeñ. Dülo ntu gwon ko mulökö lorok kanyit i mugun, ko a ko jupu böñgwat ko diñit a najo. Lepeñ ti si'da midi, ama sisi'datu i kiden na gulömö.

- 28 A na meddi nye Yesu nu, a nye woŋoro ki, a nye 'dorone kak ko lepeŋ i komoŋ, a kulyani ko gworo lobot adi, Yesu, Duro lo Dun Katoŋanit lo ki liŋ, do 'dek nyo köyö? Nan mo'yu do böŋö, an do ko tomi nan.
- 29 Kogwon Yesu dika aje sarju mulökö lorok adi ti se pondi kaŋo ko ŋilo ŋuto i mugun. (Kogwon diŋitan jore mulökö lorok momok lepeŋ; a nye tiyuni tiyu, a rereka ko witiöt, ama nye yeŋ giginyi toresi, a mulökö lorok riköddi lepeŋ i yöbu nagon ŋutu 'bayin kata.)
- 30 A Yesu piye ŋilo ŋuto adi, Karin kunök a ŋa? A nye waddi adi, Karin kwe a Yodom; kogwon mulökö jore aje lupö ko lepeŋ i mugun.
- 31 A mulökö lorok mamandi mamandu anyen Yesu gwon ti sarakindya se i tu i dili nagon 'bak 'dutet.
- 32 Nyena a teŋ дума na wuryö gwe i yuku nyu i mere; a mulökö lorok mamandi lepeŋ anyen ruköddu se i lupö i wuryö. A kirut a nye rukökindye se i tu.
- 33 A mulökö lorok lupundye kaŋo ko ŋilo ŋuto i mugun a lupöni i wuryö, a teŋ na wuryö rurumundye kak 'de'de i wi na merya tojo i tör kata, a 'dire 'dirön.
- 34 A na meddi kayukuk ŋo na kona nu, a se wöki wökön, a toreaddi loŋe köji ko i jur.
- 35 A ŋutu iŋge po i meddya na ŋo nagon aje pokin kine, a se pondi ko Yesu ni, a se ryeji ŋuto logon mulökö lorok aje po kaŋo ko lepeŋ i mugun lo, si'da ko Yesu i mokosi, a tojupu a yeyeesi kanyit gwe a na'but; a se iŋge kujönö.
- 36 A ŋutu logon a met kine kulya kulu takindye lepeŋat ko ŋilo ŋuto logon ko mulökö lorok tokela ada.
- 37 A kirut ŋutu liŋ ti jur lo Gerasa lo didiŋö kulo piye Yesu anyen wusaddu kaŋo kase kiden; kogwon lepeŋat aje moka kujönö parik; nyena a nye kiyaddi i ki'bo kata a yitöni yitö.
- 38 A ŋuto logon mulökö lorok aje tu kaŋo ko lepeŋ i mugun lo, mamandi lepeŋ anyen nye böŋö moraddu ko lepeŋ; ama a Yesu sonde lepeŋ a kulyani ko lepeŋ adi,
- 39 Yitöni mede, ko tuke ŋo дума nagon Dun aje konakin do na. A ŋuto lo iti tu, a tokuöddi i köji 'bukuluŋ ŋo дума nagon Yesu aje konakin lepeŋ na.
- 40 A nagon Yesu aje yitö i nu pele na tör nu, a ŋutu jore wuyundye lepeŋ, kogwon se liŋ gwon i mömöndu na lepeŋ.
- 41 A kirut lele ŋuto lo 'dure, karin kanyit a Yairo, logon a дума lo kadi momoret, a nye rugwuŋökine kak ko Yesu i mokosi, a mamandi lepeŋ anyen tu kanyit mede,

- 42 kogwon nye gwon ko pilili na njuro na gwon ko kinjain gwoso puök wot murek na, a gwe nyona ko twan. A na tiri Yesu nu, a njutu kulo ri'diundye ko lepenj ni.
- 43 A nene njuto gwe kata nagon rima wowon kanyit i mugun kinjain puök wot murek, nyena ma'di nagon nye a tutunj njö kanyit linj i ropakindya na bodwat ti winikö, a lele njuto tine jukin toke'ya lepenj.
- 44 A njina njuto pondi ko lepenj i mukök, a 'bo'yi kume lo bonjo nanyit; a 'de'de won na rima goggi goggu.
- 45 A Yesu pije adi, Da 'bo'yu nan? A nagon njuto linj aje renya nu, a Petero kulyani adi, Matat, njutu jore dumundyö konut ni ko riri'di do!
- 46 Ama a Yesu kulyani adi, Duto aje 'bo'yu nan; kogwon nan a den adi rinjit aje tu kaño köyö.
- 47 A na meddi njuto na adi nye aje denwe kaño nu, a nye pondi böbönundyö, a rugwunjökin kak ko lepenj i mokosi, a nyönyoggi ko njutu linj i komonj kwe nagon nye 'bo'yi lepenj na, köti ko nye tokela 'de'de ada.
- 48 A Yesu kulyani ko lepenj adi, Duro nio, yupet inot aje tindu do i kelan; iti 'bura ko taliñ.
- 49 A nagon Yesu nyunj jajambu nu, a lele njuto logon pondya ko duma lo kadi momoret midi lo kulyani adi, Duro inot aje twan; ko nyunj tudaraju Katodinönit.
- 50 A na yinje Yesu kine kulya nu, a nye kulyani ko Yairo adi, An do ko kujönö; kölumbö yubbe yubbö tunj a nye de kele kelan.
- 51 A nagon nye aje 'durökin kadi nu, a nye tine rukörö lele njuto i lupö lukata ko nye i pirit na gelenj, ama ka'de Petero, ko Yoane, ko Yakobo, se ko monye njuro ko njote.
- 52 A njutu linj luluje lulujö dedelya lepenj; ama a nye kulyani adi, Ko gwi ta; njuro na a ko twan ama dodoto.
- 53 A se kweni'e kweni'e lepenj 'dö'döju, a den adi njuro na aje twan.
- 54 Ama a nye moggi njuro i könin a lunji adi, Duro, njine ki.
- 55 A ködudwö nanyit yitökine bot kanyit i mugun, a nye njine ki 'de'de; a Yesu sarakindye adi, njuro na tikine njö lo nyenyei.
- 56 A ko monye ko njote injö sörsju parik; ama a nye kukuji lepenjat an takin lele njuto njö nagon aje kona na.

Luka 9

- 1** A kirut Yesu luṅundye ṅutu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo i pirit na geleṅ, a nye tindi lepeṅat riṅit ko kido anyen te'yi mulökö lorok liṅ ko anyen toke'yi twana,
- 2** a nye sonde se i tokuöddu na kulya ti Tumatyan na Ðun ko i toke'ya na ṅutu logon a gigilötu.
- 3** A nye takindye lepeṅat adi, An ta ko jonga ta nene ṅo i jölö nasu; ta ti jonga ma'di turya, ma'di jurakan, kode kinyo, kode gurut; an ta ko gwon ta ko jölöbiyajin murek murek.
- 4** A ko ta a lupö i nan kadi mönundye ta nyu tojo ta a ṅjörö.
- 5** A ko nan pirit nagon ṅutu kanyit ti wu ta, ko ta ṅjörö ṅjörö i ṅinu köji, nanane ta kujöṅ na ryoryok ta ko mokosi kasu kine kaṅo anyen wi'ya se i kwekindya na ṅo nagon se a renyari kune.
- 6** A ṅutu kanyit kajujumuk ṅjörö ṅjörö, a wöröjine i turön liṅ totokuöddu Loṅe Lo'but ko totoke'ya ṅutu logon a gigilötu i piritön liṅ.
- 7** Nyena a Erode kasaranit iṅge yiṅ ṅo nagon aje kona kune, a nye iṅge dyadya'yu parik, kogwon kulye ṅutu jambu adi, Yoane aje tonjiyu i twan,
- 8** a kulye jambi adi, Eliya aje pukun, a kulye adi, lele lo nebijin ti köju 'beron kulu aje ṅien i twan.
- 9** A Erode kulyani adi, Nan aje tiki kwe na Yoane i 'duṅwe kaṅo; ama ṅilo ṅuto a ṅa logon nan a yiṅ kine ṅo i kulya kanyit lo? A nye yöṅöni meddya lepeṅ.
- 10** A na yitwe'i luyökü kulo nu, a se nyönyökökündye Yesu ṅo liṅ nagon se aje kon kune. A nye jongi lepeṅat a 'danajine ka'de i köji na luṅu a Betesaida.
- 11** Ama a lodir lo ṅutu iṅge den a se kepoddi lepeṅ; a nye wuyundye lepeṅat a jamakindye lepeṅat kulya ti Tumatyan na Ðun, a toke'yi ṅutu logon 'de'dekan tokela.
- 12** A nagon kak gwe nyona ko sömükö nu, a ṅutu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo pondi ko lepeṅ ni a kulyani adi, Sonyoro kilo ṅutu, ko ti se iti i köjinö ko i turön logon nyona, i galaddu na piritön dotoesi se ko kinyo; kogwon ni yi kulo gwon i pirit nagon 'bak ṅutu.
- 13** Ama a Yesu waddi lepeṅat adi, Ta ko 'börik tiki ta se ṅo lo nyenyei. A se waddi adi, Yi gwon ko ambatajin mukanat ko somot murek ka'de ake ko yi a tu i gwörökündyö na kulo ṅutu liṅ kinyo.
- 14** Kogwon lepeṅat a ṅutu lyan gwoso alipan mukanat. A Yesu takindye ṅutu kanyit kajujumuk adi, Tosi'dane ta lepeṅat kak a teṅon, teṅ geleṅ ko ṅutu gwoso merya mukanat.
- 15** A se iṅge kondya sona i tosi'daju na lepeṅat liṅ kak.

- 16 A Yesu 'dumundye ambatajin mukanat se ko somot murek kune, a nye dirje ki, a 'boroji 'boroja, a nye pipindy se, a tindi ntu kanyit kajujumuk kulo anyen tikin ko lodir lo ntu i komon.
- 17 A ntu lin nyesi nyesu a inge yimönö. A lepenat inge 'du'dumun pitönö na kinyo lo pipinya lo kupöjin puök wot murek.
- 18 A ko gwe sona, na gwondi Yesu i kwakwaddu gelen nu, a ntu kanyit kajujumuk gwe kata, a nye pije se adi, Dntu jambu adi nan a na?
- 19 A se waddi adi, Kulye ntu kulya adi, Do a Yoane Kabatisanit; ama kulye adi, Do a Eliya; kulye adi, Do a lele lo nebijin ti köju 'beron kulu logon aje njen i twan lo.
- 20 A nye köti pije lepenat adi, Ama ta ko 'börik kulya adi nan a na ? A Petero waddi adi, Do a Masia logon Dntu a sunyun lo.
- 21 Ama a nye kukuji lepenat a sarji se adi an se tukökin lele ntu kine kulya,
- 22 adi, Nan Duro lo ntu ködyö ngon na jore, a ntu temejik ko koanejin temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose mo renyani nan, a mo tatuje nan, a i perok musala a nan mo toniyuni toniyu i twan.
- 23 A nye kulyani ko lepenat lin adi, Ko ntu logon 'de'dekan gwon a kakeponit lio a ti nye paji mugun, ko ti 'dumundye ködini nanyit na görö perok lin a kepoddi nan.
- 24 Kogwon ko ntu logon 'dek lwöggu ru nanyit a njilo ntu mo tolikindy ru nanyit, ama ntu logon tolikindyö ru nanyit kogwon kulya kwe lo a nye mo lwöggi ru nanyit.
- 25 Kogwon 'bulit a nyo i ntu logon a ryeju na lin ti kak a kanyit a tuyangi kode a tolikindy mugun ?
- 26 Kogwon ko ntu logon kwe nanyit yuyu i kulya kwe se ko i todinesi kwe, a kwe nio na Duro lo ntu köti mo yune yu i kulya kanyit, na pondi nan ko malaikajin loke i pirit na gelen i minyo lio se ko lo Baba nu.
- 27 Ama nan 'diri takindya ta adi, Kulye ntu kata i kulo ntu logon gwogwo'dan ni kulo logon mo ti wan twan a kokwe na meddi se tumatyan na Dntu.
- 28 A i mukök na perok budök na jambi Yesu kine kulya nu, a nye jonji Petero, ko Yoane, ko Yakobo, a kiyaddi ki i mere i kwakwaddu.
- 29 A na gwondi nye i kwakwaddu nu, a komon nanyit worani ka'de, a bongwat kanyit worani a nakwe bia parik ti jukin i meta.
- 30 Nyena mete, a ntu murek gwe i jambu ko lepen, logon a ko Mose ko Eliya,
- 31 a se puku ko minyo, a jambi kulya ti wuddya nanyit i na kak nagon nye 'diri mo tu kokon Yerusalema yu kunu anyen temakindya i na nagon Dntu 'de'dekan.

- 32 A Petero se ko ntu lo gwon ko nye kulo lure lur, ama i dijit nagon konyen kase gwe a loke nu, a se meddi minyo lo lepenj ko ntu murek gwogwo'dan ko lepenj nyona.
- 33 A nagon se gwe i kö'yu na lepenj nu, a Petero kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, a na'but i gwon nikanj ni; ti yi tetendi murugujin musala, nene a inot, ko nene a na Mose, ko nene a na Eliya—ti den njo na kulyani nye kine.
- 34 A na jambi nye kine kulya nu, a 'diko na puku a mugge lepenjat; a se inge kujönö na mugge 'diko lepenjat nu.
- 35 A gworo lo kuu i njina 'diko adi, Dilo a Duro lio lo wulwe; yinge ta kulya kanyit !
- 36 A nagon gworo lo aje jo jambu nu, a Yesu ko metani a gwe gelenj. A ntu kajujumuk kulo yinani taliñ, a i njinu dijit a se gwe a ko takin lele ntu nene njo na met se na.
- 37 A kotumalu na lulurundye se kak i mere nu, a ntu jore parik rume ko Yesu.
- 38 Mete, a lele ntu i kiden na lodir lo ntu woñoro ki adi, Katodinönit, nan mo'yu do böñö bonji nuro lio kogwon nye a pilili lio lo nuro;
- 39 mete, mulökötyo momok lepenj, a 'de'de rumöne parik; a nye kikisigge lepenj tojo ko köputö a yu kanyit i kutuk, a njire njir lepenj, a gwe a nago i kö'yu na lepenj.
- 40 A nan inge mamandu ntu kulök kajujumuk anyen riköddu njilo mulökötyo kaño, ama a se tine bulö riköddu.
- 41 A Yesu waddi adi, Ta ntu ti na toberon logon 'bak yupet ko a karenyak kulo, dijit njornan nagon nan si'da ko ta ko dara ko kulya kasu? Jo nuro ilot ni.
- 42 A nagon nuro nyuñ jwejwe nu a mulökötyo gubakinde lepenj kak a kikisigge lepenj. Ama a Yesu ringe mulökötyo loron, a toke'yi nuro lo, a putukindye monye.
- 43 A ntu liñ inge sörju ko todumalan na Dun. A na gwondi ntu liñ i sörju ko njo liñ nagon Yesu aje kon kunu, a nye kulyani ko ntu kanyit kajujumuk kulo adi,
- 44 Yinge ta kilo kulyaesi go; kogwon nan Duro lo ntu mo papaki ko ntu i könisi.
- 45 Ama a se tine kurun njo na jam Yesu kune, a kine kulya inge 'dela ko lepenjat, anyen se gwon ti kurun; a se kujönöni kujönö pija lepenj ko njo na jam nye kune.
- 46 A lepenjat poki i rerenya ko 'börik ko lon lose lo gwon a duma.
- 47 A Yesu inge den njo na yeye töilyet kase kune, a nye jondi nuro lo'dit a togwi'dikindye lepenj kanyit i merete,

48 a nye kulyani ko lepenjat adi, Ko ŋa lo wuju lo ŋuro i karin kwe wuju nan, a ko ŋa lo wuju nan wuju lepen lo sunyundyö nan lo; kogwon ŋuto logon a lo'dit bia parik kasu kiden liŋ lo lepen logon a duma.

49 A Yoane waddi adi, Matat, yi a met lele ŋuto riköddu mulökö lorok kaŋo i karin kunök a yi inŋe teŋ lepen, kogwon lepen 'bayin a lele likan.

50 Ama a Yesu kulyani ko lepen adi, An ta ko teŋ ta lepen kogwon ko ŋuto logon ti mörö ko ta lo gwon kasu i swöt.

51 A nagon diŋit nanyit nagon joŋari Yesu ki gwe nyona ko po nu, a nye komonŋi i tu Yerusalema,

52 a nye sonyoddi luyökie kanyit ŋerot. A se iti tu a lupöni i tur lo ŋutu ti Samaria, i tetenakindya na lepen ŋo liŋ ;

53 ama a ŋutu ti ŋilu tur tine 'bön wuju lepen kogwon lepen tiri kiko lo tu Yerusalema.

54 A nagon ŋutu kajujumuk logon a ko Yakobo ko Yoane ko mete kine kulya, a se piŋe adi, Matat, do 'de'dekan yi luŋgu kimaŋ anyen po kak ki yu i totumbö na se?

55 A nye wöriŋöni wöriŋö a ririŋge se parik, [adi, Ta ti den ko ta gwon ko lon mulökötyo,

56 kogwon Duro lo ŋuto a ko po i körju na ködudwölön ti ŋutu, ama po i lwöggü na se.] A se iti i lele tur.

57 A na tiri se i kiko nu, a lele ŋuto kulyani ko Yesu adi, Nan de kekeporo do ko do tu da.

58 A Yesu waddi lepen adi, Liŋgojin gwon ko dilyö kase, kwen gwon ko kadijik kase, ama nan Duro lo ŋuto 'bak pirit nagon nan sukindye kwe nio.

59 A nye takindye lele ŋuto adi, Kipundyö nan, ama a ŋilo ŋuto waddi adi, Matat, a kokwe rukörö nan i tu i nugga na baba.

60 Ama a nye kulyani ko lepen adi, Kölöki lo twatwa i nugga na lo twatwa kase, ama do ti do iti i tokuöddu na Loŋe Lo'but lo Tumatyan na Dun.

61 Köti a lele ŋuto kulyani adi, Matat, nan de kekeporo do, ama a kokwe rukörö nan i sara ko ŋutu lo gwon köyö midi kulu.

62 A Yesu kulyani ko lepen adi, Lele ŋuto 'bayin logon a suluja kurju a kirut boŋgi bot logon jujukin i Tumatyan na Dun.

Luka 10

- ¹ A i mukök na njina, a Matat wulundye kulye ntu merya buryo wot murek, a sonyoddi lepenjat murek murek kanyit nerot i köjinö liñ ko i piritön liñ nagon lepenj ko mugun nanyit 'de'dekan tu kata kunu.
- ² A nye kulyani ko se adi, Kinyojin aje yoñe parik, ama kañerak ku'dik. Nyena mo'yi ta Monye melesen anyen sondu kulye kañerak kanyit i melesen.
- ³ Iti ta; nan njilo sondu ta gwoso yisi i kiden na lujin.
- ⁴ An ta ko jonja ta likitiat ti gurut, kode jurakan, kode kamuka; an ta ko roman ta ko ntu i kiko.
- ⁵ A ko ta a lupö i nan kadi, a kokwe kulyani ta adi, Ti taliñ gwe i na kadi.
- ⁶ A ko ntu lo taliñ gwon nyu a taliñ nasu mo poki ko lepenj, ama ko 'bayin, a njina taliñ mo yitwene bot kasu ni.
- ⁷ Si'dani ta i njina kadi, nyesi ta ko möji ta ño nagon a tiki ta kune, kogwon kakitanit ködyö roropaki kita nanyit. An ta ko wöröji abur i midijik.
- ⁸ A ko ta a lupö i nan köji a ntu wuji ta, nyesi ta ño nagon se a tikin kasu i komonj kune.
- ⁹ Toke'yi ta ntu lo gilö lo gwon nyu; kulyani ta ko lepenjat adi, Dun aje yeñundya kasu ni i tumatyan.
- ¹⁰ A ko ta a lupö köji a ntu tine wu ta, iti ta i kikolin ti njina köji, ko kulyani ta adi,
- ¹¹ Kune kujön ti köji nasu nagon yi a ryoryok kune yi a nanaara kaño anyen wi'ya ta, ama dene ta den adi Dun aje yeñundya i tumatyan.
- ¹² Nan takindya ta adi, i lor 'duñet, kulya ti Sodoma mo 'duñöki pölilyö lwölwön 'duñöki na na köji.
- ¹³ Wöidio Korajina! Wöidio Betesaida! ko ködyö kitajin sörösi nagon a kona kasu kiden kune ködyö a kona Turo se ko Sidona a ntu kase ködyö aje 'beron löpuggö töilyet, a si'dani i delya a jupu bonjwat terekesi ko a we'ya 'börik ko kurök.
- ¹⁴ Ama kulya ti Turo se ko Sidona mo 'duñöki putet pölilyö lwölwön 'duñöki nasu.
- ¹⁵ Ama do Kaperanauma, do yeyeju adi do ñona mo totodumala tojo i 'diko le? 'Bayin, ama do mo jojoña kak i pirit na mulökö.
- ¹⁶ Duto lo yinga ta lo yinga nan; nye lo renya ta lo renya nan; a ko ña lo renya nan lepenj renya nye lo sunyundyö nan lo.
- ¹⁷ A ntu merya buryo wot murek kulo yitwene bot ko lyönön, a kulyani adi, Matat, ko yi a 'dindya karin kunök a ma'di mulökö lorok twöji yi.

- 18 A nye waddi se adi, Nan a met Satani a gube kak ki yu adi wulek gwoso meme'dekta na ki.
- 19 Mete ta, nan aje tikin ta kido anyen ryoggi munuö ko kitoni, ko anyen te'ya rinjit 'bukulun na miriku, a nene ño gwe 'bayin na böñöddu ta.
- 20 Ama an ta ko lyönön ta kogwon mulökö twötwö ta, ama lyönji ta kogwon karin kasu aje wurö ki yu.
- 21 A i nu diñit gwak a Yesu inge jore ko lyönön kogwon Mulökötyo Loke, a nye kulyani adi, Tinate pon Baba, Matat lo ki ko lo kak, kogwon do aje 'de'ya kine kulya i ñutu lokoñ ko i ñutu lo kukurun kulya, a do inge kwekin se i lupudiet. Inko, Baba, do aje kondya sona kogwon meta a na'but konut.
- 22 Baba aje 'burukin nan ño liñ; lele ñuto a ko den ko nan Duro a ña ama Baba ka'de lo dendya, köti ñuto a ko den ko Baba a ña, ama nan Duro ka'de lo dendya, se ko ñutu logon nan Duro a wakun kwekindya se Baba.
- 23 A Yesu löpuköjine ko ñutu kanyit kajujumuk yu, a takindye lepenat a lwön adi, Dutu logon a met ño nagon ta a met kune a kalyöñök.
- 24 Nan takindya ta adi, nebijin jore se ko moran jore 'de'dekan meddya ño na met ta kune, ama lepenat ti met se, a se 'deke yinga ño nagon ta a yin kune ama a se tine yin se.
- 25 Mete, a bodo lo Saresi ti Mose ñine ki a 'deke mörju lepen pija adi, Katodinönit, nan kondya nyo anyen wuju ru na yen nyin?
- 26 A Yesu waddi pija lepen adi, Do a nyo nagon a wuröki i Saresi? Do a kenundya nyo kata?
- 27 A ñuto lo waddi adi, A wurö adi, Do ködyö nyanyar Matat Dun ilot ko töili ilot liñ, ko ködudwö inot liñ, ko rinjit inot liñ se ko yeyeesi kunök liñ; köti adi, Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot.
- 28 A Yesu kulyani ko lepen adi, Do aje ruggö 'bura, kone kon kine ño a do mo gwe jörun.
- 29 Ama a nye 'deke to'buddya mugun, a nye pije Yesu adi, Da logon a marate lio?
- 30 A Yesu waddi adi, Lele ñuto lururun Yerusalema tu Yeriko, a nye 'dorone ko karyakak i könisi, a se ryakundye bongwat kanyit kune kaño a 'bidde lepen, a se iti tu a kölökindye lepen gwe nyona ko twan.
- 31 A gwe sona a lele koane t iri ñilu kiko, a na meddi lepen ñilo ñuto nu, a nye giraddi swöt.
- 32 Köti jojo a Lewityo lo 'dure i ñinu pirit, a na meddi lepen ñilo ñuto nu, a nye giraddi swöt.

- 33 Ama a Samariatyo na jölöri nye nu 'dure i pirit nagon nye gwon kata nu, a na meddi nye njilo nuto nu, a nye wone konyen ko lepenj.
- 34 A nye iti ko lepenj yu, a nye 'bukökindye welet ko binyo i 'dikasin a doggi ko rubatan. A nye 'dukukindye lepenj kanyit i kaine loki, a jonggi lepenj i kadi na kömu, a meddi lepenj 'bura.
- 35 A kotumalu a nye 'dumundye pödöjin murek a tindi monye kadi, a kulyani adi, Mete met lepenj 'bura, ko do a 'yalakindya kunie a nan mo ropakindye do ko nan a yitwe.
- 36 Nyena, do yeyeju i kilo nuto musala lon lose logon a temakindya a marate lo nuto logon a 'doro ko karyakak i könisi lo?
- 37 A nye waddi adi, Dilo logon a won konyen ko lepenj lo. A Yesu kulyani ko lepenj adi, lti, kondi sona köti.
- 38 A na jölöri Yesu se ko nuto kanyit kajujumuk nu, a nye 'dure i lele tur, a nene nuto na luñu a Marata wuyundye lepenj kanyit mede.
- 39 A nye gwe ko kiaser na luñu a Maria, nagon a si'da ko Yesu i mokosi i yinga na kulyaesi logon lepenj jajam kulo.
- 40 Ama a Marata tanji mugun ko kitajin jore; nyena a nye pondi ko Yesu ni, a pije lepenj adi, Matat, do ti yeyeju adi kiaser nio aje kölökin nan i kita gelenj le? Böñö taki nye anyen po i narakindya na nan.
- 41 Ama a Matat waddi adi, Marata, Marata, do wiwinya ko dedelya i kulya ti ño jore.
- 42 Do gelenj na 'dekarikin tuñ. Maria aje wulundyö swöt lo'but logon mo ti 'dumaji kaño kanyit kwöñ.

Luka 11

- 1 A gwe sona a Yesu gwe i kwakwaddu i nene pirit, a nagon nye aje jo kwakwaddu nu, a lele lo nuto kanyit kajujumuk kulyani ko lepenj adi, Matat, todiniki yi i kwakwaddu gwoso na todindye Yoane nuto kanyit kajujumuk na.
- 2 A nye kulyani ko lepenjat adi, Ko ta kwakwaddu, kwakwaddi ta adi, Baba, ti karin kunök bulani bula; ti tumatyan inot po.
- 3 Temba i lor tiki yi kinyo likañ lo lor.
- 4 Pitöki yi toronjin kañ, kogwon yi köti aje pitökindyö nuto linj logon a konakindya yi arabat kulo. An do ko tikin yi i tema.
- 5 A kirut nye kulyani ko lepenjat adi, Ko ködyö lele losu gwon ko ju lonyit a iti ko lepenj yu kwaje kiden, a kulyani adi, Ju lio, narakin nan ko ambatajin musala,

- 6 kogwon lele ju lio logon jöjölö a 'durökin köyö mede, a nan gwe 'bak nene ño nagon nan tikin lepeñ.
- 7 A monye kadi rugge kadi kata adi, An do ko tudara nan. Soñinana kötumit aje kinu, ñwajik kwe se ko nan aje peron kak; nan ti bulö ñien ki anyen tindu do nene ño.
- 8 Nyena nan takindya ta adi, ma'di nye ti ñien ki i tindu na lepeñ ño kogwon lepeñ a ju lonyit, ama kogwon nye titidya parik a nye mo ñine ki a tindi ñilo ñuto ño liñ nagon nye 'de'dekan kune.
- 9 Nyenagon nan kulya ko ta adi, Pije ta, a ta de tikine tiki; gale ta, a ta de ryöni ryö; totoggi ta, a ta de ñakine ñaki;
- 10 kogwon ñutu liñ lo piyundya kilo wuwuju, nye lo ga'yu lo ryöryö, a nye lo totoggu lo ñakine ñaki.
- 11 Ta komonye, lon losu logon ko ñuro lonyit a piyundya sumuti, a i pirit na sumuti a kölumbö tindi lepeñ munu?
- 12 Kode ko nye a piyundya katulukuti a nye mo tindi lepeñ kito le?
- 13 A ko ta logon a ñutu lorok kulo deden tindu ñwajik kasu ño na'but, a bia parik Monye losu lo gwon ki lu mo titin ñutu logon a pija lepeñ kulo Mulökötyo Loke!
- 14 A Yesu inçe rikörö mulökötyo laron kaño logon a mumut. A nagon mulökötyo laron aje po kaño nu, a ñuto logon a mumut lo jambi jambu. A ñutu kulo sörji sörju.
- 15 Ama a kulye kase kulyani adi, Lepeñ riköddu mulökö lorok kaño ko riñit na Belejebula, duma lo mulökö lorok.
- 16 A kulye köti mörji lepeñ, 'dekan kweyet na po ki.
- 17 Ama nye inçe den yeyeesi kase a kulyani ko lepeñat adi, Tumatyanjin liñ nagon a korja 'börik kine kökörju, inçkoi, mede nagon a korja mugun murek na, ñina mede kakarju.
- 18 A ko Satani köti a korja mugun a tumatyan nanyit gwo'de ada? Kogwon ta kulya adi nan riköddu mulökö lorok ko riñit na Belejebula.
- 19 A ko nan riköddu mulökö lorok ko riñit na Belejebula, a ñutu kasu rikörö se kaño ko riñit niña? Nyenagon a se mo lo lilije kulya kasu.
- 20 Ama ko nan kita ko morinet lo Dun anyen riköddu mulökö lorok kaño, nyena dene ta den adi, Tumatyan na Dun 'diri aje yeñundya kasu.
- 21 A ko ñuto lo riñit a jupu tito möriesi a tiji kadi nanyit, nyena a ño kanyit liñ gwe 'bura.

- 22 Ama ko n̄uto logon ko rin̄it lwölwöñ lepeñ a po, a möröni ko lepeñ, a te'yi lepeñ, a 'dokoddi tito möriesi ti n̄uto logon yinikindyö mugun i se lo, a kokoroji toro'bo na ryakun nye kune.
- 23 Nye logon ti gwon köyö i swöt lo mömörö ko nan, a nye logon tine pependya ko nan i pirit na geleñ lo totorekindya.
- 24 A nagon mulökötyo lora aje po kaño ko n̄uto i mugun nu, a wöröjine i piritön nagon 'bak pion̄ gaga'yu yukan; a ko nye a ko ryö pirit a nye kulyani adi, Nan de yiyitwe köyö mede nagon nan po kata nu.
- 25 A nye ko 'dure, a nye ryeji nu kadi a reya a nake, ko a kukuna 'bura.
- 26 Nyena a nye iti tu a jondi kulye mulökö buryo logon a lorok lwölwöñ nye, a se liñ lupöni lukata a si'dani nyu; a gwiliñit lo n̄ilo n̄uto i 'dutet worani a lora parik lwölwöñ lo kokwe lu.
- 27 A nagon Yesu nyuñ jambu kine kulya nu, a nene n̄uto i kiden na lodir lo n̄utu kulyajine ki ko lepeñ adi, N̄uto na yuñundyö do na nagon do a nöggü kinasi kanyit kulo na a kalyöñi.
- 28 Ama a nye kulyani adi, Bia do kulya adi, N̄utu logon yiyiñ kulyaet lo N̄un ko 'de'dep nye kulo a kalyöñök.
- 29 A na momorundyö n̄utu jore ko Yesu ni nu, a nye kulyani adi, N̄utu ti na toberon a n̄utu lorok; se gaga'yu kweyet, ama kweyet mo ti kweki lepeñat ka'de kweyet na Yona.
- 30 Kogwon gwoso nagon Yona köju a gwon a kweyet i n̄utu ti Ninewe nu, nyena köti nan N̄uro lo n̄uto mo gwon a kweyet i n̄utu ti na toberon.
- 31 Mor na swöt lo Loki mo n̄in̄ien ki i lor 'duñet lo putet ko n̄utu ti na toberon, a mo 'duñöki kulya kase arabat, kogwon nye köju a po i 'dutet na kak i yinga na koñon na Solomona. nyena mete ta, n̄o duma kata ni nagon lwölwöñ Solomona.
- 32 N̄utu ti Ninewe mo n̄in̄ien ki i lor 'duñet lo putet ko n̄utu ti na toberon, a mo 'duñöki kulya kase arabat, kogwon se löpuggö töilyet kase ko tokujö na Yona; nyena mete ta, n̄o duma kokona ni nagon lwölwöñ Yona.
- 33 Lele n̄uto 'bayin logon mokakindya lombo a 'dele 'de nye, kode a muke muk ko kupö, ama nye togwi'dikin ki anyen n̄utu lo lupö kadi kulo böñö memet.
- 34 Konyen kulök a lombo lo mugun inot; ko konyen kulök a lo'but mugun inot liñ köti a jore ko parara; ama ko konyen kulök a lorok, köti a mugun inot gwe i mudwe.
- 35 Nyenagon meddi 'bura an parara na gwon konut i mugun na gwon a mudwe.

- 36 Ko mugun inot liŋ a jore ko parara, a lele swöt gwe 'bayin logon a mudwe, a nye 'bukuluŋ mo gwe a parara gwoso nagon lombo lo kokobbu parik tindi do parara na.
- 37 nagon Yesu aje tutuŋgö jambu nu, a lele Parusityo luŋgi lepeŋ i nyesu ko nye i pirit na geleŋ. Nyena a nye lupöni kadi a si'dakine kak i nyesu.
- 38 A Parusityo lo iŋge sörju na meddi nye lepeŋ a ko lalaju a kokwe na nyesu nu.
- 39 A Matat kulyani ko lepeŋ adi, Ta Parusijin lalaju kaŋo na kopojin ko na kalabajin; ama kasu lukata ta a jore ko ryaggu se ko ŋo narok.
- 40 Ta ŋutu lu'böŋ, Kagweyanit lo ŋutu ŋona a gweja kaŋo ka'de, a ko gweja lukata köti le?
- 41 Nyena tiki ta ŋo na gwon i lukata kune a 'dokesi; mete, a ŋo liŋ mo gwe a nake kasu.
- 42 Wöidio ta Parusijin! Ta 'dogga ko swöt topuokit lo nana ko lo mulukia logon a jiyö, se ko lo koropo liŋ na to'busarikin kinyo, ama a ta kölokindye 'duŋgö na kulya gwogwo se ko nyarju na Ðun. Kine ŋo a se nagon ta ködyö kokon, a gwe ti kölokin kunie a ko kona.
- 43 Wöidio ta Parusijin! Ta nyanyar si'daesi ti kokwe i kadijik momoresi, ko nyanyar romarikin i piritön gwöriesi.
- 44 Wöidio ta! Ta gwon gwoso gulömö nagon 'bak ŋo gwuluesi, a ŋutu wöroni kase loki a tine den adi se a gulömö.
- 45 A lele lo bodwat ti Saresi ti Mose waddi lepeŋ adi, Katodinönit, na jambi do kine kulya nu, do köti a yuyuggö yi parik.
- 46 A nye kulyani adi, Wöidio ta bodwat ti Saresi köti! Ta sobba ŋutu ko ŋo nagon pömöni i 'doko ama ta ko 'börik ti 'böŋ tandu ŋo lo 'do'doko kulo ko lele lo morin kasu.
- 47 Wöidio ta! Ta logon gweja gulömö ti nebijin logon merenyejin kasu köju a tatu kulu.
- 48 Nyena a ta totokorji adi ta a ruk konesi nagon merenyejin kasu aje kon kune; lepeŋat aje tatuja nebijin, a ta gweji gulömö kase.
- 49 Kogwon ŋina kwe Koŋon na Ðun a kulya adi, Nye mo susunyukin se nebijin se ko luyökä, a se mo tatune tatu kulye kase, a mo sasanye sasan kulye.
- 50 Ko ŋina kwe a ŋutu ti na toberon mo ropakine rima ti nebijin liŋ kase i kusik logon aje tatua suluja i gweya na kak kulo,
- 51 suluja i tatua na Ebele tojo ko tatua na Jakaria i kiden na pirit 'yuret na rubaŋgajin se ko pirit nake na rurwan. Inkoi, nan takindya ta adi, kine rima liŋ mo ropaki i kusik ti ŋutu ti na toberon.

52 Wöidio ta bodwat ti Saresi! Ta aje 'dumara kaŋo ŋaet lo kötumit nagon ŋutu lupö i kurundyö na kulya; ta ko 'börik a ko lupö nyin, a ta tenji ŋutu logon lupö lukata kulo.

53 A nagon Yesu aje lupundyö kaŋo i ŋinu kadi nu, a katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin suluje tiddya lepeŋ ko tomirikulan, a pipije lepeŋ ko kulya jore,

54 mörju domba lepeŋ anyen logga lepeŋ ko ŋo nagon lepeŋ ködyö jajamun kune.

Luka 12

1 Nyenagon i ŋinu diŋit na momorundye ŋutu alipan jore nu, a se gwe i toryok ko 'börik, a Yesu suluje kulya a kokwe ko ŋutu kanyit kajujumuk kulo adi, Kunyar ta kape ti Parusijin, kweja adi mumulugga nase.

2 Kogwon nene ŋo 'bayin na mukö nagon mo ti kweya, a nene ŋo gwe 'bayin na 'dela nagon mo ti dena;

3 nyenagon kulya na jam ta i mudwe kine mo yiya i parara, köti ŋo na moŋ ta i kadijik lukata i tonkwetan kune mo lalaiya i loteko ti kadijik.

4 Ta logon a julin kwe, nan takindya ta adi, An ta ko kujönö ta ŋutu logon tatuja kune mugunya, ama i mukök a tine bulö kondya nene ŋo köti.

5 Nan de kwekwekin ta ko ta ködyö kujönö ŋa: kujönöni ta Dun logon i mukök na tatuja a gwe ko riŋit i gubaddu na lepeŋ i Geena. Inkoi, nan takindya ta adi, kujönöni ta lepeŋ.

6 Liliitan muka nat ti gwörö ko milin murek le? Ama nene nase ti böŋörikin ko Dun i komoŋ.

7 Ma'di kupir kasu ti kusik liŋ aje kena. Ko kujönö ta; ta gwon ko 'bulit lwölwöŋ liliitan jore.

8 Nan takindya ta adi, ŋutu liŋ gelen gelen logon ruggö nan ko ŋutu i komoŋ kulo, nan Duro lo ŋuto köti mo ruru lepeŋat ko malaikajin ti Dun i komoŋ.

9 Ko ŋa lo renya nan ko ŋutu i komoŋ, lepeŋ köti mo rerenyarikin ko malaikajin ti Dun i komoŋ.

10 Dutu liŋ logon jambu kulya kwe ti Duro lo ŋuto arabat kilo mo pipitöki, ama ŋuto logon laundrya Mulökötyo Loke lo mo ti pitöki kwöŋ.

11 A ko ŋutu a joŋga ta i putet i kadijik momoresi, kode i komoŋ na mödirön ko na kimak, ko wiwinya ta adi ta de waddu ada, kode adi ta mo kulya ada,

12 kogwon Mulökötyo Loke mo totodinikin ta ŋo nagon ta ködyö jajam i ŋinu diŋit gwak.

- 13 A lele n̄uto i kiden na lodir lo n̄uto kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, taki lun̄aser lio anyen korakindya nan tito logon baba a kölökindya na twaji nye nu.
- 14 A nye waddi adi, Do n̄ilo n̄uto, n̄a lo 'burukindya nan kasu n̄erot a ka'dun̄önit kode a kakoranit?
- 15 A kirut lepeñ kulyani ko n̄uto kulo adi, Kunyar ta, ko ten̄gi ta 'börik i goma na n̄o liñ, kogwon ru na n̄uto ti gwon i tojore na toro'bo kanyit.
- 16 A nye jamakindye se lele lilim adi, Lele kwörinit kata logon melesen nanyit a radan kinyojin jore.
- 17 A nye yeyeji ko mugun adi, Nan kondya nyo, kogwon nan 'bak pirit 'delet na kinyojin kwe?
- 18 A nye kulyani adi, Nan de kondya sona. nan de duduk gugwö kwe kak a mo tetendi logon a dumalak, a nan mo 'de'yi 'bolot kwe se ko tito kwe kata;
- 19 a nan mo kulyani ko mugun adi, Nan gwon ko n̄o jore na 'dela a ti kin̄ajin jore. Ti nan yuke yukan, ti nan nyesi, ko ti möji, ko ti nan tulyöñgi mugun.
- 20 Ama a Dun kulyani ko lepeñ adi, Do n̄uto lu'bön̄, i lo tukwaje ködudwö inot de lulun̄uji kaño konut. A n̄o nagon do a tetenakin kine mo gwe a ti n̄a?
- 21 Nyena n̄uto logon a 'delakindya mugun tukwörien lo a gwe a ko 'de'ya tukwörien nanyit ko Dun, kulya kanyit mo gwon gwoso ti n̄ilo n̄uto.
- 22 A Yesu kulyani ko n̄uto kanyit kajujumuk adi, Nyena ko n̄ina kwe nan takindya ta adi, Ko wiwinya ta i kulya ti kinyo logon tindu ta i gwon jörun, ko ta nyesu nyo, kode i kulya ti bon̄gwat nagon ta jupukin kasu i mugunya.
- 23 Kogwon ru na n̄uto lwölwön̄ kinyo, köti mugunya lwölwön̄ bon̄gwat.
- 24 Yeyene ta korukan. se ti weja a tine n̄erja; se 'bak kadijik 'delesi kode gugwö; ama Dun lo tunyeju se. Ta ko 'bulit a duma bia parik lwölwön̄ kwen!
- 25 Lon n̄uto losu logon wiwinyesi kanyit bubulo julakindya lokiliñ gelen̄ i ru nanyit le?
- 26 Nyena ko ta ti bulö kondya ma'di n̄o na'dit parik, a ko nyo nagon ta wiwinya i kulya ti kunie n̄o?
- 27 Yeyene ta köturön̄ ti mu'diñ ko se 'durundyö ada; se ti kita kode wiwijö waratat, ama nan takindya ta adi ma'di Solomona ko minyo lonyit liñ a ko jupu kwekwelen gwoso nene na kine köturön̄.
- 28 Nyena ko Dun tojubbu döru lo mu'diñ sona logon a lodon i lo lor lo a kotumalu namarikin kimañ, bia parik a nye mo tojubbi ta, ta n̄uto logon ko yupet a na'dit kilo!

- 29 An ta ko ga'yu ta ɲo nagon ta nyönyö, kode ɲo nagon ta mamat; an ta wiwinya i töilyet.
- 30 Kogwon jurön liɲ ti kak gaga'yu kine ɲo; ama Monye losu deden adi ta 'de'dekan kine ɲo.
- 31 Kölumbö ga'yi ta ga'yu anyen lepeɲ lo tumatyan ko ta, a kirut kine ɲo mo 'yalakine ta.
- 32 Ta teɲ na'dit na yidin, ko kujönö ta, kogwon Monye losu lyölyöɲön i tindu na ta na Tumatyan.
- 33 Tugwörji ta ɲo kasu, ko 'doggi ta 'doggi. Tetenakindye ta 'börik likitiet ti gurut logon ti körju, kweja adi a tukwörien na ki nagon ti 'baka, i pirit nagon kolanit ti yeɲga kata kode kokora i nyesu nu.
- 34 Kogwon i pirit na gwondi tukwörien inot kata nu, a töili ilot köti gwe nyu.
- 35 Kukunaki ta 'börik ajo ko ti lombojin kasu tulene tule,
- 36 gwe ta gwoso ɲutu logon mömöndu yitwe na дума lose i budu yemet, anyen ko nye a 'dur a totoggi kötumit, a se ɲaki ɲakin lepeɲ 'de'de.
- 37 Kulo kölipönök a kalyöɲök logon дума lose ryö gwon i tiju na pori nye nu; 'diri nan kulya ko ta adi nye mo kukunakindya mugun ajo a mo tosi'daji lepeɲat i nyesu, a nye mo pondi po i yekakindya na lepeɲat.
- 38 A ko nye mo 'dur kode i ɲerot na tukwaje kiden kode i ɲerot na baɲun na kak a ko ryeni lepeɲat i tiju, kilo kölipönök a kalyöɲök!
- 39 Ta deden 'bura adi ko monye kadi ködyö a den saa nagon kolanit popori na nye ködyö tine kölökin kadi nanyit i turöji lukata.
- 40 Ta köti ködyö gwon ajo, kogwon nan Duro lo ɲuto mo popo i diɲit nagon ta a ko yendi nan nu.
- 41 A Petero piye Yesu adi, Matat, ɲilo lilim do jamakin yi kode i ɲutu liɲ?
- 42 A Matat waddi adi, Taki nan, kölipönit lo yiyiniki i kita ko a lokoɲ a ɲa, logon дума lonyit a sarakindya i meddya na mede nanyit, i korakindya na kulye kölipönök kinyo i diɲitan na'but?
- 43 Kölipönit gwoso ɲilo a kalyöɲi logon ko дума lonyit a 'dur a ko ryeji nye i kondya na kita nanyit.
- 44 'Diri nan takindya ta adi, nye mo sarakindya lepeɲ i meddya na ɲo kanyit liɲ.
- 45 Ama ko ɲilo kölipönit a kulya kanyit i töili adi, Duma lio a karakin diɲit a najo, a nye suluje 'biddyö kölipönök lyan se ko wate, a nyesi nyesu, a möji möju, a mere meran,

46 a дума lo ñilo kölipönit mo 'dure i lor logon nye a ko yinikin lu ko i diñit nagon nye a ko denun, a mo totoggi lepeñ ka'de ka'de, a mo tindi lepeñ i ñarundya na pirit na ñutu logon ti yiniki.

47 Kölipönit logon a den 'deket na дума lonyit lo ama a tine tetendya ajo, a gwe a ko kondya gwošo na 'deggi дума lonyit nu, nye mo 'bi'bitö kurubasi jore;

48 ama nye logon a ko den 'deket na дума lonyit lo a inge kondya ño nagon jujukin 'bitörikin lepeñ, a nye mo 'bitökine ku'dik. Ñutu liñ logon a tiki jore kulo a ño jore mo 'dekarikin 'dekarikin kase; nye logon a wuki jore lo a ño jore mo piyarikin lepeñ.

49 Nan a po i mokakindya na kimañ i na kak, a ko ködyö lepeñ aje tule!

50 Nan gwon ko batisimo nagon nan ködyö babatisari na, nan a ri'diki ada tojo ko nye a temakindya!

51 Ta ñona yeyeju adi nan a po i jondya na taliñ i na kak le? Nan takindya ta adi, 'Bayin, ama kölumbö nan a po ijondya na koret !

52 Kogwon suluja soñinana ñutu mukanat kase midi mo kokora, ño naron korja ñutu musala ko ñutu murek, a korji ñutu murek ko ñutu musala;

53 a monye mo korani ko ñuro lonyit, a ñuro mo korani ko monye; a ñote mo korani ko ñuro nanyit, a ñuro mo korani ko ñote nanyit; a moken mo korani ko nakwan na tore, a nakwan na tore mo korani ko moken.

54 A Yesu köti kulyani ko lodir lo ñutu adi, Ko ta meddya 'diko ñiun i swöt lo tokotyañ 'de'de a ta kulyani adi, Kudu de 'do'don, a nye 'done 'don.

55 A na meddi ta köbuñöt lo swöt lo loki i wukundyö nu, a ta kulyani adi, Koloñ de sasa'yu, a nye sa'yi sa'yu.

56 Ta kamumulukak, ta deden gwulu'yu kak ko 'diko; a kirut nyo a ta tine den gwulu'yu na diñit na soñinana na?

57 Nyo ta ko 'börik ti bulö lilija ño nagon a na'but?

58 A na tiri do i pirit na geleñ ko miriku ilot nu, i kiko mörji parik i tetendya na kulya kasu ko lepeñ, an nye ködyö ko jikörö do ko ka'duñönit lo kulya i komoñ, a ka'duñönit putukindye do ko дума lo kadi rereket i könin, a дума lo kadi rereket mo gubaddi do i rereka.

59 Nan takindya do adi, do mo ti kölwe kwöñ tojo ko do a rop milinte na 'dutet.

Luka 13

1 Nyena i ñinu diñit gwak a kulye ñutu gwe nyu logon takindya Yesu kulya ti ñutu ti Galilaya logon Pilato a tindu rima kase i 'buköki i pirit 'duñet na rubaᅅgajin.

- 2 A nye waddi se adi, Ta yeyeju adi kilo ntu ti Galilaya a katoronyak lwöwön kulye ntu liñ ti Galilaya le, kogwon se a ñonga kine ño?
- 3 Nan takindya ta adi, 'Bayin sona; ama ko ta a ko löpuggö töilyet a ta liñ mo twatwane sona gwošo lepeñat.
- 4 Kode ntu puök wot budök logon bilili lo gwon Siloama yu lo a 'doro ko lepeñat loki a tatuje se, ta yeyeju adi se ñona a ntu lorok parik lwöwön kulye ntu liñ lo si'da Yerusalema kulo le?
- 5 Nan takindya ta adi, 'Bayin sona; ama ko ta a ko löpuggö töilyet a ta liñ mo twatwane sona gwošo lepeñat.
- 6 A Yesu kulyani ko lepeñat ko lo lilim adi, Lele ntu gwon ko ki'bi logon a 'yutuki kanyit i luköbi na kaden ti binyo, a nye pondi i ga'yu na ludweki i ñilo ki'bi, ama a nye gwe a ko ryö.
- 7 A nye kulyani ko ntu lo tiki i kurju lo adi, Mete, kilo kiñajin musala nan a po i lo ki'bi i ga'yu na ludweki, ama a nan gwe a ko ryö. Tukuki nye kak. Nyo nye muggö kak ko kana?
- 8 A ntu lo waddi lepeñ adi, Duma lio, kölöki lepeñ i lo kiña köti, a nan mo 'boggi mukök nanyit a tindi woro kata;
- 9 nyena ko nye mo a radan 'bura a mo gwe a na'but, ama ko ti gwon sona, a do mo tukukindye lepeñ kak.
- 10 A Yesu gwe i todindyö i nene kadi momoret i lor lo Sabata.
- 11 A nene ntu gwe nyu nagon a gwon ko mulökötyo lo tomunyan kiñajin puök wot budök, logon tindu lepeñ gwon a namunyan, a nye gwe dula, a tine bulö riundyö mugun ki kwöñ.
- 12 A na meddi Yesu lepeñ nu, a nye luñundye lepeñ kanyit ni, a kulyani adi, Do ñina ntu, tomunyan inot aje laka;
- 13 a nye sopakindye könisi kanyit ko ñina ntu ki, 'de'de a ñina ntu riundyö mugun ki gwogwo a suluje pupurja Ñun.
- 14 Ama a duma lo kadi momoret inge woran kogwon Yesu aje toke'ya i lor lo Sabata, a kulyani ko lodir lo ntu adi, Perok buker kata logon a kitaesi, po ta i kilo perok i tokela, ti gwon i lor lo Sabata.
- 15 A Matat waddi lepeñ adi, Ta kamumulukak, ta liñ gelen gelen ti yukuundyö dwönin kasu kode kaineke kasu i gorwat, anyen jon se i möju na pion i lor lo Sabata le?
- 16 Nyena na ntu nagon a nyakwari na Abarayama na, nagon Satani a rerek ko kiñajin puök wot budök na, ti nye ködyö gwe ti laka i rerekesi kanyit i lor lo Sabata le?

- 17 A na kulyari nye sona nu, a merok kanyit liŋ yune yu kusik, a lodir lo ŋutu liŋ lyöŋi lyöŋön ko ŋo liŋ temejik nakwekwelen na kon lepeŋ kune.
- 18 A Yesu piŋe adi, Tumatyan na Ðun gwon gwoso nyo? Nan de tojuŋin lepeŋ i nyo?
- 19 Nye gwon gwoso nyomotti lo kiteta logon lele ŋuto a 'dumun a gubakindye kanyit i melesen, a nye 'durje 'durjö a worani a ködini, a kwen sakani i kenia kanyit.
- 20 A Yesu köti piŋe adi, Nan de tojuŋin Tumatyan na Ðun i nyo?
- 21 Nye gwon gwoso kape logon nene ŋuto a 'dumun a ŋolakindye i pelela musala ti lojiet lo wi'di tojo liŋ a yu.
- 22 A Yesu wöröjine i köjinö ko i turön totodinöddu na tiri nye Yerusalema nu.
- 23 A lele ŋuto piŋe lepeŋ adi, Matat, ŋutu ku'dik mo lo lwökö le? A nye waddi se adi,
- 24 Mörji ta lupöri kötumit nagusu, kogwon nan takindya ta adi, ŋutu jore mo gaga'yu lupö lukata ama a se mo tine bulö.
- 25 A nagon monye kadi aje ŋien ki ko aje kindu kötumit nu, a ko ta gwo'dan kaŋo a totoggi kötumit, a kulyani adi, Matat, ŋaki yi, a nye mo waddi adi, Nan a ko den ko ta po ya.
- 26 A ta kirut mo kulyani adi, Yi aje nyesu ko a möju ko do i pirit na gelen, a do iŋge todindyö kayan i kikolin.
- 27 Ama a nye köti mo kulyani ko ta adi, Nan a ko den ta ko ta po ya. Wuddye ta wuddya köyö i komoŋ, ta ŋutu liŋ logon a kakonak ti toronjin.
- 28 A ta mo gwine gwien a ŋirje kala nyu, na meddi ta Abarayama, ko Yisaka, ko Yakobo se ko nebijin liŋ i Tumatyan na Ðun nu, ama a ta ko 'börik kasu mo lo kinikine kaŋo.
- 29 A ŋutu mo pondi i swöt lo 'yure, ko i swöt lo tokotyay, ko i swöt lo lobot, ko i swöt lo loki, a mo si'dakine i nyesu i Tumatyan na Ðun.
- 30 Iŋkoi, kulye logon a ti 'dutet mo gwe a ti kokwe, a kulye logon a ti kokwe mo gwe a ti 'dutet.
- 31 A i ŋinu diŋit gwak a kulye Parusijin pondi ko Yesu ni, a takindye lepeŋ adi, Diörö kaŋo ni ko iti tu; kogwon Erode 'de'dekan tatuja do.
- 32 A nye waddi se adi, lti ta ko takindye ta ŋilu likito adi, I lo lor ko ko'bure nan ririkörö mulökö lorok kaŋo, a totoke'yi ŋutu, a i perok musala a nan mo tutuŋge kita nio.
- 33 Nyenagon nan agu ködyö tutu i lo lor ko kotumalu ko molu lu, kogwon nebi ti bulö tatua i nene pirit kwöŋ ama tatua Yerusalema.

34 A, Yerusalema, Yerusalema, ntu kulök a katatuak ti nebijin, a gugubuje ntu logon a sunyuki do kilo ko nrupö! Dinjan muda nagon nan 'de'dekan sukundyö njawik kulök köyö ni i pirit na gelen, gwoso sukuri nagon sukökindyö torela kanyit i köpukön na, ama a ta tine 'bön!

35 Mete ta, kadi nasu a kölöki ta kana. Nyena nan takindya ta adi, ta mo ti met nan tojo ko dinjan a po nagon ta kularyi adi, Ti nye lo po i karin ti Matat lo 'boriani 'boria.

Luka 14

1 A ko gwe sona i Sabata, a Yesu iti ko lele duma lo Parusijin mede i nyesu, a se dirje lepenj go.

2 Mete, a lele ntu logon njonjona ko kadu'ba gwe nyu kanyit i komonj.

3 A Yesu pije bodwat ti Saresi ti Mose se ko Parusijin adi, Saret a ruk adi ntu bubulö tokela i lor lo Sabata kode 'bayin?

4 Ama a se yinani taliñ. A nye moggi ntu lo, a toke'yi lepenj a sonyoddi lepenj.

5 A kirut nye pije lepenjat adi, Ko lele losu kaine nanyit kode dwöt lonyit a 'dororo i kidi i lor lo Sabata, nye njona ti pikun lepenj kaño 'de'de le?

6 Nyena a se tine bulö waddu lepenj i kine kulya.

7 A na meddi Yesu ntu logon a lunjwe kulo i wu'yö na si'daesi nagon kukuka kunu, a nye kulyani ko lepenjat adi,

8 Ko lele ntu a lunju do i budu lo yema an do ko si'daki i si'daet nagon kukuka, kode njona lele ntu a lunjwe logon twötwöi lwölwöñ do,

9 a kirut monye budu logon a lunju do se ko njilo ntu mo pondi po a kulyani ko do adi, Kölöki njilo ntu pirit, a kirut do suluje tu i si'daki i si'daet na 'dutet ko yu na kwe.

10 Ama ko do a lunju, iti, si'dakine i si'daet na 'dutet, anyen ko monye budu a po a nye mo takindye do adi, Ju lio, iti nerot. A kirut do mo bulani bula i komonj na ntu linj logon si'da ko do i pirit na gelen kulo.

11 Kogwon ntu linj logon toduma'yu 'börik kilo mo toto'dita, ama nye lo to'diddya mugun lo mo totodumala.

12 A Yesu köti kulyani ko ntu logon a lunjundya lepenj lo adi, Ko do kondya rorwe lo tuparan kode lo tokotyañ, ko lunju julin kulök, kode lunjosurök, kode karu kulök, kode maratejin logon a kwörinikö, an se köti mo ko lunju do a do aje ropaki.

13 Ama ko do kondya rorwe lunji ntu lomerika, ko ntu logon a babatatu, ko nodeki, se ko mo'dokeno;

- 14 a do mo gwe a kalyöñi, kogwon se 'bak ño logon ropakindye do; kogwon do mo roropaki i diñit nagon ñutu lo rigwo mo ñinjen i twan nu.
- 15 A lele lo kilo ñutu logon si'da ko Yesu i nyesu lo, ko yinje kine kulya, a nye kulyani ko Yesu adi, Nye lo nyesu i Tumatyan na Dun lo a kalyöñi!
- 16 A Yesu kulyani ko lepeñ adi, Lele ñuto a tetendya rorwe duma a luñgi ñutu jore.
- 17 A nagon kinyo aje jo dera nu, a nye sonde kölipönit lonyit i luñgu na ñutu logon a luñu kulo, adi, Po ta, kogwon kinyo aje jo.
- 18 A se liñ gwe ko yeyeet geleñ a suluje 'buruddu 'börik kaño. A lele lo takindye ñuto lo sonyo lo adi, Nan a gwörundyö melesen; nan agu ködyö tu i meddya. Nan mo'yu do ti do böñö kölorö nan.
- 19 A lele lo kulyani adi, Nan a gwörundyö dwönin puök logon kurju murek murek. Nan lo tu i mörju na se. Nan mo'yu do ti do böñö kölorö nan.
- 20 A lele lo kulyani adi, Nan pete yemba nakwan, nyena ko ñina kwe nan ti bulö tu.
- 21 A kölipönit lo yitwene bot a takindye duma lonyit kine kulya. A kirut monye 'bañ wore woran, a kulyani ko kölipönit lonyit lo adi, lti 'de'de i kikolin ko i gwokiot ti köji, ko jondi lomerika ni, ko ñutu logon a babatatu, ko mo'dokeno se ko ñodeki.
- 22 A kölipönit lo kulyani adi, Duma lio, nan aje kon ño nagon do aje sarakin kune, ama pirit nyuñ gwon kata.
- 23 A duma lo kulyani ko kölipönit lonyit lo adi, lti i kikolin ti jur ko i gwokiot, ko ri'diundye ñutu i po ni, anyen kadi nio jore.
- 24 Nan takindya ta adi, Lele lo kilo ñutu logon kokwe a luñwe kilo 'bayin logon de wawañ kinyo lo rorwe lio.
- 25 A ñutu jore parik moraddi ko Yesu, a nye wöriñöjjine ko lepeñat yu, a kulyani adi,
- 26 A ko lele ñuto po köyö ni a tine mandu monye lonyit, kode ñote, kode nakwan, kode ñwajik, kode luñasirik, kode kiasirik, ma'di mugun nanyit, a nye köti tine bulö gwon a ñuto lio kajujumunit.
- 27 Ko ñuto a ko 'doggu ködini na görö nanyit a kepoddi nan, a nye tine bulö gwon a ñuto lio kajujumunit.
- 28 Lon losu logon 'de'dekan 'duggö bilili lo kadi, a tine si'daki kak a kokwe i denundya kaño ko jonnga gurut muda? Lepeñ ködyö deden ko nye ñona gwon ko gurut nagon tetemakindya i tutuñgö na ñinu kadi,
- 29 anyen i diñit nagon nye aje tindu pipilesi ti kadi a tine bulö tutuñgö lepeñ nu, an ñutu liñ lo meddya kulo ko suluja kwekweni ko lepeñ adi,

- 30 Dilo nuto a suluja 'dukö ama a nye tine bulö tutuñökindyö.
- 31 Kode lon mor logon tu i mörö ko lele mor, a tine si'daki kak a kokwe i yeyeju kode nona ntu alipan puök jujukin anyen nye tu i mörö ko nuto logon po ko ntu alipan merya murek lo?
- 32 A ko nye ti jukin, a nye yökiöddi ntu, na gwondi mor nyuñ pajo nu, anyen tu piyundya kikolin lo tetenari taliñ.
- 33 Nyena köti lele losu 'bayin logon bubulö gwon a ntu lio kajujumunit ko nye a ko paju ño kanyit liñ.
- 34 'Balañ a na'but, ama ko 'balañ a wora pötö, nye bubulö to'busa ada?
- 35 A nina 'balañ gwe 'bak 'bulit i kujöñ kode i ki'dirö, a ntu gubaddi nye mu'diñ. Duto logon ko swö yinjesi ti nye yinje kine kulya.

Luka 15

- 1 Nyena a kapepenak ti usur se ko katoronyak liñ gwe i mimijörö nyona ko Yesu yu i yinje na lepeñ.
- 2 A Parusijin se ko katodinök ti Saresi ti Mose suluje wiwinya momoña adi, Lo ntu wuju katoronyak a nyesi ko se i pirit na geleñ.
- 3 Ama a nye jamakindye lepeñat lo lilim adi,
- 4 Ko lele losu gwon ko köbilu mia geleñ a nene nase geleñ inje likin, nye nona ti kölökin merya buñwan wot buñwan kune i yöbu a galaddi na nagon aje likin na tojo ko nye a ryö lepeñ le?
- 5 A na ryeji lepeñ nye nu, a nye kalakindye lepeñ kanyit i murut, a lyöñi lyöñön;
- 6 a nagon nye aje yitwe mede nu, a nye lulunji julin kanyit se ko maratejin kanyit i pirit na geleñ, a kulyani ko lepeñat adi, Lyöñi ta ko nan, kogwon nan aje ryö köbilityo nio nagon aje likin na.
- 7 Nyena nan takindya ta adi, Lyöñön köti mo kata ki yu ko lele katoronyanit geleñ a löpuggö töili lwölwöñ ntu merya buñwan wot buñwan logon ko löti lo rigwo logon kulya kase 'bayin i löpuggö na töilyet.
- 8 Kode köti, ko nene nuto gwon ko kamisajin puök, a ko nye a tolikin nene geleñ nye nona ti mokakindya lombo, a reji kadi, a ga'yi ga'yu 'bura, tojo nye a ryö lepeñ le?
- 9 A nye ko ryeji, a nye lulunji julin se ko maratejin kanyit i pirit na geleñ, a kulyani adi, Lyöñi ta ko nan, kogwon nan aje ryö kamisa nio nagon aje likin na.
- 10 Nyena nan takindya ta adi, Köti malaikajin ti Dun lyölyöñön ko lele katoronyanit geleñ a löpuggö töili.

- 11 A Yesu kulyani adi, Lele n̄uto kata ko n̄wajik lyan murek.
- 12 A n̄uro loponi lo kulyani ko monye adi, Baba, koraki nan toro'bo nagon nan mo rurut. A nye korakindye se toro'bo kanyit.
- 13 A i mukök nagon a ko jon̄ga perok jore a n̄uro loponi lo tugwörji toro'bo kanyit liñ, a jölöni i jur lo pajo, nyu a nye tutun̄ge kine gurut kanyit ko gwiliñjit lonyit lora.
- 14 A nagon nye aje tutun̄gö n̄o liñ nu, a dyan̄ duma lo 'duki i n̄ilujur 'bukuluñ, a nye suluje magora.
- 15 A nye iti tu a morakindye mugun ko lele lo n̄utu ti n̄ilu jur, a n̄ilu n̄uto son̄di lepeñ kanyit i pirit yukit na wuryö.
- 16 A n̄ilo n̄uro 'deke toyimönöju mugun ko ka'bon̄go ti ludweki na nyö wuryö kune; a n̄uto gwe 'bayin lo tindu lepeñ nene n̄o.
- 17 A nye ko dene mugun a kulyani adi, Kölipönök muda logon baba ropakin i kita logon kinyo lose a duma pipitundyö, a nan lo twane ni ko magor?
- 18 Nan de n̄in̄jen a iti ko baba yu, a nan mo kulyani ko lepeñ adi, Baba, nan a konakindya Dun arabat ko do köti,
- 19 a nan köti tine jukin luñu a n̄uro ilot kwön̄. Konakindye nan gwoso lele lo n̄utu kulök lo roropaki i kita.
- 20 Nyena a nye n̄ine n̄ien a iti ko monye yu. A nagon nye nyun̄ gwon pajo nu, a monye metundy e lepeñ popo, a wone konyen ko lepeñ; a nye wöki wökön a kalabbi lepeñ, a 'biundy e lepeñ.
- 21 A n̄uro lo kulyani adi, Baba, nan aje konakindya Dun arabat ko do köti, a nan köti tine jukin luñu a n̄uro ilot kwön̄.
- 22 Ama a monye takindye kölipönök kanyit adi, Nyon̄gi ta jon̄dya bon̄go na'but parik, ko tojubbi ta lepeñ, ko sukindye ta katimanti kanyit i morinet ko kamuka kanyit i mokosi.
- 23 Jon̄di ta dwöt logon a 'bañ, ko 'dun̄ge ta nye, ko ti yi nyesi, ko ti yi lyön̄ji ta lyön̄ön̄,
- 24 kogwon lo n̄uro lio köju gwoso logon a twan ko aje ru köti, nye köiu a likin ko aje nye köti. Nyena a se suluje lyön̄ön̄.
- 25 Ama a n̄uro logon a kayu lo gwe i melesen, a na pori nye a gwe nyona ko 'dur mede nu, a nye yin̄ge n̄utu yoyolo ko gwogwoja.
- 26 A nye luñgi lele lo kölipönök a piye ko kinu kulya a nyo.
- 27 A kölipönit lo waddi lepeñ adi, Luñösur aje yitwe, a munyi in̄ge 'dun̄gö dwöt logon a 'bañ kogwon n̄uro a yeñundya mede 'bura 'bak nene n̄o naron. Ama a nye wore woran a tine 'bön lupö kadi.

- 28** A monye lonyit lupundye kaŋo a mamandi lepeŋ adi, Lupöni kadi.
- 29** Ama a nye waddi monye adi, Mete, kilo kiŋajin liŋ nan kitakindya do gwoso 'dupiet, a nan gwe a ko laundya lele saret ilot kwöŋ; ama a do kwöŋ gwe a ko tikin nan ma'di kiloloŋ anyen nan ködyö lyölyöŋön se ko julin kwe.
- 30** Ama a na yitwe'i ŋilo ŋuro ilot, logon a kökörökin tukwörien inot i ŋutu wate nagon a kawutejin kunu, kölumbö a do 'duŋökindye lepeŋ dwöt logon a 'baŋ.
- 31** A monye kulyani ko lepeŋ adi, Duro lio, yi ŋupi gwon ko do. Do kwe liŋ a kunök.
- 32** Yi agu ködyö lyölyöŋön ko nyonyola, kogwon lo luŋösur köju gwoso logon a twan ko aje ru köti, nye köju a likin ko aje rye köti.

Luka 16

- 1** A Yesu köti kulyani ko ŋutu kanyit kajujumuk adi, Lele kwörinit kata lo gwon ko kamemetanit lo meddya mede nanyit. Dilo ŋuto a ŋöki ko дума lonyit i komoŋ adi lepeŋ a körju tito.
- 2** A kwörinit lo luŋgi lepeŋ, a piŋe lepeŋ adi, Do a nyo nagon nan a yiŋ i kulya kunök? Kene ken ŋo na saraki konut i könin kune, kogwon do kwöŋ tine yeŋon gwon a kamemetanit.
- 3** A kamemetanit lo kulyani ko mugun adi, Nan kondya nyo kogwon дума lio 'deke riköddu nan kaŋo i kita? Nan 'bak riŋit kurit, ko köti kwe nio yuyu i ŋoŋolija.
- 4** Nan a den ŋo nagon nan de kokon, anyen ko nan a 'dumaji kaŋo i kita, a ŋutu böŋö wuji nan kase i midijik.
- 5** Nyena a nye luŋgi ŋutu liŋ geleŋ geleŋ logon a kurjö ŋo ti дума lonyit. A nye piŋe lo kokwe lo adi, Do a kurjö muda ko дума lio?
- 6** A nye waddi adi, Nan a kurjö 'burutikö mia geleŋ ti welet. A kamemetanit lo takindye lepeŋ adi, 'Dumundye waraga inot na möri; si'dakine kak 'de'de, ko wurje adi, 'Burutikö merya mukanat.
- 7** A nye piŋe lele adi, Ama do köti a kurjö muda? A nye waddi adi, Nan a kurjö gugwö lo'di'dik mia geleŋ ti 'bolot. A nye takindye lepeŋ adi, 'Dumundye waraga inot na möri, ko wurje adi, Gugwö lo'di'dik merya budök ti 'bolot.
- 8** A дума lo pupurje kamemetanit laron lo kogwon nye aje kondya ko koŋon. Kogwon ŋutu ti na kak a lokoŋ i konesi kase ko 'börik lwölwöŋ ŋutu ti parara.
- 9** Nan takindya ta adi, Tojuline ta ko ŋutu ko tukwörien naron na na kak, anyen ko nye a 'baka a se böŋö wuji ta i midijik na yeŋ nyin.
- 10** Nye logon yiyiniki i ŋo ku'dik parik lo köti yiyiniki i ŋo jore, ama nye logon ti yiniki i ŋo ku'dik parik lo köti ti yiniki i ŋo najore.

- 11 Nyenagon ko ta ti bulö yiniki i tukwörien naron na na kak, ta bubulö yiniki ada i tukwörien na to'diri?
- 12 Köti ko ta ti yiniki i ño ti lege, a ña mo lo tindi ta ño nagon a kasu?
- 13 Lele kölipönit 'bayin logon bubulö kitakindya ñutu murek; kogwon kode nye mandu lele a nyarji lele, kode nye twöju lele a laundye lele. Ta ti bulö kitakindya ko Ðun ko tukwörien.
- 14 A Parusijin logon nyanyar gurut kulo, ko yingge kine kulya liñ, a se kweni'e kweni'e Yesu 'dö'döju.
- 15 A Yesu kulyani ko lepenat adi, Ta kilo a se logon to'buddya 'börik ko ñutu i komoñ, ama Ðun deden töilyet kasu, kogwon ño nagon ñutu bubu parik na Ðun maman parik kanyit i metet.
- 16 Saresi ti Mose se ko ño na wur nebijin köju kunu kata tojo ko diñit na Yoane, nyena suluja i ñinu diñit Lone Lo'but lo Tumatyan na Ðun a tokuöji, a ñutu liñ geleñ geleñ ri'diaddi 'börik i lupö lukata.
- 17 Ama ki ko kak pölilyö i likin lwölwöñ 'doro na kotet geleñ na leta geleñ i Saresi.
- 18 Ðuto logon yandu nakwan nanyit, a yembi nene, nye a lup lepen. Ðuto logon yemba ñuto nagon a yanya na nye a lup lepen.
- 19 Lele kwörinit köju kata logon jupu boñgwat na'bule ti waratat naparere, a nye nyesi nyesu abur perok liñ.
- 20 A lele lomeri gwe kata logon karin kanyit a Lajaro logon ko 'dikasin jore, a nye ingge topiriki i kötumit na ñilo ñutu.
- 21 A nye 'deke 'dekan tunyei ko pitönö ti kinyojin na 'do'do kak ko kwörinit i misa, iñkoi, a 'dionjin wöröni i dadanngu na 'dikasin kanyit kune.
- 22 A gwe sona a lomeri lo twane twan, a malaikajin 'dokoddi lepen ki yu tojo ko Abarayama i merete, i pirit na bubula, a kwörinit lo köti lo twane, a nukani nuka.
- 23 A na tomieni nye i pirit na mulökö nu, a nye dirje ki, a meddi Abarayama gwon pajo, ko Lajaro kanyit i merete.
- 24 A nye gwine adi, Pon Baba Abarayama, wone konyen ko nan, ko sunyundye Lajaro anyen nye böñö ko sukindyö kwe na morinet lonyit i pionj i toligga na ñedep lio, kogwon nan lo totomie i na kimañ.
- 25 Ama a Abarayama waddi adi, Duro lio, yiyiundye adi, Köju i gwiliñit inot do wuju ño na'but kunök. a Lajaro wuji ño narok; ama soñinana nye lo kölumbö sukani suka ni, a do ñilo tomieni tomie.

26 Wat kine ño liñ, wi duma a göröki i kiden nikañ ko ta, anyen ñutu lo gwon ni logon 'dek lañaddu kasu ñini kilo böñö gwon ti bulö lañaddu, köti anyen lele ñuto gwon ti bulö lañundya kayañ ni.

27 A nye kulyani adi, A ko sona pon baba, nan mo'yu do anyen do böñö sonyoddu Lajaro ko baba mede,

28 kogwon nan gwon ko luñasirik mukanat, anyen nye böñö tu kukuju se parik an se köti ko 'dur i na pirit tomiet.

29 Ama a Abarayama waddi adi, Se kulu gwon ko Saresi ti Mose se ko ño na wur nebijin kune, ti se yingge lepeñat.

30 Ama a nye waddi adi, 'Bayin pon baba Abarayama; ama ko lele lo lo twatwa a tu ko lepeñat yu, a lepeñat mo löpugge töilyet.

31 A Abarayama waddi adi, Ko se ti 'bön yingga Saresi ti Mose se ko ño na wur nebijin kune, ma'di ködyö ko lele ñuto a ñien i twan a se tine löpukundyö.

Luka 17

1 A Yesu kulyani ko ñutu kanyit kajujumuk adi, Do na lokundya ñutu i torondya kune 'diri agu mo popo, ama wöidio i ñuto logon kine ño po ko lepeñ.

2 Ködyö a na'but ko lepeñ a toraki kijo kanyit i murut, a nye gubajine i tör, lwölwöñ nagon nye lokundya lele lo kilo ñwajik lo'di'dik i torondya.

3 Kunyar ta 'börik; ko luñösur a kondya arabat riñe riñ lepeñ, a ko lepeñ a löpuggö töili, pitöki lepeñ.

4 A ko nye a konakindya do arabat dañin buryo i lor gelen, a yitwene konut ni dañin buryo a kulyani adi, nye a löpuggö töili, do agu ködyö pipitökin lepeñ.

5 A luyökie kulyani ko Matat adi, 'Yalaki yi nene yupet!

6 A Matat waddi adi, Ko ta gwon ko yupet ma'di a na'dit gwoso nyomotti lo kiteta, ta bubulö kulya ko lo ki'bi adi, Gwunyu mugun kaño ko 'yutuki mugun i tör, a nye ködyö yingge ta a kondi sona.

7 Ko lele losu gwon ko kölipönit lo kukurju kode lo yuggu köbilu, a na pori lepeñ mu'diñ nu, do ñona bubulö takindya lepeñ adi, Pondi 'de'de ko si'dakine kak i nyesu le?

8 Dilo ñuto ñona de ti kulya adi, Tetenakindye nan kinyo, ko kukunaki mugun 'bura, ko yekakindye nan tojo ko nan a nyesu ko a möju; a i mukök a do de nyesi nyesu ko a möji möju le?

9 Lepeñ ñona titindu kölipönit tinate kogwon nye aje kon ño na saraki kune le?

10 Nyena ta köti, ko ta aje kondya ño liñ na saraki ta kune, kulyani ta adi, Yi a kölipönök logon 'bak 'bulit; yi a kondya kita nikañ ka'de.

- 11 A gwe sona, na tiri Yesu i kiko lo tu Yerusalema nu, a nye lwönöddi i kiden na Samaria ko Galilaya.
- 12 A na tulöddi nye i lele tur nu, a ntu puök ti rimajin rume ko lepenj. A se gwo'de pajo,
- 13 a lunji ko gworolo lobot adi, Yesu Matat, wone konyen ko yi.
- 14 A nye ko meddi se, a kulyani ko se adi, lti ta i kwekindya na 'börik ko koanejin.
- 15 A lele lose ko dene mugun adi nye a tokela, a yitwene bot pupurundya Dun ko gworo lobot;
- 16 a nye 'dorone kak ko komonj nanyit ko Yesu i mokosi, a kulyani adi, Tinate. Duto lo a Samariatyo.
- 17 A Yesu pije adi, Duto puök a ko tokela le? Kuliya bunwan kulo?
- 18 Kulye a ko yitwe i pupurja na Dun ama tunj lo lwakatyo le?
- 19 A nye kulyani ko ntu lo adi, Dine ki ko iti tu. Yupet inot a lwöggü do.
- 20 A na pije Parusijin Yesu adi, Tumatyan na Dun molu popo nanu nu, a nye waddi lepenjat adi, Tumatyan na Dun ti po memetwe.
- 21 A ntu mo tine kulya adi, Meddi, Tumatyan mana, kode adi, Manu. Kogwon mete, Tumatyan na Dun gwon kasu kiden.
- 22 A nye kulyani ko ntu kanyit kajujumuk adi, Dinjit mo popo nagon ta mo yöhö meddya na lele lo perok kwe ti Düro lo ntu, ama a ta mo tine met.
- 23 A ntu mo kulyani ko ta adi, Meddi ta, malu, kode adi, Malo! An ta ko tu ta, an ta ko kepoddu ta lepenjat;
- 24 kogwon gwoso na meme'dekti kipya lo ki i lele swöt lo kak a pararaaddi tojo ko lele swöt nu, a nan Düro lo ntu köti mo gwe sona i lor lio.
- 25 Ama a kokwe kiyanj nan ködyö njonjga no jore, a ntu ti na toberon mo renyani nan.
- 26 Nyena a perok kwe ti Düro lo ntu mo gwe gwoso perok ti Noa köju kulu;
- 27 adi ntu nyenyeku ko mömöju, lepenjat yeyemba ko yeyema, tojo ko lor logon Noa lupöri i ki'bo kata lu, a bar lo pondi a körji lepenjat lij.
- 28 A köti mo gwe gwoso perok ti Loto köju kulu. adi ntu nyenyeku ko mömöju, lepenjat gwögwörö ko tutugwörju, lepenjat 'yu'yuddu ko 'du'dukö.
- 29 Ama i njilu lor lo tiri Loto kaño i Sodoma lu, a kimanj ko pisek 'duruu kak ki yu gwoso kudu a körji se lij.
- 30 Köti a mo gwe sona i lor logon nan Düro lo ntu mo kwekweyari lu.

³¹ I njilu lor, ti njuto lo gwon i lo'dek lo kadi a tito kanyit gwe i lukata na kadi lo, ti gwe ti kiundya kak anyen 'dumaddu kine tito, köti ti njuto lo gwon i melesen lo gwe ti yitwe bot.

³² Yeyene ta kulya ti nakwan na Loto.

³³ Ko njuto logon 'dek ga'yu rurugga ru nanyit a nye mo tolikindye ru nanyit, ama njuto lo tolikindyö ru nanyit lo mo lwölwök ru nanyit.

³⁴ Nan takindya ta adi, i njilu tukwaje, njutu murek mo gwon i doto i dotoet gelen; lele mo 'du'dumaji, a lele mo kölökiine kölöki.

³⁵ A njutu murek mo gwe i jijö i pirit na gelen; nene mo 'du'dumaji, a nene mo kölökiine kölöki.

[³⁶ A njutu murek mo gwe i melesen; lele mo 'du'dumaji, a lele mo kölökiine kölöki.]

³⁷ kajujumuk piye Yesu adi, Ya, Matat? A nye waddi se adi, Ko 'burwö mo gwon ya, a logulusen mo momoraddi nyu.

Luka 18

¹ A Yesu jamakindye lepenjat lilim anyen kwekindya adi ti se ködyö gwe ti jaran i momo'yu na Dun, a tine dara.

² A nye kulyani adi, Lele ka'duñönit lo putesi köju kata i nene köji, logon ti kujönö Dun ko ti yeye njutu.

³ A nene karu'be köju gwe kata i njinu köji, nagon wörö diñitan liñ ko lepen yu, a kulyani adi, Liline kulya kañ ko miriku lio.

⁴ Diñit a najo njilo ka'duñönit a renya, ama i mukök a nye kulyani ko mugun adi, Ma'di nagon nan ti kujönö Dun ko ti yeye njutu,

⁵ ama kogwon na karu'be yöyöngu nan parik, a nan de lilije kulya kanyit, an nye tudaraju nan parik ko wörö nanyit diñitan liñ.

⁶ A Matat kulyani adi, Yinge ta kulyaesi ti ka'duñönit lora.

⁷ Nyena Dun ñona mo ti 'duñökindyö gwogwo kulya ti njutu kanyit lo wulwe logon gwigwikin lepen ko tuparan ko tukwaje le? Nye ñona mo kakarakin i ñarakindya na se le?

⁸ Nan takindya ta adi, Nye mo 'de'de 'du'duñökin kulya ti lepenjat gwogwo. Nyenagon ko nan Duro lo njuto mo popo, nan ñona mo ryöryö njutu logon ko yupet i na kak le?

⁹ A nye köti jamakindye lo lilim i kulye njutu logon yinikindyö 'börik adi se a njutu lo rigwo, a laundy kulye njutu liñ.

- 10 Adi, Dutu murek a tu i Kadi na Dun i kwakwaddu; lele a Parusityo, a lele gwe a kapepenanit lo usur.
- 11 A Parusityo lo gwo'de gwo'dan a momo'yi pupurja mugun adi, A pon Dun, tinate ilot kogwon nan 'bayin gwoso kulye ntu logon goma no liŋ, kode ntu logon ti yiniki, kode kalupök, kode ma'di gwoso lo kapepenanit lo usur.
- 12 Nan mimindya danin murek i jima, nan 'do'dogga ko swöt topuokit lo no kwe liŋ lo ryö nan kulo.
- 13 Ama a kapepenanit lo usur lo gwo'de pajo, a tine 'bön ma'di 'bi'yu konyen ki, ama a kölumbö joggi kido nanyit, a momo'yi adi, Pon Dun, wone konyen ko nan logon a katoronyanit lo.
- 14 Nan takindya ta adi, Lo ntu a tu kanyit mede a 'buruji ko Dun i komon lwölwön lele lo; kogwon ntu liŋ logon toduma'yu 'börik kilo mo toto'dita, ama nye lo to'diddya mugun lo mo totodumala.
- 15 A ntu jondi lupudiet logon nyuŋ 'de'depa kulo ko Yesu ni, anyen lepen böñö sopakindya könisi kanyit kase loki; a ntu kanyit kajujumuk ko meddi, a se riŋge se.
- 16 Ama a Yesu luŋundye lupudiet kulo anyen jwe kanyit ni, a kulyani adi, Kölu ta kilo lupudiet ti pondi köyö ni, an ta ko teŋ ta lepenat; kogwon Tumatyan na Dun a na ntu logon gwoso kulo lupudiet.
- 17 'Diri nan takindya ta adi, Ko ntu a ko ruk sara ko Dun gwoso na rugge lupudi i sara na, a nye mo tine lupö i njina tumatyan.
- 18 A lele temejiktyo piŋe Yesu adi, Katodinönit lo'but; nan ködyö kondya nyo anyen wuju ru na yeŋ nyin?
- 19 A Yesu waddi piŋa lepen adi, Nyo do luŋ nan a lo'but? Duto 'bayin logon a lo'but ama ka'de a Dun.
- 20 Do a den Saresi adi, Do ködyö ti lubbö, do ködyö ti tatuja ntu; do ködyö ti koko'ya; do ködyö ti liŋikindyo; bule bu munyi kase ntu.
- 21 A nye rugge adi, Nan aŋe 'dep kilo saresi liŋ suluja i toteton nio.
- 22 A na yinŋe Yesu kine kulya nu, a nye kulyani ko lepen adi, Do yöŋgi no geleŋ nagon do nyuŋ a ko kon. Tugwöre tugwör no kunök liŋ, ko kokoraki i lomerika, a do mo gwe ko tukwören ki yu, a kirut pondi ko kipundye nan.
- 23 Ama a nye ko yinŋe kine kulya, a nye delyani delya, kogwon nye a kwörinit parik.
- 24 A Yesu ko meddi lepen, a kulyani adi, 'Diri a nago i ntu kwörinikö i lupö i Tumatyan na Dun.
- 25 Gwon pölilyö ko kamilo i lupö i dili na libira lwölwön lupö na ntu kwörinit i Tumatyan na Dun.

- 26 A ntu lo yinga kulo pije adi, A kirut na logon bubulö lwökö?
- 27 A nye waddi adi, Do nagon ntu ti bulö kondya kine Dun bubulö kondya.
- 28 Nyena a Petero kulyani adi, Mete, yi aje kö'yu midijik kan anyen kebbu do.
- 29 A Yesu kulyani ko lepenat adi, 'Diri nan takindya ta adi, ntu 'bayin logon aje kö'yu mede, kode nakwan, kode lunasirik, kode monye ko nte, kode njawik, kogwon kulya ti Tumatyan na Dun,
- 30 logon mo ti wuju jore lwölwöh kune i na dinjit, a mo wuji ru na yen nyin i dinjit na popo.
- 31 A Yesu jongi luyökie puök wot murek kulo i swöt, a kulyani ko lepenat adi, Mete ta, yi kulo tu Yerusalema, a no lij nagon nebijin köju a wur i kulya kwe ti Duro lo ntu kune mo kokona.
- 32 Kogwon nan mo paki ko lwaka i könisi, a mo kweniarikin kweniarikin, a mo 'döyöni 'döyö, a yakarikin kamulak;
- 33 a se mo 'bidye nan ko kurubat logon a kwara, a tatuje nan, a i perok musala a nan mo njine njien i twan.
- 34 Ama a lepenat tine kurun nene na kine kulya; a nyönyökit na kine kulya inge 'dela kase, a se gwe a ko kurun no na jama kune.
- 35 A nagon Yesu gwe nyona ko 'dur Yeriko nu, a lele ntu mo'doke gwe i si'da i merete lo kiko i njolija.
- 36 A na yinge lepen lodir lo ntu i lwöhöddu nu, a nye pije adi, Dinu no a nyo?
- 37 A se takindye lepen adi, Yesu lo Najareta lo lwöhöddu.
- 38 A nye woñoro ki adi, Yesu! Duro lo Dawidi, wone kanyen ko nan!
- 39 A ntu logon wöro nerot kulu ringe lepen adi, Yigani talij! Ama a nye köti woñoro ki bia parik adi, Duro lo Dawidi, wone konyen ko nan!
- 40 A Yesu gwo'de gwo'dan, a sarji adi ti ntu lo jweni kanyit ni; a nagon nye aje po nyona, a Yesu pije lepen adi,
- 41 Do 'dek ti nan konaki do nyo? A nye waddi adi, Pon matat, böñö tiki nan i meddya.
- 42 A kirut Yesu kulyani ko lepen adi, Meddi meddya; yupet inot na toke'ya do.
- 43 A 'de'de nye meddi meddya, a moraddi ko lepen i kiko pupuraddu Dun. A ntu lij pupurje Dun na meddi se kine kulya nu.

Luka 19

- 1 A Yesu lupöni Yeriko a gwe i tulöddu köji.

- ² A lele n̄uto gwe nyu, karin kanyit a Jakayo; a nye gwe a duma lo kapepenak ti usur, ko a kwörinit.
- ³ A nye 'deke meddya Yesu ko nye gwon ada, ama a nye tine bulö meddya kogwon n̄utu jore köti kogwon nye a loñutut.
- ⁴ Nyena a nye wöki n̄erot a kije i ki'bi ki anyen meddya Yesu, kogwon lepeñ tiri n̄ilo kiko.
- ⁵ A Yesu ko 'dure i n̄ina pirit a nye dirje ki, a lungi adi, Jakayo, kiyene kak 'de'de; kogwon i lo lor nan ködyö si'da konut midi.
- ⁶ A nye kiyene kak 'de'de a wuji lepeñ ko lyöñön.
- ⁷ A na meddi n̄utu kine kulya nu, a se liñ wiwinyani wiwinya adi, Lepeñ aje tu ko katoronyanit mede a kömutöt!
- ⁸ Ama a Jakayo gwo'de gwo'dan nyu a kulyani ko Matat adi, Mete, pon Matat, nan titindu lomerika swöt na tito kwe, a ko nan a mumulukundya nene n̄o ko lele n̄uto, a nan de ropaki ropakin lepeñ dan̄in in̄wan.
- ⁹ A Yesu kulyani ko lepeñ adi, I lo lor na mede a lwökö, kogwon lepeñ köti a n̄uro lo Abarayama.
- ¹⁰ Kogwon nan Duro lo n̄uto aje po i ga'yu ko i lwöggu na n̄o nagon aje likin kune.
- ¹¹ A na yinḡe n̄utu kine kulya nu, a Yesu 'yalakindye lele lilim, kogwon nye gwe nyona ko 'dur Yerusalema, köti kogwon lepeñat yeyeju adi Tumatyan na Dun pupukun 'de'de kijek.
- ¹² A nye kulyani adi, Lele n̄uto duma a tetendya jölö i jur lo pajo, anyen tiki a mor, ko anyen yiyitwe.
- ¹³ A nye lungi kölipönök kanyit puök, a tindi se liñ gelen̄ gelen̄ gine. A nye takindye lepeñat adi, Tujarji ta ko kune tojo ko po nio.
- ¹⁴ Ama a n̄utu kanyit ti jur mandi lepeñ; a se yökiöddi n̄utu ko lepeñ i mukök, adi, Yi ti 'bön n̄ilo n̄uto gwon a mor likañ.
- ¹⁵ A nye ko tikine a mor, a nye yitwene yitwe. A nye lungi kölipönök logon nye a korakin gurut kulo anyen po kanyit i komoñ, anyen nye denundya kaño ko se a toworundya gurut muda i döundyö nase.
- ¹⁶ A kölipönit togelen̄ lo pondi, a kulyani adi, Duma lio, gine inot na a toworundya kunie puök.
- ¹⁷ A nye kulyani ko lepeñ adi, A na'but parik, kölipönit lo'but! Nyena, kogwon do yiyiniki i n̄o na'dit parik, wuji kido saret na köjinö puök.
- ¹⁸ A tomurek lo pondi, a kulyani adi, Duma lio, gine inot na a toworundya kunie mukanat.

- 19 A nye köti kulyani ko lepeṅ adi, Gwe do a duma lo köjinö mukanat.
- 20 A lele lo pondi, a kulyani adi, Duma lio, mana gine inot nagon nan aje 'delakin i bonḡo na;
- 21 kogwon nan kukujönö do, kogwon do a kayuyukönit do ti lyönön ko kita na ṅuto; do 'du'dumundya ṅo nagon do a ko tindu kata, do ṅeṅerja ṅo nagon do a ko weja.
- 22 A nye kulyani ko lepeṅ adi, Do kölipönit loron, nan de 'duṅökindyö do ko kulyaesi lo jam do kilo. Do ṅona a den adi nan a ṅuto kayuyukönit logon ti lyönön ko kita na ṅuto, adi nan 'du'dumundya i pirit nagon nan a ko tindu kata nu, a nan ṅerji ṅo nagon nan a ko weja kune le?
- 23 A kirut nyo do tine tin gurut kwe i 'dela i baṅki? A kirut i yitwe nio a nan ködyö wuji ko 'yalet?
- 24 A nye kulyani ko ṅutu lo gwo'dan nyona kulo adi, 'Dumara ta na gine kaṅo kanyit i könin, ko tiki ta kölipönit logon ko ginejin puök lo.
- 25 A se kulyani ko lepeṅ adi, Matat, lepeṅ gwon ko ginejin puök.
- 26 Nan takindya ta adi, Ḍutu liṅ gelenḡ gelenḡ lo gwon ko ṅo kulo mo 'ya'yalaki kunie, ama ṅuto logon 'bak nene ṅo lo, ma'di ṅo na gwon ko lepeṅ na mo 'du'dumaji kaṅo kanyit.
- 27 Ama kilo merok kwe logon ti 'böṅ nan tumatyan ko se kilo, jondi ta se ni ko tatuje ta se köyö i komoṅ.
- 28 A nagon Yesu aje jambu kine kulya nu, a nye iti ṅerot i kiko logon tu Yerusalema.
- 29 A gwe sona, nagon nye gwe nyona ko 'durökin Betepage ko Betania nyona ko mere lo luṅu a Jeitun lu, a Yesu 'deke sondu kulye ṅutu kanyit kajujumuk murek ṅerot,
- 30 a yökije se adi, Iti ta i tur logon kasu ṅerot lu, a nagon ta aje 'dur nyin nu, a ta de ryeji kaine kolojityo a munuki kak, logon lele ṅuto a ko nyuṅ wörö ko lepeṅ ; yokone ta lepeṅ ko jo ta lepeṅ ni.
- 31 A ko lele ṅuto a pija ta adi, Ko nyo ta yoyoko lepeṅ? rugge ta adi, nan Matat 'de'dekan lepeṅ.
- 32 A ṅutu lo sonyo kulo iti tu, a ryeji ṅo liṅ gwoso nagon lepeṅ aje sarakindye se nu.
- 33 A nagon se nyuṅ yoyokoju kaine kolojityo nu, a komönye kaine piḡe lepeṅat adi, Nyo ta yoyoko lepeṅ?
- 34 A se waddi adi, Matat 'de'dekan lepeṅ.

35 A se jondi kaine kolojityo ko Yesu ni, a se peddi bongwat kase i loki na njina kolojityo, a tosi'dakindye Yesu i loki nanyit.

36 A na tiri nye nu, a se peddi bongwat kase i kiko.

37 A nagon nye gwe nyona ko 'dur köji, a gwe i dudulet na Mere lo Jeitun nu, a tej lij na ntu kanyit kajujumuk suluje lyönön ko pupurja Dun ko gworolo lobot kogwon kitajin sörösi lij nagon se aje met kune.

38 A se woñoro ki adi, Mor lo po i karin ti Matat lo, ti 'boriani 'boria! Ti taliñ gwe ki yu se ko minyo i piritön ti ki.

39 A kulye Parusijin logon gwon i kiden na lodir kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, riñe ntu kulök kajujumuk.

40 A nye waddi adi, Nan takindya ta adi, ko lepenjat yinga taliñ a ma'di ñurupö de wowoñoro ki!

41 A nagon Yesu gwe nyona ko 'dur nu, a nye meddi köji a nye gwine lepenj ko ñolitan,

42 adi, A dyoo, ma'di do, ko ködyö do a den i lo lor ño na tindu do gwon taliñ! Ama soñinana aje 'dela konut i konyen.

43 Kogwon perok molu popokin konut logon merok kulök mo gömökinyö do kiden ko lipo logon a 'du'dulu, a se mo lonji do a gorji do i swötön lij;

44 a mo dukakindye do kak se ko ñwajik kulök lo gwon konut i mariñ lukata, a mo tine kölökin do ñurupit gelenj i gwo'dan i loki na nene, kogwon do a ko gwulu diñit nagon Dun 'yö'yi do na.

45 A Yesu lupöni i Kadi na Dun, a suluje riggö kaño ntu lo tutugwörju,

46 a nye kulyani ko se adi, A wurö adi, Kadi nio mo gwon a kadi kwakwaset, ama ta aje kon nye a pirit 'danaet na karyakak.

47 A nye gwe i Kadi na Dun i todindyö perok lij. A koanejin temejik ko katodinök ti Saresi ti Mose se ko ntu lokukwön ga'yi tatuja lepenj;

48 ama a se gwe a ko ryö kiko, kogwon ntu lij 'depakindya i yinga na kulyaesi ti lepenj.

Luka 20

1 A ko gwe sona i lele lor, na todindye Yesu ntu i Kadi na Dun ko i tokujö na Lone Lo'but nu, a koanejin temejik ko katodinök ti Saresi ti Mose se ko ntu temejik inge po,

2 a se piñe lepenj adi, Taki yi, do ryö kido ya nagon do kondi kine ño? Da lo tindu do njina kido?

- 3 A nye waddi lepenjat adi, Nan köti gwon ko piyet nagon nan pije ta; nyope ta nan.
- 4 Dina batisimo nagon Yoane babatiddye na po ki kode po ko ntu?
- 5 Ama a lepenjat tokulyaki ko 'börik adi, Ko yi de ruggö adi, Dina batisimo po ki, a nye de pije yi adi, Nyo nagon ta ti yup Yoane?
- 6 Ama ko yi de ruggö adi, Dina batisimo po ko ntu, a ntu liñ de poki i gugubuja na yi ko nrupö; kogwon se 'diri a yeyeju adi, Yoane logon a nebi.
- 7 A kirut lepenjat renyani adi, Yi ti den ko njina batisimo po ya.
- 8 A Yesu kulyani ko se adi, A ma'di nan lo köti tine tukökin ta ko nan kondya kine no ko kido niña.
- 9 A Yesu suluje jamakindya ntu lo lilim adi, Lele ntuto a 'yuddu kaden ti binyo i luköbi, a nye sarakindye ko kulye kakuruk i könisi, a nye iti i lele jur, a karara ko dijit a najo.
- 10 A nagon gwe a dijit na 'butun nu, a nye sondu 'dupiet ko kakuruk yu anyen se ködyö tindu lepenj kulye ludweki ti binyo. Ama a kakuruk 'bidye lepenj, a riköddi lepenj kaño 'bak nene no i könin.
- 11 A nye köti mörji sondu kölipönit tomurek, ama a se köti 'bidye lepenj, a sasandi lepenj parik, a riköddi lepenj kaño 'bak nene no i könin.
- 12 A nye köti sondu kölipönit tomusala, ama a se böñöddi lepenj a gubaddi lepenj kaño.
- 13 A kirut monye luköbi na binyo pije mugun adi, Nan kondya nyo? Nan de sosen pilili lio lo nturo lo nyanyara, kode nana lepenjat de twötwö lepenj.
- 14 Ama a na meddi kakuruk njilo nturo nu, a se tokulyaki ko 'börik adi, Malo ntuto logon mo ruddya luköbi na monye. Ti yi tatune ta tatu lepenj, anyen njina luköbi böñö gwon a nikañ.
- 15 A se gubaddi lepenj kaño a tatuje lepenj. Nyena a monye luköbi na binyo mo konakindye lepenjat nyo?
- 16 Lepenj mo popo i tukarju na kulu kakuruk, a mo sarakindye njinu luköbi ko kulye ntu i könisi. A na yinge ntu kine kulya nu a se kulyani adi, Ti gwe ti gwon sona!
- 17 Ama a nye dirje lepenjat, a pije adi, Nyena na no a nyo nagon a wurö adi, Durupit logon ka'dukök a renya lo aje wora a nrupit tutuñet lo goñet lo kadi?
- 18 Dntu liñ logon a 'doro i njilo nrupit kilo mo giginya ka'de ka'de, ama ntuto logon njilo nrupit a muju lepenj lo mo pasakani pasaka.

- 19 A katodinök ti Saresi ti Mose se ko koanejin temejik ga'yi mogga lepeṅ i ṅinu diṅit gwak, ama a se kujönöni ṅutu kulo, kogwon se a kurun adi nye jambu ṅilo lilim i kulya kase.
- 20 A katodinök ti Saresi dombi Yesu a sonde kawirak logon mirakindya adi se a ṅutu ti to'diri, anyen se ködyö mogga kulyaesi lo jam nye kulo, anyen joṅ ko mödir lo gwon ko kido i 'duṅökindyö na putet.
- 21 A se kulyani ko Yesu adi, Katodinönit, yi deden adi do jambu 'bura köti do todindyö rigwo, a do tine nyunyumbö ṅutu, ama do todindyö kiko lo Ḍun ko to'diri.
- 22 Saret ṅona a ruk adi Kaiser bubulö ropaki usur, kode ti bulö ropaki?
- 23 Ama a nye iṅge gwulu mumulugga nase, a kulyani ko lepeṅat adi,
- 24 Kweki ta nan gurusutöt. Dina ṅöjinöti se ko kilo wuresi a ti ṅa? A se waddi adi a ti Kaiser.
- 25 A nye kulyani ko se adi, Ropaki ta Kaiser ṅo nagon a ti Kaiser, köti ropaki ta Ḍun ṅo nagon a ti Ḍun.
- 26 A se tine bulö mogga lepeṅ ko ṅutu i komoṅ ko kulyaesi lo jam nye kulo; ama kölumbö a se söri söriju ko waset lonyit, a se yiṅani taliṅ.
- 27 A kulye Sadokejin pondi ko Yesu ni. (Kilo ṅutu jambu adi ṅutu ti ṅien i twan.)
- 28 A se piṅe lepeṅ adi, Katodinönit, Mose aṅe wurökindyö yi ṅilo saret adi, Ko luṅaser lo lele ṅuto a twan, lo gwon ko nakwan ama a nye gwe 'bak ṅwajik, a luṅaser lo ṅutö lo twan lo ködyö ruddya ṅina karu'be anyen yuṅwekindyö luṅaser lonyit ṅwajik.
- 29 Nyena luṅasirik kata buryo, a kayu lo iṅge yemba nakwan, a ṅilo ṅuto twane twan 'bak ṅwajik;
- 30 a loṅoni ruddye ṅina karu'be,
- 31 a toṅusala köti ruddye nye, tojo se liṅ buryo köti a twatwa 'bak ṅwajik.
- 32 A i mukök, ṅina ṅuto köti iṅge twan.
- 33 Nyenagon i toṅiyu na ṅutu lo twatwa a ṅina nakwan mo gwe a ṅiṅa? Kogwon se liṅ buryo aṅe 'debba lepeṅ a nakwan.
- 34 A Yesu waddi lepeṅat adi, Ḍutu ti na diṅit yeyemba ko yeyema,
- 35 ama se logon jujuṅin toṅiyu i twan anyen gwon jörun i diṅit na popo kulo, tine yemba a köti tine yema.
- 36 Lepeṅat köti ti twatwa kwöṅ kogwon se gwon gwoso malaikajin; se a ṅwajik ti Ḍun kogwon se köti aṅe toṅiyu i twan.

- ³⁷ Mose a kwekindya 'bura adi ntu logon a twatwa kilo mo totonjiyu anyen gwon jörun, kogwon i kenet nagon jambu kulya ti rudu lo tutule nu, nye lungu Matat a Dun lo Abarayama, ko a Dun lo Yisaka, ko a Dun lo Yakobo.
- ³⁸ Nyenagon lepeñ ti gwon a Dun lo ntu lo twatwa, ama a Dun lo ntu lo gwon jörun; kogwon kanyit i metet ntu liñ gwon jörun.
- ³⁹ A kulye katodinök ti Saresi ti Mose waddi adi, Katodinönit. do aje kulya 'bura;
- ⁴⁰ kogwon lepeñat kukujönö pija lepeñ ko nene piyet.
- ⁴¹ A Yesu pije se adi, Ada lolon nagon ntu kulya adi Masia a nuro lo Dawidi?
- ⁴² Kogwon Dawidi lepeñ lo kulya i Buk na Saumajin adi, Matat Dun a kulya ko Matat lio adi, Si'dakine köyö i könin lutaten,
- ⁴³ tojo ko nan a tin do merok kulök a tökit inot na mokosi.
- ⁴⁴ Nyenagon Dawidi lungu njilo ntuto a Matat lonyit, a Masia gwe a nuro lonyit ada?
- ⁴⁵ A nagon ntu liñ gwon i yinga nu, a Yesu kulyani ko ntu kanyit kajujumuk adi,
- ⁴⁶ Kunyar ta i kulya ti katodinök ti Saresi ti Mose logon nyanyar walaji a jupu bongwat najo, a nyare nyar romarikin i piritön gwöriesi. Lepeñat nyanyar si'da i si'daesi ti nerot i kadijik momoresi, a nyarji si'da i piritön ti ntu lokukwön i rorweki.
- ⁴⁷ Kilo a ntu logon nyesu ño ti karu'bejin, kölumbö a se kwakwaddi diñit a najo mumulugga. Lepeñat mo ririña bia parik.

Luka 21

- ¹ A Yesu ko bongi a meddi ntu kwörinikö i gumba na 'dokesi kase i sanduk na gwon i Kadi na Dun nagon 'dokesi guba kata;
- ² a nye meddi nene ntuto nagon a lomeri ko a karu'be i gubakindya na milin murek.
- ³ A nye kulyani adi, 'Diri nan takindya ta adi, na ntuto nagon a lomeri ko a karu'be na aje 'dogga bia parik lwölwön ntu liñ;
- ⁴ kogwon lepeñat liñ 'dumundya 'dokesi i tukwörienjin kase; ama na ntuto 'dumundya i tolomerian nanyit, a inge 'dogga ko gurut kanyit liñ nyeesi.
- ⁵ A na jambi kulye kajujumuk kulya ti Kadi na Dun nu, adi nye a tokwelenyo ko nurupö dumalak parik ko 'dokesi na rurwan na tiki Dun, a Yesu kulyani adi,
- ⁶ Kine ño nagon ta memet kine, perok molu popo nagon nurupit nene gelen molu ti kölöki ni i nene loki nagon mo ti gubaki kak.

- 7 A se piye lepenj adi, Katodinönit, kine njo mo gwon nanu? Kweyet mo a nyo ko kine njo mo gwe nyona ko pokin?
- 8 A Yesu waddi adi, Kunyar ta, an ta ko totogira ta. Kogwon ntu jore mo popo i karin kwe a kulyani adi se a nan, ko adi, Dinjit gwe nyona ko po. Ama an ta ko keporo ta lepenjat.
- 9 A na yinge ta kulya ti mörö ko wojesi nu, ko kujönö ta, kogwon kine njo agu ködyö kokona, ama 'dutet nyuñ ti po 'de'de.
- 10 A kirut nye kulyani ko lepenjat adi, Jur mo mömörö ko lele jur, a tumatyan mo möröni ko nene tumatyan ;
- 11 a rigirigilön dumalak mo gwe kata, a twana logo se ko dyañan mo gwe i piritön ka'de ka'de; a njo kujönöesi ko kweyesi dumalak mo gwe kata i 'diko.
- 12 Ama a kokwe nagon kune njo a ko kona nu, ntu mo momok ta, a sasandi ta, a jonji ta i kadijik momoresi, ko i kadijik rerekesi, a ta mo jonani ko moran i komon se ko i mödirön kogwon kulya ti karin kwe.
- 13 A njina mo gwe a komonj nasu na'but i tokurukindyö na Lonje Lo'but.
- 14 Nyenagon tetenaki ta kasu i töilyet adi ta mo ti yeyeju a kokwe kiyanj ko ta ködyö waddu ntu ada,
- 15 kogwon nan mo titin ta kulyaesi se ko konon nagon lele lo merok kasu mo ti bulö tenju kode renya.
- 16 Nyena ma'di komunyi ko konuti, ko luñösurök, ko karu kasu, ko julin mojon ta i putet, a se mo tatuje kulye kasu;
- 17 a ntu lij mo mane man ta kogwon karin kwe.
- 18 Ama ma'di kupiret gelenj kasu i kusik mo ti likin.
- 19 Ko ta a gwo'dan go i nonjaddu dinjit a najo a ta mo telundye ru nasu na to'diri.
- 20 Ama ko ta mo a met Yerusalema i tuma ko merok, nyena dene ta den adi körö nanyit gwe nyona.
- 21 A kirut ti ntu lo gwon Yudaya, kulo wöki i merya; ti se lo gwon i köji kata kulo iti kanjo, ko ti se lo gwon i jur kulo gwe ti lupö lukata,
- 22 kogwon na a dinjit ropet na toron; anyen njo lij na wurö kune tetemakindya.
- 23 Ama gwon a delya i ntu na gwon ko pelela, ko i se na tutunöggu i kilu perok! Kogwon delya duma mo gwon i kak se ko woran duma mo pokin i lo jur.
- 24 A se mo tatuani tatua ko bandujin, a se mo momokajine i jurön lij a 'dupi, a lwaka mo ryoggi Yerusalema, tojo ko dinjitan kase na wulwe a temakindya.

- 25 A kweyesi mo gwe i kolon, ko i yapa, ko i kaser, a i kak ni a jurön liṅ mo durwene durwe, a dyadyanḡi dyadyanḡu i kulya ti wonon na tör se ko na yalajin;
- 26 töilyet ti ṅutu mo rurusukö ko kujönö na möndi se ṅo nagon mo pokin i kak kune, kogwon riṅitön ti ki mo yeyeta.
- 27 A kirut ṅutu mo meddi nan Düro lo ṅuto popo i 'diko ko riṅit se ko minyo a duma parik.
- 28 A na suluje kine ṅo i po nu, riundyete ta 'börik ki gwogwo, ko 'bili ta kusik kasu ki, kogwon ta gwe nyona ko lwökö.
- 29 A Yesu jamakindye lepenjat lele lilim adi, Meddi ta ki'bi se ko kaden liṅ;
- 30 a na suluje se wilan nu, ta ko 'börik memet ko deden adi kiser soṅinana gwe nyona.
- 31 Nyena köti na meddi ta kine ṅo i kona nu, a ta dendi adi Düro gwe nyona ko po i tumatyan.
- 32 'Diri nan takindya ta adi, ṅutu ti na toberon mo ti 'duddyö tojo ko kune ṅo liṅ mo a kona.
- 33 Ki ko kak mo 'du'duddyö ama kulyaesi kwe mo ti 'duddyö kwön.
- 34 Ama kunyar ta 'börik an töilyet kasu gwon pömöni ko rorweki, ko meran se ko wiwinyesi ti kak, an ṅilu lor jakakin ta adi wulek gwošo ridiket;
- 35 kogwon ṅilu lor mo pokin i ṅutu liṅ lo si'da i kak 'bukuluṅ kulo.
- 36 Ti konyen kasu gwe ṅa ko momo'yi ta i diṅitan liṅ, anyen ta böṅö wuju riṅit anyen rwöddi kine ṅo liṅ nagon mo popokin kine, ko anyen gwo'dan köyö i komon nan Düro lo ṅuto.
- 37 Temba i tuparan Yesu totodindyö i Kadi na Düro, a i tukwaje a nye iti kaṅo a si'dani i mere lo luṅu a Jeitun.
- 38 A i ko'bure kobubut a ṅutu liṅ iti ko lepen yu i Kadi na Düro anyen yinḡa kulyaesi kanyit.

Luka 22

- 1 Nyena a rorwe lo Ambata nagon 'bak Kape gwe nyona. Dilo rorwe luṅu a Pasaka.
- 2 A koanejin temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose ga'yi kiko logon tatuari Yesu, kogwon lepenjat kukujönö ṅutu.
- 3 A Satani lupöni ko Yuda lo luṅu a Isikariota i töili, logon a kenaki i ṅutu kajujumuk puök wot murek lo;

- 4** a nye iti tu, a tujamaki ko koanejin se ko dumalak ti katiyuk ti Kadi na Dun ko nye böñö tindu Yesu ada ko lepeñat i könisi anyen tatatua.
- 5** A lepeñat inge lyöñön, a milyekindye tindu Yuda gurut.
- 6** A nye inge ruk, a ga'yi diñit na'but nagon lodir lo ñutu 'bayin anyen wukindya lepeñ kase i könisi i tatua.
- 7** A lor lo rorwe lo Ambata nagon 'bak Kape ko 'dure, logon 'duñöri kilolon lo Pasaka.
- 8** A Yesu sonde Petero se ko Yoane, a kulyani adi, lti ta, ko tetenakindye ta yi kinyo lo Pasaka ajo anyen yi böñö nyönyö.
- 9** A se piye lepeñ adi, Do 'dek yi tetendya ya?
- 10** A nye waddi lepeñat adi, Mete ta, a nagon ta aje lupö köji kata nu, a ta de rume ko ñuto logon 'doggu mu'da lo pion. Nyena keporo ta lepeñ i lukata na kadi nagon lepeñ lupö kata nu;
- 11** kulyani ta ko monye kadi adi, Katodinönit lo pija do adi, Niya kadi na kömu nagon nan se ko ñutu kwe kajujumuk de nyesi rorwe lo pasaka kata?
- 12** A nye de kwekindye ta kadi duma nagon a kondore nagon aje peta; tetene ta teten ño liñ ajo nyu.
- 13** A se iti tu, a se ryeji ño liñ gwoso nagon nye aje takindye se nu; a se tetendi kinyo lo Pasaka.
- 14** A nagon diñit aje po, a Yesu si'dakine kak i nyesu se ko luyökie i pirit na geleñ,
- 15** a nye kulyani ko se adi, Nan ko pusök i nyesu na ñilo Pasaka ko ta i pirit na geleñ a kokwe nagon nan a ko nyuñ ñonğa,
- 16** kogwon nan takindya ta adi, nan mo ti nyö nye köti kwön tojo ko tokoret nanyit mo a kweya a mo konani kona i Tumatyan na Dun.
- 17** A nye 'dumundye kopo, a nagon nye aje tindu Dun tinate nu, a nye kulyani adi, Wuji ta, ta liñ ko 'börik möji ta;
- 18** kogwon nan takindya ta adi, suluja sonjinana nan mo ti möju pion ti ludweki ti binyo tojo ko Tumatyan na Dun aje po.
- 19** A nye 'dumundye ambata, a tindi Dun tinate, a nye pipindye pipindya a tindi lepeñat, kulya adi, Na a mugun nio nagon aje tiki kogwon kulya kasu na. [Kondi ta sona i yeyeoddu na nan.
- 20** A nagon se aje jo nyesu nu, a nye köti 'dumundye kopo, a kulyani adi, Binyo na gwon i lo kopo kune a tomoret ludukötyo nagon a tetena ko rima kwe, nagon a 'buköki ta.]
- 21** Meddi ta, ñuto lo tindu nan i tatua lo yi soju könin ko lepeñ i pirit na geleñ.

- 22 Iye, nan Duro lo nuto wuwuddya i na kak gwoso nagon aje wulöki nan nu, ama gwon a delya i nuto logon a tindu nan i tatua lo!
- 23 Nyena a se suluje totopi ko 'börik ko lon lose lo kondya na njo.
- 24 A kajujumuk köti poki i rerenya ko 'börik ko lon lose lo yeyeo adi lepenj lo gwon a duma.
- 25 A Yesu kulyani ko lepenjat adi, Moran ti na kak tutumatyan ko ntu kase, a kasarak kase lunjuni a Kanjarak ti jur lose.
- 26 Ama kine kulya ti gwe ti gwon sona kasu kiden; kölumbö ti nye logon a duma kasu kiden lo ti nye gwe a lo'dit, ko ti kanyömönit gwe gwoso ntu logon kikitakindya lo.
- 27 Da lo gwon a duma, nye lo si'da i nyesu lo le, kode ntu lo kitakindya? Dona ti gwon a nye lo si'da i nyesu lo le? Ama nan gwon kasu kiden gwoso ntu lo kikitakindya.
- 28 Ta a ntu logon a 'depakindya köyö i möriesi kwe;
- 29 nyena gwoso nagon Baba aje wulökin nan tumatyan na, nyena nan köti wuwulökin ta
- 30 anyen ta bönjö nyenyeku ko mömöju ko nan i pirit na gelenj i tumatyan nio, ko anyen si'da i si'daesi ti tumatyan i 'dungö na kulya ti kötumitön puök wot murek ti Yisaraele.
- 31 Simona, Simona, mete, Satani a piyundya ta anyen njojoja ta gwoso 'bolot;
- 32 ama nan a momo'yu kogwon kulya kunök adi ti yupet inot gwe ti jwariara. Nyena do, na löpugge do köti na, togole togo lunjosurök.
- 33 A nye waddi adi, Matat nan gwon ajo i moraddu ko do i rereka ko i tatua.
- 34 A Yesu waddi adi, Petero, nan takindya do adi, sukuri de ti sira i lo lor tojo do a renya danjin musala adi do a ko den nan.
- 35 A Yesu piye kajujumuk adi, I dijit na sonde nan ta kajo 'bak likitiat ti gurut, ko jurakan ko kamuka nu, ta njona a wiwinya nene nj le? A se rugge adi, 'Bayin, yi a ko wiwinya.
- 36 A nye takindye lepenjat adi, Ama sonjinana ti nye lo gwon ko likiti lo gurut kode köti ko jurak lo ti nye jonji, ti nye logon 'bak bandu lo ti tugwörji bonjo nanyit ko ti gwörundye bandu.
- 37 Nan takindya ta adi, A jama i kulya ti Dun na wurö adi, Lepenj a kena ko katoronyak i pirit na gelenj. Kilo kulyaesi agu ködyö kokonaki nan, kogwon nj lij nagon aje wurö i kulya kwe kune gwe i kona.
- 38 A se kulyani adi, Matat, mete, bandujin murek makulo. A nye kulyani ko lepenjat adi, Kine kulya aje jo.

- 39 A Yesu iti tu a iti i Mere lo Jeitun gwoso na yeŋ na; a ŋutu kanyit kajujumuk moraddi ko lepeŋ.
- 40 A nagon nye aje 'dur i ŋinu pirit nu, a nye kulyani ko lepeŋat adi, Kwakwaddi ta kwakwaddu, anyen möriesi böŋö gwon ti pokin kasu ki.
- 41 A nye ko mugun nanyit iti kaŋo kase kata ko kwake gwoso nagon ŋurupit bubulö gubaji nyin, a nye rugwuŋökine kak a kwakwaddi kwakwaddu,
- 42 adi, Baba, ko do 'de'dekan, 'dumara lo kopo lo ŋoŋga kaŋo köyö, ama ti gwe ti gwon gwoso 'deket nio, ama ti konani gwoso i 'deket inot.
- [43 A malaikatat lo puku ki yu ko lepeŋ ni, a togo'yi lepeŋ.
- 44 A nye ŋoŋgi ŋoŋga i töili a momo'yi ko pusök, a ŋiŋiresi kanyit 'do'done kak gwoso rima na 'don.]
- 45 A nye ko ŋine ki i kwakwaddu, a nye yitwene yitwe ko ŋutu kanyit kajujumuk ni, a ryeji se i doto kogwon delya.
- 46 A nye piye se adi, Nyo nagon ta dodoto? Dine ta ki ko kwakwaddi ta kwakwaddu anyen möriesi böŋö gwon ti pokin kasu ki.
- 47 A nagon Yesu nyuŋ kukulya nu, a lodir lo ŋutu lo 'dure. A ŋuto lo luŋu a Yuda logon a lele lo ŋutu kajujumuk puök wot murek kulo nyömundye lepeŋat. A nye pondi ko Yesu ni i roman ko 'bi'biyet.
- 48 A Yesu piye lepeŋ adi, Yuda, do roman ko nan ko 'bi'biyet anyen tindu nan Duro lo ŋuto i tatua le?
- 49 A nagon ŋutu lo gwon ko Yesu kulo ko meddi ŋo nagon de kokona kune, a se piye adi, Matat, ti yi toke tok ko bandujin?
- 50 A lele lose toggi 'dupiet lo koane duma, a tukundye swöt lonyit lo lutaten kaŋo.
- 51 A Yesu waddi adi, Kölöki ta! Aje jo! A nye 'bo'yi swöt lo ŋilo ŋuto a toligge lepeŋ.
- 52 A kirut Yesu piye koanejin temejik ko dumalak ti aseker katiyuk ti Kadi na Dun se ko ŋutu temejik logon a po ko lepeŋ ni kulo adi, Ta po ko bandujin ko turya lobot i mogga na nan gwoso nagon nan a karyakanit le?
- 53 Na gwondi nan ko ta perok liŋ i Kadi na Dun nu, a ta gwe a ko mok nan. Ama na a diŋit nasu, ko a na riŋit na mudwe.
- 54 A se moggi Yesu, a nyömöddi lepeŋ kaŋo, a se joŋgi lepeŋ ko koane duma mede. A Petero kepoddi lepeŋ wörö pajo.
- 55 A se iŋge to'debba kimaŋ i 'baŋ kiden, a se si'dani kak dumbö ŋina kimaŋ, a Petero si'dani kase kiden.

- 56 A nene kölipönit 'diet inge met lepenj i si'da i parara na kimanj, a dirje lepenj go, a kulyani adi, Lo njuto köti a gwon ko lepenj i pirit na gelenj.
- 57 Ama a Petero renyani renya adi, Duro na, nan a ko den lepenj.
- 58 Dinjit a na'dit, a lele njuto meddi lepenj, a kulyani adi, Do köti a lele lose. Ama a Petero waddi adi, Duto lo, nan 'bayin a nye.
- 59 A i mukök na dinjit nagon gwoso saa gelenj, a lele njuto tiddye parik adi, 'Dir gwak lo njuto köti a gwon ko lepenj i pirit na gelenj, kogwon nye a Galilayatyo.
- 60 Ama a Petero waddi adi, Duto lo, nan ti den njo nagon do jajam kine. 'De'de nagon nye nyuj kukulya nu, a sukuri lo sirani.
- 61 A Matat wöriñöni wöriñö a dirje Petero, a Petero inge yeyeoro kulyaesi logon Matat a jamakin nye kulo adi, A kokwe nagon sukuri a ko nyuj sira i lo lor na, do de rerenya nan danjin musala adi do a ko den nan.
- 62 A Petero lupundye kaño a gwine gwien parik.
- 63 A njutu lo tiju Yesu kulo gwe i kwekweni ko lepenj a se gwuddye lepenj.
- 64 A se mugge konyen kanyit a pije lepenj adi, Da lo gwuddyo do? Keji koi!
- 65 A se inge jambu njo jore nagon 'dö'döyörikin lepenj.
- 66 Nyena ko kak aje waran, a momoret na njutu temejik ko koanejin temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose momorundye i pirit na gelenj, a Yesu jweni ko lepenjat i komonj i lilia,
- 67 a se pije adi, Do a Masia le? Taki yi. A nye waddi adi, Ko nan a takin ta a ta de tine yup;
- 68 a ko nan a pi ta a ta de tine waddu.
- 69 Nyena suluja soñinana tojo ko njerot nan Duro lo njuto mo sisi'da ko Dun Loriñit i könin lutaten.
- 70 A kirut lepenjat lij pije adi, Do a Duro lo Dun le? A nye waddi lepenjat adi, Ta aje tuk adi nan a nye.
- 71 A se kulyani adi, A yi 'deke kunie tokoresi a ti nyo? Yi ko 'börik aje yinj kulyaesi lo lupe kaño kanyit i kutuk kilo.

Luka 23

- 1 A lo momorja lij njine njien, a lepenjat jonji Yesu ko Pilato i komonj.
- 2 A lepenjat suluje njökindyö lepenj adi, Yi a ryö lo njuto i tulyangu na jur likanj, tetenju njutu i ropakindya na Kaisar usur, köti kulya adi nye ko mugun nanyit a Masia logon a mor.

- ³ A Pilato piye lepenj adi, Do nye njilo Mor lo Yudayaki lo? A Yesu waddi lepenj adi, Do lo jambu sona.
- ⁴ A Pilato kulyani ko koanejin temejik se ko lodir lo njutu adi, Nan a ko ryö toron nagon riñari lo njuto.
- ⁵ Ama a se tiddye parik adi, Todindyö nanyit tonjiju yeyeesi ti njutu i Yudaya liñ, suluja i Galilaya ma'di tojo ko na pirit.
- ⁶ A na yinje Pilato kune kulya nu, a nye piye kode njuto lo njona a Galilayatyo,
- ⁷ a nagon nye aje denun kaño adi Yesu a lo jur logon Erode sarju nye lu, a nye sonde lepenj ko Erode yu. Erode köti gwon Yerusalema i njinu diñit.
- ⁸ A na meddi Erode Yesu nu, a nye lyöñi lyöñön parik kogwon diñit a najo nye 'de'dekan meddya lepenj, kogwon nye aje yin lonjo i kulya kanyit, a nye yendi meddya kunie kweyesi sörosi nagon lepenj lo kondya.
- ⁹ A nye pipije lepenj ko piyesi jore, ama a Yesu gwe a ko wat lepenj kwönj.
- ¹⁰ A koanejin temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose gwo'de gwo'dan nyu i tiddya ko i njökindyö na lepenj parik.
- ¹¹ Köti a Erode se ko njutu kanyit kamörök laundye lepenj a kweni'e kweni'e lepenj, a kirut tojubbi lepenj ko bonjo nakwekwelen, a sonyoddi lepenj bot ko Pilato yu.
- ¹² A i njilu lor gwak a Erode ko Pilato tomoke a jul in, kogwon lepenjat köju a merok ko 'börik.
- ¹³ A Pilato lunji koanejin temejik, ko njutu kaliliyak lokukwön, se ko njutu kulo i pirit na gelenj,
- ¹⁴ a kulyani ko lepenjat adi, Ta aje jon lo njuto köyö i komonj, a kulyani adi lepenj tulyanjo njutu. Nyena nan aje lilija kulya ti lepenj kasu i komonj, a nan gwe a ko ryö toron nagon riñari lepenj, nagon ta a njökin lepenj kune.
- ¹⁵ Erode köti a ko ryö nene njö naron ko lepenj, kogwon nye aje sunyun lepenj kayanj ni. Mete, lepenj a ko kondya nene njö nagon jujukin tatuari lepenj.
- ¹⁶ Nyena nan de titin lepenj i gwutö, a kölöddi lepenj.
- [¹⁷ Temba i diñit na rorwe Pilato agu ködyö yukukindyö lepenjat njuto gelenj.]
- ¹⁸ Ama a lodir lo njutu liñ wonjoro ki adi, Toliki lo njuto, yukuki yi Baraba.
- ¹⁹ (Baraba aje tiki i kadi rereket kogwon kulya ti mörö nagon mörörikin ko miri köji yu ko i kulya ti tatuja.)
- ²⁰ A Pilato köti jambi jambu ko lepenjat, 'de'dekan kölöddu Yesu;
- ²¹ ama a lepenjat wonjoro ki adi, Ti lepenj 'bikikine i ködini na görö! Ti nye 'bikikine 'bikiki!

- 22 A Pilato pije lepenat daŋ tomusala adi, Ko nyo? Nan toron nagon lepen a kon? Nan a ko ryö kwe na kulya nagon tatarikin lepen. Nyena nan de titin lepen i gwutö, a kölöddi lepen.
- 23 Ama a se kölumbö tiddye woŋoro ki ko gworolo lobot adi ti lepen 'bikikine i ködini na görö, a gworolo kase inŋe te'ya.
- 24 A kirut Pilato 'duŋökindye adi, ŋo nagon lepenat 'de'deggi na ködyö kokona.
- 25 A nye yukuundye ŋutu logon lepenat 'de'deggi lo, logon aje tiki i kadi rereket kogwon kulya ti mörö ko miri se ko tatuja lo, ama a nye tindi Yesu i kona gwoso na 'deggi se na.
- 26 A na joŋgi kamörök Yesu kaŋo nu, a se moggi Simona lo po Kurene, logon po kaŋo i jur, a se 'dukukindye ködini na görö ko lepen i ki'diŋ anyen 'doggu ko Yesu i mukök.
- 27 A ŋutu jore parik kepoddi lepen, se ko wate jore nagon jojokaddu kidoni, gwiörö lepen.
- 28 A Yesu boŋgi lepenat, a kulyani adi, Ta wate ti Yerusalema, ko gwi ta ko nan, ama kölumbö gwine ta ko 'börik ko ŋwajik kasu.
- 29 Kogwon mete ta, perok 'diri mo popo logon ŋutu mo kulyari adi, Ŋutu nagon a 'baŋin gwon a kalyöŋök, kweja adi nagon pelela a ko ta'durikin ko nagon a ko nökö kinasi kwöŋ.
- 30 A kirut ŋutu mo kulyani ko merya adi, 'Do'done ta kayan loki, a kulyani ko lurwat adi, Mugge ta yi.
- 31 Kogwon ko ŋutu kondya kine ŋo a ködini nyuŋ a lodon, a nyo mo na konani ko gwe a loteyon?
- 32 Köti a kulye ŋutu murek logon a kamönyök nyömöjine kaŋo ko lepen i pirit na geleŋ i tatua.
- 33 A nagon se aje 'durökin i pirit na luŋu a Kululuŋ nu, a kamörök 'bikikindye Yesu nyu, se ko kamönyök kulo, lele i swöt lo lutaten ko lele i swöt lo kadonje.
- 34 A Yesu kulyani adi, Baba, pitöki lepenat, kogwon se ti den ŋo na kon se na. Ama a se kokorakindye 'börik boŋgwat kanyit kune a gumbe guralan kode ŋa joŋga.
- 35 A ŋutu gwo'de nyu i dirja; ama a ŋutu kaliliyak lokukwön kweni'e kweni'e lepen 'dö'döju, adi, Lepen lwöggu kulye ŋutu; ti nye lwöki mugun, ko nye a Masia lo Ŋun logon nye a wulun lo!
- 36 A kamörök köti kwenine ko lepen, a se pondi ko lepen ni a putukindye lepen binyo naporon,
- 37 a kulyani adi, Ko do a Mor lo Yudayaki, lwöki mugun koi!

- 38 A wuret köti gwe kata kanyit loki, nagon a wurö adi, LO A MOR LO YUDAYAKI.
- 39 A lele lo kamönyök logon a 'bikiki nyu kulo, suluje 'dö'döju lepenj adi, Do 'bayin a Masia le? Lwöki mugun ko yi köti!
- 40 Ama a lele lo goji lepenj parik adi, Do ti kujönö ma'di Dun le? Do gwon i riña gwoso na riñari lepenj na.
- 41 Yi 'diri riña a gwak, a yi ropakine ño nagon yi a kon kune; ama lo ñuto a ko kondya nene ño naron kwöñ.
- 42 A nye kulyani adi, Yesu, yeyene yeye nan ko do popo i tumatyan.
- 43 A Yesu waddi adi, 'Diri nan takindya do adi, i lo lor do de gwon ko nan i pirit na gelenj i Melesen nakwekwelen na Dun.
- 44 Nyena i ñinu diñit a gwe a tuparan kiden. A kak liñ worani a mudwe tojo ko saa musala na koriri,
- 45 a parara na kolonj inje musö; a bonjo koret na Kadi na Dun inje ki'a murek.
- 46 A Yesu woñe parik ko gworo lobot adi, Baba, nan a tin ködudwö nio konut i könisl; a na kulyari nye sona nu, a nye duwundye duwundya.
- 47 A na meddi дума lo kamörök mia gelenj ño na kona nu, a nye pupurje Dun, a kulyani adi, 'Diri lo ñuto a ñuto lo rigwo.
- 48 A nagon ñutu jore parik lo momorja i meddya na kunu ño kulo inje met ño nagon a kona kunu, a se yitöni midijik jojokaddu kidoni kase.
- 49 Ama a julin kanyit liñ se ko ñutu wate nagon kipundyö lepenj i Galilaya yu kune gwe i gwo'dan pajo i meddya na kine ño.
- 50 Nyena a lele ñuto kata, karin kanyit a Yosepa, lo po i köji na Yudaya na luñu a Arimataya. Lepenj a lele lo tenj na kaliliyak ti kulya, ko a ñuto lo'but ko a lo rigwo.
- 51 Dilo ñuto a ko jundyö yeyeesi kase se ko konesi kase. Lepenj yeyendu Tumatyan na Dun.
- 52 A ñilo ñuto iti ko Pilato yu a piyundye öpu na Yesu.
- 53 A kirut nye 'dumundye öpu na kak i ködini na görö a doggi ko bonjo na'but, a 'delakindye i gulöm nagon a kuruwe i lurutat logon a ñurupit, nagon a ko nyuñ 'delarikin lele ñuto kwöñ.
- 54 A gwe a Lor Tetenet a Sabata suluje suluja.
- 55 A ñutu wate nagon a morundya ko Yesu i pirit na gelenj Galilaya kunu kepoddi i mukök, a se inje met gulöm ko öpu nanyit 'dela ada.

⁵⁶ A se yitöni midijik a tetendi welesi na mon 'bura se ko riyajin. A se yuke yukan i Sabata gwoso i saret.

Luka 24

¹ Ama i lor lo Sabata lo Yudayaki i kotumalu nanyit i banjun na kak, a ntu wate dikara i gulöm, jonnga welesi na mon 'bura nagon se aje teten kune.

² A se ryeji nrupit aje gwulunöji kaño i gulöm,

³ ama na lupöri se lukata nu, a se gwe a ko ryö öpu na Matat Yesu.

⁴ A na dyadya'yi se ko kine kulya nu, a ntu murek logon a jupu bongwat namilyanək kulo, puköki ko lepenjat.

⁵ A ntu wate kune rigwököni rigwökö, a durwene durwe, ama a ntu kulo pije lepenjat adi, Nyo ta ga'yu nye lo gwon jörun lo i kiden na lo twatwa?

⁶ Lepen 'bayin ni; nye aje njen. Yeyene ta kulya nagon lepen a tukökin ta kine na gwondi lepen Galilaya nu,

⁷ adi, Düro lo ntu ködyö titiki ko ntu katoronyak i könisi, a 'bikikine i ködini na görö, a i perok musala a nye njine njen i twan.

⁸ A se inge yeyero kulyaesi kanyit.

⁹ A nagon se aje yitwe i gulöm nu, a se tukökindye kune ño liñ i ntu kajujumuk puök wot gelen, ko i kulye ntu liñ.

¹⁰ Nyena a ntu wate na tukökindyö luyökie kine ño liñ kune gwe a ko Maria na po Magadala, ko Yoana, ko Maria ñote Yakobo; a kunie wate na gwon ko se i pirit na gelen kune inge tuggö sona.

¹¹ Ama a ño na tuk lepenjat kune metani kase a ño kana a se tine yup lepenjat kwöñ.

¹² Ama a Petero njine ki a wöki i gulöm, a nye dulajine kak, a ku'di'e lukata, a meddi bongwat ka'delekon, a nye yitöni mede, söörju ko ño nagon aje pokin kune.

¹³ A i njilu lor gwak, a kulye kajujumuk murek iti i tur lo luñu a Emau, logon suluja Yerusalemata tojo kata gwoso mailijin buker,

¹⁴ a se gwe i jamaddu ko i tokulyakin ko 'börik i kulya ti ño liñ nagon aje pokin kune.

¹⁵ A na jamaddi se ko na kulyajine se nu, a Yesu lepen miju nyona a moraddi ko lepenjat;

¹⁶ ama a konyen kase inge mukö an se gwulu lepen.

- 17 A nye pije lepeṅat adi, Ta jamaddu kulya ti nyo na tiri ta na? A se gwo'de gwo'dan a komoṅsikan kase metani ko delya.
- 18 A lele lose karin kanyit a Keleopa, pije lepeṅ adi, Do geleṅ i ṅutu. lo mömönundyö Yerusalema yu kulu logon a ko den ṅo na pokin i kilo perok le?
- 19 A nye pije lepeṅat adi, Do a nyo nagon a pokin? A se waddi lepeṅ adi, Do nagon a pokin makune. Yesu lo Najareta logon köju a nebi, a gwe ko riṅit i konesi ko i kulyaesi ko Dun i komoṅ se ko i ṅutu liṅ,
- 20 koanejin kaṅ temejik se ko ṅutu kaṅ kaliliyak lokukwön a wukin lepeṅ i 'duṅöki i tatua, a tindi lepeṅ i 'bikiki i ködini na görö.
- 21 Ama yi köju a yendu adi lepeṅ ködyö lo ko lwökundyö Yisaraele. Köti wat kine ṅo liṅ lo gwe a lor tomusala lo kine kulya nagon a pokin kine.
- 22 A kunie ṅutu na gwon kayañ i teṅ iṅge tusör yi. Kine ṅutu a dikara i gulöm,
- 23 ama a se tine ryö öpu nanyit, a se yitwene yitwe a kulyani adi, se aje meddya malaikajin i pukökin kase, logon tukökindyö se adi, lepeṅ jörun.
- 24 A kulye kaṅ köti iṅge tu i gulöm, a ryeji gwošo nagon ṅutu wate aje kulyari na, ama se a ko met lepeṅ kwöṅ.
- 25 A nye kulyani ko lepeṅat adi, Ta ṅutu lu'böṅ logon ti yubbö 'de'de i töilyet ṅo liṅ nagon nebijin köju a jam kune!
- 26 Ti gwon sona le adi, Masia ködyö ṅoṅoṅga kine kulya anyen lupö i pirit na minyo lonyit le?
- 27 Nyena a nye poki i tokurukindyö na se kulya ti Dun liṅ na wurö i kulya kanyit, suluja i ṅo na wur Mose se ko nebijin liṅ.
- 28 A nagon se gwe nyona ko 'dur i tur logon se tu kata lu, a nye kondi mugun gwošo logon yeṅga ṅerot.
- 29 Ama a se goji lepeṅ adi, Mönundye kayañ ni kogwon kak gwe nyona ko sömukö, tuparan aje 'baka. Nyena a nye lupöni kadi a mönundye ko lepeṅat yu.
- 30 A nagon nye aje si'daki kak ko se i pirit na geleṅ i nyesu nu, a nye 'dumundye ambata, a 'boroji 'boroja, a pipindyeye pipindya, a tindi lepeṅat.
- 31 A konyen kase ṅaji ṅaju, a se iṅge gwulu lepeṅ; a kirut lepeṅ lo liki kase i konyen.
- 32 A se totopine ko 'börik adi, Töilyet kaṅ a ko lam le na jambi nye ko yi i kiko ko i nyönyökökindyö na yi kulya ti Dun na wurö kune nu?
- 33 A se ṅine ki i ṅinu diṅit gwak a yitöni Yerusalema; a se ryeji kajujumuk puök wot geleṅ a momorja, se ko ṅutu lo gwon ko lepeṅat kulo,
- 34 a se gwe i jambu adi, Matat 'diri aje ṅien, ko aje pukökin ko Simona!

- 35 A lepeṅat nyönyöggi ṅo nagon a pukun i kiko, köti ko se gwulu lepeṅ ada na pipindye lepeṅ ambata nu.
- 36 A na nyönyöggi kajujumuk murek kine ṅo nu, a Yesu lepeṅ gwo'de kase kiden, a kulyani ko se adi, Ti taliṅ gwe ko ta!
- 37 Ama a se iṅge rigwökö a kujönöni kujönö, yeyeju adi se a meddya ködudwö na ṅuto logon a twan.
- 38 A nye piṅe se adi, Nyo ta böböndu? Nyo ta dyadya'yu i töilyet?
- 39 Gwulu'yi ta könisi kwe ko mokosi kwe, ṅo lo a nan lepeṅ. 'Bole ta 'bo nan ko gwulu'yi ta. Ködudwö 'bak lokore ko kuyu gwošo na meddi ta adi nan gwon ko se na.
- 40 A nagon nye aṅe kulya sona nu, a nye kwekindye lepeṅat könisi kanyit se ko mokosi kanyit.
- 41 A lepeṅat kölumbö nyuṅ ryöni a nago i yubbö adi lepeṅ a nye, kogwon se lyölyöṅön parik, a söri söriju, a kirut lepeṅ piṅe se adi, Ta gwon ko ṅo lo nyenyei ni?
- 42 A se tindi lepeṅ tupet na sumuti nagon aṅe pelo.
- 43 A nye 'dumundye 'dumundya a nyesi nye kase i komoṅ.
- 44 A nye kulyani ko se adi, Nan köju a takin ta na gwondi nan ko ta nu, adi, ṅo liṅ nagon aṅe wurö i Saresi ti Mose, ko i ṅo na wur nebijin ko i Saumajin kune agu ködyö kokona, nyena ṅo na kulyari nan ko ta köju kune sekune.
- 45 A kirut nye tuṅaundye yeyeesi kase anyen kukurun kulya ti Dun nagon a wurö kune;
- 46 a nye kulyani ko se adi, A wurö sona adi, Masia agu ködyö ṅoṅoṅga, a ṅine ṅien i twan i perok musala,
- 47 anyen ṅutu ködyö tokuöddu i karin kanyit i jurön liṅ suluja Yerusalemadi adi, ti ṅutu liṅ löpugge töilyet anyen toronjin kase pipitöki.
- 48 Ta a met kine kulya liṅ, ta lo tokorji se.
- 49 Nyenagon mete ta, nan de susunyukin ta ṅo nagon Baba a ruk tindu na; ama ta ködyö möndu köji kata tojo ko ta a tojupu ko riṅit na po ki.
- 50 A Yesu nyömöddi lepeṅat nyona ko Betania, a nye 'doggi könisi kanyit ki a 'boroji se.
- 51 A nagon nye nyuṅ 'bo'boroja lepeṅat nu, a nye kö'yi na lepeṅ, a se yitöni Yerusalemadi ko lepeṅat a 'depajine ki yu.
- 52 A se dulalyöṅön a duma;

53 a se jongi diñit nase kindye komonşikan kase kak i twöju liñ i Kadi na Ðun i pupurja na Ðun.

Yoane

Yoane 1

- 1 I suluki na ŋo liŋ, Kulyaet 'beron gwon kata, a Kulyaet gwe ko Ɖun i pirit na geleŋ, a Kulyaet lo gwe a Ɖun.
- 2 Kulyaet lo gwon ko Ɖun i suluet.
- 3 Do liŋ a gweya kogwon tomirian na lepeŋ, nene ŋo 'bayin nagon a gweya 'bak lepeŋ. Do liŋ na gweya kune
- 4 gwoloŋ ko ru nanyit, a ru na gwe a parara na ŋutu.
- 5 A parara na pararakindye i mudwe, a mudwe gwe a ko te'ya lepeŋ kwöŋ.
- 6 A lele ŋuto gwe kata, logon Ɖun lo sunyundyö; karin kanyit a Yoane.
- 7 Lepeŋ po a katokoronit, anyen tokurukindyö ŋutu kulya ti ŋina parara, anyen ŋutu liŋ böŋö yuyubbö kogwon kulya kanyit.
- 8 Lepeŋ ko mugun nanyit ti gwon a ŋina parara, ama lepeŋ po i tokorju na kulya ti ŋina parara.
- 9 Ɖina a parara na to'diri nagon po i na kak, a pararakindye i ŋutu liŋ.
- 10 Lepeŋ gwon i na kak, a kak na gweyani kogwon tomirian na lepeŋ, ama a ŋutu ti na kak tine den lepeŋ.
- 11 Lepeŋ a po kanyit i jur, ama a ŋutu kanyit gwe a ko wu lepeŋ.
- 12 Ama ŋutu liŋ logon a wu lepeŋ ko a yup karin kanyit kilo, nye titikin lepeŋat kido anyen wora a ŋwajik ti Ɖun.
- 13 Yuŋwe nase ti gwon gwoso na yuŋweni ŋutu na i 'dekesi ti mugun gwoso na 'deggi ŋutu na, ama yuŋwe nase a na Ɖun.
- 14 A Kulyaet lo worani a ŋuto, a mönundye kayañ kiden, a yi meddi kwelen nanyit, kwelen gwoso Ɖuro pilili lo Monye, a jore ko 'busan na nyarju se ko to'diri.
- 15 A Yoane tokorji kulya ti lo Kulyaet, a kulyajine ki adi, Lo a ŋuto logon nan a kulyari kulya kanyit lo adi, Ɖuto logon popo köyö i mukök lo a duma lwölwöŋ nan, kogwon lepeŋ köju kata köyö ŋerot.
- 16 A yi liŋ inge 'yalaki 'busan na nyarju i nene 'busan loki nagon 'dumwe i gugu lonyit logon a jore adi milin.
- 17 Kogwon Ɖun a tindu Saresi kulo ko Mose i kutuk, ama 'busan na nyarju se ko to'diri po kogwon Yesu Kristo.
- 18 Lele ŋuto 'bayin kwöŋ logon aje met Ɖun, ama Ɖuro pilili lo Ɖun logon gwon ko Monye i merete, nye lo tindu lepeŋ i dena.

- 19 Yoane köju tokorju sona i dinjit nagon Yudayaki ti Yerusalema a sonyoddu koanejin se ko Lewijin i pija na lepeṅ adi, Do a ṅa?
- 20 A nye tugge koke, a gwe a ko renya, a tugge adi, Nan 'bayin a Masia.
- 21 A se köti pije adi, A ko sona, do ṅona a Eliya? A nye waddi adi, Nan a lege. Do a ṅilu nebi? A nye waddi adi, 'Bayin.
- 22 Nyena a se köti pije adi, A kirut do gwe a ṅa? Taki yi anyen yi bubulö tukökindyö ṅutu lo sunyundyö yi kulu. Do jambu nyo i kulya kunök?
- 23 A Yoane waddi gwoso na kulyari nebi Yisaya köju nu adi, Nan a gworo lo ṅuto lo wowoṅon i yöbu adi, Rine ta kiko lo Matat gwogwo.
- 24 Kulye Parusijin köti a sonyo,
- 25 a se pije lepeṅ adi, Ko do ti gwon a Masia, kode a Eliya, kode a ṅilu nebi, nyo nagon do babatiddya?
- 26 A Yoane waddi se adi, Nan batiddya ko pionṅ. Ama lele gwogwo'dan kasu kiden logon ta a ko den ;
- 27 lepeṅ popo köyö i mukök, a nan tine jukin laggu patala ti kamuka kanyit.
- 28 Kine kulya kona Betania i nu pele na Yardene i pirit na batiddye Yoane nu.
- 29 A kotumalu Yoane meddi Yesu i po kanyit ni, a kulyani adi, Meddi ta Kilolon lo Dun lo joṅga toronjin ti ṅutu ti na kak kaṅo malu!
- 30 Dilo a ṅuto logon nan aje jambu i kulya kanyit adi, Lele ṅuto popo köyö i mukök logon a duma lwölwöṅ nan, kogwon lepeṅ köju kata köyö ṅerot.
- 31 Nan ko mugun nio köju a ko den lepeṅ, ama nan po i batiddya ko pionṅ anyen nye böṅö kweki i Yisaraele.
- 32 A Yoane tokorji adi, Nan aje met Mulökötyo po kak ki yu gwoso gure, a gwe ko lepeṅ.
- 33 Nan ko mugun nio köju a ko den lepeṅ, ama lepeṅ lo sunyundyö nan i batiddya ko pionṅ lo a takin nan adi, Na meddi do Mulökötyo i po kak a gwe ko ṅuto nu, nye ṅilo ṅuto logon batiddya ko Mulökötyo Loke lo.
- 34 Nan ko mugun nio aje met ko aje tokorju adi lepeṅ a Duro lo Dun.
- 35 Köti i lele kotumalu, a Yoane gwo'de i pirit na geleṅ ko ṅutu kanyit kajujumuk murek;
- 36 a na lwöṅöddi Yesu nyona nu, a Yoane dirje lepeṅ, a kulyani adi, Meddi ta Kilolon lo Dun malu!
- 37 A nagon kilo kajujumuk kanyit murek ko yiṅge lepeṅ i jambu sona nu, a se kepoddi Yesu.

- 38 A Yesu ko bongi, a meddi lepenjat kipundyö nye, a piye lepenjat adi, Ta ga'yu nyo? A se waddi adi, Pon Rabi, do si'da ya? (Rabi nyönyökö adi Katodinönit).
- 39 A nye waddi adi, Po ta, ko meddi ta pirit nagon nan si'da kata nu. Nyena a se moraddi ko lepenj, a se inje met pirit na si'dari lepenj nu, a se mönundye ko lepenj yu i njilu lor, kogwon gwe nyona ko saa injwan na koriri.
- 40 Lele lo kilo njutu murek logon aje yiñ Yoane i jambu, a moraddi ko Yesu kulo, karin kanyit a Andarea luñaser Simona Petero.
- 41 A nye galaddi luñaser lonyit Simona a kokwe, a takindye lepenj adi, Yi aje ryö Masia. (Masia nyönyökö adi Kristo).
- 42 A nye jondi Simona ko Yesu ni. A Yesu dirje lepenj, a kulyani adi, Do a Simona njuro lo Yoane; do mo luñu a Kepa. (Kepa nyönyökö adi Petero, kweja adi Lurutat).
- 43 A kotumalu Yesu 'deke tu Galilaya, a nye ryeji Pilipo, a kulyani ko lepenj adi, Kipundyö nan.
- 44 Pilipo a lo Betesaida, köji nase Andarea ko Petero.
- 45 A Pilipo ryeji Natanaele, a takindye lepenj adi, Yi aje ryö njuto logon kulya kanyit Mose a wur i Saresi se ko nebijiin köti a wur lo, lepenj a Yesu lo Najareta, njuro lo Yosepa.
- 46 A Natanaele piye adi, Do na'but bubulö pukun kaño i Najareta le? A Pilipo waddi adi, Po ko meddi.
- 47 A na meddi Yesu Natanaele i po kanyit ni nu, a nye kulyani i kulya ti lepenj adi, Malo Yisaraeletyo gwak logon 'bak 'burönö!
- 48 A Natanaele piye lepenj adi, Do den nan ada? A Yesu waddi lepenj adi, Nan aje met do na sakari do i ki'bi mukök a kokwe nagon Pilipo a ko nyuñ lungu do nu.
- 49 A Natanaele waddi lepenj adi, Katodinönit, do 'diri a Duro lo Dun; do a Mor lo Yisaraele.
- 50 A Yesu waddi adi, Do ñona a yubbö tuñ kogwon nan aje takindya do adi nan a met do i saka i ki'bi mukök nu le? Do mo memet ño dumalak lwölwönj kine.
- 51 A nye kulyani ko lepenj adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi ta mo memet ki i ñaju ko malaikajin ti Dun i tu ki ko i po kak köyö i mugun, nan Duro lo njuto.

Yoane 2

- 1 A i lor tomusala lonyit a budu yemet gwe kata Kana na Galilaya, a ñote Yesu gwe nyu.

- ² A Yesu se ko ntu kanyit kajujumuk kulo köti inje lunu i budu yemet.
- ³ A nagon binyo aje 'baka nu, a nte Yesu kulyani ko lepenj adi, Lepenjat gwe 'bak binyo.
- ⁴ A Yesu pije adi, Yanjo, kulya kunök ada köyö? Diñit nio a ko nyun po.
- ⁵ A nte takindye kölipönök adi, Kone ta kon nte nagon lepenj de tatakin ta kine ko se a nyo.
- ⁶ Nyena Yudayaki gwon ko keru lalaet. Ko njina kwe mu'dajin buker kata logon a nrurupö, logon gelenj 'buggöjolonon merya murek kode merya musala.
- ⁷ A Yesu takindye kölipönök adi, Tojorene ta kilo mu'dajin ko pionj. A se inje tojore tojo i kutusen.
- ⁸ Nyena a nye takindye se adi, Soñinana 'yilu ta kunie, ko jaki ta duma lo budu. A se inje jonj.
- ⁹ A duma lo budu wanji pionj nagon aje towora a binyo kune, a tine den ko jwe ya ama kölipönök lo 'yilundya pionj kulo a den. Nyena a njilo duma lunji kayemanit lo,
- ¹⁰ a kulyani ko lepenj adi, Yenj binyo na pötwör na kora a kokwe, ama i mukök nagon kömu aje memeri nu a binyo na pötö najweni; ama do aje 'de'ya binyo na pötwör tojo ko soñinana.
- ¹¹ Do nagon Yesu a kon Kana na Galilaya yu nu a kweyet suluet, a nye kwekindye minyo lonyit nyu; a ntu kanyit kajujumuk yubbe lepenj.
- ¹² A i mukök na njina, a Yesu se ko nte nanyit, ko lunjasirik, se ko ntu kanyit kajujumuk lulurara Kaperanauma, a se si'dani nyu ko perok ku'dik.
- ¹³ A diñit gwe nyona nagon Yudayaki kondi rorwe lo Pasaka, a Yesu iti Yerusalema.
- ¹⁴ A lepenj ryeji ntu i Kadi na Dun lukata logon tugwörju dwönin, ko köbilu, ko gureki, köti ko ntu lo lölopuggö gurut sisi'da kase i misajin.
- ¹⁵ A Yesu wiwije patala a kurubat, a rikundye se linj kaño i Kadi na Dun i pirit na gelenj ko köbilu se ko dwönin, a nye sööpugge misajin ti kalöpukök ti gurut, a totoreji gurut kase.
- ¹⁶ A nye takindye ntu lo tugwörju gureki kulo adi, Wusara ta kune nte kaño ni; ko kon ta kadi na Baba a pirit gwörit.
- ¹⁷ A ntu kanyit kajujumuk yiyiundye kulyaesi logon a wurö adi, Pusök nio na kadi inot mo totomi nan asut.
- ¹⁸ A Yudayaki pije lepenj adi, Nan kweyet nagon do kwekwekin yi i kondya na kine nte?

- 19 A Yesu waddi lepenjat adi, Dukaki ta njina kadi na Dun kak, a nan mo nyöggi 'duggö i perok musala.
- 20 A Yudayaki kulyani adi, Na kadi aje jonnga kinajin merya injwan wot buker i 'dukö nanyit, a do kölumbö kulyani adi do bubulö 'duggö nye i perok musala le?
- 21 Ama kadi na Dun nagon nye jambu kulya kanyit na gwon a mugun nanyit.
- 22 Nyena a nagon Yesu aje njien i twan nu, a njutu kanyit kajujumuk kulo inge yiyiun adi nye köju aje jam kine kulya; a se inge yup kulya ti Dun na wurö, se ko kulyaesi logon Yesu aje kularyi kulo.
- 23 Nyena na gwondi Yesu Yerusalema i rorwe lo Pasaka nu, a njutu jore yubbe karin kanyit, na meddi se kweyesi na kon nye kune.
- 24 Ama a Yesu gwe a ko yinikin mugun i lepenjat, kogwon lepenj deden njutu linj 'bura,
- 25 a nye tine 'dekan lele njuto tokurukindyo nye kulya ti njutu, kogwon nye ko mugun deden njö na gwon ko njutu i töilyet kune.

Yoane 3

- 1 Lele Parusityo kata karin kanyit a Nikodemo, lepenj a lele lo momoret na njutu temejik ti Yudayaki.
- 2 A nye pondi ko Yesu ni kwaje, a kulyani ko lepenj adi, Rabi, yi deden adi do a katodinönit logon Dun lo sunyundyö, kogwon lele njuto ti bulö kondya kweyesi nagon do kokon kine ake ko Dun gwon ko lepenj.
- 3 A Yesu waddi lepenj adi, 'Diri 'diri nan takindya do adi, ko lele njuto a ko yunwe köti a ludukötyo, a nye tine met Tumatyan na Dun.
- 4 A Nikodemo pije lepenj adi, Djuto bubulö yunwe ada ko lepenj gwe a modonj ? Lepenj bubulö lupö ko njote i pele danj tomurek anyen yuyunwe?
- 5 A Yesu waddi adi, 'Diri 'diri nan takindya do adi, ko lele njuto a ko yunwe ko pionj ko Mulökötyo lo Dun, a nye tine bulö lupö i Tumatyan na Dun.
- 6 Do na yunwe ko njuto na a njuto, a njö na yunwe ko Mulökötyo na gwe a mulökötyo.
- 7 Ko sörju kogwon nan takindya do adi ta ködyö yuyunwe köti a ludukö.
- 8 Köbunöt wuköddu i swöt logon nye 'de'dekan, a do yinge wuggö nanyit, ama do ti den ko wukundyö ya, kode wuköddu da, nyena gwon sona i njutu linj logon a yunwe ko Mulökötyo kilo.
- 9 A Nikodemo pije lepenj adi, Kine kulya gwon ada?

- 10 A Yesu waddi pija lepeṅ adi, Do a katodinönit lo Yisaraele, a do tine den kine kulya le
- 11 'Diri 'diri nan takindya do adi, yi jambu ṅo nagon yi deden, a tokorji ṅo nagon yi aje met, ama ta renya kulya na tokor yi kune.
- 12 Ko nan jamakindya ta kulya ti na kak ta ti yup nan, a ta mo yupe ada ko nan jamakindya ta kulya ti ki?
- 13 Lele ṅuto 'bayin logon aje tu ki tuṅ nye lo po kak ki yu lo, nye logon a nan Duro lo ṅuto logon mede nio nu ki.
- 14 Nyena gwoso na 'bilikindye Mose munu ki i yöbu nu, nan Duro lo ṅuto agu ködyö mo 'bi'biliki ki köti,
- 15 anyen ṅutu liṅ logon yuyup nan kilo böṅö gwon ko ru na yeṅ nyin köyö i mugun.
- 16 Kogwon Dun nyanyar ṅutu ti na kak parik, nyena a nye tindi Duro lonyit pilili anyen ṅutu liṅ logon a yubbö lepeṅ kilo böṅö gwon ti twatwa, ama anyen gwon ko ru na yeṅ nyin.
- 17 Kogwon Dun a ko sunyun Duro lonyit i na kak anyen ko 'duṅgö putesi, ama anyen lwöggu ṅutu ti na kak.
- 18 Nye logon a yubbö ṅilo Duro lo ti 'duṅöki putet; ama nye logon a ko yup lo kulya kanyit aje 'beron 'duṅöki, kogwon nye a ko yubbö Duro pilili lo Dun.
- 19 Nyena 'duṅet na putet gwon sona adi parara aje po i na kak, ama kölumbö a ṅutu nyarji mudwe lwölwöṅ parara, kogwon lepeṅat kondya ṅo narok.
- 20 Kogwon ṅutu liṅ lo kondya arabat kilo maman parara, a tine po i parara, an konesi kase narok ko dena;
- 21 ama ṅuto lo kondya to'diri lo po i parara, anyen ṅutu deden adi Dun gwon ko lepeṅ i ṅo liṅ nagon nye kokon kine.
- 22 A ko gwe sona, i mukök na kine kulya, a Yesu se ko ṅutu kanyit kajujumuk iti i jur lo Yudaya; a nye si'dani nyu ko se i pirit na geleṅ babatiddya.
- 23 A Yoane köti gwe i batiddya Aion yu nyona ko Salim, kogwon pionṅ jore kata nyu; a ṅutu yeṅe wörö i batisa;
- 24 kogwon Yoane a ko nyuṅ tiki i kadi rereket.
- 25 A kulye kajujumuk ti Yoane suluje rerenya ko lele Yudayakityo i kulya ti kerilalaet.
- 26 A se iti ko Yoane yu, a takindye lepeṅ adi, Katodinönit, ṅuto logon do gwon ko lepeṅ i nu pele na Yardene, logon do tokorju kulya kanyit lo, lepeṅ ṅilu babatiddya, a ṅutu liṅ wöröni ko lepeṅ yu.
- 27 A Yoane waddi adi, Duto ti bulö wuju nene ṅo ake ko Dun a tikiṅ lepeṅ.

28 Ta ko 'börik bubulö tokorju adi nan a jambu adi, Nan 'bayin a Masia, ama nan aje sunyue ko lepeñ ñerot.

29 Nye logon yemba nakwan lo a kayemanit; ju lo kayemanit logon gwogwo'dan nyona i yingga na lepeñ lo, lyölyöñön parik na yingge nye gworo lo kayemanit nu. Nyena ñina lyöñön nio sonjinana aje jore.

30 Lepeñ ködyö totodumala ama nan ködyö toto'dita.

31 Nye lo po ki yu lo a duma parik lwölwöñ ño liñ. Nye logon a lo na kak lo a lo na kak, a jambi gwoso na jambi ñutu ti na kak kulo. Nye lo po ki yu lo a duma lo ño liñ.

32 Lepeñ tokorju ño nagon nye aje met ko a yin kune, ama a ñuto gwe 'bayin lo ruggö ño na tokor nye kune.

33 Duto lo ruggö ño na tokor nye kune lo a tanyakindya könin a kweyet adi Dun a lo to'diri.

34 Kogwon nye logon Dun aje son lo jambu kulyaesi ti Dun, kogwon Dun tindu Mulökötyo abur 'bak temet.

35 Dun Monye nya nyar Duro lonyit, a inge tikin ño liñ kanyit i könin.

36 Duto logon yuyup ñilo Duro gwon ko ru na yeñ nyin ; nye logon ti twö ñilo Duro mo ti met ru na yeñ nyin, ama woran na Dun mo si'da ko lepeñ.

Yoane 4

1 A Yesu ko dene adi Parusijin aje yin adi nye a batiddya ñutu kajujumuk jore lwölwöñ Yoane nu,

2 (ama Yesu lepeñ a ko batiddya, ama ka'de ñutu kanyit kajujumuk lo batiddya,)

3 a nye kö'yi Yudaya, a yitöni Galilaya.

4 A nye agu tiri lo Samaria;

5 nyena a nye 'dure i nene köji na Samaria na luñu a Sukara, nyona ko kak nagon Yakobo köju a tikin Yosepa ñuro lonyit na.

6 Kidi lo Yakobo nyuñ kata nyu. A Yesu inge dara ko jölö a si'dakine kak nyona ko kidi i tuparan kiden.

7 A nene ñuto na Samaria pondi i 'yiladdu na pion. A Yesu kulyani ko lepeñ adi, Tiki nan pion nan mamat;

8 kogwon ñutu kanyit kajujumuk aje tu köji i gwörö na kinyo.

- 9 A nuto na Samaria na pije lepenj adi, Do a Yudayakityo, nan a nuto na Samaria, ada loloj nagon do pija pionj köyö? (Kogwon Yudayaki ti morja ko ntu ti Samaria.)
- 10 A Yesu waddi lepenj adi, Ko do ködyö a den njo nagon Dun 'do'doggi na, köti ko do ködyö a den nuto logon lunju pionj konut ko nye a na, a do ködyö lunji pionj ko lepenj, a nye ködyö tindi do pionj toruesi.
- 11 A nuto na pije lepenj adi, Duma lio, do 'bak njo 'yilet lo pionj; kidi a logulu, a do ryöni pionj toruesi ya?
- 12 Yakobo merenye likanj aje tin yi lo kidi. Lepenj ko njwajik kanyit ko toro'bo kanyit köju möju kata. Do nona a duma lwöwönj lepenj ?
- 13 A Yesu waddi lepenj adi, Nutu linj logon möju kune pionj kulo köti mo momoka kure,
- 14 ama ko na lo möju pionj nagon nan mo titikin lepenj kine mo ti moka kure kwönj; ama pionj nagon nan mo titikin lepenj kune mo lelekun ki kanyit i mugun a kidi lo pionj nagon jondya ru na yej nyin.
- 15 A nuto na kulyani ko lepenj adi, Duma lio, tiki nan kine pionj anyen nan bönjö gwon ti moka kure köti, a nan gwe ti po ni köti i 'yiladdu na pionj.
- 16 A Yesu takindye lepenj adi, lti, lunju lalet ilot ko yitwene ta ni.
- 17 A nuto na renyani adi, Nan 'bak lalet. A Yesu kulyani ko lepenj adi, Do a renya 'bura adi do 'bak lalet,
- 18 kogwon do köju a gwon ko lyan mukanat, a nuto logon do gwon ko lepenj sonjinana lo 'bayin a lalet ilot. I njina do a kulya 'diri.
- 19 A nuto na waddi adi, Pon duma lio, nan aje kurun adi do a nebi.
- 20 Merenyejin kanj kwakwaddu i lo mere, ama a ta Yudayaki kulyani adi Yerusalema a pirit nagon ntu ködyö kwakwaddu kata.
- 21 A Yesu kulyani ko lepenj adi, Do njina nuto yubbe nan, dijit mo popo nagon ta mo ti kwakwaddu Dun Monye ma'di i lo mere ma'di Yerusalema yu.
- 22 Ta ntu ti Samaria ti den ko ta kwakwaddu na; ama yi kwakwaddu nye logon yi deden lo, kogwon lwökit pipilundya ko Yudayaki.
- 23 Ama dijit mo popo, 'diri sonjinana aje 'dur, nagon kakwakwasak ti to'diri de kwakwaddi Dun Monye kase i töilyet ko to'diri, kogwon Monye ga'yu ntu gwoso kilo i kwakwaddu na lepenj.
- 24 Dun a Mulökötyo, ti se logon kwakwaddu lepenj kilo ti se agu ködyö kwakwaddi lepenj kase i töilyet ko to'diri.
- 25 A nuto na kulyani ko lepenj adi, Nan deden adi Masia mo popo. (Masia lunju a Kristo.) Ko lepenj a po, a nye mo takindye yi njo linj.

- 26 A Yesu waddi adi, Nan lo jambu ko do soŋinana lo, nan nyelo.
- 27 Nyena a i ŋinu diŋit, a ŋutu kanyit kajujumuk kulo yitwene yitwe, a se sörji sörju parik kogwon nye gwon i jambu ko ŋuto nakwan. Ama a lele lose gwe a ko pija adi, Do 'dek nyo? Kode pija adi, Nyo do jambu ko ŋina ŋuto?
- 28 A kirut ŋuto na kölökindye sape lonyit lo pion, a yitöni köji, a lungi ŋutu lyan lo gwon yu kulu adi,
- 29 Po ta, ko meddi ta lele ŋuto logon aje takin nan ŋo liŋ nagon nan aje kon kune; lepeŋ ŋona a Masia le?
- 30 Nyena a se kö'yi köji a iti ko lepeŋ yu.
- 31 A i diŋit na tiri ŋinu ŋuto nu, a ŋutu ti Yesu kajujumuk kulo mamandi lepeŋ adi, Katodinönit, nyesi kinyo pon.
- 32 A nye waddi se adi, Nan gwon ko kinyo lo nyenyei logon ta a ko den.
- 33 A ŋutu kajujumuk kulo totopine ko 'börik adi, Lele ŋuto ŋona a jakin lepeŋ kinyo?
- 34 A Yesu kulyani ko se adi, Kinyo lio gwon a kondya na 'dekesi ti lepeŋ lo sunyundyö nan lo tojo ko nan aje tutuŋökin kita nanyit.
- 35 Ta ŋona a ko kulya adi, Yöŋgi yapala iŋwan anyen gwon a 'butun le? Nan takindya ta adi, 'Bili ta konyen kasu ki, ko wörji ta meleseno, kogwon kinyojin aje yonje joni jo ŋera.
- 36 Kaŋeranit wuju ropet nanyit, a momorundye kinyojin a ti ru na yeŋ nyin, anyen kaweyanit se ko kaŋeranit böŋö lyölyöŋön i pirit na geleŋ.
- 37 Kogwon tolupet a gwak logon adi, Lele lo weja a lele lo ŋerji.
- 38 Nan aje son ta i ŋerja na ŋo nagon ta a ko kita kata kune; kulye ŋutu aje kita, a ta wuji ludweki lo kitaun se kulo.
- 39 A ŋutu ti Samaria lo gwon i ŋinu köji kulu yubbe Yesu, kogwon ŋuto na aje tokorju adi, Lepeŋ aje takin nan ŋo liŋ nagon nan aje kon kune.
- 40 Nyena a ŋutu ti Samaria ko pondi ko Yesu ni, a se pije lepeŋ anyen mönundyö ko se i pirit na geleŋ; a nye iŋge si'da'e nyu perok murek.
- 41 A kulye ŋutu jore iŋge yubbö kogwon kulyaesi kanyit,
- 42 a se takindye ŋuto na adi, Soŋinana ti gwon a kulyaesi kulök lo tindu yi i yubbö, ama yi yubbö kogwon yi ko 'börik aje yiŋ, ko aje den adi lepeŋ 'diri a Kalwökönit lo ŋutu ti na kak.
- 43 A nagon perok murek aje jo nu, a Yesu ŋjörö ŋjörö a iti Galilaya.
- 44 Kogwon nye ko mugun nanyit a tokorju adi nebi ti bula kase i jur.

- 45 A nye ko 'dure Galilaya, a ntu lo gwon nyu kulu wuyundye lepeŋ, kogwon lepeŋat aje tu Yerusalema i rorwe, a se iŋge met ŋo liŋ nagon lepeŋ aje kon i diŋit na rorwe.
- 46 A Yesu yitöni Kana na Galilaya, i pirit na toworji nye pion a binyo nu. A lele ntu lokukwön lo mor gwe nyu, logon ŋuro lonyit a gilö Kaperanauma yu.
- 47 A na yingge nye adi Yesu aje kö'yu Yudaya a gwe Galilaya nu, a nye iti ko lepeŋ yu, a mamandi lepeŋ anyen lulurara kak i toke'ya na ŋuro lonyit logon gwe nyona ko twan lo.
- 48 A Yesu kulyani ko lepeŋ adi, Ta kwön ti yubbö ake ko ta a meddya kweyesi se ko sörösi.
- 49 A ntu lokukwön lo waddi adi, Pon duma lio, luluru kak a kokwe na twaji ŋuro lio.
- 50 A Yesu takindye lepeŋ adi, Iti, ŋuro ilot de ruru. A ntu lo iŋge yup kulyaesi logon Yesu jamakin lepeŋ kulo, a nye iti tu.
- 51 A nagon nye lulurara nu, a kölipönök kanyit rume ko lepeŋ, a takindye lepeŋ adi, Duro ilot aje ru.
- 52 A nye piye se ko ŋuro ru i nan saa. A se waddi adi, Sa'yu na mugun a kö'yu lepeŋ kaje i saa gelen na koriri.
- 53 A monye lo iŋge den adi ŋina a diŋit gwak nagon Yesu aje takindye nye adi, Duro ilot de ruru. A ŋilo ntu ko mede nanyit liŋ iŋge yubbö.
- 54 Nyena ŋina a kweyet tomurek nagon Yesu aje kon i mukök na pondi nye kaŋo Yudaya a gwe Galilaya nu.

Yoane 5

- 1 A i mukök na ŋina, a Yudayaki gwe ko rorwe, a Yesu iti Yerusalema.
- 2 Nyena Yerusalema yu jor kata nyona ko kötumit lupet na yidin. Dina jor luŋu ko kutuk na Ebere a Beteseda, a gwe ko barandajin mukanat.
- 3 A ntu jore logon a gigilötu, logon a mo'dokeno, ko ŋodeki ko logon a babatatu kulo roggi kak i kinu barandajin, [anyen mömöndu pion i böböndu.
- 4 Kogwon i kunie diŋitan malaikatat lo Matat tutu i ŋinu jor i böböndu na pion, a ko ŋa logon a jurutökindyö mugun kata a kokwe i mukök na böböndu na pion, a nye tokelani tokela ma'di ko nye a moka ko lon twanti.]
- 5 A lele ntu gwe nyu logon a gilö ko kiŋajin merya musala wot budök.
- 6 A Yesu ko meddi lepeŋ i rogga kak, a nye iŋge den adi ntu lo aje jonga diŋit a najo, nyena a nye piye lepeŋ adi, Do 'de'dekan tokela?

- 7 A nuto lo waddi lepenj adi, Duma lio, nan 'bak nuto lo tindu nan i jor kata i diñit na böbönöri pionj, a nagon nan nyunj tutu nu, a lele inge jurutökin mugun a kokwe nio.
- 8 A Yesu takindye lepenj adi, Dine ki, 'dumundye dotoet inot, ko wöröni.
- 9 'De'de kijek a nuto lo inge tokela, a lepenj 'dumundye dotoet nanyit na, a wöröni wörö. Nyena njilu lor a Sabata.
- 10 A Yudayaki kulyani ko nuto logon aje tokela lo adi, Lo a lor lo Sabata; saret a ko rukökin do i 'doggu na dotoet inot.
- 11 A nye waddi adi, Duto lo toke'ya nan lo aje takin nan adi, 'Dumundye dotoet inot ko wöröni.
- 12 A se piye lepenj adi, Duto lo a ña lo takindya do i 'dumundya na dotoet inot ko i wörö lo?
- 13 Ama a nuto lo tokela lo gwe a ko den ko lepenj a ña, kogwon Yesu aje 'danaji kogwon lodir lo ntu kata i njinu pirit.
- 14 A i mukök na njina, a Yesu ryeji nuto lo i Kadi na Dun, a takindye lepenj adi, Meddi, do soñinana aje tokela; kölöki torondya, an nene ño naron lwölwön njina pokin konut.
- 15 A kirut nuto lo iti tu a tu tukökindye Yudayaki adi, Dilo a Yesu lo toke'ya nan.
- 16 Kogwon njina kwe a Yudayaki ga'yi sasandu Yesu kogwon lepenj aje kondya njina ño i Sabata.
- 17 A kirut Yesu waddi lepenjat adi, Baba nyunj kikita tojo ko na diñit, a nan köti kitani kita.
- 18 Nyena ko njina kwe a Yudayaki ga'yi ga'yu bia parik anyen tatuja lepenj, ti gwon adi kogwon lepenj a 'belenj saret lo 'depa na Sabata ka'de, ama kogwon lepenj lunju Dun a Monye lonyit, tojoju mugun ko Dun.
- 19 Nyena a Yesu waddi lepenjat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, nan Duro ti kondya ño nagon a nio; nan tunj mirakindya ño nagon Baba kokon; kogwon ño lij nagon Baba kokon kune nan Duro köti kokon.
- 20 Kogwon Baba nyanyar nan Duro, a kwekindye nan ño lij nagon nye lepenj kokon kine; a nye mo kwekindye nan ño dumalak lwölwön kune, anyen ta böñö sösörju.
- 21 Nyena gwoso nagon Baba tonjiju lo twatwa, a toruje lepenjat nu, a nan Duro köti toruje ntu logon nan a wulun kulo.
- 22 Baba ti 'dungö putet lo lele nuto, ama aje tikin nan Duro i 'dungö na putesi lij,

- 23 anyen n̄utu liŋ böñö bubu nan Duro, gwoso na bu'ye se Baba na. Ko ŋa logon ti bu'ya nan Duro ti bu'ya Baba lo sunyundyö nan lo.
- 24 'Diri 'diri nan takindya ta adi, Duto lo yiŋga kulyaesi kwe, a yubbe lepeŋ lo sunyundyö nan lo, gwon ko ru na yeŋ nyin, a nye mo tine 'duñöki putet, ama aje lan̄gu twan tojo ko ru.
- 25 'Diri 'diri, nan takindya ta adi, diŋit ŋina popo, iŋkoi aje 'dur, nagon lo twatwa mo yiŋge gworo lio lo Duro lo Dun; a se lo yiŋga kilo mo rune ru.
- 26 Nyenagon gwoso nagon ru pipilundya ko Baba i mugun na, nyena nye köti aje tikin ru i pipilundya köyö i mugun nan Duro.
- 27 Nyenagon nye aje tikin nan kido 'duñet na putesi, kogwon nan a Duro lo n̄uto.
- 28 Ko sörju ta i kine kulya, kogwon diŋit mo popo nagon n̄utu liŋ logon gwon i gulömo kulo mo yiŋge gworo lonyit nu,
- 29 a se mo lupundye kaŋo, se logon aje kondya 'bura kulo mo ŋiŋien a gwe jörun, ama se logon aje kondya arabat kulo mo ŋiŋien a 'duñöki putesi.
- 30 Nan ko mugun ti bulö kondya nene ŋo, nan 'duñgö gwoso nagon nan a saraki na, nyena nan 'duñgö gwogwo kogwon nan ti ga'yu kondya gwoso na 'deggi nan na, ama nan ga'yu kondya gwoso na 'deggi lepeŋ lo sunyundyö nan lo.
- 31 Ko nan tokorju kulya kwe, a ŋo na tokor nan kune tine gwon a gwak.
- 32 Ama lele kata köti lo tokorju kulya kwe, a nan iŋge den adi ŋo na tokor lepeŋ i kulya kwe kune a gwak.
- 33 Ta aje sondu n̄utu ko Yoane yu, a nye iŋge tokurukindyö kulya ti to'diri.
- 34 Do na tokor n̄uto na ti gwon a duma köyö, ama nan jambu sona anyen ta böñö lwölwökö.
- 35 Yoane a lombo lo tutule ko a lo kokobbu, a ta köju nyare nyar lyölyöŋi kanyit i parara ko diŋit a na'dit.
- 36 Ama nan gwon ko ŋo na tokorju kulya kwe nagon a duma lwölwöŋ ŋo na tokor Yoane na. Kitajin nagon Baba aje tikin nan i kondya ko i tutuŋgö kune, iŋkoi, kine kitajin na kon nan kune se na tokurukindyö adi Baba lo sunyundyö nan.
- 37 Köti Baba lo sunyundyö nan lo, nye lepeŋ lo tokorju kulya kwe. Ta kwöŋ a ko yiŋ gworo lonyit, köti ta a ko met komoŋ nanyit kwöŋ.
- 38 Kulyaet lonyit a ko ryö pirit kasu i töilyet, kogwon ta a ko yup Duto logon lepeŋ aje sunyun lo.

- 39 Ta kendya kulya ti Dun na wurö kune ko tirikwet kogwon ta yeyeju adi ta ryöryö ru na yeñ nyin kata, ama se kilo lo tokurukindyö kulya kwe;
- 40 kölumbö a ta tine 'böñ po köyö ni anyen wuju ru.
- 41 Bula ko ñutu ti gwon a ño duma köyö,
- 42 ama nan deden ta adi ta ti nyar Dun kasu i töilyet kwöñ.
- 43 Nan aje po i karin ti Baba, ama a ta gwe a ko wu nan. Ko lele ñuto po ko karin kanyit ti mugun ka'de, a ta wuyundye lepeñ.
- 44 Ta bubulö yubbö ada ta logon totobu ko 'börik kilo, ama a tine ga'yu bulet nagon po ko Dun lo geleñ?
- 45 Nyenagon an ta ko yeyeju ta adi nan mo tutuk kulya kasu ko Baba i komoñ adi ta a lorok. Duto logon tutuk kulya kasu adi ta a lorok lo a Mose logon ta yeyen lo.
- 46 Ko ta ködyö a yup Mose, a ta ködyö yubbe nan, kogwon lepeñ lo wurjé kulya kwe.
- 47 Ama ko ta a ko yup ño na wur lepeñ kune, a ta kirut yupe kulyaesi kwe ada ? somot murek kune. A se liñ inçe nyesu gwoso nagon se 'de'dekan.

Yoane 6

- 1 A i mukök na ñina, a Yesu lanji i nu pele na tör na Galilaya. (Tör na Galilaya luñu a Tör na Tiberia.)
- 2 A ñutu jore parik kepoddi lepeñ kogwon se aje met kweyesi nagon lepeñ kokonakin ñutu logon a gigilötu kunu.
- 3 A Yesu kiji ki i mere, a si'dani nyu se ko ñutu kanyit kajujumuk i pirit na geleñ.
- 4 A rorwe lo Yudayaki logon a Pasaka gwe nyona.
- 5 A Yesu ko bongi, a nye meddi ñutu jore parik i po kanyit ni, a nye piye Pilipo adi, Yi de gwörundyö ambatajin ya anyen kulo ñutu nyönyö?
- 6 Lepeñ jambu kine kulya mörju Pilipo; kogwon lepeñ ko mugun nanyit deden ko nye ködyö kondya nyo.
- 7 A Pilipo waddi lepeñ adi, Gurut alipan murek ti jukin gwörundyö ambatajin nagon temakindya i ñutu anyen se wuju a na'dit na'dit.
- 8 A lele lo ñutu kanyit kajujumuk logon a Andarea luñaser Simona Petero, tukökindye lepeñ adi,
- 9 Lele ñuro lo ni logon ko ambatajin mukanat ti 'bolot saora se ko somot murek; ama kine kondya nyo i ñutu jore gwoso kilo?

- 10 A Yesu kulyani adi, Tosi'dane ta ntu kak. Nu pirit a döru, nyena a ntu lyan si'dakine kak; a se gwe gwoso alipan mukanat.
- 11 A Yesu 'dumundye ambatajin kune, a tindi Dun tinate, a kokorakindye i ntu lo si'da kak kulo, a nye köti kondi sona ko somot murek kune. A se lij inge nyesu gwoso nagon se 'de'dekan.
- 12 A nagon se aje yimönö nu, a nye takindye ntu kanyit kajujumuk kulo adi, 'Du'dume ta pitönö nagon a ko nyei kine, an nene böjö likin.
- 13 Nyena a se poki i 'du'dumba, a inge totojore kupöjin puök wot murek ko pitönö ti ambatajin mukanat ti 'bolot saora nagon a ko nyei kune.
- 14 A na meddi ntu kweyet nagon Yesu aje kon nu, a se kulyani adi, Lo 'diri a nebi logon adi popo i kak ni lo.
- 15 A Yesu ko dene adi lepenat 'dek po i riñakindya na nye a mor nu, a nye kö'yi se a iti i mere köti nye gelen.
- 16 A nagon sömukö aje po nu, a ntu kanyit kajujumuk kulo lulurara i tör,
- 17 a kiyaddi i ki'bo kata, a yitöni i nu pele na tör tu Kaperanauma. A kak gwe a mudwe nagon Yesu a ko nyuñ po kase ni nu;
- 18 a köbuñöt duma wugge wuggö a tör ya'yi ya'yu.
- 19 A nagon se aje kamaddu mailijin musala kode inwan nu, a se metundye Yesu wöri'e i pion loki, po nyona ko ki'bo; a se kujönöni kujönö.
- 20 Ama a nye kulyani ko lepenat adi, Ko kujönö ta, ño lo a nan.
- 21 A se 'deke wuyundya lepen i ki'bo kata, ama 'de'de a ki'bo 'dure i pirit nagon se tu kata nu.
- 22 A kotumalu lodir lo ntu gwogwo'dine i nu pele na tör. Se köju a met ki'bo gelen tuñ, a Yesu gwe a ko kiyaddu i ki'bo kata anyen tu ko ntu kanyit kajujumuk kulo i pirit na gelen, ama ntu kanyit kajujumuk kulo aje tu ka'de.
- 23 Nyenagon a ki'bojin lo po Tiberia kulo 'dure i pirit nagon Matat aje tindu Dun tinate a ntu inge nyesu ambatajin kata nu.
- 24 A lodir lo ntu ko meddi adi Yesu gwe 'bayin yu ma'di ntu kanyit kajujumuk, a se ko 'börik kije i ki'bojin kata a iti Kaperanauma galaddu Yesu.
- 25 A se ko ryeji lepen i nu pele na tör, a se piye lepen adi, Katodinönit, do po ni nanu?
- 26 A Yesu waddi se adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ta ga'yu nan ti gwon kogwon ta a meddya kweyesi, ama kogwon ta aje nyesu ambatajin a yimönö.
- 27 Ko kita ta kinyo lo 'ba'baka, ama kitani ta kinyo lo yeyenon logon a kinyo lo ru na yen nyin. Dilo kinyo nan Düro lo ntu mo titikin ta; kogwon Dun Baba a nya'doddu nan ko kweyet adi nan a lonyit.

- 28 Nyena a se piye lepenj adi, Yi ködyö kondya nyo anyen kondya kitajin ti Dun?
- 29 A Yesu waddi se adi, Na a kita na Dun, adi ta ködyö yuyup nuto logon Dun a sunyun lo.
- 30 A kirut se piye lepenj adi, Do kondya nan kweyet anyen yi böñjö memet ko anyen yubbö do? Do kondya nan kita?
- 31 Merenyejin kañ a nyesu mana i yöbu, gwoso na wuröri adi, Nye aje tikin lepenjat ambata na po ki anyen nyönyö.
- 32 A Yesu kulyani ko lepenjat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, Mose 'bayin lo tindu ta ambata na po ki, ama Baba lo tindu ta ambata nagon po ki a na to'diri.
- 33 Kogwon nye logon po kak ki yu lo a tindi ntu ti na kak ru lo, nye a ambata nagon Dun lo tindu.
- 34 A se mo'yi lepenj adi, Pon duma likañ, tiki yi njina ambata dinjitan lij.
- 35 A Yesu waddi lepenjat adi, Nan logon a ambata tornet; nuto logon a po köyö ni lo mo ti magora kwönj, köti nuto logon a yubbö nan lo mo ti moka kure kwönj.
- 36 Ama nan aje takin ta adi ta aje met nan ama a kölumbö a ta tine yubbö.
- 37 Dutu lij logon Baba titin nan kilo mo popo köyö ni, nyena nuto logon a po köyö ni lo nan mo ti rikörö kwönj,
- 38 kogwon nan aje po kak ki yu i kondya na 'dekesi ti lepenj lo sunyundyö nan lo, ama ti gwon i kondya na 'dekesi kwe.
- 39 Lepenj lo sunyundyö nan lo 'de'dekan adi, ti nan ködyö gwe ti tolikin lele gelej lo ntu lij logon nye aje tikin nan kilo, ama ti nan ködyö tonji se ki i twan i lor lo 'dutet.
- 40 Kogwon Baba 'de'dekan adi, ti ntu lij logon memet nan Duro ko a yup nan kilo ködyö wuji ru na yeñ nyin; a nan mo tonji se ki i twan i lor lo 'dutet.
- 41 A Yudayaki poki i wiwinya ko 'börik i kulya ti lepenj, kogwon lepenj a kulya adi nye a ambata na po kak ki yu.
- 42 A se totopine adi, Lo a Yesu njuro lo Yosepa, logon monye se ko njote yi deden lo, 'bayin sona le? Nyo nye kulya soñinana adi, Nan a po kak ki yu.
- 43 A Yesu waddi lepenjat adi, Kölöki ta wiwinya ko 'börik.
- 44 Lele nuto 'bayin logon bubulö po köyö ni, ake ko Dun Monye lo sunyundyö nan lo a pikun lepenj; a nan mo tonji lepenj ki i twan i lor lo 'dutet.
- 45 Nebijin köju a wurjö adi, Dun mo totodin se lij. Dutu lij lo yinga Dun Monye a jujumundye ko lepenj kilo popo köyö ni.

- 46 Ti gwon adi lele ɲuto aje met ɗun Monye ake nye lo po ko ɗun yu lo aje met ɗun Monye.
- 47 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ɲuto lo yubbö lo gwon ko ru na yeɲ nyin.
- 48 Nan a ambata toruet.
- 49 Merenyejin kasu köju a nyesu mana i yöbu, a se inɲe twatwa.
- 50 Ama ambata nagon po kak ki yu na gwon sona adi, ɲuto bubulö nyesu a tine twan.
- 51 Nan a ambata na gwon jörun na po kak ki yu. Ko lele ɲuto a nyesu na ambata a nye mo gwe jörun ɲupi; a ɲina ambata nagon nan mo titin lepeɲ na a mugun nio, nagon nan a tiki anyen ɲutu ti kak böɲö gwon jörun.
- 52 Nyenagon a Yudayaki woɲe ko 'börik pipija adi, Lo ɲuto bubulö tindu yi i nyesu na mugun nanyit ada?
- 53 A Yesu waddi lepeɲat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ko ta ti nyesu mugun nio na ɗuro lo ɲuto a tine möju rima kwe, a ta mo tine gwon ko ru kasu i mugunya.
- 54 ɗuto lo nyesu mugun nio a möji rima kwe lo, lepeɲ gwon ko ru na yeɲ nyin, a nan mo tonji lepeɲ ki i twan i lor lo 'dutet.
- 55 Kogwon mugun nio a kinyo lo to'diri, a rima kwe gwe a ɲo na mamata ti to'diri.
- 56 ɗuto lo nyesu mugun nio a möji rima kwe lo, lepeɲ gwogwolon köyö i mugun, a nan gwolonje ko lepeɲ i mugun.
- 57 Nyena gwoso nagon ɗun Monye lo gwogwolon lo aje sunyun nan, a nan gwolonje kogwon lepeɲ, köti gwon sona adi ɲuto lo nyesu nan lo mo gwogwolon kogwon nan.
- 58 Na a ambata na po kak ki yu; nye ti gwon gwoso ambata nagon merenyejin kasu köju a nyö a twatwane twatwa nu, ama kulya kanyit gwon sona adi, ɲuto lo nyesu ɲina ambata lo mo gwogwolon ɲupi.
- 59 Yesu a jambu kine kulya na todindye nye i kadi momoret Kaperanauma nu.
- 60 A ɲutu kanyit kajulumuk jore ko yinɲe kine kulya, a se kulyani adi, Kilo kulyaesi a logo, a yi köti yinɲe kine kulya a ti nyo?
- 61 A Yesu inɲe den kanyit i töili adi ɲutu kanyit kajulumuk wiwinya i kine kulya, a nye piɲe se adi, Kine kulya köpuggö ta le?
- 62 A kirut mo gwe ada ko ta a met nan ɗuro lo ɲuto i tu ki i pirit na gwondi nan a kokwe nu?
- 63 Mulökötyo titindu ru, a mugun tine kondya nene ɲo. Kulyaesi logon nan aje jamakin ta kilo a ti mulökötyo a toruje torujö.

64 Ama kulye kasu kata logon a ko yubbö. Kogwon Yesu aje den i suluet ko ko ña logon ti yubbö, köti ko ña lo tindu lepenj i tatua.

65 A nye kulyani adi, Dina a kwe nagon nan kulyari ko ta adi ñuto 'bayin logon bubulö po köyö ni ake ko Ðun Monye a rukökin lepenj.

66 A i ñina a ñutu kanyit kajujumuk jore kukutörö bot, a tine moraddu ko lepenj köti.

67 A Yesu pije ñutu kajujumuk puök wot murek kulo adi, Ta köti 'de'dekan kö'yu nan le?

68 A Simona Petero waddi lepenj adi, Matat, yi tu i lon ñuto? Kulyaesi ti ru na yenj nyin gwon konut.

69 Yi aje yubbö ko aje kurun adi do a Loke lo Ðun.

70 A Yesu pije se adi, Nan köju a ko wulundyö ta puök wot murek le? Ama a lele losu gwe a satani.

71 A nye jambi sona i kulya ti Yuda ñuro lo Simona Isikariota, kogwon nye lepenj lo tindu Yesu i tatua ma'di nye a lele lo ñutu kajujumuk puök wot murek kulo.

Yoane 7

1 A i mukök na kine ño a Yesu wöroni Galilaya kata, a nye tine wörö Yudaya kata kogwon Yudayaki ga'yu tatuja lepenj.

2 A Yudayaki gwe nyona ko kondya na rorwe lo Murugujin.

3 Nyena a luñasirik kanyit kulo kulyani ko lepenj adi, Wuddye wuddya i na pirit ko iti Yudaya, anyen ñutu kulök kajujumuk kulo böñö memet kitajin nagon do kokon kine.

4 Ðuto logon 'de'dekan kulya kanyit i dena lo, lepenj ti kondya ño a lwön. Nyena ko do kondya ño gwoso kine, kweki mugun i ñutu ti na kak.

5 Kogwon ma'di luñasirik ti Yesu a ko yup lepenj.

6 A Yesu kulyani ko se adi, Ðijit nio a ko nyuñ po, ama dijit nasu ñupi kata.

7 Ðutu ti kak ni ti bulö mandu ta, ama lepenjat maman nan, kogwon nan tokorju adi konesi kase a narok.

8 Ta ko 'börik iti ta i rorwe. Nan ti tu i ñilo rorwe kogwon dijit nio a ko nyuñ po.

9 A nagon nye aje takindya lepenjat kine kulya nu, a nye karaki Galilaya.

10 A i mukök nagon luñasirik kanyit aje tu i rorwe nu, a Yesu köti inje tu a ko metaji ama 'da'danaji.

11 A Yudayaki gwe i ga'yu na lepenj i rorwe, a se pipije adi, Lepenj liya?

- 12 A moŋa duma gwe kata ko lodir lo ŋutu kiden i kulya ti lepeŋ. Kulye kulya adi, Lepeŋ a ŋuto lo'but, a kulye kulyani adi, 'Bayin, lepeŋ totogirja ŋutu.
- 13 Ama a lele ŋuto tine jambu koke i kulya ti lepeŋ, kogwon lepeŋat kukujönö Yudayaki.
- 14 A nagon ŋutu nyuŋ kondya rorwe nu, a Yesu iti i Kadi na Dun, a poki i todindyö.
- 15 A Yudayaki sörji sörju parik, a piye adi, Lo ŋuto dendya kulya jore ada a ko todinö na?
- 16 A Yesu waddi lepeŋat adi, Do na todin nan kune ti gwon a kulya kwe, ama a ti lepeŋ lo sunyundyö nan lo.
- 17 Ko lele ŋuto 'de'dekan kondya 'dekesi ti lepeŋ lo sunyundyö nan lo, lepeŋ mo kukurun kode ŋo na todin nan kune po ko Dun yu, kode nan jambu ŋo kwe.
- 18 Duto lo jambu ŋo kanyit ti mugun lo ga'yu bu'ya mugun; ama ko ŋuto ga'yu bu'ya lepeŋ lo sunyundyö nan lo ŋilo ŋuto a lo to'diri, a lepeŋ gwe 'bayin a 'burönit.
- 19 Mose a ko tin ta saresi le? Ama lele losu 'bayin logon a 'dep Saresi. Nyo ta ga'yu tatuja nan ?
- 20 A lodir lo ŋutu waddi adi, Do ko mulökötyo loron! Da lo ga'yu tatuja do?
- 21 A Yesu waddi se adi, Kita geleŋ kata nagon nan a kon i Sabata a ta liŋ gwe i sörju.
- 22 Mose lo tindu ta i tawero, (ti gwon adi po ko Mose, ama po ko merenyejin); nyena a ta tawerji ŋutu i Sabata.
- 23 A ko ŋuto a tawero i Sabata anyen Saret lo Mose böŋö gwon ti 'beleŋo, a nyo nagon ta woran ko nan kogwon nan a toke'ya ŋuto i Sabata anyen mugun nanyit liŋ gwon 'bura?
- 24 An ta ko 'duŋgö ta gwoso na meddi ta na, ama 'duŋge ta gwogwo.
- 25 A kulye ŋutu ti Yerusalema piye adi, Lo ŋona ti gwon a ŋuto logon lepeŋat ga'yu tatuja lo le?
- 26 Meddi ta, lepeŋ jambu koke a se gwe a ko jambu nene ŋo ko lepeŋ. Dutu temejik 'diri ŋona a den adi ŋilo a Masia le?
- 27 Yi deden ko lo ŋuto po ya, ama ko Masia popo, lele ŋuto mo ti den ko lepeŋ po ya.
- 28 A na todindye Yesu i Kadi na Dun nu, a nye laije adi, Ta deden nan, ta köti deden ko nan po ya. Ama nan a ko po ko kulya kwe ti mugun, ama lepeŋ lo sunyundyö nan lo a 'diri, a ta tine den lepeŋ.

- 29 Ama nan deden lepeṅ kogwon nan po ko lepeṅ yu, a nye inḡe sunyun nan.
- 30 Nyena a se ga'yi mogga lepeṅ, ama a lele ṅuto gwe a ko sukindyö könin i mogga na lepeṅ, kogwon diṅit nanyit nyuṅ a ko po.
- 31 A ṅutu jore i kiden na lodir yubbe lepeṅ; a se piḡe adi, Ko Masia mo a po, nye ṅona mo kokon kweyesi jore lwölwöṅ kweyesi na kon ṅilo ṅuto kune le?
- 32 A Parusijin inḡe yiṅ lodir lo ṅutu i moṅga na lepeṅ, a koanejin temeḡik se ko Parusijin sonḡi kölipönök i mogga na lepeṅ.
- 33 A Yesu kulyani adi, Nan yöṅgi diṅit a na'dit i si'da ko ta, a kirut nan mo yitöni ko lepeṅ lo sunyundyö nan lo yu.
- 34 Ta mo gaga nan, ama a ta mo tine ryö nan, kogwon pirit na gwondi nan kata nu ta ti bulö 'dur kata.
- 35 A Yudayaki pipiḡe 'börik adi, Lo ṅuto 'dek tu da anyen yi gwon ti ryö lepeṅ na? Lepeṅ ṅona 'dek tu i Yudayaki logon a rekin i kiden na Giriki kulo le, a todindyḡe ṅutu ti Giriki?
- 36 Lo kulyaet a nyo logon lepeṅ kulyari adi, Ta mo gaga nan ama a ta mo tine ryö nan? Köti adi, Pirit na gwondi nan kata nu ta ti bulö 'dur kata. Kine kweḡa nyo?
- 37 A i lor 'dutet lo rorwe logon a lor дума lo, a Yesu gwo'de ki a laiḡe adi, Ko ṅuto logon a moka kure, ti lepeṅ pondi köyö ni i möju.
- 38 Kulya ti Ḋun na wurö kune tuggö adi, Karya ti pionḡ toruesi mo 'do'dokon ko ṅuto logon a yubbö nan lo i pele.
- 39 Lepeṅ jambu kine kulya i kulya ti Mulökötyo logon ṅutu lo yubbö lepeṅ kilo mo wuwu, kogwon Mulökötyo nyuṅ a ko tiki ṅutu, kogwon Yesu nyuṅ a ko bula.
- 40 A kulye ṅutu ko yiṅḡe kine kulya, a se kulyani adi, Lo 'diri a ṅilu nebi.
- 41 A kulye kulyani adi, Lepeṅ a Masia; ama a kulye kulyani adi, Masia po kaṅo Galilaya le?
- 42 Kulya ti Ḋun na wurö kune tuggö adi Masia pukun i kötumit na Dawidi, ko i Beteleme i köji na gwondi Dawidi köju kata nu. Ti gwon sona le?
- 43 Nyena a lodir lo ṅutu inḡe korja kogwon kulya ti lepeṅ.
- 44 A kulye kase 'deke mogga lepeṅ, ama a lele lose gwe a ko sukin könin i mogga na lepeṅ.
- 45 A kölipönök yitöni ko koanejin temeḡik se ko Parusijin yu, a se piḡe lepeṅat adi, Nyo ta ti jon lepeṅ?
- 46 A kölipönök kulo waddi adi, Ḋuto 'bayin kwöṅ lo jambu gwoso ṅilo ṅuto.

- 47 A Parusijin piye se adi, Ta köti a totogira?
- 48 Kulye temejik kode kulye Parusijin n̄ona a yubbö lepeṅ ?
- 49 Ama lo lodir lo ṅutu logon a ko den Saresi ti Mose kulo aje senya.
- 50 A lele lose logon a Nikodemo, logon köju a tu ko Yesu yu lo, piye se adi,
- 51 Saresi kaṅ n̄ona a rukökin yi i 'duṅgö na putet lo lele ṅuto a kokwe nagon a ko nyuṅ yiṅa, anyen denundya kaṅo ko lepeṅ a kondya nyo le?
- 52 A se piye lepeṅ adi, Do köti po Galilaya le? Galundye kaṅo i kulya ti Dun na wurö kune, a do mo meddi adi, nebi 'bayin lo pukun Galilaya.
- 53 [A ṅutu liṅ gelenṅ gelenṅ iti kase i midijik,

Yoane 8

- 1 ama a Yesu iti i Mere lo Jeitun.
- 2 A kotumalu 'beron a nye köti pondi i Kadi na Dun. A ṅutu liṅ pondi kanyit ni; a nye si'dakine kak a poki i todindyö na se.
- 3 A katodinök ti Saresi ti Mose se ko Parusijin jondi nene ṅuto nagon a moka i lupö. A se tindi lepeṅ i gwo'dan ko ṅutu kiden,
- 4 a se kulyani ko lepeṅ adi, Katodinönit, na ṅuto a moka i ṅinu diṅit gwak nagon nye lulupörikin.
- 5 Mose a sarakindya yi i Saresi adi, ti yi gube gum ṅuto gwoso ṅina ko ṅurupö tojo a twan. A do ṅilo kulyani ada?
- 6 Lepeṅat jambu kine kulya 'dek mörju lepeṅ anyen se jambu adi lepeṅ a kondya arabat. Ama a Yesu dulakine kak a wurje kak ko morinet.
- 7 A na gwondi se nyuṅ i pipija na lepeṅ nu, a lepeṅ riundye mugun ki, a kulyani ko se adi, Ko lele losu kata logon 'bak toron ti nye sulune gumba lepeṅ ko ṅurupit.
- 8 Köti a lepeṅ dulakine kak a wurje kak ko morinet.
- 9 A na yiṅge se kine kulya nu, a se 'doddi 'börik kaṅo gelenṅ gelenṅ, suluja i ṅuto logon aje golon tojo ko 'dutet, a Yesu kölökinne gelenṅ se ko ṅuto na nyuṅ gwogwo'dan.
- 10 A Yesu riundye mugun ki, a piye adi, Do ṅina ṅuto, kuliya ṅutu kulo? Duto 'bayin lo 'duṅökindyö kulya kunök le?
- 11 A ṅuto na waddi adi, Duto 'bayin ponduma lio. A Yesu kulyani adi, Ma'di nan lo köti ti 'duṅökin do putet. Iti, an do ko kondya nene toron köti kwöṅ.]
- 12 A Yesu köti kulyani ko ṅutu kulo adi, Nan a parara na ṅutu ti na kak. Nye logon kebbu nan lo ti wörö i mudwe kwöṅ, ama lepeṅ gwon ko parara toruet.

- 13 A Parusijin kulyani ko lepenj adi, Do tokorju kulya kunök. Do na tokor do kine 'bayin a gwak.
- 14 A Yesu waddi adi, Ma'di ko nan tokorju kulya kwe, a ño na tokor nan kune gwe a gwak, kogwon nan deden ko nan po ya, köti ko nan tu da; ama ta ti den ko nan po ya kode tu da.
- 15 Ta lilija gwoso na lilije ñutu ti na kak kulo na; nan ti lilija kulya ti lele ñuto.
- 16 A ko ködyö nan lilija kulya, a lilija nio ködyö gwe a gwak, kogwon nan ti gwon gelenj i lilija. Dun Monye lo sunyundyö nan lo gwon ko nan i pirit na gelenj.
- 17 A wurö kasu i Saresi adi, Ko ñutu murek lo tokorju kulya a tokoresi kase gwe a gwak.
- 18 Nan nye lo lo tokorju kulya kwe lo, a Dun Monye lo sunyundyö nan lo tokorji kulya kwe.
- 19 A se pije lepenj adi, A liya Munyi? A Yesu waddi adi, Ta ti den nan ma'di Baba. Ko ta ködyö a den nan, a ta ködyö köti deden Baba.
- 20 Yesu jambu kilo kulyaesi i pirit nagon 'dokesi guba kata, na todindye nye i Kadi na Dun nu, ama a lele ñuto gwe 'bayin lo mogga lepenj, kogwon dirjit nanyit nyuj a ko po.
- 21 Köti a Yesu takindye lepenjat adi, Nan mo tutu, a ta mo ga'yi nan, ama ta mo twatwa i toronjin kasu. Ta ti bulö tu i pirit nagon nan tu kata nu.
- 22 A Yudayaki pipije 'börik adi, Lo ñuto 'dek tatuja mugun, na kulyari nye adi, Ta ti bulö tu i pirit nagon nan tu kata nu le?
- 23 A Yesu jamakindye lepenjat adi, Ta a ti na kak, ama nan a lo ki. Ta a ñutu ti na kak, ama nan 'bayin a lo na kak.
- 24 Dina a kwe nagon nan takindye ta adi ta ködyö twatwa i toronjin kasu; kogwon ko ta a ko yup adi nan nye lo, a ta mo twatwane i toronjin kasu.
- 25 A se pije lepenj adi, Do a ña? A Yesu waddi se adi, Nan nye lo logon nan aje takin ta i suluet lo.
- 26 Do jore kata nagon nan jajam ko 'du'duñökin i kulya kasu. Ama lepenj lo sunyundyö nan lo a 'diri, a nan tukökindye ñutu ti na kak ño nagon nan yinjun ko lepenj kune.
- 27 A se gwe a ko kurun adi lepenj jambu ko se i kulya ti Monye.
- 28 Nyena a Yesu kulyani ko se adi, Na 'bilikindye ta nan Duro lo ñuto ki nu, a ta mo dene den adi nan nye lo, a ta mo dendi adi nan ti kondya nene ño nagon a nio, ama nan jambu kine kulya gwoso nagon Baba aje todinikindye nan nu.

- 29 Nye lo sunyundyö nan lo gwon ko nan i pirit na gelenj. A lepenj gwe a ko kölökin nan gelenj, kogwon nan njupi kondya njo nagon tulyöngu lepenj.
- 30 A na jambi nye kine kulya nu, a njutu jore yubbe lepenj.
- 31 A Yesu kulyani ko Yudayaki logon aje yubbö nye kulo adi, Ko ta yejon gwolonj i kulya na jamakin nan ta kune, a ta 'diri gwe a njutu kwe kajujumuk,
- 32 a ta mo dene den to'diri, a to'diri mo yukundye ta kanjo.
- 33 A se waddi adi, Yi a nyakwariat ti Abarayama, yi kwönj a ko gwon a 'dupi ti lele njuto. Nyo do kulya adi, Ta mo yuyukwe?
- 34 A Yesu waddi lepenjat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, njutu lij lo kondya toronjin kilo a 'dupi ti toronjin.
- 35 'Dupiet ti gwon a lo mede njupi, ama njuro a lo mede njupi.
- 36 A ko nan Düro yuyukun ta, a ta 'diri mo gwe a lui.
- 37 Nan a den adi ta a nyakwariat ti Abarayama; ama ta ga'yu tatuja nan, kogwon kulyaet lio a ko ryö pirit kasu i töilyet.
- 38 Nan jambu njo nagon nan aje met ko Baba kune; ama a ta kondi njo nagon ta aje yijun ko munyi kune.
- 39 A se waddi lepenj adi, Abarayama a monye likanj. A Yesu kulyani ko lepenjat adi, Ko ta ködyö a njwajik ti Abarayama, a ta ködyö kondi njo na kon Abarayama köju kunu.
- 40 Ama sojinana ta ga'yu tatuja nan, nan njuto logon aje takindya ta kulya 'diri na yijun nan ko Düun kune. Abarayama a ko kondya njo gwoso njina.
- 41 Ta kondya njo nagon munyi kokon. A se waddi lepenj adi, Yi a ko yunwe ko legelok; yi gwon ko Monye gelenj logon a Düun.
- 42 A Yesu kulyani ko lepenjat adi, A ko ködyö Düun a Munyi, a ta ködyö nyanyar nan, kogwon nan pukun ko Düun, nan a po ni ko lepenj yu. Nan a ko po ko kulya kwe ti mugun, ama lepenj lo sunyundyö nan.
- 43 Nyo ta ti kurun njo na jam nan kune? Ta ti kurun kogwon ta ti bulö yingja njo na jam nan kune.
- 44 Munyi a njilu kanjöönit, a ta kondi njo nagon munyi 'de'dekan kondya. Suluja i suluet lepenj a katatuanit, a lepenj tine gwi'dikin i to'diri, kogwon lepenj 'bak to'diri. Na jambi nye 'burönö na, a nye jambi gwoso na gwondi nye a 'burönit na, kogwon nye a 'burönit ko a monye 'burönö lij.
- 45 Ama nan jambu to'diri, nyena a ta tine yup nan.
- 46 Lon losu logon bubulö jonja nan i putet anyen tokurukindyo adi nan a kondya toron? Ko nan jambu to'diri a kirut nyo ta ti yup nan?

47 Duto logon a lo Ðun lo yinga kulyaesi ti Ðun; nyena kwe nagon ta ti yin se na kogwon ta 'bayin a ti Ðun.

48 A Yudayaki waddi Yesu adi, Yi a kulya 'bura adi do a Samariatyo a do gwe ko mulökötyo lora, ti gwon sona le?

49 A Yesu waddi adi, Nan 'bak mulökötyo lora, ama nan bubu Baba, a ta laundy nan.

50 Nan ti ga'yu bu'ya mugun; lele kata lo ga'yu bu'ya nan a lilije kulya kwe.

51 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ko nuto logon a 'dep kulyaesi kwe lepen mo ti wan twan kwön.

52 A Yudayaki kulyani ko lepen adi, Sonjana yi aje kurun adi do gwon ko mulökötyo lora. Abarayama aje twan, nebijin köti aje twatwa, ama a do kulyani adi, Ko nuto logon a 'dep kulyaesi kwe lepen mo ti wan twan kwön.

53 Do a duma lwöwön Abarayama monye likan logon köju aje twan lo? Nebijin köti aje twatwa. Do kon mugun a na?

54 A Yesu waddi adi, Ko nan bu'ya mugun, a nina bu'ya nio na mugun gwe a no kana. Baba logon ta kulya adi lepen a Ðun losu lo, lepen lo bu'ya nan.

55 Ta a ko den lepen, ama nan deden lepen; ko nan ködyö a kulya adi nan a ko den lepen a nan ködyö gwe a 'burönit gwoso ta, ama nan deden lepen a nan 'debbi kulyaesi kanyit.

56 Monye losu logon a Abarayama köju a lyönön i meddya na lor lio; nye a met a nyolani nyola.

57 A Yudayaki pije lepen adi, Do nyun a ko 'dur kinajin merya mukanat, do a met Abarayama le?

58 A Yesu waddi lepenat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, I nerot nagon Abarayama a ko yunwe nu, a nan gwe kata.

59 A se 'du'dumbe nurupö anyen gugubuje lepen, ama a Yesu 'de'yi mugun, a lupundy kano i Kadi na Ðun.

Yoane 9

1 A na tiri Yesu nu, a nye meddi lele nuto logon yunwe a mo'doke.

2 A nuto kanyit kajumuk pije lepen adi, Katodinönit, toron nina na tindu lo nuto yunwe a mo'doke? Dina toron a na lepen, kode a na monye ko note?

3 A Yesu waddi adi, Ti gwon adi lo nuto a torondya, kode monye ko note, ama lepen yunwe a mo'doke anyen memeta adi Ðun kikita ko lepen i mugun.

4 Yi ködyö yenon kondya kitajin ti lepen lo sunyundyö nan lo a kak nyun a tuparan. Tukwaje de popo nagon lele nuto ti bulö kitari na.

- 5 Na gwondi nan i na kak na, nan a parara na ntu ti na kak.
- 6 A nagon nye aje kulya nu, a nye yakakindye kamulak kak a nuddi lipo ko kamulak, a nye linyökindye ko ntu lo i konyen,
- 7 a kulyani ko lepenj adi, Iti, ko lalaji i jor na Siloama. (Siloama nyönyökö adi, Sonyo.) A ntu lo injge tu, a injge lalaju, a nye ko yitwene a bulöni bulö meddya.
- 8 A maratejin kanyit se ko ntu logon köju aje met lepenj i njonlija kulo pije adi, Lo nona 'bayin a ntu logon yenj sisi'datu i njonlija lo?
- 9 A kulye kulyani adi, Injko, lepenj a nye; ama a kulye renyani adi, 'Bayin, lepenj ti gwon a nye. Lepenj meta gwoso nye. Nyena a ntu lo ko mugun kulyani adi, Nan a nye.
- 10 A se pije lepenj adi, Nyena a konyen kulök njaji ada?
- 11 A nye waddi adi, Duto lo lunu a Yesu lo a nuddu lipo, a linyökindye köyö i konyen, a takindye nan i tu Siloama i lalaju. A nan injge tu a nan injge lalaju, a nan joni jo meddya.
- 12 A se pije ntu lo adi, A lepenj liya? A nye waddi adi, Nan ti den.
- 13 A sejonji ntu logon köju a mo'doke lo ko Parusijin yu.
- 14 Nyena njilu lor lo nuddi Yesu lipo a njaji konyen ti lepenj lo a Sabata.
- 15 A Parusijin köti pije ntu lo ko lepenj a tiki i meddya ada. A nye takindye lepenjat adi, Lepenj a linyökin lipo köyö i konyen a nan lalaji lalaju, a nan bulöni bulö meddya.
- 16 A kulye Parusijin kulyani adi, Duto lo kondya kine njo lo ti po ko Dun yu, kogwon lepenj ti 'debba Sabata. A kulye kulyani adi, Duto logon a katoronyanit bubulö kondya kweyesi gwoso kine ada? A se injge korja.
- 17 Nyena a se köti pije ntu mo'doke lo adi, Do jambu nyo i kulya ti lepenj kogwon lepenj aje njaju konyen kulök? A nye waddi adi, Lepenj a nebi.
- 18 Nyenagon a Yudayaki tine yup adi njilo ntu köju a mo'doke ko sojinana bulöni bulö meddya, tojo ko se a lunun monye ko njote njilo ntu logon a tiki i meddya lo,
- 19 a pije se adi, Lo a njuro losu le? Ta nona kulya adi lepenj aje yunwe a mo'doke? Lepenj sojinana meddya ada?
- 20 A ko monye ko njote waddi adi, Yi deden adi lepenj a njuro likanj, ko adi lepenj aje yunwe a mo'doke.
- 21 Ama yi ti den ko lepenj sojinana meddya ada, köti yi ti den ko njalo njaju konyen kanyit. Pije ta lepenj, lepenj gwe a duma; lepenj ko mugun bubulö waddu.

- 22 Ko monye ko n̄ote jambu sona kogwon se kujönö Yudayaki. Kogwon Yudayaki köju a torukökin ko 'börik adi ko lele n̄uto a tuggö adi Yesu a Masia, ti nye ködyö riköjine kaño i kadi momoret.
- 23 Dina a kwe nagon ko monye ko n̄ote kulyari adi, Lepen̄ gwe a duma, pije ta lepen̄.
- 24 Nyena a se köti luñundye n̄uto logon köju a mo'doke lo dañ tomurek, a kulyani ko lepen̄ adi, Jambi kulya nagon a gwak ko D̄un i komon̄. Yi a den adi lo n̄uto a katoronyanit.
- 25 A n̄uto lo waddi adi, Nan ti den kode lo n̄uto a katoronyanit kode 'bayin; n̄o geleñ kata nagon nan deden, adi nan köju a mo'doke, ama soñinana nan meddi meddya.
- 26 A se pije lepen̄ adi, Nye a konakin do nyo? Nye n̄a konyen kulök ada?
- 27 A nye waddi se adi, Nan dika aje takin ta, a ta gwe a ko yiñ. Nyo ta 'dek yiñga köti? Ta köti 'de'dekan gwon a n̄utu kanyit kajujumuk?
- 28 A se momoroji lepen̄ a kulyani adi, Do a n̄uto lonyit kajujumunit, ama yi a n̄utu ti Mose kajujumuk.
- 29 Yi deden adi D̄un aje jambu ko Mose; ama ko gwe gwoso n̄ilo n̄uto yi ti den ko nye po ya.
- 30 A n̄uto lo waddi adi, Dina a n̄o sörit! Ta ti den ko nye po ya, ama nye aje n̄aju konyen kwe!
- 31 Yi deden adi D̄un ti yiñ katoronyak, ama ko lele n̄uto kukuk D̄un a kondi 'dekesi ti lepen̄, a D̄un yiñge n̄ilo n̄uto.
- 32 Suluja i suluwa na na kak a ko yiña kwön̄ adi lele n̄uto a n̄aju konyen ti n̄uto logon aje yuñwe a mo'doke.
- 33 Ko ködyö n̄ilo n̄uto ti po ko D̄un yu, a lepen̄ ködyö tine bulö kondya nene n̄o.
- 34 A se waddi lepen̄ adi, Do pipilundya i toronjin kata. Do 'dek todindyö yi? A se riköddi lepen̄ kaño i kadi momoret.
- 35 A Yesu iñge yiñ adi se aje rikun lepen̄ kaño, a nye ryeji lepen̄, a pije adi, Do n̄ona a yup D̄uro lo n̄uto?
- 36 A n̄uto lo waddi adi, Duma lio, lepen̄ a n̄a anyen nan böñö yubbö lepen̄?
- 37 A Yesu waddi lepen̄ adi, Do aje met lepen̄; nye n̄ilo lo jambu ko do soñinana lo.
- 38 A n̄uto lo kulyani adi, Nan a yup pon Matat lio; a nye 'dorone rupu ko Yesu i komon̄ twöju lepen̄.

³⁹ A Yesu kulyani adi, Nan aje po i na kak i 'duŋ gö na kulya, anyen ɲutu logon ti meddya kilo böŋö memeddya, anyen se lo memeddya kilo böŋö wora a mo'dokeno.

⁴⁰ A kulye Parusijin lo gwon ko lepeŋ nyona kulo ko yinŋe kine kulya, a se piŋe lepeŋ adi, Yi köti a mo'dokeno?

⁴¹ A Yesu waddi se adi, Ko ta ködyö a mo'dokeno a ta ködyö gwe 'bak toron. Ama soŋinana ta kulya adi, Yi memeddya; nyena toronjin kasu yeyenon.

Yoane 10

¹ 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ɲuto logon ti lupöri kötumit na goro lo yidin, ama a kije lukata i nene pirit lo, lepeŋ a kolanit ko a karyakanit;

² ama nye lo lupöri kötumit lo a kayukunit lo yidin.

³ Katiyunit lo kötumit ɲaŋakin lepeŋ kötumit, a yidin yinŋe gworo lonyit; a nye lunŋi yidin kanyit kune ko karin, a nye meyaddi se kaŋo.

⁴ A nagon lepeŋ aje meyundya se liŋ kaŋo nu, a nye iti kase ɲerot, a yidin kebbi lepeŋ kogwon se deden gworo lonyit.

⁵ A se tine kepoddu ɲuto logon a legetyo, ama a se wöki wökön kaŋo ko lepeŋ kogwon se ti den gworolo ti ɲutu legelok.

⁶ Dilo lilim Yesu aje jamakin lepeŋat, ama a se tine kurun ɲo nagon lepeŋ jamakin se kune.

⁷ Nyena a Yesu köti jamakindye lepeŋat adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, Nan a kötumit na yidin.

⁸ Duto liŋ lo po köyö ɲerot köju kulu a kolak ko a karyakak, ama a yidin gwe a ko yiŋ se.

⁹ Nan a kötumit; ko lele ɲuto lupöri köyö ni a lepeŋ mo lwököni lwökö, lepeŋ mo lulupö lukata ko tutu kaŋo a mo ryeji pirit nyeit.

¹⁰ Kolanit po tuŋ i koko'ya, ko i tatuja, ko i tukarju. Nan aje po anyen lepeŋat böŋö gwon ko ru, ko anyen wuju abur.

¹¹ Nan a kayukunit lo'but. Kayukunit lo'but pakindya ru nanyit kogwon yidin kanyit.

¹² Duto lo gwögwöröki i kita, logon 'bayin a monye yidin a yidin tine gwon a kanyit lo, ko meddi lujinte i po, a nye kö'yi yidin kune, a wöki wökön, a kirut lujinte jekaddi nene a torekindye se.

¹³ A ɲuto lo wöki wökön kogwon lepeŋ gwögwöröki i kita a tine yeye yidin kune.

¹⁴ Nan a kayukunit lo'but; nan deden yidin kwe, a yidin kwe dendi nan,

- 15 gwoso nagon Baba deden nan na, nan deden Baba; a nan pakindye ru nio kogwon yidin.
- 16 Kunie yidin kwe kata nagon 'bayin a ti lo goro. Nan ködyö jojon se köti, a se mo yingge gworo lio, a se mo gwe a teŋ gelen ko kayukunit gelen.
- 17 Baba nyanyar nan kogwon nan pakindya ru nio anyen nan böŋö nyökundyö nye.
- 18 Lele ŋuto 'bayin lo 'dumaddu ru nio köyö, ama nan pakindya ru nio gwoso nagon nan a wakun. Nan gwon ko kido nagon nan paji ru nio, a köti gwe ko kido anyen nyökundyö nye. Dina a ŋo nagon Baba aje sarkin nan i kondya.
- 19 Köti a Yudayaki korji korja kogwon kilo kulyaesi lo jam nye kilo.
- 20 A jore kase kulyani adi, Lepeŋ ko mulökötyo lora, lepeŋ a mamala. Nyo ta yiyiŋ lepeŋ?
- 21 Ama a kulye kulyani adi, Duto lo gwon ko mulökötyo lora ti bulö jambu gwoso ŋilo. Mulökötyo lora ŋona bubulö ŋaju konyen ti ŋutu logon a mo'dokeno?
- 22 A i ŋinu diŋit a rorwe Yaŋanet iŋge kona Yerusalem. I nu diŋit kak lilik,
- 23 a Yesu wöroni i Kadi na Dun kata ko Solomona i baranda.
- 24 A Yudayaki dumökindye lepeŋ kiden, a piŋe lepeŋ adi, Diŋit ŋornan nagon do möggi yi? Taki yi koke ko do a Masia.
- 25 A Yesu waddi lepeŋat adi, Nan aje takin ta, ama a ta tine yubbö. Kitajin nagon nan kokon i karin ti Baba kune se na tokorju kulya kwe;
- 26 ama a ta gwe a ko yup kogwon ta 'bayin a yidin ti teŋ nio.
- 27 Yidin kwe yiyiŋ gworo lio; nan deden se a se kebbi nan.
- 28 A nan tindi se ru na yeŋ nyin, a se tine twatwa kwöŋ ; a lele ŋuto gwe 'bayin lo jekaddu se köyö i könin.
- 29 Baba lo tindu nan se lo a duma lwölwöŋ ŋo liŋ, a lele ŋuto gwe 'bayin lo jekaddu se ko Baba i könin.
- 30 Yi ko Baba a ŋo gelen.
- 31 A Yudayaki köti 'du'dumbe ŋurupö anyen gumba lepeŋ.
- 32 A Yesu kulyani ko lepeŋat adi, Nan a kwekindya ta kitajin jore na'but nagon po ko Baba, ta gumba nan kogwon nan nase?
- 33 A Yudayaki waddi lepeŋ adi, Yi ti gumba do kogwon nene ŋo na'but nagon do a kon, ama yi gumba do kogwon do a laundya Dun; kweja adi do logon a ŋuto kana kon mugun a Dun.

- 34 A Yesu pije lepen̄at adi, A wurö kasu i Saresi adi, Dun lo kulya adi, Ta a n̄unyen. Ti gwon sona le?
- 35 Dun luṅgu se a n̄unyen logon kulyaet lonyit a jamaki se kulo, a kulya kanyit na wurö kune tine yoṅaki a swöt.
- 36 Nyena ko nyo ta kulya ko nan logon Dun Monye a gelun a inḡe sunyun i na kak lo, adi nan laundya Dun kogwon nan a kulya adi nan a Duro lo Dun?
- 37 Nyena ko nan ti kondya kitajin ti Baba an ta ko yup ta nan;
- 38 ama ko nan kokon se, ma'di ködyö ta ti yup nan yubbe ta kitajin na kon nan kune, anyen ta ködyö gwugwulu ko deden adi Baba gwon ko nan, a nan gwe ko Baba i mugun.
- 39 Köti a se ga'yi mogga lepen̄; ama a nye inḡe pesaddu kaṅo kase i könisi.
- 40 A nye köti yitöni i nu pele na Yardene, i pirit nagon Yoane köju babatiddye nu. A nye mönundye nyu,
- 41 a ṅutu jore inḡe tu ko lepen̄ nyu. A se kulyani adi, Yoane 'diri a ko kondya kweyesi, ama ṅo liṅ nagon lepen̄ a kulyari i kulya ti lo ṅuto kune a gwak.
- 42 A ṅutu jore inḡe yubbö lepen̄ nyu.

Yoane 11

- 1 Lele ṅuto kata logon a gilö, karin kanyit a Lajaro. Lepen̄ si'da Betania i köji nase Maria se ko kiaser nanyit Marata.
- 2 Dina Maria a nye nagon aje we'ya Matat ko welet na mon 'bura, a inḡe seja mokosi kanyit ko kupir kanyit ti kwe. Dilo Lajaro logon a gilö lo a luṅaser lonyit.
- 3 A kiasirik kune sondi ṅuto i takindya na Yesu adi, Matat, ṅuto logon do nyanyar lo lu a gilö.
- 4 A Yesu ko yinḡe ṅilo loṅe a nye kulyani adi, Dilo twanti ti tatuja, ama anyen bulari Dun ko anyen jakindya nan Duro lo Dun bulet.
- 5 Yesu nyanyar Marata ko kiaser nanyit se ko Lajaro.
- 6 A na yinḡe nye adi Lajaro aje gilö nu, a nye karaki i pirit na gwondi nye kata nu ko kulye perok murek.
- 7 A i mukök na ṅina a nye kulyani ko ṅutu kanyit kajujumuk kulo adi, Ti yi köti iti ta Yudaya.
- 8 A ṅutu kanyit kajujumuk pije lepen̄ adi, Katodinönit, i perok ku'dik lo tu Yudayaki ga'yu gugubuja do ko ṅurupö, a do yitöni yu köti?

- 9 A Yesu waddi adi, Tuparan gelen ti gwon ko saalan puök wot murek le? Nyena ko nuto wörö paran lepen ti köpukö, kogwon lepen memet parara na na kae;
- 10 ama ko nuto wörö kwaje, lepen kököpukö kogwon parara 'bayin ko lepen i mugun.
- 11 A Yesu ko jambi kine kulya, a nye 'ya'yi jamakindya lepenat adi, Ju likan Lajaro lu dodoto; ama nan de tutu i topurundyö na lepen.
- 12 A ntu kanyit kajujumuk kulyani ko lepen adi, Matat, ko lepen dodoto, lepen de popo a lo'but.
- 13 Nyenagon a Yesu jambi kulya ti twan na Lajaro, ama a se yeyeji adi nye jambu kulya ti doto na yen na.
- 14 A kirut Yesu tukökindye lepenat koke adi, Lajaro aje twan,
- 15 ama nan a lyönön kogwon kulya kasu kogwon nan 'bayin yu, anyen ta böhö yuyubbö. Nyena ti yi iti ta ko lepen yu.
- 16 A Toma lo luju a Kurudwötti kulyani ko kulye kajujumuk kulo adi, Ti yi moraddi ta ko lepen köti anyen yi böhö twatwa ko lepen i pirit na gelen.
- 17 A Yesu ko 'dure, a ko ryeji Lajaro aje doto i gulöm perok inwan.
- 18 Suluja Yerusalema tojo Betania nyona a mailijin murek,
- 19 a Yudayaki jore inge po kase Marata ko Maria ni i sugga na lepenat i kulya ti twan na luñaser lose lo.
- 20 A na yinge Marata adi Yesu popo nu, a nye iti i dodogga na lepen; ama a Maria möndi midi.
- 21 A Marata kulyani ko Yesu adi, Matat, ko do ködyö gwon ni a luñaser lio lo ködyö tine ko twan.
- 22 Ama nan deden adi ma'di soñinana Dun de titikin do ño liñ nagon do a piyun ko lepen kine.
- 23 A Yesu kulyani adi, Luñösur mo ñinjen i twan köti.
- 24 A Marata waddi lepen adi, Nan deden adi nye mo ñinjen köti i twan i lor 'dutet.
- 25 A Yesu kulyani ko lepen adi, Nan logon a ñiet ko a ru. Duto logon a yubbö nan lo mo gwon jörun ma'di ko nye a twan;
- 26 a nye lo gwon jörun ko a yubbö nan lo mo ti twan kwön. Do a yup kine kulya?
- 27 A nye rugge adi, lye, Matat; nan a yup adi do a Masia Duro lo Dun logon adi popo i na kak lo.

- 28 A nagon Marata aje kulya sona nu, a nye yitwene yitwe a lungi Maria kiaser nanyit a kulyani ko lepeṅ a lwön adi, Katodinönit lo ni, lepeṅ lungu do.
- 29 A Maria ko yiṅge kine kulya, a nye njine ki 'de'de a iti ko Yesu yu.
- 30 Yesu nyuṅ a ko 'dur köji kata, ama nyuṅ gwon i pirit nagon Marata dodoggi lepeṅ nu.
- 31 A Yudayaki logon gwon kadi ko Maria i pirit na geleṅ i sugga na lepeṅ kulo, ko meddi lepeṅ i njien ki 'de'de a iti tu nu, a se kepoddi lepeṅ yeyeju adi lepeṅ tu nyu i gulöm i gwien.
- 32 A Maria ko 'dure i pirit nagon Yesu gwon kata nu, a nye meddi lepeṅ, a nye rosokakine kak ko lepeṅ i mokosi, kulya adi, Matat, ko do ködyö gwon ni a luṅaser lio lo ködyö tine ko twan.
- 33 A Yesu ko meddi lepeṅ i gwien, se ko Yudayaki logon a morundya ko lepeṅ i pirit na geleṅ kulo köti gwine gwien, a lepeṅ 'duani kanyit i töili dedelya,
- 34 a nye piṅe se adi, Ta aje nuk lepeṅ ya? A se waddi lepeṅ adi, Matat, po ko meddi.
- 35 A Yesu gwine gwien.
- 36 Nyena a Yudayaki kulyani adi, Meddi ta, nye nyanyar lepeṅ parik.
- 37 Ama a kulye kase kulyani adi, Lepeṅ a njaju konyen ti njuto logon a mo'doke, nyo nye a ko kondya nene ṅo anyen lo njuto gwon ti twan?
- 38 A Yesu köti 'duani 'dua na 'durökindye nye i gulöm nu. Dina gulöm a kuggi, a ṅurupit iṅge muköki i kutuk na gulöm.
- 39 A Yesu kulyani adi, Gwuluṅjörö ta ṅurupit kaṅo. A Marata kiaser njuto logon aje twan lo kulyani ko lepeṅ adi, Matat, sojinana lepeṅ lu ṅona mone mon, kogwon lepeṅ a joṅga perok iṅwan.
- 40 A Yesu piṅe lepeṅ adi, Nan dika a ko takin do adi ko do a yubbö do mo memet bulet na Dun?
- 41 Nyena a se gwuluṅjöddi ṅurupit kaṅo; a Yesu dirje ki, a kulyani adi, Tinate Baba, kogwon do yiṅiṅ nan.
- 42 Nan ko mugun nio aje den adi do yiṅiṅ nan njupi; ama nan jambu kogwon kulo njutu lo gwogwo'dan ni kulo, anyen se böṅjö yuyup adi do lo sunyundyö nan.
- 43 A nye ko kulyani sona, a nye lungi ko gworo lobot adi, Lajaro, lupundy e kaṅo.
- 44 A njuto logon aje twan lo lupundy e kaṅo a tora könisi ko mokosi ko boṅgwat nukesi, a komoṅ nanyit iṅge tora ko boṅgo. A Yesu kulyani ko lepeṅat adi, Lake ta lepeṅ ko ti lepeṅ iti.

- 45 Nyenagon a jore ti Yudayaki logon aje po i 'yö'yu na Maria kulo inge met nõ na kon Yesu kune, a se yubbe lepeñ,
- 46 ama a kulye kase iti ko Parusijin yu, a takindye se nõ nagon Yesu aje kon kunu.
- 47 Nyena a koanejin temejik se ko Parusijin lungi momoret nase, a pipije 'börik adi, Yi kondya nyo ? kogwon lo nõto kondya kweyesi jore.
- 48 Ko yi a kölökin lepeñ sona, a nõtu liñ mo yubbe lepeñ, a kirut nõtu ti Roma mo pondi i kõrju na pirit nikañ nake na rurwan se ko jur likañ.
- 49 Ama a lele lose karin kanyit a Kayapa logon a koane duma i nõlu kiña, kulyani ko se adi, Ta ti den nene nõ kwöñ;
- 50 ta a ko kurun adi ködyö a na'but kasu ko nõto geleñ lo twan dakari nõtu kulo, an nõtu ti jur 'bukuluñ ködyö twatwa.
- 51 A lepeñ tine jambu kune kulya a kanyit, ama na gwondi nye a koane duma i nõlu kiña nu, a nye inge keju adi Yesu ködyö tatatua dakari nõtu ti jur 'bukuluñ,
- 52 ama 'bayin adi daggu nõtu ti jur ka'de, ama köti anyen nye böñö pepenundya i pirit na geleñ nõwajik ti Ðun logon aje reara ka'de ka'de kilo.
- 53 Nyena suluja i nõlu lor tojo ko nõerot a Yudayaki ga'yi mwön ko lepeñ.
- 54 Nyenagon a Yesu köti tine wörö koke ko Yudayaki kiden, ama a kö'yi njinu pirit a iti i jur logon nyona ko yöbu, i köji na lunu a Epuraima, a mönundye nyu se ko nõtu kanyit kajujumuk.
- 55 A rorwe lo Yudayaki logon a Pasaka gwe nyona, a nõtu jore ti jur iti Yerusalem a i toke'ya na 'börik i nõerot na Pasaka.
- 56 A se gwe i ga'yu na Yesu, a totopine ko 'börik na gwo'di'e se i Kadi na Ðun nu, adi, Ta yeyeju nyo? Lepeñ nõna de popo i rorwe kode 'bayin?
- 57 Koanejin temejik se ko Parusijin aje tindu saresi adi ko lele nõto a den pirit nagon Yesu gwon kata na, ködyö ti tuke tuk, anyen se ködyö momok lepeñ.

Yoane 12

- 1 A i perok buker i nõerot na rorwe lo Pasaka, a Yesu iti Betania i pirit na gwondi Lajaro nu. Ðilo a Lajaro logon nye aje tunjaun i twan lu.
- 2 A se derakindye lepeñ kinyo na tokotyañ nyu, a Marata na 'yi'ye; ama a Lajaro si' dani i nyesu ko Yesu i pirit na geleñ se ko kulye nõtu.
- 3 Nyena a Maria jondi rotolo geleñ lo welet nake na mon 'bura nagon gwörö go, na lunu a narada, a we'yi mokosi ti Yesu a seji se ko kupir kanyit ti kwe. A kadi liñ inge tikwe ko mon na welet.

- 4 Ama a Yuda Isikariota logon a lele lo ntu kanyit kajujumuk, logon ködyö tindu lepeṅ i tatua lo, piḡe adi,
- 5 Nyo ḡina welet ködyö ti gwöröḡi ko gurut alipan musala, a kine gurut korakine lomerika ?
- 6 Lepeṅ jambu sona ti gwon kogwon lepeṅ mi lomerika, ama kogwon lepeṅ a kolanit, a lepeṅ yeyeggi jurak lo gurut a 'dumakindye mugun i ḡo nagon a tiki kata kune.
- 7 A Yesu kulyani adi, Kölöki ta na ḡuto; ti lepeṅ 'dele 'de toḡo ko lor lo nukari nan;
- 8 kogwon ta ḡupi si'da ko ḡuto lomerika, ama nan mo ti si'da ko ta ḡupi.
- 9 A ḡuto jore parik ti Yudayaki ko yinḡe adi Yesu lu yu, a se iti i meddya na lepeṅ; ama ti gwon a lepeṅ ka'de, ama i meddya na Lajaro köti logon lepeṅ aḡe tuḡaun i twan lo.
- 10 Nyena a koaneḡin temeḡik tetendi mwön ko Lajaro köti,
- 11 kogwon Yudayaki jore aḡe kö'yu se i kulya ti lepeṅ a se yubbe Yesu.
- 12 A kotumalu lodir duma lo ḡuto logon aḡe po i rorwe kulo ko yinḡe adi Yesu lo po Yerusalema,
- 13 a se gogondi kenia ti kiat a iti i dodogga na lepeṅ. A se yeḡe woḡoro ki adi, Osana! Duto lo po i karin ti Matat lo ti 'boriani 'boria! Ti Mor lo Yisaraele 'boriani 'boria!
- 14 A Yesu ryeḡi kaine koloḡityo, a kiḡe a si'dakine i loki nanyit, gwoso na wuröri adi,
- 15 Köḡi na Siona, ko kujönö, mete ta, Mor losu ḡilo popo kasu ni, si'da'e i kaine koloḡityo.
- 16 A i ḡinu diḡit a ḡuto kanyit kajujumuk kulo tine kurun kine kulya, ama i mukök nagon Yesu aḡe bula a se kuru kurun adi kine kulya köḡu a wurö i kulya ti lepeṅ ko adi aḡe konaki lepeṅ.
- 17 A ḡuto logon gwon ko lepeṅ i pirit na geḡeḡ kulo, na luḡundye nye Lajaro kaḡo i gulöm a tuḡaundye lepeṅ i twan nu, tokorḡi ḡo nagon se aḡe met kune.
- 18 Nye ḡina kwe nagon lodir lo ḡuto tu i dodogga na lepeṅ kogwon se aḡe yinḡe adi lepeṅ aḡe kondya ḡina kweyet.
- 19 A Parusijin totopine ko 'börik adi, Ta a met, 'bulit a nyo? Yi ti kondya nene ḡo. Mete ta, ḡuto ti kak 'bukuluḡ kekebbi lepeṅ.
- 20 A kulye ḡuto ti Giriki gwe kata nyu i kiden na ḡuto lo tu Yerusalema i kwakwaddu i diḡit na rorwe.

- 21 Nyena a kulo ntu pondi ko Pilipo ni logon a lo Betesaida na Galilaya, a kulyani adi, Pon duma, yi ködyö 'de'dekan meddya Yesu.
- 22 A Pilipo iti a takindye Andarea, a se murek iti i takindya na Yesu.
- 23 A Yesu waddi se adi, Dijit aje 'dur nagon bulari nan Duro lo ntu.
- 24 'Diri 'diri nan takindya ta adi, Ko konge lo 'buluti ködyö a ko 'doro kak i kujön a twane twan, a nye ködyö yeje gelen sonu, ama ko a twan, a lepenj tore toran 'bolot jore.
- 25 Duto lo nyarju ru nanyit lo mo totolikin ru nanyit, ama ko na lo mandu ru nanyit i na kak, lepenj mo 'de'dep tojo ko ru na yej nyin.
- 26 Ko lele ntu 'de'dekan kitakindya nan ti lepenj agu ködyö kebbi nan, a i pirit na gwondi nan kata nu a kölipönit lio köti mo gwe nyu. Ko lele ntu kitakindya nan, a Baba mo bu'ye lepenj.
- 27 Sojinana töili lio dedelya, a nan kulyani nyo? Ti nan kulyani adi, Baba lwöki nan i na dijit? 'Bayin, ama nan a 'durökin ko njina kwe i na dijit anyen nan njonnga.
- 28 Baba, tiki karin kunök i bula. A gworo lo kuu ki yu adi, Nan aje tin karin kunök i bula, a nan mo köti tindi i bula.
- 29 A lodir lo ntu lo gwogwo'dan nyona kulo ko yinge, a kulyani adi njilo a kipya lo ki lo wonon. A kulye kulyani adi, Malaikatat a jambu ko lepenj.
- 30 A Yesu waddi se adi, Dilo gworo ti jambu ko kulya kwe, ama ko kulya kasu.
- 31 Sojinana na gwe a dijit 'dujnet na kulya ti ntu ti na kak; sojinana matat lo na kak mo gubaji kaño.
- 32 A ko nan mo a 'biliki ki i na kak, a nan mo pikundye ntu lij köyö ni.
- 33 Lepenj jambu kine kulya kweja adi ko nye mo twan ada.
- 34 A lodir lo ntu waddi lepenj adi, Yi aje yinj i Saresi ti Mose adi, Masia yeyenon njupi. Nyo do jambu adi, Duro lo ntu agu ködyö 'bi'biliki ki? Dilo Duro lo ntu a na?
- 35 A Yesu waddi se adi, Parara yöngi dijit a na'dit kasu kiden. wöroni ta na gwondi ta nyun ko parara na, anyen ta gwon ti 'bunyöki ko mudwe. Duto lo wöro i mudwe lo ti den ko nye tu da.
- 36 Na gwondi ta nyun ko parara na, yubbe ta parara, anyen ta böñö gwon a ntu ti parara. A i mukök nagon Yesu aje jambu kilo kulyaesi nu, a nye wuddye wuddya kase kiden, a 'de'deleji mugun.
- 37 Ma'di ködyö nagon lepenj aje kondya kweyesi jore kase i komonj a se tine yup lepenj,

- 38 anyen kulyaesi ti nebi Yisaya böñö kokona logon lepeñ köju a jam kulu adi, Matat, ña logon a yup loñe logon yi a tuk lo? a Rinjit na Matat aje kweki ña?
- 39 Nyena ko ñina kwe a se tine yubbö kogwon Yisaya köti a kulya adi,
- 40 Dun aje tomo'dokeju konyen kase, a tindi töilyet kase i gwon pömöni. Ko ködyö nye a ko kondya sona lepeñat ködyö memet ko konyen kase, a kuru kurun ko töilyet kase, a löpukundye kanyit ni a nye ködyö toke'yi se.
- 41 Yisaya köju jambu kine kulya kogwon lepeñ a met minyo lonyit, a jambi kulya ti lepeñ.
- 42 Ma'di sona ñutu temejik jore a yubbö lepeñ, ama kogwon kulya ti Parusijin a se gwe a ko pukun koke kogwon se kukujönö, an se ko rikwe kaño i kadi momoret;
- 43 kogwon se nyanyar bula ko ñutu lwölwön bula ko Dun.
- 44 A Yesu kulyajine ki adi, Duto lo yubbö nan lo ti yubbö nan ka'de, ama lepeñ yubbö nye lo sunyundyö nan lo.
- 45 Duto lo meddya nan lo meddya nye lo sunyundyö nan lo.
- 46 Nan aje po i na kak a parara, anyen ñutu liñ logon a yubbö nan kilo böñö gwon ti si'da i mudwe.
- 47 Ko lele ñuto a yin kulyaesi kwe a tine 'dep se, nan ti 'duñökin kulya ti lepeñ; kogwon nan a ko po i 'duñgö na kulya ti ñutu ti na kak ama i lwöggu na se.
- 48 Duto lo renya nan a tine 'dep kulyaesi kwe lo, ka'duñönit kata lo 'duñgö kulya kanyit. Kulyaet lo kulyari nan lo mo lo 'duñgö kulya kanyit i lor 'dutet;
- 49 kogwon nan ti jambu kulya kwe, ama Baba lo sunyundyö nan lo, lepeñ ko mugun nanyit aje sarkin nan ko nan ködyö kulya nyo kode jambu nyo.
- 50 Nan deden adi saresi kanyit a ru na yeñ nyin. Nyenagon ño nagon Baba aje jamakin nan kune, nan jambu se.

Yoane 13

- 1 Nyena a diñit na rorwe lo Pasaka gwe a ko nyuñ po. A Yesu inçe den adi diñit nanyit aje jo anyen nye wuwuddye i na kak i tu ko Monye yu. Lepeñ nyanyar ñutu kanyit lo gwon kak ni kulo, a nye nyarji se parik tojo ko 'dutet.
- 2 A kañöönit aje 'beron tindu yeyeet naron ko Yuda i töili ñuro lo Simona Isikariota anyen tindu Yesu i tatua. A na gwondí se i nyesu nu,
- 3 a Yesu inçe den adi Monye aje tin ño liñ kanyit i könin, ko adi nye po ko Dun yu, ko köti a yitöni ko Dun yu,
- 4 a nye ñine ki i nyesu, a rusundye bongwat kanyit kune kaño, a 'dumundye bonggo toliliket, a pitakindye kanyit i mukök;

- 5** a kirut nye 'bukökindye pionj i saani a suluje lalaju mokosi ti ntu kanyit kajujumuk kulo, a seji se ko bonjo toliliket na pitakin nye kanyit i mukök na.
- 6** A nye ko 'dure ko Simona Petero, a Petero pije lepenj adi, Matat, do lo lalaju mokosi kwe?
- 7** A Yesu waddi lepenj adi, Do ti den njo na kon nan sonjanana na, ama do mo kukurun i mukök.
- 8** A Petero kulyani ko lepenj adi, Do de ti lala mokosi kwe kwön! A Yesu waddi adi, Ko nan ti lala do a do tine njarundya kulya kwe.
- 9** A Simona Petero kulyani ko lepenj adi, Matat, an do ko lalaju mokosi kwe ka'de, ama köti lalane könisi kwe se ko kwe nio.
- 10** A Yesu kulyani ko lepenj adi, Duto logon aje kwö lo, mugun nanyit lij gwe a nake, a tine 'dekan lalaju köti ake lalaju mokosi; ta a loke, ama ti gwon a ta lij.
- 11** Lepenj kulya adi, Ta lij ti gwon a loke, kogwon lepenj aje den ntu lo tindu lepenj i tatua lo.
- 12** A nagon nye aje jo lalaju mokosi kase nu, a nye jupukindye bongwat kanyit kune köti, a si'dakine kak, a nye pije se adi, Ta njoa kukurun njo nagon nan aje konakin ta kine le?
- 13** Ta lunju nan a Katodinönit ko a Matat, nyena njo na jam ta kine a gwak kogwon nan a nye.
- 14** A ko nan logon a Matat ko a Katodinönit losu aje lalaju mokosi kasu, nyena ta ködyö köti tutulala mokosi kasu.
- 15** Kogwon nan aje kwekin ta miret, anyen ta ködyö mirakindya njo nagon nan a konakindya ta kune.
- 16** 'Diri 'diri nan takindya ta adi, 'dupiet ti lwön duma lonyit, a ntu lo sunyue lo tine lwön ntu lo sunyundyö lepenj lo.
- 17** Ko ta deden kine kulya ta a kalyönök ko ta kokon se.
- 18** Nan ti jambu i kulya kasu lij. Nan deden ntu logon nan aje wulun kilo; ama kulya ti Dun na wurö kine ködyö kokona nagon kulya adi, Duto logon nyesu kinyo lio lo a 'bi'yu mokot ki a gwoji nan.
- 19** Nan tukökindyö ta kine kulya sonjanana a kokwe nagon a ko nyuj pokin nu, anyen ko aje pokin a ta bönjö yubbe adi nan a nye.
- 20** 'Diri 'diri nan takindya ta adi, nye lo wuju ntu logon nan a son lo wuju nan, a ko nja lo wuju nan lepenj wuju nye lo sunyundyö nan lo.
- 21** A nagon Yesu aje kulya sona nu, a nye delyani delya parik kanyit i töili, a tokorji adi, 'Diri 'diri nan takindya ta adi, lele losu mo titin nan i tatua.

- 22 A ntu kanyit kajujumuk totoboŋe ko 'börik dyadya'yu ko nyejambu ko kulya ti ŋa.
- 23 A lele lo ntu kanyit kajujumuk logon Yesu nyanyar lo, gwe ko Yesu i merete.
- 24 A Simona Petero kwetundye lepeŋ, a kulyanl adi, Pine lepeŋ ko nye jambu i kulya ti ŋa.
- 25 A ŋilo kajujumunit tökökindye mugun ko Yesu i kido, a piŋe adi, Matat, ntu lo a ŋa?
- 26 A Yesu waddi adi, Duto logon nan de nyelakindya ŋina ambata a putukindye lepeŋ lo, nye ŋilo ntu ŋilo. A nye ko nyelakindye ambata na, a putukindye Yuda ŋuro lo Simona Isikariota.
- 27 A i mukök na putukindye nye Yuda ambata na, a Satani lupöni ko Yuda i töili. A Yesu takindye lepeŋ adi, Kondi ŋo nagon do kokon na 'de'de.
- 28 A ntu gwe 'bayin i se logon gwon i nyesu kulo, logon a kurun ko Yesu jambu kine kulya sona ko lepeŋ ko kwe na nyo.
- 29 Kulye yeyeju adi kogwon Yuda 'debba jurak lo gurut, kode ŋona Yesu takindya lepeŋ anyen tu i gwörundyö na ŋo nagon se 'de'dekan a ti rorwe, kode adi ti lepeŋ 'doggi lomerika.
- 30 A nagon Yuda aje wuju ambata na nyelaki na, a nye iti kaŋo 'de'de. A kak gwe a tukwaje.
- 31 A nagon Yuda aje tu kaŋo nu, a Yesu kulyani adi, Soŋinana nan Duro lo ntu bubula, a Dun bulani köyö i mugun.
- 32 A ko Dun bula köyö i mugun, a Dun köti mo titin nan i bula gwoso na bulari nye na, a nye mo tindi nan i bula 'de'de.
- 33 Dwajik kwe, nan yöŋgi diŋit a na'dit i si'da ko ta. Ta mo gaga nan, nyena, soŋinana nan takindya ta gwoso na takindye nan Yudayaki köju nu adi, Pirit na tiri nan kata nu ta ti 'dur kata.
- 34 Nan lo tindu ta saret ludukötyo adi, tunyare ta tunyar ko 'börik. Tunyare ta tunyar gwoso na nyarji nan ta na.
- 35 Ko ŋina kwe a ntu liŋ mo dene den adi ta a ntu kwe kajujumuk ko ta tutunyar ko 'börik.
- 36 A Simona Petero piŋe lepeŋ adi, Matat, do tu da? A Yesu waddi adi, Do ti bulö moraddu ko nan soŋinana i pirit nagon nan tu kata nu, ama do mo keporo nan i mukök.
- 37 A Petero piŋe lepeŋ adi, Matat, nyo nan ti bulö moraddu ko do soŋinana? Nan mo pakindya mugun i tatua kogwon kulya kunök.

38 A Yesu nyobbi pija adi, Do 'diri mo pakindya mugun i tatua kogwon kulya kwe le? 'Diri 'diri nan takindya do adi, a kokwe nagon sukuri a ko nyuŋ sira nu, do mo rerenya nan danjin musala adi do a ko den nan.

Yoane 14

1 Ti töilyet kasu gwe ti delya. Yubbe ta Ðun, köti yubbe ta nan.

2 Kadijik jore kata ko Baba mede yu. Ko ködyö 'bayin sona, nan ñona ködyö tatakin ta adi nan lo tu i tetenakindya na ta pirit le?

3 A ko nan a tu i tetenaki ndya na ta pirit, a nan mo yitweni yitwe köti i dokundya na ta ajongi ta köyö yu, anyen ta köti si'da ko nan i pirit na gwondi nan kata nu.

4 Pirit nagon nan tu kata nu ta a den kiko.

5 A Toma pije lepeŋ adi, Matat, yi ti den ko do tu da; nyena yi den kiko ada?

6 A Yesu waddi lepeŋ adi, Nan logon a kiko, ko a to'diri, ko a ru. Ðuto 'bayin lo tu ko Baba yu ake ko nye tiri köyö.

7 Ko ta ködyö a den nan, a ta ködyö aje den Baba köti. Suluja soŋinana tojo ko ŋerot, ta deden lepeŋ ko aje met lepeŋ.

8 A Pilipo kulyani ko lepeŋ adi, Matat, kweki yi Munyi, a yi mo tine 'dekan nene ŋo köti.

9 A Yesu pije lepeŋ adi, Nan aje jonga diŋit a najo ko ta, ama Pilipo do nyuŋ a ko den nan? Ðuto logon a met nan lo aje met Baba. Nyena nyo do kulya adi, Kweki yi Munyi ?

10 Do a ko yup le adi nan gwon ko Baba i mugun a Baba gwe köyö i mugun? Kulyaesi logon nan aje jamakin ta kilo ti po köyö; ama Baba lo gwon köyö i mugun lo lepeŋ lo kondya kitajin kanyit.

11 Yupe ta yup nan adi nan gwon ko Baba i mugun, a Baba gwe köyö i mugun; a ko 'bayin sona yubbe ta nan kogwon kitajin na kon nan kune ka'de.

12 'Diri 'diri nan takindya ta adi, ñuto lo yubbö nan lo köti mo kokon kitajin na kon nan kine, iŋkoi, nye mo kokon lwölwöŋ kune, kogwon nan lo iti ko Baba yu.

13 Nyena ŋo liŋ nagon ta a piyun köyö i karin kune, nan mo kokonakin ta, anyen Baba böŋö bubula köyö i mugun nan Ðuro.

14 Ko ta a piyundya nene ŋo köyö i karin, a nan mo konakindye ta.

15 Ko ta nyanyar nan ta 'de'dep saresi kwe;

16 a nan mo pije Baba, a nye mo tindi ta lele Katogolonit anyen gwon ko ta ŋupi.

- 17 Dilo Katogolonit a Mulökötyo lo to'diri logon ntu ti kak ni ti bulö wuju lepen lo, kogwon se ti met lepen köti ti den lepen. Ta deden lepen kogwon lepen si'da ko ta a mo gwe kasu i mugunya.
- 18 Nan mo ti kölökin ta a kikijikö; nan mo yiyitwe kasu ni.
- 19 Yöngi dijit a na'dit ntu ti kak ni mo ti met nan köti kwön, ama ta mo memet nan. Nyena kogwon nan gwogwolon ta köti mo gwogwolon.
- 20 I njilu lor ta mo deden adi nan gwon ko Baba i mugun, a ta gwe köyö i mugun, a nan gwe kasu i mugunya.
- 21 Duto logon a wuju saresi kwe a 'debbe se lo, nye njilo lo nyanyar nan lo; a Baba mo nyarji ntu logon nyanyar nan lo, a nan köti mo nyarji lepen a mo kwekindye lepen mugun nio.
- 22 A lele Y uda lege Isikariota, piye lepen adi, Matat, do de kwekwekin yi mugun inot ada, a tine kwekin ntu ti kak le?
- 23 A Yesu waddi lepen adi, Ko lele ntu nyanyar nan a nye mo 'debbe kulyaesi kwe, a Baba mo nyarji lepen, a yi mo pondi ko lepen ni, a mo gwolonje ko lepen i pirit na gelen a mede gelen.
- 24 Duto logon ti nyar nan lo ti 'dep kulyaesi kwe; kulyaesi logon ta aje yinj kilo ti gwon a kwe, ama a ti Baba lo sunyundyö nan lo.
- 25 Nan aje jamakin ta kine kulya na gwondi nan nyun ko ta i pirit na gelen na;
- 26 ama Katogolonit logon a Mulökötyo Loke, logon Baba mo susyun köyö i karin lo, mo todinikin ta no lij, a mo toyiyikindye ta no lij nagon nan aje jamakin ta kine.
- 27 Taliñ nagon po köyö na nan aje kölökin ta a 'doker. Taliñ nagon nan titin ta na ti gwon gwoso na tindi ntu ti na kak kulo na. Ti töilyet kasu gwe ti delya, ti se gwe ti kujönö.
- 28 Ta aje yinj nan i kulya ko ta adi, Nan tutu, ama nan mo yiyitwe kasu ni. Ko ta nyanyar nan, a ta ködyö lyölyönön kogwon nan lo iti ko Baba yu, kogwon Baba a duma lwölwön nan.
- 29 Sonjina nan aje takin ta kine kulya a kokwe nagon a ko nyun kona, anyen ko aje kona a ta böñö yubbe yubbö.
- 30 Nan tine jambu ko ta dijit a najo köti, kogwon matat lo na kak njilo poni po. Lepen 'bak rinjit köyö;
- 31 ama kine no kona anyen ntu ti na kak böñö deden adi nan nyanyar Baba, a nan kondi no lij gwoso nagon Baba aje sarakindye nan na. Dine ta ki, ti yi wuddye ta wuddya ni.

Yoane 15

- 1 Nan logon a ködini lo binyo gwak, a Baba gwe a kametanit lo njilo ködini.
- 2 Lepeṅ totokoro kaṅo kenia kwe liṅ nagon a ko radan ludweki, a nye 'dunḡe i kune kenia liṅ nagon raradan ludweki anyen kunie kenia na wilun nagon raradan ludweki jore.
- 3 Kulyaesi kwe logon nan aje jamakin ta kilo aje toke'ya ta a ta gwe a loke.
- 4 Gwe ta köyö i mugun, gwoso na gwondi nan kasu i mugunya na. Kene ti bulö radan ludweki ko mugun nanyit ka'de ko a ko gwon i ködini monye lo, nyena ta köti ti radan ludweki ko ta a ko gwon köyö i mugun.
- 5 Nan logon a ködini lo binyo, a ta gwe a kenia. Duto lo gwon köyö i mugun gwoso na gwondi nan ko lepeṅ i mugun na, lepeṅ raradan ludweki jore, ama ko ta ti gwon köyö i mugun a ta tine bulö kondya nene ṅo.
- 6 Duto logon ti gwon köyö i mugun lo gugubaji kaṅo gwoso kene, a teteyone teteyon. A kine kenia 'du'dumani 'du'duma, a gubani i kimaṅ, a noke nakan.
- 7 Ko ta gwon köyö i mugun a kulyaesi kwe gwe kasu i mugunya, nyena a ta bulöni bulö piyundya ṅo nagon ta 'de'dekan, a ta mo wune wu se.
- 8 Baba bubula ko ta raradan ludweki jore; a i ṅina a ta gwe a ṅutu kwe kajumuk.
- 9 Nan aje nyar ta gwoso nagon Baba nyarji nan na. Gwe ta köyö i nyaret.
- 10 Ta mo gwon köyö i nyaret ko ta 'de'dep saresi kwe, gwoso na 'debbi nan saresi ti Baba na a nan gwe kanyit i nyaret.
- 11 Nan aje jamakin ta kine kulya anyen lyöṅön nio böṅö gwon kasu i mugunya, ko anyen lyöṅön nasu böṅö jojore.
- 12 Lo a saret lio adi, Tunyare ta tunyar ko 'börik gwoso na nyarji nan ta na.
- 13 Nyarju duma 'bayin ko lele ṅuto lwölwöṅ na, adi ṅuto a pakindya mugun i tatua kogwon julin kanyit.
- 14 Ta a julin kwe ko ta kokon ṅo nagon nan a sarakin ta kune.
- 15 Nan köti tine luṅ ta a 'dupi, kogwon 'dupiet ti den ṅo nagon duma lonyit kokon; kölumbö nan luṅgu ta a julin kogwon nan aje kwekin ta ṅo liṅ nagon nan a yinun ko Baba kune.
- 16 Ta a ko wulun nan, ama nan aje wulun ta ko a gelun ta anyen ta puputuru ṅerot i radan na ludweki. Kilo ludweki kasu ködyö yeyenon. A kirut Baba mo tindi ta ṅo liṅ nagon ta a piyun köyö i karin kune.
- 17 Dilo a saret lio logon nan sarakin ta adi, Tunyare ta tunyar ko 'börik.
- 18 Ko ṅutu ti kak ni maman ta, dene ta den adi se aje man nan a kokwe nagon se a ko nyuṅ mandi ta na.

- 19** Ko ta ködyö a ti na kak, a kak na ködyö nyanyar kanyit. Ta 'bayin a ti na kak kogwon nan aje wulun ta kaño i na kak, nyena ko njina kwe a kak na mane man ta.
- 20** Yeyene ta njilo kulyaet logon nan aje jamakin ta njilo, adi, 'Dupiet ti lwön duma lonyit. Ko se a sasandu nan, a se mo sasandi ta köti; ko se a 'dep kulyaesi kwe, a se mo 'depe 'dep kulyaesi kasu köti.
- 21** Se mo kokonakin ta kine njo lin kogwon kulya ti karin kwe, kogwon lepeñat ti den lepeñ lo sunyundyö nan lo.
- 22** Ko nan ködyö a ko po i jambu ko se, a se ködyö gwe 'bak toron; ama sojinana lepeñat ti bulö 'buruddu 'börik kaño kase i toronjin.
- 23** Duto logon maman nan lo köti maman Baba.
- 24** Ko nan ködyö a ko kondya kitajin kase kiden nagon lele njuto ti bulö kondya kune, a se ködyö gwe 'bak toron ; ama sojinana lepeñat aje met ko aje man nan se ko Baba.
- 25** A njina gwe sona anyen kulya na wurö kase i Saresi kune böñö kokona, adi, Lepeñat aje man nan 'bak kwe na kulya.
- 26** Ama Katogolonit popo logon nan mo susunyukin ta ko Baba yu lo. Dilo Katogolonit a Mulökötyo lo to'diri logon po ko Baba yu, a ko nye aje po a nye mo tokorji kulya kwe.
- 27** A ta köti tokorji kulya kwe kogwon ta aje gwon ko nan i pirit na gelen suluja i suluat.

Yoane 16

- 1** Nan aje jamakin ta kine kulya anyen ta gwon ti kukutörö bot.
- 2** Dutu mo rikun ta kaño i kadijik momoresi. 'Diri diñit mo popo nagon njutu lin logon a tatuja ta kilo mo yeyeju adi se kondya kita na Dun.
- 3** Se mo kokon kine njo kogwon se a ko den Baba, köti se a ko den nan.
- 4** Ama nan aje takin ta kine kulya anyen ko diñit nase aje po nagon kondi kine njo, a ta mo kuru kurun adi nan aje takin ta. Nan a ko tukökin ta kine kulya a kokwe, kogwon nan gwon ko ta i pirit na gelen.
- 5** Ama sojinana nan lu iti ko lepeñ lo sunyundyö nan lo yu, ama a lele losu gwe 'bayin lo pija nan adi, Do tu da?
- 6** Kölumbö a ta delyani delya parik kasu i töilyet kogwon nan aje jamakin ta kine kulya.

- 7** Nyenagon nan takindya ta to'diri adi, bia a na'but kasu ko nan tutu, kogwon ko nan ti tu, a Katogolonit lo tine po kasu ni, ama ko nan a tu, a nan mo sunyundye lepeṅ kasu ni.
- 8** Ko nye mo a po, a nye mo tokurukindye ṅutu ti na kak adi se a lyaṅan i kulya ti toron, ko i kulya ti tugwakan, ko i kulya ti 'duṅgö na putet.
- 9** Adi, se a lyaṅan i kulya ti toron kogwon se a ko yup nan;
- 10** se köti a lyaṅan i kulya ti tugwakan kogwon nan lo iti ko Baba yu, a ta mo tine met nan köti;
- 11** adi, se a lyaṅan i kulya ti 'duṅgö na putet, kogwon matat lo na kak aje 'duṅöki putet.
- 12** Nan nyuṅ gwon ko kulya jore nagon jamaki ta, ama se pömöni nagon ta ti jukin 'doggu se soṅinana;
- 13** ama ko Mulökötyo lo to'diri a po a nye mo nyömöddi ta i to'diri liṅ; kogwon nye mo ti jambu kulya kanyit ti mugun, ama a nye mo takindye ta ṅo nagon nye a yiṅun, a mo tukökindye ta kulya na popo.
- 14** A nye mo bu'ye nan, kogwon nye mo 'dumundya ṅo kwe a tokurukindye ta se.
- 15** Do liṅ nagon Baba gwon ko se kune a kwe; ṅina a kwe nagon nan a kulyari adi, Mulökötyo lo to'diri mo 'dumundya ṅo kwe a mo tokurukindye ta se.
- 16** Yöṅgi diṅit a na'dit ta mo ti met nan; köti diṅit a na'dit a ta mo meddi nan.
- 17** A kulye ṅutu kanyit kajujumuk totopine ko 'börik adi, Lepeṅ kulya adi nyo, na kulyari nye ko yi adi, Yöṅgi diṅit a na'dit ta ti met nan; köti adi, Yöṅgi diṅit a na'dit ta mo memet nan? Köti na kulyari nye adi, Nan lo iti ko Baba yu?
- 18** Nyena a se totopine adi, Na kulyari nye adi, Yöṅgi diṅit a na'dit, lepeṅ kulya adi nyo? Yi ti den ko lepeṅ jambu kulya ti nyo.
- 19** A Yesu iṅge den adi lepeṅat 'de'dekan pija nye, nyena a nye pije lepeṅat adi, Ta totopi ko 'börik le, i ṅo nagon nan a kulyari adi, Yöṅgi diṅit a na'dit ta mo ti met nan; köti adi, Yöṅgi diṅit a na'dit a ta mo meddi nan?
- 20** 'Diri 'diri, nan takindya ta adi ta mo gwigwien ko lulujö, ama a ṅutu ti kak ni mo lyöṅi lyöṅön; ta mo dedelya, ama a delya nasu mo worani a lyöṅön.
- 21** Ko ṅuto nakwan gwon i ta'duundyö, lepeṅ ṅoṅṅa kogwon diṅit nanyit aje po, ama ko nye aje ta'duundyö lupudi, a nye böṅöni böṅö ṅoṅga nanyit a lyöṅi lyöṅön kogwon ṅuro lulalet aje yuṅwe kaṅo i na kak.
- 22** Ta köti dedelya soṅinana, ama nan mo memet ta köti, a töilyet kasu mo lyöṅi lyöṅön, a ṅutu gwe 'bayin lo 'dumaddu lyöṅön nasu.

- 23 I ɲilu lor a ta mo tine pija nan ko kunie piesi. 'Diri 'diri, nan takindya ta adi Baba mo titin ta ɲo liɲ nagon ta a piyun köyö i karin.
- 24 Suluja 'beron tojo ko soɲinana ta a ko pija nene ɲo i karin kwe; pije ta, a ta de wune wu, anyen lyöɲön nasu böɲö jojore.
- 25 Nan aje jamakin ta kine kulya i lilimön. Diɲit ɲina popo nagon nan mo tine jambu ko ta i lilimön köti, ama nan mo tutukökin ta koke i kulya ti Baba.
- 26 I ɲilu lor ta mo pipi i karin kwe, a nan tine kulya ko ta adi nan mo momo'yu Baba kogwon kulya kasu,
- 27 kogwon Baba ko mugun nanyit nyanyar ta, kogwon ta nyanyar nan a iɲge yubbö adi nan po ko ɉun yu.
- 28 Nan po ko Baba yu, a nan pondi i na kak; soɲinana nan kökölökin na kak a köti yitöni ko Baba yu.
- 29 A ɲutu kanyit kajujumuk kulo kulyani ko lepeɲ adi, Mete, soɲinana do jambu koke, 'bayin i lilimön.
- 30 Soɲinana yi dene den adi do deden ɲo liɲ, 'bulit 'bayin nagon ɲutu pipije do; kogwon ɲina kwe yi a yup adi do po ko ɉun yu.
- 31 A Yesu pije lepeɲat adi, Ta soɲinana aje yup le?
- 32 Mete ta, diɲit ɲina popo, 'diri aje 'dur, nagon ta mo totoreki, ta liɲ geleɲ geleɲ tu kasu i midijik, a ta mo kö'yi nan geleɲ; ama nan ti gwon geleɲ, kogwon Baba gwon ko nan.
- 33 Nan aje jamakin ta kine kulya anyen ta böɲö gwon ko taliɲ köyö i mugun. I na kak ta gwon i diɲit ɲoɲet. Ama togo'yi ta töilyet, kogwon nan aje te'ya na kak.

Yoane 17

- 1 A nagon Yesu aje jambu kilo kulyaesi nu, a nye 'bi'yi konyen kanyit ki, a kulyani adi, Baba, diɲit aje 'dur; bu'ye ɉuro ilot anyen nan ɉuro böɲö bu'ya do,
- 2 kogwon do aje tin nan kido saret na ɲutu liɲ, anyen nan böɲö tindu ru na yeɲ nyin i ɲutu liɲ logon do aje tikiɲ nan kulo.
- 3 ɉina a ru na yeɲ nyin anyen se deden do logon a ɉun geleɲ ko a gwak, se ko nan Yesu Kristo logon do aje sunyun lo.
- 4 Nan aje bu'ya do i na kak kogwon nan aje tutuɲgö kita inot nagon do aje tin nan i kondya na.
- 5 Soɲinana pon Baba, tiki nan i bula konut i komoɲ ko bulet nagon nan köju ɲarundya konut a kokwe nagon kak a ko nyuɲ gweya nu.

- 6 Nan aje kwekin karin kunök i ntu logon do aje nyumökin nan i na kak kulo ko do a na. Lepejat a ntu kulök, a do inge tin nan se, a se aje 'dep kulyaesi kulök.
- 7 Sojinana lepejat deden adi no lij nagon do aje tikin nan kune po konut;
- 8 kogwon nan aje jamakin lepejat kulyaesi logon do aje jamakin nan kilo, a lepejat inge wu se, a lepejat inge kurun 'diri adi nan po konut yu, a lepejat inge yup adi do lo sunyundyö nan.
- 9 Nan momo'yu do kogwon se. Nan ti momo'yu kogwon ntu ti na kak, ama nan momo'yu kogwon ntu logon do aje tikin nan kulo, kogwon se a ntu kulök.
- 10 Do lij nagon a kwe a kunök, a no lij nagon a kunök gwe a kwe, a nan bulani bula ko lepejat.
- 11 Nan sojinana tine gwon i na kak köti kogwon nan lo iti konut yu, ama se nyuñ gwon i na kak. Baba loke, 'depe ntu logon do aje tin nan kulo ko rinjit na karin kunök, anyen se böñö gwon a pele geleñ gwoso na gwondi yi ko do a pele geleñ na.
- 12 Na gwondi nan ko lepejat i pirit na geleñ na nan aje 'dep ntu logon do aje tin nan kulo 'bura ko rinjit na karin kunök, a nan inge tiju se, a lele lose gwe a ko likin, ama tuñ ntu lo tolikindyö mugun, anyen kulya ti Dun na wurö kune böñö kokona.
- 13 Sojinana nan lo iti konut yu; a nan jambi kine kulya na gwondi nan nyuñ i na kak, anyen lyöñön nio böñö jojore kase i mugunya.
- 14 Nan aje jamakin se kulyaesi kulök, a ntu ti na kak mane man se, kogwon se ti gwon a ti na kak gwoso nagon nan 'bayin a lo na kak na.
- 15 Nan ti momo'yu do anyen do jon se kaño i na kak, ama anyen do tiju lepejat 'bura i njilo lora.
- 16 Lepejat ti gwon a ti na kak, gwoso nagon nan 'bayin a lo na kak na.
- 17 Gelu se a loke ko to'diri inot. Kulyaesi kulök a ti to'diri.
- 18 Nan aje son se i na kak gwoso nagon do aje sunyun nan i na kak na.
- 19 Nan sojinana aje gelun mugun kogwon kulya kase anyen se köti gegelwe i swöt lo to'diri.
- 20 Nan ti mumulukindyö kulo ntu ka'de, ama nan köti mumulukindyö ntu logon mo yubbö nan kogwon kulyaesi kase.
- 21 Böñö ti lepejat lij gwe a pele geleñ gwoso na gwondi do Baba köyö i mugun a nan gwe konut i mugun na, anyen se köti gwon kayañ i mugunya, anyen ntu ti kak ni böñö yuyup adi do lo sunyundyö nan.

22 Bulet nagon do aje tin nan na nan aje tikin lepenjat, anyen se böñö gwon a pele gelenj gwoso na gwondi yi ko do a pele gelenj na;

23 a nan gwe kase i mugunya, a do gwe köyö i mugun, anyen se 'diri gwon a pele gelenj, anyen ntu ti kak ni böñö deden adi do aje sunyun nan, a do inge nyar se gwoso na nyarji do nan na.

24 Baba, nan 'de'dekan adi ti kulo ntu logon do aje tin nan kulo böñö gwe ko nan i pirit na gwondi nan na, anyen se böñö memet bulet nio nagon do aje tikin nan na, kogwon do aje nyar nan a kokwe nagon kak a ko nyuñ gweya nu.

25 Pon Baba lo'but, ntu ti kak ni a ko den do, ama nan a den do, a kulo ntu inge den adi do lo sunyundyö nan.

26 Nan aje kwekin lepenjat karin kunök ko do a ña, a nan köti mo kwekindye se, anyen nyarju nagon do nyarji nan na böñö gwon kase i mugunya, a nan köti gwe kase i mugunya.

Yoane 18

1 A nagon Yesu aje jambu kilo kulyaesi nu, a nye njörö njörö se ko ntu kanyit kajujumuk kulo, a iti i nu pele na loro Kidirona. A melesen nene gwe nyu, a nye se ko ntu kanyit kajujumuk kulo iti nyin.

2 A Yuda lo tindu lepenj i tatua lo inge den nu pirit, kogwon Yesu se ko ntu kanyit kajujumuk kulo diñitan jore momorja nyu.

3 Nyena a Yuda wuji tenj na ntu kamörök se ko kölipönök i könisi ti koanejin temejik se ko Parusijin, a iti i njinu melesen jonga lombojin ko kalya se ko tito möriesi.

4 Nyena a Yesu inge den ño linj nagon pokin kanyit ki kune, a nye miju nerot, a pije lepenjat adi, Ta ga'yu ña?

5 A se waddi lepenj adi, Yi ga'yu Yesu lo Najareta. A Yesu kulyani ko lepenjat adi, Nan nye lo. A Yuda lo tindu lepenj i tatua lo gwo'de ko kilo ntu i pirit na gelenj.

6 A nagon Yesu aje kulya ko lepenjat adi, Nan nye lo nu, a se kukutörö bot a 'do'done kak.

7 Nyena a nye köti pije se adi, Ta ga'yu ña ? A se waddi adi, Yi ga'yu Yesu lo Najareta.

8 A Yesu waddi adi, Nan dika aje tukökin ta adi nan nye lo. Nyena ko ta ga'yu nan kölorö ta kulo ntu ti iti.

9 Lepenj kulya sona anyen ño na kulyari nye kune böñö kokona adi, Nan a ko tolikin lele lo ntu logon do aje tikin nan kulo.

- 10 Kudyakan Simona Petero gwon ko bandu, a 'dutundye nye kaŋo, a tukundye swöt lutaten lo lele 'dupiet lo koane дума lo kaŋo. Karin ti ŋilo 'dupiet a Maluko.
- 11 A Yesu kulyani ko Petero adi, Suki bandu ilot kanyit i pirit. Lo kopo lo ŋonga logon Baba aje tin nan lo a nan de tine möji le?
- 12 A teŋ na kamörök ko дума lose se ko kölipönök ti Yudayaki moggi Yesu, a torji lepeŋ.
- 13 A se jonggi lepeŋ ko Ana yu a kokwe, kogwon Ana a ŋogwo lo Kayapa. Kayapa a koane дума i ŋilu kiŋa.
- 14 Lepeŋ a nye lo sarju Yudayaki adi ködyö a na'but ko ŋuto geleŋ lo twan dakari ŋutu kulo.
- 15 A Simona Petero se ko lele kajujumunit lo kepoddi Yesu. Dilo ŋuto kajujumunit lo a dena ko koane дума, a nye iti ko Yesu i pirit na geleŋ a lupöni i 'baŋ lo koane дума,
- 16 ama a Petero gwo'de i kötumit kaŋo. Nyena a kajujumunit logon a dena ko koane дума lo lupundye kaŋo, a jambi ko ŋuto na tiju kötumit na, a nye jonggi Petero lukata.
- 17 A ŋuto na piye Petero adi, Do köti a lele kajujumunit lo ŋilo ŋuto le? A nye renyani adi, Nan a lege.
- 18 Nyena a 'dupi se ko kölipönök iŋge to'debba kuk a kimaŋ kogwon kak lilik, a se gwo'de nyu lalaŋa, a Petero köti gwo'de ko se i pirit na geleŋ lalaŋa.
- 19 A koane дума piye Yesu i kulya ti ŋutu kanyit kajujumuk, ko i kulya ti ŋo na todin nye kune.
- 20 A Yesu waddi lepeŋ adi, Nan a jamakindya ŋutu kulya koke; nan yeŋ todindyö i kadidik momores i ko i Kadi na Dun na momorakindye Yudayaki liŋ kata nu, a nan gwe a ko jambu nene ŋo a lwön.
- 21 Nyo do pipi nan ? Piye ŋutu logon aje yiŋ nan i jambu kilo ko nan a jamakin lepeŋat nyo. Mete, lepeŋat deden ŋo nagon nan aje jamakin se kune.
- 22 A nagon nye aje kulya sona nu, a lele lo kölipönök logon gwo'dan kanyit nyona lo iŋge naŋ Yesu i komoŋ piya adi, Do waddu koane дума sona?
- 23 A Yesu waddi lepeŋ adi, Ko nan a jambu arabat tokore toron nio; ama ko nan a jambu 'bura, nyo do nanaŋ nan ?
- 24 Nyena a Ana so ndi lepeŋ ko Kayapa yu a tora. Kayapa a koane дума.
- 25 A Simona Petero gwe i gwo'dan lalaŋa. A kulye kulo ŋutu piye lepeŋ adi, Do köti a lele lo ŋutu kanyit kajujumuk le? Ama a nye renyani adi, Nan a lege.

- 26 A lele lo 'dupi ti koane duma logon a karutyö lo nuto logon Petero a tukun swöt kaño lo pije adi, Nan a ko met do i melesen ko lepeñ i pirit na geleñ le?
- 27 A Petero köti renyani renya, 'de'de a sukuri lo sirani.
- 28 A se nyömundye Yesu kaño ko Kayapa kadi, a jonji lepeñ i mödöria. A gwe a waran na kak. A Yudayaki gwe a ko lupö i mödöria lukata an se ko toluta i kulya ti keru, ama se bubulö nyesu Pasaka.
- 29 Nyena a Pilato lupundye kaño ko lepeñat ni, a pije adi, Toron a nyo nagon ta kulya adi lo nuto a kon?
- 30 A se waddi lepeñ adi, Ko lo nuto ködyö 'bayin a katoronyanit, a yi ködyö tine jon lepeñ konut ni.
- 31 A Pilato kulyani ko lepeñat adi, Ta ko 'börik jonji ta lepeñ, ko 'duñökindye ta lepeñ putet gwošo i saresi kasu. A Yudayaki waddi adi, Yi a ko 'buruki i tatuja na lele nuto.
- 32 Kine kona anyen kulya na jam Yesu kune ködyö kokona na kwekindye nye ko nye mo twan ada.
- 33 A kirut Pilato yitöni i mödöria lukata, a lunji Yesu, a pije lepeñ adi, Do 'diri a mor lo Yudayaki le?
- 34 A Yesu waddi pija adi, Do jambu kine kulya a kunök, kode kulye nuto lo tukökindyö do kulya kwe?
- 35 A Pilato waddi adi, Nan a Yudayakityo le? Dutu ti jur losu se ko koanejin temejik lo pakindya do köyö i könin. Do a nyo nagon do a kon?
- 36 A Yesu waddi adi, Tumatyan nio ti gwon a na na kak. Ko ködyö tumatyan nio a na na kak a kölipönök kwe ködyö mömörö, anyen nan gwon ti tiki Yudayaki, ama tumatyan nio 'bayin a na kak ni.
- 37 A Pilato pije lepeñ adi, Nyena do 'diri a mor le? A Yesu waddi adi, Do lo kulya adi nan a mor. Nan a yuñwe a iñge po kak ni kogwon njina kwe adi anyen nan tokorju kulya ti to'diri. Dutu liñ logon a ti to'diri kilo yinga gworo lio.
- 38 A Pilato pije lepeñ adi, To'diri a nyo? A nagon Yesu aje jambu sona nu, a Pilato köti lupundye kaño ko Yudayaki ni, a takindye lepeñat adi, Nan a ko ryö toron nagon riñari lepeñ;
- 39 ama ta gwon ko keru adi nan yukukindyö ta nuto geleñ i Pasaka. Ta 'de'dekan nan yukukindyö ta mor lo Yudayaki le?
- 40 A se köti woñoro ki adi, Yi ti 'böñ njilo nuto, ama yukuki yi Baraba! Ama Baraba a karyakanit.

Yoane 19

- 1 Nyena a Pilato jonji Yesu a tindi lepenj i 'bitö ko kurubat logon a kwara,
- 2 a kamörök kulo inje doggu kikwa a loguya, a sukinye ko lepenj i kwe, a tojubbi lepenj ko bonjo na'bule.
- 3 A se yeje po ko lepenj ni, a rome ko lepenj 'dö'döju adi, Madañ pon mor lo Yudayaki! nanañaju lepenj i komonj.
- 4 A Pilato köti lupundye kaño, a kulyani ko Yudayaki adi, Meddi ta, nan aje jon lepenj kaño kasu ni anyen ta böñö deden adi nan a ko ryö toron nagon riñari lepenj.
- 5 Nyena a Yesu lupundye kaño a suki loguya lo kikwa kanyit i kwe ko a tojupu ko bonjo na'bule. A Pilato kulyani ko lepenjat adi, Meddi ta, nuto lo malo.
- 6 A koanejin temejik se ko kölipönök kase ko meddi lepenj, a se woñoro ki adi, Ti lepenj 'bikikine i ködini na görö! Ti nye 'bikikine 'bikiki! A Pilato kulyani ko lepenjat adi, Ta ko 'börik jonji ta lepenj ko 'bikikinye ta lepenj i ködini na görö; kogwon nan a ko ryö toron nagon riñari lepenj.
- 7 A Yudayaki waddi lepenj adi, Yi gwon ko saret, a i lo saret lepenj ködyö tatatua kogwon lepenj aje kon mugun a Duro lo Dun.
- 8 A na yinje Pilato lepenjat i kulya sona nu, a nye kujönöni kujönö parik,
- 9 a nye köti lupöni i mödöria, a pije Yesu adi, Do po ya? Ama a Yesu gwe a ko wat lepenj.
- 10 Nyena a Pilato pije lepenj adi, Do ti 'bön jambu ko nan le? Do a ko den adi nan gwon ko kido nagon yukundyö do ko nagon 'bikikinye do i ködini na görö le?
- 11 A Yesu waddi lepenj adi, Do ködyö 'bak kido nagon do kondi nan ko ködyö a ko tiki do ki yu, nyena nuto lo pakindya nan konut i könin lo toron nanyit a duma bia parik.
- 12 A i njina a Pilato ga'yi yukundyö lepenj, ama a Yudayaki kölumbö woñoro ki adi, Ko do a yukun lo nuto kaño, a do tine gwon a ju lo Kaiser. Dutu linj lo kondya 'börik a moran kilo rerenya Kaiser.
- 13 A na yinje Pilato kine kulya nu, a nye jondi Yesu kaño, a si'dakine kak i si'daet 'duñet na putet i pirit na luñu a Terere na linyö a nalilij nagon i kutuk na Ebere luñu a Gabata.
- 14 Nyena a gwe a Lor Tetenet lo Pasaka, a gwe gwoso i saa puök wot murek na tuparan. A Pilato kulyani ko Yudayaki adi, Meddi ta, mor losu lo malo!
- 15 A se woñoro ki adi, Tatune lepenj, tatune lepenj, ti lepenj 'bikikine i ködini na görö! A Pilato pije se adi, Ti nan 'bikikinye mor losu i ködini na görö le? A koanejin temejik waddi adi, Yi 'bak lele mor ama ka'de Kaiser.

- 16 A kirut nye putukindye lepenjat Yesu anyen 'bikiki i ködini na görö. Nyena a se jonji Yesu,
- 17 a nye iti kaŋo, lepen ko mugun nanyit 'doggu ködini na görö nanyit tojo i pirit na luŋu a Pirit na Kululuŋ, nagon luŋu i kutuk na Ebere a Gologota.
- 18 A se 'bikikindye lepen nyu i ködini na görö, se ko kulye ŋutu murek ko lepen i pirit na gelen, lele i lele swöt a lele gwe i lele swöt, a Yesu gwe kiden.
- 19 A köti Pilato iŋge wurjö kwe na kulya a tindi i ködini na görö. A wuröki adi. YESU LO NAJARETA, MOR LO YUDAYAKI.
- 20 A ŋutu jore ti Yudayaki iŋge ken ŋo na wurö kine, kogwon pirit nagon 'bekori Yesu nu gwon nyona ko köji. A kine kulya na wurö kune iŋge wurö ko kutuk na Ebere, ko na Roma, ko na Giriki.
- 21 Nyenagon a koanejin temejik ti Yudayaki kulyani ko Pilato adi, Ko wurjö adi, Mor lo Yudayaki, ama wurje adi, Lo ŋuto a kulya adi, Nan a Mor lo Yudayaki.
- 22 A Pilato waddi adi, Do nagon nan aje wurökindyö kine nan aje wurökindyö ajo.
- 23 A nagon kamörök aje 'bikikindyö Yesu i ködini na görö nu, a se 'dumaddi bongwat kanyit kune, a kokoroji se i swötön iŋwan. A kamörök liŋ gelen gelen ŋadi jonji lonyit swöt. A se köti 'dumundye jölöbiya nanyit na. Dina jölöbiya a gweya a ŋo gelen ki tojo ko kak a ko ripa.
- 24 Nyena a se tokulyaki ko 'börik adi, Ti yi gwe ti kekeren nye, ama ti yi gumbeguralan kode ŋa lo jonja. Kine kulya gwon sona anyen kulya ti Dun na wurö kune ködyö kokona nagon kulya adi, Se aje kokorakin 'börik bongwat kwe, ŋo na jup nan kune gubarikin guralan. Kine a ŋo nagon kamörök aje kon.
- 25 Ama a ŋote Yesu, ko kiaser ŋote, ko Maria nakwan na Keleopa, se ko Maria na po Magadala gwe nyu gwogwo'dan nyona ko ködini na görö na Yesu.
- 26 A Yesu ko meddi ŋote se ko kajujumunit logon nye nyanyar lo gwogwo'dan nyona, a nye takindye ŋote adi, Yaŋgo, meddi, ŋilo a ŋuro ilot.
- 27 A kirut Yesu takindye kajujumunit lo adi, Meddi, ŋina a ŋuti. Suluja i ŋinu diŋit a kajujumunit lo jonji lepen kanyit mede.
- 28 A i mukök na ŋina, a Yesu dendi adi ŋo liŋ soŋinana aje kona ajo. A nye kulyani adi, Nan a moka kure. (Nye kulya sona anyen kulya ti Dun na wurö kune ködyö kokona.)
- 29 A diköri gwe nyu a jore ko binyo naparoroŋ. Nyena a se jurutökindye lipa i kine binyo, a sukindye i kukuli, a yutakindye ko lepen i kutuk.
- 30 A Yesu ko 'bije binyo naparoroŋ kune, a nye kulyani adi, Do aje kona ajo! A lepen du'ye kwe nanyit a duwundye duwundya.

31 Nyena a gwe a Lor Tetenet. A Yudayaki pije Pilato anyen mokosi ti ntu lo gwon i kaden na görö kulo ködyö 'be'belejo, anyen öpuö kase ködyö 'dumwe kaño. Lepejat pija sona kogwon an öpuö mönundyö i kaden na görö loki i Sabata, kogwon njilu Sabata a lor duma.

32 Nyenagon a kamörök kulo lo poni a 'beleji mokosi ti ntu togelen lo, ko ti tomurek logon aje 'bikiki ko Yesu i pirit na gelen kulo.

33 Ama a se ko 'dure ko Yesu ni, a se meddi adi lepej aje twan, a se gwe a ko 'be'belej mokosi kanyit kulo,

34 ama a lele lo kamörök inge rem lepej i merete ko gor, a 'de'de rima ko pion wuu kaño.

35 Duto logon aje met kine kulya lo a tokorji tokorju, a tokoret nanyit gwe a to'diri; lepej deden adi nye jambu a gwak, anyen ta köti ködyö yuyubbö.

36 Kine kulya gwon sona anyen kulya ti Dun na wurö kune kokona nagon kulya adi, Lele kuyutyö lonyit mo ti 'belejo kwöj.

37 Köti a wurö i nene pirit adi, Se mo memet nye logon se aje rem lo.

38 A i mukök na njina a Yosepa lo po Arimataya, logon a kajumunit lo Yesu, ama ti kwekin mugun koke kogwon kujönö Yudayaki, a lepej pije Pilato anyen nye böhö jonga öpu na Yesu; a Pilato rukökindye lepej. Nyena a Yosepa pondi po a jonji öpu na kaño.

39 Nikodemo köti a po, logon köju a po ko Yesu ni kwaje lo, jondya memelan ti mur na mon 'bura nagon a njola ko lomuryeje, gwoso rotolan mia gelen.

40 A se 'dumundye öpu na Yesu na a doggi nye ko bongwat na'but, i pirit na gelen ko kine memelan na mon 'bura, gwoso keru lo Yudayaki nuket.

41 Nyena a nene melesen gwe nyu i pirit nagon nye a 'bikiki kata nu, a nene gulöm ludukötyo gwe nyu i njinu melesen nagon a ko nukarikin lele ntu kwöj.

42 Nyena a se nugge Yesu nyu kogwon gulöm gwon nyona, köti a lor lo Yudayaki Tetenet.

Yoane 20

1 A i lor lo Sabata lo Yudayaki i kotumalu nanyit nagon kak a ko nyu waran nu, a Maria na po Magadala dikara i gulöm a meddi adi njurupit aje gwulunöji kaño i kutuk na gulöm.

2 Nyena a nye wöki wökön, a iti ko Simona Petero se ko lele ntu kajuju munit yu logon Yesu nyanyar lo, a takindye lepejat adi, Se aje 'dumara Matat kaño i gulöm. Yi ti den ko se a 'delakin lepej da.

3 Nyena a Petero se ko lele ntu kajumunit lo njine njien, a iti i gulöm.

- 4 A lepenjat murek wöki wökön i pirit na gelen; ama a lele nuto kajujumunit lo inge rwösökin Petero bot, a 'dure i gulöm a kokwe.
- 5 A nye dulakine kak a ku'di'ye lukata, a nye meddi bongwat i gwon kak; ama a nye gwe a ko lupö lukata.
- 6 A kirut Simona Petero lo 'dure kipundyö lepen, a nye lupöni i gulöm; a nye meddi bongwat i gwon kak sonu,
- 7 a bonggo na'dit nagon gwon ko lepen i kwe na tine gwon ko kunie kune bongwat i pirit na gelen, ama a nudula a gwe ka'de.
- 8 A kirut lele nuto kajujumunit lo logon aje 'dur i gulöm a kokwe lo köti lupöni lukata, a nye inge met a yubbe yubbö.
- 9 A se nyuñ gwe a ko kurun kulya ti Dun na wurö nagon kulya adi nye mo agu nñien i twan.
- 10 Nyena a kilo ntu kajujumuk yitöni kase i midijik.
- 11 Maria nyuñ gwo'dan i gulöm kaño gwigwien. A nye ko gwine, a nye dulakine kak i ku'di'yö na gulöm,
- 12 a nye meddi malaikajin murek nyu, a jupu bongwat nakwe, si'da i pirit nagon öpu na Yesu dika gwon kata na, lele si'da i kwe ko lele i mokosi.
- 13 A se piye lepen adi, Do njina nuto, do gwi nyo? A nye waddi lepenjat adi, Nan gwi kogwon se a 'dumara Matat lio kaño i gulöm, a nan tine den ko se a 'delakin lepen da.
- 14 A nagon nye aje kulya sona nu, a nye löpuköni löpukö, a meddi Yesu gwogwo'dan nyu, ama a nye gwe a ko gwulu adi a Yesu.
- 15 A Yesu piye lepen adi, Do njina nuto, do gwi nyo? Do ga'yu ña? A nye yeyeji adi kode njona lepen a kametanit lo melesen, nyena a nye piye lepen adi, Duma lio, ko njona do lo 'dumaddu lepen; tuköki nan pirit nagon do aje 'delakindye lepen kata nu, anyen nan tu jojon lepen.
- 16 A Yesu luñgi lepen adi, Maria! A nye wöriñöni wöriñö a kulyani ko lepen i kutuk na Ebere adi, Raboni! (Raboni nyönyökö adi, Katodinönit lio.)
- 17 A Yesu kulyani ko lepen adi, Ko mok nan, kogwon nan nyuñ a ko tu ki ko Baba yu; ama iti ko luñasirik kwe yu, ko tuköki se adi, Nan lo iti ki ko Baba yu logon a Munyi. Nan lo iti ko Dun lio yu logon a Dun losu.
- 18 Nyena a Maria na po Magadala iti ko kajujumuk kulo yu a takindye se adi, Nan aje met Matat; a Maria köti nyönyökökindye se kulya na takin Yesu nye kune.
- 19 A gwe i sömukö i njilu lor logon a lor lo Sabata lo Yudayaki i kotumalu nanyit, a ntu kajujumuk kulo inge momorja i pirit na gelen, a kötumitön inge

kikinutu kogwon se kukujönö Yudayaki, a Yesu lo 'dure a gwo'de kase kiden, a rome ko se adi, Ti taliŋ gwe ko ta.

20 A nagon nye aje roman sona nu, a nye kwekindye lepeŋat könisi kanyit se ko merete lonyit. Nyena a ŋutu kajujumuk kulo ko meddi Matat, a se lyöŋi lyöŋön parik.

21 A Yesu köti rome ko se adi, Ti taliŋ gwe ko ta. Nan soson ta gwoso nagon Baba aje sunyundyö nan na.

22 A nye ko kulyani sona, a nye yukakindye se adi, Wuji ta Mulökötyo Loke.

23 Ko ta pipitökin toronjin ti lele ŋuto a se köti pitökine pitöki; a ko ta a mok toronjin ti lele ŋuto a se köti mokani moka.

24 A Toma lo luŋu a Kurudwötti, logon a lele lo kajujumuk puök wot murek lo, gwe 'bayin kase kata na pondi Yesu nu.

25 Nyena a kulye kulo ŋutu kajujumuk tukökindye lepeŋ adi, Yi aje met Matat. A Toma kulyani ko lepeŋat adi, Ko nan a ko met reto ti musumar kanyit i könisi, ko nan a ko sukin morinet lio i dilyö ti musumar, a ko nan a ko sukin könin lio kanyit i merete, a nan tine yup.

26 A i mukök na perok budök a ŋutu ti Yesu kajujumuk kulo köti momorakindye kadi, a Toma gwe ko lepeŋat i pirit na geleŋ. A kötumitön inŋe kiki nutu, ama a Yesu lo 'dure, a gwo'de kase kiden, a rome ko se adi, Ti taliŋ gwe ko ta.

27 A kirut a nye kulyani ko Toma adi, Riyu morinet ilot ni ko meddi könisi kwe; riyu könin ilot ko suki köyö i merete. An do ko gwon a kadyadyalanit ama yupe yup.

28 A Toma waddi lepeŋ adi, A, pon Matat lio, Dun lio!

29 A Yesu kulyani ko lepeŋ adi, Do ŋona yubbö kogwon do aje met nan ? Dutu logon a ko met nan ama aje yup kilo a kalyöŋök.

30 Yesu aje kondya kunie kweyesi jore ko kajujumuk kanyit i komoŋ nagon a ko wuröki i na buk;

31 ama kine kulya a wurö anyen ta böŋö yuyubbö adi Yesu a Masia Duro lo Dun, köti anyen na yubbe ta na a ta gwe jörun i karin kanyit.

Yoane 21

1 A i mukök na ŋina a Yesu köti kwekindye mugun i ŋutu kanyit kajujumuk i tör na Tiberia; lepeŋ a kwekindya mugun sona.

2 A Simona Petero, ko Toma lo luŋu a Kurudwötti, ko Nataniele lo po Kana yu i jur lo Galilaya, ko ŋwajik ti Jebedayo, se ko kulye ŋutu kajujumuk murek ti Yesu liŋ gwe i pirit na geleŋ.

- 3** A Simona Petero kulyani ko lepeṅat adi, Nan lo tu i logga na somot. A lepeṅat waddi lepeṅ adi, Ti yi moraddi ko do. A se iti tu a kiyaddi i ki'bo kata, ama i ṅilu tukwaje 'bukuluṅ a se gwe a ko mogga nene ṅo.
- 4** A ko kak aje waran, a Yesu gwe nyu gwogwo'dan i kijit, ama a ṅutu kajujumuk kulo gwe a ko gwulu adi ṅilo a Yesu.
- 5** A Yesu luṅgi lepeṅat adi, Ḍwajik, ta ṅona a mogga nene ṅo le? A se waddi lepeṅ adi, Yi a ko mogga nene ṅo kwōṅ.
- 6** A nye takindye se adi, Gubara ta ku'yi i swöt lutaten lo ki'bo, ta de ryöryö. Nyena a se gubaddi gubaddu, mete, soṅinana a se tine bulö piköddu ku'yi i ki'bo kata, kogwon somot jore parik.
- 7** ṅuto kajujumunit logon Yesu nyanyar lo tukökindye Petero adi, Aso ṅilu a Matat! A Simona Petero ko yingge adi ṅilu a Matat, a nye jupukindye boṅgo nanyit na kido na kogwon nye gwon a limu kana, a nye labara i tör;
- 8** a kulye kulo ṅutu kajujumuk lo 'dure i kijit kase i ki'bo, pikundyö ku'yi a jore ko somot, kogwon lepeṅat 'bayin pajo ko kijit, ama gwon gwoso lasesi mia geleṅ.
- 9** A nagon se aje po kaṅo nu, a se meddi kimaṅ na kuk, a somot ko ambatajin iṅge peta nyin.
- 10** A kirut Yesu takindye lepeṅat adi, Jondi ta kulye somot logon ta soṅinana aje momokun kilo.
- 11** Nyena a Simona Petero kiyaddi i ki'bo kata a pikundyö ku'yi i kijit, a jore ko somot dumalak mia geleṅ ko merya mukanat wot musala. Ma'di ködyö se jore sona, a ku'yi gwe a ko gindya.
- 12** A Yesu luṅgi lepeṅat adi, Po ta, ko nyesi ta. A lele lo ṅutu kajujumuk gwe 'bayin logon a purutat i pija na lepeṅ adi, Do a ṅa? kogwon se a den adi lepeṅ a Matat.
- 13** A Yesu pondi po, a 'dumundyö ambatajin, a tindi lepeṅat, a nye köti kondi sona ko somot kune.
- 14** Ḍina a daṅ tomusala nagon Yesu aje kwekindya mugun i ṅutu kajujumuk i mukök nagon nye aje ṅien i twan nu.
- 15** A nagon se aje nyesu nu, a Yesu piḅe Simona Petero adi, Simona ṅuro lo Yoane, do nyanyar nan lwölwöṅ kilo? A nye rugge adi, Iye Matat, do a den adi nan nyanyar do. A Yesu takindye lepeṅ adi, A ti do tunyöni yisi kwe.
- 16** A Yesu köti piḅe lepeṅ daṅ tomurek adi, Simona ṅuro lo Yoane, do nyanyar nan? A nye rugge adi, Iye Matat, do a den adi nan nyanyar do. A Yesu takindye lepeṅ adi, A ti do yuggi yidin kwe.

17 A Yesu köti pije lepeṅ daṅ tomusala adi, Simona ṅuro lo Yoane, do nyanyar nan? A Petero gwe ko delya kogwon Yesu a pija nye daṅ tomusala adi, Do nyanyar nan? A nye waddi lepeṅ adi, Matat, do deden ṅo liṅ; do a den adi nan nyanyar do. A Yesu takindye lepeṅ adi, A ti do tunyöni yidin kwe.

18 'Diri 'diri nan takindya do adi, Na gwondi do a titinti na, do yeṅ torja mukök ko kamba a wöröjine i piritön nagon do 'de'dekan tu kata; ama ko do gwe a modon, a do mo riye könisi a lele ṅuto mo lo torji do, a mo jongi do i pirit nagon do ködyö ti 'böṅ tu kata nu.

19 Lepeṅ jambu kine kulya, kwekindya ko Petero mo twan ada anyen bu'ya Dun. A nagon Yesu aje jambu sona nu, a nye takindye Petero adi, Kipundye nan.

20 A Petero wöriṅöni wöriṅö, a meddi lele kajujumunit logon Yesu nyanyar lo kikipundyo. (Nye ṅilo ṅuto logon tökökindyö mugun nanyit ko Yesu i kido i diṅit na nyesu, a pije adi. Matat, ṅa lo tindu do i tatua?)

21 A Petero ko meddi lepeṅ, a nye pije Yesu adi, Matat, kulya ti ṅilo ṅuto mo gwon ada?

22 A Yesu waddi pija lepeṅ adi, Ko nan ködyö 'de'dekan ti nye möndi möndu tojo nan a po, a kulya kunök gwe a nyo kata? Kölumbö kipundye nan.

23 A ṅilo loṅe reara i luṅasirik lo yubbö kulo adi ṅilo ṅuto kajujumunit ti twan. Ama Yesu a ko kulya ko Petero adi ṅilo kajujumunit ti twan, ama adi, Ko nan 'de'dekan ti nye möndi möndu tojo nan a po, a kulya kunök gwe a nyo kata?

24 Dilo a ṅuto kajujumunit logon aje tokorju kine kulya, a iṅge wurjö se, a yi dendi adi kulya na tokor lepeṅ kune a gwak.

25 Nyena kunie ṅo jore kata köti nagon Yesu aje kon. Ko se liṅ geleṅ geleṅ ködyö a wurö, nan yeyeju adi kak na a na'dit ti jukin wuju bukön nagon ködyö wuwurö kune.

Konesi

Konesi 1

- 1 Pon Teopilo, i buk na kokwe nan a wurjō kulya liŋ nagon Yesu a kon ko a todin kune, suluja i suluēt
- 2 tojo ko lor lo 'depaji'e nye ki lu, i mukök nagon nye aje tindu luyökīe lo wulun nye kulo saresi i rinjit na Mulökōtyo Loke.
- 3 Lepeŋ a kwekindya se mugun nanyit i mukök na twan nanyit ko kweyesi jore adi nye gwon jōrun. Nye a pukökin ko lepeŋat ko perok merya inwan, a nye inŋe jamakin se kulya ti Tumatyan na Dun.
- 4 A nagon nye gwon ko se i pirit na gelen nu, a nye sarji lepeŋat adi, Ko kölökin ta Yerusalema, ama möndi ta ŋo nagon Baba a rukökin tindu ta na, nagon ta a yiŋun kulya kanyit köyö na.
- 5 Yoane köju batiddya ŋutu ko pion, ama i perok ku'dik ta mo batisa ko Mulökōtyo Loke.
- 6 A nagon luyökīe aje momorja i pirit na gelen ko Yesu nu, a se piye lepeŋ adi, Matat, do mo nyönyökökin Yisaraele tumatyan bot i na diŋit le?
- 7 A Yesu waddi lepeŋat adi, 'Bayin a kulya kasu i dendya na perok kode diŋitan, kogwon kine kulya a ti Baba, lepeŋ aje wulundyö se.
- 8 Ama ta mo wuju rinjit ko Mulökōtyo Loke a pokin kasu loki; a ta mo tukökindye ŋutu kulya kwe Yerusalema kata, ko i Yudaya 'bukuluŋ, ko i Samaria, tojo ko 'dutesi ti kak.
- 9 A i mukök nagon nye aje jambu kine kulya nu, a lepeŋ 'depajine ki na meddi se nu, a 'diko mugge lepeŋ kase i konyen.
- 10 A nagon se nyuŋ dirja ki i diŋit na tiri nye nu, mete, a ŋutu murek gwo'de kase i merete a jupu bongwat nakwe.
- 11 A piye se adi, Ta ŋutu ti Galilaya, nyo nagon ta gwo'dan ŋini dirja ki? Dilo Yesu logon a 'depaji ki kasu kiden lo mo yiyitwe jojo gwoso na metaddi ta lepeŋ i tu nanyit ki nu.
- 12 A kirut lepeŋat kö'yi mere lo Jeitun, a yitwene Yerusalema. Dina kwake a nanjutut, gwoso nagon a ruköki ŋutu i wörö i lor lo Sabata.
- 13 A na lupöri se köji kata nu, a se lupöni i kadi nagon a kondore, nagon Petero mönundyö kata, ko Yoane, ko Yakobo, ko Andarea, ko Pilipo, ko Toma, ko Bartolomayo, ko Matayo, ko Yakobo ŋuro lo Alapayo, ko Simona Kawelonit, se ko Yuda ŋuro lo Yakobo.
- 14 A lepeŋat liŋ momorji i pirit na gelen anyen kwakwaddu perok liŋ, morja ko ŋutu wate, ko Maria note Yesu, se ko luŋasirik ti Yesu.

- 15 A i kilu perok, a luṅasirik lo yubbö momorji momorja gwošo ṅutu mia gelen ko merya murek, a Petero ṅine ki i jambu adi,
- 16 Luṅasirik kwe, Kulya ti Dun na wurö nagon Mulökötyo Loke köju a kulyari ko Dawidi i kutuk kune, agu ködyö kokona i kulya ti Yuda logon a nyömöddu ṅutu i mogga na Yesu lo.
- 17 Yuda köju a lele likanṅ, a inṅe wulöki i ṅarundya na kita nagon yi kita nye na.
- 18 (Dilu ṅuto a gwörundyo melesen ko gurut nagon a ropaki nye i kita nanyit naron kune; a lepenṅ inṅe 'doro kak ko pele, a pu'döni pu'dö, a monyet kanyit liṅ inṅe 'bukundyo kanjo.
- 19 A ṅutu liṅ lo si'da Yerusalema kulo inṅe den kine kulya, nyena a se gwije ṅinu melesen ko kutuk nase adi, Akeledama, nagon nyönyökö adi, Melesen na Rima.)
- 20 Kogwon a wurö i Buk na Saumajin adi, Ti mede nanyit gwe a murwö, ko ti lele ṅuto gwe ti si'da kata. Köti a wurö adi, Ti lele ṅuto ruddye kita nanyit.
- 21 Nyenagon ti lele ṅuto morakindye kayanṅ. Lepenṅ ködyö gwon a lele lo kilo ṅutu logon yi köju wörö i pirit na gelenṅ i diṅit na wöröri Matat Yesu ko yi i pirit na gelenṅ nu,
- 22 suluja i diṅit nagon Yoane batiddya ṅutu tojo ko lor lo 'depaji'e Yesu ki kayanṅ kiden lu. Dilo ṅuto lo wulwe lo ködyö morja ko yi anyen tuggö adi yi a met Yesu i ṅien i twan.
- 23 A se tindi kulye ṅutu murek kase ṅerot. Karin kase a ko Yosepa lo luṅu a Barsaba, lo luṅu köti a Yusito lo, se ko Matia.
- 24 A se kwakwaddi adi, Pon Matat, do deden töilyet ti ṅutu liṅ, kweki yi lon lo kilo ṅutu murek do a wulun,
- 25 anyen ruddya na kita ko anyen gwon a luyökie i pirit na Yuda. Dilo a Yuda logon a 'doro a iti kanyit i pirit lo.
- 26 A lepenṅat gumbe guralan a ti kilo ṅutu murek, a gura 'duki ko Matia; a lepenṅ morakine i luyökie puök wot gelenṅ kulo.

Konesi 2

- 1 A nagon lor lo Pentekosta aje 'durökin nu, a ryeni lepenṅat liṅ aje momorja i pirit na gelenṅ.
- 2 'De'de a woṅon na wuṅu ki yu gwošo wuggö na köbuṅöt duma, a inṅe mulu kadi nagon se si'da kata na.
- 3 A ṅo gwošo ṅedepa ti kimanṅ puköki ko lepenṅat, a reki kase kiden, a si'dani kase loki gelenṅ gelenṅ.

- 4** A lepenjat liŋ inŋe jore ko Mulökötyo Loke, a suluje jambu ko kunie kutusen, gwoso na tikindye Mulökötyo se riŋit jamet na.
- 5** Nyena kulye Yudayaki logon a katwöyök ti Ðun kata Yerusalema. Lepenjat po i jurön liŋ ti kak.
- 6** A na yinŋe se ŋina wonŋon nu, a yodom na ŋutu momorundye i pirit na gelen, a se dwadwa'yi dwadwa'yu kogwon se liŋ gelen gelen a yin kilo ŋutu i jambu na kutusen kase.
- 7** A se inŋe sörju bia parik, a pipije 'börik adi, Kilo ŋutu lo jajambu kilo se liŋ 'bayin a ti Galilaya le?
- 8** Ada lolonŋ nagon yi liŋ gelen gelen yiyin lepenjat i jambu na kutusen kaŋ nagon yi a yuŋwe'i kune?
- 9** Yi a ŋutu ti Partia, ko ti Madai, ko ti Elam, ko ŋutu lo gwolonŋ Mesopotamia, ko ŋutu ti Yudaya, ko ti Kapodokia, ko ti Ponto, ko ti Asia,
- 10** ko ti Purugia, ko ti Pampulia, ko ti Ejipeto, ko ti turön ti Kurene na gwon Libya kulo, ko a kömu lo po Roma, logon a Yudayaki ko a ŋutu logon a löpuggö 'börik a Yudayaki kulo,
- 11** köti yi a ŋutu lo po Kurete se ko a ŋutu ti Arabi. Yi liŋ a yin lepenjat i jambu i kutusen kaŋ ŋo temejik nagon Ðun a kon kune.
- 12** A lepenjat liŋ inŋe sörju, a dyadya'yi dyadya'yu, a topipine ko 'börik adi, Kine kulya kweja nyo?
- 13** Ama kulye 'dö'döju kulya adi, Kilo ŋutu a memeri ko yawa.
- 14** A kirut Petero se ko kulye luyökä puök wot gelen kulo ŋine ki, a lepen 'bi'yi gworo lonyit ki, a takindye lepenjat adi, Ta ŋutu ti Yudaya se ko ta liŋ lo si'da Yerusalema kilo, dene ta den kine kulya ko yinŋe ta yin 'bura ŋo na jam nan kine.
- 15** Kilo ŋutu a ko memeri gwoso na yeyeji ta ŋina, kogwon nyuŋ a saa buŋwan na ko'bure;
- 16** ama kölumbö kine a kulya na jam nebi Yoele köju kunu adi,
- 17** Ðun lo kulya adi, Kine kulya mo gwon sona i perok ti 'dutet, adi nan Ðun mo 'bukökindyö Mulökötyo lio i ŋutu liŋ, a ŋwajik kasu lulyan ko nawate mo keji keju, a ŋutu kasu teton mo meddi kulya kase i töilyet, a ŋutu kasu muduŋin mo rudweni rudwe;
- 18** inŋkoi, i kilu perok nan mo 'bukökindyö Mulökötyo lio ma'di i 'dupi kwe lyan se ko nawate; a lepenjat mo keji keju.
- 19** A nan mo kweji ŋo sörösi ki yu ko kweyesi i kak ni, kweja adi rima ko kimaŋ se ko luru lo köpuröt.

- 20 A kolonj mo löpugge a mudwe, a yapa mo worani a rima i njerot na pondi lor lio lo Matat nu, njilu lor a дума ko a bulet.
- 21 A mo gwe sona adi, njutu lij lo lunju karin kwe ti Matat kilo mo lwölwökö.
- 22 Ta njutu ti Yisaraele, yinge ta kulo kulyaesi, adi Yesu lo Najareta a njuto logon Dun a ruk kasu i komonj lo, a inge tindu lepenj i kondya na njotemejik, ko sörosi, se ko kweyesi kasu kiden. Ta ko 'börik kasu a den kine kulya.
- 23 Dun a tetendya ko a den a kokwe na kine njotadi njilo Yesu wuwuki kasu i könisi, a ta tindi lepenj i könisi ti njutu logon ti twö saresi kanyit kilo i 'bikikindyö na lepenj i ködini na görö anyen twatwan.
- 24 Ama Dun a tonjiju lepenj i twan; nye aje lakun lepenj i tomiesi ti twan, kogwon twan ködyö ti bulö reregga lepenj.
- 25 Kogwon Dawidi köju a jambu i kulya kanyit adi, Nan a met Matat njupi köyö i komonj, kogwon nye gwon köyö i könin lo lutaten anyen nan gwon ti bulö wiwiñö.
- 26 Nyenagon a töili lio gwe ko lyönjön, a njedep lio jambi ko nyola; a mugun nio mönundye ko yenet.
- 27 Kogwon do mo ti kölökin ködudwö nio kak yu i pirit na mulökö, a mo tine kölökin nan katwöyönit ilot i 'burön.
- 28 Do a kwekindya nan kikolin lo tu i ru, a do mo tojoreji nan ko lyönjön na gwondi nan konut i komonj nu.
- 29 Lunjasirik, ti nan jamaki ta koke i kulya ti merenye likanj Dawidi; adi lepenj köju a twan ko a nuka. Gulöm nanyit nyunj kata kayanj tojo ko lo lor.
- 30 Lepenj köju a nebi, a nye inge den adi Dun a milyekin lepenj adi nye Dun mo titikin lele lo nyakwariat Dawidi i si'daet nanyit na tumatyan,
- 31 a Dawidi inge met a kokwe a jambi kulya ti njien na Masia i twan, adi lepenj a ko kölöki kak yu i pirit na mulökö, köti öpu nanyit a ko 'burön.
- 32 Dun aje tonji njilo Yesu i twan, a yi lij aje met kine kulya.
- 33 Lepenj aje bulaki ki i könin lutaten lo Dun, a inge wuju Mulökötyo Loke ko lepenj, gwoso nagon nye Monye a milyekin tindu lepenj na. Nyenagon njotolin nagon ta a met ko a yinj kine lepenj lo 'bukökindyö ta.
- 34 Kogwon Dawidi a ko tu ki yu, ama lepenj ko mugun nanyit a kulya adi, Matat Dun a kulya ko Matat lio adi, Si'dakine köyö i könin lutaten,
- 35 tojo ko nan a tin do i ryokakindya na merok kulök kak.
- 36 Nyenagon ti njutu lij ti kötumit na Yisaraele dene den 'bura adi, njilo Yesu logon ta a 'bikikin i ködini na görö lo Dun aje kon lepenj a Matat ko a Masia.

- 37 A na yingge se kine kulya nu, a töilyet kase inge lwö'yu, a se piye Petero se ko kulye luyökie kulo adi, Luñasirik, a yi de kondi nyo?
- 38 A Petero takindye lepenjat adi, Ta ntu liñ gelen gelen, löpugge ta töilyet ko batisani ta batisa i karin ti Yesu Kristo, anyen ta pipitöki i toronjin kasu, a ta mo wuji Mulökötyo Loke a 'doket.
- 39 Kogwon ta ko nwajik kasu se ko ntu liñ lo gwon pajo, inko, ntu liñ logon Matat Dun likan lulun kilo a ruköki tiki njina 'doket.
- 40 A lepenj inge tokurukindyo lepenjat ko kulye kulyaesi jore, a jujuje se adi, Lwöki ta 'börik i ntu ti na toberon nakwölön na.
- 41 A ntu lo wuju kulyaet lonyit kulo inge batisa, kweja adi ntu gwoso alipan musala logon a 'yalaki i ten na kayupök i njilu lor.
- 42 A se yeñe pakindya 'börik i yingga na luyökie i todindyö, ko i tojulin ko 'börik, ko i pipinya na ambata i pirit na gelen ko i kwakwaddu.
- 43 A Dun tindi luyökie i kondya na ño sörösi ko kweyesi jore nagon tindu ntu liñ i kujönö.
- 44 A kayupök liñ yeñe gwon i pirit na gelen, a narji ño kase liñ ;
- 45 a lepenjat tugwörji toro'bo se ko tito kase, a kokorakindye i ntu liñ gwoso i 'deket na ntu.
- 46 A se yeñe wörö i Kadi na Dun i pirit na gelen perok liñ, a pipindye ambata kase i midijik a nyesi kinyo ko lyönön ko töili gelen,
- 47 a pupurje Dun, a ntu liñ kulyani adi kilo ntu a lo'but. Temba i lor a Matat 'yalakindye i lepenjat ntu logon lwölwökö kulo.

Konesi 3

- 1 A gwe sona i saa musala na koriri i diñit kwakwaset, a ko Petero se ko Yoane iti i Kadi na Dun.
- 2 A lele ntu logon 'beron a bata i mokosi suluja ko note i pele lo yeñ yeka yu temba i lor. Lepenjat a topiriki i kötumit na mariñ na Kadi na Dun, njina kötumit lunu a Nakwekwelen na, anyen ñonolija ntu logon lupö i Kadi na Dun kulo.
- 3 A na meddi nye Petero se ko Yoane i lupö i Kadi na Dun nu, a nye mo'yi lepenjat.
- 4 A Petero ko Yoane dirje lepenjat go a kulyani adi, Meddi yi.
- 5 A nye dirje lepenjat go, yendu wuju nene ño kase.
- 6 Ama a Petero takindye lepenjat adi, Nan 'bak gurut nagon a pödö kode a dakap, ama nan titikin do ño nagon kata köyö na; nan sarju do i karin ti Yesu Kristo lo Najareta adi, Wöröni wörö!

- 7 A nye moggi lepeṅ i könin lutaten a 'bilundye lepeṅ ki; 'de'de kijek a mokosi kanyit se ko korokolo kanyit gole golon.
- 8 A nye labara ki, a gwo'de gwo'dan, a wöröni wörö, a kirut lupöni i Kadi na Dun ko se i pirit na geleṅ, wöwöröji ko lalabara ko pupurja Dun.
- 9 A ṅutu liṅ meddi lepeṅ i wörö ko i pupurja na Dun,
- 10 a se iṅge gwulu adi lepeṅ a kaṅoṅolianit lo sisi'datu i kötumit na luṅu a Nakwekwelen na mariṅ na Kadi na Dun na, a töilyet kase iṅge rusukö a se söriji söriju i ṅo na konaki lepeṅ na.
- 11 A na 'depakindye ṅilo ṅuto i mogga na Petero se ko Yoane nu, a ṅutu liṅ iṅge söriju a wöki ko lepeṅ yu i baranda na luṅu a na Solomona na.
- 12 A na meddi Petero ṅutu nu, a nye piṅe lepeṅat adi, Ta ṅutu ti Yisaraele, nyo nagon ta sösiṅju ko kine kulya? Kode nyo nagon ta dir yi sona gwoso nagon yi lo tindu ṅilo ṅuto i wörö ko riṅit nikaṅ se ko twöju nikaṅ na Dun?
- 13 Dun lo Abarayama, ko a lo Yisaka, ko a lo Yakobo, ko a Dun lo merenyejin kaṅ lo a toduma'yu kölipönit lonyit Yesu, a ta iṅge putukin lepeṅ i könisi ti ṅutu, a renyani lepeṅ ko Pilato i komoṅ, ma'di i mukök nagon Pilato a yeyeju kölöddu lepeṅ nu.
- 14 Ama a ta renyani Duto Loke ko a Lorigwo, a ta kölumbö mulundye katatuanit anyen tiki ta,
- 15 a ta tatuṅe Monye ru, ama Dun aṅe toṅi lepeṅ i twan, a yi iṅge met kine kulya.
- 16 Karin ti Yesu se ko yubbö na kine karin aṅe toṅo'yu ṅilo ṅuto logon ta a met ko a den ṅilo. Yubbö na kine karin na toke'ya lepeṅ a loke 'diri, a ta liṅ memeddyä.
- 17 Nyena luṅasirik, nan a den adi ta se ko kasarak kasu a kondya 'bak denesi.
- 18 Ama Dun aṅe tindu kine ṅo i kona gwoso na jambi nye ko nebijin liṅ i kutusen köju nu, adi Masia lonyit ködyö ṅoṅoṅga.
- 19 Nyenagon löpugge ta töilyet ko löpukwene ta ko Dun ni, anyen toronjin kasu böṅö seyaji kaṅo. A Matat mo tindi ta diṅit toruet,
- 20 a sunyukindye ta Masia logon nye aṅe wulökin ta lo logon a Yesu.
- 21 Lepeṅ agu ködyö möndu ki yu tojo ko diṅit a po nagon tetenarikin ṅo liṅ a ludukö gwoso nagon Dun a jambu ko nebijin kanyit loke i kutusen köju 'beron nu.
- 22 Kogwon Mose köju a kulya adi, Matat Dun mo totopukökin ta lele nebi gwoso na topuköki'e nan i kiden na kötumit nasu nu, a ta mo yiṅge ṅo liṅ nagon nye mo jamakin ta kune.

²³ A mo gwe sona adi, ntu liŋ logon mo ti 'böŋ yinŋa nŋilu nebi kulo mo tutukara asut ko ntu kiden.

²⁴ Nebijin liŋ köju a jambu sona suluja ko Samuele se ko nebijin logon po kanyit i mukök kulo; lepenjat liŋ a tuggö ŋo nagon mo kokona i kulo perok.

²⁵ Ta a ntu lo njarundya kulya na jam nebijin kune, ta njarundya tomoret nagon Dun a milyekin merenyejin kasu na, na takindyeye nye Abarayama adi kötumitön liŋ ti kak mo 'bo'boria kogwon nyakwariat kanyit.

²⁶ Nyena a Dun inŋe 'bilikindya Kölipönit lonyit a sunyukindye ta a kokwe anyen ko 'boroja ta i löpukundyö na ta liŋ kaŋo i toronjin kasu.

Konesi 4

¹ A nagon Petero se ko Yoane nyuŋ gwon i jambu ko ntu nu, a koanejin ko duma lo katiyuk ti Kadi na Dun se ko Sadokejin pondi kase ni.

² Lepenjat a woran kogwon Petero se ko Yoane gwon i todindyö na ntu ko i laija adi lo twatwa nŋinjen i twan kogwon Yesu ko mugun nanyit aje nŋien i twan.

³ A lepenjat moggi se, a tindi se i kadi rereket tojo ko ko'bure, kogwon kak gwe a sömukö.

⁴ Ama a ntu jore lo yinŋa nŋilo kulyaet kulo inŋe yubbö; nyena a kayupök liŋ aje 'dur gwoso alipan mukanat.

⁵ A ko gwe sona i ko'bure, a kasarak ti Yudayaki ko ntu temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose momorundyeye Yerusalem.

⁶ A lepenjat momorji i pirit na gelenj ko Ana koane duma, ko Kayapa, ko Yoane, ko Alesandero se ko kötumit liŋ na koane duma.

⁷ A nagon Petero se ko Yoane aje jwe kase i komoŋ nu, a se pipije lepenjat adi, Ta kondya kine kulya ko riŋit niŋa, kode ta kita i karin ti ŋa?

⁸ A kirut Petero inŋe jore ko Mulökötyo Loke, a waddi lepenjat adi, Ta kasarak ti ntu kaŋ se ko ntu temejik,

⁹ ko ta 'dek pija yi i lo lor kogwon ŋo na'but nagon a konaki ntu lo bata lo ko nye tokela ada,

¹⁰ nyena ta liŋ se ko ntu liŋ ti Yisaraele dene ta den adi, nŋilo ntu gwo'dan kasu i komoŋ a loke kogwon karin ti Yesu Kristo lo Najareta. Dilo a Yesu logon ta köju a 'bikikin i ködini na görö logon Dun aje tonji i twan lo.

¹¹ Lepenja a nŋurupit logon ta ka'dukök a renya lo, ama aje wora a nŋurupit tutuŋet lo goŋet lo kadi.

¹² Lwök it 'bayin ko lele ntu kwöŋ, kogwon kunie karin 'bayin i kak ni nagon a tiki ntu anyen agu ködyö lwöggu yi.

- 13 Nyena a se ko meddi topurwan nase Petero ko Yoane, ko a den adi lepeṅat a ṅutu logon a ko todiṅö ko ti den kulya nu, a se iṅge söriju; a kirut se iṅge kurun adi lepeṅat köju gwon ko Yesu i pirit na geleṅ.
- 14 A lepeṅat iṅge met ṅilo ṅuto logon aje tokela lo gwogwo'dan ko Petero se ko Yoane i pirit na geleṅ, a kutusen kase iṅge 'diya.
- 15 Nyena a se takindye lepeṅat anyen wuwuddya i pirit jamet na putet, a se moṅani ko 'börik adi,
- 16 Yi kon kulo ṅutu ada? Kogwon ṅutu liṅ lo si'da Yerusalema kulo aje den adi lepeṅat lo kondya ṅina kweyet sörit, a yi tine bulö renya nye.
- 17 Ama ti yi tokujöndi ta lepeṅat adi ti se gwe ti jambu ko lele ṅuto köti i kine karin, anyen kine kulya gwon ti rekin ko ṅutu kiden.
- 18 Nyena a se luṅundye lepeṅat, a sarji sarju an se jambu kode todindyö kwöṅ i karin ti Yesu.
- 19 A Petero se ko Yoane kölumbö waddi lepeṅat adi, Ta ko mugunya kasu lilije ta ko ṅo a nyo nagon a na'but ko Ðun i metet. adi i yingga na ta kode i yingga na Ðun?
- 20 Ko gwe gwošo yi, nyena yi ti bulö kölökindyö i jambu na ṅo nagon yi ko mugunya kaṅ a met ko a yiṅ kune.
- 21 A se tokujöndi se köti, a kölöddi se, ti ryö kiko logon se riṅge lepeṅat kogwon se kukujönö ṅutu; kogwon ṅutu liṅ pupurja Ðun i ṅo na kona kune.
- 22 Kogwon ṅuto logon a tokela i kiko logon a sörit lo gwon ko kiṅajin lwölwöṅ merya iṅwan.
- 23 A na kölöri Petero se ko Yoane nu, a se yitöni ko ṅutu kase yu, a nyönyökökindye lepeṅat ṅo liṅ nagon koanejin temejik se ko ṅutu temejik a kulyari ko se kune.
- 24 A na yingge se nu, a se poki i kwakwaddu na Ðun ko töili geleṅ adi, Pon Matat, do a gweja ko ki ko kak, ko törön ti 'balaṅ se ko ṅo liṅ nagon gwon i lukata nase kune.
- 25 Do köju a jambu ko riṅit na Mulökötyo Loke ko merenye likaṅ Dawidi kölipönit ilot i kutuk adi, Nyo nagon ṅutu ti jurön woworan ? Nyo gweyajin ti ṅutu yeyeju mwön ko kana?
- 26 Moran ti kak a 'dakakin i mörö, a kasarak momorji i pirit na geleṅ i mörö ko Matat se ko Masia lonyit.
- 27 'Diri Erode ko Pontio Pilato momorundya i na köji morja ko lwaka se ko ṅutu ti Yisaraele i mwön ko Yesu kölipönit ilot loke, logon do a welakin a Masia lo.
- 28 Lepeṅat momorja anyen kondya ṅo liṅ nagon do ko riṅit inot se ko yeyeet inot aje tetendya ajo anyen kokona kune.

29 Nyenagon pon Matat, mete met tokujöndu nase na yi, ko tiki yi kölipönök kulök i jambu na kulyaet ilot ko topurwan a дума.

30 Riu könin ilot i toligga, ko ti sörösi ko kweyesi konani kona i karin ti kölipönit ilot loke Yesu.

31 A nagon se aje jo kwakwaddu nu, a pirit nagon se a momorja kata na böndi böndu, a se liḡ inḡe jore ko Mulökötyo Loke, a jambi kulyaet lo Dun ko topurwan.

32 A teḡ na kayupök gwe ko yeyeet geleḡ ko töili geleḡ, a lele gwe 'bayin logon kulya adi ḡo kanyit a kanyit ka'de, ama ḡo liḡ ḡaḡara.

33 A luyökḡe inḡe tokujö ko riḡit a дума adi Yesu 'diri a ḡien i twan, a 'busan na Dun gwe a дума ko se liḡ.

34 A lele ḡuto gwe 'bayin kase kiden logon yöḡö ḡo, kogwon ḡutu lo gwon ko meleseno kode kadijik kulo tutugwör se, a jondi gurut nagon se a wu kune

35 a tindi ko luyökḡe i komoḡ, a kokorakine i ḡutu liḡ geleḡ geleḡ gwoso i 'dekesi kase.

36 A lele ḡuto kata karin kanyit a Yosepa, logon luyökḡe luḡ a Barnaba. (Barnaba nyönyökö adi katogolonit.) Dilo ḡuto a Lewityo ko a ḡuto lo Kuprio.

37 A nye tugwörji melesen nanyit, a jondi kine gurut a tindi ko luyökḡe i komoḡ.

Konesi 5

1 Ama lele ḡuto kata karin kanyit a Anania. Lepeḡ se ko narakwan nanyit Sapira a tugwörju kak nase,

2 ama a 'de'yi kunie gurut nagon a gwörḡesi, narakwan nanyit a den, a jondi pitönö kune a tindi ko luyökḡe i komoḡ.

3 Ama a Petero piḡe lepeḡ adi, Anania, nyo nagon Satani tojoreju töili ilot a tindi do i mumulugga na Mulökötyo Loke, a do 'de'yi kunie gurut nagon a gwörḡesi ti kak kune?

4 I ḡerot nagon do a ko nyuḡ tugwörju ḡina kak nu lepeḡ na a inot, a i mukök nagon do aje tugwörju nu, gurut kune köti a lomore inot, 'bayin sona le? Nyo nagon do yeyeju kondya sona konut i töili? Do a ko mumulugga ḡutu, ama do mumulugga Dun.

5 A na yinḡe Anania kilo kulyaesi nu, a nye 'dorone kak a twane twan. A ḡutu liḡ lo yinḡa kine kulya kulo inḡe kujönö parik.

6 A teton pondi po a doggi öpu nanyit ko boḡo, a 'dokoddi kaḡo a nugge lepeḡ.

- 7 A i mukök na saalan gwošo musala, a narakwan nanyit lupöni kadi, a ko den ŋo nagon a kona kune.
- 8 A Petero pije lepeŋ adi, Taki nan, ta 'diri a wuju gurut mukune a gwöriesi ti kak le? A lepeŋ waddi adi, lye, yi a wuju gurut mukine.
- 9 A Petero pije lepeŋ adi, Nyo nagon ta a torukökin i mörju na Mulökötyo lo Matat? Yiŋge mokosi ti ŋutu lo nugga lalet ilot kulo makilu popo i kötumit; lepeŋat köti de 'dokoro do kaŋo.
- 10 'De'de kijek a lepeŋ 'dorone kak ko Petero i mokosi a twane twan. A na lupe'i kilo teton kadi nu, a ryeji lepeŋ aje twan, a lepeŋat 'dokoddi öpu nanyit kaŋo, a nukakindye ko lalet i merete.
- 11 A ŋutu liŋ lo momorja a kanisa kulo se ko ŋutu liŋ lo yiŋga kune kulya kulo iŋge moka kujönö duma.
- 12 A luyökie iŋge kondya kweyesi se ko sörosi jore ko ŋutu kiden. A se liŋ gwe i pirit na gelenŋ i baranda na luŋu a na Solomona na.
- 13 A lele ŋuto lo kaŋo gwe 'bayin logon a purutat i morakindya ko lepeŋat, ma'di ködyö ŋutu a pupurja se parik.
- 14 Ama a ŋutu jore logon a yubbö Matat kulo lyan ko wate yeŋe morakindya ko lepeŋat.
- 15 Nyenagon a ŋutu logon ko twana yekwene i kikolin, a toperoni i dotoesi ko i birisiyat, anyen ma'di ködudwö na Petero böŋö muggö kulye kase na wörojji'e nye nu.
- 16 A lodir lo ŋutu iŋge po i köjinö na gwon i mara ti Yerusalema kune, yekundya ŋutu kase logon ko twana se ko ŋutu logon a yöyöŋö ko mulökö lorok, a lepeŋat liŋ iŋge tokela.
- 17 A koane duma se ko ŋutu liŋ lo gwon ko lepeŋ logon a laŋet na Sadokejin kulo suluje yulön ko ŋo na kon luyökie kune,
- 18 a se momoggi lepeŋat a tindi i kadi rereket nagon rerekani ŋutu abur.
- 19 Ama i ŋilu tukwaje a malaikatat lo Matat ŋaji kötumitön ti kadi rereket, a jondi se kaŋo a kulyani adi,
- 20 Iti ta tu gwo'de ta i Kadi na Dun, ko jamaki ta ŋutu kulyaesi ti na gwiliŋit ludukötyo.
- 21 A na yiŋge se kine kulya nu, a se lupöni i Kadi na Dun i kwökö, a suluje todindyö. Nyena a koane duma ko ŋutu lo gwon ko nye kulo lo 'dure, a se luŋgi momoret na ŋutu temejik liŋ ti ŋutu ti Yisaraele i pirit na gelenŋ, a se sonde ŋutu i kadi rereket anyen tu jondya lepeŋat.
- 22 A na pondi temejik ti kadi rereket nu, a se gwe a ko ryö lepeŋat i kadi rereket, nyena a se yitöni bot a takindye se adi,

- 23 Na tiri yi i kadi rereket nu, yi ryö kötumitön liṅ a titikö go, katiyuk titiju i kötumitön. Ama a na ṅaji yi nu, a yi gwe a ko ryö lele ṅuto lukata.
- 24 A na yiṅge дума lo katiyuk ti Kadi na Ḍun se ko koanejin temejik kine kulya nu, a se iṅge dyadya'yu parik ko 'dutet na kine kulya mo gwon ada.
- 25 A kirut lele ṅuto lo 'dure, a takindye lepeṅat adi, Yiṅge ta, ṅutu logon ta a tikiṅ i kadi rereket kulo kulu gwon i Kadi na Ḍun todindyö ṅutu.
- 26 A kirut дума lo katiyuk ti Kadi na Ḍun se ko ṅutu kanyit iti tu a jondi lepeṅat taliṅ 'bak kondya nene ṅo, kogwon se kukujönö ṅutu an se gugubatu ko ṅurupö.
- 27 nagon se aje jondya luyökie nu, a se togwo'yi lepeṅat i komoṅ na momoret na ṅutu temejik, a koane дума pipije lepeṅat adi,
- 28 Yi köju a sarju ta go adi ti ta gwe ti todindyö ko kine karin, ama ta aje todinikin todinesi kasu i Yerusalema liṅ, a ta yöṅöni jondya rima ti ṅilo ṅuto kayañ i kusik.
- 29 Arna a Petero se ko luyökie kulye kulo waddi adi, Yi agu ködyö twöju Ḍun lwölwöṅ ṅutu.
- 30 Yesu logon ta a tatu i 'bikikindyö na lepeṅ i ködini na görö lo, Ḍun lo merenyejin kaṅ aje tonjiju lepeṅ i twan.
- 31 A Ḍun iṅge toduma'yu lepeṅ kanyit i könin lutaten a Kasaranit ko a Kalwökönit, anyen tindu ṅutu ti Yisaraele i löpuggö na töilyet, anyen toronjin kase böṅö pipitöki.
- 32 Yi a ṅutu logon aje met kine kulya, yi se ko Mulökötyo Loke logon Ḍun a tikiṅ ṅutu lo twöju nyekulo.
- 33 A na yiṅge se kine kulya nu, a töilyet kase iṅge mien parik, a se yöṅöni tatuja lepeṅat.
- 34 ma a lele Parusityo lo ṅinu momoret karin kanyit a Gamaliele, katodinönit lo Saresi ti Mose logon ṅutu liṅ twötwö lo, ṅine ki a sarji sarju adi, ti kilo ṅutu joṅani kaṅo ko diṅit a na'dit.
- 35 A nye jujuje ṅutu lo momorja kulo adi, Ta ṅutu ti Yisaraele, kunyar ta i ṅo nagon ta yöṅö konakindya kilo ṅutu kune.
- 36 Teuda köju a pukun a kondi mugun a ṅuto дума, a ṅutu gwošo miajin iṅwan iṅge morakindya kanyit, ama a lepeṅ köju iṅge tatua a katwöyök kanyit liṅ iṅge rekin, a worani a ṅo kana.
- 37 A i mukök nanyit a Yuda lo Galilaya lo puku i diṅit wuret na karin ti ṅutu, a lepeṅ köju iṅge jiggö kulye ṅutu kanyit i mukök, ama a lepeṅ köti iṅge tatua, a katwöyök kanyit liṅ iṅge rekin.

³⁸ Soŋinana nan takindya ta adi, ko konakindya ta kilo ŋutu nene ŋo, kölöki ta lepeŋat ka'de; kogwon ko ŋina yeyeet se ko kita a ti ŋutu, a mo kakarji kakarju,

³⁹ ama ko se a ti Dun a ta mo tine bulö te'ya kilo ŋutu, an ta ködyö ko rye a merok ti Dun.

⁴⁰ A se inge ruk jujuwesi ti Gamaliele. A se luŋundye luyökie kulo a tindi lepeŋat i 'bitö, a sarakindye lepeŋat anyen gwon ti jambu i karin ti Yesu, a kölöddi se.

⁴¹ Nyena a luyökie iti kaŋo i komoŋ na momoret na ŋutu temejik, lyölyöŋjörö adi se a rye jujukin ŋoŋga 'dö'döyö kogwon kine karin.

⁴² Perok liŋ a lepeŋat gwe a ko kö'yu todindyö i Kadi na Dun se ko i midijik, a tine kö'yu tokujö na Loŋe Lo'but adi Yesu a Masia.

Konesi 6

¹ A i ŋinu diŋit a ŋutu ti Yesu logon a kajujumuk kulo ŋöine ŋöi, a rerenyesi gwe kata i kiden na Yudayaki kayupök logon jambu kutuk na Giriki se ko Yudayaki kayupök logon a komonye kutuk kulo. Yudayaki logon jambu kutuk na Giriki kulo kulya adi karu'bejin kase a tuyaŋa i wuju na koret na lor.

² A luyökie puök wot murek kulo luŋundye teŋ na kajujumuk i pirit na gelen, a takindye lepeŋat adi, 'Bayin a na'but ko yi kölökindyö tokujö na kulyaet lo Dun anyen korja kinyojin.

³ Nyenagon luŋa sirik, wulundye ta ŋutu buryo kasu kiden logon pupura a lo'but, logon a jore ko Mulökötyo Loke se ko koŋon, a yi mo tindi se i ŋina kita.

⁴ A yi ko mugunya kaŋ mo pakindye 'börik ŋupi i kwakwaddu ko i tokujö na kulyaet lo Dun.

⁵ A ŋutu liŋ lo momorja kulo inge lyöŋön ko ŋina yeyeet, nyena a se wulundye Setepano ŋuto logon a jore ko yupet se ko Mulökötyo Loke, ko Pilipo, ko Porokoro, ko Nikanora, ko Timon, ko Paramena, se ko Nikolau lo Antiokia logon a 'beron löpuggö mugun a Yudayakityo lo.

⁶ A se kwekindye kilo ŋutu ko luyökie i komoŋ, a luyökie kwakwaddi kwakwaddu a sopakindye könisi kase ko lepeŋat loki.

⁷ A kulyaet lo Dun reki rekin, a ŋutu kajujumuk ŋöine ŋöi parik Yerusalema kata, a koanejin jore parik twöji ŋina yupet.

⁸ Setepano a ŋuto logon a jore ko 'busan na Dun a gwe ko rinjit, a lepeŋ kondi ŋo sörosi temejik se ko kweyesi ko ŋutu kiden.

⁹ Ama a kulye ŋutu poki i rerenya ko lepeŋ. Kilo ŋutu a ti kadi momoret na luŋu a kadi na ŋutu logon soŋinana gwe a lui kulo. Lepeŋat a Yudayaki lo po Kurene, ko Alesanduria, ko Kilikia, se ko Asia.

10 A se tine bulö te'ya lepeṅ kogwon koṅon nanyit nagon Mulökötyo Loke a tikin lepeṅ anyen jajambi na.

11 Nyena a se ropakindye kulye ṅutu a lwön anyen ṅökindyö lepeṅ adi, Yi a yiṅ lepeṅ i jambu na kulya lawesi nagon lawerikin Mose se ko Ḑun.

12 A lepeṅat tonji ṅutu, ko ṅutu temejik se ko katodinök ti Saresi ti Mose, a lepeṅat 'dorone ko lepeṅ loki, a moggi lepeṅ, a jonji lepeṅ ko momoret na ṅutu temejik i komoṅ,

13 a se jondi katokorok 'burönök logon kulya adi, Ḑilo ṅuto ti kölökin jambu arabat i kulya ti na pirit nake na rurwan se ko i kulya ti Saresi,

14 kogwon yi a yiṅ lepeṅ i kulya adi, ṅilo Yesu lo Najareta mo kökör na pirit, a mo löpugge keriat logon Mose köju a sarkin yi kulo.

15 A ṅutu liṅ lo si'da i putet kulo dirje lepeṅ go, a komoṅ nanyit metani gwoso komoṅ na malaikatat.

Konesi 7

1 A koane duma piḱe Setepano adi, Kine kulya 'diri gwon sona le?

2 A nye waddi adi, Ta luṅasirik ko ta kobaba, yiṅge ta nan. Ḑun lo minyo köju a pukökin ko merenye likanḱ Abarayama na gwondi nye Mesopotamia, i ṅerot nagon nye a ko nyuṅ tu i si'da Aran nu.

3 A nye takindye lepeṅ adi, Diörö kaṅo i jur ilot ko i karu kulok tojo i jur logon nan mo kwekwekin do lu.

4 Nyena a nye kölökindye jur lo ṅutu ti Kaledea a iti i si'da Aran. A i mukök nagon monye aje twan nu, a Ḑun jondi Abarayama i lo jur logon ta soṅinana si'da kata lo;

5 nyena a nye gwe a ko tikin lepeṅ lele swöt a lomore lonyit, 'bayin ma'di a na'dit nagon ṅuto tanyakindye mokot nyin, ama nye a milyekin tindu lepeṅ lo jur anyen gwon a lonyit se ko nyakwariat kanyit lo po kanyit i mukök kulo, ma'di nagon nye 'bak ṅuro i nu diṅit.

6 Kune a kulya nagon Ḑun a takin lepeṅ adi, Nyakwariat kulök mo si'da a lwaka i jur logon a lege lose lu, a ṅutu ti ṅilo jur mo tokitaji lepeṅat a 'dupi, a konakindye lepeṅat arabat kiṅajin miajin iṅwan.

7 A Ḑun köti kulyani adi, Nan mo 'du'duṅökin putet i jur logon se mo kita kata a 'dupi lu, a i mukök a se mo pondi kaṅo i ṅilu jur a mo kitakindye nan i na pirit.

8 A kirut Ḑun tindi Abarayama tomoret nagon kweyet nanyit a tawero na, a Abarayama yuṅundye Yisaka, a tawerji nye i lor tobudök lonyit; a Yisaka yuṅundye Yakobo, a Yakobo yuṅundye merenyejin kaṅ puök wot murek kulo.

- 9** merenyejin kaŋ yule yulön ko Yosepa, a se tugwörji lepeŋ anyen joŋa Ejipeto a 'dupiet; ama a Ðun gwe ko lepeŋ,
- 10** a lwöggi lepeŋ i sasanyesi kanyit liŋ, a tindi Paro mor lo Ejipeto i nyarju na lepeŋ kogwon nye a lokoŋ. A Paro tindi lepeŋ a mödir lo Ejipeto ko a дума lo mede nanyit 'bukuluŋ.
- 11** A kirut dyaŋ lo 'duki i jur lo Ejipeto ko lo Kanana 'bukuluŋ, a ŋutu iŋge dara parik, a merenyejin kaŋ tine ryö kinyo.
- 12** A Yakobo ko yiŋge adi 'bolot kata Ejipeto, a lepeŋ sondi merenyejin kaŋ nyu. Ðina a daŋ togelenŋ.
- 13** A i tu nase daŋ tomurek, a Yosepa kwekindye mugun i dena ko luŋasirik, a Paro iŋge den kötumit nase Yosepa.
- 14** A Yosepa sondi se i luŋgu na Yakobo monye lose ko mede nase liŋ anyen po Ejipeto. Lepeŋat liŋ a ŋutu merya buryo wot mukanat.
- 15** A kirut Yakobo iti i jur lo Ejipeto; a lepeŋ se ko merenyejin kaŋ twatwaki nyu,
- 16** a öpuö kase iŋge nyököji Sekeme, a nukani i gulöm nagon Abarayama köju a gwörun ko pödö ko ŋwajik ti Amor i könisi Sekeme yu nu.
- 17** A nagon diŋit nagon Ðun a milyekin Abarayama gwe nyona nu, a ŋutu kaŋ iŋge ŋöi jore Ejipeto yu,
- 18** tojo ko lele mor a pukun i tumatyan ko Ejipeto. Dilo mor a ko den Yosepa.
- 19** A lepeŋ iŋge mumulugga ŋutu kaŋ a iŋge konakin merenyejin kaŋ arabat, a ri'dikindye se i gubaddu na lupudiet kase mu'diŋ anyen twatwa.
- 20** A i ŋinu diŋit a Mose iŋge yuŋwe a ŋuro logon kwekwelen ko nyanyara ko Ðun. Lepeŋ a wowoa ko monye midi yapala musala,
- 21** a na gubajine nye mu'diŋ nu, a ŋuro na Paro 'dumundye lepeŋ, a wowoji lepeŋ gwoso ŋuro lonyit.
- 22** A Mose iŋge todiniki koŋon liŋ na ŋutu ti Ejipeto, a nye gwe ko rinjit i kulyaesi kanyit ko i konesi kanyit.
- 23** A nagon Mose gwe ko kiŋajin gwoso merya iŋwan nu, a lepeŋ yeyeji 'yö'yu luŋasirik kanyit logon a ŋutu ti Yisaraele kulo.
- 24** A lepeŋ iŋge meddya lele lose i konaki arabat, a nye iti i jundyö na lepeŋ, a tatuje ŋilo Ejipetoty ropakindya ŋuto lo sasanya lo.
- 25** Lepeŋ yeyeju adi luŋasirik ŋona a kurun adi Ðun gwon i lwöggu na se kogwon könin lonyit, ama a se gwe a ko kurun.
- 26** Ko'bure nanyit a nye 'bunyö kindye ŋutu murek ti Yisaraele mömörö, a nye yöŋöni tomorja lepeŋat, a nye sugge adi, Yakulo, ta a luŋasirik, ko nyo nagon ta konakindya 'börik arabat sona?

- 27 A kölumbö lele lo konakindya marate lonyit arabat lo, dukaddi lepeṅ kaṅo a piṅe lepeṅ adi, Ɖa lo tindu do a kasaranit ko a ka'duṅönit lo kulya kaṅ ?
- 28 Do yöṅö tatuja nan gwoso na tatuje do Ejipetotyö kaje nu le?
- 29 A na yinḡe Mose kulo kulyaesi nu, a nye wöki i jur lo Midiyan a si'dani nyu, a lepeṅ inḡe yuṅundyö ṅwajik murek nyu.
- 30 A ko kiṅajin merya inḡwan aḡe lwöṅgu, a malaikatat puköki ko lepeṅ i yöbu na mere Sinai, i rudu lo tutule.
- 31 A na meddi Mose nu, a lepeṅ inḡe söṛju, a mijörö nyona i meddya, a nye yinḡe gworo lo Matat kulya adi,
- 32 Nan a Ɖun lo merenyeyin kulök, nan a Ɖun lo Abarayama, ko a Ɖun lo Yisaka, ko a Ɖun lo Yakobo. A Mose böndi böndu, a kujönöni kujönö meddya.
- 33 A Matat takindye lepeṅ adi, Rusu kamuka kulök kaṅo, kogwon pirit na gwo'di'e do ṅina a kak nake na rurwan.
- 34 Nan 'diri aḡe met sasanya na ṅutu kwe Ejipeto yu, a nan inḡe yinḡ 'du'duesi kase, a nan aḡe po kak ni i lwöggu na se, nyena po, a nan de sonḡi do Ejipeto yu.
- 35 Dilo Mose a nye logon ṅutu ti Yisaraele aḡe renyari lo adi, Ɖa lo tindu do a kasaranit ko a ka'duṅönit lo kulya kaṅ? Ɖun a yökiḡe lepeṅ a kasaranit ko a kalwökönit, ko ṅaret na malaikatat logon a pukökin kanyit i rudu lo tutule lo.
- 36 A ṅilo Mose nyömöddi ṅutu kaṅ kaṅo i Ejipeto, a kondi söṛösi ko kweyesi i Ejipeto ko i Tör Nator se ko i yöbu ko kiṅajin merya inḡwan.
- 37 Dilo a Mose logon a takindya ṅutu ti Yisaraele adi, Ɖun mo totopukökin ta lele nebi gwoso na topuköki'e nan i kiden na kötumit nasu nu.
- 38 Lepeṅ a nye lo gwon i pirit na geleṅ ko ṅutu lo momorja i yöbu, ko malaikatat lo jambu ko nye i mere Sinai lo, morja ko merenyeyin kaṅ; a lepeṅ inḡe wuju kulyaesi lo yeyenon ti Ɖun, anyen nyönyökökin yi.
- 39 Ama a merenyeyin kaṅ köju tine 'böṅ twöju lepeṅ, a inḡe dukara lepeṅ a swöt, a lepeṅat yeyeji kase i töilyet adi bia se ködyö gwon Ejipeto yu,
- 40 a se takindye Arona adi, Tetenaki yi ṅunyen logon nyömbu yi. Kogwon ṅilo Mose lo jondya yi kaṅo i jur lo Ejipeto lo yi ti den ko nyo nagon a pokin ko lepeṅ.
- 41 A lepeṅat tetendi nene ṅo gwoso tagwok i kilu perok, a wukindye ṅina nyömue rubaṅga, a se lyönji lyönön ko ṅo na teten se na.
- 42 Ama a Ɖun löpukundye kaṅo kase, a tindi se i kitakindya na kaser ti ki, gwoso na wurörikin i buk na nebijin nu adi, Ta kötumit na Yisaraele, ta ṅona a 'duṅökindyö nan toro'bo a wukindye a rubaṅgajin i yöbu yu kiṅajin merya inḡwan le?

- 43 A ta köju yeyeggi kemia na Molok, se ko kaserököti logon a n̄un Repan, lepeṅat a nyömuejin logon ta a teten anyen kwakwaddu se. Nyena nan mo joṅ ta pajo i lu swöt lo Babela.
- 44 Merenyejin kaṅ köju gwon ko kemia i yöbu yu nagon tokororikin adi Dun gwon ko se. Dina kemia köju a tetena gwoso nagon Dun a sarakindya Mose i tetendya, gwoso i miret nagon nye a met nu.
- 45 A merenyejin kaṅ logon a nyakwariat kase logon köju gwon ko Yosua i pirit na gelen kulo yeyekaddi ṅina kemia, i diṅit na moggi se jur logon Dun a rikörö gweyajin ti ṅutu kaṅo kase i komoṅ lu. A ṅina kemia iṅge si'da nyu tojo ko perok ti Dawidi.
- 46 A Dawidi iṅge ryeju 'busan ko Dun i komoṅ, a piṅe lepeṅ anyen nye tetenakindya nye Dun lo Yakobo pirit si'daet.
- 47 Kölumbö a Solomona lo 'dukökindye lepeṅ kadi.
- 48 Ama Katonjanit lo ki liṅ ti si'da i kadijik nagon ṅutu lo 'duggö kune, gwoso na kulyari nebi nu adi, Matat lo kulya sona adi,
- 49 'Diko a si'daet nio, a kak gwe a tökit nio na mokosi, a kadi gwe a nyo nagon ta 'dukökin nan? iṅkoi, pirit a nyo nagon nan yukan kata?
- 50 Könisi kwe ṅona 'bayin lo gweja kine ṅo liṅ le?
- 51 Nyena ta ṅutu logon ko murutö a nawo'duṅak, logon töilyet se ko swö kasu gwon gwoso ti ṅutu logon ti yubbö Dun, ta ṅupi renya Mulökötyo Loke. Ta kelaji ko merenyejin kasu.
- 52 Lele lo nebijin ṅona kata logon merenyejin kasu köju a ko sasan le? Lepeṅat a tatuja ṅutu logon tuggö adi Dilo Lorigwo mo popo, logon ta soṅinana aje tindu lepeṅ ko merok i könisi, a tatuje lepeṅ.
- 53 Ta a ṅutu logon a wuju Saresi ti Dun ko malaikajin i könisi, a ta kölumbö tine 'debba se.
- 54 A na yiṅge se kine kulya nu, a töilyet kase iṅge mien parik, a se ṅirje kala kogwon lepeṅ.
- 55 Ama a Setepano iṅge jore ko Mulökötyo Loke, a dirje ki go, a meddi minyo lo Dun se ko Yesu gwogwo'dan i könin lutaten lo Dun.
- 56 A lepeṅ kulyani adi, Mete ta, nan a meddya ki a ṅai, a Duro lo ṅuto gwo'de i könin lutaten lo Dun.
- 57 A se kölumbö woṅe woṅon ko gworolo lobot, a 'diṅe swö kase, a se liṅ wöki kanyit yu,
- 58 a lepeṅat gubaddi nye kaṅo köji kata, a gugubuje nye ko ṅurupö. A ṅutu lo tokorju kulya ti lepeṅ kulo peddi boṅgwat kase ko lele titinti i komoṅ karin kanyit a Saula anyen memet.

⁵⁹ A nagon se gwon i gugubuja na Setepano nu, a nye kwakwaddi adi, Matat Yesu, wuji ködudwö nio.

⁶⁰ A nye 'dorone kak ko kuṅwat, a kulyajine ki ko gworo lobot adi, Matat, ko tikin lepenjat ṅina toron. A na kulyari nye sona nu, a nye twane twan.

Konesi 8

¹ A Saula inḡe ruk tatua na Setepano. A i ṅilu lor a kanisa na gwon Yerusalema na suluje sasanya parik; a ṅutu liṅ inḡe rekin i kak liṅ na Yudaya ko na Samaria, ake luyökíe ka'de logon a ko rekin.

² A ṅutu logon twöju Dun kulo nugge Setepano, a inḡe gwien lepen parik.

³ A Saula yöyöṅgi kanisa parik anyen körju se; a wöröjine i midijik liṅ lupö lukata i momokaddu na ṅutu lyan ko wate, a tindi se i kadi rereket.

⁴ A ṅutu logon a rekin kulo wöröjine totokuöddu kulyaet lo Dun.

⁵ A Pilipo iti i köji na Samaria, a tokukindye ṅutu kulya ti Masia.

⁶ A ṅutu jore parik gwe ko töili gelen i tindu na swö kase i yingá na kulya na jam Pilipo kune, na yingé se lepen ko na meddi se kweyesi na kon nye kune.

⁷ Kogwon mulökö lorok a po kaṅo ko ṅutu jore i mugunya lulujö ko gworolo lobot, a ṅutu jore logon a babatatu mugunya kase a twatwa, se ko ṅutu ṅodeki inḡe tokela.

⁸ Nyena a lyöṅön gwe a duma i ṅinu köji.

⁹ A lele ṅuto gwe kata i ṅinu köji ko diṅit a najo, karin kanyit a Simona, logon aje tusörju ṅutu ti Samaria ko to'bunun nanyit, kulya adi nye a ṅuto duma.

¹⁰ A ṅutu liṅ lo'di'dik ko temejik yingé lepen, a kulyani adi, Lo ṅuto a riṅit na Dun nagon luṅu adi Riṅit Duma.

¹¹ A se yingé lepen kogwon lepen a tusörju ṅutu diṅit a najo ko to'bunun nanyit.

¹² Ama a na yubbe se kulyaesi ti Pilipo i tokujö na Loṅe Lo'but lo Tumatyan na Dun se ko karin ti Yesu Kristo nu, a lepenjat inḡe batisa lyan ko wate.

¹³ A ma'di Simona ko mugun nanyit köti inḡe yubbö, a i mukök nagon nye aje batisa nu, a nye yeṅe gwon ko Pilipo i pirit na gelen, a nye inḡe sörju i meddya na kweyesi se ko sörösi temejik na kona kune.

¹⁴ A luyökíe lo gwon Yerusalema kulo ko yingé adi ṅutu ti Samaria aje wuju kulyaet lo Dun nu, a se sunyukindye lepenjat Petero se ko Yoane.

¹⁵ A na 'durökindye se nu, a se kwakwaddi Dun kogwon lepenjat anyen se böṅö wuju Mulökötyo Loke.

- 16 Ko gwon Mulökötyo Loke a ko nyuŋ pokin ko lele lose, lepeŋat tuŋ batisa i karin ti Matat Yesu.
- 17 A kirut Petero se ko Yoane sopakindye könisi kase ko lepeŋat loki, a se wuji Mulökötyo Loke.
- 18 Nyena a na meddi Simona adi ŋutu aje wuju Mulökötyo na sopakindye luyökie könisi kase ko lepeŋat loki nu, a lepeŋ 'deke tindu se gurut,
- 19 a kulyani adi, Tiki ta nan ŋina riŋit köti, anyen ko nan a sopakindya könisi kwe ko lele ŋuto ki, a nye mo wuji Mulökötyo Loke.
- 20 A Petero takindye lepeŋ adi, Ti gurut kunök liki ko do liŋ, kogwon do a yeyeju gwörundyö 'doket na Ðun ko gurut!
- 21 Kulya kunök 'bayin asut i ŋarundya na kine kulya, kogwon töili ilot 'bayin a lo'but ko Ðun i komoŋ.
- 22 Nyena löpugge töili i ŋina toron inot, ko momo'yi Matat kode ŋona nye mo pipitökin ŋo na yeye do konut i töili ŋina.
- 23 Kogwon nan a met adi do gwon pötwör gwoso 'deŋgele ko a rereka ko toron.
- 24 A Simona waddi adi, Kwakwasaki ta nan Matat, anyen nene na kine kulya na jam ta kine böŋö gwon ti pokin köyö loki.
- 25 A nagon se aje tokorju ko aje jambu kulyaet lo Matat nu, a se yitwene Yerusalema, a i kiko a se iŋge tokujö Loŋe Lo'but i turön jore ti Samaria.
- 26 A kirut malaikatat lo Matat takindye Pilipo adi, Dine ko iti i swöt lo loki i kiko logon po Yerusalema tojo Gaja. (Ðilo a kiko logon tiri i yöbu na sese.)
- 27 A lepeŋ ŋine ŋien a iti tu, a lepeŋ meddi Etiopiatyo logon a kona a 'baŋ, logon a ŋuto lokukwön ko a duma lo tukwörien na Kandake mor na Etiopia. Ðilo ŋuto a tu Yerusalema i kwakwaddu;
- 28 a i yitö nanyit, a lepeŋ gwe i si'da i arabia lonyit lo jijikö, kendya buk na nebi Yisaya.
- 29 A Mulökötyo takindye Pilipo adi, lti ko morakindye i ŋilu arabia.
- 30 Nyena a Pilipo wöki ko lepeŋ yu, a nye yinŋe lepeŋ i kendya na buk na nebi Yisaya. A Pilipo piŋe lepeŋ adi, Do kukurun kulya nagon do keken kine le?
- 31 A lepeŋ waddi adi, Nan bubulö kurundyö kine kulya ada? Kogwon ŋuto 'bayin logon nyönyökökindyö nan. A nye luŋgi Pilipo anyen kiyaddu i arabia lukata i si'da ko nye i pirit na geleŋ.
- 32 A kalesi nagon nye keken i kulya ti Ðun na wurö kune gwe sona adi, Nye a jikö gwoso köbilityo nagon joŋa i tatua, ko gwoso kiloloŋ lo gwon taliŋ ko ka'barinunit i komoŋ, a lepeŋ gwe a ko ŋaju kutuk nanyit kwöŋ.

33 Lepeṅ a lawe a ṅuto gwe 'bayin lo 'duṅgö putet lonyit gwogwo. Da logon ṅona bubulö jambu i kulya ti nyakwariat kanyit ? Kogwon ru nanyit aje toliki i na kak.

34 A ṅuto lo waddi Pilipo adi, Böṅö taki nan ko nebi jambu kulya ti ṅa i kilo kalesi, lepeṅ jambu kulya kanyit kode ti lele ṅuto?

35 A Pilipo poki i jambu suluja ko kilo kalesi, a nye takindye lepeṅ Loṅe Lo'but lo Yesu.

36 A na tiri se i kiko nu, a se 'duröki i pirit nagon pionṅ gwon kata, a ṅilo ṅuto piṅe adi, Pionṅ makune! A nyo lo tenṅi nan i batisa?

[**37** A Pilipo takindye lepeṅ adi, Do bubulö batisa ko do a yubbö ko töili ilot liṅ. A lepeṅ waddi adi, Nan a yup adi Yesu Kristo a Düro lo Düṅ.]

38 A lepeṅ sarji sarju anyen arabia totogwo'da, a se liṅ murek Pilipo se ko ṅilo ṅuto iti i pionṅ kata, a Pilipo batiddye lepeṅ.

39 A na pondi se kaṅo i pionṅ kata nu, a Mulökötyo lo Matat jonṅi Pilipo kaṅo 'de' de, a ṅilo ṅuto tine met lepeṅ köti; a nye kölumbö iti i kiko lonyit ko lyöṅön a дума.

40 Ama a Pilipo puköki Ajoto, a wöröjine i köjinö liṅ totokuöddu Loṅe Lo'but tojo nye a 'durökin Kaisaria yu.

Konesi 9

1 A Saula nyuṅ gwe i jöggi ko ṅoma tatuja na ṅutu ti Matat kajujumuk, a lepeṅ lti ko koane дума yu,

2 i piyundya na waragalan nagon jonṅa i kadijik momoresi ti Yudayaki na gwon Damaseke yu kunu, anyen ko nye ködyö a ryö ṅutu logon kebbu lo Kiko kulo, lyan kode wate, a nye ködyö bulöni bulö mogga se, a nyököddi se Yerusalema a rereka.

3 A na tiri nye Damaseke nagon nye gwe nyona ko köji nu, a 'de'de parara na po ki pararakindye kanyit i swötön liṅ.

4 A lepeṅ 'dorone kak, a yinṅe gworo lo piṅa nye adi, Saula, Saula, ko nyo nagon do sasandu nan sona ?

5 A lepeṅ waddi piṅa adi, Do a ṅa pon Matat? A gworo lo waddi adi, Nan a Yesu logon do sasan lo.

6 Dine ki, ko lupöni köji, do mo tataki ṅo nagon do mo kokon kune.

7 A ṅutu lo jölö ko nye kulo gwo'de gwo'dan taliṅ; lepeṅat yiyiṅ gworo ama ti met lele ṅuto.

- 8** A Saula njine ki, a njaji konyen kanyit ama a tine bulö meddya, nyena a lepenjat jigge nye ko könin, a jonggi nye Damaseke.
- 9** Perok musala nye ti bulö meddya, 'bak nyesu kode möju.
- 10** A lele kajujumunit gwe kata Damaseke, karin kanyit a Anania. Lepeñ a meddya kulya nagon Matat a lungu nye adi, Anania. A nye rugge adi, Nan malo pon Matat.
- 11** A Matat takindye lepeñ adi, Dine ki, ko iti i kiko lo lungu a Lorigwo, i kadi na Yuda, ko pije lele njuto lo po Taruseu, karin kanyit a Saula; mete, lepeñ njilu gwon i kwakwaddu.
- 12** Lepeñ njilu a meddya kulya kanyit i töili, kweja adi lele njuto karin kanyit a Anania lupö kadi, a sopakindye könisi kanyit ko lepeñ loki anyen lepeñ böñö memeddya köti.
- 13** A Anania waddi adi, Matat, njutu jore aje takin nan kulya ti njilo njuto i ño narok jore nagon nye a konakin njutu kulök Yerusalema yu kunu.
- 14** Lepeñ lo gwe ni kogwon koanejin temejik a tikin lepeñ kido anyen ko momokaddu njutu liñ logon 'dindya karin kunök i kwakwaddu kulo.
- 15** A Matat takindye lepeñ adi, Iti, kogwon nan aje wulun lepeñ a titoni nio, anyen toreaddu karin kwe i njutu ti jurön, ko i moran se ko i njutu ti Yisaraele.
- 16** A nan ko mugun nio mo kwekindye lepeñ ño jore nagon mo tomiörikin lepeñ kogwon kulya kwe.
- 17** Nyena a Anania iti tu, a lupöni kadi, a sopakindye könisi kanyit ko Saula loki, a kulyani adi, Saula lunjaser, Matat Yesu logon a pukökin konut na pori do ni i kiko nu, lepeñ lo sunyundyö nan anyen do köti böñö memeddya, ko anyen do jojore ko Mulökötyo Loke.
- 18** 'De'de a ño kunie gwoso kuperu 'do'done kak kanyit i konyen a nye köti bulöni bulö meddya. A kirut nye njine ki a batisani batisa,
- 19** a nyesi nyesu, a gwe ko rinjit. A nye inje si'da ko njutu kajujumuk i pirit na geleñ ko kulye perok Damaseke yu.
- 20** 'De'de a lepeñ suluje tokujö kulya ti Yesu i kadijik momoresi ti Yudayaki adi, lepeñ a Duro lo Dun.
- 21** A njutu liñ lo yingga lepeñ kulo inje söñju, a pipije adi, Dilo 'bayin a njuto logon yöñö tukarju njutu liñ lo 'dindya kine karin i kwakwaddu Yerusalema yu lo le? Lepeñ njona ti po ni ko njina yeyeet anyen ko momogga lepeñjat, a jonggi se a rereka ko koanejin temejik yu le?
- 22** Ama a Saula puputuru ñerot i tokujö ko rinjit, a lepeñ inje te'ya Yudayaki lo gwon Damaseke yu kulu na kwekindye nye kaño adi Yesu 'diri a Masia nu.

- 23 A i mukök nagon perok jore aje lwönngu nu, a Yudayaki momorji a lwön anyen tatuja lepeṅ,
- 24 ama a Saula iṅge den yeyeet nase. A se gwe i tiju na kötumitön ti gorom nagon a mariṅ na köji, ko tuparan ko tukwaje anyen tatuja lepeṅ;
- 25 ama a ṅutu kanyit kajujumuk jöṅgi lepeṅ kwaje, a tindi lepeṅ i kupö lukata a kölundye lepeṅ kak i gorom loki nagon a mariṅ na köji.
- 26 A na 'durökindye nye Yerusalema nu, a nye 'deke morakindya mugun i ṅutu kajujumuk, ama se liṅ kukujönö lepeṅ kogwon se a ko yup adi nye a kajujumunit.
- 27 Ama a Barnaba ṅarakindye lepeṅ a jöṅgi lepeṅ ko luyökie yu, a nyönyökökindye lepeṅat adi lepeṅ aje met Matat i kiko, a Matat iṅge jambu ko lepeṅ, ko köti lepeṅ a tokujö ko topurwan i karin ti Yesu Damaseke yu.
- 28 A Saula gwolonje ko se i pirit na gelen, a wöröni abur Yerusalema kata.
- 29 Lepeṅ totokujö ko topurwan i karin ti Matat, a köti jambi jambu a rerenyani ko Yudayaki logon jambu kutuk na Giriki kulo. Ama a lepeṅat ga'yi tatuja lepeṅ,
- 30 a nagon luṅasirik lo yubbö kulo aje den kine kulya nu, a se jöṅgi lepeṅ Kaisaria, a sonḍi lepeṅ tojo Taruseu.
- 31 Nyenagon i ṅinu diṅit a kanisa gwe ko taliṅ i Yudaya 'bukuluṅ, ko i Galilaya, ko i Samaria, a iṅge gweye ki; a se ṅöine ṅöi, a se gwolonje i kugga na Matat a iṅge togolo ko Mulökötyo Loke.
- 32 A na wöröjine Petero i piritön liṅ nu, a nye köti iti Luda i 'yö'yu na ṅutu ti Dun lo gwon nyu kulu.
- 33 A lepeṅ ryeji lele ṅuto nyu karin kanyit a Ainea logon a bata mugun nanyit liṅ a twan, ko a rogga i dotoet kiṅajin budök.
- 34 A Petero takindye lepeṅ adi, Ainea, Yesu Kristo lo toke'ya do, ṅine ki ko ṅudu'ye dotoet inot. 'De'de a lepeṅ ṅine ki.
- 35 A ṅutu liṅ lo si'da Luda ko Saron kulo iṅge met lepeṅ, a lepeṅat löpukwene ko Matat ni.
- 36 A nene ṅuto kajujumunit gwe kata Yapo karin kanyit a Tabita. (Tabita i kutuk na Giriki luṅu a Doruka, nagon nyönyökö adi Nyajwa.) Lepeṅ ṅupi gwon i ṅarakindya na ṅutu ko a ka'dokanit na lomerika.
- 37 A gwe sona i ṅinu diṅit, a nye gilöni gilö a twane twan, a ṅutu tukwöji öpu nanyit, a topirikindye i nene kadi na gwon i kondore ki.
- 38 Luda ko Yapo gwon nyona nyona, a na yiṅge kajujumuk adi Petero gwon Luda nu, a se sonḍi ṅutu murek i luṅgu na lepeṅ adi, Böṅö nyöṅgi po kayan ni, an do ko karakin.

³⁹ Nyena a Petero njine njen, a moraddi ko se i pirit na gelenj. A na 'durökindye nye nu, a se jonji lepenj i kadi na gwon i kondore nu. A karu'bejin lij dumökindye Petero kiden, gwigwien ko kwekindya lepenj bonjwat nagon a muisi se ko kunie bonjwat nagon Doruka a ripakin se na gwondi nye nyunj jörun nu.

⁴⁰ A Petero sonyoddi se lij kaño, a nye rugwuñökindye kak, a kwakwaddi kwakwaddu. A kirut a nye wöriñöjine ko öpu na yu, a lungi lepenj adi, Tabita, njine ki. A lepenj naji konyen kanyit, a na meddi nye Petero nu, a nye njiki ki i si'da.

⁴¹ A Petero sukindye lepenj könin, a 'bilundye lepenj ki, a kirut nye luñundye kayupök se ko karu'bejin, a togwi'dikindye Tabita kase i komonj jörun.

⁴² A kine kulya injge rekin Yapo 'bukuluñ, a njutu jore injge yubbö Matat.

⁴³ A Petero injge si'da Yapo yu ko perok jore ko lele njuto i 'banj logon a kanjinyanit lo gobero, karin kanyit a Simona.

Konesi 10

¹ Lele njuto kata Kaisaria yu karin kanyit a Kornelio. Lepenj a дума lo tenj na kamörök mia gelenj. Dina tenj luñu a tenj na Italia.

² Lepenj a katwöyönit lo Dun, a lepenj se ko mede nanyit lij kugge Dun. Lepenj a ka'dokanit parik lo Yudayaki logon a lomerika, a lepenj tine jaran kwakwaddu Dun.

³ A i lele lor ko saa musala na koriri, a lepenj meddi kulya kanyit i töili, lepenj a met malaikatat lo Dun 'bura i lupundyö ko lepenj ni, i luñgu na lepenj adi, Kornelio!

⁴ A lepenj dirje njilo malaikatat go ko kujönö, a piye adi, Kulya a nyo pon дума lio? A malaikatat waddi lepenj adi, Dun aje ruk kwakwasesi kunök se ko 'dogga inot na njutu lomerika, a lepenj injge yeje do.

⁵ Nyena soñinana sondi njutu Yapo i luñgu na lele njuto karin kanyit a Simona, logon köti luñu a Petero;

⁶ lepenj njilu gwon a kömutöt ko Simona kanjinyanit lo gobero logon mede nanyit gwon nyona ko tör na 'balañ lo.

⁷ A nagon malaikatat lo jambu ko nye lo aje njörö kaño nu, a nye lungi kölipönök kanyit murek lo kita mede se ko lele kamörönit lo kilo logon kitakindya lepenj perok lij. Dilo kamörönit a katwöyönit lo Dun.

⁸ A Kornelio nyönyökökindye se njö lij, a sondi se Yapo yu.

⁹ A kotumalu nanyit nagon se gwon i kiko nyona ko 'dur köji nu, a Petero kije i lo'dek lo kadi nyona ko tuparan kiden i kwakwaddu.

- 10 A nye inġe moka magor a 'deke nyesu. A nagon kinyo nyuŋ tetena nu, a nye gwe gwoso ŋuto lo rurudwe,
- 11 a nye meddi ki a ŋaju, a nene ŋo a nagalaŋ gwoso boŋgo muket 'duruu kak. Dina boŋgo a leleyo goŋesi kanyit inwan a kölwene tojo ko kak.
- 12 A gweyarijin liŋ ti kijakwa ko ti ŋo lo gwögwöŋtu kak, se ko ti kwen ti ki gwe i lukata nanyit.
- 13 A gworo takindye lepeŋ adi, Petero, ŋine ki, 'duŋge ko nyesi.
- 14 A Petero waddi adi, Ti gwon sona pon Matat; kogwon nan kwöŋ a ko nyesu ŋo nagon abur kode nagon jakindya ŋutu lut i kulya ti keru.
- 15 A gworo köti kulyani ko lepeŋ daŋ tomurek adi, Do ti bulö luŋgu ŋo nagon Dun aje toke'ya na adi nye a ŋo nagon abur.
- 16 A kine kulya inġe kona daŋin musala. A 'de'de ŋina ŋo nyököjine ki yu i 'diko.
- 17 A nagon Petero nyuŋ gwon i dwadwa'yu kanyit i töili ko ŋo na met nye kine kweja nyo nu, mete, a ŋutu logon Kornelio a son kulo aje piċa ko kadi na Simona gwon ya, a lepeŋat gwe nyu gwogwo'dan i kötumit.
- 18 A se luŋgi luŋgu a piċe piċa ko ŋona lele kömutöt kata nyu, karin kanyit a Simona logon köti luŋu a Petero.
- 19 A nagon Petero nyuŋ yeyeju ŋo na met nye na, a Mulökötyo Loke takindye lepeŋ adi, Mete, ŋutu musala kulu ga'yu do.
- 20 Nyena ŋine ki, kiyaddi kak. An do ko kujönö moraddu ko lepeŋat, kogwon nan lo sunyundyö se.
- 21 A Petero kiyundyö kak ko ŋutu kulo ni, a kulyani ko se adi, Nan nyelo logon ta gaga lo. Kulya a ti nyo na pori ta kine ?
- 22 A se waddi adi, Kornelio duma lo kamörök lo sunyundyö yi. Lepeŋ a ŋuto lo rigwo ko kukuk Dun, a ŋutu liŋ ti jur lo Yudayaki luŋgi lepeŋ a lo'but. A malaikatat loke takindye lepeŋ anyen luŋgu do kanyit midi anyen nye ko yinġa kulya nagon do jajam kine.
- 23 Nyena a Petero luŋuddi lepeŋat kadi anyen gwon a kömu kanyit. Ko'bure a lepeŋ ŋine ŋien a moraddi ko se, nyömöji ko kulye luŋasirik lo yubbö kulo lo gwon Yapu yu kulu.
- 24 A i kotumalu nanyit a lepeŋat 'dure Kaisaria, a Kornelio gwe i mömöndu na lepeŋat. Lepeŋ a luŋundya karu kanyit se ko julin kanyit lo nyanyara kulo i pirit na geleŋ.
- 25 A na 'durökindye Petero nu, a Kornelio wuyundyö lepeŋ a gubakindye mugun kak kanyit i mokosi i twöju na lepeŋ.

- 26 Ama a Petero 'bilundye lepeṅ ki, a kulyani adi, Dine ki, nan ko mugun nio a ṅuto kana.
- 27 A nagon se nyuṅ jajamaddu nu, a lepeṅ lupöni kadi a ryeji ṅutu jore a momorja.
- 28 A nye kulyani ko se adi, Ta ko 'börik köti deden adi saret a ko rukökin Yudayaki i morja ko ṅutu ti lele gweyari kode i 'yö'yu na se; ama Dün a kwekin nan adi ti nan gwe ti luṅgu lele ṅuto adi lepeṅ gwon abur kode a lut i kulya ti keru.
- 29 Nyena na sonyoddi ta ṅutu i luṅgu na nan nu, nan a ko renya po. Nyena nan 'dek pija ta adi ko nyo nagon ta luluṅ nan?
- 30 A Kornelio waddi adi, I perok inwan lo lwöṅgu, gwoso i na diṅit na, nan gwon köyö kadi i kwakwaddu i saa musala na koriri, a nan inḡe meddya lele ṅuto a jupu boṅgwat na kokobbu gwo'dan köyö i komoṅ.
- 31 A lepeṅ luṅgi nan adi, Kornelio, Dün aje ruk kwakwasesi kunök ko aje yeye dogga inot na lomerika.
- 32 Sondi ṅutu Yapu yu i luṅgu na Simona logon köti luṅgu a Petero. Lepeṅ lu a kömutöt ko Simona kaṅinyanit lo gobero midi, logon si'da nyona ko tör na 'balaṅ.
- 33 Nyena a nan sondu ṅutu 'de'de i luṅgu na do. Do a kondya 'bura kogwon do a po. Nyena yi liṅ kulo ni ko Dün i komoṅ anyen yinḡa kulya liṅ nagon Matat a sarkin do i jambu kune.
- 34 A Petero suluje jambu adi, 'Diri nan a met adi Dün ti gwon a kanyunyumönit lo ṅutu ;
- 35 ama lepeṅ ruruk ṅutu ti jurön liṅ logon kukuk lepeṅ ko logon kondya ṅo nagon a na'but kulo.
- 36 Ta deden adi lepeṅ a sunyukindyö ṅutu ti Yisaraele kulyaet a tugge Lone Lo'but lo taliṅ kogwon Yesu Kristo, logon a Matat lo ṅutu liṅ.
- 37 Ta deden ṅo nagon a pokin i jur lo Yudaya 'bukuluṅ, suluja Galilaya i mukök nagon Yoane a tokujö i kulya ti batisimo.
- 38 Ta a den kulya ti Yesu lo Najareta, gwoso nagon Dün a we'ya lepeṅ ko welet nagon a Mulökötyo Loke se ko riṅit anyen kondya kita. A lepeṅ inḡe wöröji i piritön liṅ kondya ṅo na'but se ko i toligga na ṅutu liṅ logon gwon ko ṅilo kaṅöönit i riṅit kulo; kogwon Dün gwon ko lepeṅ.
- 39 Yi aje met kulya liṅ nagon nye a kon i jur lo Yudayaki se ko i Yerusalema. A ṅutu inḡe tatu lepeṅ i 'bikikin dyö na lepeṅ i ködini ki.
- 40 Ama i lor tomusala lonyit Dün a tonji lepeṅ i twan, a inḡe tikin lepeṅ i meta.

41 Ti gwon a ntu liŋ lo meddya lepeŋ, ama ka'de yi logon Dun a wulun a kokwe a katokorok kulo. A yi iŋge nyesu ko a möju ko lepeŋ i pirit na geleŋ i mukök nagon nye aje njien twan nu.

42 A lepeŋ iŋge sarakin yi anyen tokukindyö kine kulya i ntu, ko anyen tokurukindyö adi Dun a wulun nye a ka'duŋönit lo kulya ti ntu lo gwon jörun se ko logon a twatwa kulo.

43 Dilo a nye logon nebijin liŋ köju a jambu i kulya kanyit adi ntu liŋ logon a yubbö lepeŋ kilo mo pipitöki i toronjin kase kogwon karin kanyit.

44 A nagon Petero nyuŋ jajambu nu, a Mulökötyo Loke 'duki i ntu liŋ lo yinga njilo kulyaet kulo.

45 A Yudayaki logon a kayupök lo moraddu ko Petero kulo iŋge söru kogwon Dun a 'bukökindyö 'dokat na Mulökötyo Loke ma'di l ntu logon 'bayin a kase köti.

46 Kogwon lepeŋat a yliŋ se i jambu na kutusen ka'de ka'de se ko i pupurja adi Dun a дума. A kirut Petero piŋe piŋa adi,

47 Kilo ntu aje wuju Mulökötyo Loke gwoso na wuji yi köju nu. Lele ntu nona bubulö teŋgu se i batisa ko piöŋ le?

48 A kirut lepeŋ sarji sarju anyen kilo ntu babatisa i karin ti Yesu Kriŋto. Nyena a kilo ntu piŋe Petero anyen mönundyö ko se ko kulye perok.

Konesi 11

1 A luyökŋe se ko luŋasirik lo yubbö kulo lo gwon Yudaya kulo iŋge yin adl ntu logon 'bayin a kase köti aje wuju kulyaet lo Dun.

2 A nagon Petero aje tu Yerusalema nu. a Yudayaki logon a kayupök logon kulya adi lwaka logon a kayupök agu ködyö tatawero kulo iŋge yuyuk lepeŋ adi,

3 Do a si'da a kömutöt i midijik tl lwaka logon a ko tawero, a iŋge nyesu ko se i pirit na geleŋ.

4 A Petero suluŋe nyönyökökindyö lepeŋat ŋo liŋ nagon aje kona, adi,

5 Nan aje gwon i köji na Yapo i kwakwaddu, a nan gwe gwoso ntu lo rurudwe, a nan meddi nene ŋo a nagalaŋ gwoso boŋgo muket 'duruun kak ki yu. Dina boŋgo a leleyo goŋesi kanyit iŋwan a kölwene kak köyö nyona.

6 A nan dirje lukata nanyit 'bura, a iŋge meddya kijakwa logon ko mokosi iŋwan, ko gwuruŋin, ko ŋo lo gwögwöŋtu kak se ko kwen ti ki.

7 A kirut nan yinga gworo luŋgu nan adi, Petero, njine ki, 'duŋge ko nyesi.

- 8 Ama a nan waddi adi, TI gwon sona pon Matat; kogwon nan a ko sooro nene ño nagon abur kode a lut I kulya ti keru köyö i kutuk kwöñ.
- 9 A gworo köti inçe kulya dan tomurek ki yu, adi, Do ti bulö lunçu ño nagon Dun aje toke'ya na adi nye a ño nagon abur.
- 10 A kine kulya inçe kona danjin musala, a i 'dutet a ñina ño liñ köti nyököjine ki i 'diko.
- 11 A i ñinu diñit gwak, a ñutu musala logon sunyue Kaisaria yu kulo lo 'duröki i mede na mönundye nan kata nu.
- 12 A Mulökötyo Loke takindye nan anyen nan moraddu ko lepenat 'bak renya. Kilo lunçasirik buker köti a nyömöddu nan Kaisaria yu, a yi inçe lupö ko ñilu ñutu kadi.
- 13 A lepen nyönyökökindye yi adi nye a meddya malaikatat gwogwo'dan kanyit kadi logon takindya nye adi, Sondi ñutu Yapo i lunçu na Simona logon köti lunçu a Petero.
- 14 Nye mo jajamakin do kulyaesi logon mo lwöggü do se ko mede inot liñ.
- 15 A na suluje nan jambu ko se nu, a Mulökötyo Loke 'duki kase loki gwoso na 'dukindye nye kayan loki i sulu et nu.
- 16 A kirut a nan inçe yeye kulyaet lo Matat logon nye a kulyari adi, Yoane köju batiddya ñutu ko pion, ama ta mo batisa ko Mulökötyo Loke.
- 17 A ko ködyö Dun a 'dogga se jojo gwoso na 'doggi nye yi i diñit na yubbi yi Yesu Kristo nu, nyena nan ködyö a ña logon bubulö tençu Dun?
- 18 A na yinçe momoret na kayupök lo gwon Yerusalema kulu kine kulya nu, a se gwe 'bak kulya na jajama, a pupurje Dun adi, Ko sona, Dun köti aje tindu ñutu logon 'bayin a Yudayaki kulo i löpuggö na töilyet anyen se gwon ko ru.
- 19 Nyena a ñutu logon a rekin I kulya ti sasanya nagon a ñien i kulya ti Setepano kulo inçe jölö tojo Poinike, ko Kuprio, se ko Antlokla, a. se tine jamakindya kulye ñutu ñilo kulyaet ake jamaki Yudayaki ka'de.
- 20 Ama kulye kase kata logon a ñutu ti Kuprio ko ti Kurene logon a tu Antiokia a köti jamakindye ñutu logon 'bayin a Yudayaki kulo ñilo kulyaet, a inçe tokujö Lone Lo'but lo Matat Yesu.
- 21 A riñit na Matat gwe ko lepenat, a ñutu jore inçe yubbö, a löpukundye ko Matat ni.
- 22 A kanisa na gwon Yerusalema na inçe yin kine kulya; a se sonni Barnaba Antiokia yu.
- 23 A na 'durökindye nye a meddi 'busan na Dun nu, a nye inçe lyöñön; a nye jujukindye se liñ anyen 'depakindya go i yubbö na Matat ko töilyet kase liñ.

- ²⁴ A Barnaba gwe a nuto lo'but, lepenj a jore ko Mulökötyo Loke se ko yupet. A ntu jore inge morakindya ko Matat.
- ²⁵ A kirut Barnaba iti Taruseu i ga'yu na Saula.
- ²⁶ A na ryeji nye lepenj nu, a nye jongi lepenj Antiokia. A i kiña 'bukuluñ a se liñ murek inge tojulin ko kayupök lo momorja i njinu pirit kulu, a inge todindyö ntu jore parik. A ntu suluje luñgu kajujumuk ti Yesu a Kristianijin Antiokia yu.
- ²⁷ A i njinu diñit a kulye nebijin pondi Yerusalema yu tojo Antiokia.
- ²⁸ A lele lose karin kanyit a Agabo njine ki a keji keju ko riñit na Mulökötyo Loke adi dyañ duma mo kata i kak 'bukuluñ, a kine kulya 'diri inge kona i diñit na gwondi Kalaudio a kasaranit nu.
- ²⁹ Nyena a kajujumuk inge ruk gwegwe'ya lwökisi, gwoso nagon ntu liñ gelen gelen bubulöri na, anyen ko tu ñaraki'e luñasirik kase lo yubbö kulo lo gwon Yudaya yu kulu.
- ³⁰ A lepenjat inge kondya sona, a sunyukindye temejik ti kayupök kine lwökisi i könin lo Barnaba se ko Saula.

Konesi 12

- ¹ A i njinu diñit a mor Erode suluje konakindya kulye ntu ti kanisa arabat.
- ² A lepenj tindi Yakobo luñaser Yoane i tatua ko bandu.
- ³ A na meddi nye adi kine kulya aje tulyöñ Yudayaki nu, a nye köti moggi Petero. Kine kulya kona i diñit na rorwe lo Ambata nagon 'bak Kape.
- ⁴ A na moggi Erode Petero nu, a nye tindi lepenj i kadi rereket tiyu ko tenjon inwan ti aseker inwan inwan. Lepenj yeyeju jondya nye ko ntu i komonj i mukök na Pasaka.
- ⁵ Nyena a Petero tiyuni i kadi rereket, ama a kanisa lo momorja kulo inge kwakwaddu Dun ko pusök kogwon kulya ti lepenj.
- ⁶ A nagon Erode 'deke jondya lepenj kaño ko ntu i komonj nu, a i njilu tukwaje lo gelen lu, a Petero dotoni i kiden na aseker murek a rereka ko tonjot murek, a katiyuk gwe i tiju i kötumit na kadi rereket.
- ⁷ Mete, a malaikatat lo Matat gwo'de kanyit nyona, a parara pararakindye i kadi na kiniki'e nye kata nu. A malaikatat nanji Petero i merete a topurundye lepenj, a kulyani adi, Dine ki 'de'de. A tonjot 'do'done kak kanyit i könisi.
- ⁸ A malaikatat takindye lepenj adi, Kukune kukun mugun, ko sukindye kamuka. A lepenj inge kondya sona. A malaikatat takindye lepenj adi, Kalapakindye bonjo inot ko kipundye nan.

- 9 A Petero kepoddi lepeṅ kaṅo, a ko den ko ṅo na kon malaikatat kune a gwak, ama yeyeju adi nye ṅona rurudwe.
- 10 A lepeṅat laṅgi katiyuk togelenṅ ko tomurek, a 'dure i kötumit nagon a witi nagon tirikin köji kata, ama a ṅaji mugun gelenṅ, a se lupöni kaṅo a tiri lele kiko gelenṅ; 'de'de a malaikatat kölökindye lepeṅ.
- 11 A kirut Petero ko timundye i mukök, a kulyani adi, Nan soṅinana a den adi kine kulya a gwak adi Matat a sunyundyö malaikatat lonyit ko aje lwöggü nan i rinjit na Erode se ko ṅo liṅ nagon Yudayaki yeyen kune.
- 12 A na kurundye nye kine kulya nu, a lepeṅ iti ko Maria kadi. (Maria a ṅote Yoane logon köti luṅu a Marako.) A ṅutu jore iṅge momorakindya nyu i kwakwaddu.
- 13 A Petero totoggi kötumit na mariṅ, a nene ṅuro 'diet nagon kita i 'baṅ karin kanyit a Roda pondi i meddya.
- 14 A lepeṅ iṅge kurun gworo lo Petero, a iṅge lyöṅön parik, ama a tine ṅaju kötumit, kölumbö a nye wöki bot lukata a tugge tuggö adi Petero lu gwogwo'dan kaṅo i kötumit.
- 15 Ama a lepeṅat kulyani ko lepeṅ adi, Do a mamala; ama a ṅina ṅuro tiddye adi a gwak. A kirut lepeṅat kulyani adi kode ṅona a malaikatat lonyit.
- 16 Ama a Petero yeṅe totoggu kötumit, a na ṅaji se kötumit nu, a se meddi lepeṅ, a se söriji söriju.
- 17 Ama a nye nanakindye se könin adi ti se yiṅani taliṅ, a nyönyökökindye lepeṅat ko Matat a jon nye kaṅo ada i kadi rereket. A lepeṅ kulyani adi, Taki ta Yakobo se ko luṅasirik lo yubbö kulo kine kulya. A kirut lepeṅ ṅine ṅien a iti i nene pirit.
- 18 A i waran na kak a dyadyaṅet gwe a дума i kiden na aseker pipija 'börik adi ko ṅona Petero a tu da.
- 19 A Erode tindi saret anyen lepeṅ gagala, ama a se gwe a ko ryö lepeṅ, a nye pipije katiyuk kulo a tindi saret anyen lepeṅat tatatua. A i mukök na kine kulya a Erode kö'yi Yudaya a iti Kaisaria, a si'dani nyu.
- 20 A Erode iṅge woran parik ko ṅutu ti Turo se ko ti Sidona. A se iti a teṅ gelenṅ i meddya na lepeṅ. A lepeṅat tojuline ko Balasito дума lo mede na mor, a kirut lepeṅat iti ko Erode yu i tetendya na taliṅ, kogwon jur lose ryeju kinyo ko mor i jur.
- 21 A i lor lo wulwe lu a Erode jupukindye boṅgwat ti tumatyan a si'dakine kanyit i si'daet na tumatyan, a jamakindye kilo ṅutu kulya.
- 22 A kilo ṅutu woṅoro ki adi, Dilo 'bayin a ṅuto lo jambu, ama a lele ṅun lo jambu.

23 'De'de a malaikatat lo Matat gwuddye Erode ko twanti kogwon lepeṅ a ko bu'ya Dun. A lepeṅ inḡe nyei ko kuru, a twane twan.

24 Ama a kulyaet lo Dun yeṅe 'durjō a ṅōine ṅōi.

25 A Barnaba se ko Saula tutuṅge kita nase Yerusalema yu, a yitōni bot barundya Yoane logon kōti luṅu a Marako.

Konesi 13

1 A ṅutu lo momorja a kanisa Antiokia yu kulu gwe kata ko nebijin se ko katodinōk ti kulyaet lo Dun, logon a ko Barnaba, ko Simeona (logon kōti karin a Niger), ko Lukio Kurenetyo, ko Manaen (logon wowoa ko Erode kasaraniṅ i pirit na geleṅ lo), se ko Saula.

2 A nagon se gwon i kitakindya na Matat ko mimindya nu, a Mulōkōtyo Loke takindye lepeṅat adi, Gelaki ta nan Barnaba se ko Saula anyen kondya kita nagon nan a luṅukin se na.

3 A kirut a lepeṅat mindye mindya, a kwakwaddi kwakwaddu, a sopakindye kōnisi kase ko lepeṅat loki, a sonyoddi lepeṅat.

4 Nyena a na sonḡi Mulōkōtyo Loke se nu a se iti tojo Seleukia; nyu a se kije i ki'bo a iti Kuprio.

5 A na 'durōkindye se Salami nu, a se tokuje kulyaet lo Dun i kadijik nagon Yudayaki momorja kata. A Yoane gwe a kaṅaranit lose.

6 A lepeṅat inḡe wōrōri ṅilu tikōn 'bukuluṅ tojo ko Papo, a se ryeji lele ṅuto nyu logon a kawananiṅ, karin kanyit a BarYesu, lepeṅ a Yudayakityo ko a nebi 'burōnit.

7 Lepeṅ a lele lo ṅutu ti mödir Sergio Paulo. Dilo mödir a lotolok, a luṅgi Barnaba se ko Saula a 'deke yinḡa kulyaet lo Dun.

8 A kawananiṅ, karin kanyit a Eluma ko kutuk na Giriki, rerenyani ko lepeṅat, a ga'yi togiraddu mödir kaṅo i yupet.

9 A kirut Saula logon kōti luṅu a Paulo lo a jore ko Mulō kötyo Loke, a dirje lepeṅ go, a kulyani adi,

10 Do ṅuro lo ṅilu kaṅōōnit, do a miriku lo ṅo liṅ na'but, do a jore ko mumulukesi liṅ se ko ṅo narok liṅ. Nyo do ti kö'yu tukwōlōṅgu kikolin lo rigwo ti Matat?

11 Mete, soṅjinana kōnin lo Matat gwugwut do, a do de gwe a mo'doke a tine bulō meddya kolon ko nene diṅit. 'De'de a luru se ko mudwe poki kanyit i konyen, a lepeṅ wawaji wawaju ga'yu ṅuto logon jiggō nye ko kōnin.

12 A na meddi mödir kine ṅo i kona nu, a nye yubbe yubbō, a sōrji sōrju ko ṅo na todiniki lepeṅ i kulya ti Matat kune.

- 13 A Paulo se ko lanjet nanyit iti ko ki'bo suluja Papo tojo Perga na gwon i jur lo Pampulia nu; ama a Yoane inje kölökin lepenjat a yitöni Yerusalema.
- 14 A lepenjat lwönjöödi gwo suluja Perga tojo Antiokia na Pisidia. A i lor lo Sabata a se iti i kadi momoret na Yudayaki a si'dani kak.
- 15 A i mukök na kenari Saresi ti Mose se ko ño na wur nebijin kunu, a temejik ti kadi momoret sonde nuto i pija na lepenjat adi, Luñasirik, ko ta kata ko lele kulyaet logon ta kukuji nuto, a ti ta jambi koi.
- 16 Nyena a Paulo ñine ki a nanaji könin lonyit, a suluje jambu adi: Ta nuto ti Yisaraele se ko ta lwaka liñ logon kukugga Dun likañ kilo, yinge ta nan!
- 17 Dun lo kilo nuto ti Yisaraele köju a wulundyö merenyejin kañ a inje toduma'yu nuto kañ na mönundye se a lwaka i jur lo Ejipeto nu. A Dun ko rinjit nanyit дума inje jon lepenjat kaño i ñilu jur,
- 18 a lepenj inje ñonga kulya kase i yöbu ko kiñajin gwošo merya inwan.
- 19 A nye inje tukarju gweyarijin buryo ti nuto i jur lo Kanana, a tindi merenyejin kañ i ruddya na jur lose ko kiñajin gwošo miajin inwan ko merya mukanat.
- 20 A i mukök a nye tindi se ka'dunök ti putesi tojo ko diñit na nebi Samuele.
- 21 A kirut lepenjat piyundye mor, a Dun tindi se Saula ñuro lo Kisi nuto lo kötumit na Benyamina, a nye inje sarju ko kiñajin merya inwan.
- 22 A i mukök nagon Dun aje 'dumaddu lepenj kaño nu, a nye tindi Dawidi a mor lose. A kune gwe a kulya nagon Dun a jambu i kulya kanyit adi, Nan aje ryö adi Dawidi ñuro lo Yisai a nuto logon töili lio 'de'deggi, a lepenj mo kondi ño liñ nagon nan 'de'dekan kune.
- 23 Dawidi a nye logon Dun a jakindya Yisaraele Kalwökönit logon a Yesu lo i nyakwariat kanyit, gwošo na milyekindye nye nu.
- 24 I ñerot nagon Yesu a ko nyuñ po nu, Yoane a tokukindyö nuto liñ ti Yisaraele adi ti se löpugge töilyet anyen babatisa.
- 25 A nagon Yoane gwe nyona ko tutuñgö na kita nanyit nu, a lepenj jamakindye nuto adi, Nan a lege nye logon ta yeyen lo, ama lele kata logon popo köyö i mukök logon nan ti jukin laggu kamuka kanyit.
- 26 Ta luñasirik logon a nyakwariat ti Abarayama se ko ta lwaka logon kugga Dun kilo, kulyaet lo ñina lwökit aje sunyuki yi.
- 27 Kogwon nuto lo si'da Yerusalema se ko kasarak kase köju a ko gwulu ñilo Kalwökönit kode kurundyö kulyaesi ti nebijin lo kena temba i Sabata kulo, ama a se kondi gwošo nagon nebijin köju a kulyari adi se mo kokon nu, kogwon se a 'dunögö putet lo Yesu adi nye a lora.
- 28 A se piye Pilato anyen tindu lepenj i tatua, ma'di nagon se a ko ryö kulya nagon tatarikin lepenj.

- 29 A nagon lepenjat aje kondya ɲo liɲ gwoso nagon köju a wurörikin i kulya kanyit nu, a se 'dumundye öpu nanyit kak i ködini na görö, a topirikindye i gulöm.
- 30 Ama a Ƀun iɲge tonji lepen i twan;
- 31 a lepen iɲge pukökin perok jore i ɲutu logon a morundya ko nye Galilaya yu tojo Yerusalema kulo. Kilo ɲutu soɲinana lo gwe a katokorok kanyit i ɲutu ti Yisaraele.
- 32 Yi jakindya ta Lone Lo'but logon Ƀun köju a milyekin merenyejin kaɲ lo,
- 33 a nye iɲge konakin yi logon a nyakwariat kase kulo milye lonyit, kogwon nye a tonjiu Yesu i twan; köti a wurö i Sauma tomurek adi: Do a Ƀuro lio, nan lo yuɲundyö do i lo lor.
- 34 A kune gwe a kulya nagon Ƀun a jambu i kulya ti tonjiu na lepen i twan, anyen lepen gwon ti twan köti a 'bure 'burön, adi, Nan mo titikin ta 'boriesi nake nagon ti jaran, gwoso na rukökindye nan i tindu na Dawidi köju nu.
- 35 Nyena nye köti a jambu i lele Sauma adi, Do mo ti tindu katwöyönit ilot i 'burön.
- 36 Kogwon Dawidi köju a kita 'dekesi ti Ƀun i diɲit na gwolonji nye nu, a lepen twane twan a nukakine ko merenyejin kanyit i merete, a iɲge 'burön.
- 37 Ama nye logon Ƀun a tonji i twan lo, lepen a ko 'burön.
- 38 Nyenagon luɲasirik, dene ta den adi pitöki na toronjin a tuköki ta kogwon kulya ti ɲilo ɲuto.
- 39 Nyena kogwon kulya ti lepen, ɲutu liɲ lo yubbö kulo a kölöki 'bak putet i ɲo liɲ nagon Saresi ti Mose ködyö ti bulö kölökindyö ta i gwon 'bak putet.
- 40 Nyenagon kunyar ta an kine kulya pokin kasu loki nagon nebijin köju a jam kunu adi,
- 41 Ta ka'dö'döyök meddi ta, ko söri ta söriju, ko liki ta likin, kogwon nan a kondya kita i perok kasu. Ƀina kita ta ti yup kwön ma'di ködyö lele ɲuto a tukökin ta.
- 42 A nagon Paulo se ko Barnaba lupundye kaɲo i kadi momoret nu, a ɲutu kulo mamandi adi ti kilo kulyaesi böɲö jamakine se i Sabata lo popo köti.
- 43 A i mukök nagon ɲutu lo momorja aje rekin nu, a Yudayaki jore se ko lwaka jore logon a löpuggö 'börik a ti keri lo Yudayaki kulo kepoddi ko Paulo se ko Barnaba. A Paulo ko Barnaba jambi ko se a jujukindye lepenjat go anyen yeɲon i 'busan na Ƀun.
- 44 A i ɲilu Sabata a ɲutu lojore ti köji iɲge momorundya i yinga na kulyaet lo Ƀun.

45 Ama a na meddi Yudayaki ntu jore parik nu, a se yule yulön parik, a renyani kulya na jam Paulo kune, a poki i momoroju na lepenj.

46 A Paulo se ko Barnaba kulyajine ki ko topurwan adi, Kulyaet lo Dun agu ködyö jajamaki ta kiyanj, ama ta a renya lepenj, a ta inge 'duñökin 'börik adi ta ti jukin wuju ru na yeñ nyin, mete ta, ko sona yi kulo wöriñöddi i ntu ti kulye jurön.

47 Kogwon Matat a sarakin yi adi, Nan a tin do a parara i ntu ti jurön anyen do böñö tokuöddu lwökit tojo ko 'dutesi ti kak.

48 A na yingge lwaka kine kulya nu, a se inge lyönön, a pupurje kulyaet lo Dun, a se logon Dun a wulökin ru na yeñ nyin kulo yubbe yubbö.

49 A kulyaet lo Matat inge rekin i jur 'bukuluñ.

50 Ama a Yudayaki jujukindye ntu wate temejik katwöyök ti Dun, se ko ntu temejik ti köji, a tonije lepenjat anyen sasandu Paulo ko Barnaba, a riköddi se kaño kase i jur.

51 A Paulo ko Barnaba nanakindye putut kak kase i mokosi a kweyet anyen tokurukindyo kulya ti lepenjat, a se iti lkonio.

52 A kajujumuk inge jore ko lyönön se ko Mulökötyo Loke.

Konesi 14

1 Köti gwon sona lkonio yu adi Paulo se ko Barnaba a lupö i kadi nagon Yudayaki momorja kata na, a inge jambu 'bura, nyena a Yudayaki se ko lwaka jore parik inge yubbö.

2 Ama a Yudayaki logon ti 'bön yubbö kulo tonije töilyet ti lwaka, a tindi lepenjat i mandu na lunjasirik lo yubbö kulo.

3 Nyena a Paulo se ko Barnaba inge gwolon nyu ko diñit a najo. Lepenjat jambu kulya ti Matat a purwat; a Matat inge ruk adi kulya na jam se i kulya ti 'busan na nyarju nanyit kune a gwak, kogwon nye a tindu lepenjat i kondya na kweyesi ko sörosi.

4 A lojore ti ntu köji inge korja, kulye a ti Yudayaki a kulye gwe a ti luyökie.

5 A kirut lwaka se ko Yudayaki morja ko kasarak kase yeyeji i konakindya na luyökie arabat, anyen gugubuja se ko njurupö.

6 A nagon luyökie aje den kine kulya nu, a se wöki Lusetura se ko Derbe nagon a köjinö ti Lukaonia ko i jurön lo gwon i mara,

7 a lepenjat inge tokujö Loñe Lo'but nyu.

8 A lele ntu logon a bata i mokosi suluja ko note i pele lo gwe i si'da kak Lusetura yu, mokosi kanyit a twatwa a gwe a ko wöro kwönj.

- 9** A lepenj inje yinj Paulo i jambu, a Paulo dirje lepenj go, a inje den adi njilo nuto gwon ko yupet anyen nye totokela,
- 10** a Paulo kulyani ko gworo lobot adi, Gwo'de ki gwogwo ko mokosi kulök! A lepenj labara ki a suluje wörö.
- 11** A na meddi lodir lo ntu njo nagon Paulo a kon kune, a lepenjat wonjoro ki ko kutuk nase na ntu ti Lukaonia adi, Dunyen aje po kak kayanj ni gwoso ntu.
- 12** A lepenjat gwije Barnaba a Jeu, a Paulo gwiyäni a Ereme, kogwon nye a monye katokuönit.
- 13** A kadi kwakwaset na Jeu gwe i kaño na köji, a koane lonyit jondi dwönin logon a tokwelenyo ko köturön kulo i kötunitön ti marij na köji. A lepenj se ko ntu 'deke wukindya se rubanja.
- 14** A nagon Barnaba se ko Paulo luyökke kulo aje yinj kine njo nu, a se kekerendi bongwat kase, a rumara ko lodir kiden, a kulyajine ki adi,
- 15** Yakulo, ko nyo nagon ta kondya sona? Yi a ntu jojo gwoso ta, yi a jakindya ta Loje Lo'but anyen ta löpukundyö kaño i njo nagon a njo kana kine tojo ko Dun lo gwon jörun lo ni, logon a gweja ko ki ko kak, ko tör дума na 'balanj se ko njo lij lo gwon i lukata nase kulo.
- 16** Köju 'beron lepenj a kölökin jurön lij i kondya gwoso i 'dekesi kase,
- 17** ama nye a ko kölökin se kana 'bak kweyet, ama nye a kweja mugun i njo na'but nagon nye kokon kune, kweja adi nye titikin ta kudu ki yu, a tindi kinyojin i radan i dijitan kase, a tikindye ta kinyo a tojoreji töilyet kasu ko lyönön.
- 18** Ma'di ko se a jambu kulyaesi gwoso kulo, a se ryeni a nago i tenggu na lodir i wukindya na se na rubanja.
- 19** A kulye Yudayaki ti Antiokia se ko ti Ikonio lo 'duröki, a se inje löpukörö ntu jore kase i swöt, a lepenjat gugubuje Paulo ko njurupö, a piköddi lepenj kaño köji kata yeyeju adi lepenj nona aje twan.
- 20** Ama a na momorakindye ntu kajujumuk dumbö lepenj nu, a lepenj njine ki a lupöni köji kata. A ko'bure a lepenj se ko Barnaba iti Derbe.
- 21** A nagon Paulo ko Barnaba aje tokujö Loje Lo'but Derbe yu a inje tindu ntu jore i jujumbu na njilo kulyaet nu, a se yitöni Lusetura, a lwönöddi Ikonio tojo ko Antiokia,
- 22** totogoloddu töilyet ti ntu kajujumuk, a jujukindye lepenjat anyen yejon i 'debba na njina yupet, a kulyani adi, Yi agu ködyö tiri kiko lo sasanyesi jore anyen lupö i Tumatyan na Dun.
- 23** A se wulundye temejik ti kanisajin lij gelenj gelenj, a kwakwaddi kwakwaddu ko mimindya, a mo'yi Matat i tiju na kilo ntu logon a yup lepenj kilo.

24 A kirut lepeṅat lwönöddi Pisidia a 'dure Pampulia.

25 A nagon se aje tokujö kulyaet lo Ðun Perga yu nu, a lepeṅat iti Atalia.

26 Nyu a se kije I ki'bo a iti Antiokia, i pirit nagon köju ṅutu a mo'yu Ðun i 'busan nanyit i tiju na lepeṅat kogwon kita nagon se soṅinana aje tutuṅökin na.

27 A na 'durökindye se Antiokia nu, a se luṅgi ṅutu lo momorja a kanisa kulo i pirit na gelen, a se nyönyökökindye lepeṅat ṅo liṅ nagon Ðun a tikin se i kondya kune, a iṅge ṅakin ṅutu logon 'bayin a Yudayaki kilo kiko anyen yuyubbö.

28 A se iṅge si'da nyu ko diṅit a najo ko ṅutu kajujumuk i pirit na gelen.

Konesi 15

1 A kulye ṅutu lo pondi Yudaya yu tojo Antiokia, a suluje todindyö luṅasirik lo yubbö kulo adi, Ko ta a ko tawero gwošo i keri lo Mose ta ti bulö lwökö kwöṅ.

2 A ko Paulo ko Barnaba rerenyani ko se parik a iṅge pipi se ko kine kulya, nyena a Paulo ko Barnaba se ko kulye ṅutu ti Antiokia iṅge wulwe anyen tu tojo Yerusalema i meddya na luyökije se ko ṅutu temejik kogwon kine kulya.

3 A ṅutu ti kanisa nyömökindye lepeṅat i kiko, a se lwönöddi Poinike ko Samaria, tutuköddu adi ṅutu ti kulye jurön aje löpuggö töilyet, a kine kulya tindi luṅasirik lo yubbö kulo liṅ i lyönön parik.

4 A na 'durökindye se Yerusalema nu, a kanisa ko luyökije se ko ṅutu temejik wuji lepeṅat. A Paulo ko Barnaba nyönyökökindye lepeṅat ṅo liṅ nagon Ðun a tikin se i kondya kune.

5 Ama a kulye ti laṅet na Parusijin logon a kayupök ṅine ki a kulyani adi, Lepeṅat agu ködyö tatawero ko ti sarakine saraki anyen 'debba Saresi ti Mose.

6 A luyökije se ko temejik momorji i pirit na gelen anyen yeyeju kine kulya.

7 A i mukök nagon se aje totopi ko diṅit a najo nu, a Petero ṅine ki a kulyani adi, Luṅasirik, ta deden adi Ðun köju a wulundyö nan kasu kiden anyen ṅutu ti jurön ködyö yinundya kulyaesi ti Loṅe Lo'but köyö i kutuk, anyen yuyubbö.

8 A Ðun logon deden töilyet ti ṅutu lo iṅge kwekin lepeṅat adi nye a ruk se, kogwon nye a tindu se Mulökötyo Loke, gwošo na tindi nye yi köju nu.

9 Lepeṅ a ko tuka'de'yu yi ko lepeṅat, kogwon lepeṅ a toke'ya töilyet kase kogwon se a yubbö.

10 Nyenagon ko nyo nagon ta mörju Ðun i sopakindya na ṅo na pömöni ko kilo ṅutu kajujumuk i kidyö, nagon merenjejin kaṅ kode yi ti jukin 'doggu kune?

- 11 Kōlumbö yi yubbö adi yi lwölwökö kogwon 'busan na nyarju na Matat Yesu gwoso na lwököri se köti na.
- 12 A momoret liṅ yiṅani taliṅ; a lepeṅat yiṅge ko Barnaba se ko Paulo i nyönyöggu na kweyesi ko sörösi nagon Dun a tikin se i kondya i kiden na ṅutu ti jurön kune.
- 13 A nagon se aje tutuṅgö jambu nu, a Yakobo kulyani adi, Luṅasirik, yiṅge ta nan.
- 14 Simeona aje nyönyöggu adi Dun a kokwe a 'yö'yu ṅutu ti jurön a wulundye kötumit na ṅutu kase kiden a na karin kanyit.
- 15 A kulyaesi ti nebijin gwe jojo ko kine kulya, gwoso na wurörikin nu adi,
- 16 A i mukök, a nan Matat mo yitwene yitwe, a nan mo nyöggi 'duggö tumatyan na Dawidi nagon gwoso morogo nagon a 'doro kak na; a nan mo nyöggi 'duggö murwöki kanyit, a mo 'bilikindye nye ki,
- 17 anyen pitönö ti ṅutu böṅö ga'yu nan Matat, iṅkoi ṅutu ti jurön liṅ logon luṅu ko karin kwe kulo.
- 18 Kilo a kulyaesi kwe ti Matat logon a tindu kine kulya i dena köju 'beron nu.
- 19 Nyenagon a Yakobo puputuru ṅerot i jambu adi, 'Dunet nio na kine kulya ködyö gwon sona adi, ti yi gwe ti yöyöṅgu ṅutu ti kulye jurön logon aje löpukundyö ko Dun ni kilo,
- 20 ama ti yi kōlumbö wurökindye ta lepeṅat waraga, anyen se paju kinyojin logon wuki ṅunyen logon a nyömuejin, kogwon a toluta; köti ti se tenḡi 'börik i towutön, ko i nyesu na ṅo nagon totolo, se ko i nyesu na rima.
- 21 Kogwon suluja köju nu, Mose gwon ko ṅutu logon tokujö Saresi kanyit, i kendya na se i kadijik momoresi temba i Sabata i köjinö liṅ.
- 22 Nyena a gwe a na'but ko luyökie, ko temejik se ko ṅutu liṅ lo momorja a kanisa kulo i wulundyö na ṅutu kase kiden, anyen sondu se Antiokia i pirit na geleṅ kase ko Paulo ko Barnaba. Dun lo wulwe kulo a ko Yuda lo luṅu a Barsaba se ko Sila logon a ṅutu temejik ko luṅasirik lo yubbö kulo kiden.
- 23 Waraga na son se na a wurö sona adi, Yi luyökie se ko temejik luṅösurök kasu roman ko ta luṅasirik kaṅ lo yubbö logon a ṅutu ti kulye jurön lo si'da Antiokia, ko Suria se ko Kilikia kilo.
- 24 Yi a yiṅ adi kulye ṅutu kaṅ a yöyöṅgu ta ko kulyaesi, a söpugge yeyeesi kasu, ma'di nagon yi a ko sarakin lepeṅat.
- 25 A gwe a na'but kayanṅ, nagon yeyeesi kaṅ a morja a ṅo geleṅ, i wulundyö na ṅutu anyen sonyo kasu ṅini. Lepeṅat moraddu ko Barnaba se ko Paulo ṅutu kaṅ lo nyanyara.
- 26 Lepeṅat a pakindya 'börik i karin ti Matat likaṅ Yesu Kristo.

27 Ko njina kwe yi a sunyukin ta Yuda se ko Sila logon mo nyönyökökin ta kine kulya liṅ ko kutusen kase.

28 A gwe a na'but ko Mulökötyo Loke se ko yi köti adi ti yi gwe ti sopakindya ta ko ṅo na pömöni, ake kine ṅo nagon ködyö 'de'dekarikin kine;

29 adi ta ködyö paju kinyojin logon wuki ṅunyen logon a nyömuejin, a paji nyesu na rima, ko nyesu na ṅo nagon totolo, köti ta ködyö tenḡu 'börik i towutön. Ko ta a tenḡu 'börik i kine ṅo, a ta mo kondi 'bura. Ti Dun gwe ko ta.

30 A na sonyoji'e se nu a se iti Antiokia, a momorji kayupök liṅ i pirit na geleṅ, a se tindi lepeṅat njina waraga.

31 A nagon se aje kendya njina waraga nu, a se iṅge jore ko lyönön kogwon kine kulya aje togo'yu se.

32 A ko Yuda se ko Sila logon köti a nebijin, iṅge jujuja luṅasirik lo yubbö kulo ko kulyaesi jore, a togo'yi se.

33 A i mukök nagon se aje gwon nyu ko nene diṅit nu, a luṅasirik lo yubbö kulo sonyoddi lepeṅat bot ko töilyet lo'but i ṅutu lo sondu se köju kulo.

[34 Ama gwon a na'but ko Sila i mönundyö nyu.]

35 Ama a Paulo se ko Barnaba mönundye Antiokia yu, a se todindye ko a tokuje kulyaet lo Matat, morja ko kulye ṅutu jore.

36 A i mukök na kulye perok, a Paulo takindye Barnaba adi, Ti yi yitöni i 'yö'yu na luṅasirik lo yubbö kulo i köjinö liṅ nagon yi köju a tokujö kulyaet lo Matat kata kunu, anyen deden ko lepeṅat gwon ada.

37 A Barnaba 'deke baraddu Yoane logon köti luṅu a Marako ko lepeṅ se ko Paulo i pirit na geleṅ.

38 Ama a Paulo yeyeji adi 'bayin a na'but i jonḡa na lepeṅ, kogwon lepeṅ a kölökin se Pampulia yu, a tine yeṅon ko se i na kita.

39 A lepeṅat iṅge rerenya parik, a reki rekin. A Barnaba jonḡi Marako, a kije i ki'bo a iti Kuprio;

40 ama a Paulo wulundye Sila, a luṅasirik lo yubbö kulo mo'yi Matat ko 'busan nanyit i tiju na se, a kirut a se iti tu.

41 A Paulo tiri Suria se ko Kilikia, totogoloddu momoresi ti ṅutu lo momorja a kanisa.

Konesi 16

1 A Paulo köti iti Derbe, a yeṅi Lusetura. Mete, a lele kajujumunit gwe nyu, karin kanyit a Timoteo, ṅuro lo nene Yudayakityo nagon a yubbö Yesu, a monye lonyit gwe a Girikityo.

- ² Luṅasirik liṅ lo yubbö lo gwon Lusetura se ko lkonio yu kulu jambu adi Timoteo a lo'but.
- ³ A Paulo 'deke baraddu Timoteo, nyena a nye tawerji lepeṅ kogwon Yudayaki liṅ lo gwon i kinu piritön kulu a den adi monye Timoteo a Girikityo.
- ⁴ A na wöröji'e se i köjinö nu, a se nyönyökökindye se saresi logon luyökie se ko temejik lo gwon Yerusalema yu kulu lo tetendya anyen lepeṅat 'de'dep.
- ⁵ Nyena a momoresi ti ṅutu lo momorja a kanisa kulo temba i lor inṅe golon i yupet a ṅöine ṅöi.
- ⁶ A lepeṅat tiri jur lo Purugia se ko lo Galatia, a Mulökötyo Loke gwe a ko rukökin lepeṅat i tokujö na kulyaet lo Dun i jur lo Asia.
- ⁷ A nagon se aje 'durökin nyona ko jur lo Musia nu, a se mörji lupö i jur lo Bitunia, ama a Mulökötyo lo Yesu tine rukörö se.
- ⁸ A lepeṅat tiri jur lo Musia a yeṅgi Turoa.
- ⁹ A i ṅilu tukwaje a Paulo meddi kulya kanyit i töili, adi ṅuto lo Makedonia gwogwo'dan mo'yu nye adi, Laṅaddi Makedonia i ṅarakindya na yi.
- ¹⁰ A na meddi nye kine kulya nu, 'de'de a yi tetendi tetendya anyen tu Makedonia, kogwon yi a yeyeju adi Dun aje lungu yi anyen tokukindyo lepeṅat Loṅe Lo'but.
- ¹¹ Nyena a yi iti ko ki'bo suluja Turoa, a iti gwo tojo ko Samotrakia, a ko'bure a yi iti tojo Neapoli.
- ¹² A yi ṅine ṅien yu a iti tojo Pilipoi. Lepeṅ a köji na kokwe na jur lo Makedonia, köti a köji nagon 'depa ko miri lo Roma gwoso a jur lose. A yi inṅe si'da i ṅinu köji ko kulye perok.
- ¹³ A i lor lo Sabata, a yi lupundye kaṅo i kötumit na mariṅ na köji nyona ko kijit na kare. Yi yeyeju adi pirit kwakwaset ṅona kata nyu. A yi si'dani kak i jambu ko wate nagon a momorakindya nyu kunu.
- ¹⁴ A nene na kine ṅutu na yinṅa kulya na jam yi kune karin kanyit a Ludia, nagon po i köji na Tuwatira ko a katugwörönit na boṅgwat na' bule, lepeṅ a kakwakwasanit na Dun. A Matat ṅakindye töili lo Ludia i wuju na kulya nagon Paulo jajam kune.
- ¹⁵ A lepeṅ se ko mede nanyit liṅ inṅe batisa, a kirut lepeṅ mo'yi yi adi, Ko ködyö ta a lilija adl nan 'dlrl a kayupönlt na Matat, böṅö pondi ta köyö mede i si'da. A lepeṅ ri'diaddi yi.
- ¹⁶ A ko gwe sona na tiri yi i pirit kwakwaset nu, a yi torumbe ko nene 'diet nagon a 'dupiet. Lepeṅ gwon ko mulökötyo logon keju gwoso 'bunit, a lepeṅ inṅe jakindya komonye 'bulit a дума kogwon keju nanyit na kulya na popo.

- 17 A lepeṅ kepoddi yi ko Paulo, a kulyajine ki adi, Kilo ṅutu a kōlipōnōk ti Ḍun Katōṅanit lo ki liṅ, lepeṅat tukōkindyō ta kiko lwōkit.
- 18 Lepeṅ a kondya sona perok jore tojo Paulo a delya parik, a lōpukōni lōpukō, a kulyani ko mulōkōtyo loron adi, Nan sarju do i karin ti Yesu Kristo adi, pondl kaṅo ko ṅina ṅuro i mugun. A mulōkōtyo pondi kaṅo ko nu ṅuro i mugun I ṅinu saa gwak.
- 19 A nagon komonye ṅina ṅuro aje den adi yenet nase na 'bulit aje 'baka nu, a lepeṅat momoggi ko Paulo se ko Sila a jigge se i pirit gwōriet ko kasarak i komoṅ i ri;
- 20 a nagon se aje joṅga lepeṅat ko ka'duṅōk ti putesi i komoṅ nu, a se kulyani adi, Kulo ṅutu a Yudayaki; lepeṅat yöyōṅgu kōji nikaṅ.
- 21 Lepeṅat jujukindya ṅutu i 'debba na keriat logon saret a ko ruk yi i kondya kulo, kogwon yi a ṅutu ti Roma.
- 22 A lodir lo ṅutu momorakindye i mōrō ko lepeṅat. A ka'duṅōk ti putesi sarakindye adi ti boṅgwat kase kekerenyani kaṅo kase i mugunya ko ti se 'bitōni ko turya.
- 23 A nagon se aje 'bidyō lepeṅat parik nu, a se gubakindye lepeṅat i kadi rereket, a se sarakindye katiyunit i tiju na lepeṅat go.
- 24 A na wuji katiyunit ṅilo saret nu, a lepeṅ gubaddi se i kadi rereket na gwon lukata, a kwakakindye mokosi kase go i kaden.
- 25 A nagon gwe nyona ko tukwaje kiden nu, a Paulo se ko Sila gwe i kwakwaddu ko i yulukindyō na Ḍun kōlisi, a kulye ṅutu lo rereka kulo gwe i yiṅga na lepeṅat.
- 26 'De'de kijek a rigirigi duma lo poki, a pipilesi ti kadi rereket bōbōndi bōbōndu. 'De'de kijek a kōtumitōn liṅ ṅaji ṅaju, a toṅot lo rerekarikin ṅutu liṅ kulo lakani laka.
- 27 A katiyunit ko purwene i doto, a nye meddi kōtumitōn ti kadi rereket aje ṅaju, a lepeṅ yeyeji adi ṅutu liṅ lo rereka kilo ṅona aje wōkōn, a lepeṅ 'dutundye bandu lonyit kaṅo, a yöṅōni tatuja mugun.
- 28 Ama a Paulo kulyajine ki ko gworo lobot adi, An do ko bōṅrō mugun, kogwon yi liṅ makulo ni.
- 29 A katiyunit lungi kimaṅ, a rumara i lukata na kadi, a nye gubakindye mugun kak bōbōndu ko kujōnō i komoṅ nase Paulo se ko Sila.
- 30 A kirut lepeṅ joṅgi se kaṅo, a piye adi, Pon dumalak kwe, nan kondya nyo anyen nan lwōlwōkō?
- 31 A se waddi adi, Yubbe Matat Yesu, a do de lwōkōni lwōkō, do se ko mede inot.

- 32** A lepenjat jamakindye lepenj se ko ntu liŋ ti mede nanyit kulyaet lo Matat.
- 33** A i ŋinu saa gwak na tukwaje, a nye jonŋi se a lalaji 'dikasin kase kune, a lepenj se ko mede nanyit liŋ batisani batisa 'de'de.
- 34** A nye jonŋi ko Paulo se ko Sila kanyit kadi, a tindi lepenjat kinyo, a lepenj se ko mede nanyit liŋ iŋge lyönön parik kogwon se aje yubbö Dun.
- 35** A nagon gwe a ko'bure nu, a ka'duŋök ti putesi sonde aseker ko saret adi, Ti kilo ntu kölöni kölö.
- 36** A katiyunit nyönyökökindye Paulo kine kulya adi, Ka'duŋök ti putesi a sunyundyö lonje adi ti ta kölöni kölö. Nyenagon pondi ta kaŋo ko iti ta ko töilyet lo'but.
- 37** Ama a Paulo kulyani ko lepenjat adi, Kulu ntu a 'bidyö yi i komon na ntu liŋ 'bak 'duŋöki na putet, a iŋge gubakin yi i kadi rereket, yi logon a ntu ti Roma kulo. Nyena lepenjat 'de'dekan kölöddu yi a lwön le? 'Bayin kwön! Ti lepenjat ko 'börik kase pondi anyen jonŋa yi kaŋo.
- 38** A aseker nyönyökökindye ka'duŋök ti putesi kine kulya na jama kune, a na yinŋe ka'duŋök adi ko Paulo se ko Sila a ntu ti Roma nu, a se kujönöni kujönö.
- 39** Nyena a se iti i mo'yu na pitönö, a jondi se kaŋo, a mo'yi lepenjat anyen wuwuddya i ŋinu köji.
- 40** Nyena a ko Paulo se ko Sila pondi kaŋo i kadi rereket, a iti ko Ludia mede, a nagon se aje momorja ko luŋasirik lo yubbö kulo nu, a se togo'yi lepenjat, a iti tu.

Konesi 17

- 1** Nyena a se tiri Ampipoli ko Apolonia, a se 'dure Tesalonike. Kadi momoret na Yudayaki kata nyu.
- 2** A Paulo kondi gwošo na yeŋ na, a nye lupöni i ŋinu kadi momoret, a nye jambi ko se i kulya ti Dun na wurö kune ko Sabatajin musala.
- 3** A nye ŋakindye se kulya na wurö kune, a tokurukindye lepenjat adi Masia agu ködyö ŋonŋa anyen ŋinjen i twan, kulya adi, Lo Yesu logon nan a tokukin ta lo a Masia.
- 4** A kulye kase iŋge yubbö, a morakindye ko Paulo se ko Sila, köti a Giriki jore logon a katwöyök ti Dun, se ko ntu wate jore na kukwön iŋge löpukwe.
- 5** Ama a Yudayaki iŋge yulön, a momorji ntu logon 'bak 'bulit i ntu lo wöwörötu abur, a momorji a lodir a towonŋi köji 'bukuluŋ, a iti i mörö ko mede na Yasona yönö galundya ko Paulo se ko Sila kaŋo anyen jonŋa ko ntu i komon.

- 6** Ama a nagon se gwe a ko ryö se nu, a lepenjat jigge Yasona se ko kulye luñasirik lo yubbö kulo i komonj na kasarak ti köji, wowonon adi, Kulo ntu aje söpuk kak 'bukulun! Lepenjat sonjinana aje po ni köti,
- 7** a Yasona wuyuddi lepenjat kanyit mede. Lepenjat linj aje 'belengu saresi ti Kaisar kulya adi, Lele mor kata karin kanyit a Yesu.
- 8** A ntu ti köji se ko kasarak inje dyadya'yu na yinge se kine kulya nu.
- 9** A kasarak tindi Yasona se ko kulye ntu kulo i robba na gurut a dakesi, a kirut se kölöddi lepenjat.
- 10** A 'de'de nagon kak gwe a tukwaje nu, a luñasirik lo yubbö kulo sondi Paulo se ko Sila Beroia yu, a na 'durökindye se nyu nu, a lepenjat lupöni i kadi momoret na Yudayaki.
- 11** A Yudayaki lo gwon nyu kulo gwe a ntu lo'but lwölwönj ntu ti Tesalonike, kogwon se a wuju njilo kulyaet ko pusök a дума, a lepenjat kendi kulya ti Dun na wurö kune temba i lor gaga'yu kode njona kine kulya 'diri a gwak.
- 12** Nyenagon a jore kase inje yubbö se ko ntu wate jore ti Giriki nagon a temejik, köti se ko ntu lyan jore ti Giriki.
- 13** Ama a na yinge Yudayaki ti Tesalonike kulo adi Paulo köti a tokujö kulyaet lo Dun Beroia yu nu, a lepenjat iti nyu i tonjju se ko i jujukindya na lodir i mörö ko lepenj.
- 14** 'De'de kijek a luñasirik lo yubbö kulo sondi Paulo anyen tu tojo ko tör na 'balañ, ama a ko Sila se ko Timoteo karaki Beroia.
- 15** A ntu lo nyömöddu Paulo kulo jonji lepenj tojo Atenai, a Paulo sarakindye se anyen Sila se ko Timoteo moraddu kanyit yu 'de'de. A kirut kilo ntu yitöni bot.
- 16** A nagon Paulo nyunj gwon i möndu na Sila se ko Timoteo Atenai yu nu, a töili lonyit gwe pape na meddi nye köji a jore ko nyömuejin logon a njunyen nu.
- 17** Nyenagon a lepenj inje jambu ko Yudayaki i kadijik momoresi se ko ntu logon 'bayin a Yudayaki logon a katwöyök ti Dun kilo. A lepenj köti inje jambu perok linj ko ntu logon lwönjöddu i pirit gwöriet kulo.
- 18** A kulye ntu kayeyeok lokonj logon a ti tenj na Epikuro ko na Satoa kulo köti poki i rerenya ko lepenj. A kulye pipije 'börik adi, Lo karuönit lo kulya nagon ti kurwe lo 'dek jambu nyo? A kulye kulyani adi, Lepenj meta gwoso nye tokujö kulya ti njunyen legelok. Lepenjat kulya sona kogwon Paulo tokujö kulya ti Yesu se ko njien nanyit i twan.
- 19** Nyena a lepenjat jonji Paulo a nyömöddi lepenj i komonj na momoret na ntu temejik na luñu a Areopago, a piye adi, Böñö yi 'dek denundya njina todinet ludukötyo nagon do jambu kulya kanyit na.

- 20 Kune kulya nagon yi a yiŋ do i jambu kune gwon ka'de; yi ködyö 'de'dekan dendya ko kine kulya kweja nyo.
- 21 (Dutu ti Atenai se ko lwaka lo si'da nyu kulu jonga diŋit nase liŋ i jambu ko i yiŋga na ŋo ludukö.)
- 22 A Paulo gwo'de gwo'dan i komoŋ na momoret na luŋu a Areopago, a kulyani adi, Ta ŋutu ti Atenai, nan aje met adi ta a ŋutu logon twöju ŋunyen parik i ŋo liŋ.
- 23 Kogwon na lwöŋöddi nan nu a nan iŋge met ŋo nagon ta kwakwat kune, a nan köti iŋge ryö pirit 'yuret na rubaŋgajin nagon kulya a wuröki nyin adi, Dun logon ŋutu ti den lo kwakwasa kata. Nyena ŋilo Dun logon ta kwakwat a gwe a ko den lo, nan tukökindyö ta kulya kanyit.
- 24 Dun lo gweja ko kak se ko ŋo liŋ logon gwon i lukata nanyit lo, lepeŋ a Matat lo ki ko kak. Lepeŋ ti si'da i kadijik kwakwasesi nagon ŋutu lo 'duggö kune.
- 25 Dutu ti ŋarakindya lepeŋ kogwon nye ti 'dekan nene ŋo, kogwon lepeŋ lo tindu ŋutu liŋ gwon jörun anyen yuyukan, a tindi se ŋo liŋ.
- 26 A lepeŋ köju pipilundye gweyajin liŋ ti ŋutu i ŋuto geleŋ, a tindi se i gwoloŋ i kak 'bukuluŋ. Lepeŋ a wulökindyö ŋutu diŋitan kase a tembi piritön na si'dari se kune.
- 27 Dun kondya sona anyen ŋutu liŋ ködyö ga'yu lepeŋ, anyen se 'ba'bakaddu lepeŋ kode ŋona se ryöryö lepeŋ. Ama lepeŋ ti gwon pajo ko yi liŋ geleŋ geleŋ.
- 28 Kogwon kanyit i mugun yi gwon jörun, a yi wöröni wörö a yi gwe kata. Iŋkoi, kulye ŋutu kasu lo wurjö kölisi kulo lo jambu adi, Yi köti a nyakwariat kanyit.
- 29 Nyena kogwon yi a nyakwariat ti Dun, yi ti bulö yeyeju adi Dun gwon gwoso nyömue nagon ŋuto a teten ko dakap, kode ko pödö, kode ko ŋurupit, gwoso i yeyeet na tobodwan nanyit.
- 30 Nyenagon Dun a jalatara konyen ŋerot i diŋltan nagon ŋutu ti den kulya na kon se kunu, ama soŋinana nye lo sarakindya ŋutu liŋ adi ti se liŋ i piritön liŋ löpugge töilyet;
- 31 kogwon nye aje wulundyö lor logon nye mo 'duŋge kulya ti ŋutu liŋ ti kak ko torigwo. Lepeŋ aje wulundyö ŋuto a ka'duŋönit, a iŋge tokurukin ŋutu liŋ adi kine kulya a gwak, kogwon nye a tonju lo ŋuto l twan.
- 32 A na yiŋge se kulya ti nien i twan nu, a kulye kase kwekwenine kwekweni, ama a kulye kase kulyani adi, Yi 'dek yiŋga do i jambu na kine kulya köti.
- 33 Nyena a Paulo ŋjörö kaŋo kase kata.

³⁴ Ama a kulye ntu 'depakindye ko lepeŋ a yubbe yubbö. Lele lose a Dionusio lo Areopago, a nene gwe a Damari, se ko kulye ntu köti.

Konesi 18

¹ A i mukök na kine kulya, a Paulo kö'yi Atenai a iti Korinto.

² A nye torumbe ko lele Yudayakityo nyu, ntu lo Ponto karin kanyit a Akwila. Lepeŋ pete po Italia se ko narakwan nanyit karin kanyit a Pirisikila, kogwon Kalaudio a sarju adi ti Yudayaki liŋ wuddye wuddya Roma. A Paulo pondi ko lepeŋat ni.

³ Kilo ntu a katetenak ti kemialan; nyena kogwon kita na Paulo ko na kilo ntu a ŋo na geleŋ, a nye si'dani ko se, a kitani ko se i pirit na geleŋ.

⁴ A nye jambi i kadi momoret na Yudayaki temba i Sabata, yöŋö löpukundyö Yudayaki se ko Giriki.

⁵ A Sila se ko Timoteo ŋine Makedonia, a 'dure Korinto, a Paulo jonŋi diŋit nanyit liŋ i tokujö na ŋilo kulyaet, tokurukindyö Yudayaki adi Yesu a Masia.

⁶ A lepeŋat renyani lepeŋ, a momoroji lepeŋ. Nyena a Paulo nanaji boŋgwat kanyit kune, a kulyani ko se adi, Ti rima kasu gwe kasu i kusik! Nan a loke. Soŋinana nan lo iti i ntu ti kulye jurön.

⁷ A nye ŋine ŋien nyu a iti ko Tito Yusito mede. Dilo ntu a kakwakwasanit lo Dun, a mede nanyit diŋöni ko kadi momoret na Yudayaki.

⁸ A Krisipo duma lo kadi momoret se ko mede nanyit liŋ iŋge yubbö Matat. A ntu jore ti Korinto yinŋe kulya na jam Paulo kune, a se yubbe yubbö a iŋge batisa.

⁹ A i lele tukwaje a Matat kulyani ko Paulo gwoso i rudwe adi, Ko kujönö; kölumbö jambi jambu, an do ko yinŋa taliŋ;

¹⁰ kogwon nan gwon ko do, a lele ntu mo gwe 'bayin lo domba do anyen konakindya do arabat. Nan gwon ko ntu jore i ŋina köji.

¹¹ Nyena a Paulo iŋge si'da nyu kiŋa geleŋ ko yapala buker, todinikindyö ntu kulyaet lo Dun.

¹² A na gwondi Galio a mödir lo Akaya nu, a Yudayaki momorji momorja, a moggi Paulo, a jonŋi lepeŋ i ri.

¹³ A se kulyani adi, Lo ntu 'dek löpukundyö ntu anyen kwakwaddu Dun, ti gwon gwoso i saresi.

¹⁴ Ama a nagon Paulo 'deke jambu nu, a Galio kulyani ko Yudayaki adi, Ko ködyö ta Yudayaki 'dek jambu putet lo kulya narok kode lo toron duma, ködyö a na'but ko nan ŋonŋa taliŋ ko ta i yinŋa na kulya kasu;

15 ama ko ta gwon i rerenya i kulya ti tokuruki na kulyaesi, kode na karin, kode na saresi kasu ti keru, a ti ta ko 'börik lo meddi kine kulya. Nan ti 'bön gwon a ka'duñönit lo kine kulya.

16 A nye riköddi se kaño i ri.

17 A ntu liñ moggi Sosetene дума lo kadi momoret, a 'bidde lepeñ i komon na ri. Ama a Galio tine yeye kine kulya.

18 A i mukök na njina a Paulo karaki nyu ko kulye perok jore, a rome ko luñasirik lo yubbö kulo, a lepeñ suluje tu ko ki'bo Suria, a Pisisikila se ko Akwila moraddi ko lepeñ. A i ñerot na tu nase, a Paulo 'barinuni kwe Keñkuria yu kogwon milye logon nye milyekin Dun lo.

19 A na 'durökindye se Epeso nu, a Paulo kölökindye Pisisikila ko Akwila i si'da nyu, a nye ko mugun nanyit lupöni i kadi momoret i jambu na kulya ko Yudayaki.

20 A Yudayaki piye lepeñ anyen mönundyö ko se ko nene diñit, ama a nye inge renya,

21 a kölumbö i ñjörö nanyit, a nye takindye lepeñat adi, Ko Dun 'de'dekan nan mo yiyitwe kasu ni. A kirut lepeñ kö'yi Epeso, a lwönöddi ñerot ko ki'bo.

22 A na 'durökindye nye Kaisaria a kiyundy e kaño nu, a nye iti Yerusalema i roman ko kanisa, a kirut lepeñ iti Antiokia.

23 A nye ko jonji nene diñit yu, a nye ñjörö ñjörö, a wöröjine i jur lo Galatia se ko lo Purugia totogoloddu ntu liñ logon a kajujumuk.

24 A lele Yudayakityo karin kanyit a Apolo, ntu lo Alesanduria i yunwe nanyit, inge 'dur Epeso. Lepeñ a kajamanit lotolok ko a lokon i kulya ti Dun na wurö kune.

25 Lepeñ köju a todiniki kiko lo Matat, a gwe ko pusök a дума i jambu ko i todindyö na kulya ti Yesu 'bura, ma'di nagon nye tun dendya kulya ti batisimo na batidde Yoane nu.

26 A lepeñ suluje jambu a purutat i kadi momoret na Yudayaki, ama a na yinge Pisisikila se ko Akwila lepeñ i jambu nu, a se jonji lepeñ, a se tokurökindye lepeñ kiko lo Dun 'bura bia parik.

27 A nagon nye 'deke lanaddu tojo Akaya nu, a luñasirik lo yubbö kulo togo'yi lepeñ, a se wurökindye ntu logon a kajujumuk lo gwon Akaya yu kulu waraga, adi ti se wuji lepeñ 'bura. A na 'durökindye nye nu, a nye ñarakindye ntu logon Dun a won konyen ko se ko a tindu lepeñat i yubbö kulo,

28 kogwon lepeñ jambu ko riñit, a nye te'yi Yudayaki ko ntu liñ i komon, a kwekindye se adi kulya ti Dun na wurö kune tuggö adi Yesu a Masia.

Konesi 19

- 1** A na gwondi Apolo Korinto nu, a Paulo loṅaddi swöt lo lobot a 'dure Epeso. A lepeṅ ryeji kulye ṅutu logon a kajujumuk nyu,
- 2** a nye piṅe se adi, Ta ṅona a wuju Mulökötyo Loke na yubbe ta nu le? A se waddi adi, 'Bayin, yi kwöṅ a ko yiṅ adi kode ṅona Mulökötyo Loke gwon kata.
- 3** A Paulo piṅe lepeṅat adi, Batisimo na batisari ta na a nyo? A se waddi adi, Yi a batisa ko batisimo na batiddye Yoane nu.
- 4** A Paulo takindye se adi, Yoane batiddya ko batisimo nagon kweja adi ṅutu a löpuggö töilyet, takindya ṅutu adi ti se yubbe ṅuto logon mo popo kanyit i mukök lo, kweja adi a Yesu.
- 5** A na yiṅge se kine kulya nu, a se batisani i karin ti Matat Yesu.
- 6** A nagon Paulo aṅe sopakindya könisi kanyit kase loki nu, a Mulökötyo Loke poki ko lepeṅat, a se suluje jambu ko kutusen ka'de ka'de a tokuje tokujö.
- 7** A lepeṅat liṅ gwe gwoso ṅutu puök wot murek.
- 8** A Paulo yeṅe wörö i kadi momoret na Yudayaki yapala musala i jambu ko ṅutu a purutat; lepeṅ jajambu ko se a ga'yi löpukundyö se i kulya ti Tumatyan na Dun.
- 9** Ama a kulye kase tigge tigga, a tine 'böṅ yubbö, a jambi kulya ti lo Kiko arabat ko ṅutu i komoṅ, nyena a Paulo joṅgi kajujumuk kulo a wuddye wuddya kase kata, a jambi perok liṅ i kadi todinet nagon a na Turano.
- 10** A kine kulya yeṅe gwon sona kiṅajin murek, nyena a ṅutu liṅ Yudayaki se ko ṅutu ti kulye jurön lo si'da i jur lo Asia kulo iṅge yiṅ kulyaet lo Matat.
- 11** A Dun tindi Paulo i kondya na sörösi temejik;
- 12** nyena ma'di möndiliet nagon nye a kitari se ko boṅgwat nagon lepeṅ a pitakin kanyit i mukök kune a yekaki ṅutu lo gigilötu, a twana kölökindye se, a mulökö lorok pondi kaṅo kase i mugunya.
- 13** Ama a kulye Yudayaki logon a 'bunuk karikök ti mulökö lorok ko a kajölök kulo, mirakindye 'dindya karin ti Matat Yesu i ṅutu logon a moka ko mulökö lorok, karikönit jambu ko mulökö lorok adi, Nan sarju ta i karin ti Yesu logon Paulo tokujö kulya kanyit lo, adi pondi ta kaṅo.
- 14** A kulye kase logon a ṅwajik buryo ti lele koane дума lo Yudayaki karin kanyit a Sekewa kulo gwe i kondya sona köti.
- 15** Ama a mulökötyo laron waddi lepeṅat adi, Nan deden Yesu, nan köti deden ko Paulo a ṅa, ama ta kilo a koṅa?
- 16** A ṅuto logon a moka ko mulökötyo laron lo labaki kase loki, a ro'yi lepeṅat parik, a te'yi lepeṅat liṅ, a se wöku kaṅo i ṅinu kadi ko mugunya kana ko 'dikasin.

- 17 A ntu liŋ Yudayaki ko ntu ti kulye jurön lo si'da Epeso kulo inŋe yiŋ kine kulya; a se liŋ inŋe moka kujönö, a karin ti Matat Yesu inŋe bula parik.
- 18 A jore kase logon aje yubbö kulo poni po, a tugge tuggö adi se a kondya to'bunun, a kweji ŋo nagon se a kon kune.
- 19 A ntu jore logon köju a 'bunuk kulo momorundye bukön kase ti to'bunun kune i pirit na geleŋ, a 'yurje se ko ntu liŋ i komoŋ. A se galundye kaŋo ko kine bukön na 'yura kune ködyö a tugwörö a ködyö gurut gwöriesi gwe a pödöjin alipan merya mukanat.
- 20 Nyena a kulyaet lo Matat 'durje 'durjö ko rinjit a te'yi te'ya.
- 21 A i mukök na kine kulya, a Paulo yeyeji kanyit i töili anyen tiri lo Makedonia se ko lo Akaya tojo Yerusalem, kulya adi, I mukök nagon nan aje tu nyu nu, a nan agu ködyö 'yö'yi Roma köti.
- 22 Nyena a Paulo sonde kaŋarak kanyit murek Makedonia yu logon a ko Timoteo se ko Erasito, a nye lepeŋ inŋe mönundyö diŋit a najo madaŋ i jur lo Asia.
- 23 A i ŋinu diŋit a ntu ŋiki i woŋon parik Epeso yu kogwon kulya ti ntu lo kebbu Kiko lo Matat kulo.
- 24 Lele kanitönit lo pödö kata nyu karin kanyit a Demeturio, lepeŋ niddyö pödö tetendya nyömuejin ti kadi kwakwaset na ŋun nase nagon a Diana, a bodwat jore kitakindye lepeŋ a ryeji 'bulit kata.
- 25 Nyena a Demeturio luŋundye lepeŋat liŋ i pirit na geleŋ se ko kulye ntu logon kita gwošo lepeŋat kulo, a takindye se adi, Yakulo, ta deden adi na kita na jakindya yi tukwörien.
- 26 Ta a met ko a yiŋ adi ŋilo Paulo a löpukundyö ntu jore ko a togiraddu se, kulya adi nyömuejin logon ntu lo tetendya a ŋunyen kase kulo ti gwon a ŋunyen kwöŋ. Lepeŋ jambu kine kulya ti gwon ni Epeso ka'de, ama i Asia 'bukuluŋ yöŋgi piritön ku'dik nagon nye a ko jambu kata.
- 27 Yi kukujönö kode ŋona kita nikaŋ mo lalawe, ama lwölwöŋ ŋina yi kukujönö kode ŋona kadi kwakwaset na ŋun nikaŋ duma Diana mo luŋu a ŋo kana. Dutu liŋ ti Asia se ko ti kak 'bukuluŋ twötwö lepeŋ, nyena kode lepeŋ mo ririkö i todumalan nanyit.
- 28 Nyena a na yiŋge lodir lo ntu kine kulya nu, a se inŋe woran a tömönik, a woŋoro ki adi, Diana na Epeso na gwon a duma!
- 29 A woŋon inŋe rekin i köji 'bukuluŋ, a ntu liŋ wöki i pirit na geleŋ i pirit metet na biryeesi, dudukaddu Gayo se ko Aristaruko ntu ti Makedonia logon jölö ko Paulo i pirit na geleŋ kulo.
- 30 Ama a Paulo ko mugun nanyit 'deke tu ko ntu i komoŋ, ama a ntu kajujumuk tine kölorö lepeŋ;

- 31 köti a kulye temejik ti miri lo Asia logon a julin kanyit kulo inje sunyukin lepenj lonje, mo'yu adi ti nye gwe ti kwekin mugun i pirit metet na biryeesi.
- 32 Nyena a ntu lo momorja kulo woŋoro ki, ntu woŋon ka'de ka'de, kogwon lojore a ko den ko se momorundya i nyo.
- 33 A Yudayaki inje dukara Alesandero ŋerot, a kulye ti lodir nyönyökökindye ko ŋo a nyo nagon a pokin, a nye nanaji könin anyen ntu yiŋa taliŋ anyen nye bubulö tokurukindyo kulya ko ntu i komoŋ.
- 34 Ama a nagon se aje gwulu'yu adi lepenj a Yudayakityo nu, a se pu'dökine i woŋon ko gworo gelenj gwoso saalan murek adi, Diana na Epeso na gwon a duma!
- 35 A kawurönit lo kulya na jama ko momoret na köji lo sugge lodir, a kulyani adi, Ta ntu ti Epeso, ntu 'bayin logon a ko den adi köji nikaŋ na Epeso a katiyunit na kadi kwakwaset na Diana duma, ko a katiyunit na ŋurupit na rurwan na 'duruun kak ki yu.
- 36 Nyenagon kogwon lele ntu 'bayin lo renya kine kulya, ta ködyö yiŋa taliŋ a ta ködyö tine nyoŋga kondya nene ŋo.
- 37 Kulo ntu logon ta a jon ni kulo a ko ryaggu kadijik kwakwasesi, a gwe a ko 'dö'döju ŋun nikaŋ.
- 38 Perok jamesi ti putesi kata ko mödirön kata lo yiŋga putesi, nyenagon ko Demeturio se ko bodwat lo gwon ko lepenj kulo gwon ko kulya ko lele ntu, a ti se iti i tuŋökin ko 'börik.
- 39 Ama ko ta kata ko kunle kulya, a ti se jamani i momoret nagon yeŋ kona köji na.
- 40 Kogwon 'diri ntu ŋona bubulö ŋökindyo yi adi yl a mörö i lo lor, kogwon yi 'bak kwe na kulya nagon yi nyönyöggi kulya ti ŋina woŋon.
- 41 A nagon nye aje kulya sona nu, a nye torekindye ntu lo momorja kulo.

Konesi 20

- 1 A nagon woŋon aje 'baka nu, a Paulo luŋgi ntu kajujumuk kulo, a togo'yi se ko kulyaesi, a rome roman, a kirut a nye ŋjörö ŋjörö tu Makedonia.
- 2 A lepenj wöröji'e kilu jurön totogoloddu kayupök ko kulyaesi jore, a kirut lepenj 'dure i jur lo Giriki,
- 3 a si'dani nyu yapala musala. A nye tetendi tu Suria ko ki'bo, ama a nagon nye aje den adi Yudayaki tetendya mwön ko nye nu, a lepenj yeyeji yitöri lo Makedonia.

- 4 Nyena a Sopatero nuto lo Beroia nuro lo Puro, ko Aristaruko se ko Sekundo logon a nuto ti Tesalonike; ko Gayo nuto lo Derbe, ko Timoteo, ko Tukiko se ko Torepimo logon a nuto ti Asla kulo nyömöddi lepenj.
- 5 A kilo nuto iti nerot a tu möndi yi Turoa.
- 6 A i mukök na rorwe lo Ambata nagon 'bak Kape, a yi kö'yi Pilipoi, a iti ko ki'bo a yi 'dure Turoa ko lepenjat yu i mukök na perok mukanat, a yi inje si'da nyu perok buryo.
- 7 A i lor lo Sabata lo Yudayaki i kotumalu nanyit kotyanj, a yi momorji i pirit na gelenj i pipindya na ambata, a Paulo jambi ko nuto, a lepenj jamaddi a 'döri tojo tukwaje kiden, kogwon lepenj yeyeju njörö ko'bure.
- 8 A lombojin jore gwe i kondore na kadi nagon yi a momorakindye kata nu.
- 9 A lele titinti karin kanyit a Eutuko sl'dani i kulupit, a nagon Paulo jamaddu a 'döri nu, a Eutuko lure lur tojo lepenj a doto adi mwön, a 'duruu i kadi tomusala na gwon ki tojo kak. A lepenjat 'dumundye nye ki a twan.
- 10 Ama a Paulo luluru kak a gubakindye mugun ko lepenj loki, a kalabbi lepenj, a kulyani adi, An ta ko delya ta, lepenj nyunj jörun.
- 11 A Paulo yitöni ki i kondore, a pipindye ambata a se nyesi nyesu, a nagon nye aje jambu ko se tojo ko waran na kak nu, a nye njörö njörö.
- 12 A lepenjat jonggi njilu nuro mede jörun a se inje lyönjön parik.
- 13 A yi iti nerot i pirit na gwondi ki'bo nu, a yi kije lukata a iti tojo Aso, yeyeju adi Paulo nona kija i ki'bo lukata nyu. Paulo a tetendya sona kogwon lepenj a yeyeju adi nye 'dek tu ko mok.
- 14 A yi ryeji lepenj Aso, a nye kije i ki'bo a yi iti tojo Mitulene.
- 15 Ko'bure a yi njine yu, a iti ko ki'bo a 'dure nyona komongga Kio. Ko'bure nanyit a yi monoji Samo yu. Kotumalu nanyit a yi 'dure Mileto.
- 16 Kogwon Paulo a yeyeju lwönjöddu Epeso ko ki'bo gwo, anyen nye ködyö gwon ti karakin Asia, kogwon 'demeja tu Yerusalema anyen 'dur nyu i lor lo Pentekosta ko bubulö.
- 17 Na gwondi Paulo Mileto yu nu, a lepenj sondi lonje Epeso lunjurikin temejik ti kanisa.
- 18 A lepenjat ko 'dure kanyit ni, a nye kulyani ko lepenjat adi, Ta ko 'börik deden ko nan a si'da ada kasu kiden diñitan lij, suluja i lor lo kokwe lo tanyakindye nan mokot i jur lo Asia lu.
- 19 Ta a den ko nan a kitakindya Matat likanj ko tokoyokan lij se ko njolitan ko möriesi na pokin köyö kogwon Yudayaki ga'yu mwön ko nan kune.

- 20 Ta köti a den adi nan a ko 'de'ya kunie kulya nagon bubulö narakindya ta. Nan a tokujö a inçe todinikin ta koke ntu memet, ko kasu i midijik.
- 21 Nan a kukuju Yudayaki se ko ntu ti kulye jurön adi ti se löpukundye ko Dun ni a yubbe Matat likan Yesu.
- 22 Nyena mete ta, sojinana nan lo iti Yerusalema, Mulökötyo Loke a rerek nan, a nan tine den ntu nagon mo pokin köyö yu kunu.
- 23 Tun nan deden adi Mulökötyo Loke a tokurukindyo nan i köjinö lin adi kadi rereket se ko sasanyesi mömöndu nan.
- 24 Nan ti yeyeju ru nio gwoso nene ntu nagon nan ködyö titi na, ama tun nan 'de'dekan tutungö wökön nio na opere, anyen tutunökindyo kita nagon Matat Yesu a tikin nan na, anyen tokorju Loçe Lo'but lo 'busan na nyarju na Dun.
- 25 Nyena sojinana mete ta, nan a den adi ta lin logon nan a tu kasu njini i tokujö na kulya ti Tumatyan na Dun kilo ta mo ti meddya komon nio köti kwön.
- 26 Nyena nan tokurukindyo ta i lo lor adi nan gwon a loke 'bak rima ti lele ntu,
- 27 kogwon nan a ko 'de'ya tukökindyo ta yeyeesi lin ti Dun.
- 28 Tiji ta 'börik, köti tiji ta teñ na yidin 'bukulun nagon Mulökötyo Loke a tindu ta a kamemetak kase na, anyen ta yuggu kanisa na Matat, nagon nye a ryekin mugun ko rima kanyit na.
- 29 Kogwon nan deden adi i mukök nagon nan aje tu nu, a lujin kanjin mo pondi kasu kiden, a mo tine pitökin teñ na yidin.
- 30 A ntu kulye mo njine njen kasu kiden logon mo jambu kulya tulyanjesi a mo jiköddi ntu ti Yesu kajujumuk anyen kepoddu se.
- 31 Nyenagon gwe ta ko konyen na, ko yeyene ta yeye adi nan a jonça kinjin musala a ko jaran tuparan ko tukwaje i kukuju na ta lin gelen gelen ko njolitan.
- 32 Nyena sojinana nan tindu ta ko Dun i könin ko i kulyaet lo 'busan na nyarju nanyit. Lepen ko rinjt i gweyundya na ta ki, ko i tindu na ta ntu na'but ti mede nanyit na Dun, nagon ta se ko ntu lin logon a gelwe a ntu kanyit kilo mo wuwu kune.
- 33 Nan a ko be'ya pödö kode dakap ti lele ntu kode bongwat kanyit.
- 34 Ta ko 'börik deden adi nan ko kulo könnisi kwe a kitaundya ntu lin nagon nan se ko ntu logon gwon ko nan kulo 'de'deggi kune.
- 35 Nan a kwekindya ta miret i ntu lin adi yi ködyö kikita anyen narakindya ntu lomunyak, ko i yeyeju na kulya nagon Matat Yesu a jam kune adi, Ka'dokak a kalyönök lwölwön kawuyuk.
- 36 A nagon Paulo aje tutungö jambu nu, a nye rugwunökine kak ko se lin i pirit na gelen a kwakwaddi kwakwaddu.

37 A se liŋ gwine gwien parik, a kalabbi lepeŋ ko 'bi'biyet,

38 dedelya parik kegga ko kulyaet logon nye a kulyari adi se mo köti ti met komoŋ nanyit kwöŋ. A kirut se nyömökindye lepeŋ tojo i ki'bo.

Konesi 21

1 A gwe sona nagon yi aje korja ko lepeŋat nu, a yi iti gwo ko ki'bo tojo Kosi; ko'bure a yi njine Kosi tojo Rode, a suluje Rode a yi iti Patara.

2 A yi ryeji ki'bo nyu logon 'dek laŋaddu tojo i jur lo Poinike, a yi kije lukata, a iti tu.

3 A yi 'dure i pirit nagon yi bubulö meddya Kuprio, a kölöddi lepeŋ i swöt lo kadone, a iti tojo Suria, a yi monoji Turo yu, anyen tito 'duma kaŋo i ki'bo yu.

4 A yi galaddi ŋutu kajujumuk, a yi iŋge si'da ko lepeŋat perok buryo. A lepeŋat takindye Paulo ko riŋit na Mulökötyo Loke adi ti nye gwe ti tu Yerusalema.

5 A nagon diŋit nikaŋ ko se aje temakindya nu, a yi ŋjörö ŋjörö, a suluje jölö, a lepeŋat liŋ ko wate kase se ko ŋwajik kase nyömundye yi kaŋo köji kata, a yi liŋ rugwuŋöni kak i kijit na tör, a kwakwaddi kwakwaddu. A kirut yi rome ko 'börik,

6 a yi kije i ki'bo kata, a lepeŋat yitöni kase i midijik.

7 A yi ko tutuŋge jölwe nikaŋ Turo yu a yi 'dure Petolemai, a yi rome ko luŋasirik lo yubbö kulo, a yi iŋge si'da ko se lor geleŋ.

8 Ko'bure a yi ŋjörö ŋjörö, a 'dure Kaisaria; a yi iti ko Pilipo katokuönit lo Loŋe Lo'but mede, lepeŋ a lele lo kaŋarak buryo, a yi si'dani ko lepeŋ yu.

9 Lepeŋ gwon ko ŋwajik wate iŋwan nagon a ko yema, nagon bubulö keju.

10 A na mönundye yi nyu ko kulye perok nu, a lele nebi karin kanyit a Agabo lo 'dure, lepeŋ po Yudaya yu.

11 A lepeŋ pondi kayaŋ ni, a 'dumundye kamba na Paulo na, a torji mugun i mokosi se ko i könisi, kulya adi, Mulökötyo Loke lo kulya adi, Yudayaki lo gwon Yerusalema yu kulu mo totor monye njina kamba sona, a mo putukindye nye i könisi ti lwaka.

12 A na yingge yi kine kulya nu, a yi se ko ŋutu lo gwon nyu kulu mamandi Paulo adi ti nye gwe ti tu Yerusalema.

13 A Paulo waddi pija adi, Nyo nagon ta gwigwien a tindi töili lio i 'belenjo? Nan gwon ajo ti gwon i rereka ka'de, ama ma'di i twan Yerusalema yu kogwon karin ti Matat Yesu.

14 A nagon yi tine bulö löpukundyö lepeŋ nu, a yi kö'yi kö'yu a kulyani adi, Ti gwe gwoso nagon Matat 'de'dekan.

- 15 A i mukök na kilo perok, a yi totoroji tito kaŋ a iti Yerusalema.
- 16 A kulye ŋutu ti Kaisaria logon a kajujumuk moraddi ko yi, a nyömöddi yi tojo ko Minasona lo Kuprio anyen si'da kanyit midi. Lepeŋ a 'beron suluja gwon a kajujumunit.
- 17 A na 'durökindye yi Yerusalema nu, a luŋasirik logon a kayupök kulo iŋge wu yi ko lyöŋön.
- 18 Ko'bure a yi se ko Paulo iti i 'yö'yu na Yakobo, a turyeni temejik liŋ gwe nyu.
- 19 A nagon Paulo aje roman ko se nu, a nye nyönyöggi kulya liŋ gelen gelen nagon Dun a tikin nye i kitari ko ŋutu ti jurön kiden kune.
- 20 A na yiŋge se kine kulya nu, a se pupurje Dun, a kulyani adi, Luŋaser, do a met Yudayaki kata alipan logon a kayupök, lepeŋat liŋ gwon ko pusök i Saresi ti Mose.
- 21 Lepeŋat a taki kulya kunök adi do lu todinikindyö Yudayaki liŋ logon si'da i jurön logon a legelok kulo anyen kö'yu Saresi ti Mose, köti adi do a takindya se adi ti se gwe ti tawerju ŋwajik kase ko ti gwe ti kepoddu keriat.
- 22 Lepeŋat 'diri de yiyiŋ adi do aje 'durökin, a kirut nyo na konani?
- 23 Nyenagon kondi ŋo nagon yi tatakin do kine. Yi gwon ko ŋutu iŋwan logon aje nyekindyö Dun milye.
- 24 'Dumundye kilo ŋutu ko toke'yi mugun ko se i pirit na gelen, ko ŋaraki lepeŋat ko ŋo nagon se ködyö wukin a ti milye lose kune, anyen se 'ba'barinu kusik. A kirut ŋutu liŋ mo dendi adi do 'bak kulya i ŋo na jama kune, köti adi do ko mugun inot 'de'dep Saresi ti Mose.
- 25 Ama i kulya ti ŋutu ti jurön lo yubbö kulu, yi köju aje wurökin lepeŋat waraga, i takindya na se adi yi aje lilija adi se ködyö paju kinyojin logon wuki ŋunyen logon a nyömuejin, ko ti gwe ti nyesu rima, ko ti nyesu ŋo nagon totolo, köti ti se ködyö teŋgi 'börik i towutön.
- 26 A Paulo jongi kilo ŋutu, ko'bure a lepeŋ toke'yi mugun ko se liŋ i pirit na gelen, a lupöni i kadi na Dun i tuggö na perok tokelesi ko tutuŋgö nanu, a se liŋ gelen gelen wukindye rubaŋgajin kase.
- 27 A nagon perok buryo tokelesi gwe nyona ko 'baka nu, a kulye Yudayaki lo po i jur lo Asia ko meddi Paulo i Kadi na Dun, a tonjije lodir 'bukuluŋ, a moggi lepeŋ,
- 28 a lepeŋat kulyajine ki adi, Ta ŋutu ti Yisaraele, ŋaraki ta yi! Dilo a ŋuto logon todindyö ŋutu arabat i piritön liŋ i kulya ti ŋutu kaŋ ko i kulya ti Saresi kaŋ ko i kulya ti na pirit; a nye köti jondi ŋutu ti kulye jurön i Kadi na Dun, a iŋge toluddya na pirit nake na rurwan.

29 Lepeṅat kulya sona kogwon se köju a meddya Turopimo ṅuto lo Epeso ko Paulo i pirit na gelenṅ köji kata, a se yeyeji adi Paulo ṅona a jonṅ lepeṅ i Kadi na Dun lukata.

30 A köji liṅ inṅe köburjö, a ṅutu liṅ wöku i pirit na gelenṅ, a se moggi Paulo a jigge lepeṅ kaṅo i Kadi na Dun, 'de'de a kötumitön kinuni kinu.

31 A nagon se ga'yi tatuja Paulo nu, a lonṅe lo sonyoni ko liwa lo kamörök ti Roma yu adi Yerusalema liṅ a köburjö.

32 'De'de a lepeṅ 'dumundye teṅ na kamörök se ko dumalak kase ti kamörök mia gelenṅ mia gelenṅ, a wöki ko lepeṅat yu. A na meddi se liwa se ko kamörök nu, a se kö'yi 'biddyö Paulo.

33 A kirut liwa iti ko Paulo yu, a moggi lepeṅ, a sarakindye adi ti lepeṅ rerekani rereka ko tonṅot murek, a piṅe ko nye a ṅa köti ko nye a kondya nyo.

34 A kulye ṅutu i kiden na lodir kulyajine ki, kulye jambu ka'de kulye jambu ka'de; a nagon nye tine ryö to'diri kogwon woṅon na ṅutu nu, a lepeṅ sarji sarju anyen Paulo jonṅa i pirit nagon kamörök si'da kata nu.

35 A na 'durökindye nye i kiyesi nu, a kamörök 'doggi lepeṅ kogwon lodir gwe a kaṅajin.

36 Kogwon lodir liṅ kepoddu lepeṅ woṅoro ki adi, Tatune lepeṅ!

37 A nagon Paulo gwe nyona ko tolupöji i pirit nagon kamörök si'da kata nu, a nye piṅe liwa adi, Nan ṅona bubulö jamakindya do kune kulya? A liwa waddi piṅa lepeṅ adi, Do deden kutuk na Giriki le?

38 Do ṅona 'bayin a ṅilu Ejipetotyö logon i diṅit na lwöṅgu a tonṅju ṅutu i mörö ko miri a inṅe nyömöddu ṅutu alipan inṅwan logon a karemok i yöbu?

39 A Paulo waddi adi, Nan a Yudayakityo yuṅwe Taruseu na Kilikia, nan a ṅuto lo köji na kukwön. Böṅö ti do ruköki nan i jambu ko ṅutu.

40 A nye rukökindye lepeṅ i jambu. A Paulo gwo'de i kiyesi a nanakindye ṅutu könin, a ṅutu yiṅani taliṅ adi lii, a kirut lepeṅ jambi ko se ko kutuk na Ebere adi,

Konesi 22

1 Ta luṅasirik ko kobaba, yiṅṅe ta waset logon nan wawaddi kasu i komoṅ lo.

2 A na yiṅṅe se lepeṅ i jambu ko se ko kutuk nase na Ebere nu, a se yiṅani taliṅ adi lii bia parik. A lepeṅ kulyani adi,

3 Nan a Yudayakityo yuṅwe Taruseu na Kilikia. Nan a 'durjö i ṅina köji i könin lo Gamaliele. Lepeṅ lo todinikindyö nan saresi ti merenyejin kaṅ go, a nan gwe ko pusök i kitakindya na Dun gwoso na gwondi ta liṅ i lo lor na.

- 4 Nan köju a sasandu ntu logon kebbu lo Kiko kulo ma'di i tatuja na se, a nan torji ntu lyan ko wate, a gubakindye se i kadi rereket.
- 5 Koane duma se ko momoret na temejik liŋ deden adi kulya kwe a gwak, kogwon lepenjat a tindu nan waragalan nagon wuröki luŋasirik kaŋ Yudayaki lo gwon Damaseke yu kulu, nyena a nan köju jölöni nyu köti i momogga na kulu ntu anyen nyökun se bot Yerusalema a rereka anyen ko ririŋa.
- 6 A gwe sona na jölöri nan nu, a nan 'dure nyona ko Damaseke, a nagon gwe nyona ko tuparan kiden nu, 'de'de a parara na po ki pararakindye köyö i swötön liŋ.
- 7 A nan 'dorone kak, a yiŋge gworo pija nan adi, Saula, Saula, ko nyo nagon do sasandu nan sona?
- 8 A nan waddi pija adi, Do a ŋa pon Matat? A gworo lo waddi nan adi, Nan a Yesu lo Najareta logon do sasan lo.
- 9 A ntu lo gwon ko nan kulo iŋge met parara ama a gwe a ko yiŋ gworo lo ntu lo jambu ko nan lo.
- 10 A nan pije adi, A nan de kondi nyo pon Matat? A Matat waddi nan adi, Dine ki, ko lupöni Damaseke, a do mo takine nyu ŋo liŋ nagon a wulöki do i kondya kune.
- 11 A nagon nan tine bulö meddya kogwon ŋinu parara kokobbu parik nu, a ntu lo gwon ko nan kulo jigge nan ko könin, a jonŋi nan Damaseke yu.
- 12 A lele ntu gwe kata nyu, karin kanyit a Anania. Lepen a katwöyönit lo Dun, a 'debbi Saresi ti Mose, a Yudayaki liŋ lo gwon nyu kulu jambi kulya kanyit adi nye a lo'but.
- 13 A nye pondi köyö ni, a gwo'de köyö nyona, a kulyani adi, Saula luŋaser, meddi meddya köti. A i ŋinu saa gwak a nan köti meddi meddya a dirje lepen.
- 14 A nye kulyani adi, Dun lo merenyejin kaŋ a wulundyö do anyen deden 'dekesi kanyit, ko anyen meddya Duto lonyit Lorigwo se ko i yiŋga na lepen i jambu ko gworo lonyit;
- 15 kogwon do mo tukökindyö ntu liŋ ŋo na met do ko na yiŋ do kune.
- 16 Nyena do möndu nyo? Dine ki, ko batisani batisa, lalane toronjin kunök, 'di'dindya karin ti Matat.
- 17 A gwe sona, a nan yitöni Yerusalema, a nagon nan gwon i kwakwaddu i Kadi na Dun nu, a nan gwe gwoso lo rurdwe.
- 18 A nan meddi Matat i jambu ko nan adi, Nyonŋi nyonŋa i kö'yu na Yerusalema 'de'de, kogwon ntu mo ti wu kulya na jam do kune i kulya kwe.
- 19 A nan waddi adi, Pon Matat, lepenjat ko 'börik deden 'bura adi nan köju a tu i kadijik momoresi liŋ i totoroja ko i 'bi'bitijö na ntu logon a yubbö do kilo.

20 A i dijit na tatuari kin Setepano katwöyönit lo kulya kunök nu, a nan ko mugun nio köti gwe nyu gwo'dan nyona, a ruggö tatua nanyit, a nan tiji bongwat ti ntu lo tatuja lepenj kulo.

21 A Matat takindye nan adi, lti tu, kogwon nan sondu do pajo i ntu ti jurön.

22 A ntu yinaddi Paulo i jambu tojo ko a 'dindya tu nanyit i ntu ti jurön; a kirut lepenjat wonoro ki ko gworolo lobot adi, Tatune ntu gwoso lo kaño i na kak, kogwon nye ti jukin i gwolonj jörun!

23 A lepenjat wonje wonon, nanaju bongwat kase ko raddu putut ki.

24 A liwa sarji ntu kanyit i jonja na Paulo i pirit nagon kamörök si'da kata nu, adi ti lepenj 'bitöni 'bitö anyen tuggö kulya nagon kilo ntu wonji ko nye kune.

25 A nagon se aje torja lepenj anyen 'bi'bitö nu, a Paulo pije дума lo kamörök mia gelenj lo gwo'dan nyona lo adi, Saret ntona kata i 'bidyö na Romatyö logon a ko 'dujoki putet le?

26 A njilo дума ko yinge kine kulya, a lepenj iti ko liwa yu, a pije lepenj adi, Do yöhö kondya nyo? Dilu ntu a Romatyö.

27 A kirut liwa iti ko Paulo yu, a pije lepenj adi, Taki nan, do a Romatyö le? A Paulo waddi adi, lye.

28 A liwa kulyani adi, Nan a gwörun njina luju nio a Romatyö ko gurut jore parik. Ama a Paulo waddi adi, Ama nan a yunwe sona.

29 Nyena a ntu logon gwe nyona ko 'bidyö Paulo kulo kukutörö bot 'de'de; a njilo liwa köti inge kujönö na dendi nye adi Paulo a Romatyö ko köti adi nye a reregga lepenj nu.

30 A ko'bure a liwa laggi lepenj, a sarji koanejin temejik se ko momoret na temejik lij anyen momorja, kogwon nye 'dek denundya kaño ko toron a nyo nagon Yudayaki a ryö ko lepenj. A nye jondi Paulo a tindi lepenj i gwo'dan kase i komonj.

Konesi 23

1 A Paulo dirje temejik go, a kulyani adi, Luñasirik, nan a gwolonj ko Dun i komonj ko töili lo'but logon toyiyikindyö nan adi nan a ko kondya arabat tojo ko lo lor.

2 A Anania koane дума sarji ntu lo gwo'dan ko Paulo nyona kulo adi ti se nanje nanj lepenj i kutuk.

3 A Paulo kulyani ko lepenj adi, Do logon gwoso gorom nagon a wela ko buya lo, Dun mo nananj do! Do si'da njini anyen 'dujögö kulya kwe gwoso i Saresi, ama do a 'belengu Saresi i sarakindya na lepenjat i nangu na nan.

- 4** A n̄utu lo gwo'dan kanyit nyona kulo piye adi, Do momoroiu koane duma lo Dun?
- 5** A Paulo waddi adi, Luṅasirik, nan a ko den adi lepeṅ a koane duma; kogwon a wurö adi, Do ködyö ti jambu arabat i kulya ti kasaranit lo n̄utu kasu.
- 6** A nagon Paulo aje met adi lele swöt a Sadokejin a lele gwe a Parusijin nu, a lepeṅ kulyajine ki i n̄inu momoret adi, Luṅasirik, nan a Parusityo n̄uro lo Parusijin, kwe nagon nan gwon ni i pipiya na kogwon yi yendu adi lo twatwa n̄in̄ien i twan.
- 7** A na kulyari nye sona nu, a Parusijin ko Sadokejin suluje rerenya, a n̄utu lo momorja kulo korji korja.
- 8** Kogwon Sadokejin kulya adi lo twatwa ti n̄ien i twan, adi malaikajin 'bayin, köti ködudwölön 'bayin; ama Parusijin a ruk adi kine ṅo liṅ kata.
- 9** Nyena a n̄utu ṅiki i woṅon parik, a kulye katodinök ti Saresi ti Mose logon a ti laṅet na Parusijin ṅine ki, a rerenyajine ki adi, Yi a ko ryeju nene toron ko ṅilo n̄uto. Kode ṅona ködudwö kode a malaikatat lo jambu ko nye.
- 10** A rerenya worani a naron parik, a liwa iṅge kujönö adi lepeṅat de gigin Paulo ka'de ka'de, nyena a lepeṅ sarji kamörök anyen lulurara kak ko lodir yu, anyen riṅundya Paulo kaṅo anyen jondya i pirit nagon kamörök si'da kata na.
- 11** A i ṅilu tukwaje, a Matat gwo'de ko Paulo nyona, a kulyani adi, Gwe do a logo; do aje tokorju kulya kwe a gwak Yerusalema ni, nyena a do mo köti ködyö kondi sona Roma yu.
- 12** A nagon kak aje waran nu, a Yudayaki momorundye i pirit na gelen i mwön ko Paulo, a milyeji milyeju adi se ködyö ti nyesu kode möju ake ko se a tatuja lepeṅ.
- 13** Dutu lo momorja a lwön i mwön kulo lwölwöṅ merya iṅwan.
- 14** A kirut lepeṅat iti ko koanejin temejik se ko n̄utu temejik yu a takindye lepeṅat adi, Yi aje milyeju go adi yi ti nyesu nene ṅo ake ko yi a tatuja Paulo.
- 15** Nyenagon soṅinana ta se ko n̄utu ti momoret sunyukindye ta liwa loṅe anyen jondya lepeṅ kak kasu ni, gwoso nagon ta 'dek piya kulya kanyit 'bura na. Yi aje tetendya ajo i tatuja na lepeṅ i ṅerot nagon nye a ko 'durökin ni nu.
- 16** Ama a n̄uro lo kiaser Paulo aje yiṅ adi n̄utu kulo gwe i domba na lepeṅ nu, a lepeṅ iti a lupöni i pirit nagon kamörök si'da kata nu, a tukökindye Paulo.
- 17** A kirut Paulo luṅgi lele duma lo kamörök mia gelen a takindye lepeṅ adi, Joṅe ṅilo titinti ko liwa yu, kogwon nye kata ko kulya nagon nye 'dek tukökindyö lepeṅ.

- 18 A njilo duma jonji lepenj a nyömöddi ko liwa yu, a takindye liwa adi, Paulo lo rereka a lunju nan a pije nan anyen jondya njilo titinti konut ni, kogwon lepenj kata ko kulya nagon nye 'dek tukökindyö do.
- 19 A liwa moggi njilo titinti i könin a jigge lepenj a swöt, a pije lepenj adi, Do a nyo nagon do 'dek tukökindyö nan?
- 20 A lepenj waddi adi, Yudayaki aje torukökin i pija na do anyen do jonja Paulo kak ko'bure i komonj na momoret na njutu temejik, gwoso nagon se 'dek pija kulya kanyit 'bura na.
- 21 Ama an do ko yinj kulya kase, kogwon njutu kase lwölwönj merya injwan domba lepenj. Lepenjat a milyeju adi se ködyö ti nyesu kode möju ake ko se a tatuja lepenj. Lepenjat sonjinana aje tetendya ajo möndi ruket konut.
- 22 A liwa kölöddi njilo titinti, a takindye lepenj adi, An do ko tukökin lele njuto adi do aje jamakin nan kine kulya.
- 23 A kirut liwa lunji dumalak murek ti kamörök mia gelenj mia gelenj, a takindye se adi, Tetendi ta kamörök kasu miajin murek ajo anyen tu Kaisaria morja ko njutu merya buryo lo wörö ko kusanjin, köti ko njutu miajin murek lo gwon ko goro. Tetendi ta ajo anyen njörö i saa bunwan na tukwaje.
- 24 Tiki ta Paulo kunie kusanjin anyen wöwöröri, ko jonje ta lepenj 'bura tojo ko mödir Pelise yu.
- 25 A kirut liwa wurje waraga ko kulyaesi gwoso kilo adi,
- 26 Nan Kalaudio Lusua roman ko do mödir Pelise lo kukuka.
- 27 Yudayaki a mok njilo njuto, a se gwe nyona ko tatuja na lepenj, a nan injge den adi lepenj a njuto lo Roma, nyena a nan injge tu ko kamörök kwe i lwökundyö na lepenj.
- 28 A nan 'deke dendya ko toron a nyo nagon se a kulya adi lepenj a kon. Nyena a nan jonji lepenj kak kase i momoret na njutu temejik.
- 29 A nan injge ryöun kanjo adi lepenj njöki ko kulya ti rerenyesi i kulya ti Saresi kase ti keru, ama nene njö 'bayin nagon jujukin tatuarijin lepenj kode tiki i kadi rereket.
- 30 A nagon nan aje tukökl adi Yudayaki 'dek mwön ko lepenj nu, nyena a nan sondi lepenj konut njini 'de'de, a nan takindye kanjök kanyit anyen tu jambu kulya kanyit konut i komonj.
- 31 Nyena a kamörök kondi gwoso na saraki'e se nu, a se 'dumundye Paulo a jonji lepenj i njilu tukwaje tojo Antipatri.
- 32 Ko'bure a kamörök lo wörö ko mok kulo yitöni kase i pirit, a kölökindye njutu lo wörö ko kusanjin kulo i jonja na lepenj.

33 A na 'durökindye se Kaisaria nu, a se tindi mödir njina waraga, a putukindye Paulo kanyit i komoŋ.

34 A mödir ko kendi njina waraga, a pije Paulo ko lepeŋ a lo nan mödöria, a nagon nye aje den adi lepeŋ a lo Kilikia nu,

35 a nye kulyani adi, Nan mo ko yiŋ kulya kunök ko kaŋöök kulök a 'durökin. A nye tindi saret adi ti Paulo tiyunl tlyu l mödöria na 'duk Erode na.

Konesi 24

1 A i mukök na perok mukanat, a Anania koane дума ko kulye temejik se ko lele kajamanit karin kanyit a Tertulo ko 'dure yu, a se jamakindye putet lose i kulya ti Paulo ko mödir l komoŋ.

2 A Paulo ko luŋuni, a Tertulo suluje njökindyö lepeŋ adi, Pon Pelise lo kukuka, tumatyan inot a tindu yi si'da ko taliŋ diŋit a najo, köti do a tindu kulya ririki gwogwo i lo jur

3 i kikolin ka'de ka'de ko i piritön liŋ. Nyena yi a lyöŋön parik kogwon kine kulya.

4 Ama ti nan gwe ti tudaraju do, nyena nan mo'yu do anyen do won konyen ko yi i yiŋga na kulyaesi kaŋ ku'dik.

5 Kogwon yi a ryö njilo ŋuto a twanti lora ko a katoŋiyunit lo kulya i kiden na Yudayaki liŋ i kak 'bukuluŋ, ko a kwe na kulya lo lanjet na ŋutu ti Najareta.

6 Lepeŋ köti 'dek toluddya Kadi na Ðun, ama yi a mok lepeŋ, [anyen yi ködyö 'duŋökindyö kulya kanyit gwoŋo i saresi kaŋ.

7 Ama a Lusia liwa lo kamörök lo 'dure, a riŋundye lepeŋ kaŋo kayaŋ i könisi ko riŋit a дума,

8 a sarji adi ti ŋutu lo gwon ko kulya ko lepeŋ kulo pondi konut i komoŋ.] Ko do a pi njilo ŋuto, do ko mugun de bubulö denundya kanyit ŋo liŋ nagon yi gwon ko putet ko lepeŋ kune.

9 A Yudayaki köti jundye njilo putet a rugga adi kine kulya a gwak.

10 A mödir kirut kwetundye Paulo anyen jajambu. A Paulo waddi adi, Nan deden adi do a gwon a ka'duŋönit lo putet i lojur ko kiŋajinjore, nyena nan gwon ko lyöŋön i ruggö na kulya kwe.

11 Ko ködyö do a pi ŋutu, do bubulö dendya adi ti gwon lwölwöŋ perok puök wot murek lo tiri nan Yerusalema i kwakwaddu nu.

12 Kulo ŋutu a ko ryö nan i rerenya ko lele ŋuto, a gwe a ko ryö nan i tonjiu na lodir lo ŋutu i Kadi na Ðun, kode i kadijik momoresi kase, kode i köji kata.

- 13 Köti se ti bulö kwekindya do a gwak ño nagon se soñinana ñökindye nan kune.
- 14 Ama nan rurukökin do adi nan twötöwö Dun lo merenyejin kañ i kebbu nio na lo Kiko logon se luñ a koret lo, yuyup ño liñ nagon kata i Saresi ti Mose se ko ño liñ na wur Nebijin kune.
- 15 Nan yendu Dun adi ñutu liñ lo'but ko lorok mo ñinjen i twan; kilo ñutu köti yubbö sona.
- 16 Nyena nan ñupi mömörju 'bura anyen gwon ko töili lo'but logon toyiyikindyö nan adi nan a ko konakindya Dun arabat kode ñutu.
- 17 Nyena i mukök na kulye kiñajin logon nan gwon kaño nu, nan a yitwe Yerusalema jakindya jur likañ 'dokesi na ñaraki'e ñutu ko i wukindya na Dun rubaŋgajin.
- 18 Nyena na kondi nan kine ño nu, a kilo ñutu ryeji nan aje tokela i Kadi na Dun lukata, a lodir lo ñutu gwe 'bayin, köti a woñon gwe 'bayin. Ama a kulye Yudayaki lo po Asia gwe kata;
- 19 lepeñat ko 'börik agu ködyö gwon ni konut i komoñ, anyen ko tokorju kulya kase i kulya kwe ko ködyö nene toron kata.
- 20 A ko sona, ti kilo ñutu lo gwon ni kulo tuke ko toron a nyo nagon se a ryö köyö, na gwo'di'e nan l plpiya i ñinu diñit kase i momoret na temejik nu,
- 21 ake ño geleñ nagon nan a kulyaji ki na gwo'di'e nan kase i komoñ nu adi, Kwe nagon nan gwon i pipiya kasu i komoñ i lo lor na kogwon kulya ti ñjen na lo twatwa i twan.
- 22 Ama a Pelise logon deden kulya ti lo Kiko 'bura lo togwo'yi ñilo putet, a kulyani adi, Nan mo 'du'duñ putet losu ko Lusua liwa lo kamörök a 'durökin.
- 23 A nye sarji duma lo kamörök mia geleñ adi ti Paulo tiyuni tiyu, ama ti gwe ti tiyu go, a ti lele lo julin kanyit gwe ti teño i ñarakindya na lepeñ.
- 24 A i mukök na kulye perok, a Pelise lo 'dure se ko Durusila narakwan nanyit nagon a Yudayakityo. A lepeñ luñgi Paulo anyen nye ko yinga Paulo i jambu na kulya ti yubbö na ñutu na Kristo Yesu.
- 25 Ama a na jambi Paulo kulya ti löti lo rigwo, ko ti teñgu na mugun, se ko ti lor lo popo lo Dun 'duñet lo putet nu, a Pelise rigwököni rigwökö, a kulyani adi, Iti soñinana; nan mo köti luluñ do, ko nan kata ko diñit.
- 26 A nye köti yendi adi Paulo ñona titindu nye gurut. Ko ñina kwe a nye luñgi Paulo diñitan jore i jambu ko nye.
- 27 A nagon kiñajin murek aje lwöñgu nu, a Porkio Peseto lo ruddye Pelise. Nyena a Pelise kölökindye Paulo i rereka kogwon nye 'de'dekan nyara ko Yudayaki.

Konesi 25

- 1 A nagon Peseto aje 'durökin kanyit i mödöria nu, a i mukök na perok musala, a nye njine Kaisaria a iti Yerusalema.
- 2 A koanejin temejik se ko temejik ti Yudayaki tukökindye lepenj kulya kase i kulya ti Paulo, a se mo'yi lepenj parik,
- 3 anyen narakindya se i rukundyö na Paulo anyen po Yerusalema, kogwon se aje yeyeju domba lepenj anyen tatuja lepenj i kiko.
- 4 A Peseto waddi adi, Paulo lu titiyu Kaisaria yu, köti nan ko mugun nio yeyeju yitö yu 'de'de.
- 5 Nyena ti ntu kasu temejik moraddi ko nan anyen ko njilu ntu a kondya arabat a ti se tu jambi putet lose ko lepenj. 6 A Peseto inge si'da ko lepenat yu a ko lwöngu perok budök kode puök, a kirut lepenj yitöni Kaisaria. Ko'bure a lepenj si'dakine i pirit jamet na putesi i 'dunngö na kulya, a nye sarji sarju anyen Paulo jwejwe.
- 7 A nagon Paulo aje 'durökin nu, a Yudayaki lo po Yerusalema yu kulu gwo'de gwo'dan gömbu lepenj, a suluje njökindyö lepenj kulya jore na pömöni nagon se kwönj ti bulö kwekindya adi a gwak.
- 8 Ama a Paulo waddi adi, Nan a ko kondya nene njo naron i kulya ti saresi ti Yudayaki, kode i kulya ti Kadi na Dun, kode i kulya ti Kaisar.
- 9 Ama a Peseto 'deke nyara ko Yudayaki, nyena a lepenj pije Paulo adi, Do 'de'dekan tu Yerusalema anyen kulya kunök ko tu lilia nyu köyö i komonj?
- 10 A Paulo waddi adi, Nan lo gwo'dan i komonj na si'daet nagon Kaisar 'dunge putet nagon kulya kwe ködyö lilia kata na. Nan a ko konakindya Yudayaki arabat, gwoso nagon do deden 'bura na.
- 11 A ko ködyö nan a katoronyanit a inge kondya nene njo nagon jujukin tatarikin nan, nan ti renya twan kwönj; ama ko njo na jam se i kulya kwe kune 'bayin a gwak, a lele ntu gwe 'bayin logon bubulö putukindya nan kase i könisi. Nan pija Kaisar anyen 'dunngö kulya kwe.
- 12 A Peseto jambi ko kajujuwak kanyit kulo, a nye waddi Paulo adi, Do aje pija Kaisar anyen 'dunngö kulya kunök, nyena a na'but, do bubulö jonja ko Kaisar yu.
- 13 A i mukök na kulye perok, a mor Agripa se ko Bernike 'dure Kaisaria i 'yö'yu na Peseto.
- 14 A na mönundye se nyu ko perok jore nu, a Peseto nyönyökökindye mor kulya ti Paulo adi, Lele ntu kata logon Pelise köju a kölökin a rereka;

- 15 a na gwondi nan Yerusalema nu, a koanejin temejik se ko temejik ti Yudayaki inge takindya nan kulya kanyit 'dek nan 'duñökindyö lepeñ putet leron.
- 16 Ama a nan inge tukökin lepeñat adi, ntu ti Roma 'bak keru i putukindya na lele ntu a kokwe nagon nye a ko nyuñ gwo'dan a lokomon ko ntu lo gwon ko kulya ko lepeñ kulo, anyen waddu lepeñat i kulya na jongi se lepeñ i putet kune.
- 17 Nyena a na momorundye se liñ ni nu, a nan gwe a ko karakin, ama ko'bure a nan si'dakine i 'dungö na putesi, a nan sarji sarju anyen njilo ntu jwejwe.
- 18 A nagon ntu lo gwon ko putet ko nye kulo njine ki, a se gwe a ko tuggö kulya narok i kulya ti lepeñ gwoso na yeyeji nan na;
- 19 ama lepeñat gwon ko kunie renyesi ko lepeñ i kulya ti keru lose se ko i kulya ti lele ntu lo twan lo, karin kanyit a Yesu logon Paulo kulya adi nyuñ gwon jörun lo.
- 20 A nan inge dyadya'yu i ga'yu na kine kulya, a nan piye lepeñ ko nye nyanyar tu Yerusalema, anyen kulya kanyit tu lilia nyu.
- 21 Ama a na piyundye Paulo anyen nye titiyu tojo ko Kaisar mor дума lo jurön a 'dungö putet lonyit nu, a nan sarji sarju anyen lepeñ titiyu tojo nan a sonyoddu lepeñ kanyit yu.
- 22 A Agripa kulyani ko Peseto adi, Nan ko mugun nio ködyö nyanyar yinga njilo ntu i jambu. A Peseto waddi adi, Do ko yingö lepeñ ko'bure.
- 23 Ko'bure a Agripa se ko Bernike pondi ko 'du'dunga дума, a lupöni i kadi yinet na kulya morja ko liwajin se ko temejik ti köji, a Peseto sarakindye ntu i jondya na Paulo.
- 24 A Peseto kulyani adi, Mor Agripa se ko ntu liñ lo gwon ko yi ni kulo, ta a met lo ntu logon Yudayaki liñ lo gwon ni se ko lo si'da Yerusalema yu kulu a mamandu nan wonoro ki adi lepeñ ti jukin i gwolon jörun köti.
- 25 Ama a nan ryeji adi lepeñ a ko kondya nene no nagon jujukin tatarikin lepeñ, nyena kogwon lepeñ ko mugun nanyit a piya mor дума lo jurön anyen 'dungö putet lonyit, a nan inge yeyeju sonyoddu lepeñ kanyit yu.
- 26 Ama nan 'bak kulya nagon a gwak anyen nan wurökin дума lio i kulya ti lepeñ. Nyenagon nan aje jon lepeñ kasu i komon, kega konut i komon pon mor Agripa, anyen ko kulya kanyit aje piya a nan böñö gwe kata ko kulya nagon nan wuwur.
- 27 Kogwon meta a tu'böñön köyö i sondu na ntu lo rereka 'bak kwekindya kulya nagon jweri lepeñ i putet.

Konesi 26

- 1 A Agripa takindye Paulo adi, Do a ruköki i jambu na kulya kunök. A Paulo riöddi könin a waddi adi,
- 2 Pon mor Agripa, nan yeyeju adi nan gwon ko komoŋ na'but, adi i lo lor nan waddu konut i komoŋ i kulya liŋ nagon Yudayaki a ŋökindye nan kune,
- 3 kegga kogwon do a den 'bura keriat liŋ se ko renyesi liŋ i kiden na Yudayaki. Nyenagon nan mo'yu do böŋö, ŋoŋgi madaŋ i yinga na nan.
- 4 Yudayaki liŋ deden gwiliŋit lio ko gwon ada suluja 'beron i toteton nio i jur likanŋ se ko i Yerusalema.
- 5 Lepeŋat a den nan 'beron; a ko ködyö lepeŋat ruruŋ, lepeŋat ködyö totokor adi nan a lo laŋet na Parusijin logon ko pusök a дума i 'debba na keriat kaŋ.
- 6 Nyena soŋinana nan gwo'dan ni i 'duŋöki na putet kogwon nan yendu milye logon Dun a milyekin merenyejin kaŋ lo;
- 7 kötumitön puök wot murek ti ŋutu kaŋ logon kitakindya Dun ko pusök ko tuparan ko tukwaje kulo, lepeŋat köti gwon ko yenet i wuju na ŋo nagon Dun a milyekin tindu se na. Nyena pon mor, Yudayaki ko 'börik lo ŋökindyö nan ko kulya ti yenet na ŋilo milye.
- 8 Ko nyo nagon ta ti yup adi Dun jujukin toŋju ŋutu lo twatwa?
- 9 Nan ko mugun nio köju yeyeju adi nan ködyö kokon ŋo jore anyen teŋgu ŋutu i twöju na karin ti Yesu lo Najareta.
- 10 A nan iŋge kondya sona Yerusalema yu. Nan a wuju kido ko koanejin temejik i könin, a nan iŋge tikiŋ ŋutu ti Dun jore i kadi rereket, a ko se 'duŋöki adi ti se tatuani tatua a nan köti rugge adi ti se tatuani.
- 11 Nan a riŋga lepeŋat danjin jore i kadijik liŋ nagon ŋutu momorja kata, anyen tindu lepeŋat i laundya na Matat lose. A woran nio na pape parik 'yaladdi ŋerot, a nan sasandi lepeŋat ma'di i köjinö ti lwaka.
- 12 Nyena ko ŋina kwe a nan iŋge tu tojo Damaseke ko kido se ko saret lo koanejin temejik.
- 13 Nyena pon mor, i tuparan kiden na jölöri nan nu, a nan iŋge meddya parara na po ki a namilyanŋ parik lwölwöŋ loja na koloŋ pararakindya köyö i swötön liŋ se ko ŋutu lo jölö ko nan i pirit na geleŋ kulo.
- 14 A yi liŋ 'do'done kak, a nan yinge gworo kulya ko nan ko kutuk na Ebere adi, Saula, Saula, ko nyo nagon do sasandu nan sona? A nago konut kogwon do gwon gwoso dwöt logon ti 'böŋ jikö a iŋge tomie ko ture lio lo monye.
- 15 A nan nyobbi piŋa adi, Do a ŋa pon Matat? A Matat waddi adi, Nan a Yesu logon do sasan lo.

- 16 Ama njine ki ko gwo'de gwo'dan. Ko njina kwe nan aje pukökin konut anyen wulundyö do a kölipönit lio, anyen do takindya kulye ntu nagon do aje met köyö kune ko nagon do köti molu memet na pukökindye nan konut nu.
- 17 Nan mo lwölwök do i ntu kasu ko i ntu ti jurön logon nan soson do kata kulu.
- 18 Nan sondu do i njaju na konyen kase anyen se löpukundyö kaño i mudwe tojo i parara, ko i löpukundyö i riñit na Satani tojo ko Dun ni, anyen toronjin kase böñö plpltöki, anyen morja ko ntu logon Dun a wulun a kanyit kulo kogwon yubbö nase na nan.
- 19 Nyena pon mor Agaripa, nan köju a ko renya nagon na met nan nagon a kweye ki yu kune.
- 20 A kokwe nan tukökindyö ntu ti Damaseke, a i mukök a nan tukökindye ntu ti Yerusalema, ko ntu ti jur lo Yudaya 'bukuluñ, köti se ko ntu ti kulye jurön, adi ti se ködyö löpugge töilyet, a löpukundyö ko Dun ni, a kondi konesi nagon kwekindya adi se 'diri a löpuggö töilyet.
- 21 Ko njina kwe a Yudayaki moggi nan i Kadi na Dun, a 'deke tatuja nan.
- 22 Ama Dun a narakin nan tojo ko lo lor, nyena nan gwo'dan ni i tokurukindyö na ntu liñ lo'di'dik ko temejik adi kine kulya a gwak. Kulya nagon nan jajam kine tuka'de 'bayin ko kulya nagon nebijin se ko Mose köju a jam kune adi agu ködyö kokona;
- 23 adi Masia agu ködyö njonnga a gwe a lo kokwe i njien i twan, anyen tukökindyö ntu kañ se ko ntu ti jurön kulya ti parara.
- 24 A na waddi Paulo sona nu, a Peseto kulyani ko gworo lobot adi, Paulo, do a mamala! Todinö inot parik na tindu do wora a mamala!
- 25 A Paulo waddi adi, Nan a ko mamala pon Peseto lo kukuka, nan jambu kulya gwak gwoso ntu logon deden kulya.
- 26 Kogwon mor deden kine kulya, anyen nan bubulö jamakindya lepeñ ko topurwan liñ. Nan a yinikin adi nene nagon a ko kona nagon nye a ko den, kogwon kine kulya a ko kona mumukö.
- 27 Pon mor Agaripa, do a yup kulya na jam nebijin kune le? Inkoi, nan deden adi do a yup se.
- 28 A Agaripa pije Paulo adi, Do yeyeju adi do bubulö löpuggö nan a Kristiani ko diñit a na'dit, anyen nan tuggö adi nan a yubbö le?
- 29 A Paulo waddi adi, Kode jonnga diñit a na'dit kode a najo i löpuggö na do a Kristiani, nan mo'yu Dun adi ti gwon a do ka'de ama köti ko ntu liñ lo yinga nan i jambu i lo lor kilo, adi ta liñ ködyö wora gwoso nan, ake rereka nio ko kulo tonot ka'de.

- 30** A klrut mor, ko mödir, ko Bernike, se ko ntu lo si'da ko se kulo njine ki;
- 31** a i mukök nagon se aje lupundyö kaño nu, a se tokulyaki ko 'börik adi, Dilo ntu a ko kondya nene ño nagon ködyö jujukin tatuarikin lepenj kode tiki i kadi rereket.
- 32** A Agaripa takindye Peseto adi, Dilo ntu ködyö bubulö kölöji ko lepenj ködyö a ko pña Kaiser i 'dungö na putet lonyit.

Konesi 27

- 1** A nagon aje tetena adi yi ködyö lañaddu tör na 'balan tojo Italia ko ki'bo nu, a se putukindye Paulo se ko kulye ntu lo rereka kulo i könin lo lele duma lo kamörök mia gelenj karin kanyit a Yulio. Lepenj a lo tenj na kamörök lo luñu a Tenj na Augustito.
- 2** A yi kije i ki'bo lo Adaramitio logon möndi ajo anyen tiri i köjinö ti Asia na gwon nyona ko tör nagon ki'bojin monoa kata kunu. A yi njörö njörö morja ko Aristaruko ntu lo Makedonia logon si'da Tesalonike.
- 3** Ko'bure a ki'bo monoani Sidona, a Yulio konakindye Paulo 'bura, a inge kölörö lepenj i meddya na julin kanyit anyen ñañaraki.
- 4** A yi njörö njörö nyu, a ki'bo iti i swöt lo Kuprio logon köbuñöt duma ti wukundyö nyin lu, kogwon köbuñöt wukundyö kayanj ni.
- 5** A yi lañaddi i tör kiden a kölökindye Kilikia se ko Pampulia, a yi 'dure Mura na gwon Lukia yu nu.
- 6** A duma lo kamörök ryeji ki'bo nyu lo po Alesanduria 'dek tu Italia, a tindi yi i lukata nanyit.
- 7** A yi wöröni ko ki'bo madañ kulye perok, a yi ryöni a nago i 'dur nyona ko Kinido, a nagon köbuñöt tine kölörö yi i tu ñerot nu, a yi iti ko ki'bo i lu swöt lo Kurete logon köbuñöt ti wukundyö nyin lu nyona ko Salamone.
- 8** A yi wöröjine nyona ko kijit, ama a yi ryöni a nago i tu, a yi 'dure i pirit na luñu a Kijit monowet na'but, nyona ko köji na Lasea.
- 9** A nagon diñit a najo aje lwöñgu nu, a kulya ti tu nikanj ñerot gwe a nagusu kogwon diñit Minyet aje lwöñgu, nyena a Paulo jujuje lepenjat adi,
- 10** Pon temejik kwe, nan aje met adi jölö nikanj ñerot mo gwon a nago; ti gwon a ki'bo se ko tito lo gwon i lukata nanyit kulo mo lo körö kode toliki ka'de ama ko yi köti.
- 11** Ama a duma lo kamörök mia gelenj lo yingje kulya na jam duma lo ki'bo se ko monye ki'bo kune lwölwöñj kulya na jam Paulo.
- 12** Nyena kogwon ñinu kijit monowet 'bayin a na'but i meliñarikin, a lojore ti ntu jujuje adi ti yi njörö njörö anyen yi ñona ryeju komoñ na'but i 'dur Poinike

anyen jonga meliṅ yu. (Poinike a kijit na Kurete monowet na ki'bojin komoṅga swöt lo loki ko lo tokotyāṅ ko i swöt lo lobot ko lo tokotyāṅ.)

13 A nagon köbuṅöt lo wukundyö madaṅ i swöt lo loki lo suluje wukundyö nu, a ṅutu ti ki'bo kulo yeyeji adi se aje ryeju komoṅ na'but na 'deggi se na, a se pikundye witi monowet lo ki'bo kaṅo i tör, a ki'bo iti ṅerot nyona ko kijit na Kurete.

14 A 'de'de köbuṅöt wome wukundye kaṅo i kijit. Dilo köbuṅöt po i swöt lo 'yure ko lo lobot,

15 a wuköddi ki'bo, a nagon yi mörji ri'dikindya ki'bo i tu i swöt lo wukundye köbuṅöt nu a yi tine bulö, a yi kölökindye köbuṅöt i wuköddu na yi.

16 A yi iti i lu swöt lo tikön lo'dit lo luṅu a Kauda, logon a muk köbuṅöt, a yi ryöni a nago i torja na ki'bo lo'dit logon pikö ko ki'bo дума an 'dirön.

17 A ṅutu ti ki'bo pikundye ki'bo lo'dit i ki'bo дума lukata. A kirut a se doggi ki'bo дума go ko patala. Lepeṅat a kujönö adi se de ṅona wuwuköji i piritön nanye'delak na gwon Surti, nyena a se lakundye bonḡwat wukiesi ti ki'bo kune kaṅo, a kölökindye ki'bo i wuköji.

18 A köbuṅöt tindi ki'bo i yeyeleṅta parik, a ko'bure a se suluje 'dumba tito kaṅo i ki'bo lukata a gumbe i tör.

19 Ko'bure nanyit a lepeṅat ko 'börik gumbe tito kitaesi ti ki'bo kulo i tör kata.

20 Perok jore yi a ko met koloṅ kode kaser, a köbuṅöt yeṅe wuggö parik, a yendu nikaṅ na lwökö iṅge 'duddyö.

21 A nagon ṅutu aje jonga diṅit a najo 'bak nyesu kinyo nu, a Paulo gwo'de gwo'dan kase kiden, a kulyani adi, Yakulo, ko ta ködyö a yiṅ kulya kwe adi ti yi gwe ti kö'yu Kurete, a yi ködyö tine ko ryö na körit se ko toliki na tito.

22 Ama soṅjinana nan jujuja ta anyen ta togo'yu töilyet, kogwon lele losu mo ti toliki ama ka'de ki'bo lo toliki.

23 Kogwon kaje i tukwaje malaikatat lo Dun logon nan gwon a lonyit a twöji lepeṅ lo gwo'dan köyö nyona.

24 A malaikatat kulyani adi, Paulo, ko kujönö, kogwon do agu ködyö gwo'dan ko Kaiser i komoṅ; nyena mete, Dun aje rukökin do adi ṅutu liṅ logon moraddu ko do i ki'bo kulo mo ti twatwa.

25 Nyenagon ta yakulo, togo'yi ta töilyet, kogwon nan a yup Dun adi de gwon gwoso na taki'e nan na,

26 ama tör de gubara ki'bo kaṅo tojo i tikön.

27 A nagon gwe a tukwaje topuök wot iṅwan nu, a yi nyuṅ gwon i wuköji i tör na 'balaṅ na luṅu a Adaria, a i tukwaje kiden a tomonok ti ki'bo yeyeji adi se gwe nyona ko kijit.

- 28 Nyena a se 'dibbe tör, a togulu nanyit gwe gwoso tojolan na ntu merya murek. Dinjit a na'dit a se köti 'dibbe 'dibbö, a togulu nanyit gwe a tojolan na ntu puök wot mukanat.
- 29 A tomonok kujönöni adi tör ntona de gubara ki'bo kaño tojo i pirit nagon a nurupö. A lepenjat kölöddi witiöt inwan kak i kotet na ki'bo logon a monowesi, a momo'yi anyen kak babanun.
- 30 A tomonok ga'yi wökön kaño i ki'bo, a kölöddi ki'bo lo'dit kak i tör kata, mumulugga adi se kölöddu kulye witiöt i nerot na ki'bo,
- 31 ama a Paulo takindye дума lo kamörök mia gelen se ko ntu kanyit adi, Ko kilo tomonok a ko gwon i ki'bo kata a ta tine bulö lwökö.
- 32 Nyena a kamörök 'dunge nekenejin ti ki'bo lo'dit kune a kölöddi lepenj i tu.
- 33 A nagon kak gwe nyona ko waran nu, a Paulo mo'yi se linj parik anyen nyesu kinyo, a kulyani adi, Ta sojinana aje si'da perok puök wot inwan a ko den no nagon pokin kasu loki kune, a ta gwe a ko nyesu nene no.
- 34 Nyena nan mamandu ta anyen nyesu kinyo, kogwon ko ta a nyesu a ta gwe a logo, kogwon ma'di lele losu kupiret lonyit gelen mo ti likin kanyit i kwe.
- 35 A nye kulyani sona, a 'dumundye ambata, a tindi Dun tinate ko ntu linj i komonj a pipindye pipindya, a suluje nyesu.
- 36 A lepenjat linj inge togolo a poki i nyesu na kinyo.
- 37 A yi linj gwe a ntu miajin murek ko merya buryo wot buker i ki'bo kata.
- 38 A nagon ntu linj aje jo nyesu nu, a se gumble 'bolot i tör kata anyen ki'bo gwon pa'de'de.
- 39 A nagon kak aje waran nu, a tomonok tine den ntu jur, ama a se meddi nene pirit nagon a sese nagon kare 'bulökindyö i tör. A lepenjat yeyeji adi ko bubulö se ködyö yöhö jonja ki'bo nyu.
- 40 Nyena a se gubaddi patala ti witiöt lo monoari ki'bo kulo a kölökindye se i pionj kata, a lepenjat köti laggi nekenejin ti laya dumalak nagon tuwöröju ki'bo, a 'bilikindye bonjo ki i kwe na ki'bo, anyen köbuñöt ködyö wukörö ki'bo nerot, a se suluje tu i kijit.
- 41 A se wuköjine i kiden na wökiesi murek ti pionj, a kume lo ki'bo 'depakindye go i sese, ama a kotet inge 'be'belenjo ka'de ka'de kogwon yala lo tör yaya'yu ko rinjit a дума.
- 42 A kamörök yeyeji tatuja ntu lo rereka kulo, anyen lele lose gwon ti wasaddu i kijit a wöki wökön.
- 43 Ama a дума lo kamörök mia gelen tenji se i kondya na yeyeet nase kogwon nye 'de'dekan lwöggü Paulo. A nye sarakindye adi ko ntu logon bubulö wasaddu ti lepenjat labara i pionj kata anyen 'dur i kijit a kokwe,

⁴⁴ a ti kulye lo kebbi mogga baulan kode kunie tупesi ti ki'bo logon a 'be'belenjo. A gwe sona, nyena a ntu liŋ inŋe lwököddu 'börik i kijit.

Konesi 28

¹ A nagon yi aje lwököddu 'börik nu, a yi inŋe den adi njilu tikön luŋu a Melita.

² A ntu lo si'da nyu kulu inŋe wuyun yi ko pusök lwölwön na kulye ntu, a lepenat to'debbi kimaŋ a wuyundye yi liŋ, kogwon kudu a suluja 'don, a kak gwe a katirut.

³ A Paulo 'du'dumundye kwe na kaden a tindi se i kimaŋ, a munu pondi kaŋo kogwon kimaŋ pape, a dukukindye mugun ko lepen i könin.

⁴ A kilu ntu ko meddi munu leleju ko Paulo i könin nu, a se tokulyaki ko 'börik adi, Dilo ntu meta gwoso nye a katatuanit, a rima mo tine kölökin lepen ma'di nagon nye a lwökun mugun kaŋo i tör.

⁵ Ama a Paulo kölumbö gwatakindye munu i kimaŋ, a Paulo gwe a ko böŋöji kwön.

⁶ A kulu ntu yeyeji adi mugun nanyit nona wewelan, kode lepen 'doro kak a twan; ama i mukök nagon se aje möndu diŋit a najo, a gwe a ko meddya nene ŋo naron nagon a konaki lepen nu, a se löpugge yeyeesi kase, a kulyani adi, Lepen a ntu lele.

⁷ Nyena meleseno kata nyona ko ntu pirit nagon a ti Pubelio дума lo njilu tikön. Lepen a wu yi a inŋe konakin yi 'bura ko perok musala.

⁸ A gwe sona a monye Pubelio rogi kak mugun nanyit sasa'yu, köti 'bu'bulötö a rima. A Paulo lupöni i kadi nagon lepen gwon kata nu, a kwakwaddi kwakwaddu, a sopakindye könisi kanyit ko lepen loki, a toke'yi lepen.

⁹ A na konari kine kulya nu, a kulye ntu ti njilu tikön logon a moka ko twana kulo köti inŋe po, a tokelani tokela.

¹⁰ A lepenat inŋe bu'ya yi ko bulesi jore, a nagon yi njörö njörö nu, a lepenat sobbi ŋo nagon yi 'de'deggi kune i ki'bo kata.

¹¹ A i mukök na yapala musala, a yi iti ko ki'bo lo po Alesanduria, logon kweyet nanyit a Kurudwöt, logon a meliŋa i njilu tikön.

¹² A yi monoji Surakusa, a yi inŋe si'da nyu ko perok musala.

¹³ Suluja nyu a yi loŋaddi loŋaddu a 'dure Regio. Ko'bure a köbuŋöt suluje wukundyö i swöt lo loki, a i lor tomurek lonyit a yi 'dure Puteoli.

¹⁴ A yi ryeji kulye luŋasirik kayupök nyu logon a pija yi anyen mönundyö ko se perok buryo. Nyena a yi 'duröki Roma sona.

15 A luṅasirik kayupök lo gwon Roma yu kulu inḡe yiṅ kulya kaṅ, a dodokundyē yi tojo ko pirit na Apio tugwōrit, se ko i pirit nagon kadijik musala ti kōmu gwon kata. A na meddi Paulo kilo ṅutu nu, a nye pupurje Ḍun, a tōili lonyit gwe a logo.

16 A na 'durōkindyē yi Roma yu nu, a Paulo rukōkine i si'da ka'de, kamōrōnit lo tiju lepeṅ.

17 A i mukök na perok musala, a Paulo luṅgi temejik ti Yudayaki i pirit na geleṅ; a na momorundyē se nu, a nye takindyē lepeṅat adi, Luṅasirik, ma'di nagon nan ködyö a ko konakindya ṅutu kaṅ kode keriat ti merenyejin kaṅ arabat, ama nan a rereka Yerusalema yu, a putukine i könisi ti ṅutu ti Roma.

18 A lepeṅat piye kulya kwe, a 'deke kölōddu nan, kogwon lepeṅat a ryö adi nan a ko kondya nene ṅo nagon jujukin tatarikin nan.

19 Ama a nagon Yudayaki aje renya kine kulya nu, a yeyeesi kwe ri'dikindyē nan i pija na Kaisar anyen 'duṅgö putet lio, ma'di nagon nan 'bak putet i kulya ti ṅutu kaṅ.

20 Nyenagon ṅina a kwe nagon nan luṅundya ta anyen meddya ta ko anyen jambu ko ta, kogwon nan rereka ko kulo toṅot i kulya ti nye logon ṅutu ti Yisaraele yeyen lo.

21 A se takindyē lepeṅ adi, Yi a ko wuju waragalan na po Yudaya yu i kulya kunök, köti lele lo luṅasirik kaṅ a ko po ni i nyönyökökindyö kode i jamakindya na yi ṅo narok i kulya kunök.

22 Kölumbö yi 'dekan yiṅundya konut ko do yeyeju nyo, kogwon yi a den adi ṅutu jambu arabat i piritön liṅ i kulya ti ṅilo lanet.

23 Nyena a lepeṅat wulundyē lor, a ṅutu jore inḡe po i ṅilu lor i kadi nagon lepeṅ si'da kata na. A lepeṅ gwe i nyönyökökindyö na lepeṅat kulya liṅ suluja ko'bure tojo ko sömukö; a tokorji kulya ti Tumatyan na Ḍun, a nye jambi kulya na gwon i Saresi ti Mose ko i kulya na wur nebijin kune ga'yu löpukundyö lepeṅat i yubbö adi kulya na jam nye i kulya ti Yesu kune a gwak.

24 A kulye ṅutu inḡe yup kulya kanyit, ama a kulye tine 'bön yubbö.

25 Nyena a lepeṅat gwe ko rerenya kase kiden, a nagon se reki rekin nu, a Paulo jamundyē kulyaet lo 'dutet adi, Mulökötyo Loke köju a jambu a gwak ko merenyejin kasu ko nebi Yisaya i kutuk adi,

26 ti ko taki kilo ṅutu adi, Ta mo yiyiṅ daṅin jore ama a ta mo tine kurun asut; ta mo memet daṅin jore ama a ta mo tine gwulu.

27 Kogwon tōilyet ti kilo ṅutu pömöni, a swö kase yiṅge adi böriṅ, a lepeṅat inḡe muk konyen kase. Ko ködyö ti gwon sona lepeṅat ködyö memet ko konyen kase, a yiṅe yiṅ ko swö kase, a kuru kurun ko tōilyet kase, a löpukundyē köyö ni, a nan ködyö toke'yi se.

28 Nyenagon dene ta den adi njina lwökit na Ðun aje sunyuki ntu ti jurön; a se mo yinge yinga.

[**29** A nagon Paulo aje jambu kulo kulyaesi nu, a Yudayaki reki rekin ko rerenya a duma kase kiden.]

30 A Paulo inge si'da i kadi na rop nye na ko kinajin murek, a wuji ntu liñ lo tu i meddya na nye kulo.

31 Lepeñ gwon i tokujö na kulya ti Tumatyan na Ðun se ko i todindyö na kulya ti Matat Yesu Kristo ko topurwan liñ, a lele ntu gwe 'bayin lo tenqu lepeñ.

Roma

Roma 1

- 1 Nan Paulo 'dupiet lo Kristo Yesu. Dun a luŋ nan a luyökie ko a gelun nan anyen tokujö Loŋe Lo'but.
- 2 Dun köju a laiŋa ŋilo Loŋe Lo'but ko nebijin kanyit i kutusen, gwoso i kulya ti Dun na wuwurö kune.
- 3 Loŋe Lo'but gwon i kulya ti Duro lonyit Yesu Kristo Matat likañ. Dilo Duro lonyit gwoso na gwondi nye a ŋuto na, lepeŋ a yuŋwe a nyakwari lo Dawidi;
- 4 ama i gwon nanyit ko töili loke, lepeŋ a kweya ko riŋit a duma adi nye a Duro lo Dun, kogwon tonjiyu nanyit i twan.
- 5 Nan a wuju 'busan ko a ruköki i gwon a luyökie kogwon kulya kanyit lo, anyen nan jondya ŋutu ti jurön liŋ i yubbö ko i twöju kogwon karin kanyit.
- 6 Köti anyen jondya ta, kogwon Yesu Kristo a luŋ ta a ta gwe a ŋutu kanyit.
- 7 Nyena nan roman ko ta liŋ logon gwon Roma ŋini kilo, logon Dun nyanyar a iŋge luŋ a ŋutu kanyit kilo adi, Ti 'busan ko taliŋ na po ko Dun Baba likañ na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 8 A kokwe nan a tindu Dun lio tinate 'dindya karin ti Yesu Kristo kogwon kulya kasu, kogwon ŋutu ti kak 'bukuluŋ aje yiŋ kulya ti yupet nasu.
- 9 Dun logon nan kitakindya lepeŋ ko töili lio liŋ i tokujö na Loŋe Lo'but lo Duro lonyit lo, lepeŋ deden adi nan ti jaran i 'dindya na ta i kwakwasesi kwe.
- 10 Nan kwakwaddu i diŋitan liŋ i piŋa na Dun adi, ko ködyö lepeŋ de'dekan, a ti nan ryeji komoŋ na'but anyen nan tu i 'yö'yu na ta.
- 11 Kogwon nan ko pusök i meddya na ta, anyen nan jakindya ta 'dokat na po ko Mulökötyo Loke i togo'yu na ta;
- 12 iŋkoi, anyen yi gwon i togo'yu na 'börik, kweja adi yupet nasu togo'yu nan a nio togo'yi ta.
- 13 Luŋasirik, nan 'de'dekan ta deden adi danŋin jore nan a yeyeju tu i 'yö'yu na ta, anyen kita nio böŋö gwon ko 'bulit kasu kiden, gwoso nagon kita nio kata ko 'bulit ko kulye lwaka kiden na, ama tojo ko na diŋit nene ŋo kata nagon tenŋu nan i tu.
- 14 Kogwon nan agu tokukindyö Loŋe Lo'but i Giriki ko i ŋutu logon 'bayin a Giriki, kweja adi tokukindyö i ŋutu logon a todinö se ko i ŋutu logon a ko todinö.
- 15 Nye- nagon nan kata ko pusök i tokukindyö na ta Loŋe Lo'but Roma ŋini köti.

- 16 Kogwon kwe nio ti yu i kulya ti Loje Lo'but; kogwon Loje Lo'but a rinjit na Dun lwökit na ntu liñ lo yubbö kulo, a kokwe a lwökit na Yudayaki a gwe a na ntu logon a ti kulye jurön köti.
- 17 Kogwon Loje Lo'but kweja kiko logon Dun tindu ntu gwon rigwo ada kanyit i komon; njina no suluja i yupet tojo ko nerot liñ a yupet, gwoso i kulya ti Dun na wuwurö adi, Duto logon Dun a tin gwon rigwo kanyit i komon kogwon yupet lo mo gwon jörun.
- 18 Kogwon Dun ki yu a kwekindya woran nanyit i ringa na lawesi nagon lawerikin Dun se ko konesi narok ti ntu. Kilo ntu konesi kase narok tenju kulya 'diri i dena kulo.
- 19 Dun a woran ko se kogwon no nagon ntu bubulö dendya i kulya ti Dun kune a kweki se koke; injkoi, Dun ko mugun nanyit a kwekin se koke.
- 20 Kogwon suluja i dinjit na gweji Dun kak nu tojo ko na dinjit, no kanyit nagon ti meta kune, kweja adi rinjit nanyit na yeñ nyin se ko gwon nanyit a Dun, ntu memet i no na gwe nye i kak kune. Nyena a se tine bulö renyaddu 'börik kaño adi se a ko den.
- 21 Ma'di nagon se deden Dun, ama se ti bu'ya lepeñ adi nye a Dun kode tindu lepeñ puresi, a yeyeesi kase kölumbö gwe a mötwöt, a töilyet kase logon ti kurun kulya kulo inje tomuswe.
- 22 Lepeñat bu'ya 'börik adi se a lokeñ kölumbö a se kondi 'börik a lu'bön,
- 23 a löpugge kwakwa na Dun lo minyo lo yeñ nyin a kwakwaddi nyömuejin ti gweya na ntu logon mugunya 'bu'burön, ko ti kwen, ko ti kijakwa se ko ti no lo gwöñtu kak.
- 24 Ko njina kwe a Dun inje pakin lepeñat i kondya na no kase lut nagon töilyet kase 'de'deggi kune, a lepeñat kondi no nagon toyujö kusik i körju na mugunya kase a 'börik.
- 25 Kogwon lepeñat löpuggö kulya 'diri ti Dun a 'burönö, a se twöji a kwakwaddi no nagon Dun lo gweja kune lwölwön nye Dun Kagweyanit logon ködyö pupura nupi nupi lo! Amin.
- 26 Ko njina kwe a Dun inje pakin se i kondya na 'dekesi ti mugun nagon jondya yu na kusik; a ntu wate kitari gweya nase na tuwatyan ko 'börik i kiko logon ntu wate ködyö ti jukin kondya;
- 27 a ntu lyan köti kö'yi doto ko ntu wate, a gwe ko pusök a дума ko 'börik. Kweja adi ntu lyan kondya no nagon toyujö kusik i tutukarut ko 'börik, a wuji kase i mugunya ropet nagon tetemakindya konesi kase narok.
- 28 Nyena kogwon lepeñat yeyeju adi 'bulit 'bayin i dendya na Dun, a Dun pakindye se i yeyeesi nagon 'bak 'bulit anyen se kondya no nagon se ködyö ti jukin kondya kune.

²⁹ Lepeṅat a jore ko gweyajin liṅ ti kulya narok, ko toron, ko goma, se ko töilyet lurwök. Lepeṅat a jore ko be'ya, ko tatuja, ko mörö, ko mumuluga, se ko töilyet lo pötwör. Lepeṅat a kayekak ti kulya,

³⁰ ko a kajamak ti kulya 'burönö ko 'börik, lepeṅat a kamanak ti Ḍun, ko a kabowak, ko a ka'du'duṅak, ko a kabulak ti 'börik. Lepeṅat ga'yu kiko- lin ludukö ti kulya narok, lepeṅat lalaun kayuṅwök kase,

³¹ lepeṅat 'bak töilyet denesi ti kulya na'but ko narok, lepeṅat ti 'debba milye lose, lepeṅat ti nyarju kode won konyen.

³² Ma'di nagon lepeṅat deden saret lo Ḍun adi ko ṅuto logon a kondya ṅo gwoso kine lo, lepeṅ jujukin tatua, a se yeṅe kondya a nyarji ṅutu logon kondya se kulo.

Roma 2

¹ Nyenagon do ṅilo ṅuto ma'di do a ṅa, ko do a 'duṅökin lele ṅuto arabat do 'bak kulya nagon do renyun- dye mugun kaṅo. Kogwon i 'duṅökindyö inot na lepeṅ do 'duṅökindyö mugun arabat, kogwon do logon a ka'duṅönit lo köti kokon ṅo nagon do a jam adi a narok kine.

² Kode do ṅona bubulö ruggö adi, Yi deden adi Ḍun a lo rigwo i 'duṅgö na putet lo ṅutu logon kondya ṅo gwoso kine kulo.

³ Do ṅilo ṅuto, do 'duṅökindyö ṅutu arabat logon kondya ṅo gwoso kine kulo, kölumbö do ko mugun inot kokon se. Do yeyeju adi do ṅona mo rwörwöddu i putet lo Ḍun le?

⁴ Kode do laundya tukwörien na 'busan nanyit, ko na wi'yö na kulya se ko na ṅonga taliṅ le? Do ti den adi 'busan na Ḍun 'de'dekan jikundyö do i löpuggö na töili le?

⁵ Ama do a miṅe ti 'bön löpuggö töili. Nyenagon do a 'delakindya mugun riṅet a дума i lor lo woran na Ḍun logon nye mo kweji 'duṅgö nanyit na rigwo lu.

⁶ Kogwon Ḍun mo roropakin- dya ṅutu liṅ gwoso i konesi kase.

⁷ Kweja adi, Ḍun mo titikin ru na yeṅ nyin i ṅutu logon yeṅon kondya 'bura i ga'yu na minyo, ko bulet, se ko ru na ti bulö körju,

⁸ ama nye mo 'bu'bukö- kin woran se ko ṅoma nanyit i ṅutu logon tulyöṅgu 'börik, a renyani kulya 'diri, a rugge kulya narok kilo.

⁹ Ḍutu liṅ logon kondya arabat kilo mo sasanya ko totomie; a kokwe Yudayaki lo sasanya a köti gwe a Giriki.

¹⁰ Ama ṅutu liṅ logon kondya 'bura kilo mo wuju minyo, ko bulet, se ko taliṅ; a kokwe Yudayaki lo wuju minyo a köti gwe a Giriki.

¹¹ Kogwon Ḍun 'bayin a kanyunyu- mönit.

- 12 Dutu liŋ logon torondya a ko den Saresi ti Mose kulo, lepeŋat mo kakarju ti den kilo Saresi; a ŋutu liŋ logon torondya a den kilo Saresi kulo, lepeŋat mo 'duŋöki putesi gwoso i kilo Saresi.
- 13 Kogwon ŋutu gwon a lo rigwo ko Ðun i komoŋ ti gwon i yinŋa na kilo Saresi ka'de ama i kondya na se.
- 14 Lwaka 'bak Saresi ti Mose, ama ko lepeŋat kokon ko 'dekesi kase ŋo nagon kilo Saresi 'de'deggi kune, lepeŋat ko 'börik kase gwon ko saresi kase ma'di nagon se 'bak Saresi ti Mose,
- 15 kogwon lepeŋat a kwekindya adi ŋo nagon kilo Saresi 'de'deggi kune a wuröki kase i töilyet. A töilyet kase denesi ti kulya na'but ko narok köti lo tokorji adi kine kulya a gwak, kogwon yeyeesi kase ti töilyet na ŋökindyö se kode na gaju se.
- 16 Loŋe Lo'but logon nan tokujö nye lo, tuggö adi kine kulya mo gwon sona i lor logon Ðun mo lilija lwönö ti töilyet ti ŋutu ko Kristo Yesu i mugun lu.
- 17 Ama do, do luŋgu mugun a Yudayakityo, a do töggi mugun ko Saresi ti Mose, a do bu'ye mugun adi do a lo Ðun.
- 18 Do a den ŋo nagon Ðun 'de'de- kan adi do kokon kune, kogwon do aje diniki i kilo Saresi i dendya na kulya na'but ko narok.
- 19 Do a yinikin mugun adi do a kanyömönit lo mo'dokeno, ko a parara na ŋutu logon gwon i mudwe kilo,
- 20 ko a katodinönit lo ŋutu lu'böŋ, ko a katojumunit lo lupudiet. Do köti a yinikin adi ŋo liŋ ti dendya na'but se ko ti kulya 'diri kata i kilo Saresi.
- 21 A ko sona, do lo todindyö kulye ŋutu, a ko nyo nagon do ti todindyö mugun? Do lo tokujö adi, An do ko koko'ya, ama do kölumbö ko mugun inot koko'ya le?
- 22 Do lo kulya adi, An do ko lubbö, ama do kölumbö lulubbö le? Do maman nyömuejin, ama do kölumbö ryaryaggu kadijik kase le?
- 23 Do yuöggü mugun kogwon Saresi ti Ðun, ama do jakindya Ðun yu na kwe i 'beleŋgu na saresi kanyit le?
- 24 Kogwon gwoso na wurörikin kulya ti Ðun kune adi, Karin ti Ðun a lawe i kiden na ŋutu ti jurön kogwon kulya kasu ta Yudayaki.
- 25 Tawero 'diri gwon ko 'bulit ko do 'de'dep kilo Saresi, ama ko do 'be'beleŋ se a tawero inot gwe gwoso nagon do a ko tawero.
- 26 Nyena ko ŋuto logon a ko tawero 'de'dep jujuwesi ti kilo Saresi, Ðun ŋona ti ken lepeŋ a lo tawero ma'di nagon nye a ko tawero le?

27 Nyenagon do nuto logon a tawero, a gwe ko Saresi a wuröki kak, ama do kölumbö a 'beleş kilo Saresi lo, nuto logon a ko tawero i mugun, ama kölumbö 'de'dep Saresi lo, lepeş mo 'du'duñökin kulya kunök arabat.

28 Ko- gwon Yudayakityo gwak ti gwon i ño na memeta kana, köti tawero nagon a gwak ti gwon i ño nagon a konaki i mugun na kaño.

29 Ama Yudayakityo gwak a nuto logon a Yudayakityo kanyit i mugun lukata, kweja adi nye a tawero i töili. Kine kulya a kita na Mulökötyo Loke 'bayin a kita na Saresi lo wurö. Duto gwoso ñilo, Dun lo pupurja lepeş 'bayin a nuto.

Roma 3

1 A kirut Yudayaki gwe ko nan 'bulit? Kode 'bulit na tawero a nyo?

2 Inkoi, lepeşat gwon ko 'bulit a дума i ño liş. A kokwe Dun a yinikin Yudayaki i wuju na kulyaesi kanyit.

3 A kirut gwe ada ko kulye kase 'bayin lo yiyiniki i 'debba na kulyaesi kanyit? Ko ñina kwe a Dun mo gwe 'bayin a lo yiyiniki i kondya na ño nagon nye a jam kune le?

4 'Diri ti gwon sona! Dun 'beron yeñon a lo to'diri, ma'di nuto liş a 'burönök, gwoso na wurörikin na adi, Do Dun mo kurwe a loke ko do jajambu, do mo 'bu'burju ko do a 'duñöki putet.

5 Ama ko toron nikaş kwekindya adi Dun 'duñgö putet rigwo, a yi kulyani ada? Yi kulya adi Dun ti 'duñgö putet gwogwo kogwon a rişa yi na le? (Nan ñilo jambu gwoso nagon nuto jajambi na.)

6 'Diri ti gwon sona. Ko Dun 'bayin a lo rigwo a lepeş ködyö jujukin 'duñgö kulya ti na kak le?

7 Ama ko gwon nio a 'burö- nit a jakindya Dun bulet a дума kogwon a kwekindya adi lepeş a lo to'diri, a ko nyo nagon nan köti nyuş 'duñöki a katoronyanit?

8 A ko sona ko nyo yi ti kondya kulya narok anyen ño na'but pupukun? Inkoi, kulye nuto a ñökindyö nan kana adi nan todindyö adi ti nuto kondi kulya narok anyen ño na'but pupukun. A na'but ko ködyö kañoök gwoso kilo a 'duñöki kulya narok.

9 Nyena gwon ada? Yi Yudayaki ñona a lwön nuto ti kulye jurön le? 'Bayin sona kwön; kogwon nan dika aje jambu adi nuto liş Yudayaki ko Giriki gwon i rişit na toron.

10 Kogwon a wurö adi, Lele nuto 'bayin logon a lo rigwo ma'di gelen to.

11 Lele nuto 'bayin logon kukurun kulya logon ga'yu Dun.

- 12 Dutu liŋ a girara a swöt, soŋi- nana lepeŋat aje körju a gwe 'bak 'bulit; a lele gwe 'bayin lo kondya 'bura ma'di gelen to.
- 13 Gworolo kase gwon gwoso dili nuket nagon a ko yikö, a se jambi kulya 'burönö ko ŋedepa kase. A wiri lo munuö gwoŋkorokokan gwe kase i ŋedepa.
- 14 Kutusen kase a jore ko lömisi se ko kulya na pötwör.
- 15 Mokosi kase a lowulekak i 'buköddu na rima,
- 16 a körju ko tukarju gwe a kikolin kase.
- 17 Lepeŋat ti den kiko lo taliŋ,
- 18 a lepeŋat tine yeye kugga Dun.
- 19 Yi a den adi ŋo liŋ nagon kilo Saresi a tuk kine a ti ŋutu lo 'debba kilo Saresi kulo, anyen ŋuto gwon 'bayin logon 'buruddu mugun kaŋo anyen ŋutu liŋ ti kak 'bukuluŋ gwon i putet lo Dun.
- 20 Kogwon ŋuto 'bayin logon a tetenaki a lo rigwo ko Dun i komoŋ kogwon 'debba na Saresi, kilo Saresi tuŋ tindu ŋuto i dendya adi nye a katoronyanit.
- 21 Ama soŋinana Dun aje kweja ko nye tindu ŋuto i gwon a lo rigwo ada kanyit i komoŋ, ama 'bayin i ko- ndya na Saresi. Kilo Saresi ti Mose se ko ŋo liŋ na wur nebijin kune a tokorju adi kine kulya a gwak.
- 22 Kweja adi Dun a tindu ŋutu i gwon a lo rigwo kanyit i komoŋ kogwon yubbö nase na Yesu Kristo. Kine kulya a ti ŋutu liŋ tuka'de 'bayin kwöŋ;
- 23 kogwon ŋutu liŋ a torondya, lepeŋat a karakin kiden a gwe a ko kek ŋo nakwekwelen nagon Dun 'de'deggi na.
- 24 Lepeŋ a 'dogga ŋutu 'bak ropet ko 'busan nanyit na nyarju anyen se gwon a lo rigwo kanyit i komoŋ, kogwon daket nagon Kristo Yesu a dakundye yi a yi gwe a lui na.
- 25 Dun a kweja lepeŋ anyen rima kanyit lalaju toronjin ti ŋutu lo yubbö nye kulo. Dun a kondya sona anyen kwekindya adi nye a lo rigwo, kogwon i diŋitan ti 'beron nye a teŋgu mugun a gwe a ko riŋga toronjin.
- 26 Iŋkoi, lepeŋ kondya sona anyen kwekindya i na diŋit na adi nye ko mugun nanyit a lo rigwo, a nye tindi ŋuto logon yuyup Yesu Kristo lo i gwon a lo rigwo kanyit i komoŋ.
- 27 A kirut yi bu'ye 'börik ada? Nene ŋo 'bayin nagon yi bu'ye 'börik. Ko nyo yi ti bu'ya 'börik? Ko yi a 'debba Saresi a yi bu'ye 'börik, ama ko yi a yubbö a yi tine bu'ya 'börik.
- 28 Nyena i 'dutet na kulya yi a den adi ŋuto a tetenaki a lo rigwo ko Dun i komoŋ kogwon yubbö ka'de, ti gwon i ŋo nagon kilo Saresi a tuggö adi ŋutu ködyö kokon se kune.

29 Dun ñona a Dun lo Yudayaki ka'de le? Lepen köti 'bayin a Dun lo ñutu ti kulye jurön le? Inkoi, lepen köti a lo kulye ñutu.

30 Kogwon Dun geleñ, lepen ti kokoroja mugun. Lepen mo titikin ñutu lo tawero kulo i gwon a lo rigwo kanyit i komoñ kogwon yupet nase, köti nye mo titikin ñutu logon a ko tawero kulo i gwon a lo rigwo kogwon yupet nase.

31 Yi ñona aje paju kilo Saresi adi 'bak 'bulit kogwon yi dendya yupet tun le? 'Bayin sona kwöñ. Yi kölumbö a togwi'dikindya kilo Saresi go adi gwiñ.

Roma 4

1 Nyenagon a yi kulyani ada i kulya ti Abarayama merenye lo kötumit nikan ?

2 Ko ködyö Abarayama a kondya mugun a lo rigwo ko Dun i komoñ kogwon ño nagon nye a kon kune, a lepen ködyö bulöni bulö bu'ya mugun, ama bu'ya nanyit 'bayin ko Dun i komoñ.

3 Kulya ti Dun na wurö kune tuggö adi nyo? Adi, Abarayama köju a yubbö Dun a Dun rugge lepen a ñuto lo rigwo kanyit i komoñ kogwon yubbö nanyit.

4 Ko ñuto logon kita ko ropet, ropesi kanyit ti kena a ño na 'dokari nye kana ama tiki lepen a ropesi ti kita nanyit.

5 Ama ko ñuto yiyinikin mugun ko Dun logon tindu katoronyak i gwon a lo rigwo kanyit i komoñ lo, a gwe ti kita anyen kondya mugun a lo rigwo, a Dun rugge lepen a lo rigwo kogwon kulya ti yupet nanyit.

6 Köti sona Dawidi a jambu lyöñön na ñuto logon Dun a ruk a lo rigwo lo, ma'di nagon nye a ko kita anyen kondya mugun a lo rigwo.

7 Kulya na jam Dawidi kune gwon sona adi, Lyöñön gwon i ñuto logon Dun a pitökin i 'belengu na saresi lo, inkoi, lyöñön gwon i ñuto logon nye a lalaju toronjin kanyit lo.

8 Lyöñön gwon i ñuto logon Matat a ko kenakin toronjin kanyit kak lo.

9 Dina lyöñön jama a na ñutu lo tawero ka'de le, kode köti jama a na ñutu logon a ko tawero kulo? Kogwon yi a kulya adi, Dun a ruk Abarayama a lo rigwo kanyit i komoñ kogwon yubbö nanyit.

10 A köju gwe ada i nu dijit na rugge Dun lepen nu? Lepen a tawero kode a ko tawero? 'Bayin, lepen a ko nyuñ tawero.

11 Lepen ko taweroni i mukök, a tawero nanyit gwe a kweyet nagon kweja adi, i dijit nagon nye a ko nyuñ tawero nu, Dun a ruk lepen a lo rigwo kogwon yubbö nanyit. Nyena a lepen gwe a merenye lo ñutu liñ logon a yubbö i dijit nagon se a ko nyuñ tawero nu, a Dun inge ruk se a lo rigwo.

- 12 Lepeṅ köti a merenye lo ṅutu lo tawero logon tawero nase 'bayin a ṅo kana, ama lepeṅat kepoddu kiko lo yupet logon kata ko merenye likan̄ Abarayama i diṅit nagon nye a ko nyuṅ tawero nu.
- 13 Dun a milyekin tindu Abarayama se ko nyakwariat kanyit kak 'bukuluṅ a nase lomore; lepeṅ a kondya sona ti gwon kogwon Abarayama a 'dep saresi, ama kogwon Dun a ruk lepeṅ a lo rigwo kanyit i komoṅ kogwon yubbö nanyit.
- 14 Kogwon ko ködyö Dun a milyekin tindu kak 'bukuluṅ a lomore nase i ṅutu logon 'debba kilo saresi, kweja adi yupet gwe a ṅo kana a milye lo Dun gwe 'bak 'bulit.
- 15 Ko- gwon ko saret kata riṅet kata, ama ko saret 'bayin, a 'belengu na saret gwe 'bayin, a riṅet köti gwe 'bayin.
- 16 Nye ṅina kwe nagon kine ṅo kona kogwon yupet, anyen ṅo liṅ nagon Dun a milyekin tindu kune böṅö tiki kana kogwon 'busan nanyit na nyarju, a rukökine nyakwariat liṅ ti Abarayama, ti gwon a na ṅutu ti ṅilo Saret ka'de, ama köti a na ṅutu lo yubbö kulo gwoso na yubbe Abarayama nu, ko- gwon lepeṅ a merenye likan̄ liṅ,
- 17 gwoso na jamarikin i kulya ti Dun na wurö kune adi, Nan Dun aje tindu do i gwon a merenye lo jurön jore. Dina ruket a gwak ko Dun i komoṅ logon Abarayama yuyup lo, ṅilo a Dun logon torujö ṅutu lo twatwa lo, a luṅgi ṅutu logon nyuṅ 'bak yuṅwe kulo gwoso logon aje yuṅwe.
- 18 Ma'di nagon Abarayama 'bak yenet na yuṅun- dyö ama lepeṅ nyuṅ yeyen ko yuyup anyen nye böṅö gwon a merenye lo jurön jore, gwoso na takindye Dun nye nu adi, Nyakwariat kulök mo gwon jore gwoso kaser.
- 19 Lepeṅ gwe nyona ko kiṅajin mia gelen, ama yupet nanyit a ko rorogga na yeyeji nye mugun gwe nyona ko twan nu, se ko na yeyeji nye adi Sara gwe a 'ban̄ nu.
- 20 Lepeṅ a ko kö'yu yubbö, a nye gwe a ko dyadya'yu i ṅo nagon Dun a milyekin tindu lepeṅ kune, ama a lepeṅ wuji riṅit kogwon yupet nanyit, a lepeṅ iṅge bu'ya Dun;
- 21 kogwon lepeṅ 'diri a yinikin adi Dun bubulö kondya ṅo nagon nye a milyekin tindu kune.
- 22 Nyena ko kwe na ṅina yupet nanyit, a Dun iṅge ruk lepeṅ a lo rigwo.
- 23 Kulyaesi logon adi Dun a ruk lepeṅ a lo rigwo kulo, a ko wurö i kulya ti Abarayama ka'de,
- 24 ama köti a wurö i kulya kaṅ. Yi logon a yubbö adi nye a tonjju Matat likan̄ Yesu i twan kulo Dun mo ruruk yi a lo rigwo köti.
- 25 Dilo a Yesu logon a tatua kogwon toronjin kaṅ, a iṅge tonjiyu anyen tetenakindya yi a lo rigwo ko Dun i komoṅ lo.

Roma 5

- 1** Nyenagon kogwon yi a tetenaki a lo rigwo ko Dun i komon kogwon yupet na, a yi gwe ko taliŋ ko Dun kogwon kulya ti Matat likan Yesu Kristo.
- 2** Lepeŋ a ŋakindya yi kiko logon yi ryeji 'busan na nyarju nagon yi gwogwo'di'e na, a yi lyöŋi lyöŋön i yendu adi yi mo ŋarundya minyo lo Dun.
- 3** Inkoi, a yi köti lyöŋi lyöŋön i sasanyesi kan, kogwon yi deden adi sasanyesi tindu yi i ŋonaddu diŋit a najo,
- 4** a ko yi aje ŋonaddu diŋit a najo kweja adi yi aje tema ajo, a tema nikan ajo tindi yi i yendu na Dun.
- 5** Dina yenet ti tuyaŋ yi kogwon Dun a 'bukökin nyaret nanyit kayan i töilyet kogwon Mulökötyo Loke logon nye a tikin yi lo.
- 6** Kogwon i diŋit gwak nagon Dun a wulun na gwondi yi nyuŋ a lomunyak nu, Kristo a twan kogwon ŋutu logon ti twöju Dun.
- 7** A ŋo nago ko lele ŋuto i twan kogwon kulya ti lele ŋuto lo rigwo, inkoi, ko ködyö ŋuto a purutat, lepeŋ ködyö twatwan kogwon ŋuto lo'but.
- 8** Ama Dun a kwekin yi adi nye nyanyar yi parik, kogwon i diŋit nagon yi nyuŋ gwon a katoronyak nu, a Kristo inŋe twan kogwon kulya kan.
- 9** Soŋinana rima kanyit aje tetenakin yi a lo rigwo ko Dun i komon, nyena bia parik lepeŋ mo lwölwök yi i woran na Dun.
- 10** Kogwon ko twan na Duro lo Dun a tomorundya yi ko Dun i diŋit nagon yi nyuŋ a merok nu, bia parik yi logon aje tomora ko Dun kulo mo lwölwökö kogwon Duro lonyit aje ru i twan.
- 11** Ama 'bayin a kine ŋo ka'de, ama yi köti lyöŋön ko Dun kogwon kulya ti Matat likan Yesu Kristo, logon soŋinana aje tomorja yi ko Dun lo.
- 12** Dene ta den adi toron lupe i na kak i kulya ti ŋuto geleŋ, a toron jondi twan, nyena a twan reki i ŋutu liŋ kogwon ŋutu liŋ a torondya.
- 13** Inkoi, toron köju kata i kak i ŋerot nagon saret a ko nyuŋ tiki nu, ama ko saret 'bayin toron ti kenaki ŋutu.
- 14** Ama suluja i diŋit na Adama tojo ko diŋit na Mose, twan tutumatyan ma'di ko ŋuto logon a ko torondya gwoso na torondi Adama i 'beleŋgu na saret lo Dun nu. Dilo Adama a kweyet lo nye lo popo lo.
- 15** Ama tuka'de kata a duma, kogwon 'dokat nagon Dun a 'doggi ŋutu 'bak ropet na a duma bia parik lwölwöŋ toron na kon Adama nu. Kogwon ko ködyö toron na ŋuto geleŋ a jakindya ŋutu jore twan, nyena bia parik a 'busan na nyarju na Dun aje baranyakindya i ŋutu jore parik. Dina 'busan na nyarju, Dun 'doggi ŋutu 'bak ropet ko ŋuto geleŋ i mugun logon a Yesu Kristo.

16 In̄koi, tuka'de kata i kiden na 'doket nagon Ðun 'doggi n̄utu 'bak ropet na se ko toron na lu n̄uto gelen̄. Kogwon n̄ina toron na lu n̄uto gelen̄ jondya 'duñöki adi nye a loron, ama i mukök nagon n̄utu a kondya toronjin jore a Ðun 'doggi lepen̄at kana i 'duñökindyö na se adi se 'bak kulya.

17 Nyena ko twan tuyumatyan kogwon toron na n̄ilo n̄uto gelen̄, bia parik n̄utu logon Ðun a 'dogga se kana anyen gwon rigwo kanyit i komon̄ kulo kogwon 'busan nanyit na nyarju nagon a barandu na, kilo n̄utu mo gwon jörun a gwe a katelak ko n̄uto gelen̄ i mugun logon a Yesu Kristo lo.

18 Nyena ko toron na n̄uto gelen̄ tindu n̄utu lin̄ i 'duñöki adi se a lorok, sona köti n̄o nagon n̄uto gelen̄ a kon rigwo na tindu n̄utu lin̄ i 'duñöki adi se 'bak kulya, a tindi lepen̄at i gwon jörun.

19 Kogwon ko n̄uto gelen̄ a 'belen̄gu saret a tindi n̄utu jore i gwon a katoronyak, sona köti ko n̄uto gelen̄ a twöju Ðun, a n̄utu jore konani a lo rigwo ko Ðun i komon̄.

20 Saret a jukindya nyin anyen 'ya'yu toron, ama ko toron aje n̄öi, a 'busan na nyarju na Ðun barandi barandu bia parik.

21 Nyena gwoso nagon tumatyan na toron jakindya n̄utu twan na, sona köti tumatyan na 'busan na nyarju na Ðun tindu n̄utu i gwon rigwo ko Ðun i komon̄, a tindi se ru na yen̄ nyin kogwon Matat likan̄ Yesu Kristo.

Roma 6

1 A yi kirut mo kulyani ada? Ti yi yen̄e gwon i toron anyen 'busan na nyarju na Ðun böñö babarandu le?

2 'Bayin sona kwön̄! Yi aje twatwa yi gwe 'bayin i kulya ti toron, a yi kirut yen̄e gwolon̄ i toron kata ada?

3 Ta n̄ona ti den adi yi lin̄ lo batisa ko Kristo Yesu i mugun kulo a batisa anyen morakindya i twan nanyit le?

4 Kweja adi n̄ina batisimo nikan̄ a tomorakindya yi i twan nanyit, a yi in̄ge nuka ko lepen̄ i pirit na gelen̄, nyena gwoso nagon minyo lo Ðun Monye a ton̄ju Kristo i twan na, a yi köti mo wöröni ko gwilin̄it ludukötyo.⁵ Kogwon ko yi a morja ko lepen̄ i twatwa gwoso na twaji lepen̄ nu, a yi mo köti morji ko lepen̄ i ton̄ju i twan gwoso na ton̄juri lepen̄ nu.

6 Kogwon yi deden adi yi ko töilyet kan̄ ti 'beron kulo a 'bikiki i ködini na görö ko lepen̄ i pirit na gelen̄, anyen töilyet lo torondya kulo böñö kakarju an yi köti yen̄on a 'dupi ti toron;

7 kogwon ko n̄uto aje twan a lepen̄ tine 'duñöki putet lo toron.

8 Ama ko yi a twatwa ko Kristo i pirit na gelen̄, a yi yubbe adi yi mo köti ruru ko lepen̄ i pirit na gelen̄.

- ⁹ Kogwon yi a den adi Kristo a tonjiyu i twan, a lepenj mo köti tine twan kwönj; a twan köti gwe 'bak rinjit ko lepenj i mugun.
- ¹⁰ Kogwon twan nagon nye a twaji na, lepenj twakin i kulya ti toron danj gelenj, ama gwiliñit logon nye gwigwilingi lo, lepenj gwiliñara a lo Dun.
- ¹¹ Nyena köti dene ta den 'börik adi ta aje twatwa a gwe 'bayin i kulya ti toron, ama ta gwiliñara jörun a ti Dun ko Kristo Yesu i mugun.
- ¹² Nyenagon ti toron gwe ti tumatyan kasu i mugunya na 'bu'burön kine, anyen tindu ta i twöju na 'dekesi ti kine mugunya.
- ¹³ An ta ko tikin ta toron kulye swötön ti mugunya kasu gwoso tito kitaesi ti kulya narok, ama tindi ta Dun 'börik kasu gwoso ntu lo tonjiyu i twan, tindi ta Dun swötön ti mugunya kasu gwoso tito kitaesi ti löti lo rigwo.
- ¹⁴ Kogwon toron agu ködyö ti tumatyan ko ta, kogwon ta 'bayin gwolonj i twöju na saresi, ta gwolonj i twöju na 'busan na nyarju na Dun.
- ¹⁵ A kirut gwe ada? Yi ñona toto- rondya kogwon yi 'bayin gwon i twöju na kilo saresi ama yi gwon i twöju na 'busan na nyarju na Dun le? 'Bayin sona kwönj!
- ¹⁶ Ta 'diri deden adi ko ta a tindu 'börik gwoso 'dupi i kita- kindya ko i twöju na lele ntu, a ta 'diri gwe a 'dupi ti lepenj logon ta twötöwö lo. Ko ta kitakindya toron, a 'dutet nanyit gwe a twan, ama ko ta a katwöyök ti Dun, a 'dutet nanyit tindi ta i gwon rigwo kanyit i komonj.
- ¹⁷ Ta köju a 'dupi ti toron, ama tinate lo Dun kogwon ta soñinana aje twöju ko töilyet kasu lij gweyari lo todinet nagon aje todiniki ta na;
- ¹⁸ a ta inge yukwe kaño i toron, a inge wora a 'dupi ti löti lo rigwo.
- ¹⁹ (Nan ñilo jajambu gwoso ntu kogwon tomunyan na mugunya kasu.) Kogwon ta köju a tindu 'börik gwoso 'dupi ti tolutan ko i renya na saresi, kine ño lij tindu ta i kondya na kulya narok. Nyenagon köti tindi ta 'börik gwoso 'dupi ti löti lo rigwo logon jonja ntu i kelan.
- ²⁰ Na gwondi ta köju a 'dupi ti toron nu, ta 'bayin a 'dupi ti löti lo rigwo kwönj.
- ²¹ Nyenagon 'bulit a nyo nagon ta a wu i kondya na ño nagon soñinana toyujö kusik kasu kine? Kogwon 'dutet na kine ño gwon a twan.
- ²² Ama soñinana ta aje yukwe kaño i toron a ta gwe a 'dupi ti Dun, nyena a 'bulit nagon ta wuwu na gwe a kelan, a 'dutet nanyit gwe a ru na yeñ nyin.
- ²³ Kogwon toron robba ntu ko twan, ama Dun 'dogga ntu 'bak ropet ko ru na yeñ nyin ko Matat likan Yesu Kristo i mugun.

Roma 7

- 1** Luṅasirik kwe, nan ṅilo jambu ko ta kogwon ta liṅ deden kulya ti saret, adi saret gwon ko riṅit ka'de i diṅit nagon ko ṅuto nyuṅ gwon jörun.
- 2** Ko ṅuto nakwan a yema ko lalet, saret adi lepeṅ gwon a na lalet lonyit na gwondi nye jörun nu, ama ko lalet aje twan, a ṅilo saret gwe 'bak riṅit ko lepeṅ.
- 3** Ama nagon ko nye a si'da ko lele ṅuto na gwondi lalet lonyit nyuṅ jörun nu, a nye luṅuni a kalupe, ama ko lalet lonyit a twan, a ṅilo saret gwe 'bak riṅit ko lepeṅ, a ko nye a yema ko lele ṅuto a nye gwe 'bayin a kalupe.
- 4** Köti gwon sona luṅasirik kwe, ta aje morakindya ko Kristo i mugun, a ta iṅge twatwa a gwe 'bayin i kulya ti Saresi, anyen ta böṅö gwon a ti lele ṅuto, kweja adi a ti nye lo tonjiyu i twan lo, anyen yi böṅö raradan ludweki ti Ðun.
- 5** Kogwon na gwondi yi a ṅutu ti na kak nu, a 'dekesi kaṅ narok nagon Saresi lo tonjiyu kune gwe i kita kayañ i mugunya anyen radan ludweki ti twan.
- 6** Nyena soṅjinana kilo Saresi gwe 'bak riṅit kayañ, kweja adi yi aje twatwa yi gwe 'bayin i riṅit na ṅo logon köju mogga yi go lu; yi soṅjinana kita- kindye Ðun i gwiliṅit lo töili ludukötyo ti gwon i saresi ti 'beron lo wurö kulu. Saresi tindu ṅuto i dendya na toron
- 7** A kirut yi de kulyani ada? Yi de kulya adi Saresi ṅona jojo ko toron le? 'Bayin sona kwöṅ. Ama ko ködyö Saresi 'bayin, nan ködyö ti den ko toron a nyo. Kweja adi ko ködyö saret a ko tuggö adi, An do ko be'ya, nan ködyö ti den ko be'ya a nyo.
- 8** A ṅilo saret köju iṅge tindu toron i ryeju na komoṅ na'but i tonjiyu na gweyajin liṅ ti belesi köyö i töili. Kogwon ko Saresi 'bayin, a toron gwe gwoso ṅo nagon a twan.
- 9** Nan köju gwon jörun, kulya kwe 'bayin i Saresi, ama a nagon saret aje po nu, a toron iṅge ṅaun a nan lo twane.
- 10** A ṅilo saret logon ködyö jakindya nan ru lo, a kölumbö jakindye nan twan.
- 11** A ṅilo saret iṅge tindu toron i ryeju na komoṅ na'but, a iṅge mumuluk nan, a tatuje nan i riṅit na ṅilo saret.
- 12** Nyena Saresi a loke, jujuwesi kase köti a nake, ko a lo rigwo, ko a lo'but.
- 13** Yi ṅona kulya adi kulo ṅo logon a lo'but jakindya nan twan le? 'Bayin sona kwöṅ. Ðina a toron na tatuja nan, a kweji mugun adi nye 'diri a toron. Toron a kitari ṅilo ṅo logon a lo'but lo anyen jakindya nan twan, nyena kogwon ṅilo saret, a toron worani a naron bia parik.
- 14** Yi deden adi kilo Saresi po ko Ðun; ama nan a ṅuto kana logon kebbu ṅo nagon mugun nio 'de'deggi, a toron iṅge gwörörö nan gwoso 'dupiet lonyit.

- 15 Nan ti kurun ɲo nagon nan kokon kune, kogwon nan ti kondya ɲo nagon nan ködyö 'de'de- kan kondya kune, kölumbö a nan kondi ɲo nagon nan maman kune.
- 16 A ko nan kondya ɲo nagon nan ködyö ti 'dekan kondya kune, kweja adi nan a ruk kilo Saresi adi se a lo'but.
- 17 Kweja adi soɲinana 'bayin a nan lo kondya kine ɲo, ama ɲina a toron na si'da köyö i mugun na, nye na kondya.
- 18 Kogwon nan a den adi ɲo na'but ti si'da köyö i mugun, kogwon ma'di nagon nan 'de'dekan kondya ɲo na'but, ama a nan tine bulö kondya.
- 19 Kogwon ɲo na'but nagon nan 'de'deggi kondya kune a nan tine kon se, kölumbö a nan kondi ɲo narok nagon nan ti 'dekan kondya kune.
- 20 A ko nan kondya ɲo nagon nan ködyö ti 'dekan kondya kune, kweja adi ɲilo soɲinana 'bayin a nan lo kondya kine ɲo, ama ɲina a toron na si'da köyö i mugun na, nye na kondya.
- 21 Nyenagon nan aje kurun adi kulya kwe gwon sona, ko nan yöñö kondya ɲo na'but, a toron puja gwon i domba' na nan.
- 22 Kogwon köyö i töili lukata nan lyölyöñön ko Saresi ti Dun,
- 23 ama nan a meddya köyö i mugun adi kulye saresi legelok kata logon mömörö ko Saresi logon yeyeesi kwe a ruk kulo, a kilo saresi legelok 'deke mokaddu nan a 'dupiet lo toron nagon si'da köyö i mugun na.
- 24 Wöidio! nan a ɲuto lo lokole! Da mo lo lwöggü nan i na mugun nagon jonga nan i twan na?
- 25 Tinate lo Dun lo lwökundyö nan ko Matat likañ Yesu Kristo i mugun lo ! Nyena kulya kwe gwon sona, nan ko mugun nio kitakindya Dun ko yeyeesi kwe ka'de, ama köyö i mugun na na kak nan kebbu saresi ti toron.

Roma 8

- 1 Nyenagon soɲinana ɲutu logon gwe ko Kristo Yesu i mugun kilo tine 'duñöki putet riñet.
- 2 Kogwon saret lo Mulökötyo logon jakindya yi ru ko Kristo Yesu i mugun lo, aje yukun nan kaño i saret lo toron se ko lo twan.
- 3 Do nagon kilo Saresi ti bulö kondya kune kogwon kune mugunya kañ a namunyak, a Dun lo kondi. Lepen a sunyundyö Duro lonyit ko mugun na ɲuto gwošo mugunya kañ nagon totorondya kune, kogwon kulya ti toron, anyen 'duñökindyö putet riñet lo toron na gwon i mugun na ɲuto lo na kak lo.
- 4 Dun a kondya kine ɲo anyen ɲo na rigwo nagon Saresi 'de'dekan adi ti konani kona kune, kine ɲo ködyö kokona jojo kayañ i mugunya, kogwon yi

gwolon gwoso nagon Mulökötyo Lo- ke 'de'dekan na, ti gwon gwoso 'dekesi kanj ti mugunya ti na kak kune.

⁵ Kogwon ntu logon gwolon gwoso i 'dekesi kase ti mugunya ti na kak kulo, lepenjat tindu töilyet kase i kulya ti gwilinjit lo na kak, ama se logon gwolon gwoso nagon Mulökötyo 'de- 'dekan kulo, lepenjat tindu töilyet kase i kulya ti Mulökötyo.

⁶ Ko ntu tindu töili lonyit i kulya ti gwilinjit lo na kak, njina jakindya lepenj twan, ama ko ntu tindu töili lonyit i kulya ti Mulökötyo Loke, njina jakindya lepenj ru se ko taliñ.

⁷ Kogwon ntu logon tindu töili lonyit i kulya ti gwilinjit lo na kak lo, lepenj a miriku lo Dun, kogwon lepenj ti twöju saresi ti Dun, 'diri nye ti bulö.

⁸ Injkoj, ntu logon gwolon gwoso i 'dekesi kase ti mugunya ti na kak kulo ti bulö tulyöngu Dun kwöñ.

⁹ 'Diri ko Mulökötyo lo Dun gwolon kasu i mugunya, a ta tine gwolon gwoso i kulya ti gwilinjit lo na kak, ama gwolon gwoso i kulya ti Mulökötyo. 'Diri ko lele ntu 'bak Mulökötyo lo Kristo nye 'bayin a lonyit kwöñ.

¹⁰ Ama ko Kristo gwon kasu i mugunya, ma'di nagon mugunya kasu a twatwa kogwon toron, ama ködudwölön kasu gwon jörun kogwon Dun a tindu ta gwon rigwo kanyit i komonj.

¹¹ A ko Mulökötyo lo Dun lo tonjiju Yesu i twan lo gwolon kasu i mugunya, a nye lo tonjiju Kristo Yesu i twan lo mo köti toruje mugunya kasu na 'bu'burön kine, kogwon Mulökötyo lonyit lo gwolon kasu i mugunya njilo.

¹² Nyenagön lunjasirik kwe, yi gwon ko möri, ama njina möri ti gwon i gwolon gwoso i 'dekesi ti mugunya kanj ti na kak.

¹³ Kogwon ko ta gwolon gwoso nagon mugunya kanj ti na kak 'de'dekan na, a ta mo twatwane twatwa, ama ko ta tatuja konesi ti mugun i rinjit na Mulökötyo a ta mo rune ru.

¹⁴ Kogwon ntu linj logon Mulökötyo lo Dun lo nyömöddu kilo, lepenjat a njwajik ti Dun.

¹⁵ Mulökötyo logon ta a wu njilo 'bayin a mulökötyo logon tindu ta i gwon a 'dupi a nyömöddi ta bot i kujönö, ama nye a Mulökötyo logon tindu yi i gwon a njwajik ti Dun, a tindi yi i lunju na lepenj adi, Aba, Baba!

¹⁶ I njina Mulökötyo lepenj morja ko töilyet kanj tuggö adi yi a njwajik ti Dun.

¹⁷ Ko yi gwon a njwajik a yi mo wuji njo nagon Dun a 'delakin njwajik kanyit kune, a yi mo njarji se ko Kristo i pirit na gelenj. Kogwon ko yi a njarundya njonga na Kristo, a yi mo köti njarundye minyo lonyit.

- 18 Kogwon nan yeyeju adi ñoñesi ti na diñit kune ti jukin tojowe ko minyo logon mo kwekweki yi lo.
- 19 Kogwon ño liñ logon Ðun a gweja kulo mömöndu ko pusök ga'yu kweya na ñwajik ti Ðun.
- 20 Kogwon ño liñ lo gweya kulo a nyökwe kak a gwe 'bak 'bulit, 'bayin ko 'dekesi kase ama kogwon Ðun 'de'dekan adi ti se gwe sona. Ama yenet kata adi
- 21 ño liñ lo gweya kulo mo yuyukwe kaño i to'dupien na ño na 'bu'burön kune, anyen tolupöji i tolien nakwekwelen na ñwajik ti Ðun.
- 22 Kogwon yi deden adi tojo ko na diñit ño liñ lo gweya kulo gwon i 'du'duatu, totomie gwoso mien na ñuto na tata'du;
- 23 ama 'bayin a ño liñ lo gweya kulo ka'de, ama yi logon a tiki Mulökötyo a wañet lo ño na popo kulo köti 'du'duatu i mömöndu na Ðun i kondya na yi a ñwajik kanyit, ko i lwöggu na mugunya kañ.
- 24 A i diñit nagon yi aje lwökö nu a yi mo gwe ko yenet na kine kulya, ama ko yi a yendu ño nagon yi a met kune, ñina 'bayin a yenet. Ðuto a ña logon yendu ño nagon nye memet ?
- 25 Ama ko yi yendu ño nagon yi ti met kune, a yi möndi lepeñ taliñ 'bak wiwinya.
- 26 Köti sona Mulökötyo Loke ñaña- rakin tomunyan nikañ, kogwon yi ti den ko yi ködyö mulundyö nyo, köti ko yi ködyö kwakwaddu ada, ama Mulökötyo lepeñ lo kwakwasakindya yi ko 'du'duatu 'bak jambu kulyaesi.
- 27 Ðun logon gaga'yu töilyet ti ñutu lo, lepeñ deden ko yeyeet na Mulökötyo gwon ada, kogwon Mulökötyo mumulu- kindyö ñutu ti Ðun gwoso nagon Ðun 'de'dekan na;
- 28 kogwon yi deden adi ñutu logon nyanyar Ðun, logon nye a luñun gwoso i yeyeet nanyit kulo, Ðun kikita ko se i ño liñ i tetenakindya na se ño na'but.
- 29 Kogwon köju 'beron Ðun a den ñutu kanyit, a iñge gelakin se anyen kelaji gwoso Ðuro lonyit, anyen ñilo Ðuro ködyö gwon a kayu lo luñasirik jore.
- 30 Nyena a Ðun köti luñgi se logon nye a gelun kulo; a kilo ñutu logon nye a luñun kulo a nye köti tindi se i gwon rigwo kanyit i komoñ ; a nye köti tindi kilo logon nye a tikin i gwon rigwo kanyit i komoñ kulo i ñarundya na minyo lonyit.
- 31 Nyena a yi de kulyani ada i kine kulya? Ko Ðun gwon kayañ i swöt, a ña lo ñisani ko yi ?
- 32 Lepeñ a ko renya tindu Ðuro lonyit gwak, ama nye a wukin lepeñ kogwon yi liñ. A ko lepeñ a kondya sona, nye ñona mo ti tikin yi ño liñ abur ko lepeñ i pirit na geleñ le ?

- 33** Da logon ḡona mo ḡḡḡḡkindyö ḡutu lo wulwe ti ḡun kilo? ḡutu 'bayin, kogwon ḡun ko mugun nanyit a tuggö adi se 'bak kulya.
- 34** Da logon bubulö 'duḡḡkindyö se putet riḡet? ḡuto 'bayin, kogwon Kristo Yesu logon a twan-ama bia parik lepeḡ a tonḡiyu i twan,-logon gwo'dan ko ḡun i könin lutaten lo, lepeḡ 'diri momo'yu ḡun kogwon kulya kaḡ.
- 35** Nyo nagon bubulö koraddu yi kaḡo i nyarju na Kristo na yi? ḡona a yöyöḡesi le? 'Bayin. Kode gwon i nagusu? 'Bayin. Kode tolomerian? 'Bayin. Kode sasa- nyesi? 'Bayin. Kode dyaḡ? 'Bayin. Kode gwon a limu kana? 'Bayin. Kode gwon i kutuk na twan? 'Bayin. Kode tatua ko bandu? 'Bayin.
- 36** Yeyene ta yeye kulyaesi ti ḡun lo wurö kulo adi, Yi tatatua i tuparan liḡ kogwon kulya kunök, a yi iḡge kona gwoso yidin na 'du'duḡö.
- 37** 'Bayin, kine ḡo ti bulö koraddu yi kaḡo ko Kristo, kogwon i kine kulya liḡ yi a katelak parik kogwon nye logon nyanyar yi lo.
- 38** Kogwon nan a den 'bura adi nene ḡo 'bayin nagon bubulö koraddu yi kaḡo, kode twan, kode ru, kode malaikajin, kode tokimakan, kode ḡo ti na diḡit, kode ḡo ti molu, kode riḡitön,
- 39** kode mulökö ti köbuḡöt, kode mulökö ti togulu na kak, kode nene ḡo i ḡo liḡ nagon a gweya kune, iḡkoi, nene ḡo 'bayin kwöḡ nagon bubulö koraddu yi kaḡo i nyarju na ḡun na yi na gwon ko Kristo Yesu Matat likanḡ i mugun na.

Roma 9

- 1** Nan ḡilo jambu kulya 'diri gwoso ḡuto lo Kristo, nan 'bayin 'bu'burönö; töili lio denet logon tiyu ko Mukölötyo Loke lo tuggö adi
- 2** nan gwon ko delya a дума köyö i töili se ko mien nagon ti 'duddyö kwöḡ. Kogwon nan gwon ko pusök i kulya ti luḡasirik kwe logon a ḡutu kwe ti jur. Kogwon ko ködyö se bubulö lwökö, a bia ti ḡun lömi löm ko ti korara nan kaḡo ko Kristo i mugun.
- 3** Kogwon nan ködyö 'de'dekan adi ti ḡun lömi löm nan ko ti korara nan kaḡo ko Kristo i mugun, anyen ködyö luḡasirik kwe logon a ḡutu kwe ti jur lwölwökö.
- 4** Lepeḡat a kötumit na Yisaraele; ḡun a kondya lepeḡat a ḡwajik kanyit, a tindi se minyo lonyit, ko tomoresi nagon nye a teten ko se i pirit na geleḡ kune, a tindi se Saresi todinesi, se ko saresi kwakwasesi, ko a milyekin tindu se ḡo na popo.
- 5** Lepeḡat a nyakwariat ti merenyejin temejik ti kokwe, a Masia köju gwe a lo gweyari lose, gwoso na gwondi lepeḡ a ḡuto nu. Ti ḡun logon a дума lo ḡo liḡ lo purani pura ḡupi ḡupi. Amin!
- 6** Ama ti gwon adi ḡo na milyeji ḡun kune a jaran; kogwon 'bayin a nyakwariat liḡ ti Yisaraele logon a ḡutu ti Yisaraele gwak.

- 7 Köti ti gwon a nyakwariat liŋ ti Abarayama logon a ŋwajik kanyit gwak, kogwon a milyeki lepeŋ adi, Nyakwariat kulök mo pipi- lundya ko Yisaka.
- 8 Dina kweja adi ti gwon a ŋwajik logon ŋutu lo yuŋun- dyö kulo logon a ŋwajik ti Dun, ama ŋwajik logon yuŋwe i ŋilu milye kulo logon luŋu a nyakwariat ti Abarayama gwak.
- 9 Kogwon Dun a milyeju adi, Nan köti mo yiyitwe konut ni i diŋit na wulwe, a Sara mo yuŋundye ŋuro lulalet.
- 10 Ama 'bayin a kine kulya ka'de, kogwon ŋwajik murek ti Rebeka kulo ŋarju monye logon a Yisaka merenye likan.
- 11 Ama i ŋerot nagon kilo ŋwajik a ko nyuŋ yuŋwe, a gwe a ko kondya nene ŋo na'but kode naron nu,
- 12 a Dun takindye ŋote adi, Kayu mo kitakindya loponi. Kine kulya gwon sona anyen kwekindya adi Dun 'de'de- kan wulundyö ŋutu ti gwon i konesi kase, ama tuŋ gwoso nye a wakun luŋgu;
- 13 gwoso na tugge kulya ti Dun na wurö kune adi, Nan aje nyar Yakobo, ama a nan mandi Esau.
- 14 A kirut yi de kulyani ada? Yi kulya adi Dun 'bayin a lo rigwo le? 'Bayin sona kwöŋ.
- 15 Kogwon lepeŋ köju a takindya Mose adi, Nan yaya- takin ŋuto logon nan 'dek yatakindya lo, a nan wone konyen ko ŋuto logon nan 'dek won konyen ko nye lo.
- 16 Nyena kine kulya ti gwon i ŋo nagon ŋuto 'de'dekan kode ŋo nagon nye kokon, ama tuŋ gwon a kulya ti Dun i yatakindya.
- 17 Kogwon a wurö adi Dun köju a kulya ko Paro adi, Ko ŋina kwe nan a 'bilikin do ki anyen nan kweja riŋit nio konut i mugun, anyen karin kwe böŋö kukuörö i kak 'buku- luŋ.
- 18 Nyena ko Dun a wakun i yata- kindya na ŋuto a nye yatakindye yatakindya, a ko lepeŋ 'de'dekan togo'yu töili lo ŋuto anyen gwon ti twöju a nye togo'yi togo'yu.
- 19 Ta köti 'dek pija nan adi, A ko sona ko nyo Dun gwon i yuyuggö na ŋutu? Da logon ŋona bubulö renya ŋo nagon nye 'de'dekan kune?
- 20 Ama do ŋuto kana, do a ŋa anyen ŋetakindya Dun kulya? Sape ŋona bubulö pija kagweyanit lonyit le adi, Ko nyo nagon do gweja nan sona?
- 21 Kagweyanit lo sapyä ŋona ti konakindya lipo gwoso nagon nye a wakun le? Lepeŋ ŋona ti bulö gweyundya sapyä murek i lipo gelen lo nutu, lele a minyotat se ko lele kitarikin abur le?

- 22 Ɖun ŋona a ko kondya ŋo gwoso kine le? Ma'di ködyö nye 'de'dekan kwekindya woran nanyit i tindu na rinjit nanyit i dena, lepeŋ a ŋoŋaddu dijit a najo ko ŋutu logon toworja lepeŋ logon ködyö tutukara kulo.
- 23 Lepeŋ kondya sona anyen kwekindya tukwörien na minyo lonyit i ŋutu logon nye 'dek won konyen ko se kulo, logon nye köju a tetenakin a ti minyo.
- 24 Yi gwoso kilo sapyä logon nye wowoji konyen kilo. Nye a ko luŋundya yi i kiden na Yudayaki ka'de, ama nye köti a luŋundya yi i kiden na ŋutu ti jurön;
- 25 gwoso na kulyari nye i buk na Osea nu adi, Ɖutu logon 'bayin a kwe kulo, nan mo luluŋ a ŋutu kwe, a nye nagon ti nyara na, a nan mo luŋgi a nyaratti nio.
- 26 A i pirit na taki'e se köju adi, Ta 'bayin a ŋutu kwe nu, i ŋinu pirit gwak a lepeŋat mo luŋuni a ŋwajik ti Ɖun lo gwon jörun.
- 27 A Yisaya köju inŋe laiŋa i kulya ti Yisaraele adi, Ma'di ködyö ŋutu ti Yisaraele gwon jore gwoso sese na tör duma na 'balaŋ, tuŋ a pitönö ti lepeŋat ka'de mo lo lwököni;
- 28 kogwon Matat mo kokonakin 'de'de i na kak ŋo nagon nye a jam adi nye kokon na, a mo tine karakin.
- 29 Köti gwoso na kulyari Yisaya köju nu adi, Ko ködyö Matat lo kurumi a ko kölökin yi nyakwariat ku'dik, a yi ködyö gwe gwoso Sodoma, a yi ködyö konani gwoso Gomora.
- 30 A kirut yi de kulyani ada? Yi de kulya adi ŋutu ti jurön logon a ko ga'yu tetenakindya 'börik i gwon rigwo ko Ɖun i komoŋ kulo aje tetenaki a lo rigwo ko lepeŋ i komoŋ kogwon yupet.
- 31 Ama kölumbö ŋutu ti Yisa- raele logon ga'yu i gwon rigwo ko Ɖun i komoŋ kogwon saresi kulo, kwönŋ gwe a ko ryö saresi logon tindu se i gwon rigwo.
- 32 Ko nyo lepeŋat a ko ryö? Lepeŋat a ko ryö kogwon se a yinikin kitajin na'but nagon se kokon kune, a gwe a ko ga'yu tetenaki rigwo ko yupet. Lepeŋat a köpukö ko ŋurupit,
- 33 logon kulya kanyit a jama i kulya ti Ɖun na wurö kune adi, Meddi, nan lo petakindya ŋurupit Siona, logon a ŋurupit köpuket, ko a lurutat to'dorowet; ama ŋuto logon a yubbö lepeŋ lo mo ti toyuö kwe.

Roma 10

- 1 Luŋasirik kwe, töili lio gwon ko pusök ko ŋutu kwe ti jur, a nan momo'yi Ɖun parik anyen se lwölwökö.
- 2 Nan a den adi se gwon ko pusök 'diri i twöju na Ɖun, ama se 'bak denesi na'but.

- ³ Kogwon se ti den kiko logon Ðun tindu ntu i gwon rigwo kanyit i komoŋ lo, a se gwe a ko tokoyokundya 'börik kak ko lepeŋ i komoŋ i kiko logon nye tetendi ntu i gwon rigwo lo, ama a se mörji tetendya kiko lose anyen se gwon rigwo.
- ⁴ Kogwon Kristo a tutuŋgö saresi liŋ, anyen ntu liŋ logon gwon ko yupet böŋö tetenaki rigwo ko Ðun i komoŋ.
- ⁵ Kogwon Mose a wurjö adi ntu logon jujumbu gwon rigwo ko Ðun i komoŋ kogwon 'debba na saresi lo, njilo ntu mo gwon jörun kogwon kilo saresi.
- ⁶ Ama i kulya ti tetenaki na ntu i gwon rigwo ko Ðun i komoŋ kogwon yupet na, Mose a kulya adi, An ta ko jambu ta kasu i töilyet adi, Ða de lo kikiŋdya yi njina 'diko? (njina kweja adi i jondya na Kristo kak ni.)
- ⁷ Kode, i jambu adi, Ða de lo tu kak i dili nagon 'bak 'dutet? (kweja adi, i jondya na Kristo kaŋo i twan.)
- ⁸ Ama lepeŋ a kulya ada? Lepeŋ a kulya adi, Ðilo kulyaet gwon kasu nyona parik, nye gwon kasu i kutusen ko kasu i töilyet. (Kweja adi, njilo a kulyaet lo yupet logon yi tokujö nye lo.)
- ⁹ Kogwon ko do a tuggö ko kutuk inot adi, Yesu a Matat, a do iŋge yup konut i töili adi Ðun a tonjju lepeŋ i twan, a do mo lwököni lwökö.
- ¹⁰ Iŋkoi, ntu yuyup kanyit i töili a Ðun tetenakiŋdye lepeŋ i gwon rigwo kanyit i komoŋ, a njilo ntu tuköddi yupet nanyit kaŋo ko kutuk na- nyit a lwököni lwökö.
- ¹¹ Kogwon kulya ti Ðun na wurö kune a jambu adi, Ðutu liŋ logon a yubbö lepeŋ kilo mo ti toyuö kusik.
- ¹² Kogwon tuka'de 'bayin i kiden na Yudayaki se ko na ntu ti kulye jurön, kogwon Matat lo geleŋ lo, lepeŋ a Matat lo ntu liŋ, a nye gwe a kwörinit i ntu liŋ lo luŋgu ŋariet ko lepeŋ kulo.
- ¹³ Kogwon ntu liŋ logon a luŋgu karin ti Matat kilo mo lwölwökö.
- ¹⁴ Ama a se mo luŋgi lepeŋ ada ko se a ko yubbö? A se mo yubbe lepeŋ ada ko se a ko yiŋ kulya kanyit? A se yiŋge kulya kanyit ada ko katokuönit 'bayin?
- ¹⁵ A ntu tokuöddi ada ko se a ko sonyo? Sekine kulya nagon a wurö kune adi, Mokosi ti ntu lo jondya loŋe lo'but kulo kwekwelen adi rio !
- ¹⁶ Ama a ntu liŋ gwe a ko tindu tiri- kwet nase i yiŋga na loŋe lo'but. Kogwon Yisaya köju a kulya adi, Pon Matat, ŋa logon a yup loŋe logon yi a tuk lo?
- ¹⁷ Nyenagon yupet po kogwon yiŋga, a kulya na yiŋga kune pondi kogwon tokujö na kulya ti Kristo.
- ¹⁸ Ama nan njilo pija adi, ntu a ko yiŋ kilo kulyaesi le? Iŋkoi, lepeŋat 'diri a yiŋ, kogwon adi, Gworolo kase a kuörö i kak 'bukuluŋ, kulyaesi kase aje yeŋga i 'dutesi ti kak.

¹⁹ Nan njilo köti pija adi, ntu ti Yisaraele nna a ko kurun kilo kulyaesi le? A kokwe na nyönyöggu kulya na jam Dun i buk na Mose köju kunu adi, Nan Dun mo tindu ta i yulön ko ntu logon 'bayin a jur gwak kulo, a nan mo tindi ta i woran ko jur lo ntu lu'bön.

²⁰ Ama a Yisaya gwe a purutat parik na kulyari nye nu adi, Nan Matat aje rye ko ntu logon a ko ga'yu nan, a nan inge kwekin mugun i ntu logon a ko pija nan kulo.

²¹ Ama nye a jambu i kulya ti Yisaraele adi, Nan Matat a mamanyaddu ko könisi kwe tuparan liñ i ntu karenyak logon rerenya ko nan kulo.

Roma 11

¹ Nyena nan njilo pija adi, Dun nna a paju ntu kanyit le? 'Bayin sona kwön! Nan ko mugun nio a Yisaraeetyo, nan a nyakwari lo Abarayama, ko a lo kötumit na Benyamina.

² Dun kwön a ko paju ntu ka- nyit logon nye köju 'beron a den adi se a ntu kanyit kulo. Ta nna a ko den kulya na wurö i kulya ti Eliya ko nye tukökindyö Dun no narok nagon ntu ti Yisaraele a kon kunu le?

³ Adi, Matat, lepenat aje tatuja nebijin kulök, a inge turökin kak piritön kunök 'yuresi ti rubangajin, a nan gelen tuñ lo pitundye, a se ga'yi tatuja nan.

⁴ Ama Dun a nyop lepen ada? Adi, Nan a kölökin mugun ntu alipan buryo logon a ko rugwunö ko Bala i komon i twöju na lepen.

⁵ Nyena köti gwon sona i na diñit na adi, pitönö ti ntu kata logon Dun a wulun ko 'busan nanyit na nyarju.

⁶ Ama ko Dun a wulun se ko 'busan nanyit na nyarju, kweja adi nye a ko wulun se kogwon konesi kase; kogwon ko nye ködyö a wulun se kogwon konesi kase, a 'busan nanyit na nyarju ködyö tine gwon a 'busan köti.

⁷ A kirut gwe ada? Kötumit na Yisa- raele a ko ryö no nagon se gwon i ga'yu na, ama ntu ku'dik logon Dun a wulun kulo aje ryö, ama a lojore kase töilyet kase worani a logo.

⁸ Kulya ti Dun na wurö kune a tuggö adi, Dun a tindu se mulökötyo logon tindu se i doto adi mwön, a tindi se konyen logon ti meddya, ko swö logon ti yinga tojo ko lo lor gwak.

⁹ Dawidi köju a kulya adi, Ti roriot kase worani a loket ko a ringwan, ko a ridiket ko a riñet nase.

¹⁰ Ti konyen kase tomuseni tomuse anyen se böñö gwon ti meddya, anyen se juwara gu'dula nupi.

- 11 Nyenagon nan pija adi, Yudayaki köpukö anyen 'dororo asut le? 'Bayin sona kwönj ! Ama lyañan nase tindu ñutu ti jurön i lwökö, anyen tindu Yisaraele i yulön.
- 12 Ama ko lyañan nase a tindu na kak 'bulit, kweja adi 'yako'yu nase a tindu ñutu ti jurön i ryeju na 'bulit, bia parik twöyit nase 'bukuluñ mo jondya 'bulit a duma parik lwölwöngu.
- 13 Nan ñilo soñinana jambi ko ta logon 'bayin a Yudayaki. Nan a luyökie lo ñutu ti jurön a nan bu'ye kita nio,
- 14 kode nan ñona bubulö tindu ñutu ti jur likañ i yulön anyen kulye kase böñö lwölwökö.
- 15 Kogwon ko ködyö paya nase a tindu kak 'bukuluñ i tomora ko Ðun, a wuyu nase mo tindi ñutu lo twatwa kulo i gwon jörun!
- 16 A ko tupet togelen na ambata na nunutu a wuki Ðun anyen gwon a nake, a ambata 'bukuluñ gwe a nanyit nake. A ko koko- ri a nake a kenia köti gwe a nake.
- 17 Ama ko kunie kenia ti ködini lo jeitun a gogonya kaño, a ta logon a kenia ti jeitun lo mu'diñ kulo to'depaki- ne nyin i ruddya na se, a ta inçe ñarundya kokori ko wilan na ködini lo jeitun.
- 18 Ama an ta ko bu'ya ta 'börik ko kine kenia nagon a gogonya kaño kune, adi ta a lo'but lwölwönj se. Ko ta ködyö 'dek bu'ya 'börik, yeyene ta yeye adi kokori na tindu ta i gwo'dan go, ti gwon a ta lo togwi'dikindya kokori.
- 19 Ama ta de kulya adi, Inkoi, kenia köju a gogonya kaño anyen yi ködyö to'depaki nyin.
- 20 Kine kulya a gwak. Lepeñat a gogonya kaño kogwon tu'bakan nase na yupet, ama ta yeñ go i ñilo ködini kogwon ta a yubbö. Nyena an ta ko bu'ya ta 'börik, kölumbö kujönöni ta kujönö.
- 21 Kogwon ko Ðun a ko pitökin kenia gwak ti ñilo ködini, a nye köti mo tine pitökin ta.
- 22 Meddi ta ko Ðun gwon a lo'but ko köti a kaña ada; lepeñ a kaña i ñutu logon a 'doro kulo, ama lepeñ a lo'but kasu ko ta ködyö yeñon gwolonj 'busan nanyit. Ama ko ta ti kondya sona, a ta mo gogonyani kaño.
- 23 Inkoi, ma'di Yudayaki, ko se ti yeñon gwon 'bak yupet, a se mo nyököjine bot i to'depaki i ködini, kogwon Ðun gwon ko riñit i to'depa- kindya na se bot köti.
- 24 Kogwon ko ta a gonywe kaño i ködini losu lo jeitun lo mu'diñ, logon ta a kenia kanyit gwak lo, a ta inçe to'depaki i ködini lo jeitun lo 'yu'yutu, logon ta 'bayin a gweyari ti kenia kanyit lo, nyena a bia parik a kenia gwak ti ködini lo jeitun lo 'yu-'yutu lo mo to'depakine bot i ködini lo jeitun logon a gweyari lose.

- 25** Luṅasirik kwe, lwönö kata nagon nan 'de'dekan ta deden, anyen tenḡu ta i bu'ya na 'börik. Kine lwönö kweja adi swöt lo kötumit na Yisaraele töilyet kase a togolo ti 'bön yingga, a se mo yeṅe gwon sonu tojo ko ṅutu ti jurön liṅ a lupe i teṅ kata,
- 26** a kirut kötumit na Yisaraele liṅ mo lwököni lwökö; gwoso na wurörikin na adi, Kalwökönit rno pukun kaṅo Siona; a lepeṅ mo 'dumaddi kaṅo i kötu- mit na Yakobo konesi kase liṅ nagon ti twöyörikin Ḍun kine.
- 27** A ṅina mo gwe a tomoret nio nagon nan a teten ko se i pirit na gelenḡ i diṅit nagon nan jonḡa toronjin kase kaṅo nu.
- 28** Nyena kogwon se a renya Loṅe Lo- 'but a Yudayaki gwe a merok ti Ḍun i kulya kasu ta ṅutu ti jurön, ama kogwon Ḍun a wulun lepeṅat, a se gwe a ṅutu kanyit lo nyanyara kogwon kulya ti merenyejin kase ti 'beron kulu.
- 29** Kogwon Ḍun ti löpuggö yeyeesi kanyit ko lepeṅ a lungu ṅuto a iṅge 'dogga lepeṅ.
- 30** Nyenagon gwoso nagon ṅutu ti jurön kulo köju a renya twöju Ḍun nu, ama sonjinana Ḍun aje won konyen ko ta kogwon Yudayaki a renya twöju.
- 31** Sona köti, kogwon ta a woorikin konyen, a lepeṅat iṅge renya twöju, anyen Ḍun köti won konyen ko se.
- 32** Kogwon Ḍun aje reregga ṅutu liṅ ko konesi kase nagon se a renyari twöju kune, anyen nye böṅö won konyen ko se liṅ.
- 33** Wö, tukwörien na Ḍun, ko koṅon nanyit se ko dendya nanyit na kulya a nagululök 'bak 'dutet! Wö, ṅuto a ṅa logon bubulö tokorju 'duṅgö nanyit na putet? Ḍuto a ṅa logon bubulö ryeju kikolin lo tiri nye kulo?
- 34** Kogwon ṅa logon kukurun yeyeesi ti Matat? Ḍa logon a gwon a kajujuwanit lonyit?
- 35** Ḍa logon a tindu lepeṅ 'doket, anyen Ḍun köti 'dogga lepeṅ ko nene ṅo?
- 36** Kogwon lepeṅ lo gweja ṅo liṅ, ṅo liṅ yeṅon kogwon lepeṅ, köti ṅo liṅ tiriku lepeṅ. Ti bulet gwe ko lepeṅ ṅupi ṅupi. Amin.

Roma 12

- 1** Nyenagon luṅasirik kwe, kogwon Ḍun a won konyen ko yi, nan mo'yu ta anyen ta wukindya lepeṅ mugunya kasu gwoso rubanḡa loke, ti gwon i tatua, ama anyen gwon jörun i tulyöṅgu na lepeṅ. Ḍina a twöju gwak nagon ködyö lupundyö kasu i töilyet.
- 2** An ta ko kepoddu ta gwiliṅit lo na kak, ama ti yeyeési kasu toludukö- ni toludukö anyen gwiliṅisi kasu leleu- ddy a ludukö asut; a kirut ta mo kurundyadi ko 'doket na Ḍun a nyo, kweja adi ṅo nagon a na'but, nagon tutulyöṅgu lepeṅ ko tetemakindya kune.

- ³ Nyena kogwon 'busan nagon Dun a 'doggi nan na, nan takindya ta adi, ti ta liŋ gelen gelen gwe ti yeyeju 'börik adi ta a ntu temejik lwölwöŋ nagon ta ködyö yeyeji na, ama ti ntu liŋ gelen gelen yeyeji 'börik ko töilyet lo lilik gwoso i temet na yupet nagon Dun a tindu ta liŋ gelen gelen na.
- ⁴ Mugun na ntu gwon ko swötön jore, a kilo swö- tön gwe ko kitajin ka'de ka'de.
- ⁵ Nyena köti sona, ma'di yi a ntu jore yi a mugun gelen ko Kristo i mugun, a yi tunaraki ko 'börik gwoso swötön ti mugun gelen.
- ⁶ Nyena yi a 'doka ko 'dokesi ka'de ka'de nagon Dun a gwelakin i 'busan nanyit kune, nyena ti yi kitari kitari se. A ko yi 'doka ko tukujö na kulyaet lo Dun, a ti yi agu tokuje gwoso i temet na yupet nagon a tiki yi na.
- ⁷ A ko yi 'doka ko kita, a ti yi agu kitani kita; a ko yi 'doka ko todindyö, a ti yi agu todindye.
- ⁸ A ko yi 'doka ko togo'yu na kulye ntu, a ti yi agu togo'yi togo'yu. Ko ntu logon narju ŋo kanyit ko kulye ntu, a ti nye tindi abur. Ko ntu logon a tiki a lo nerot, a ti lepeŋ kitani ko pusök. Ko ntu logon narakindya kulye ntu, a ti nye narakindye ko lyöŋön.
- ⁹ Ti nyarju gwe a na to'diri. Mane ta man ŋo narok, 'depakindye ta go i mogga na ŋo na'but.
- ¹⁰ Tunyare ta tunyar ko 'börik gwoso luŋasirik, mörji ta kugga kulye ntu lwölwöŋ nagon ta kugga 'börik.
- ¹¹ An ta ko gwon ta a yokia, kitani ta parik. Ti töilyet ka- su gwe ko pusök i kitakindya na Matat.
- ¹² Lyöŋi ta lyöŋön i yendu na ŋo ti Dun na popo. Yeŋe ta ŋoŋaddu i sasanya nasu. Kwakwaddi ta kwakwaddu perok liŋ.
- ¹³ Darji ta ŋo kasu ko ntu ti Dun logon yöŋö ŋo kilo. Dinikine ta wuju na kömu kasu midijik.
- ¹⁴ Luŋgi ta 'boriet ko Dun i ntu logon sasandu ta kilo; iŋkoi, luŋukindye ta se 'boriet, an ta ko lömbu ta se.
- ¹⁵ Morakindye ta i lyöŋön ko ntu lo- gon lyölyöŋi kilo, köti morakindye ta i delya ko ntu logon dedelya kilo.
- ¹⁶ Gwe ta ko yeyeet gelen kasu kiden. Ko bu'ya ta 'börik adi ta a temejik ta ti bulö morja ko ntu kana. An ta ko yeyeju ta 'börik adi ta a lokoŋ.
- ¹⁷ Ko ropakindya ta toron ko toron. Tirikuni ta ŋo na'but nagon ntu liŋ pupur kune.
- ¹⁸ Ko bubulö, i ŋo liŋ nagon gwon kasu i swöt kine, gwolone ta taliŋ ko ntu liŋ.

¹⁹ Julin kwe lo nyanyara, an ta ko ropa- kindya ta toron, kölumbö kölöki ta, ti Dun lo ropaki. Kogwon a wurö adi, Nan Matat a kulya adi, Kine a kulya kwe i ropakindya, nan 'diri mo roropa- kin.

²⁰ Ama ko miriku ilot gwon ko magor, tiki lepeñ kinyo ti nyesi, ko lepeñ ko kure, tiki pionj ti möji; kogwon ko do kondya sona a do mo tindi kwe nanyit i yu gwoso njuto logon a yunaki kuk na nyonyoran kanyit i kwe.

²¹ Ko kölökin ta toron i te'ya na ta, ama kitani ta ko 'busan anyen te'ya toron.

Roma 13

¹ Ti njutu liñ gelenj gelenj twöji kasarak logon sarju se kulo, kogwon kido saret liñ po ko Dun, injkoi, kasarak logon kata kulo Dun lo tindu le- peñat.

² Nyenagon ko njuto logon a renya kido saret, lepeñ renya njo nagon Dun a sarkin na, a se lo renya kulo mo jakindye 'börik riñet.

³ Kogwon njutu lo kondya 'bura kulo ködyö ti kujönö kasarak, ama se lo kondya njo narok kulo kukujönö kasarak. Do ködyö nyanyar gwon ti kujönö kasaranit le? Nyena kondi njo na'but a lepeñ mo purje do,

⁴ kogwon lepeñ a kakitanit lo Dun i kitakindya na do njo nagon a na'but konut. Ama ko do a kondya toron a do kujönöni kujönö lepeñ, kogwon mogga nanyit na bandu 'bayin a njo kana. Lepeñ a kakitanit lo Dun i 'duñökindyö na woran na Dun i njutu lo kondya arabat kilo.

⁵ Nyena- gon ti ta agu twöji twöju, 'bayin kogwon ta kujönö woran na Dun ka'de, ama köti kogwon töilyet kasu deden adi ta kondya njo na'but.

⁶ Dina köti a kwe nagon ta robbi usur, kogwon kasarak a kakitak ti Dun a njina gwe a kita nase.

⁷ Nyenagon ropakindye ta lepeñat liñ njo nagon 'de'dekarikin kasu kine; ropaki ta usur i njutu lo pependya usur kulo, ropaki ta usur lo toro'bo kasu i njutu logon pependya usur lo toro'bo kulo, twöji ta njutu logon ta ködyö twötwö kulo, bu'ye ta njutu logon ta ködyö bubu kulo.

⁸ An ta ko gwon ta ko möri i nene njo nagon ta ködyö kokon na, ama tunj möri nagon ta ködyö gwon ko lepeñ na a tunyar ko 'börik, kogwon nye lo nyarju marate lonyit lo a temakindya i Saresi liñ.

⁹ Kogwon saresi logon tuggö adi, An do ko lubbö, An do ko tatuja njuto, An do ko koko'ya, An do ko be'ya, wat lele saret, se liñ a tomoraki i njilo kulyaet adi, Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot.

¹⁰ Nyarju ti torondya marate, nyena ko do a kanya- ranit, do a ka'depanit lo Saresi liñ.

11 Köti dene ta den adi saa aje jukin, dijit aje po nagon ta ködyö pupurwe'i i doto. Kogwon sonjinana yi gwe nyona ko lwökö lwölwön na yubbe yi a kokwe nu.

12 Tukwaje aje 'baka. kak gwe nyona ko waran. Nyena ti yi rusundye ta kaño konesi ti mudwe, ko ti yi jupukindye ta tito möriesi logon a ti parara.

13 Ti yi wöröni ta 'bura gwoso ntu lo wörö i tuparan, 'bayin i to'betan, kode i meran, kode i tolup, kode i kondya na njo nagon a wuya kana, kode i mörö, kode i yulön.

14 Ama jupukindye ta Matat Yesu Kristo a tito kasu möriesi; an ta ko yeyeju ta i toyimönöju na 'dekesi ti mugunya kasu ti na kak.

Roma 14

1 Wuji ta ntu logon a lomunyan i yupet nanyit, ama an ta ko rerenya ta ko lepeñ i kulya ti yeyeesi dyadyalesi.

2 Miret mana. lele ntu gwon ko yupet i nyesu na njo liñ, ama ntu logon a lomunyan i yupet lo nyesu 'dötilön ka'de.

3 Ti ntu logon nyesu njo liñ lo gwe ti laundya ntu logon ti nyesu kine njo liñ lo; a ti nye logon ti nyesu njo liñ lo gwe ti 'duñö- kindyö ntu kulya narok logon nyenyestu njo liñ lo, kogwon Dun a wu lepeñ.

4 Do a na logon 'duñö kulya ti kölipö- nit lo lele ntu? Kine a kulya ti matat lonyit logon a monye kita i 'duñö na kulya ti lepeñ, kode nye gwo'dan go kode nye a 'doro. Inkoi, lepeñ 'diri mo gwo'dan go kogwon Matat bubulö tindu lepeñ i gwo'dan go.

5 Nene miret köti mana. lele ntu yeyeju adi lele lor a lo'but lwölwön kulye perok, a lele yeyeji adi perok liñ gwon jojo. Ti ntu liñ gelen gelen denu- ndye 'bura kase i yeyeesi ko se yeyeju nyo.

6 Nye lo 'debba lor lo, lepeñ 'debba njilo lor anyen bu'ya Matat; a nye logon nyesu njo liñ lo köti nyesu anyen bu'ya Matat, kogwon nye titindu Dun tinate. Nye logon ti nyesu njo liñ lo köti ti nyesu anyen bu'ya Matat, kogwon nye titindu Dun tinate.

7 Kogwon lele likañ 'bayin logon gwolon gwoso i 'dekesi kanyit, köti lele likañ 'bayin logon twatwan gwoso i 'dekesi kanyit.

8 Ko yi gwon jörun yi gwon jörun a ti Matat, a ko yi twatwa a yi twatwane a ti Matat. Nyenagon ko yi gwon jörun kode twatwa yi gwon a ti Matat.

9 Dina a kwe nagon Kristo a twan a inge njen i twan, anyen nye böñö gwon a Matat lo ntu lo twatwa ko lo gwon jörun kilo.

- 10 Ama do njilo njuto, ko nyo nagon do 'duṅgö kulya ti luṅö- sur lo yubbö lo arabat? Kode do njilo njuto, ko nyo nagon do laundya luṅösur lo yubbö lo? Kogwon yi liṅ mo gwogwo'dan ko Ðun i komoṅ i 'duṅöki na putesi kaṅ ;
- 11 kogwon kulya ti Ðun na wurö kune tuggö adi, Nan Matat lo kulya adi, 'Diri 'diri gwoso na gwondi nan na, njutu liṅ mo rurugwuṅö köyö i komoṅ, iṅkoi, njutu liṅ mo ruruk adi nan a Ðun.
- 12 Nyenagon yi liṅ gelen gelen mo totokurukin kulya kaṅ ko Ðun i ko- moṅ.
- 13 Nyenagon ti yi köti gwe ti to'du- njökin kulya kaṅ a 'börik, kölumbö ti yi liliundye ta adi ti yi kwöṅ gwe ti kondya nene ṅo nagon tindu luṅaser lo yubbö lo i köpukö kode i 'doro.
- 14 Nan logon a lo Matat Yesu lo deden 'bura adi nene ṅo 'bayin ko mugun nanyit nagon jakindya njutu lut i kulya ti keru, ama tuṅ a naron i njuto logon yeyeju adi njina ṅo 'diri jakindya njuto lut i kulya ti keru.
- 15 Nyena ko kinyo logon do nyönyö lo körju yeyeesi ti luṅösur lo yubbö lo, kweja adi do ti wörö i nyarju kwöṅ. An do ko tikiṅ kinyo logon do nyönyö lo i to'doroju na njuto logon Kristo a twan kogwon kulya kanyit lo.
- 16 Nyena meddi 'bura an ṅo nagon do kokon ko töili lo'but kune gwon ti jamaji arabat.
- 17 Kogwon tumatyan na Ðun 'bayin a kulya ti nyesu kode möju, ama a kulya ti löti lo rigwo, ko taliṅ, se ko lyöṅön nagon Mulökötyo Loke lo tindu.
- 18 Duto lo kitakindya Kristo sona lo tulyöṅgu Ðun, a njutu pupurje lepeṅ.
- 19 Nyenagon ti yi kepoddi ta ṅo nagon tindu njutu i gwon taliṅ se ko ṅo nagon gweundya gwiliṅit lo njutu liṅ ki.
- 20 An ta ko körju ta kita na Ðun ko- gwon kulya ti kinyo. Kinyojin liṅ bubulö nyei, ama a naron ko lele njuto tindu lege i 'doro ko ṅo nagon nye nyönyö na.
- 21 Ködyö a na'but ko do teṅgu mugun i nyesu na lokore, kode i möju na binyo, kode i kondya na nene ṅo nagon tindu luṅösur lo yubbö lo i 'doro.
- 22 Ti yupet nagon do a yup adi kine ṅo a na'but i kona na, ti njina yupet gwe i kiden nasu ko Ðun. Duto logon kondya ṅo nagon nye a yup adi a na'but i kona lo gwe a kalyöṅi, ko ködyö töili lonyit a ko tuggö adi njina ṅo a naron ko Ðun i komoṅ.
- 23 Ama ko lepeṅ dyadya'yu i ṅo na nyö nye na, Ðun 'diri a 'duṅökin lepeṅ kulya narok kogwon nye a ko nyesu ko yupet. Ðo liṅ nagon a kona 'bak yupet kune a toron.

Roma 15

- 1** Yi logon a logo i yupet kulo agu ködyö ñaṅarakin se logon a lomunyak kulo i 'doggu na tomunyan nase. Yi ködyö ti yeyeju 'börik ka'de.
- 2** Kölumbö yi ködyö yeyeju luṅasirik lo yubbö kulo, anyen ñarakindya lepe- ñat i gwon 'bura ko i gweundya na se ki i yupet.
- 3** Kogwon Kristo köti a ko yeyeju mugun, ama gwoso na tugge kulya ti Dun na wurö kune adi, 'Dö- 'döyösi ti ṅutu logon 'dö'döju do kilo aje pokin köyö loki.
- 4** Kogwon kulya liṅ ti Dun na wurö köju 'beron kunu a wurö a todinesi kaṅ, anyen se böñö togo'yu yi anyen yi gwo'dan go i yendu na Dun.
- 5** Ti Dun logon tindu ṅutu i gwo'dan go ko a katogolonit lo, ti lepeṅ tindi ta i gwon ko yeyeet gelen ko 'börik i mirakindya na Kristo Yesu,
- 6** anyen ta böñö gwon ko töili gelen ko gworo gelen i pupurja na Dun Monye Matat likan Yesu Kristo.
- 7** Nyenagon towune ta ko 'börik gwoso nagon Kristo a wuji ta na, anyen Dun bubula.
- 8** Kogwon nan takindya ta adi Kristo a wora a kölipönit lo Yudayaki anyen kweja adi Dun a lo to'diri, kogwon nye a tutuṅökindyö ṅo nagon Dun köju a milyekin tindu merenyejin kunu,
- 9** a nye köti tindi ṅutu ti jurön i pupurja na Dun kogwon nye a won konyen ko lepeṅat, gwoso na tugge kulya ti Dun na wurö kune adi, Nyenagon nan de yuöggu do i kiden na jurön, a de yulukindye do puresi 'dindya karin kunök.
- 10** Köti adi, Ta ṅutu ti jurön, lyöñi ta lyöñön ko ṅutu kanyit i pirit na gelen.
- 11** Köti adi, Ta ṅutu ti jurön liṅ, pupurje ta Matat, ko ti gweyajin liṅ ti ṅutu pupurje lepeṅ.
- 12** A köti Yisaya iṅge kulya adi, Kene mo wiwilun i kokorite na Yisai, ṅilo a nye logon mo ṅikin i tuma- tyan ko ṅutu ti jurön; a se mo yendi lepeṅ.
- 13** Ti Dun logon yenet gwon ko lepeṅ lo tojoreji ta ko lyöñön liṅ se ko taliṅ liṅ kogwon yubbö nasu na lepeṅ, anyen yendu nasu na lepeṅ ṅöñöi a дума parik i riṅit na Mulökötyo Loke.
- 14** Luṅasirik kwe, nan ko mugun nio a den 'bura adi ta a jore ko 'busan, ko a jore ko denesi liṅ, a ta bulöni bulö todindyö 'börik.
- 15** Ama i na leta nan a wurökindyö ta ko topurwan anyen toyiyikindyö ta kune kulya, kogwon 'busan na nyarju nagon Dun a tikin nan na,
- 16** anyen nan gwon a kölipönit lo Kristo Yesu, anyen nan kita i swöt lo ṅutu ti jurön i tokukindyö na se Loṅe Lo'but lo Dun. Nan gwon gwoso koane anyen wukindya Dun ṅutu ti jurön a rubaṅga lo tulyöṅgu lepeṅ, ṅilo rubaṅga a tokela ko Mulökötyo Loke.

- 17 Nan logon a lo Kristo Yesu lo bubulö bu'ya mugun kogwon nan kitakindya Dun.
- 18 Nan kukujönö i jambu na kunie kulya, ama tuŋ nan jambu kulya nagon Kristo a kon köyö i mugun kune, anyen jondya ŋutu ti jurön i twöju na Dun. Nan tuŋ jambu ŋo nagon Kristo a kon köyö i mu- gun i kulyaesi ko i konesi,
- 19 i riŋit na kweyesi ko na sörösi, se ko i riŋit na Mulökötyo Loke. Nyenagon nan a tutu- ŋgö tokujö Loŋe Lo'but lo Kristo sulu- ja Yerusalema a loŋaddi tojo ko lluriko.
- 20 Nan ŋupi tindu tirikwet nio i tokuö- ddu na Loŋe Lo'but i piritön nagon ŋu- tu a ko nyuŋ yiŋ karin ti Kristo kunu, anyen nan gwon ti 'dukö i pipilesi logon lele ŋuto lo 'bokakindya kulo.
- 21 Ama nan kondya gwošo na tugge kulya ti Dun na wurö kune adi, Dutu logon 'beron a ko tokuki kulya kanyit kulo mo memet ki- ne kulya, a se logon a ko yiŋ kulya kanyit ku- lo mo kuru kurun kine kulya.
- 22 Ko ŋina kwe, ŋina kita a teŋ nan daŋin jore i tu i 'yö'yu na ta.
- 23 Ama soŋinana nan aje tutuŋökindyö kita i kune piritön, nyenagon kogwon nan gwon ko pušök kiŋajin jore i tu i med- dya na ta nu,
- 24 nan 'dek 'yölöddu ta i tu nio Sipania. A i mukök nagon nan aje lyönön i gwon ko ta ko diŋit a na'dit nu, a nan yendi adi ta mo ŋaŋarakin nan i jölö nio tojo nyu.
- 25 Ama i na diŋit na, nan lo tu Yerusalema jakindya ŋutu ti Dun ŋariet.
- 26 Kogwon ŋutu ti Make- donia se ko ti Akaya a ruggö gwegwe'ya 'dokesi anyen ŋaraki'e lomerika i kiden na ŋutu ti Dun lo gwon Yerusalema yu kulo.
- 27 Lepeŋat ko 'börik lo yeyeju kondya sona, iŋkoi, lepeŋat gwon ko möri i ŋarakindya na se. Kogwon ko Yudayaki a ŋarakindya ŋutu ti jurön ko kulya Dun, a ŋutu ti jurön köti ködyö ŋarakindye Yudayaki ko ŋo ti mugun.
- 28 Nyena ko nan aje tutuŋgö ŋina kita, a nan iŋge putukin lepeŋat kine ŋariesi, a nan mo iti Sipania, a 'yölöddi ta i tu nio nyu.
- 29 Nan a den adi ko nan a tu kasu ŋini, nan mo 'durö- kin ko 'boriet duma na po ko Kristo.
- 30 Böŋö nan mo'yu ta luŋasirik i karin ti Matat likanŋ Yesu Kristo, se ko i nyarju na po ko Mulökötyo Loke adi, Mörji ta parik i kwakwaddu na Dun i kulya kwe, gwoso nagon nan mömörji i kwakwaddu na,
- 31 anyen nan böŋö lwölwökö i ŋutu ti Yudaya logon 'bayin a kayupök kulo, ko anyen kita nio nagon nan konakin ŋutu ti Yerusa- lema na böŋö tulyönŋu ŋutu ti Dun.

32 Nyena ko Ðun 'de'dekan, nan mo tutu kasu ñini ko lyönön anyen yukan ko ta i pirit na geleñ.

33 Ti Ðun logon taliñ gwon ko lepeñ lo gwe kasu liñ. Amin.

Roma 16

1 Nan ñilo nyönyökökindyö ta kulya ti Poibe kiaser nikañ, nagon ñarakiindya i kanisa na gwon Kenkuria nu.

2 Wuni ta lepeñ 'bura i karin ti Matat, gwoso nagon ñutu ti Ðun ködyö kokondi na, ñaraki ta lepeñ i ño liñ nagon nye 'de'deggi kune, kogwon lepeñ a ñarakiindya ñutu jore ju nan köti.

3 Rombi ta Pisisika se ko Akwila logon a kita ko nan i pirit na geleñ ko Kristo Yesu i mugun kilo;

4 lepeñat a pakindya ru nase kogwon kulya kwe. Nan a lyönön ko se parik, ti gwon a nan ka'de lo lyönön, ama kanisajin liñ ti ñutu ti jurön köti a lyönön ko se.

5 Köti rombi ta ñutu logon momorja kase kadi i kwakwaddu a kanisa kilo. Rombi ta Epaineto ju lio lo nyanyara logon a lo kokwe i yubbö na Kristo i Asia yu lo.

6 Rombi ta Maria nagon a kitakiindya ta parik ñina.

7 Rombi ta Andaroniko se ko Yunia logon a ñutu kwe ti jur, logon yi köju a gwon ko se i kadi rereket kulo, lepeñat a kwön i kiden na luyökie, a inñe wuju Kristo köyö ñerot.

8 Rombi ta Ampuliato ju lio lo nyanyara ko Matat i mugun ñilo.

9 Rombi ta Urbano lo kita ko yi i pirit na geleñ ko Kristo i mugun, se ko Seta-kusa ju lio lo nyanyara lo.

10 Rombi ta Apele logon a kurwe a lo'but i kitakiindya na Kristo. Rombi ta ñutu lo gwon ko Aristobulo midi kilo.

11 Rombi ta Erodiona ñuto likañ lo jur ñilo. Rombi ta ñutu ti Matat lo gwon ko Narkiso midi kilo.

12 Rombi ta Turupaina se ko Turuposa nagon kita- kindya Matat kine. Rombi ta Persi ju nio na nyanyara nagon a kitakiindya Matat parik ñina.

13 Rombi ta Rupo ñuto lo'but bia parik lo Matat, se ko ñote nagon nan köti luñ a yañgo ñina.

14 Rombi ta Asunkrito, ko Pelegon, ko Erme, ko Patroba, ko Erma, se ko luñasirik kayupök lo gwon ko se kilo.

- 15 Rombi ta Pilologo, ko Yulia, ko Nereo se ko kiaser nanyit, ko Olumpa se ko ntu liŋ ti Dun lo gwon ko se kilo.
- 16 Rome ta ko 'börik ko 'bi'biyet nake. Ntu liŋ ti Kristo logon a momorja a kanisajin kulo roman ko ta.
- 17 Nan mo'yu ta luŋasirik, meddi ta 'bura i kulya ti ntu logon tindu ntu i kokoroja, a tulyaŋgi ntu, a todindye todinesi na gwon ka'de ti gwon gwoso nagon ta a wu kine. Gwe ta pajo ko lepeŋat,
- 18 kogwon ntu gwoso kilo 'bayin kitakindya Kristo Matat likaŋ, ama lepeŋat kita pelela kase. A lepeŋat mumulugge töilyet ti ntu logon 'bak kulya kulo ko jamesi lo paleleŋ se ko kulyaesi 'bu'busesi.
- 19 Twöju nasu na Kristo aje kuörö i ntu liŋ, nyena ko njina kwe nan a lyönön ko ta. Ama nan ködyö 'de'dekan adi ti ta gwe gwoso ntu lokaŋ i dendya na ŋo na'but, ama ti ta gwe gwoso lupudiet logon ti den kulya narok kilo.
- 20 A i diŋit a na'dit a Dun logon taliŋ gwon ko lepeŋ lo mo tindi ta i ryokakindya na Satani kak. Ti 'busan na Yesu Kristo Matat likaŋ gwe ko ta.
- 21 Timoteo logon yi kita i pirit na geleŋ lo roman ko ta. Köti ntu kwe ti jur logon a ko Lukio, ko Yasona se ko Sosipater roman ko ta.
- 22 Nan Tertio lo wurjö njina leta lo roman ko ta ko Matat i mugun.
- 23 Gayo logon a wuju nan a kömutöt, ko köti a wuju ntu liŋ lo momorja a kanisa kulo lepeŋ a roman ko ta. Erasito ka'delanit lo gurut ti köji se ko luŋaser likaŋ Kwarto roman ko ta.
- [24 Ti 'busan na Yesu Kristo Matat likaŋ gwe ko ta liŋ. Amin.]
- 25 Nyena ti bulet gwe ko Dun logon bubulö tindu ta i gwo'dan go i Loŋe Lo'but logon nan a jakin ta lo, iŋkoi, anyen gwo'dan go i todinesi nagon nan a tokukin ta i kulya ti Yesu Kristo kine. Dilo Loŋe Lo'but a ŋo nagon a lwön logon köju a 'beron 'dela adi mit,
- 26 ama sonjanana aje kweye koke, ko a tiki i dena ko jurön liŋ, anyen tindu ntu liŋ i yubbö ko i twöju. Kine kulya Dun lo yeŋ nyin lo sarakindya, a nebijin köti iŋge wurjö se.
- 27 Dun geleŋ logon a lokaŋ lo, ti bulet gwe ko lepeŋ kogwon Yesu Kristo nupi nupi! Amin.

1 Korinto

1 Korinto 1

- 1** Nan Paulo a luṅu ko 'deket na Dun anyen gwon a luyökie lo Kristo Yesu. Yi se ko luṅaser likañ Sosetene
- 2** a roman ko ta ṅutu ti Dun lo momorja Korinto a kanisa kilo. Dun a gelundya ta a ṅutu kanyit ko Kristo Yesu i mugun, morja ko ṅutu liṅ lo gwon i piritön liṅ lo 'dindya karin ti Matat likañ Yesu Kristo i kwakwaddu kilo. Lepen a Matat lose ko a likañ köti.
- 3** Yi roman ko ta adi, Ti 'busan se ko taliṅ na po ko Dun Baba likañ na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 4** Nan ṅupi titindu Dun tinate kogwon kulya kasu. Nan tindu lepen tinate kogwon lepen a tindu ta 'busan nanyit na nyarju ko Kristo Yesu i mugun.
- 5** Köti nan tindu Dun tinate kogwon nye a tukwöriendu ta ko Kristo i mugun i ṅo liṅ. Kweja adi kegga ta a kwörinikö i dendya na ṅo liṅ ko i tukundyö na se kaṅo,
- 6** kogwon tokoret nikanṅ i kulya ti Kristo rye a gwak kasu i gwilinjisi.
- 7** Nyena a ta gwe ti yaṅan i wuju na nene 'dokat nagon Dun a 'doggi ṅutu kanyit i töili, na mömöndi ta kweya na Matat likañ Yesu Kristo nu.
- 8** Lepen mo titin ta i gwo'dan go tojo ko 'dutet, anyen ta mo rye 'bak kulya i lor lo pori Matat likañ Yesu Kristo lu.
- 9** Dun logon a luṅundya ta i tojulin ko Duro lonyit Yesu Kristo Matat likañ lo, lepen a Dun lo yiyiniki i kondya na ṅo nagon nye a jambu adi nye kokon kune.
- 10** Nyena luṅasirik, nan mo'yu ta i karin ti Matat likañ Yesu Kristo, toruköki ta ko 'börik i ṅo na jam ta kine, anyen ta gwon ti korja ko 'börik. Gwe ta a ṅo gelen ko töili gelen ko yeyeet gelen.
- 11** Kogwon kulye ṅutu lo gwon ko Kuloe midi kulo a kwekindya nan adi ṅisa kata kasu kiden luṅasirik kwe.
- 12** Nan a yiṅ adi ta liṅ gelen gelen ṅadi kulya adi, Nan a lo Paulo, a lele kulyani adi, Nan a lo Apolo, a lele kulyani adi, Nan a lo Kepa, a lele kulyani adi, Nan a lo Kristo.
- 13** Kristo ṅona a kora le? Nan Paulo ṅona a 'bikiki i ködini na görö kogwon kulya kasu le? Ta ṅona a batisa i karin kwe ti Paulo le?
- 14** Tinate lo Dun kogwon nan a ko batiddya lele losu, ake nan batid- dya Krisipo se ko Gayo,
- 15** an lele ṅuto ködyö kulya adi ta aje batisa i karin kwe.

- 16 'Diri nan köti aje batiddya mede na Setepano, ama nan ti den ko nan n̄ona a batiddya lele n̄uto köti.
- 17 Kristo a ko sonyoddu nan i batiddya, ama lepeṅ a sonyoddu nan i tokuöddu na Lone Lo'but ko kulyaesi logon koke, ti gwon ko kulyaesi logon n̄o'ya ko koṅon na n̄utu ti na kak, an twan na Kristo i ködini na görö wora a n̄o kana.
- 18 Kogwon n̄utu logon kakaran kilo lalaun kulyaesi ti twan na Kristo i ködini na görö adi a n̄o na'böṅ, ama yi logon lwölwökö kulo kilo kulyaesi gwon kayañ a rinjit na Dun.
- 19 Kogwon a wurö adi, Nan Dun mo totalikin koṅon na n̄utu lokoṅ, a mo gubaddi kaṅo kurundyö na n̄utu logon deden kulya kilo.
- 20 Nyena n̄utu lokoṅ kuliya? Kato- dinök ti Saresi ti Mose kuliya? Kuliya n̄utu logon tokurukindyö kulya ko koṅon nase na n̄utu ti na diṅit ? Dun aje tin koṅon na na kak i meta a n̄o na'böṅ.
- 21 Kogwon Dun i koṅon nanyit a kon n̄utu ti na kak adi se ti bulö dendya lepeṅ ko koṅon nase, ama a lepeṅ mete a n̄o na'but i lwöggu na n̄utu lo yubbö kulo ko tokujö nikaṅ na n̄ilo Lone logon n̄utu met adi a n̄o na'böṅ lo.
- 22 Kogwon Yudayaki ga'yu meddya kweyesi sörösi, a Giriki ga'yi koṅon,
- 23 ama yi a tokujö kulya ti Kristo adi nye a 'bikiki i ködini na görö. Kine kulya a köpuggö Yudayaki, a n̄utu ti kulye jurön yeyeji adi kine kulya a n̄o na'böṅ,
- 24 ama n̄utu logon Dun a luṅ kilo, kode se a Yudayaki kode a n̄utu ti kulye jurön, lepeṅat deden adi Kristo a rinjit na Dun ko a koṅon na Dun.
- 25 Kogwon tu'böṅön na Dun a nakoṅ lwölwöṅ koṅon na n̄utu, a tomunyan na Dun gwe ko rinjit lwölwöṅ rinjit na n̄utu.
- 26 Nyena luṅasirik, yeyeji ta gwon nasu i diṅit nagon Dun köju a luṅgu ta nu. Ku'dik kasu a lokoṅ gwoso na yeyeji n̄utu ti na kak na, ku'dik kasu gwon a n̄utu ti rinjitön, ku'dik kasu gwon a n̄utu temejik lokukwön.
- 27 Ama Dun a wulundyö n̄o nagon n̄utu ti na kak a yeyeju adi a na'böṅ kune anyen toyujö kusik ti n̄utu lokoṅ, iṅkoi, nye a wulu- ndyö n̄o nagon n̄utu ti na kak yeyeju adi a namunyak kune anyen toyujö kusik ti n̄utu ti rinjitön.
- 28 Dun a wulundyö n̄o nagon n̄utu ti na kak yeyeju adi gwon 'bak 'bulit, lepeṅ a wulundyö n̄o nagon se lalaun kulya adi a n̄o kana kune, anyen tu'baka'yu n̄o nagon kata kune,
- 29 anyen lele n̄uto ködyö gwon ti bu'ya mugun ko Dun i komoṅ.
- 30 Dina a kita na Dun nagon ta gwon ko Kristo Yesu i mugun na. Dun a tindu Kristo i gwon a koṅon nikaṅ, nye a tindu yi gwon rigwo kanyit i komoṅ kogwon Kristo. Nye aje tindu yi i gwon a n̄utu kanyit loke, ko aje lwöggu yi. Kine n̄o liṅ Dun a kon ko Kristo i mugun.

³¹ Nyenagon gwoso nagon a jama i kulyaesi ti Dun lo wurö kulo adi, Ti nuto logon bubu'ya lo, ti nye bu'ye ko Matat i mugun.

1 Korinto 2

¹ Luṅasirik kwe, na tiri nan kasu ṅini i tokukindyö na ta na kulya lwönö ti Dun nu, nan a ko jambu ku- lyaesi logululök ti koṅon.

² Kogwon na gwondi yi ko ta nu, nan a wulundyö jambu kulya ti Yesu Kristo adi lepeṅ a 'bikiki i ködini na görö.

³ A nan gwe kasu kiden a lomunyan, böböndu ko kujönö a duma.

⁴ Nan a ko todindyö kode tokujö gwoso nuto lokeṅ i löpuggö na ta ko kulyaesi logon a ti koṅon, ama nan a kwekindya ta kulya gwak ti Mulökötyo Loke logon ko riṅit lo,

⁵ an yubbö nasu böṅö gwo'dan i koṅon na ntu ama gwo'dan i riṅit na Dun.

⁶ Ama 'diri yi jamakindya koṅon i kayupök logon aje kurundyö kulya kilo. Ama ṅina koṅon 'bayin a na na kak, kode a na kasarak ti na kak logon kakaran kilo.

⁷ Ama yi jambu kulya nakoṅ nagon a lwönö ti Dun kune; nuto a ko den ṅina koṅon. Dun aje yeyeju ṅina koṅon 'beron i ṅerot nagon kak a ko nyuṅ gweya nu, anyen jondya yi i pirit na minyo.

⁸ A kasarak ti na kak liṅ gwe a ko den ṅina koṅon. Ko se ködyö a den a se ködyö gwe a ko 'bikikin Matat lo minyo i ködini na görö.

⁹ Ama gwoso na wurörikin na adi, Dun aje tetenakin ntu lo nyanyar nye kulo ṅo nagon ntu köju a ko met, kode a ko yiṅ, a töilyet kase gwe a ko yeye ṅo gwoso kine.

¹⁰ Kine a ṅo nagon Dun a kwekin yi i riṅit na Mulökötyo lonyit, kogwon Mulökötyo yeyenga i ṅo liṅ ma'di tojo i kulya nagululök ti Dun.

¹¹ Duto a ṅa logon deden yeyeesi ti lele nuto? Tuṅ töili lo ṅilo nuto lo dendya ṅo na yeye nye na. Jojo köti nuto 'bayin logon deden yeyeesi ti Dun, ama Mulökötyo lo Dun ka'de logon deden ṅo na yeye Dun na.

¹² Nyena yi a ko wuju mulökötyo logon a koṅon na na kak; ama yi a wuju Mulökötyo logon po ko Dun yu, anyen yi böṅö deden ṅo liṅ nagon Dun aje 'doggi yi kana kune.

¹³ Yi jambu kine kulya ti gwon ko kulyaesi lokeṅ logon ntu ti na kak lo todindyö, ama ko kulyaesi logon Mulökötyo Loke lo todindyö kulo. Inkoṅ, yi nyönyökökindyö kulya ti Dun i ntu logon gwon ko Mulökötyo lo Dun kulo.

¹⁴ Duto kana lo na kak ti bulö wuju 'dokesi na po ko Mulökötyo lo Dun yu kune, kogwon lepeṅ met kine kulya a na'böṅ. Lepeṅ ti bulö kurundyö se kogwon nye 'bak Mulökötyo lo Dun lo tindu nye i lilija na kine kulya.

15 Duto lo gwon ko Mulökötyo Loke bubulö lilija ño liñ, ama lele ñuto 'bayin logon lilija kulya ti lepeñ.

16 Ko- gwon ña logon kukurun yeyeesi ti Matat anyen jujuja lepeñ? Ama yi gwon ko yeyeesi ti Kristo.

1 Korinto 3

1 Ama luñasirik, i nu diñit nan ti bulö jambu ko ta gwoso ta a ñutu logon gwon ko Mulökötyo Loke, ama nan aje jambu ko ta gwoso ta a ñutu kana ti na kak, iñkoi, ta gwon gwoso lupudiet ko Kristo i mugun.

2 Nan aje wowoja ta ko le 'bayin ko 'dilon , kogwon ta a ko nyuñ jukin i nyesu na kinyo; iñkoi, ma'di soñinana ta ti bulö,

3 ko- gwon ta nyuñ kebbu ño nagon mugunya kasu 'de'deggi kune. Kogwon na gwondi ta ko be'ya ko rerenyesi nu, ta ñona 'bayin kebbu 'dekesi kasu ti mugunya a gwolonje gwoso ñutu kana ti na kak le?

4 Kogwon na kulyari lele losu adi, Nan a lo Paulo, a lele kulyani adi, Nan a lo Apolo, ta ñona ti gwon a ñutu kana ti na kak le?

5 Nyena Apolo ñona a ña? A Paulo gwe a ña? Yi tuñ a kölipönök ti Dun a ta iñge yubbö lepeñ kogwon kulya kañ. Matat a wulökin yi kitajin kañ ka'de ka'de.

6 Nan lo 'yuddu, a Apolo lo popoggi, ama a Dun lo to'durje.

7 Nyenagon nye lo 'yuddu lo se ko kapopokanit lo 'bayin a nene ño, ama Dun a дума logon tindu ño liñ i 'durjö lo.

8 Tuka'de 'bayin i kiden na ka'yutunit se ko kapopokanit; Dun mo roropakin se liñ geleñ geleñ gwoso i kitajin na kon se kune.

9 Kogwon yi ñarju kita na Dun i pirit na geleñ, a ta gwe a melesen na Dun. A ta köti gwe a kadi nagon Dun 'du'duk na.

10 Nyenagon gwoso nagon Dun a wulökin nan i 'busan na nyarju nanyit na, a nan 'boggi pipilisi gwoso nan a bodo ka'dukönit, a lele ñuto lo 'dugge kata, ama ñutu liñ agu ködyö meddya 'bura ko se gweyundya ada i kilo pipilisi

11 Kogwon nutu ti bulö 'bogga kulye pipilisi ake logon aje 'boka kilo logon a Yesu Kristo lepeñ.

12 Ama ko ñutu a gweyundya kilo pipilisi ki ko dakap, kode ko pödö, kode ko ñurupö na gwörö go, kode ko kaden, kode ko döru, kode ko kuku,

13 a kitajin ti ñutu liñ geleñ geleñ mo kweyani kweya i lor lo 'dutet. Kogwon kimañ na ñilu lor molu na kweja, a ñinu kimañ mo na tembi ko kitajin a nyo nagon ñutu liñ geleñ geleñ a kon kune.

- 14** A ko kita nagon lele nuto a gwekin i kilo pipilisi na a pitundyö i kimaṅ, a lepeṅ mo wuji ropet.
- 15** Ama ko kita na lele nuto a nokan, a nye mo tine ryeju nene ṅo, ama lepeṅ ko mugun nanyit mo lwölwökö gwoso nagon nye tunyundyö kaṅo i kimaṅ na.
- 16** Inḱoi, ta ṅona ti den le adi, ta a kadi na Dun a Mulökötyö lo Dun gwoloṅe kasu i mugunya?
- 17** A ko lele nuto a körju kadi na Dun, a Dun mo köti körji lepeṅ. Kogwon kadi na Dun a nake, a ta ko 'börik kasu gwe a kadi nanyit.
- 18** Ti lele nuto gwe ti mumulugga mugun. Ko lele nuto kasu kiden yeyeju adi nye a loḱoṅ gwoso na yeyeji nuto ti na kak na, a ti nye worani a lu'böṅ anyen nye böṅö gwon a loḱoṅ.
- 19** Ko- gwon koṅon na na kak meta a tu'böṅön ko Dun i komoṅ. Kogwon a wurö adi, Dun mogga nuto loḱoṅ i mumulukesi kase,
- 20** a köti inḱe wurö adi, Matat deden adi yeyeesi ti nuto loḱoṅ 'bak 'bulit.
- 21** Nyena ti lele nuto ködyö gwe ti bu'ya mugun kogwon kulya ti nuto. Kogwon ṅo liṅ a kasu,
- 22** kode nye a Paulo, kode a Apolo, kode a Kepa, kode a na kak, kode a ru, kode a twan, kode a ṅo ti soṅinana, kode a ti molu, ṅo liṅ a kasu.
- 23** Ama ta a ti Kristo, a Kristo gwe a lo Dun.

1 Korinto 4

- 1** Nyena ta ködyö yeye yi adi yi a kölipönök ti Kristo. Dun aje wulun yi i tiju na lwönö kanyit ti Dun.
- 2** Ama katiyuk agu ködyö yiyiniki i kitajin kase.
- 3** Ama meta a ṅo na'dit köyö adi ta kode kulye nuto ködyö lilija kulya kwe, ma'di nan ko mugun nio ti lilija kulya kwe.
- 4** Kogwon nan ti den nene ṅo naron nagon nan a kon, ama ṅina ti kweja adi nan 'bak kulya. Ama Matat lo lilija kulya kwe.
- 5** Nyenagon ko lilija ta kulya ti lele nuto i ṅerot na nu diṅit, tojo ko Matat a po. Lepeṅ mo kwekweyun lwönö na gwon i mudwe kune i parara, inḱoi, lepeṅ mo kwekwe yeyeesi nagon nuto a 'de kase i töilyet kune. A kirut Dun mo pupurje nuto liṅ geleṅ geleṅ.
- 6** Nyena luṅasirik, nan aje löpukun kine kulya gwoso miret kayan ni yi ko Apolo kogwon kulya kasu, anyen ta böṅö denundya kayan adi ti ta gwe ti lwönö kulya ti Dun nagon a wurö kune, anyen lele losu böṅö gwon ti bu'ya mugun i kulya ti lele nuto a laundy lele.

- 7 Loju, nyo lo tindu do gwon ka'de lwölwön kulye ntu? Do a nyo konut nagon do a ko wu? A ko do a wu lepeñ, a nyo nagon do bu'ye mugun gwoso nye 'bayin a 'dokat?
- 8 Ta soñinana aje yimönö ko ño liñ, ta soñinana gwe a kwörinikö, ta tutumatyan, ma'di ködyö yi 'bayin. Inkoi, nan 'de'dekan ta tutumatyan 'diri anyen yi tutumatyan ko ta i pirit na geleñ!
- 9 Kogwon meta köyö gwoso na- gon Dun aje kwekindya yi luyökie gwoso ntu ti 'dutet. Yi gwon gwoso ntu logon a 'buruki i tatua i pirit nagon a terere anyen kwekweniarikin, kogwon yi gwon gwoso ño nagon kak 'bukuluñ didir, kweja adi a ño nagon malaikajin se ko ntu didir na.
- 10 Yi a lu'bönj kogwon kulya ti Kristo, ama ta a lokoñ ko Kristo i mugun! Yi a lomunyak, ama ta a logo! Ta a bula, ama yi a lawe!
- 11 Tojo ko na diñit yi gwon ko magor se ko kure; yi jupu kereketwat, yi 'bi'bitötu; yi 'bak pirit;
- 12 yi dadara parik i kita ko könisi kañ. Ko ntu a lömbu yi, a yi luñgi Dun anyen 'boroja lepeñat: a ko se a sasandu yi, a yi ñonji taliñ;
- 13 a ko ntu a momoroju yi, a yi waddi lepeñat ko kulyaesi lo'but. Dutu konakindya yi gwoso yi a korodo ti na kak, inkoi, tojo ko na diñit yi meta gwoso lut na 'buköji mu'diñ.
- 14 Nan 'bayin wurökindyö ta kine kulya anyen toyujö kusik kasu, ama anyen kukuju ta gwoso ñwajik kwe lonyanyara.
- 15 Ma'di ta ködyö gwon ko kanyömök alipan puök ko Kristo i mugun, ama ta ti gwon ko komonye jore. Kogwon nan lo yuñundyö ta ko Kristo Yesu i mugun kogwon tokujö nio na Lone Lo'but.
- 16 Nyenagon nan mo'yu ta, böñjö mirakindye ta nan.
- 17 Ko ñina kwe nan ñilo soso Timoteo kasu ñini. Lepeñ a ñuro lio lonyanyara ko yiyiniki ko Matat i mugun. Lepeñ mo totoyiyikin ta kulya ti gwiliñit lio ko Kristo i mugun ko nan gwolonñ ada, gwoso nagon nan todinikindye kanisajin liñ i piritön liñ ko se ködyö gwolonñ ada ko Kristo i mugun.
- 18 Kulye kasu yeyeju adi nan ködyö ti tu i 'yö'yu na ta, a se gwe a kabulak ti kusik.
- 19 Ama ko Matat 'de'dekan, nan ñilo mo tutu kasu ñini 'de'de; a nan mo denundyö kaño ko riñit konet na kilo kabulak ti kusik gwon ada, ti gwon a kulyaesi lo jam se kilo.
- 20 Kogwon tumatyan na Dun ti gwon a kulya na jajama, ama a kulya ti riñit konet.

21 Ta ṅona 'dek nyo? Ta 'dek adi ti nan iti kasu ṅini i 'bidyö na ta ko koli? Kode ti nan iti kasu ṅini ko nyarju ko töili lokoyok?

1 Korinto 5

1 'Diri ṅutu gwon i jambu adi tolup kata kasu kiden; ṅina tolup a naron ma'di lwölwöṅ ṅo na kon paga- nojin na; adi ṅuto gwon ko narakwan na monye lonyit.

2 A kirut ta bu'ye 'börik ada? Kölumbö ta ködyö dede- lya, anyen ṅuto lo kondya ṅo gwoso ṅina lo ködyö riköji kaṅo kasu kiden.

3 Ma'di ködyö nan ko mugun nio 'bayin ṅini, ama köyö i töili yi gwon ko ta i pirit na gelen, a nan iṅge 'duṅökin putet

4 i karin ti Matat Yesu i ṅuto lo kondya ṅo gwoso ṅina lo, gwoso nagon nan 'diri kata ṅini. Na momorji ta nu, a töili lio gwe kasu ṅini, se ko riṅit na Matat likaṅ Yesu,

5 a ta ködyö putukindye ṅilo ṅuto ko Satani i riṅit anyen kökör mugun nanyit, anyen ködudwö nanyit böṅö lwölwökö i lor lo pori Matat lu.

6 Bu'ya nasu na kusik 'bayin a na'but. Ta a ko den le adi kape ku'dik toyujö wi'di liṅ?

7 Nyenagon 'bukörö ta kape logon a ṅoroko kilo kaṅo anyen ta böṅö gwon a ambata ludukötyo. Ta gwon gwoso ambata nagon 'bak kape nagon nyei i Pasaka; kogwon rorwe likaṅ lo Pasaka aje suluki, kilolon aje 'duṅö logon a Kristo.

8 Nyena ti yi kondi ta rorwe, 'bayin ko ambata nagon ko kape ṅoroko logon a ṅisa ko toron, ama ko ambata nagon 'bak kape, iṅkoi, ambata nagon a kelan se ko kulya 'diri.

9 I leta nagon nan aje wurökin ta nu, nan aje takin ta adi, an ta ko momorja ta ko ṅutu kalupök.

10 Nan 'bayin jambu adi ta ködyö paju ṅutu liṅ ti na kak logon a kalupök, kode logon a kagomak, kode a karyakak, kode a kakwakwasak ti nyömuejin; ko ködyö nan a jambu adi ta ködyö paju lepeṅat, a ta ködyö wuddye wuddya i na kak asut.

11 Ama kulya na wur nan kunu kweja adi, ta ködyö ti morja ko lele ṅuto logon luṅgu mugun a luṅaser lo yubbö ko nye a kalupönit, kode a kagomanit, kode a kakwakwasanit lo nyömuejin, kode a kamomoronit, kode a kamere, kode a karyakanit. An ta ko si'da ta ma'di i nyesu ko ṅuto gwoso ṅilo i pirit na gelen.

12 Kulya kwe a nyo i 'duṅö na kulya ti ṅutu ti kaṅo? Ama ta a ka'duṅök ti ṅutu lo gwon i momoret na kayupök.

13 Dun lepeṅ a ka'duṅönit lo kulya ti ṅutu lo gwon kaṅo kilo. Nyena riköddi ta ṅuto loron kaṅo kasu kiden.

1 Korinto 6

1 Ko lele losu gwon ko kulya ko luṅaser lo yubbö lo, kwe nanyit ṅona ti yu i joṅga na lepeṅ i putet ko paganojin i komoṅ le? Ko nyo lepeṅ ti joṅ i komoṅ na ṅutu ti Dun?

2 Ta a ko den adi ṅutu ti Dun mo lo 'duṅgö kulya ti ṅutu ti na kak le? A kirut ko ta molu lo 'duṅgö kulya ti na kak, a ta ṅona ti jukin i lilija na kulya na'di'dik le?

3 Ta a ko den adi yi molu lo 'duṅgö kulya ti malaikajin le? A bia parik yi ṅona ti bulö 'duṅgö kulya ti lo gwiliṅit le?

4 A ko kulya gwoso kine a pukun, ta ṅona jojoṅ i tetena ko ṅutu logon kanisa ti twö se kulo le?

5 Nan wurjö kine kulya anyen toyujö kusik kasu. 'Diri gwak ṅuto gelen lokon ṅona 'bayin kwöṅ kasu kiden logon bubulö tetendya kulya i kiden na luṅasirik kayupök le?

6 A kölumbö luṅaser joṅgi luṅaser i putet, ma'di tojo i komoṅ na ṅutu logon a ko yubbö kilo.

7 Toyek nasu i putet ṅona ti kwekin- dya adi ta a 'doro i yupet le? Bia parik ta ṅona ti ṅoṅga ko ta konaki arabat le? Bia parik ta ṅona ti ṅoṅga ko ṅutu a mumulugga ta le?

8 Kölumbö a ta ko mugunya kasu konakindye 'börik arabat a mumulugge 'börik, ta logon a luṅasirik kayupök gwak.

9 Ta a ko den le adi katoronyak mo ti gwon a ṅutu ti tumatyan na Dun le? Ko kakalakindya ta 'börik; kweja adi kawutejin, kode kakwakwasak ti nyömuejin, kode kalu- pejin, kode ṅutu lyan logon dodototu ko 'börik,

10 kode kolak, kode kago- mak, kode kamerak, kode kamomorok, se ko karyakak, ṅutu gwoso kilo mo ti gwon a ṅutu ti tumatyan na Dun.

11 Kulye kasu köju gwoso kilo ṅutu, ama ta aje lalai, ta aje tokela a ṅutu ti Dun, ta aje tiki i gwon a lo rigwo ko Dun i komoṅ i karin ti Matat Yesu Kristo se ko i rinjit na Mulökötyo lo Dun likanṅ.

12 Kode ta kulya adi, Yi a lui i ko- ndya na ṅo liṅ. Inṅkoi, yi 'diri a lui, ama ṅo liṅ ti ṅarakindya. Nan a luitöt i kondya na ṅo liṅ, ama nan ti 'bön gwon a 'dupiet lo nene ṅo.

13 Ta köti kulya adi, Kinyo a lo pele, a pele gwe a na kinyo. Inṅkoi, ama Dun mo tutu- 'baka se liṅ. Mugun na ṅuto 'bayin gweki a na wutön, ama a na Matat, a Matat gwe a monye lo mugun na ṅuto.

- 14 Dun a tonjju Matat i twan; lepeṅ ko riṅit nanyit mo köti totonji yi i twan.
- 15 Ta ti den le adi mugunya kasu a swötön ti mugun na Kristo? Ti nan 'dumundye swöt lo mugun na Kristo anyen gwon a mugun geleṅ ko kawute le? 'Bayin kwöṅ.
- 16 Ta a ko den le adi ko ṅuto logon a morja ko kawute lo, ṅilo ṅuto a wora a mugun geleṅ ko lepeṅ ? Kogwon a tukö i kulya ti Dun na wurö kune adi, Se liṅ murek mo gwon a mugun geleṅ.
- 17 Ama ko ṅuto a tomorakindya töili lonyit ko Matat, a se gwe a ṅo geleṅ i Mulökötyo Loke.
- 18 Paji ta towutön. Kunie toronjin liṅ nagon ṅutu kökon kune ti bulö mogga mugunya kase, ama ṅuto logon kondya towutön lo, lepeṅ torondya mugun nanyit.
- 19 Ta a ko den le adi, mugunya kasu a kadi na Mulökötyo Loke lo gwon kasu i mugunya, logon Dun a tikiṅ ta lo le? Ta 'bayin gwon a 'börik ko mugunya kasu ama ta a ti Dun.
- 20 Lepeṅ a gwörun ta ko ropet duma, nyena bu'ye ta Dun kasu i mugunya.

1 Korinto 7

- 1 Nyena nan ṅilo waddu kulya kasu na wur ta kine. A na'but ko ṅuto lalet ködyö ti 'bo'yu ṅuto nakwan,
- 2 ama kogwon ṅutu jore towutön parik na, ti ṅutu lyan liṅ geleṅ geleṅ ti ṅadi gwe ko nakwan nanyit, ko ti ṅutu wate liṅ geleṅ geleṅ ti ṅadi gwe ko lalet lonyit.
- 3 Ti lalet ködyö rukökindye nakwan mugun nanyit i kondya na kita nanyit na ṅuto lalet. Köti ti nakwan rukökindye lalet mugun nanyit gwoso i kita nanyit na ṅuto nakwan.
- 4 Kogwon mugun na nakwan ti gwon i riṅit nanyit, ama gwon i riṅit na lalet. Köti mugun na lalet ti gwon i riṅit nanyit, ama gwon i riṅit na nakwan.
- 5 An ta ko torenyakin ta ko 'börik, ake ko ta kiyaṅ a torukökin i jonga na nene diṅit i kwakwaddu, ama i mukök a ta köti morji morja. Nan kulya sona an Satani tem ta, kogwon ta a lomunyak i kulya ti 'dekesi kasu ti mugunya.
- 6 Nan a rukökin ta adi a na'but, ama nan a ko tindu ta saret.
- 7 Nan ködyö 'de'dekan ṅutu liṅ gwon gwoso nan lepeṅ ko mugun nio, ama Dun 'dogga ṅutu ko 'dokesi ka'de ka'de, kulye totoyem, a kulye tine toyem.
- 8 Nan kulya ko ṅutu logon a ko yemba se ko karu'bejin adi, ködyö a na'but kase ko se yeṅon gwon ka'de gwoso nio na.

- ⁹ Ama ko lepenjat ti bulö tenngu 'dekesi kase ti mugunya, a ti se ködyö yembi yemba. Kogwon yemba a na'but lwölwön tomie ko 'dekesi ti mugun.
- ¹⁰ Nan sarju ntu logon aje yemba kilo, 'bayin a nan lo sarju ama a Matat lo sarju, adi, nakwan nagon aje yema na ködyö ti bulö yandu lalet lonyit,
- ¹¹ ama ko nye a yandu lalet lonyit, a ti nye gwe ti yema ko lele ntu, bia ti nye köti morundye ko lalet lonyit ni. Ti lalet lonyit ködyö gwe ti yandu nakwan nanyit.
- ¹² Dilo a nan lo jambu lege Matat, nan kulya ko kulye ntu kilo adi, ko lele lunaser lo yubbö lo gwon ko nakwan nagon 'bayin a kayupönit, ko njina nakwan a ruk si'da ko lepenj, a ti lalet gwe ti yandu lepenj.
- ¹³ A ko nene nakwan gwon ko lalet logon 'bayin a kayupönit, ko njilo ntu a ruk si'da ko lepenj, a ti nakwan gwe ti yandu lepenj.
- ¹⁴ Kogwon lalet logon 'bayin a kayupönit lo aje gelwe a lo Dun kogwon nakwan nanyit, a nakwan nagon 'bayin a kayupönit na inge gelwe a na Dun kogwon lalet lonyit, a ko ködyö 'bayin sona a njwajik kasu ködyö gwe a paganojin, ama ko njina kwe se gwe a ti Dun.
- ¹⁵ Ama ko lalet kode nakwan nagon a ko yubbö na 'de'dekan tu a ti nye iti. Lunaser lo yubbö kode kiaser na yubbö a ko ri'diki i kulya gwoso kine. Kogwon Dun a lun ta anyen si'da ko taliñ kasu i midijik.
- ¹⁶ Do nakwan, do den ada kode do njona mo lwölwök lalet ilot? Do lalet, do den ada kode do njona mo lwölwök nakwan inot?
- ¹⁷ Nyena ti ntu lin gelen gelen nadi ködyö yeje gwon gwoso na 'doggi Matat nye na, köti gwoso na gwondi nye i diñit na lungi Dun nye nu. Dilo a saret logon nan todinikin kanisajin lin.
- ¹⁸ Duto njona kata logon a tawero i diñit na lungi Dun nye nu le? A na'but, ti lepenj gwe ti muggö tawero nanyit. Duto njona kata logon a ko tawero i diñit na lungi Dun nye nu le? A na'but, ti nye gwe ti ga'yu tawero.
- ¹⁹ Kogwon ko ntu a tawero 'bayin a nene njo, köti ko ntu a ko tawero 'bayin a nene njo, ama njo gelen tun a 'debba na saresi ti Dun.
- ²⁰ Ti ntu lin gelen gelen nadi ködyö yeje gwon gwoso na gwondi nye i diñit na lungi Dun nye nyu.
- ²¹ Do njona a gwon a 'dupiet i diñit na lungi Dun do nu le? Kulya 'bayin, ko yeyeju, ama ko do gwon ko komon na'but i gwon a luitöt a ti do kondi sona.
- ²² Kogwon ntu logon a lunu ko Matat i mugun na gwondi nye a 'dupiet nu, a nye gwe a luitöt lo Matat. Sona köti, nye logon a lunu na gwondi nye a luitöt nu, a nye gwe a 'dupiet lo Kristo.
- ²³ Ta aje gwö- rwe ko ropet duma, an ta ko wora ta a 'dupi ti ntu.

- 24 Nyenagon luṅasirik, ta liṅ gelen gelen gwolonje ta ko Dun i gwiliṅit logon nye a luṅi ta kata lu.
- 25 Nan 'bak lele saret lo Matat i kulya ti ṅuto logon a ko yemba kode nagon a ko yema, ama nan tindu yeyeet nio gwoso nan a ṅuto logon Matat a yatakin logon jujukin yiniki.
- 26 Nan yeyeju adi a ṅo na'but ko ṅuto yeṅon gwon gwoso na gwondi nye na, ko- gwon delyaesi ti na diṅit.
- 27 Do aje yemba nakwan le? A na'but, ko do aje yemba an do ko ga'yu kölökindyö lepeṅ. Do a ko yemba le? A na'but, ko do a ko yemba an do ko ga'yu nakwan.
- 28 Ama ko do yeyemba, do a ko kondya toron ; a ko ṅuro 'diet 'dek yema, lepeṅ a ko kondya toron. Kölumbö ṅutu logon totoyem kulo mo gwon ko delyaesi ti na kak, ama nan 'dek lwökundyö ta i ṅo gwoso kine.
- 29 Luṅasirik kwe, nan kulya sona adi, diṅit gwe a nanjutut. Suluja sonjinana tojo ko ṅerot, ti ṅutu logon ko wate kilo ti gwe gwoso ṅutu logon 'bak wate;
- 30 ti se lo gwigwien kilo gwe gwoso logon ti gwien; ti ṅutu logon lyölyöṅi kilo gwe gwoso logon ti lyölyöṅi; ti ṅutu logon gwögwörundyö kilo gwe gwoso logon 'bak tito;
- 31 ti ṅutu logon kita ko ṅo ti na kak kulo ti se gwe gwo- so ṅutu logon a ko kitari se. Kogwon na kak se ko ṅo kanyit liṅ 'ba'bakaara.
- 32 Nan ködyö 'de'dekan ta gwon 'bak wiwinyesi. Duto logon a ko yemba lo tindu yeyeesi kanyit i kulya ti Matat ko nye tulyöṅgu Matat ada;
- 33 ama ṅuto logon a yemba lo tindu yeyeesi kanyit i kulya ti na kak ko nye tulyöṅ nakwan nanyit ada,
- 34 a lepeṅ dyadya'yi dya- dya'yu. Duto nagon a ko yema na kode kö'disityo tindu yeyeesi kase i kulya ti Matat ko se gwon a ṅutu kanyit ada i mugun ko i ködudwö. Ama ṅuto na- gon a yema na tindu yeyeesi kanyit i ṅo ti na kak ko nye tulyöṅ lalet lonyit ada.
- 35 Nan jambu kine kulya kogwon nan 'de'dekan ṅarakindya ta, 'bayin adi nan yöṅö ri'dikindya ta, kölumbö nan 'de'dekan ta kondya ṅo na rigwo ko a na'but, anyen ta tindu 'börik asut i kita- kindya na Matat 'bak dyadya'yu.
- 36 Ko lele ṅuto gwon ko 'diet nagon nye si'da ko lepeṅ ama 'bayin i gwiliṅit na toyem, a ko ṅilo ṅuto yeyeju adi 'dekesi kanyit ti mugun gwon pape parik, nyena ti lepeṅ kondi ṅo na 'deggi nye na; ti se toyeme toyem, ṅina 'bayin a toron.
- 37 Ama ko ṅilo ṅuto bubulö gwo'dan go kanyit i töili, a 'dekesi kanyit ti mugun gwe ti tomijö lepeṅ, a gwe ko riṅit tenet na se, kweja adi lepeṅ kondya 'bura ko nye a yeyeju adi ti nu ṅuro yeṅe gwon a 'diet nanyit gelen 'bak yema.

³⁸ Nyena nuto logon a yemba 'diet nanyit lo a kondya 'bura, ama nuto logon a ko yemba 'diet nanyit lo a kondya 'bura bia parik.

³⁹ Duto nakwan agu ködyö si'da ko lalet lonyit nagon lalet nyuŋ gwon jörun nu, ama ko lalet a twan, a njina nakwan gwe a luitöt i yema ko lele nuto logon nye 'de'dekan, ama tuŋ ko Matat i mugun.

⁴⁰ Ama nan ko mugun nio yeyeju adi lepeŋ ködyö gwon ko lyöŋön ko nye yeŋon gwon a karu'be ti yema. A nan köti yeyeji adi nan gwon ko Mulökötyo lo Dun.

1 Korinto 8

¹ Nan njilo waddu i kulya ti kinyojin logon wuki nyömuejin logon a njunyen kilo. Ta kulya adi, Yi liŋ gwon ko denesi. 'Diri a gwak. Dendya na kulya tindu nuto i bu'ya na mugun, ama nyarju gweyundya nuto ki.

² Ko lele nuto yeyeju adi nye deden kulya, lepeŋ nyuŋ ti den kulya gwoso nuto logon 'diri a lokoŋ.

³ Ama nuto logon nyanyar Dun lo, Dun deden lepeŋ.

⁴ Nyena i kulya ti nyesu na kinyojin lo wuki nyömuejin, yi deden adi nyömue 'diri ti gwon jörun, tuŋ yi dendya adi kulye njunyen 'bayin, ama Dun kata geleŋ.

⁵ Ma'di ködyö kulye ŋo kata ki yu ko kak ni logon ntu luŋ adi se a njunyen, ma'di kilo njunyen se ko kimak kata jore,

⁶ ama kayanŋ i swöt yi a yup adi Dun geleŋ kata, logon ŋo liŋ pipilu- ndya ko lepeŋ, logon yi gwon jörun anyen gwon a kanyit lo. Köti yi a yup adi Matat geleŋ kata logon a Yesu Kristo, logon ŋo liŋ a gweya i tomirian nanyit, a yi gwe jörun kanyit i mugun lo.

⁷ Ama 'bayin a ntu liŋ logon deden kine kulya, ama kulye kayupök kata ma'di tojo ko lo lor logon nyuŋ yeyeju nyömuejin adi a ŋo gwak. Nyena ko se nyesu kinyo, a se yeyeji adi njilo kinyo a wuki nyömue, a iŋge tolut se, kogwon töilyet kase denesi a lomunyak.

⁸ Kinyo tijonŋ yi ko Dun yu; ko yi a ko nyesu yi ti gwon a lorok ko lepeŋ i komonŋ, a ko yi a nyesu a yi tine gwon a lo'but.

⁹ Ama kunyar ta an 'buruki nasu köpu- ggö ntu lomunyak i yupet kilo.

¹⁰ Ama do logon a nuto lo deden kulya lo, ko lele nuto logon töili lonyit denet a lomunyan lo a met do i nyesu i kadi na nyömue, a njina njona ti narakin lepeŋ i nyesu na kinyo logon a wuki nyömue- jin 'bak kujönö le?

¹¹ Nyena dendya inot na kulya kökör nuto lomunyan i yupet, njilo a luŋaser ilot logon Kristo a twan kogwon kulya kanyit lo.

12 Nyena na torondi ta luṅösurök lo yubbö, a böñöddi töilyet kase denesi logon a lomunyak kulo nu, a ta torondi Kristo.

13 Nyenagon ko kinyo tindu luṅaser lio lo yubbö lo i 'doro, a nan mo köti tine nyesu lokore kwöñ, an nan to'doro'yu luṅaser lio.

1 Korinto 9

1 Nan 'bayin a luitöt le? Nan 'bayin a luyökïe le? Nan a ko met Matat likañ Yesu le? Ta ṅona 'bayin a kita nio ko Matat i mugun le?

2 Ma'di na- gon kulye ṅutu ti yeye adi nan a luyökïe, ama ta ko 'börik deden adi nan a luyökïe, kogwon yubbö nasu kwekindya 'diri adi nan a luyökïe ko Matat i mugun.

3 Dilo a waset liö i ṅutu logon lilija kulya kwe kilo.

4 Yi luyökïe ṅona a ko 'buruki i nyesu ko i möju le?

5 Yi ṅona a ko 'buruki i wörö se ko kiasirik na yubbö kune a wate kañ, gwoso na kondi kulye luyökïe ko luṅasirik ti Matat se ko Kepa na le?

6 Ta 'dek adi ti yi ko Barna- ba ka'de lo kitani ko könisi kañ i ṅarakindya na 'börik le?

7 Lon asekerio logon kita a robbi mugun i ṅo liñ? Da logon a 'yuddu kaden ti binyo i luköbi a tine nyesu ludweki kase? Da logon a yuggu yidin, a tine möju le kase?

8 Nan ṅona jambu kine kulya ko riñit na ṅuto le? Saresi ti Dun ṅona ti jambu jojo le?

9 Kogwon a wurö i Saresi ti Mose adi, Ti do gwe ti torja kutuk na dwöt an nyesu i diñit na ryokakindye nye do 'bolot na. Dun ṅona yeyeju dwönin ka'de?

10 Nye ṅona 'diri 'bayin jambu sona i kulya kañ le? Inkoi, kine kulya a wurö i kulya kañ, kogwon kakurunit kurju ko yenet, a kagwutönit lo 'bolot gwuddye ko yenet adi nye ṅaṅarundya kinyo.

11 Ko yi a wekindya nyomot ti Mulökötyo Loke kasu kiden, ṅina ṅona a ṅo дума le ko yi yendu ṅerja ṅo kasu ti mugun ?

12 Ko ta a 'burukindya kulye ṅutu i ṅerja na ṅo kasu ti mugun, a yi ṅona tine 'buruki bia parik i ṅarundya le? Ama yi a ko kitari nene na kine ṅo nagon a 'buruki yi kune, kölumbö yi ṅoṅoṅga ṅo liñ an yi tenḡu Lonḡe Lo'but lo Kristo i tu ṅerot.

13 Ta a ko den le adi ṅutu lo kita i diñit kwakwaset i Kadi na Dun kulo nyesu kinyo lo ṅinu kadi, a se lo kita i pirit 'yuret na rubaṅgajin kulo ṅarundye rubaṅgajin?

- 14 Matat köti a sarju sona adi, ɲutu lo tokujö Loɲe Lo'but kilo ködyö ryeju ɲariesi kase ti mugunya i Loɲe Lo'but.
- 15 Ama nan bu'ya mugun adi nan a ko kitari nene na kine ɲo nagon a 'buruki ɲutu lo tokujö Loɲe Lo'but kilo. Nan köti a ko wurjö kine kulya anyen kine ɲo tiki nan. Bia nan ködyö twa- twan! Ti lele ɲuto gwe ti jonɲa bu'ya nio na mugun adi a ɲo kana.
- 16 Ko nan tokujö Loɲe Lo'but a nan tine bu'ya mugun, kogwon saret lo ri'dikindya nan. Inkoi, gwon a delya köyö ko nan ti tokujö Loɲe Lo'but!
- 17 Ko nan ködyö lo wulundyö kondya ɲina kita a nan ködyö tikine ropet, ama nan a ko wulun mugun gwoso i 'dekesi kwe, ama ko- gwon Ðun lo wulundyö nan i kondya na ɲina kita.
- 18 A ko sona, ropet nio gwe a nyo? Ropet nio a tokujö na Loɲe Lo'but 'bak luɲɲu na ropet, kweja adi nan a ko luɲɲu ɲo nagon nan a 'buruki kune i Loɲe Lo'but.
- 19 Kogwon ma'di nan 'bayin a 'dupiet lo lele ɲuto, nan a tindu mugun a 'dupiet lo ɲutu liɲ anyen nan böɲö löpukundyö ɲutu jore.
- 20 Na gwondi nan ko Yudayaki kiden na, a nan kondi mugun a Yudayakityo anyen nan böɲö löpukundyö se. Lepeɲat gwon i mukök na Saresi ti Mose, a nan köti kondi mugun gwoso ɲuto lo gwon i mukök na kilo Saresi, ma'di nagon nan ko mugun nio 'bayin i mukök na kilo Saresi. Nan kondya 'sona anyen nan böɲö löpukundyö lepeɲat lo gwon i mu- kök na kilo Saresi.
- 21 Ko nan 'dek löpukundyö lwaka logon 'bayin i Saresi ti Mose kulo, a nan kondi mugun gwoso nan 'bayin i kilo Saresi, ti gwon adi nan 'bayin gwon i saresi ti Ðun, kogwon nan 'diri gwon i mukök na saresi ti Kristo.
- 22 Ko nan 'dek löpukundyö ɲutu lomu- nyak, a nan köti kondi mugun a lomu- nyan. Nan a wora a ɲo liɲ a lo ɲutu liɲ ; nan kita i kikolin liɲ anyen nan böɲö lwöggu kulye kase.
- 23 Nan kondya kine ɲo liɲ kogwon kulya ti Loɲe Lo'but, anyen nan böɲö ɲarundya nye.
- 24 Ta deden adi i ɲutu lo wökön i biryeesi kulo se liɲ wöwökön, ama ɲuto geleɲ lo wuju 'dokat, 'bayin sona le? Nyena wöwökine ta anyen ta böɲö wuju 'dokat.
- 25 Ðutu liɲ logon mömörju i biryeesi kilo tetengu 'börik i ɲo liɲ. Lepeɲat kondya 'börik sona anyen wuju 'dokat nagon a loguya logon a ko- ropo logon mo ririɲön lo, ama yi kulo tetengu 'börik anyen wuju loguya logon ti riɲön kwöɲ.
- 26 Nyenagon nan lo wöwökön 'bayin i jöjönɲu. Nan gwoso kajo- kanit logon ti 'yako'yu;
- 27 nan jogga mugun nio anyen gwon a 'dupiet nio, anyen i mukök nagon nan a tokukindyö kulye ɲutu Loɲe Lo'but nu, an Ðun ko paju nan adi nan a ko kek.

1 Korinto 10

- 1** Luṅasirik, nan 'de'dekan ta deden adi, merenyejin kaṅ liṅ ti 'beron a mukö ko luru, a lepeṅat liṅ iṅge laṅaddu i Tör Nator,
- 2** a lepeṅat liṅ iṅge batisa i luru ko i tör lukata a kakepok ti Mose.
- 3** A se liṅ iṅge nyesu kinyo lo geleṅ logon po ki,
- 4** a lepeṅat liṅ iṅge möju pionṅ na geleṅ nagon po ki, kogwon lepeṅat möju i lurutat logon Dun lo tindu, logon köju a moraddu ko se lu. Dilo lurutat a Kristo.
- 5** Ma'di sona, Dun a ko lyöṅön ko lojore kase, a jore kase iṅge twatwa, a öpuö kase parasake i yöbu na sese.
- 6** Nyenagon kine kulya liṅ a pokin kayanṅ a kweyesi i tokujöndu na yi, an yi be'ya ṅo narok, gwoso na 'beyi se nu.
- 7** An ta ko kwakwaddu ta nyömue- jin gwoso kulye kase, gwoso na wuröri- kin nu adi, Dutu a si'daki kak i nyesu ko i möju, a ṅine ki i gwoja.
- 8** Ti yi gwe ti towutön gwoso na kondi kulye kase köju nu, a ṅutu alipan merya murek wot musala iṅge twatwa i lor geleṅ.
- 9** Ti yi gwe ti mörju Kristo, gwoso na kondi kulye kase nu, a munuö iṅge tatatu lepeṅat.
- 10** An ta ko wiwinya ta gwoso na wiwinyari kulye kase nu, a malaikatat Katatuanit iṅge tatu se.
- 11** Kine kulya liṅ a konaki lepeṅat a kweyesi, a iṅge wuröki kak i tokujöndu na yi, kogwon yi gwolonṅ i diṅit nagon 'dutet gwe nyona ko po.
- 12** Duto logon yeyeju adi nye gwo- gwo'dan go lo, ti nye meddi 'bura an nye 'doro.
- 13** Nene mörit 'bayin na pokin kasu lwölwöṅ na pokin i ṅutu liṅ. Dun yiyiniki i ṅo liṅ, a lepeṅ mo tine kölökin ta i tema lwölwöṅ riṅit nasu, ama lepeṅ mo kwekwekin ta kiko logon ta rwöddi kaṅo i ṅina mörit kata, anyen ta bubulö ṅoṅga.
- 14** Nyenagon ta julin kwe lo nyanyara kulo, paji ta kwakwaddu na nyömuejin logon a ṅunyen kilo.
- 15** Nan ṅilo jambu ko ta gwoso ṅutu lotolokok, nye- na lilije ta ko 'börik kulya na jam nan kune.
- 16** Kopo nagon yi mömöji na i diṅit nagon yi tindu Dun tinate i mu- kök na nyesu na rorwe nu, yi ṅona 'bayin ṅarundya rima ti Kristo le? A na pipindy e yi ambata nu, yi ṅona 'bayin ṅarundya mugun na Kristo le?

- 17 Kogwon ambata gelen kata, kweja adi a yi logon jore kilo gwe a mugun gelen, kogwon yi lij narju ambata gelen.
- 18 Yeyeji ta no na kon ntu ti Yisaraele. Se lo nyesu rubangajin kilo narundya no nagon wuki Dun i pirit 'yuret na rubangajin, ti gwon sona le?
- 19 A kirut nan jambu kulya nagon a ti nyo? Adi kinyo lo wuki nyömuejin a nene no le? Kode adi nyömue nona a nene no?
- 20 'Bayin, nan a ko jambu sona. Nan kulya adi, Rubangajin logon paganojin wuwukin kilo a ti mulökö lorok, 'bayin a ti Dun. Nan ti 'bön ta narju nene no ko mulökö lorok.
- 21 Ta ti bulö matundya i kopo na Matat ko köti i kopo na mulökö lorok. Ta ti bulö nyesu i misa na Matat ko köti i misa na mulökö lorok.
- 22 Yi nona 'de'dekan tindu Matat i yulon? Yi nona kata ko rinjit a duma lwölwön nanyit le?
- 23 Ta kulya adi, Yi a lui i kondya na no lij. Inkoi, yi 'diri a lui, ama no lij ti narakindya. Yi 'diri a lui, ama no lij ti gweyundya ntu ki.
- 24 Ti lele ntuto gwe ti ga'yu kulya kanyit, ama ti nye ga'yi kulya ti marate lonyit.
- 25 Ta bubulö gwörundyö no lij abur i pirit gwörit na lokore a nyesi se 'bak pipija kode a no na toron.
- 26 Kogwon kak na a na Matat se ko no lij na gwon i lukata nanyit kune.
- 27 Ko lele ntuto logon 'bayin a kayupönit a lungu ta i kinyo, ko ta 'de'dekan tu, nyesi ta no nagon a tiki kasu i komonj kune 'bak pipija kode a no na toron.
- 28 Ama ko lele ntuto a takindya ta adi, Dilo a kinyo logon a wuki nyömuejin, an ta ko nyö ta njilo kinyo, kogwon kulya ti ntuto lo takindya ta sona lo, se ko i kulya ti töili denet lo toron--
- 29 kwe- ja adi, ti gwon a töili ilot denet lo toron, ama a lo njilo ntuto lo tukökindyö do njilo. Kode do pija adi, Nyo nagon töililo lele ntuto denet lo toron tenju nan i gwon a luitöt i nyesu abur?
- 30 Ko nan a narundya njilo kinyo ko lyönjesi, a nyo nagon lele ntuto yuyuggö nan kogwon kinyo logon nan aje tindu Dun tinate kogwon nye lo?
- 31 Waset lio gwon sona adi, Kode ta nyenyesu, kode mömöju, kode kondya nyo, kondi ta no lij i bu'ya na Dun.
- 32 An ta ko kondya ta nene no nagon tuköpuggö Yudayaki, kode ntuto ti kulye jurön, kode kanisa na Dun.
- 33 Gwoso na mörji nan i tulyönju na ntuto lij i no lij nagon nan kokon kune. Nan ti yeyeju kulya kwe, ama nan yeyeju kulya ti ntuto lij anyen se bönjö lwölwökö.

1 Korinto 11

- 1 Mirakindye ta nan gwoso nagon nan mirakindye Kristo na.
- 2 Nan pupurja ta kogwon ta n̄upi yeye nan, a ta 'depakindye i saresi logon yeṅon a keru logon nan aje todinikin ta kilo.
- 3 Ama nan 'de'dekan ta deden adi Kristo a kwe lo n̄utu lyan liṅ, a lalet gwe a kwe lo nakwan nanyit, a Ɖun gwe a kwe lo Kristo.
- 4 Nyenagon ko lele n̄uto kwakwaddu kode tokujö ko kwe nanyit a mukö, lepeṅ laundy a kwe lonyit,
- 5 a ko nene n̄uto kwakwaddu kode toto- kujö ko kwe nanyit a ko mukö, lepeṅ laundy a kwe lonyit, lepeṅ gwon gwoso n̄uto nagon kwe a 'barinu.
- 6 A ko n̄uto nakwan ti muggö kwe nanyit a bia ti kupir kanyit 'duṅöni 'duṅö; ama ko kwe na n̄uto nakwan yuyu i 'duṅö kode i 'barindu na kupir kanyit, a ti lepeṅ ködyö muke muk kwe nanyit.
- 7 Ɖuto lalet ködyö ti muggö kwe nanyit, ko- gwon nye a gwuluet na Ɖun ko a bulet lonyit. Ama n̄uto nakwan a bulet na n̄uto lalet.
- 8 Kogwon n̄uto lalet a ko gweye i n̄uto nakwan, ama n̄uto nakwan a gweye i n̄uto lalet.
- 9 Kogwon lalet a ko gweki i kulya ti n̄uto nakwan, ama n̄uto nakwan a gweki i kulya ti n̄uto lalet.
- 10 Nyenagon kogwon kulya ti malaikajin, n̄uto nakwan ködyö gwon ko muket na kwe anyen kwekindya adi lepeṅ gwon i saret lo lalet.
- 11 Ama na gwondi yi ko Matat i mugun na, n̄uto nakwan ti gwon a nene n̄o 'bak n̄uto lalet, köti n̄uto lalet ti gwon a nene n̄o 'bak n̄uto nakwan.
- 12 Kogwon gwoso nagon n̄uto nakwan gweye i n̄uto lalet nu, sona köti n̄uto nakwan na yuṅundyö n̄uto lalet, ama n̄o liṅ po ko Ɖun yu.
- 13 Lilije ta ko 'börik, n̄ona a na'but ko n̄uto nakwan kwakwaddu Ɖun 'bak muggö kwe nanyit le?
- 14 Gwiliṅit lo n̄uto n̄ona ti todinikin ta adi ko n̄uto lalet gwon ko kupir a lojo lepeṅ lalawe, ti gwon sona le?
- 15 Ama ko n̄uto nakwan gwon ko kupir a lojo lepeṅ bubula, ti gwon sona le? Kogwon kupir kanyit lojo kulo a tiki lepeṅ a mukesi kanyit.
- 16 Ama ko lele n̄uto 'de'dekan rerenya i kine kulya, a ti nan kulyani adi, yi ko kanisajin ti Ɖun gwon 'bak lele keru i kulya ti kwakwaddu.
- 17 Ama na sarakindye nan ta na, nan ti purja ta, kogwon na momorundyö ta i pirit na geleṅ nu, ta körju 'börik ti gwon i n̄arakindya na 'börik.

- 18 Do togelen, nan a yiŋ adi ko ta a momorundya i pirit na gelen a kanisa a ta gwe i kokoroja na 'börik; a nan inŋe yup kine kulya a swöt.
- 19 ('Diri kunie koresi agu ködyö gwon kata kasu kiden anyen liliundya ntu ti to'diri.)
- 20 Ama ko ta a momorja i pirit na gelen, ta 'bayin nyesu Nyeit na Matat likan ;
- 21 kogwon na nye- si ta nu, ntu liŋ gelen gelen möröddu njerot i nyesu na kinyo lose, a kulye gwe ko magor, a kulye mere meran.
- 22 Ta 'bak midijik anyen ta nyesu ko möju kata le? Kode ta nŋona laundya kanisa na Dun, a toyuje kusik ti ntu lomerika lo gwon kasu kiden ? Ti nan ködyö jamaki ta nyo i kine kulya? Ti nan ködyö pupurje ta le? 'Bayin kwön, nan ti pupurja ta asut.
- 23 Kogwon saresi logon nan todinikin ta kilo nan a wu ko Matat, adi, i tukwa- je lo tiki'e Matat Yesu i tatua lu, lepen a 'dumundya ambata,
- 24 a tindi Dun tinate, a pipindye pipindya, a kulyani adi, Dina a mugun nio nagon a pipinyaki ta na. Kondi ta sona anyen yeyeori nan.
- 25 A i mukök na nyesu, a nye köti 'dumundye kopo, a kulyani adi, Dina a tomoret ludukötyo nagon tetena ko rima kwe anyen tomorja Dun ko ntu kanyit. Kondi ta sona temba i möju nasu anyen yeyeori nan.
- 26 Kogwon temba i diŋitan liŋ na nyesi ta nŋina ambata ko na möji ta i nŋina kopo nu, a ta tukökindye twan na Matat likan tojo ko nye a po. Nyesu na nŋina Nyeit ko do a kokwe a temba mugun
- 27 Nyena ko lele ntu a nyesu na ambata kode möju i nŋina kopo na Matat i kiko logon ti jukin, lepen a torondya mugun na Matat se ko rima kanyit.
- 28 Ti ntu agu ködyö teme tem mugun i njerot nagon nye nyesu nŋina ambata ko i möju i nŋina kopo.
- 29 Kogwon ntu logon nyesu ko möju 'bak timundya mugun na Matat likan lo, lepen nyöki- ndyö ko matakindya mugun 'duŋöki na putet.
- 30 Ko nŋina kwe jore kasu a lomunyak ko a gigilötu, a kulye inŋe twatwa.
- 31 Ama ko yi kiyan a lilija 'börik, a yi ködyö tine 'duŋöki putet;
- 32 ama Matat lo lilija kulya kan, a nye lo riŋge yi, anyen yi mo gwon ti 'duŋöki putet lora i pirit na gelen ko ntu ti na kak.
- 33 Nyenagon luŋasirik kwe lo yubbö, ko ta momorundya i nyesu na kinyo, tumöni ta tumön ko 'börik.
- 34 Ko ntu logon ko magor, a ti nye ködyö nyesi kanyit midi, an momorja nasu jakindya ta putet lora. Nyena ko nan a tu kasu nŋini a nan mo tu tetendi kunie kulya kine.

1 Korinto 12

- 1 Nyena luṅasirik kwe, nan ti 'bön ta dyadya'yu i kulya ti'dokesi ti Mulökötyo nagon 'dakarikin ntu kase i töilyet kune.
- 2 Ta deden adi, na gwondi ta köju a paganojin nu, a ta inṅe jiköji i kikolin ka'de ka'de i kwakwaddu na nyömuejin logon a mumutön.
- 3 Nyenagon nan 'de'dekan ta kukurun adi, lele ntu 'bayin logon Mulökötyo lo Dun lo tujambu lepeṅ adi, Ti Yesu lömöni lömö. Köti lele ntu 'bayin logon bubulö kulya adi, Yesu a Matat, ake ko Mulökötyo Loke lo tujambu lepeṅ.
- 4 Mulökötyo Loke katinunit kata geleṅ logon 'dogga ntu kase i töilyet ko 'dokesi ka'de ka'de.
- 5 Matat geleṅ lo kitaki ama i kikolin ka'de ka'de.
- 6 Dun geleṅ lo tokitaju kitajin ka'de ka'de ko ntu liṅ geleṅ geleṅ i mugunya.
- 7 Mulökötyo Loke a kweki ntu liṅ geleṅ geleṅ anyen se böṅö ryeju 'bulit.
- 8 Mulökötyo Loke titindu ntu i jambu a lokon, köti nye geleṅ titindu lele i jambu deden kulya.
- 9 Mulökötyo lo geleṅ lo titindu ntu i yubbö, a köti nye lo geleṅ lo tindi lele ntu riṅitön tolikesi ti ntu.
- 10 Mulökötyo lo geleṅ lo titindu ntu riṅit konet na sörosi, a tindi lele ntu riṅit i tuggö na kulya nagon Dun a jamakin lepeṅ, a tindi lele riṅit i gwulu'yu na mulökö ka'de ka'de, a tindi lele riṅit i rurutundya na kulya i kutuk na gwon ka'de, a tindi lele riṅit i nyönyöḡgu na kutusen na gwon ka'de.
- 11 Dilo a Mulökötyo lo geleṅ lo kikita i kine ṅo liṅ, a gwelakindye i ntu liṅ geleṅ geleṅ gwoso na 'deggi nye na.
- 12 Kogwon gwoso na gwondi mugun na ntu a ṅo geleṅ a köti gwe ko swötön jore na, ama kilo swötön liṅ ti mugun logon jore kilo a mugun geleṅ, nyena a Kristo köti gwe sona.
- 13 Kogwon yi liṅ kode Yudayaki, kode ntu ti kulye jurön, kode 'dupi, kode lui, yi a batisaki i ṅilo Mulökötyo lo geleṅ, a gwe a mugun geleṅ, a yi liṅ möji i ṅilo Mulökötyo lo geleṅ lo.
- 14 Mugun na ntu ti gwon ko swöt geleṅ ka'de, ama gwon ko swötön jore.
- 15 Ko ködyö mokot a kulya adi, Nan 'bayin a könin, kweja adi nan 'bayin a lo mugun. A ko sona, lepeṅ 'diri 'bayin a lo mugun le?
- 16 A ko ködyö swöt kulya adi, Nan 'bayin a koṅe, kweja adi nan 'bayin a lo mugun. A ko sona, lepeṅ 'diri 'bayin a lo mugun le?

- 17 A ko ködyö mugun liṅ na ṅuto gwon a koṅe, a nye ködyö yinḡe ada? A ko mugun liṅ ködyö gwon a swöt, a nye ködyö moji ada?
- 18 Ama Ðun a tindu swötön liṅ ka'de ka'de i mugun gwoso nagon nye 'de'deggi na.
- 19 A ko ködyö swötön liṅ gwon a swöt gelaṅ ka'de, a nye ködyö gwe a mugun ada?
- 20 Ama 'diri swötön jore kata, ama mugun a ṅo gelaṅ.
- 21 Nyenagon a koṅe tine bulö kulya ko könin adi, Nan ti 'böṅ do, kode köti a kwe tine kulya ko mokosi adi, Nan ti 'böṅ ta.
- 22 'Bayin sona, kölumbö kilo swötön logon meta a lomunyak kilo 'de'dekarikin parik i mugun.
- 23 Nyena swötön ti mugun logon yi yeye adi ti bula parik kilo yi kölumbö bubu se parik. A swötön ti mugun logon meta ti kwelen kilo kölumbö tokwelenyoni tokwelenyo bia parik,
- 24 ama swötön lo- gon kwekwelen kilo ti 'dekarikin to- kwelenyo. Ama Ðun a tetenakin mugun na ṅuto anyen swötön logon lalawe kulo böṅö bubula,
- 25 anyen mugun ködyö gwon ti kokoroja, ama anyen swötön liṅ ka'de ka'de ködyö gwon i tuṅarakin ko 'börik.
- 26 Ko lele swöt lo mugun mimien, a mugun liṅ mine mien, a ko lele swöt lo mugun a bula, a mugun liṅ lyöṅi lyöṅön.
- 27 Nyena ta a mugun na Kristo, a ta liṅ gelaṅ gelaṅ gwe a swötön ti mugun nanyit.
- 28 Nyena i kanisa, Ðun a tindu luyökäie a togelaṅ, a tomurek gwe a nebi- jin katokuök, a tomusala gwe a kato- dinök ti Kulyaet lo Ðun, a kirut gwe a kakonak ti sörosi, a gwe a ṅutu logon a tiki riṅitön tolikesi ti ṅutu, a gwe a se logon ṅarakinnya kulye ṅutu, a gwe a ṅutu logon bubulö meddya kitajin, a gwe a ṅutu logon jambu ko kutuk na gwon ka'de.
- 29 Lepeṅat liṅ a luyökäie le? 'Bayin. Lepeṅat liṅ a nebijin le? 'Bayin. Lepeṅat liṅ a katodinök le? 'Bayin. Lepeṅat liṅ kokondya ṅo sörosi le? 'Bayin.
- 30 Lepeṅat liṅ a 'doka ko riṅitön tolikesi le? 'Bayin. Lepeṅat liṅ jajambu ko kutusen na gwon ka'de le? 'Bayin. Lepeṅat liṅ ṅona bubulö nyö- nyöggu kine kutusen le? 'Bayin.
- 31 Nye- nagon be'yi ta 'dokesi nagon a ti ṅerot kune. Ama nan 'dek kwekindya ta kiko lo'but bia parik.

1 Korinto 13

- ¹ Ma'di ko nan jambu ko kutusen ti ntu kode ti malaikajin, ama ko nan 'bayin a kanyaranit, a nan gwe gwoso lunütöt lo wonon parik kode gwoso re na jujulö adi gwan gwan.
- ² A ko nan a 'doka ko rinjit tokuet, a nan kuru kurun kulya lwönö liñ se ko denesi liñ, köti ko nan gwon ko yupet nio liñ anyen tomijöddu merya. ama ko nan 'bayin a kanyaranit, a nan gwe 'bayin a nene no.
- ³ A ko nan a 'dogga ko no kwe liñ, a tindi mugun i 'yura a rubanga, ama ko nan 'bayin a kanyaranit, a nan tine ryö 'bulit kwön.
- ⁴ Nyarju noñonga diñit a najo a gwe a na'but ko ntu. Nyarju ti be'ya arabat, lepeñ ti pupurja mugun,
- ⁵ a gwe 'bayin a kaña. Nyarju ti kondya no nagon ti jukin i kona, lepeñ ti dendya mugun. Nyarju ti woran 'de'de, a tine kendya toronjin.
- ⁶ Nyarju ti lyönön ko no na- rok, ama lyölyönön ko kulya 'diri.
- ⁷ Nyarju 'doko no liñ, a yubbe no liñ, a yendi no liñ, a noñaddi no liñ.
- ⁸ Nyarju ti 'duddyö kwön. Ko tokujö kata, a mo 'bakani 'baka; a ko jambu ko kutusen nagon ka'de kata, a mo 'duddyö 'duddyö; a ko dendya na kulya kata, a mo liki likin.
- ⁹ Kogwon yi dendya a swöt kana, a yi tokuje gwoso nebijin a swöt kana,
- ¹⁰ ama ko no nagon 'buluñ na a pukun, a no nagon a swöt kana na mo liki likin.
- ¹¹ Na gwondi nan köju a lupudi nu, jamesi kwe a ti tolupudien, ko denesi kwe a ti tolupudien se ko ye- yeesi kwe a ti tolupudien. Soñinana nan gwe a ntu lo wora; nan aje kölökin konesi ti tolupudien.
- ¹² I na diñit yi meddya no liñ adi töyi töyi gwoso mandara nagon ti meddya 'bura, ama molu nu yi memet a lokomon. I na diñit na nan tuñ dendya a swöt kana, ama molu nu a nan mo dendi Dun 'buluñ, gwoso nagon Dun dendi nan 'buluñ na.
- ¹³ Do kata musala nagon yeyenon nupi; kweja adi yupet, ko yenet, se ko nyaret; ama nyaret nagon a duma na se liñ.

1 Korinto 14

- ¹ Kepoddi ta nyaret a kwe na no liñ ; ama köti be'yi ta 'dokesi na- gon Mulökötyo Loke 'doggi ntu kase i töilyet kune, kega i tukökindyö na kulya nagon Dun a jamakin ntu kune.
- ² Duto logon jambu ko kutuk nagon ka'de lo ti jambu ko ntu ama jambu ko Dun; kogwon ntu 'bayin logon kukurun kulya nagon nye jajam kune, ama lepeñ jambu kulya lwönö nagon Mulökötyo Loke lo yukakindya lepeñ.

- 3 Kudyakan nuto logon tuggö kulya nagon Dun a jamakin lepeṅ kune, jama-kindya ntu kilo kulyaesi anyen gweyu- ndya se ki, anyen togo'yu se, a sugge se.
- 4 Duto logon jambu ko kutuk nagon ka'de lo gweyundya mugun ki, ama nye logon tuggö kulya nagon Dun a jamakin lepeṅ kune gweyundya kanisa ki.
- 5 Nan ködyö 'de'dekan ta liṅ jambu ko kutusen na gwon ka'de, ama bia parik nan ködyö 'de'dekan ta tuggö kulya nagon Dun a jamakin ta kune. Duto logon tuggö kulya nagon Dun a jamakin lepeṅ kune a lwöṅ nuto lo jambu ko kutusen nagon ka'de lo, ake ko lele nuto kata logon nyönyöggü kulya na jam nye kune anyen gweyundya kanisa ki.
- 6 Nyenagon luṅasirik, ko nan a tu kasu ṅini a jambi ko kutusen nagon ka'de, a 'bulit gwe a nyo kasu? Tuṅ 'bulit kata ko nan jamakindya ta kulya nagon Dun a kwekin nan kune, kode dendya na kulya, kode i tuggö na kulya nagon Dun a yukakin nan kune, kode i todindyö na ta.
- 7 A ko tito na jujulö gwoso kili'ba ko tom nagon 'bak ru kune, ko nuto a ju'yö a 'bököri a ntu kuru ada ko lon köli lo julö?
- 8 A ko löri na gor a julö a 'bököri, a ntu dene ada adi se a luṅu i gor anyen tetendya 'börik ajo?
- 9 Köti jojo kasu. Ko ta jambu kulyaesi logon ntu ti kurun, ṅa logon bubulö dendya ko ta jambu nyo? Kogwon ta jamakindya kilo kulyaesi i köbuṅöt.
- 10 Gworolo kata jore i kak ni logon ka'de ka'de, ama lele geleṅ lose 'bayin logon ti kurwe.
- 11 Ama ko nan ti kurun gworo logon jajamarikin lo, kweja adi nuto lo jambu lo a lwakatyo köyö, a nan gwe a lwaka- tyo kanyit.
- 12 Köti gwon sona kasu; nyena kogwon ta gwon ko pusök i wuju na 'dokesi nagon Mulökötyo Loke 'do'doggi kune na, ga'yi ta bia parik 'dokesi nagon gweyundya kanisa ki.
- 13 Nyenagon ti nuto logon jambu ku- tuk nagon ka'de lo ködyö mulundye rinjit ko Dun, anyen nyönyöggi kulya na jam nye kune.
- 14 Kogwon ko nan kwakwaddu ko kutuk nagon ka'de, töili lio lo kwakwaddu ama denesi kwe 'bayin i kita.
- 15 A kirut gwe ada? Nan ködyö kwakwaddu ko töili lio, ama a nan köti ködyö kwakwaddi ko dendya na kulya i pirit na geleṅ. Nan ködyö yoyolo ko töili lio, ama a nan köti kö- dyö yoloni ko dendya na kulya i pirit na geleṅ.
- 16 A ko do tindu Dun tinate ko kutuk nagon ka'de, a nuto kana logon kata i momoret lo ko ködyö nye ti den ṅo nagon do jajam i tindu inot na tinate na, nye ṅona bubulö ruggö ada adi, Amin?

- 17 Ma'di ködyö tindu inot na Dun na tinate a na'but parik, ama lele nuto a ko gweye ki kwöñ.
- 18 Nan tindu Dun tinate kogwon nan bubulö jambu ko kutusen nagon ka'de bia parik lwölwöñ ta liñ;
- 19 ama ko nan gwon i momoret na kanisa i kwakwaddu, nan ködyö nyanyar jamundya kulyaesi mukanat logon po köyö i denesi anyen nan ködyö todindyö kulye nuto kilo, lwölwöñ rurutundya na kulyaesi alipan puök i kutuk nagon ka'de.
- 20 Lunjasirik, an ta ko gwon ta gwoso lupudiet i yeyeesi kasu ; gwe ta gwoso lupudiet i kulya ti njisa, ama gwe ta a nuto lo wora i yeyeesi kasu denesi.
- 21 A wurö i Saresi adi, Nan Matat lo kulya adi, Nan mo jajambu ko nuto ti njilo jur i kutusen ti nuto logon jambu kutusen nagon ka'de, injkoi, i kutusen ti lwaka, ma'di sona a lepenjat mo tine 'böñ yingga nan.
- 22 Nyena jambu ko kutusen nagon ka'de a kweyet nagon kweki nuto logon ti yubbö kilo, ti gwon i nuto logon a yubbö kilo, ama tuggö na kulya nagon Dun a jamakin nuto kune a kweyet nagon kwe- ki nuto logon a yubbö kilo, ti gwon i nuto logon a ko yubbö kilo.
- 23 A ko kanisa liñ a momorja i pirit na gelen, a nuto liñ poki i jambu ko kutusen nagon ka'de, a ko nuto kana kode logon 'bayin a kayupök kilo a lupö lukata, lepenjat njo- na ti kulya adi ta a mamala le ?
- 24 Ama ko nuto liñ gwon i tuggö na kulya nagon Dun a jamakin se kune, a ko nuto kana kode logon 'bayin a kayupönit lo a lupö lukata, a njo liñ na yin nye kune 'dorone kanyit i töili kwekindya adi nye a lyañan, a njo liñ tindi lepenj i dendya adi nye mo 'du'dunöki putet;
- 25 a lwönö na gwon kanyit i töili kune kweyani kweya, a nye 'dorone kak rupu i kwakwaddu na Dun, a kulyani adi, Dun 'diri gwon kasu kiden.
- 26 Lunjasirik, yi ködyö gwon ada? I diñit nagon ta a momorakindya i kwakwaddu nu, a lele yulundye köli, a lele todindyö todindyö, a lele kweji kulya nagon Dun a kwekin lepenj kune, a lele jambi ko kutuk nagon ka'de, kode a lele nyönyöggi nyönyöggu. Ama ti kine njo liñ konani kona anyen gweyundya kayupök ki.
- 27 A ko lele nuto jambu ko kutuk nagon ka'de, a ti nuto murek kode ti lwön musala ködyö jambi a kiyukan, a lele nuto agu ködyö nyönyöggi kulya na jama kune;
- 28 ama ko lele nuto 'bayin kata logon bubulö nyönyöggu, a bia ti nuto logon 'dek jambu ko kutuk nagon ka'de lo ködyö yinani taliñ, ama tunj ti lepenj jambi ko mugun se ko Dun.

- 29 Ti ntu murek kode musala logon a wuju kulya ko Dun kulo jambi jambu, a kulye kulo leri lilija kulya najama kune.
- 30 Ama ko Dun a kwekin nene no i ntuto lo si'da nyona lo, a ti nye logon jambu a kokwe lo yinani taliŋ.
- 31 Ta liŋ bubulö tuggö kulya nagon Dun a jamakin ta kune a kiyukan, anyen ntutu liŋ böhö didiniki ko anyen se liŋ gogolon.
- 32 Dutu logon 'dek tuggö kulya nagon Dun a jamakin se kune gwon ko rinŋit i no nagon a yukaki se kune,
- 33 kogwon Dun 'bayin a Dun logon a kadyadyanjanit ama a Dun lo taliŋ. A ko gwe gwoso i kanisajin liŋ ti Dun,
- 34 ntutu wate ködyö yinŋa taliŋ i momoresi ti kanisa kogwon se a ko 'buruki i jambu; ama ti se gwe i mukök gwoso na jambi Saresi na.
- 35 Ko se 'dek denundya kunie no, a ti se ködyö piŋe lyan kase, kase i midijik. Kogwon gwon a yu na kwe ko ntuto nakwan jambu i kiden na momoret na kanisa.
- 36 Kulyaet lo Dun nona suluja kasu le? Kode ta nona ka'de logon a tuköki njilo kulyaet ?
- 37 Ko lele ntuto a yeyeju adi Dun a jamakin lepeŋ kulya, kode Mulökötyo Loke lo yukakindya kanyit i töili, a ti nye dene den adi kulya nagon nan wurökin ta kine Matat lo sarakindya.
- 38 A ko nye ti titimba kine kulya adi se a gwak, a nye köti mo tine titima a lo Dun.
- 39 Nyenagon luŋasirik kwe, be'yi ta tuggö na kulya nagon Dun a jamakin ta kune, a ti ta gwe ti teŋgu ntutu i jambu ko kutusen nagon ka'de kune;
- 40 ama ti no liŋ ködyö konani kona 'bura jojo.

1 Korinto 15

- 1 Nyena luŋasirik, nan 'de'dekan toyiyikindyo ta kulya ti Loŋe Lo'but logon nan aje tokukin ta lo, logon ta aje wu lo, logon ta gwo'dan go kogwon nye lo.
- 2 Nyena a ta lwököni lwökö kogwon njilo loŋe ko ta ködyö a 'depakindya go i lkulya nagon nan a tokukin ta kine, a ko ködyö 'bayin sona, a ta yubbe ko kana.
- 3 Nan aje todinikin ta no duma togelenŋ nagon nan aje wu na, kweja adi, Kristo a twan kogwon toronjin kaŋ gwoso na wurörikin köju nu adi lepeŋ mo tatatua,
- 4 lepeŋ a nuka, a inŋe tonjiyu i twan i lor tomusala lonyit gwoso na wurörikin köju nu adi nye mo totonjiyu,

- ⁵ lepeṅ a pukökin ko Kepa, a kirut puköki ko ṅutu kanyit kajujumuk puök wot murek kulo.
- ⁶ A kirut lepeṅ puköki ko ṅutu kanyit kayupök lwölwöṅ miajin mukanat i dan gelen. (Kilo ṅutu jore kase nyuṅ gwon jörun, ama kulye kase a twatwa.)
- ⁷ A kirut lepeṅ puköki ko Yakobo, a kirut puköki ko luyökie liṅ.
- ⁸ A i 'dutet nase liṅ, a lepeṅ puköki köyö gwoso nan yoyope.
- ⁹ Kogwon nan a lo'dit lo luyökie liṅ, nan ti jukin luṅu a luyökie kogwon nan aje sasandu kanisa na Dun.
- ¹⁰ Ama Dun ko 'busan nanyit na nyarju a tindu nan i gwon gwoso na gwondi nan i na diṅit na, a 'busan nanyit na nyarju gwe a ko kita köyö a ṅo kana. Kölumbö nan a kita parik lwölwöṅ kulye liṅ, ma'di ködyö 'bayin a nan lo kita, ama a 'busan na nyarju na Dun na gwon köyö i mugun na nye na kita.
- ¹¹ Nyena kode a nan kode a lepeṅat, yi liṅ totokujö kine kulya, a ta lo yubbe.
- ¹² Nyena ko yi tokujö kine kulya adi Kristo a tonjiyu i twan, a ko nyo nagon kulye kasu kulya adi ṅutu ti tonjiyu i twan?
- ¹³ A ko ṅien i twan 'bayin, kweja adi Kristo a ko tonjiyu i twan;
- ¹⁴ a ko Kristo ködyö a ko tonjiyu i twan, kweja adi tokujö nikaṅ a ṅo kana, a ta yubbe ko kana.
- ¹⁵ Inṅkoi, a yi ködyö ryeni a katokorok 'burönök ti Dun, kogwon yi a tokorju adi Dun lo tonjiyu Kristo i twan. Kogwon ko ködyö ṅien na lo twatwa gwe 'bayin, kweja adi Dun a ko tonjiyu Kristo i twan.
- ¹⁶ Ko- gwon ko lo twatwa ti tonjiyu, a Kristo ködyö gwe a ko tonjiyu i twan.
- ¹⁷ A ko Kristo a ko tonjiyu, a yupet nasu ködyö gwe a ṅo kana, ta nyuṅ gwon i toronjin kasu.
- ¹⁸ Köti ko sona, se logon a doto ko Kristo i mugun kilo aje kakarju.
- ¹⁹ A ko ködyö ṅo na yen yi ko Kristo i mugun kune 'duddyö i lo gwiliṅit ka'de, a yi ködyö lo delyarikin parik lwölwöṅ ṅutu liṅ.
- ²⁰ Ama 'diri Kristo a tonjiyu i twan, lepeṅ a waṅet lo kokwe lo ṅutu lo twatwa.
- ²¹ Kogwon gwoso nagon ṅuto a jondya twan i na kak na, nyena köti a ṅuto jondi tonjiyu na lo twatwa i twan.
- ²² Nyena gwoso nagon ṅutu liṅ twatwa kogwon se a mugun gelen ko Adama na, sona köti a ṅutu liṅ mo toruöni toruö ko Kristo i mugun.
- ²³ Ama ṅutu liṅ gelen gelen gwon ko diṅitan kase. Kristo a tonjiyu a kokwe, a kirut gwe a ṅutu ti Kristo lo tonjiyuni i diṅit na pori nye molu nu.

- 24 A kirut 'dutet mo na pondi, i dijit nagon nye a nyökun kak gweyajin liŋ ti tumatyanjin, ko ti kidoni saresi, se ko ti rinjitön anyen se gwon 'bak rinjit, a nye nyökökindye Dun Monye tumatyan nanyit.
- 25 Ko- gwon Kristo agu ködyö tutumatyan tojo Ð un a tikin lepeŋ i ryokakindya na merok kanyit liŋ kak.
- 26 A miriku na 'dutet na- gon mo tetela na gwe a twan.
- 27 Kogwon a wurö adi, Ðun a tikin Kristo i ryoka- kindya na ŋo liŋ kak. Kogwon kulyaesi logon adi, Kristo a tiki i ryokakindya na ŋo liŋ kak kulo a ko 'dindya Ðun, kogwon Ðun lo tindu lepeŋ i ryoka- kindya na ŋo liŋ kak.
- 28 Ama ko ŋo liŋ aje nyökwe kak ko Ðuro i mokosi, a Ðuro ko mugun nanyit köti mo nyököjine kak i Ðun logon a tindu ŋo liŋ gwon ko lepeŋ i mokosi lo, anyen Ðun böŋö lo gwon geleŋ i ŋo liŋ.
- 29 Nyenagon kulye ŋutu kata logon a batisa i kulya ti lo twatwa. Nyo lepeŋat kondya sona? A ko 'diri lo twatwa ti tonjiyu i twan kwöŋ, a ko nyo nagon ŋutu babatisa i kulya kase?
- 30 Köti ko nyo nan gwon i kutuk na twan temba i saalan liŋ?
- 31 Luŋasirik, nan a milyeju kogwon lyöŋön nio ko ta ko Kristo Yesu Matat likan i mugun na, adi, 'Diri 'diri, nan rurumöki ko twan temba i perok liŋ!
- 32 A ko nan jambu gwoso ŋuto kana lo na kak, a 'bulit nio gwe a nyo ko nan a mörö ko gwuruŋin Epeso yu? A ko lo twatwa ti tonjiyu i twan, a ti yi nyesi ta, ko ti yi möji ta kogwon ko'bure yi twatwa.
- 33 An ta ko mumuluka ta. Ko tojulin ta ko ŋutu lorok an se ko kelara ta
- 34 Purwene ta, ti yeyeesi kasu yitwene a na'but, kö'yi ta torondya. Kulye kasu a ko den Ðun; nan jambu sona anyen kusik kasu yuyu.
- 35 Ama lele ŋuto bubulö pija adi, Ðutu lo twatwa ŋona mo totonjiyu ada? A se mo gwe ko mugunya nagon a nyo?
- 36 Do ŋilo ŋuto lu'böŋ! Nyomot logon do a wekin kak kulo ti bulö punun ki jörun ake ko se kiyaŋ a 'burön.
- 37 Do logon do a wekin kak kulo a nyomot kana, kode se a ti leyot kode se a ti kulye 'bulusin, do a ko wekin se kak gwoso i gweya nase nagon se mo pupunundye nu.
- 38 Ama Ðun lo tindu se nyomot geleŋ geleŋ i 'durundyö ki ko ko- ropo kase se ko kuku kase gwoso nagon nye 'de'dekan na, kweja adi nyomot liŋ 'durundyö gwoso i gweyarijin kase.
- 39 Kogwon ŋo liŋ lo gwon jörun kulo ti gwon ko mugunya jojo. Ðutu gwon ko gweyari lose lo mugun, a kijakwa gwe ko lose, a kwen gwe ko lose, a somot gwe ko lose.

- 40 Do ti ki gwon ko mugunya kase, köti ño ti kak gwon ko kase. Ama ño ti ki gwon ko minyo lose, a ño ti kak gwe ko lose.
- 41 Koloŋ gwon ko minyo lonyit, a yapa gwe ko minyo lonyit, a kaser gwe ko minyo lose ka'de, iŋkoi, ma'di kaser gwon ko minyojin kase ka'de ka'de.
- 42 Nyena tonjiyu na lo twatwa gwon sona. Do logon a weki kak gwoso nyomot kulo 'bu'burön, ama ño logon a tonjiyu kulo ti 'burön.
- 43 Lepeŋat a weki gwoso ño na lalawe, a iŋge tonjiyu gwoso ño na bubula. Lepeŋat a weki a lomunyak, a iŋge tonjiyu ko riŋit.
- 44 Lepeŋat a weki kak ko mugunya ti na kak, a iŋge tonjiyu ko mugunya ti jur lo gwon ki yu. Kogwon ko mugunya ti na kak kata, a mugunya ti jur lo gwon ki gwe kata köti.
- 45 A wurö adi, Adama ñuto lo kokwe lo a wora a ño lo gwon jörun; ama a Adama lo 'dutet lo worani a mulökötyo katoruönit.
- 46 Ama ti gwon a mugun na jur lo ki na gwon a na kokwe, ama mugun na na kak na gwon a na kokwe, a kirut i mukök gwe a mugun na jur lo ki.
- 47 Duto lo kokwe lo a lo na kak, lepeŋ gweye i lipo; a ñuto tomurek lo pondi ki yu.
- 48 Dutu logon a lipo kana kulo gwon gwoso ñuto logon gweye i lipo lo, a se logon a ti ki kulo gwe gwoso nye lo po ki yu lo.
- 49 Nyena gwoso na kelaji'e yi ko ñuto lo gweye i lipo lo, a yi mo köti kelajine ko ñuto lo po ki yu lo.
- 50 Luŋasirik, nan kulya sona adi, mugun ko rima ti bulö ñarundya tuma- tyan na Dun, köti ño na 'bu'burön na ti bulö ñarundya ño nagon ti 'burön.
- 51 Yiŋge ta, nan takindya ta kulya nagon a lwönö, adi yi liŋ mo ti twatwa, ama mugunya kaŋ liŋ mo lölopukö a gwe ka'de.
- 52 Yi mo lölopukö a gwe ka'de adi wulek gwoso mimi'digga na koŋe, i diŋit na kutari tore lo 'dutet nu. Kogwon tore mo kukuta, a lo twatwa mo tonjiyuni tonjiyu i twan, a gwe ko mugunya nagon ti 'burön, a yi liŋ mo löpuköni löpukö a gwe ka'de.
- 53 Kogwon ño na 'bu'burön na ködyö jupukindya ño nagon ti 'burön na, iŋkoi, ño nagon twatwan na ködyö jupukindya ño nagon ti twan na.
- 54 A ko ño na 'bu'burön na a jupukindya ño nagon ti 'burön na, kweja adi, ko ño na twatwan na a jupukindya ño nagon ti twan na, a kirut kulyaet lo wurö lo mo konani kona, adi, Twan a wilö adi mot, a iŋge tela asut.
- 55 Do twan, niya telet inot nagon do tete'yi na? Do twan, niya tomijö inot nagon do totomije na?

⁵⁶ Toron na tindu twan i tomijö na ntu, a toron ryeji rinjit nanyit i Saresi.

⁵⁷ Ama tinate lo Dun logon a tindu yi i te'ya lo kogwon Matat likan Yesu Kristo.

⁵⁸ Nyenagon luñasirik kwe lo nya- nyara kilo, gwo'de ta go, an ta ko tikin ta 'börik i dukaji kaño, kitakindye ta Matat nupi 'bak temet, kogwon ta deden adi dara nasu ti gwon a njo kana ko Matat i mugun.

1 Korinto 16

¹ Nyena nan takindya ta i kulya ti 'duma na gurut nagon naraki'e ntu ti Dun. Ta agu ködyö kondya gwoso nagon nan a sarakindye kanisajin na gwon Galatia yu kunu.

² Temba i lor lo Sabata lo Yudayaki i kotumalu nanyit, ta lin gelen gelen agu ködyö gelakindya kunie gurut a swöt, gwoso nagon ta a ryeji na, ko 'dele ta 'de 'bura, anyen ntu gwon ti 'dumundya gurut i dijit na 'durökindye nan nu.

³ Nyenagon ti ta wulundye ntu logon ta a yinikin; ko nan aje 'durökin kasu nini, a nan mo sonde lepenat Yerusalema yu jonga 'dokesi kasu se ko letajin nagon a toko- resi.

⁴ Ko ködyö meta a na'but köyö i tu, a se mo moraddi ko nan.

⁵ Nan mo tutu i 'yö'yu na ta i mukök nagon nan aje wöröji'e lo Makedonia nu, kogwon nan a tetendya wöröji'e lo Makedonia.

⁶ Kode nan mo mömö- nundyö kasu nini ko nene dijit, kode sisi'da ko ta melin 'bukuluñ, anyen ta narakindya nan i jölö nio ko nan tu da.

⁷ Kogwon nan ti 'bön mönundyö kasu nini ko dijit a na'dit i lwönöddu nio, ama nan yendu si'da ko ta ko dijit a najo, ko ködyö Matat a 'burukin nan.

⁸ Ama nan mo sisi'da ni Epeso tojo ko Pentekosta,

⁹ kogwon kötumit 'diri a naki nan a nagalan anyen kita tu nerot ko rinjit, a merok gwe jore.

¹⁰ Ko Timoteo a 'dur kasu nini, wuji ta lepen 'bura an nye gwon ko kujönö, kogwon lepen kitakindya Matat gwoso nan.

¹¹ Nyenagon ti lele ntu gwe ti laundya lepen. Ta ködyö nararakin lepen anyen jölö ko taliñ, anyen lepen yitwe bot köyö ni; kogwon nan gwon i yendu na lepen i po se ko luñasirik lo yubbö kulo.

¹² Nyena i kulya ti luñaser likan Apolo, nan a mamandu lepen parik anyen tu i 'yö'yu na ta se ko kulye luñasirik kulo, ama 'bayin i 'deket na- nyit i tu i na dijit, ama lepen mo tutu ko nye a ryö dijit na'but.

¹³ Gwe ta ko konyen na, gwo'de ta go i yupet nasu, gwe ta a purwat, gwe ta a logo.

- 14 Ti ŋo liŋ nagon ta kokon kine, kondi ta ko nyarju.
- 15 Nyena luŋasirik, ta a den Setepano se ko ŋutu lo gwon kanyit mede kulo, adi lepeŋat logon a ŋutu ti kokwe lo löpuggö töilyet Akaya yu. Lepeŋat a tindu 'börik i kitakindya na ŋutu ti Ðun.
- 16 Nyena nan mamandu ta adi ta ködyö twötwö ŋutu gwoso kilo, se ko ŋutu liŋ logon ŋarundya ŋina kita ko ŋiŋiret kulo.
- 17 Nan a lyöŋön ko po nase Setepano, ko Portunato, se ko Akaiko, kogwon lepeŋat aje sugga pusök nio nagon nan yöŋö meddi ta na;
- 18 kogwon lepeŋat a nyökundyö töili lio kak gwoso kasu kilo. Ta ködyö deden adi ŋutu gwo- so kilo a ŋutu lo'but.
- 19 Kanisajin na gwon i jur lo Asia kune roman ko ta. Akwila ko Pirisika se ko ŋutu logon momorja kase kadi i kwakwaddu kulo roman ko ta parik ko Matat i mugun.
- 20 Luŋasirik liŋ lo yubbö kulo roman ko ta. Rome ta ko 'börik ko 'bi'biyet nake.
- 21 Nan Paulo lo wurjö ŋina roman na 'dutet ko könin lio.
- 22 Ko lele ŋuto ti nyarju Matat likanŋ ti Ðun lömi löm lepeŋ. Marana tha! --kweja adi, Pondi Matat likanŋ!
- 23 Ti 'busan na Matat Yesu gwe ko ta.
- 24 Nan nyanyar ta liŋ k Kristo Yesu i mugun. Amin.

2 Korinto

2 Korinto 1

- 1** Nan Paulo a luyökie lo Kristo Yesu i 'deket na Ðun. Yi se ko luṅa- ser likañ Timoteo roman ko ta ṅutu ti Ðun lo momorja Korinto kilo, se ko ṅutu liṅ ti Ðun lo gwon Akaya yu 'bukuluṅ kulu.
- 2** Yi a roman ko ta adi, Ti 'busan se ko taliṅ na po ko Ðun Baba likañ na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 3** Ti Ðun Monye Matat likañ Yesu Kristo, logon a Monye yatakindya ko a Ðun logon tijaran i togo'yu na ṅutu lo, ti nye purani pura.
- 4** Lepeṅ totogo'yu yi i yöyöṅesi kaṅ liṅ, anyen yi böṅö bubu- lö togo'yu ṅutu lo gwon i kunie yöyöṅesi kulo ko togolesi nagon Ðun a togo'yi yi kune.
- 5** Gwoso nagon ṅoṅesi ti Kristo a baranyakindya jore kayaṅ na, nyena köti togolesi nagon Kristo a togo'yi yi kune a baranyakindya jore kayaṅ.
- 6** Ko yi a yöyöṅö, yi yöyöṅö anyen ta totogolo ko anyen ta lwölwökö; ko yi a togolo, yi togolo anyen ta totogolo na gwo'di'e ta go i ṅoṅesi nagon yi ṅoṅoṅ kune.
- 7** Yi a ko dwadwa'yu i yendu na ta; yi deden adi gwoso na ṅarundye ta ṅoṅesi kaṅ na, ta köti mo ṅaṅarundya togolesi kaṅ nagon a togolorikin yi kune.
- 8** Luṅasirik, yi 'de'dekan ta deden ṅoṅesi nagon yi a ṅoṅ Asia yu kunu. Ðoṅesi na ṅoṅ yi kune pömöni parik lwölwöṅ 'doggu nikaṅ, nyena a yi tine yendu adi yi ruru.
- 9** 'Diri a yi yeyeji adi yi aje 'duṅöki putet lo twan; ama kine ṅo pokin anyen yi ködyö gwon ti yini- kindyö 'börik, ama anyen yinikindyö 'börik ko Ðun logon toṅju ṅutu i twan lo.
- 10** Lepeṅ a lwökundyö yi i twan na- ron gwoso ṅina, iṅkoi, lepeṅ mo lwö- lwök yi köti. Yi a yendu lepeṅ parik adi lepeṅ mo 'yaladdu ṅerot i lwöḡḡu na yi köti.
- 11** Ta köti ködyö ṅaṅarakin yi i kwakwasesi kasu. Nyena a Ðun mo rugge kwakwasesi ti ṅutu jore kogwon kulya kaṅ i 'boroja na yi, a ṅutu jore mo pupurje lepeṅ kogwon kulya kaṅ.
- 12** Bu'ya nikaṅ na 'börik gwon sona adi, töilyet kaṅ a kwekin yi adi gwiliṅit likañ lo gwolonḡi yi i ṅutu ti na kak ama keḡḡa i ta lo, a lo rigwo i to'diri na Ðun. Dina ti po i koṅon na ṅutu ama po i 'busan na Ðun.
- 13** Yi tuṅ wurökin- dyö ta ṅo nagon ta bubulö kendya ko kukurun se kune. Nan a yinikin adi ma- 'di nagon ta a ko nyuṅ den yi 'bura na,
- 14** ama i lor lo pori Matat Yesu lu, a ta mo bu'ye 'börik kogwon kulya kaṅ gwoso na bu'ye yi 'börik i kulya kasu na.

- 15 Nyena kogwon nan a den 'bura adi kine kulya mo gwon sona, a nan köju tetendi tu i 'yö'yu na ta a kok we anyen ta böhö wuju lyöñön danjin murek.
- 16 Inkoi, nan a yeyeju 'yö'yu ta i tu nio Makedonia ko köti i yitwe nio bot, anyen ta böhö ñarakiindya nan i tu nio Yudaya.
- 17 Na tetendi nan sona nu, nan ñona a dwadwa'yu mugun le? Nan ñona tetendya gwoso ñuto lo na kak logon ruggö adi, lye, ko 'Bayin, i dan gelen le?
- 18 'Diri 'diri gwoso na gwondi Dun a lo yiyiniki na, kulyaet logon yi a jamakin ta lo ti gwon a lye, ko a 'Bayin.
- 19 Kogwon Yesu Kristo Duro lo Dun logon yi, ko Siliwano, se ko Timoteo a tokujö kulya kanyit kasu kiden lo ti gwon a lye, ko a 'Bayin, ama Dun ñupi ruggö ko lepen i mugun adi, lye.
- 20 Kogwon ko Yesu lepen i mugun Dun a ruggö adi, lye, nan mo kokon ño lin na milyeji nan kune. Dina a kwe na- gon yi kulyari i karin ti Yesu na pupurje yi Dun nu adi, Amin.
- 21 Dilo a Dun logon a togo'yu yi se ko ta ko Kristo i mugun lo. Köti lepen a Dun logon aje welakiindya yi i kondya na kita lo.
- 22 Lepen a gigirikiindya gwuluet nanyit kayan i mugunya i kwekiindya adi yi a kanyit, a inçe tindu yi Mulökö- tyo lonyit kayan i töilyet gwoso wanet lo ño nagon mo titiki yi kune.
- 23 Nan 'dindya Dun a katokoronit lio, kogwon lepen deden adi kwe nagon nan a ko tu Korinto i 'yö'yu na ta na kogwon nan ti 'böñ todelyaju ta.
- 24 Ti gwon adi yi tutumatyan i kulya ti yubbö nasu, kogwon ta gwogwo'dan go i yupet nasu ; ama yi kikita ko ta i pirit na gelen anyen ta gwon ko lyöñön.

2 Korinto 2

- 1 Nyena nan a yeyeju adi nan ti tu i 'yö'yu na ta dan tomurek i todelyaju na ta.
- 2 Kogwon ko nan ködyö todelyaju ta, a ko ña ködyö lo kölökiindya anyen tulyöñ- gu nan ? Tun ñutu logon ködyö tulyöñgu nan kulo a ñutu logon nan a todelyaju kulo.
- 3 Ko ñina kwe nan aje wurökin ta ñina leta. Nan ti 'böñ tu kasu ñini anyen ñutu logon ködyö tulyöñgu nan kilo ködyö todelyaju nan, kogwon nan deden ta lin 'bura adi ko nan lyölyöñön a ta lin köti lyöñi lyöñön.
- 4 Nan aje wurökin ta ñina leta ko ñonga дума, ko mien na töili se ko ñolitan jore, ti gwon anyen tomijö ta, ama anyen ta deden ko nyarju дума gwanan nagon nan nyarji ta na.
- 5 Ama ko ködyö lele ñuto a todelyaju kulye ñutu, lepen ti todelyaju nan, ama lepen a todelyaju lojore kasu, ama ti nan gwe ti jambu ko rinjit.

- 6 Dina riñet nagon ntu lojore aje 'duñökin na aje jukin le- peñ.
- 7 Kölumbö ta ködyö pipitökin lepeñ, a togo'yi lepeñ, an delya дума ko 'beleñ lepeñ.
- 8 Nyena nan mo'yu ta i kwekindya na lepeñ adi ta 'diri nyanyar lepeñ.
- 9 Kogwon njina a kwe nagon nan wurökindye ta njina leta anyen nan tembi ta ko anyen deden kode njona ta a katwöyök i ño liñ.
- 10 Ko ta pipitökin lele ntu, a nan köti pitökindye lepeñ. Ko ködyö nene toron kata nagon nan ködyö pipitökin ntu na, nan pitökin- dyö kogwon kulya kasu ko Kristo i ko- moñ,
- 11 an Satani te'ya yi, kogwon yi deden adi lepeñ a kamumulukanit.
- 12 A na 'durökindye nan Turoa i toku- jö na loñe lo Kristo yu nu, a nan inge ryö adi kötumit a ñaki nan, anyen nan kitakindya Matat;
- 13 ama a töili lio gwe ki kogwon nan a ko ryö luñaser lio Tito nyu. Nyena a nan romara ko ntu nyu, a nan iti ñerot tojo ko Makedonia.
- 14 Ama ti Dun purani pura, logon nupi tindu yi i wörö ko Kristo katelanit i mukök gwoso ntu kanyit lo momoka lo. Lepeñ kitari yi anyen dena na lepeñ ködyö reara i piritön liñ gwoso mon na paleleñ.
- 15 Kogwon yi gwon gwoso bökur logon Kristo 'yurakin Dun, anyen moara i ntu logon lwölwökö ko i ntu logon twatwa kilo.
- 16 Mon nanyit tatatu ntu logon twatwa kilo, ama mon nanyit jakindya ntu lo lwölwökö kilo ru. Da logon jujukin ño gwoso kine?
- 17 Yi ti yeyekaddu kulyaet lo Dun gwo- so na kondi kulye ntu jore na, adi a ño na'di'dik nagon katujarak tutugwör kune; ama yi tokujö kulyaet lo Dun ko to'diri ko Kristo i mugun ko Dun i komoñ, gwoso ntu logon Dun lo yökijö kilo.

2 Korinto 3

- 1 Yi njona köti a suluja jambu adi yi a ntu lo'but le? Yi njona gwon gwoso kulye ntu logon 'de'dekan leta- jin nagon tuggö adi se a lo'but? Yi ño- na 'de'dekan adi ti kulye ntu wuröki- ndye ta letajin i kulya kañ, kode ti ta lo wurökindye yi ?
- 2 Ta ko 'börik kasu a le- ta nikañ, nagon a wuröki kanyañ i töilyet anyen nutu liñ deden ko keken na.
- 3 Kogwon meta koke adi ta a leta nagon po ko Kristo, a inge tiki yi anyen yeyek. Dina leta a ko wurö ko iñka, ama wurö ko Mulökötyo lo Dun lo gwon jörun lo, a ko wuröki i ñurupö na'dayatak ama wuröki ko ntu i töilyet.
- 4 Yi jambu sona kogwon yi yiyinikin Dun kogwon kulya ti Kristo.

- 5** Yi ko 'börik kaŋ ti jukin kondya nene ŋo gwoso nagon a nikaŋ, ama Ðun lo tindu yi i gwon a jukin.
- 6** Ðun lo tindu yi i gwon a jukin anyen gwon a kakitak ti tomoret ludukötyo. Dina tomoret ti gwon a saresi lo wurö, ama ŋina a kita na Mulökötyo ko ŋutu i töilyet; kogwon saresi lo wurö kulo tatatuja, ama Mulö- kötyo Loke tindu ru.
- 7** Nyena Saresi köju a gigiruki i ŋuru- pö, ama kilo Saresi jakindya ŋutu twan, ma'di nagon tiki nase gwon ko minyo a duma parik, anyen ŋutu ti Yisaraele gwon ti bulö meddya komoŋ na Mose kogwon tomilyaŋ nanyit, kudyakan ŋilo minyo lilikin.
- 8** Nyena ko Mulökö- tyo Loke a tiki ŋutu, a minyo lonyit ŋona mo gwe a duma lwölwöŋgu le?
- 9** Ko ködyö minyo kata i diŋit nagon Saresi logon tindu ŋutu i 'duŋöki na putet kulo a tiki, ŋona minyo mo gwon a duma parik lwölwöŋgu i diŋit nagon Mulökötyo logon tindu yi gwon rigwo ko Ðun i komoŋ lo a tiki le?
- 10** Inkoi, minyo logon köju kata lo soŋinana gwe 'bayin, kogwon minyo ludukötyo logon a duma parik lo aje lwöŋ lepeŋ.
- 11** Ko- gwon ko ŋo nagon yeyenon diŋit a na'dit ka'de na gwon ko minyo, a bia parik ŋo na yeyenon ŋupi na gwe ko minyo a duma parik lwölwöŋgu.
- 12** Nyena kogwon yi gwon ko yenet gwoso ŋina, a yi tokuje ko topurwan.
- 13** Yi ti gwon gwoso Mose logon a rabbu komoŋ nanyit ko boŋgo, anyen ŋutu ti Yisaraele gwon ti meddya likin na minyo logon yeyenon diŋit a na'dit lo.
- 14** Ama töilyet kase a logo; kogwon tojo ko lo lor, i diŋit na kendi se tomoret na 'beron nu, a ŋinu boŋgo nyuŋ gwe kata, a gwe a ko 'dumaji kaŋo. Tuŋ ko ŋuto gwon ko Kristo i mugun a ŋina boŋgo 'dumajine kaŋo.
- 15** 'Diri gwon sona tojo ko lo lor, ko Saresi ti Mose a kena a boŋgo rabbi töilyet kase;
- 16** ama ko lele ŋuto a löpukundyö ko Matat ni, a ŋina boŋgo 'dumajine kaŋo.
- 17** Nyena Matat a ŋilo Mulökötyo, a pirit na gwondi Mulökötyo lo Matat kata na a ŋutu gwe a lui nyin.
- 18** Nyena yi liŋ komoŋsikan a ko mukö, yi liŋ mokundya minyo lo Matat gwoso mandara, a yi toworani gwoso gwesin kanyit i minyo logon 'yaladdu ŋerot. Dina a kita na Matat logon a ŋilo Mulökötyo.

2 Korinto 4

- 1** Nyena kogwon Ðun ko 'busan nanyit na nyarju aje yökijö yi i ŋina kita, a töilyet kaŋ tine dosakindya kak.

- ² Yi aje renya konesi na mukö ti yu na kwe, yi gwe 'bayin a kamumulukak. Yi ti tukwölönğu kulyaet lo Ðun, ama tun yi kwekindya kulya ti to'diri koke, a yi tindi ntu liņ ko Ðun i komoņ i dendya kase i töilyet adi yi a lo'but.
- ³ Kogwon ko ködyö Loņe Lo'but likaņ a mukö, tun muköki se logon kebbu ki-ko lo tu i karan kilo.
- ⁴ Ðun lo na kak aje muggö töilyet ti kilo ntu logon a ko yubbö kilo gwoso se a ntu mo'dokeno, anyen se gwon ti meddya parara na Loņe Lo'but lo minyo lo Kristo logon a kelaji ko Ðun lo.
- ⁵ Kogwon yi ti tokujö kulya kaņ ko 'börik, ama yi tokujö Yesu Kristo adi nye a Matat, a yi ko 'börik kaņ gwe a kölipönök kasu ko- gwon kulya ti Yesu.
- ⁶ Kogwon Ðun lo- gon köju a kulya adi, Ti parara parara- undye kaņo i mudwe lo, njilo a Ðun lo geleņ logon a pararakindya kayaņ i töilyet anyen tindu parara nagon denari minyo lo Ðun i pararaundya ko Yesu Kristo i komoņ.
- ⁷ Ama yi tun gwon gwoso mu'dajin logon njina tukwörien gwon kata, anyen kwekindya adi todumalan na riņit a na Ðun ti gwon a nikaņ.
- ⁸ Yi a yöyönjö i swötön liņ, ama yi a ko ri'diki go. Yi a dyadya'yu, ama yenet nikaņ a ko'baka.
- ⁹ Yi a sasanya, ama Ðun a ko paju yi. Yi a gwutöki kak, ama yi a ko twatwa.
- ¹⁰ Yi nupi yeyegga twan na Yesu kayaņ i mugunya, anyen ru na Yesu böņjö memeta kayaņ i mugunya köti.
- ¹¹ Kogwon na gwondi yi nyuņ jörun na yi nupi gwon nyona ko tatua kogwon kulya ti Yesu, anyen ru na Yesu köti böņjö memeta kayaņ i mugunya na 'bu'burön kune.
- ¹² Nyena twan kikita kayaņ i mugunya, ama ru kikita kasu i mugunya.
- ¹³ A wurö adi, Nan aje yup, nyena a nan inņe jambu. Töilyet kaņ köti a yup a yi jambi jambu kogwon yi gwon ko yupet.
- ¹⁴ Kogwon yi deden adi Ðun lo- gon a tonjju Matat Yesu i twan lo mo köti tonjju yi ko Yesu i pirit na geleņ, a mo nyömöddi yi se ko ta kanyit i ko- moņ.
- ¹⁵ Kine ŋo liņ gwon kogwon ta; nyena gwoso nagon 'busan na Ðun 'ya- laddu ŋerot i ntu jore na, a lepeņat mo 'yaladdi ŋerot i pupurja na Ðun anyen lepeņ bubula.
- ¹⁶ Nyenagon ko njina kwe töilyet kaņ ti dosakindya kak. Ma'di ködyö kune mugunya kaņ 'bu'burön, ama töilyet kaņ totoludukö temba i lor.
- ¹⁷ Ko- gwon ŋoņesi kaņ pa'de'de ko ti jonga diņit a najo, ama kine ŋoņesi tetenaki- ndya yi minyo lo yeņ nyin logon a duma parik logon ti bulö tema,

¹⁸ Kogwon yi ti dirja ɲo na memeta, ama ɲo nagon ti meta; kogwon ɲo na memeta kune 'du'duddyö, ama ɲo nagon ti meta kune yeyeɲon ɲupi.

2 Korinto 5

¹ Kogwon yi deden adi ko mugunya kaɲ nagon a murugujin ti na kak ni kune a ɲanya- ji kaɲo, a yi gwe ko kunie kadijik nagon Dun lo tindu yi. Kine kadijik ɲutu a ko 'duggö se, ama se a kadijik nagon yeye- ɲon ki yu.

² Kak ni yi 'diri 'du'duatu, a yi gwe ko pusök anyen ködudwölön kaɲ ködyö mukö ko kadijik na po ki.

³ Kogwon ko se a muggö yi a ködu- dwölön kaɲ mo tine rye koke 'bak mukesi.

⁴ Kogwon na gwondi ködudwölön kaɲ nyuɲ i kune murugujin na, yi 'du'duatu ko töilyet lo pömöni. Yi ti 'böñ mugunya kaɲ ɲanyaji kaɲo, ama anyen se ködyö mumukö ko kadijik ludukö; anyen ru böñö wi'yö ɲo na 'bu'burön kine.

⁵ Dun ko mugun nanyit lo tetena- kindya yi i kine kulya, a lepeɲ iɲge tindu yi Mulökötyo lonyit a waɲet lo ɲo na popo.

⁶ Nyena yi ɲupi gwon a purwat; yi deden adi na gwondi yi nyuɲ ko kune mugunya kaɲ na, a yi gwe pajo ko Matat,

⁷ kogwon yi wöwörö i kulya ti ɲo nagon yi yuyup kine, ti gwon i kulya ti no nagon yi memet.

⁸ Yi totopurwan, a yi 'deke ɲjörö i kune mugunya anyen yi tu si'da ko Matat i pirit na geleɲ.

⁹ Nyenagon ko yi gwon ni kode yu, ti yi tindi ta tirikwet nikaɲ i tulyöɲgu na lepeɲ.

¹⁰ Kogwon yi liɲ mo gwogwo'dan i komoɲ na si'daet nagon Kristo 'dungö putet kata na, anyen yi liɲ geleɲ geleɲ böñö ropaki ɲo na kon yi na gwondi yi nyuɲ ko kune mugunya kune, kode yi a kondya ɲo na'but kode yi a kondya ɲo narok.

¹¹ Nyenagon kogwon yi deden ko kuka na Matat a nyo, a yi mörji löpukundyö ɲutu; ama Dun deden ko yi gwon ada, nyena nan yendu adi töilyet kasu köti deden ko yi gwon ada.

¹² Yi 'bayin jamakindya ta köti adi yi a lo'but, ama anyen tindu kwe nagon ta lyölyöñi i kulya kaɲ, anyen ta böñö bubulö waddu ɲutu logon bu'ya 'börik i ɲo na memeta ama 'bayin i kulya ti ɲo na gwon ko ɲuto i töili kune.

¹³ Kogwon ko yi a mamala, yi mamala kogwon kulya ti Dun; ko yi gwon ko yeeesi na'but, yi gwon sona kogwon kulya ka- su.

- 14** Kogwon nyaret na Kristo riri'dikindya yi. Yi a kurun adi ntu gelen aje twan kogwon kulya ti ntu lin, kweja adi ntu lin aje twatwa.
- 15** Lepeñ a twakin kogwon kulya ti ntu lin, anyen ntu lo gwon jörun kilo böñö gwon ti gwolon i kitakindya na 'börik, ama anyen kitakindya lepeñ logon aje twan ko aje tonju kogwon kulya kase lo.
- 16** Nyenagon suluja soñinana yi ti lilija kulya ti lele ntu ko yeyeesi ti na kak, ma'di köju yi a lilija kulya ti Kristo ko yeyeesi ti na kak kune, a yi tine kondya sona köti kwöñ.
- 17** Nyenagon ko lele ntu gwon ko Kristo i mugun, nye aje gweya a ludukötyo; kulya ti 'beron kune aje 'duddyö, mete, ño lin gwe a ludukö.
- 18** Kine ño lin Dun lo kondya, logon a tomorakindya yi kanyit i mugun kogwon Kristo lo, a nye inge tindu yi kita na tomorundya na ntu kanyit ni.
- 19** Kweja adi Dun kita ko Kristo i mugun anyen tomo- rundya ntu ti jurön kanyit ni, a tine kenakindya se toronjin kase arabat, a tindi yi lonje logon tuköki ntu adi ti se morundye ko Dun ni.
- 20** Nyena yi a gworolo ti Kristo, gwošo nagon Dun ko mugun nanyit lo mo'yu ta kayañ i kutusen na. Yi mo'yu ta i karin ti Kristo adi, Morani ta mora ko Dun.
- 21** Kristo 'bak toron, ama Dun a kon lepeñ a toron kogwon kulya kañ, anyen yi böñö gwon ko torigwo na Dun kanyit i mugun.

2 Korinto 6

- 1** Yi kita ko Dun i pirit na gelen, nyena yi momo'yu ta, an ta ko wuju ta 'busan na nyarju na Dun ko kana.
- 2** Kogwon Dun a kulya adi, Nan a yin do i diñit na'but, a nan ñarakindye do i lor lwökit. Mete ta, soñinana a diñit na'but; inko, soñinana a lor lwökit.
- 3** Yi ti 'bön tindu lele ntu i köpukö, anyen ntu gwon ti yuyuggö kita nikañ.
- 4** Yi mömörju i ño lin i kwekindya adi yi a kölipönök lo'but ti Dun; yi ñoñonaddu diñit a najo, yi sasanya, yi 'bak ño nagon yi 'de'deggi, yi gwon i nagusu,
- 5** yi gwugwutö, yi rereka, yi gwon i kiden na lodirön logon woñon ko yi, yi gwon i dara i kita nago, yi ti doto, yi mamago- ra.
- 6** I kine delyaesi lin yi gwon ko töilyet loke, yi deden kulya, yi ñoñonga ta- lin, yi a lo'but ko ntu, Mulökötyo Loke gwon ko yi, yi nyanyarju ko to'di- ri,
- 7** yi tokujö ko to'diri, yi gwon i riñit na Dun, yi mogga tito möriesi i könin lutaten ko i könin kadoñe logon a ti löti lo rigwo.
- 8** Yi bubula ko lalawe, yi yuyukö ko pupura. Dutu kulya adi yi a kamumulukak, ama yi a ti to'diri;

- ⁹ yi gwoso ɲutu logon ti dena, ama yi dedena parik; yi gwoso ɲutu lo twatwa, ama yi gwon jörun; yi a riɲa, ama yi a ko tatua.
- ¹⁰ Ma'di ködyö yi a sasanya, ama yi ɲupi lyölyöɲön, yi meta gwoso lomerika, ama yi tukwöriendu ɲutu jore; yi meta gwoso logon 'bak nene ɲo, ama yi gwon ko ɲo liɲ.
- ¹¹ Ta ɲutu ti Korinto, yi aje jamakin ta ɲo liɲ koke, yi aje ɲakindya ta töilyet kaɲ a lugalaɲak.
- ¹² Ko ta a teɲo i jambu, kine 'bayin a kulya kaɲ ama töilyet kasu lo tenɲu ta.
- ¹³ Nyena nan jambu ko ta gwoso ta a ɲwajik kwe, ɲane ta ɲa töilyet kasu köti a lugalaɲak.
- ¹⁴ Ko morakindya ta 'börik i ɲutu logon a ko yubbö kilo. Löti lo rigwo se ko kulya narok bubulö morja ada? Parara se ko mudwe bubulö tojulin ada ?
- ¹⁵ Kristo bubulö torukökin ko Beliala ada? Dona kulya ti kayupönit gwon jojo ko kulya ti ɲuto logon a ko yubbö lo le?
- ¹⁶ Kadi na Dun ɲona bubulö gwon a ɲo geleɲ ko nyömuejin le? Kogwon yi a kadi na Dun lo gwon jörun; gwoso na kularyi Dun nu adi, Nan mo gwoloɲ ko se, a mo wöröni ko se; a nan mo gwe a Dun lose, a se mo gwe a ɲutu kwe.
- ¹⁷ Nyenagon nan Matat lo kulya adi, Po ta kaɲo kase kiden, ko gwe ta ka'de, an ta ko 'bo'yu ta nene ɲo nagon a lut; a nan mo wuyundye ta,
- ¹⁸ a nan mo gwe a monye losu, a ta mo gwe a ɲwajik kwe lulyan se ko nawate, nan Matat Kabulönit lo ɲo liɲ lo kulya.

2 Korinto 7

- ¹ Julin kwe lo nyanyara, kulo rukesi a milyeki yi. Nyena ti yi toke'yi ta 'börik i lut liɲ nagon toluddya mugun se ko töili kune, anyen yi gwon a loke 'bukuluɲ i kugga na Dun.
- ² Tiki ta yi pirit kasu i töilyet. Yi a ko konakindya lele ɲuto arabat, yi a ko körju lele ɲuto, a gwe a ko dumba lele ɲuto.
- ³ Nan ti jambu kine kulya anyen yuyuggö ta, kogwon gwoso na jambi nan a kokwe nu adi ta gwon kayaɲ i töilyet, ma'di ko a twan kode gwon jörun yi ti korja ko ta.
- ⁴ Nan a yinikin ta parik kogwon ta gwogwo'dan go, a nan bu'ye mugun parik kogwon kulya kasu. Nan a togolo parik, a lyöɲön nio gwe a duma parik ma'di nagon yi sasanya parik na.
- ⁵ Ma'di nagon yi a 'durökin Makedo- nia yu nu, a yi tine ryö yukan. Yi gwon i yöyöñö i swötön liɲ, a gwe i kiden na rerenyesi, a töilyet kaɲ gwe ko kujönö.

6 Ama Ðun logon togo'yu ntu logon dudurwe lo aje togo'yu yi ko 'durökin na Tito.

7 Ti gwon a 'durökin na Tito ka'de nagon a togo'yu yi, ama kogwon lepeṅ a togolo ko ṅo nagon nye a met kasu kiden kune. Lepeṅ a tukökindyö yi adi ta yöṅö meddya nan, a ta iṅge delya, a ta gwe ko pusök i kulya kwe, nyena a nan lyöṅi lyöṅön bia parik.

8 Kogwon ma'di nagon nan aje todelyaju ta ko ṅina leta nio na, nan ti delya. Nan a den adi ṅina leta nio aje todelyaju ta ama 'bayin ko diṅit a najo. Ama ma'di nagon nan ködyö a delya,

9 soṅinana nan lyölyöṅön, ti gwon kogwon nan a todelyaju ta, ama kogwon delyaesi kasu aje tin ta i löpu- ggö na töilyet. Kine delyaesi po ko Ðun yu, a ta gwe a ko körö kogwon kulya kaṅ.

10 Kogwon delyaesi nagon po ko Ðun kine tindu ṅutu i löpuggö na töilyet anyen lwölwökö, a tine todelyaju se. Ama delyaesi ti na kak jondya twan.

11 Meddi ta, kine delyaesi nagon a po ko Ðun kine aje topukundyö nyo kasu i töilyet. Kweja adi a tindu ta kure anyen ta tetenakindya 'börik a lo'but. Kine delyaesi a tindu ta i ṅoma, ko i kujönö, ko i yöṅö na meddya na nan. Köti a tindu ta i gwon ko pusök a дума, ko i ga'yu riṅga na katoronyanit. I ṅo liṅ ta aje kwekindya 'börik 'bak toron.

12 Nyenagon ma'di ködyö nan a wurö- kin ta ṅina leta, nan ti wurjö i kulya ti nye logon kondya arabat lo, kode i kulya ti nye logon a konaki arabat lo, ama nan a wurjö ṅina leta anyen pusök nasu ko yi böṅö kwekindya ta ko Ðun i komoṅ.

13 Nye ṅina kwe nagon soṅinana töilyet kaṅ gwe a logo na. Töilyet kaṅ 'diri a logo ama yi köti lyölyöṅön bia parik i meddya na Tito i lyöṅön. Ta liṅ aje tindu töili lonyit i yu- kan.

14 Kogwon ko nan ködyö pupurja ta ko lepeṅ i komoṅ, a ta gwe a ko tindu kwe nio i yu. Do liṅ nagon yi a jamakin ta kune a gwak, a pupurja nikaṅ na ta ko Tito i komoṅ köti iṅge kurwe a gwak.

15 Töili lonyit nyanyar ta parik na yeyeji lepeṅ adi ta liṅ twötwö nye nu, a iṅge wuyundya lepeṅ ko kujönö ko böndu.

16 Nan lyölyöṅön kogwon nan deden adi ta mo gwon a lo'but i ṅo liṅ.

2 Korinto 8

1 Luṅasirik, yi 'de'dekan ta deden 'busan na nyarju na Ðun nagon aje tiki i ṅutu lo momorja a kanisajin Makedonia yu kulu.

2 Lepeṅat a tema pa- rik ko sasanyesi, ama a lyöṅön nase gwe a дума parik, nyena ma'di se a lomeri- ka bia parik a se iṅge 'dogga 'bak temet.

- ³ Kogwon nan bubulö tokorju adi lepeṅat aje 'dogga ko tupalikan na töilyet gwoso nagon se bubulöri na, inḱoi, lwölwöṅ na bulöri se na.
- ⁴ Lepeṅat a mo'yu yi ko pusök anyen morakindya i ṅarakindya na ṅutu ti Ḍun.
- ⁵ 'Dogga nase a lwöṅ ṅo na yen yi kune, kogwon lepeṅat a kokwe a tindu 'börik ko Matat, köti a tindu 'börik kayañ gwoso i 'deket na Ḍun.
- ⁶ Dina a kwe nagon yi mo'yu Tito logon aje suluja todindyö ṅutu i 'dogga lo anyen nye böṅö tutuṅgö ṅina kita na nyarju kasu kiden.
- ⁷ Ta a kwörinikö parik i ṅo liṅ, kweja adi i yupet, ko i jambu, ko i dendya na kulya, ko i pusök liṅ na ṅarakindya, ko i nyarju nasu na yi. Nyena mete ta met 'bura adi ta a kwörinikö i ṅina ki- ta na nyarju köti.
- ⁸ Nan jambu kine kulya ti gwon a sa- ret. Nan a kwekindya ta 'dogga na ku- lye ṅutu ko pusök, anyen nan denundya kaṅo kasu ko nyarju nasu ṅona a na to'diri.
- ⁹ Kogwon ta a den 'busan na nyarju na Matat likañ Yesu Kristo, adi na gwondi lepeṅ a kwörinit nu, a nye kondi mugun a lomeri kogwon kulya kasu, anyen ta böṅö wora a kwörinikö kogwon tolomerian nanyit.
- ¹⁰ Nyena nan 'de'dekan jujuja ta i ki- ne kulya. I kiṅa lo tu ta a ṅutu ti kokwe logon 'de'dekan ṅarakindya, a ta inḱe suluja,
- ¹¹ nyenagon tutuṅge ta ṅo nagon ta aje sulu kine. Ta a suluja ko pusök, gwe ta ko pusök i tutuṅökindyö gwoso nagon ta bubulöri na.
- ¹² Kogwon ko ṅuto gwon ko pusök i 'dogga, a Ḍun mo rugge ṅo nagon kata ko ṅuto na ti gwon i luṅgu na ṅo nagon 'bayin ko lepeṅ na.
- ¹³ Nan ti jambu kine kulya anyen lwöggu kulye anyen ta lo sopa,
- ¹⁴ ama ṅo liṅ ködyö gwon jojo; i na diṅit ta gwon ko ṅo jore nagon ta ṅarakindye ṅutu logon ko yöṅö na ṅo kilo, anyen molu na gwondi ta ko yöṅö na ṅo nu, a se mo ṅarakindye ta ko ṅo kase jore, a kirut ṅo liṅ mo gwe jojo.
- ¹⁵ Gwoso na tugge kulya ti Ḍun na wurö kune adi, Ḍuto logon a 'du'dumba jore lo 'bak nene ṅo na pipitundyö, a ṅuto logon a 'du'dumba ku'dik lo tine yöṅö nene ṅo.
- ¹⁶ Tinate lo Ḍun logon a tindu Tito i gwon ko pusök i ṅarakindya na ta gwoso na gwondi yi ko pusök na.
- ¹⁷ Yi a pija lepeṅ anyen tu kasu ṅini, a lepeṅ inḱe ruk, ama ma'di nagon yi a ko takin lepeṅ, nye 'de'dekan parik i tu kasu ṅini.
- ¹⁸ Yi sason luṅaser likañ lo yubbö anyen moraddu ko lepeṅ. Dilo luṅaser kukwön i kanisajin liṅ kogwon tokujö nanyit na Loṅe Lo'but.

- 19** Dilo luṅaser kanisajin a wulun anyen jölö ko yi i pirit na gelen i na kita na nyarju nagon yi kikitari na, anyen Matat bubula, ko anyen kwekindya adi yi 'de'dekan ṅarakindya.
- 20** Yi a tindu tirikwet nikaṅ an lele ṅuto yuyuggö yi i kulya ti kine 'dokesi nagon yi kita se kune.
- 21** Yeyeet nikaṅ gwon i kondya na ṅo na'but ti gwon ko Matat i komoṅ ka'de, ama köti i komoṅ na ṅutu.
- 22** Yi kilo sondu lele luṅaser likanṅ lo yubbö lo i pirit na gelen ko se. Yi aje mör lepeṅ daṅin jore ko aje ryöun adi lepeṅ kikita ko pusök i ṅo jore. Pusök nanyit soṅinana a 'yaladdu ṅerot ko- gwon nye a yinikin ta parik.
- 23** A ko gwe gwoso Tito, lepeṅ a ṅuto logon yi ṅarju kita ko lepeṅ, a yi se ko lepeṅ kitakindye ta. A ko gwe gwoso kilo luṅasirik kanṅ lo yubbö kilo, kanisajin lo sondu lepeṅat; lepeṅat a bulesi ti Kristo.
- 24** Nyenagon kweki ta lepeṅat adi ta 'diri a kanyarak, ko köti adi bu'ya nikaṅ na 'börik i kulya kasu a gwak. Kweki ta se kine kulya i komoṅ na ṅutu lo momorja a kanisajin kulo.

2 Korinto 9

- 1** Nyena 'bulit 'bayin i wurökindyö nio na ta i kulya ti ṅariesi nagon ṅaraki'e ṅutu ti Dun,
- 2** kogwon nan a den adi ta 'de'dekan ṅarakindya. Nan a pupurja ta ko ṅutu ti Makedonia i komoṅ, a nan takindye lepeṅat adi luṅasirik lo yubbö lo gwon Akaya kulu gwon ajo i ṅarakindya suluja i kiṅa lo tu. Pusök nasu na ṅarakindya aje topu- run lojore kase.
- 3** Nyena nan sunyuki- ndyö ta kilo luṅasirik lo yubbö kulo, anyen pupurja nikaṅ na ta böṅö gwon ti kurwe a ṅo kana, ama anyen ta böṅö gwon ajo i ṅarakindya, gwoso na kulyari nan adi ta ködyö gwon ajo nu.
- 4** Kogwon ko ködyö kulye ṅutu ti Makedonia a moraddu ko nan, a inṅe ryö adi ta a ko nyuṅ gwon ajo, a yi mo tikine yu na-kwe a duma morja ko ta, kogwon yi a yinikin ta bia parik.
- 5** Nye ṅina kwe nagon nan a yeyeju adi a na'but i pija na kulo luṅasirik anyen tu kasu ṅini a kokwe na tu nio, anyen pependya ajo 'dokesi nagon ta aje ruk kine, anyen kine 'dokesi böṅö gwon ajo ti gwon gwoso na ririṅwe, ama a 'dokesi na 'dakarikin ko tupalikan na töilyet.
- 6** Yeyene ta yeye adi, ṅuto lo weja ku'dik lo mo köti ṅerja ku'dik, a nye lo weja jore lo mo köti ṅerji jore.

- ⁷ Dutu liŋ gelen gelen ködyö yiyiundyö kase i töilyet ŋo nagon se 'do'doggi kune. Ti lepeŋat 'doggi 'bak delya kode riŋaki, kogwon Dun nyanyar ŋuto lo 'dogga ko lyöŋön.
- ⁸ Dun ko riŋit i 'dogga na ta ko ŋo liŋ abur anyen ta ŋupi gwon ko ŋo jore nagon tetemakindya ta i ŋo liŋ, anyen ta köti böŋö bubulö 'dogga abur i kitajin liŋ na'but.
- ⁹ Kulya ti Dun na wurö kune tuggö adi, Nye a gwelakindya abur, nye a 'dogga lomerika, löti lonyit lo rigwo yeyenon ŋupi.
- ¹⁰ Nyenagon Dun logon tindu kaweyanit nyomot i weja se ko kinyo lo nyenyei lo, lepeŋ mo köti titikin ta nyomot logon ta wewe, a mo to'durje se, a nye mo tuŋöije 'butun lo 'dogga nasu.
- ¹¹ Nye mo tutukwörien ta parik anyen ta bubulö 'dogga i ŋo liŋ, anyen ŋutu jore mo tindu Dun tinate kogwon 'dokesi kasu nagon se a wu kayan kune.
- ¹² Kita nagon ta kokon ŋina ti gwon i ŋarakindya na ŋutu ti Dun lo gwon ko yöŋö na ŋo ka'de kilo, ama köti tindu ŋutu jore parik i pupurja na Dun.
- ¹³ Dina kita nasu nagon ta kokon na kwekindya adi yupet nasu a rye a gwak, a tindi ŋutu jore i bu'ya na Dun, kogwon kepoddu nasu na Loŋe Lo'but lo Kristo logon ta a ruk lo, a ta iŋge 'dogga lepeŋat abur se ko ŋutu liŋ.
- ¹⁴ A se mo kwakwaddi ko pusök a duma kogwon kulya kasu, kogwon Dun a 'dogga ta abur ko 'busan nanyit na nyarju.
- ¹⁵ Tinate lo Dun kogwon 'dokat nanyit a duma parik nagon ŋutu ti bulö jambu kulya kanyit na!

2 Korinto 10

- ¹ Nan Paulo ko mugun nio momo'yu ta. Ta yuyuggö nan adi nan a lokoyok na gwondi nan kasu kiden na, ama na gwondi nan pajo nu, a nan gwe a purutat kasu. Nan mo'yu ta i pele pötö na Kristo se ko i töili lonyit lo lilik,
- ² an ta ko ri'dikin ta nan i gwon a purutat kasu ko topurwan nagon nan bubulö gwon a purutat na, i ŋutu logon ŋökindyö yi adi yi wörö i kepoddu na 'dekesi ti na kak kilo.
- ³ Yi 'diri gwolon i na kak, ama yi ti mörö gwoso na 'deggi ŋutu ti na kak na,
- ⁴ kogwon tito möriesi logon yi möröri gor likan kulo ti gwon a tito ti na kak, ama kilo tito möriesi gwon ko riŋit na po ko Dun anyen körörikin piritön nago na titiyu. A yi körji renyesi
- ⁵ se ko yeyeesi liŋ ti bu'ya na kwe nagon tenŋu ŋuto i dendya na Dun kune, a yi moggi kine yeyeesi liŋ a 'dupi anyen twöju Kristo.

- 6 Nyenagon ko ta aje twöju ko töilyet kasu liṅ, a yi mo gwe ajo i riṅga na ṅutu liṅ logon 'bayin a kwatwöyök kilo.
- 7 Mete ta met ṅo nagon kasu i komoṅ kine. Ko lele ṅuto a yinikin mugun adi nye 'diri a lo Kristo, a na'but, ti lepeṅ yeyene yeye mugun adi gwoso na gwondi nye a lo Kristo na yi köti a ti Kristo.
- 8 Kogwon kwe nio ti yu, ma'di ko nan a bu'ya mugun parik madaṅ i kulya ti kido nikaṅ. Dina kido Matat lo tindu yi anyen gweyundya ta ki, ti gwon i dukakindya na ta kak.
- 9 Nan ti 'bön ta yeyeju adi nan ga'yu tokujöndu ta ko letajin kwe.
- 10 Dutu kulya adi, Letajin kanyit kune pömöni a gwe ko riṅit, ama ko do a met lepeṅ i mugun a gwe a lomuinyan, a kulyaesi kanyit gwe a ṅo kana.
- 11 Ti ṅutu gwoso kilo kuru kurun adi na gwondi nan pajo ko ta nu, nan a ṅuto lo geleṅ lo wurjö ko a nan lo konidya na pondi nan kasu ṅini nu.
- 12 Yi a ko kondya 'börik a purwat i gwon jojo ko ṅutu logon pupurja 'börik kilo, yi a ko toberju 'börik ko se. Lepe- ṅat a lu'bön i totem ko 'börik ko i to- berju na 'börik.
- 13 Ama ko gwe gwoso yi, yi ti bulö bu'ya 'börik anyen laṅgu lokokorit kitaet. Dun aje temakindya yl lokokorit kitaet adi yi bubulö yeṅaddu tojo kasu ṅini.
- 14 Nyenagon kgwon ta gwon i lukata na lokokorit likaṅ lo kita, a yi gwe a ko laṅaddu i ṅilo lokokorit i dliṅit na tiri yi kasu ṅini a kokwe i jonga na Loṅe Lo'but lo Kristo nu.
- 15 Yi ti bu'ya 'börik i kulya ti kita nagon kulye ṅutu aje kon na i laṅaddu na loko- korit logon Dun aje temakin lo. Kölumbö yi yinikindyö adi ti yupet nasu 'durundye ki ko ti kita nikaṅ kasu kiden böṅö ṅaaddi ṅaaddu a nagalaṅ,
- 16 anyen yi böṅö tokuöddu Loṅe Lo'but i jurön logon kasu ṅerot kulu, a tine bu'ya 'börik ko kita nagon lele ṅuto aje kon kanyit i lokokorit na.
- 17 Duto logon bubu'ya lo, ti nye bubu'ye ko Matat i mugun.
- 18 Ko- gwon a lege ṅuto logon pupurja mugun lo nye lo rukö, ama a nye logon Matat pupur lo nye lo rukö.

2 Korinto 11

- 1 A na'but ko ta ködyö ṅoṅoṅga taliṅ ko nan ködyö a lu'bön madaṅ! Böṅö ṅoṅgi ta ko nan.
- 2 Nan gwon ko yulön ko ta gwoso na yu'ye Dun na, kogwon ta gwon gwoso ṅuro 'diet nagon a ko nyuṅ den kulya ti ṅutu lyan na, nagon nan a rukökin i yema ko ṅuto geleṅ ka'de logon a Kristo.

- ³ Nan kuukujönö adl yeyeesi kasu mo kökörö, a ta mo kölöklndye twöju nasu na Kristo ko töilyet kasu liñ, gwoso nagon munu köju mumulugge Awa ko koñon nanyit nu.
- ⁴ Kogwon ko lele ñuto a po, a tokuje lege Yesu logon yi tokujö lepeñ lo, kode ko ta wu- ju lege mulökötyo ko lege loñe lo'but logon ta aje wu kayañ lo a ta yingge nye 'bura.
- ⁵ Nan yeyeju adi nan 'bayin a lo'dit kwöñ i kilo luyökie temejik.
- ⁶ Ma'dl nan 'bak tomirian i jambu, ama nan gwon ko tomirian i dendya na kulya ti Dun, kogwon yi aje kwekindya ta i ño liñ ko i diñltan liñ adi yi deden kine kulya.
- ⁷ Nan a tokukindyö ta Loñe Lo'but a gwe a ko luñgu ropet. Nan a bulakindya ta ki a nan to'didde mugun. Kine kulya ñona a toron le ?
- ⁸ Nan a ru'ya kunie kanisajin i 'dumundya na ñariesi anyen nan ñaraklndye ta.
- ⁹ Nyena na gwondi nan kasu ñini a gwe ko yöñö na ño nu, a nan gwe a ko tudaraju lele ñuto, kogwon luñasirik lo yubbö lo po Makedonia kulo se lo jondya ñariesi kwe. Nyena nan aje teñgu mugun, a nan köti mo teñgi mugun, adi nan ti tudaraju ta kwöñ i luñgu na ñariesi.
- ¹⁰ 'Diri 'diri gwoso na gwondi to'diri na Kristo köyö na, nan mo ti kö'yu bu'ya mugun i swötön ti Akaya liñ adi nan a ko luñgu ñariesi kasu.
- ¹¹ Ko nyo nan jambu sona ? Nan ñona ti nyarju ta le? Inñkoi, Dun deden adi nan nyanyar ta.
- ¹² Nan mo möröddu ñerot i kondya na ño nagon nan kokon soñinana kune, anyen teñgu kulye kilo ñutu i bu'ya na 'börik adi se kita jojo gwoso nagon yi kikitari na.
- ¹³ Kogwon ñutu gwoso kilo a luyökie 'burönök, lepeñat a kakitak kamumulukak logon mirakindya 'börik adi se a luyökie ti Kristo kilo.
- ¹⁴ Nene ño 'bayin na tutusörju i kine kulya; ma'di ködyö Satani mirakindya mugun gwoso malaikatat lo parara.
- ¹⁵ Nyena gwon a ño pölilyö ko kölipönök kanyit köti mirakindya 'börik a kölipönök ti löti lo rigwo. Nyena 'dutet nase mo jukin i konesi kase.
- ¹⁶ Nan köti nyöggu kulya adi ti lele ñuto gwe ti yeyeju adi nan a lu'böñ. Ama ma'di ködyö ko ta yeyeju adi nan a lu'böñ, wuji ta nan gwoso ñuto lu'böñ, anyen nan ködyö bu'ya mugun madañ.
- ¹⁷ Do nagon nan jajam kine ti gwon a Matat lo takindya nan, ama nan jambu gwoso ñuto lu'böñ logon a purutat i bu'ya na mugun.
- ¹⁸ Nyena kogwon ñutu jore bu'ya 'börik ko ño kase ti na kak, a nan köti mo bu'ye mugun.

- 19 Kogwon ta ko 'börik kasu a lokoŋ bia parik, nyena a ta lyöŋi lyöŋön i ŋoŋga taliŋ i ŋutu lu'böŋ.
- 20 Ta ŋoŋga taliŋ i ŋutu logon kondya ta a 'dupi, a nyesi ŋo kasu liŋ, a loggi ta, a meddi ta a ŋo kana, a nanaŋaji ta i temeneŋan.
- 21 Nan a ruggö ko yu na kwe adi yi 'diri a lomunyak, yi a ko kondya ŋo gwoso kine! Ko lele ŋuto 'bak kujönö i bu'ya na mugun, nan köti 'bak kujönö i bu'ya na mugun, nan ŋilo jambu gwoso ŋuto lu'böŋ.
- 22 Lepeŋat ŋona a ŋutu ti Ebere le? Nan köti a Eberetyo. Lepeŋat ŋona a ŋutu ti Yisaraele le? Nan köti a Yisaraeletyo. Lepeŋat ŋona a nya- kwariat ti Abarayama le? Nan köti a nyakwari lo Abarayama.
- 23 Lepeŋat ŋona a kitakindya Kristo le? Nan jambu gwoso ŋuto lo mamala, nan köti a kitakindya Kristo lwölwöŋ se. Nan a dara i kita parik lwölwöŋ se, nan a tiki i kadi rereket daŋin jore lwölwöŋ se, nan a 'bi'bitötu ti bulö kena, diŋitan jore nan gwon nyona ko twan.
- 24 Daŋin mukanat Yudayaki a gwut nan kurubasi merya musala wot buŋwan.
- 25 Nan a gwugwutötu ko turya daŋin musala; nan a gugubatu ko ŋurupö daŋ geleŋ. Na wöröri nan ko ki'bo nu, a ki'bo iŋge 'dirön daŋin musala; nan a joŋga tuparan ko tukwaje i tör kata.
- 26 Na jölöri nan daŋin jore nu, nan gwon i nagusu i lalaŋaju na karya, nan gwon i nagusu i karyakak, nan gwon i nagusu i ŋutu kaŋ, nan gwon i nagusu i lwaka, nan gwon i nagusu i köjinö kata, nan gwon i nagusu i yöbuöt, nan gwon i nagusu i tör дума na 'balaŋ, nan gwon i nagusu i luŋasirik lo yubbö logon a 'burönök kilo.
- 27 Nan a kita ko dara, nan a ŋoŋga ŋo jore; daŋin jore nan ti doto; nan gwon ko magor, nan a moka kure; daŋin jore nan 'bak kinyo, nan a ŋoŋga katirut, nan gwon koke.
- 28 Wat kunie ŋo liŋ nagon nan a ko 'dindya kine, temba i lor töili lio a sopa pömöni i yeyeju na kanisajin liŋ.
- 29 Ko lele losu a lomunyan, nan ŋona 'bayin a lomunyan köti le? A ko lele losu a tiki i 'doro, nan ŋona ti gwon ko delya le ?
- 30 Ko nan ködyö bu'ya mugun, nan bu'ya mugun i kulya ti ŋo nagon kweja tomunyan nio.
- 31 'Diri 'diri Dun Monye Matat Yesu logon pupura ŋupi lo deden adi nan 'bayin a 'burönit.
- 32 Köju Damaseke yu mödir lo gwon ko mor Areta i mukök lo a tindu katiyuk i tiju na köji na Damaseke anyen mogga nan,

33 ama a nan kikindye i kupö kata, a liliyene kak i kulupit na gwon i gorom, a nan inġe rwöddu kanyit i könisi.

2 Korinto 12

1 Nan agu ködyö bu'ya mugun, ma'di ködyö 'bulit 'bayin. Nyena nan puputuru ġerot i jambu na kulya nagon Matat a kwekin nan köyö i töili anyen nan memet se kune.

2 Nan a den lele ġuto logon gwon ko Kristo i mugun logon köju i kiġajin puök wot inġwan lo tu lo a 'depaji ki tojo i 'diko tomusala. Nan ti den kode lepeġ a joġa ko mugun nanyit liġ kode ka'de töili lo joġa, tuġ Ðun lo dendya.

3 Nan köti a den adi ġilo ġuto a 'depaji ki i Melesen nakwekwelen na Ðun. (Nan ti den kode lepeġ a joġa ko mugun nanyit liġ kode ka'de töili lo joġa, tuġ Ðun lo dendya.)

4 A ġilo ġuto inġe yiġ kulya nagon ti bulö jama, kweja adi kulya nagon ġuto a ko 'buruki i jambu na se kune.

5 Nan de bu'ya mugun i kulya ti ġuto gwoso ġilo, ama nan ti bu'ya mugun i kulya kwe ama ka'de i kulya ti tomunyan nio.

6 Ko nan ködyö 'de'dekan bu'ya mugun, a nan ködyö tine gwon a lu'böġ, kogwon nan jambu to'diri. Ama nan teteġ mugun, anyen lele ġuto böġö gwon ti kiundyö adi nan a duma lwölwöġ ġo nagon nye a met nan i kondya kode ġo nagon nye a yiġ nan i jambu kune.

7 Nyena kikwöti a suki köyö i mugun anyen teġgu nan i 'du'duġga kogwon ġo sörosi jore na met nan kune. Ðina kikwöti a luyökke lo Satani anyen tomijö nan anyen teġgu nan i 'du'duġga.

8 Ðaġin musala nan a momo'yu Matat anyen joġga ġina ġo kaġo köyö i mugun.

9 Ama a nye waddi nan adi, 'Busan nio na nyarju a jukin do, kogwon riġit nio wora a duma parik i ġuto lomunyan. Nyena nan lyölyöġön bia parik i bu'ya na mugun kogwon tomunyan nio, anyen riġit na Kristo böġö gwon köyö i mugun.

10 Nyena nan lyölyöġön i gwon a lomunyan, ko i momorotu, ko i ġoġesi nago, ko i sasanyesi, ko i yöyöġesi kogwon kulya ti Kristo. Kogwon ko nan a lomunyan a nan gwe ko riġit.

11 Nan a lu'böġ! Ama ta lo ri'dikindya nan i ġina tu'böġön, kogwon ta ködyö lo pupurja nan. Kogwon nan 'bayin a lo'dit kwöġ i kilo luyökke temeġik, ma'di nagon nan 'bayin a nene ġo.

12 Ðo nagon kwekindya adi nan 'diri a luyökke kune, nan aje kon se kasu kiden morja ko kweyesi ko sörosi se ko kitajin nagon kona ko riġit kune.

13 Nan n̄ona a jaran i konakindya na ta nene n̄o nagon nan a konakin kunie kanisajin le? Tuŋ nan ko mugun nio a ko tudaraju ta i luŋgu na n̄ariesi. B̄oŋö pitöki ta nan i n̄ina toron!

14 Soŋjinana na gwe a daŋ tomusala nagon nan gwon ajo i tu kasu n̄ini. Nan mo ti tudaraju ta i luŋgu na n̄ariesi, kogwon nan ti ga'yu n̄o kasu, ama nan ga'yu ta ko 'b̄örik kasu; kogwon n̄wajik ködyö ti 'delakindya komonye kase tito, ama komonye ködyö lo 'delakindya n̄wajik kase tito.

15 A ko gwe gwoso nan, nan mo lyölyöŋön parik i tutuŋgö na n̄o nagon nan gwon ko se kune kogwon kulya kasu, iŋkoi, nan mo tutuŋökindyö riŋit nio köti. A ko nan nyanyar ta parik, a ta n̄ona nyarji nan madaŋ le?

16 Gwon sona 'diri adi nan a ko tudaraju ta i luŋgu na n̄ariesi, ama kulye kasu kulya adi nan a kadumanit, a mumulukundye n̄o kasu ko koŋon.

17 Nan n̄ona a sondu luyökie i dumba na ta anyen jakindya nan n̄ariesi le?

18 Nan a mo'yu Tito parik anyen tu kasu n̄ini, a non sonde lele luŋaser lo yubbö lo ko lepeŋ i pirit na geleŋ. Tito n̄ona a dumba ta ko n̄o kasu le? Yi n̄ona a ko wörö ko Mulökö- tyo lo geleŋ lo le? Yi n̄ona a ko kebbu gwoke lo geleŋ lo le?

19 Ta n̄ona yeyeju i na diŋit liŋ adi yi mörju wasundya 'b̄örik kaŋo kasu i komoŋ? 'Bayin, yi jambu ko Ðun i komoŋ gwoso n̄utu ti Kristo. Julin kwe lo nyanyara, n̄o liŋ na kon yi kine yi kondya se anyen gweyundya ta ki.

20 Nan kukujönö adi kode n̄ona ko nan a po kasu n̄ini, a nan mo ryeji adi ta gwon ka'de 'bayin gwoso nagon nan 'de'dekan na, a ta mo ryeji adi nan gwon ka'de 'bayin gwoso nagon ta 'de'dekan na. Nan kukujönö an nan ko ryö adi ta gwon i rerenya, ko i be'ya, ko i woran, ko i dendya na 'b̄örik ka'de, ko i momoroju, ko i yeyegga na kulya, ko i bu'ya na kusik, ko i woŋesi.

21 Nan kukujönö adi ko nan a po kasu n̄ini köti, a Ðun lio mo tindi kwe nio i yu kasu i komoŋ, a nan ködyö gwine ko n̄utu jore logon köju aje torondya a gwe a ko löpuggö töilyet i n̄o na kon se kune i gwiliŋisi kase logon a lut kulo, ko i lulupujö nase, ko i kondya na n̄o ti yu na kwe aka.

2 Korinto 13

1 Na a daŋ tomusala nio i tu kasu n̄ini. Kulya liŋ ködyö ririki gwogwo i tokoresi ti katokorok murek kode musala.

2 Nan kukuju n̄utu logon köju aje torondya ko kulye kilo n̄utu liŋ köti adi, ko nan a tu i 'yö'yu na ta i nene daŋ, a nan mo tine pitökin se kwöŋ. Nan aje jamakindya se sona na gwondi nan kasu n̄ini daŋ tomurek nu, nyena na gwondi nan pajo ko ta na a nan nyöggi jambu sona.

3 Na tiri nan kasu n̄ini na, a ta mo denundye 'bura adi Kristo 'diri lo jambu köyö i kutuk. Lepeŋ ti gwon a lomunyan kasu, ama gwon ko riŋit kasu kiden.

- ⁴ Ma'di ködyö lepeṅ a lomunyan i 'bikiki nanyit i ködini na görö, ama soṅinana lepeṅ gwon jörun kogwon riṅit na Dun. Yi a lomunyak ko lepeṅ i pirit na geleṅ, ama yi gwon jörun i pirit na geleṅ kogwon riṅit na Dun i kulya kasu.
- ⁵ Teme ta tem 'börik, liline ta lili 'börik anyen denundya kaṅo ko ta ṅona gwoloṅ i yupet. Ta ṅona 'diri deden adi Yesu Kristo gwon kasu i mugunya le? Ko 'bayin sona kweja adi ta ti jukin i ṅina temet.
- ⁶ Nan yendu adi ta mo deden adi yi jujukin i ṅina temet.
- ⁷ Ama yi momo'yu Dun anyen ta böṅö gwon ti kondya arabat. Yi mo'yu lepeṅ sona ti gwon i kwekin- dya adi yi jujukin i ṅina temet, ama anyen ta ködyö kondya ṅo nagon a na'but, ma'di ködyö yi meta gwoso logon ti jukin i ṅina temet.
- ⁸ Kogwon yi ti bulö kondya nene ṅo i teṅgu na kulya ti to'diri, ama tuṅ anyen tindu kulya ti to'diri i puputuru ṅerot.
- ⁹ Yi lyölyöṅön ko yi a lomunyak a ta gwe a logo. Nyena yi köti momo'yu Dun anyen ta böṅö tetenaki 'bura.
- ¹⁰ Kwe nagon nan wurökindye ta kine kulya na gwondi nan pajo ko ta nu, anyen ko nan a 'dur kasu ṅini, a nan tine tukaṅan ko ta ko kido saret nagon Matat a tikin nan na. Dina kido a tiki nan anyen gweyundya ta ki, ti gwon i dukakindya na ta kak.
- ¹¹ Luṅasirik, nan gwe 'bak kunie kulya jore nagon nan jajam, gwe ta 'bura. Mörji ta mörju anyen ta böṅö gwon a jukin; yiṅge ta jujuwesi kwe; toruköki ta torukökin ko 'börik; gwoloṅe ta ko taliṅ; a Dun lo nyarju logon taliṅ gwon ko lepeṅ lo mo gwe ko ta.
- ¹² Rome ta ko 'börik ko 'bi'biyet nake.
- ¹³ Dutu ti Dun liṅ a roman ko ta.
- ¹⁴ Ti 'busan na Matat Yesu Kristo, ko nyarju na Dun, se ko tojulin na Mulökötyo Loke gwe ko ta liṅ.

Galatia

Galatia 1

- 1** Nan Paulo a luyökie. Dutu a ko wulundyö nan, köti ntu a ko yökijö nan, ama Dun Monye lo yökijö nan ko Yesu Kristo i mugun, logon nye a tonjju i twan lo.
- 2** Nan se ko luṅasirik liṅ lo yubbö lo gwon ko nan i pirit na gelen kulo, roman ko ta lo momorja a kanisajin Galatia yu kulu adi,
- 3** Ti 'busan ko taliṅ na po ko Dun Baba likanṅ na po ko Matat likanṅ Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 4** Dilo Yesu a tindu mugun nanyit kogwon toronjin kanṅ anyen lwökundyö yi kanṅ i na diṅit naron na, gwoso na 'deggi Dun Baba likanṅ na.
- 5** Ti nye bulani bula ṅupi ṅupi. Amin.
- 6** Nan a sörju kogwon ta aje kölökindyö Dun 'de'de kijek logon aje luṅgu ta ko 'busan na nyarju na Kristo lo, a ta löpuköddi i lele loṅe.
- 7** 'Diri lele loṅe lo'but 'bayin, ama kulye ntu kata logon dyadya'yu ta, logon 'de'dekan tukwölöṅgu Loṅe Lo'but lo Kristo.
- 8** Ama ko ködyö yi kode malaikatat lo po ki yu ködyö a tokukindyö ta loṅe lo'but lege ṅilo logon yi aje tokukin ta lo, a ti Dun lömi löm lepeṅ.
- 9** Nan soṅinana nyöggu jambu ṅo nagon yi köju a kulyari a kokwe kune, adi ko lele ntu tokukindyö ta loṅe lo'but logon a lege ṅilo logon ta aje wu lo, a ti Dun lömi löm lepeṅ.
- 10** Kine kulya ṅona meta kasu adi nan ga'yu nyara ko ntu, kode nan ga'yu nyara ko Dun? Nan ṅona ga'yu tulyöṅgu ntu le? A ko ködyö nan nyuṅ ga'yu tulyöṅgu ntu, a nan ködyö tine gwon a 'dupiet lo Kristo.
- 11** Luṅasirik, nan ködyö 'de'dekan ta deden 'bura adi Loṅe Lo'but logon nan a tokukin ta lo ti gwon a lo ntu.
- 12** Nan a ko wu nye ko ntu, lele ntu a ko todinikin nan, ama Yesu Kristo ko mugun nanyit lo kwekindya nan ṅilo loṅe.
- 13** Kogwon ta aje yiṅ gwiliṅit lio lo 'beron i keru lo Yudayaki, adi nan a yöyöṅgu kanisa na Dun bia parik, a ga'yi körju lepeṅat.
- 14** A nan iṅge puputuru ṅerot i keriat ti Yudayaki lwölwöṅ ber kwe jore ti jur likanṅ, kogwon nan lwölwöṅgu i tidya na keriat ti merenyejin kanṅ.
- 15** Ama Dun köju a gelun nan na gwondi nan ko yaṅgo i pele nu, a nye iṅge luṅgu nan ko 'busan na nyarju nanyit. A nagon nye aje yeyeju

16 kwekindya nan Duro lonyit, anyen nan böñö tokujö kulya kanyit i kiden na ntu ti jurön nu, a nan gwe a ko pija lele ntu ko ño nagon nan ködyö kokon kune.

17 A nan gwe a ko tu ma'di Yerusalema i meddya na luyökie logon a luñu a kokwe na luñuri nan nu. Ama a nan iti i jur lo Arabi, a nan köti yitwene Damaseke.

18 Nyena i mukök na kiñajin musala, a nan iti Yerusalema i 'yö'yu na Kepa, a nan iñge mönundyö ko lepeñ yu ko perok puök wot mukanat.

19 Ama a nan gwe a ko met lele lo luyökie, ake nan meddya Yakobo luñaser Matat likañ.

20 Nan a milyeju ko Dun i komoñ adi 'diri 'diri ño liñ nagon nan aje wurökin ta kine a gwak, nan 'bayin a 'burönit.

21 A kirut nan iti i jurön ti Suria ko ti Kilikia.

22 A ntu ti Kristo lo momorja a kanisajin Yudaya kulu nyuñ gwe a ko met nan a lokomoñ.

23 A se tuñ yingge i jama adi, Kasasanya- nit likañ lo 'beron lo soñinana tokuje kulya ti na yupet nagon nye köju ga'yu körju na.

24 A se iñge pupurja Dun kogwon kulya kwe.

Galatia 2

1 Nyena i mukök na kiñajin puök wot iñwan, a nan köti iti Yerusalema ko Barnaba i pirit na geleñ, a nan baraddi Tito.

2 A nan iñge tu nyu kogwon Dun aje kwekindya nan adi ti nan iti. A nan se ko ntu lokukwön iñge momorja a lwön, a nan nyönyöggi kase i komoñ Loñe Lo'but logon nan yeñ tokukin ntu ti jurön lo. Nan ti 'böñ kitajin kwe liñ ti 'beron ko ti soñinana kune i gwon a ño kana.

3 Ama ma'di Tito logon gwon ko nan i pirit na geleñ logon a Girikityo lo, a ko riñaki i tawero,

4 ma'di nagon kulye ntu logon mirakindya adi se a luñasi- rik lo yubbö kulo 'de'dekan tawerju lepeñ. Kilo ntu a domundya 'börik kayañ kiden i wirja na tolien nikañ nagon yi a wu ko Kristo Yesu i mugun na. Se 'dek tindu yi i gwon a 'dupi,

5 ama yi a ko rukökin lepeñat i te'ya na yi kwön ma'di ko diñit a na'dit döñdi, anyen to'diri na Loñe Lo'but böñö 'depaki ta 'bura.

6 A kilo ntu logon meta gwošo se a temejik kulo (ama köyö ni kulya 'bayin ko se a nyo, kogwon Dun ti nyunyumbö ntu) iñkoi, ntu logon meta adi se a temejik kilo a ko 'yalakindya nan kunie kulya adi ti nan tokuje se.

- 7** Kudyakan lepeṅat a kurun adi Ðun a 'burukin nan i tokukindyö na Loṅe Lo'but i ṅutu ti jurön, gwošo na 'burukindye Ðun Petero i tokukindyö na Loṅe Lo'but i Yudayaki nu.
- 8** Kogwon Ðun logon a tokitaju Petero i gwon a luyökie logon joṅga Loṅe Lo'but i Yudayaki lo, köti nye lo tokitaju nan i gwon a luyökie lo joṅga Loṅe Lo'but i ṅutu ti jurön.
- 9** Nyenagon a Yakobo, ko Kepa, se ko Yoane logon dena a katökök ti momoret na kayupök kulo ko meddi adi Ðun aje 'dogga nan, a se rome ko nan ko Barnaba ko könin lutaten a kweyet na tojulin, adi yi ködyö tu i ṅutu ti jurön, a lepeṅat iti i Yudayaki.
- 10** Do geleṅ kata adi se 'de'dekan ti yi yeyene yeye ṅutu lomerika, nye ṅina ṅo nagon nan gwon ko pusök i kondya na.
- 11** Ama a na durökindye Kepa Antiokia nu, a nan yuyugge lepeṅ a lokomoṅ, kogwon lepeṅ a kurwe a laron.
- 12** ogwon a kokwe nye yeṅ nye- su ko lwaka logon a kayupök, ama na pori kulye ṅutu ko Yakobo yu nu, a nye kukutörö bot a suluje geladdu mugun a swöt, kogwon lepeṅ kujönö teṅ na ṅutu logon kulya adi ṅutu liṅ ködyö tatawero.
- 13** A kulye kulo Yuda- yaki mumulugge ko lepeṅ i pirit na geleṅ, a ma'di Barnaba köti iṅge togiraji ko mumulukesi kase.
- 14** Ama na meddi nan adi lepeṅat a ko wörö rigwo gwošo i to'diri na Loṅe Lo'but nu, a nan kulyani ko Kepa i komoṅ na kilo ṅutu liṅ adi, Do a Yudayakityo, ama do gwoloṅ gwošo lwakatyo, 'bayin gwošo Yudayakityo. A ko nyo nagon do ri'dikindya lwaka i gwoloṅ gwošo Yudayaki?
- 15** Yi ko 'börik a Yudayaki i gweyari likanṅ, yi 'bayin a ṅutu ti jurön logon torondya Saresi
- 16** ama yi deden adi ṅu- tu ti tetenaki rigwo ko Ðun i komoṅ i 'debba nase na Saresi ti Mose, ama lepeṅat tetenaki rigwo kogwon yubbö nase na Yesu Kristo ka'de. Yi köti aje yubbö Kristo Yesu, anyen yi böṅö tetenaki rigwo ko Ðun i komoṅ kogwon yubbö nikanṅ na Kristo, ti gwon i 'debba nikanṅ na Saresi. Kogwon ṅuto 'bayin lo- gon a tetenaki a lo rigwo ko Ðun i ko- moṅ i 'debba na Saresi.
- 17** Ama na ga'yi yi i tetenaki rigwo ko Ðun i komoṅ ko Kristo i mugun na, a yi ko 'börik ködyö ryeni a katoronyak gwošo ṅutu ti jurön kilo, kweja adi Kristo ṅona a kajunyönit lo toron le? Ti gwon sona kwönṅ!
- 18** Ama ko nan a nyöggu gwe- yundya ki kulya nagon nan dukakin kak kune, a nan ködyö kurundye mugun a katoronyanit 'diri.

19 Kogwon i kulya ti Saresi, nan gwon gwoso nuto logon a twan, inko, Saresi a tatuja nan, anyen nan böñö gwolon a lo Dun.

20 Nan a 'bikiki i ködini na görö ko Kristo i pirit na geleñ, nyena ti gwon a nan lo gwolon, ama Kristo lo gwolon köyö i mugun. Gwilinjit logon nan sojinana gwigwilingi i na mugun lo, nan gwolon kogwon yubbö nio na Duro lo Dun, logon aje nyarju nan a inçe pakindya mugun kogwon kulya kwe lo.

21 Nan ti renya 'busan na nyarju na Dun. Ko ködyö nuto a tetenaki rigwo ko Dun i komon kogwon 'debba nase na Saresi, nyena a Kristo ködyö aje twan ko kana.

Galatia 3

1 Ta nuto lu'bönj ti Galatia, na lo 'demba ta? Ta aje kweki koke kulya ti 'bikiki na Yesu Kristo i ködini na görö a lokomonj !

2 Nan pija ta ko piyet geleñ adi, ta nona a wuju Mulökö- tyo Loke kogwon 'debba nasu na Saresi ti Mose le, kode ta nona a wuju lepeñ kogwon ta a yin Lone Lo'but a yubbe yubbö?

3 Ta kudyakan a lu'bönj parik le? Ta aje suluja i rinjit na Mulökötyo lo Dun a ta 'deke tutunço ko rinjit nasu na mugun le?

4 Ta nona a ryeju dendya na kine kulya ko kana le? Ta nona a ko ryö ko kana?

5 Dun logon tindu ta Mulökötyo lonyit lo, logon köti kon- dya no sörösi kasu kiden lo, nye a kondya sona kogwon 'debba nasu na Saresi le, kode kogwon ta a yin Lone Lo'but a yubbe yubbö?

6 Kulya ti Dun na wurö kune tuggö adi, Abarayama köju a yubbö Dun, a Dun rugge lepeñ a nuto lo rigwo kanyit i komon kogwon yubbö nanyit.

7 Nyenagon dene ta den adi nuto lo gwon ko yupet kilo se logon a nya- kwariat ti Abarayama.

8 Kulya ti Dun na wurö kune deden no ti nerot adi Dun mo tetenakin nuto ti jurön rigwo kanyit i komon kogwon yubbö nase. Nyena a Lone Lo'but köju inçe tokuki Abarayama i kulya na wurö kune adi Dun a kulya adi, Gweyajin linj ti nuto mo 'bo'bo- ria kogwon kulya kunök.

9 Nyenagon nuto linj logon a yubbö kilo a 'boria i pirit na geleñ ko Abarayama logon a yubbö lo.

10 Dutu linj lo töggü 'börik i kondya na Saresi kulo Dun lölöm se, kogwon kulya ti Dun na wurö kune tuggö adi, Dutu linj a lömö logon ti yeñon i no linj nagon aje wuröki i buk na Saresi i kondya na se kulo.

11 Nyena kine kulya gwon koke adi nuto 'bayin logon Dun a tetenakin rigwo kanyit i komon kogwon 'debba nanyit na Saresi, kogwon kulya ti Dun na wurö

kune tuggö adi, Duto logon Dun a tin gwon rigwo kanyit i komon kogwon yupet lo mo gwon jörun.

12 Nyenagon Saresi ti morja ko yupet, kogwon a wurö adi, Duto logon kokon Saresi lo mo gwon jörun kogwon kilo Saresi.

13 Kristo aje dakundya yi i lömit na gwon i Saresi ti Mose, a inge lömö kogwon kulya kañ, kogwon a wurö adi, Duto logon a leleyo i ködini ki kulo a lömö ko Dun.

14 Lepeñ a ñonga sona anyen 'boriet nagon a 'boriarikin Abarayama na böñö pokin i ñutu ti jurön ko Kristo Yesu i mugun, anyen yi böñö wuju Mulökötyo kogwon yubbö nikañ. Dun a milyekin tindu yi lepeñ.

15 Lunasirik, ti nan tiki ta miret na ñuto. Ko kulye ñutu murek a torukökin kulya, a inge tanyakindya könisi kase kata, lele ñuto 'bayin lo 'belengu ñina torukökin nase kode 'yalakindya kunie ño nyin.

16 Nyena Dun a milyekindyö tindu Abarayama se ko nyakwari lo- nyit nene ño. Kulya ti Dun na wurö kune a ko tuggö adi milyeki Abarayama se ko nyakwariat kanyit kweja adi milyeki i ñutu jore, ama a tuggö adi milyeki i nyakwari lonyit, kweja adi, a milyeki i ñuto geleñ logon a Kristo.

17 Do na jam nan kune gwon sona adi, Dun a tetendya tomoret ko Abarayama, a inge tanyakindya könin lonyit nyin. Nyena Saresi ti Mose logon ko puku i mukök na kiñajin miajin iñwan ko merya musala kulo ti bulö tu'baka'yu ñina tomoret, anyen tindu ño nagon Dun a milyekin kondya kune i gwon a ño kana.

18 Kogwon ko ködyö lomore nagon Dun titindu na po kogwon 'debba na Saresi, kweja adi a ko po kogwon milye lo Dun adi nye mo titin. Kölumbö Abarayama a wuju lomore kogwon Dun a milyekin tindu lepeñ.

19 Nyena ko nyo nagon Saresi 'de'de- karikin? Saresi a 'yalaki anyen kwekindya ko kondya arabat kweja nyo, anyen yeñon tojo ko nyakwari ködyö a po logon Dun a milyekin lepeñ lo. Saresi kulo Dun lo sarakindya malaika- jin, a katomoraniit nyönyökökindye ñutu.

20 Nyena katomoraniit tomorja ñutu lwölwöñ ñuto geleñ. Ama Dun geleñ.

21 A ko sona Saresi ti Mose ñona a merok ti milyejin logon Dun a milyekin ñutu kulo le? 'Diri ti gwon sona kwöñ. Kogwon ko ködyö saresi titiki logon bubulö tindu ñutu gwon jörun, nyena a ñutu ködyö bulöni bulö tetenaki rigwo ko Dun i komon kogwon 'debba na saresi.

22 Ama kulya ti Dun na wurö ku- ne tuggö adi ño liñ a rereka ko toron, anyen ño nagon Dun a milyekin tindu kogwon yupet na yupörikin Yesu Kristo kune böñö tiki ñutu logon yuyu- bbö kulo.

23 Nyenagon i ñerot nagon diñit yupet popori nu, Saresi a rerek yi, yi a kiniki go tojo ko yupet molu a kweya.

²⁴ Nyena Saresi kulo lo nyömbu yi tojo Kristo a po, anyen yi böñö tetenaki rigwo ko Dun i komon kogwon yupet.

²⁵ Ama sojinana dijit yupet aje po, a yi köti tine tojumu ko Saresi.

²⁶ Ta liñ a ñwajik ti Dun ko Kristo Yesu i mugun kogwon yubbö nasu.

²⁷ Kogwon ta liñ logon a batisaki ko Kristo i mugun kilo, ta aje jupukindya Kristo gwoso bonjo.

²⁸ Nyena ti ñutu gwe ti jambu adi, Kulo a Yudayaki, kulo a ñutu ti kulye jurön, kulo a 'dupi, kulo a lui, kulo a ñutu lyan kode kune a ñutu wate; kogwon ta liñ a mugun geleñ ko Kristo Yesu i mugun.

²⁹ Nyena ko ta a ñutu ti Kristo, a ta gwe a nya- kwariat ti Abarayama, a ta mo wuji lomore nagon Dun a mlyekin tindu nyakwariat ti Abarayama na.

Galatia 4

¹ Nan kulya adi, ñuro lo yendu ruddya ño ti monye lo, i dijit na gwondi lepeñ nyuñ a lupudi nu, tuka'de nanyit 'bayin ko 'dupiet ma'di ködyö kine ño liñ mo gwon a kanyit;

² ama lepeñ gwon i mukök na kanyömök ko na kametak tojo ko dijit nagon monye a 'burukin lepeñ i wuju na.

³ Nyena yi köti gwon sona na gwondi yi a lupudiet nu, a yi gwe a 'dupi ti mulökö ka'de ka'de ti na kak.

⁴ Ama ko dijit na'but nagon a temakindya a gwak na a po, a Dun sunyundye Duro lonyit. Lepeñ a yuñwe ko ñuto nakwan, ko a yuñwe i mukök na Saresi ti Mose,

⁵ anyen dakundya ñutu logon gwon i mu- kök na Saresi kilo, anyen yi böñö wowoa a ñwajik ti mede.

⁶ Nyena kogwon ta a ñwajik ti mede na, Dun aje sunyundyö Mulökötyo lo Duro lonyit kayan i töilyet, lo lulunju adi, Aba, Baba!

⁷ Nyena do sojinana köti tine gwon a 'dupiet, ama do gwe a ñuro lo mede; a ko do gwe a ñuro lo mede, a Dun mo tindi do i gwon a kawuyunit lo ño liñ nagon a ti ñwajik kanyit kune.

⁸ I dijit nagon ta köju a ko den Dun nu, a ta gwe a 'dupi ti ñunyen logon 'bayin a ñunyen gwak;

⁹ ama sojinana ta aje den Dun, kölumbö Dun aje den ta, nyena ada lolon nagon ta ködyö yitö bot i mulökö ti na kak logon ti kondya nene ño, köti ti tindu nene ño? Nyo nagon ta 'de'dekan gwon a 'dupi kase köti?

¹⁰ Ta 'debba perok, ko yapala, ko dijititan se ko kiñajin.

- 11 Nan kukujönö i kulya kasu kode nan aje tudaraju mugun kana i kulya kasu.
- 12 Lunjasirik, nan mo'yu ta böñö, gwe ta gwoso nan, kogwon nan köti gwon gwoso ta. Ta a ko konakindya nan arabat.
- 13 Ta deden adi gilö nio na tindu nan i tokukindyo na ta na Lone Lo'but a kokwe;
- 14 ama ma'di nagon mugun nio a nanjon parik kasu i metet, ta a ko 'dö'döju nan kode paju nan, ama a ta inge wu nan gwoso nan a malaikatat lo Dun, gwoso nan a Kristo Yesu lepenj.
- 15 Soñinana lyönön nasu niya nagon ta wuji nan na? Nan tukökindyo ta adi 'diri 'diri i nu diñit ko bubulö ta ködyö aje wuludun konyen kasu kaño a tindi nan se.
- 16 Nyena nan soñinana ñona aje wora a miriku losu kogwon nan jamakindya ta kulya 'diri le?
- 17 Dutu logon nan jambu kulya kase adi dya- dya'yu ta kulo gwon ko pusök ko ta, ama töilyet kase 'bayin a lo'but. Lepenjat 'dek koraddu ta kaño köyö anyen ta böñö gwon ko pusök ko se.
- 18 A na'but ñupi ko ñutu gwon ko pusök Ko ta ko ködyö töilyet kase a lo'but, ama ti gwon ka'de i diñit nagon nan gwon ko ta i pirit na gelen na.
- 19 Dwajik kwe, nan köti ñoñonga i ta'duundyö na ta tojo Kristo a gweya kasu i mugunya.
- 20 Ködyö a na'but ko nan gwon ko ta i pirit na gelen i na diñit, anyen nan jambu ko ta ko gworo lo'but, kogwon nan a delya i kulya kasu.
- 21 Ta logon 'de'dekan gwon i mukök na Saresi kilo, taki ta nan, ta ñona ti yinga ño nagon a kulyarikin i Saresi ti Mose kune le?
- 22 Kogwon a wurö adi, Abarayama gwon ko ñwajik murek, lele yunwe ko nakwan nagon a 'dupiet na, a lele yunwene ko nakwan nagon a luitöt na.
- 23 Ama ñuro lo nakwan nagon a 'dupiet na a yunwe gwoso na 'deggi ñutu na, a ñuro lo nakwan nagon a luitöt na yunwene gwoso na milyeki- ndye Dun i tindu na.
- 24 Nyena kine kulya a lilim, kweja adi kulya ti kine wate murek gwon gwoso tomoresi murek nagon Dun a torukökin ko ñutu kanyit. Nakwan nagon ta'du ñwajik a 'dupi na a tomoret nagon tetena i mere Sinai, karin kanyit a Agara.
- 25 Agara kweja adi a mere Sinai lo gwon i jur lo Arabi. Lepenj gwon jojo ko Yerusalema na soñinana na, kogwon Yerusalema se ko ñwajik kanyit gwon a 'dupi.
- 26 Ama nakwan nagon a luitöt na kweja adi a Yerusalema na gwon ki nu nagon a ñote nikanj.

27 Kogwon a wurö adi, Do ñuto nagon a 'bañ nagon a ko ta'du na, lyöñi lyöñön, do nagon a ko ñonga i ta'du na, gwililije gwililija, woñoro ki ko nyola; kogwon nakwan nagon a kölöki ka'de na gwon ko ñwajik jore lwölwöñ ti nakwan na gwon ko lalet na.

28 Nyena ta luñasirik kwe a yuñwe ko milye lo Ðun gwoso na yuñwe'i Yisaka nu.

29 Ama gwoso i kilu perok nye logon a yuñwe gwoso na 'deggi ñutu na, aje sasandu nye logon a yuñwe gwoso na 'deggi Mulökötyo lo Ðun na, nyena köti gwon sona soñinana.

30 Ama kulya ti Ðun na wurö kune tuggö ada? Tuggö adi, Rike rik ñina 'dupiet se ko ñuro lonyit, kogwon ñuro lo 'dupiet lo mo ti morja ko ñuro lo nakwan nagon a luitöt i wuju na ño nagon a ti monye kune.

31 Nyenagon luñasirik kwe, yi ti gwon a ñwajik ti nakwan nagon a 'dupiet na, ama yi a ñwajik ti nakwan nagon a luitöt na.

Galatia 5

1 Kristo a yukuundyö yi kaño anyen yi gwon a lui. Nyenagon gwo'de ta go, an ta ko dulakindya ta murutö kasu köti i toraki na gwulunji lo to'dupien.

2 Nan Paulo lo jambu ko ta adi, Ko ta a rukökindyö 'börik i tawero, a Kristo mo tine gwon a 'bulit kasu.

3 Köti i dañ tomurek nan tokurukindyö ñutu liñ logon a rukökindyö 'börik i tawero kilo adi ta agu ködyö 'de'dep ño liñ na gwon i Saresi ti Mose kune.

4 Ta logon ga'yu tetenaki rigwo ko Ðun i komoñ kogwon 'debba nasu na Saresi kilo, ta aje koraddu kaño ko Kristo i mugun, ta aje 'dororo kaño i 'busan nagon Ðun 'doggi ñutu 'bak ropet na.

5 Kogwon Mulökötyo Loke lo tindu yi i yendu ko yupet adi yi mo tetenaki rigwo ko Ðun i komoñ.

6 Kogwon ko yi gwon ko Kristo Yesu i mugun, kulya 'bayin kode yi a tawero kode yi a ko tawero, ama ño duma tuñ gwon a yupet nagon riñit nanyit pukun i nyarju na.

7 Ta köju wöwökön 'bura i opere; ña lo tuyangu ta i twöju na kulya 'diri?

8 Ðuto logon a löpukundyö ta lo ti po ko Ðun logon aje lunju ta lo.

9 Kape ku'dik totoyujö wi'di 'bukuluñ.

10 Nye- na nan a yinikin ta ko Matat i mugun adi ta mo yeyeju gwoso na yeyeji nan na; ama ñuto logon dyadya'yu ta lo, kode lepeñ a ña, Ðun mo ririñ lepeñ.

- 11 Luṅasirik kwe, ko gwe gwoso nan, ko ködyö nan nyuṅ tokujö kulya ti tawero, nyo nagon nan nyuṅ gwon i sasanya? A ko sona tokujö nio na kulya ti ködini na görö ködyö tine köpuggö ṅutu.
- 12 Nan 'de'dekan adi ṅutu logon dya- dya'yu ta kilo bia ti lepeṅat kondi 'börik a 'banjin.
- 13 Luṅasirik kwe, ta a luṅwe anyen ta gwon a lui; ama an ta ko 'dumundya ta tolien nasu adi ta a 'buruki i gwoloṅ gwoso i 'dekesi kasu ti mugunya ti na kak kune, ama tokitaki ta ko 'börik ko nyarju.
- 14 Kogwon Saresi liṅ a tomora a saret gelen logon tuggö adi, Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot.
- 15 Ama ko ta toko ko 'börik a tunyöni ko 'börik gwoso kijakwa, kunyar ta an ta tutuṅ 'börik asut.
- 16 Ama nan kulya adi, Ko ta wörö ko Mulökötyo Loke a kirut ta mo tine toyimönöju 'dekesi kasu ti mugunya ti na kak kune.
- 17 Kogwon 'dekesi ti mugun na na kak ṅiṅisa ko 'dekesi ti Mulökötyo, a 'dekesi ti Mulökötyo ṅisani ko 'dekesi ti mugun na na kak, kogwon se a merok ko 'börik, a ta tine bulö kondya ṅo nagon ta 'de'dekan kune.
- 18 Ama ko ta nyömö ko Mulökö- tyo a ta tine gwon i mukök na Saresi.
- 19 Nyenagon konesi ti mugun na na kak gwon koke makine. lubbö, tolutun, konesi ti yu na kwe na kona aka kune,
- 20 twöju na nyömuejin, wandu, tomiri- kulan, mörö. be'ya na ṅo ti lege, woran, goma, rerenyesi, korja a teṅon,
- 21 yulön ko ṅo ti lege, meran, loju lo yawa, se ko kunie ṅo gwoso kine. Nan tokujöndu ta gwoso na tokujöndi nan ta köju nu adi, ṅutu lo kondya ṅo gwoso kine kulo mo ti ṅarju ṅo ti Tumatyan na Dun.
- 22 Ama ludweki ti Mulökötyo ko ṅuto i töili gwon a nyarju, lyöṅön, gwon taliṅ, ṅoṅga taliṅ, gwon a lo'but ko ṅutu, 'busan, yubbö na yeyenon,
- 23 töili lo lilik, teṅgu na mugun. Lele saret 'bayin logon tuggö adi kine ṅo a narok.
- 24 Dutu logon a ti Kristo Yesu kilo aje 'bikikindyö i ködini na görö mugunya kase ti na kak nagon gwon ko kure na ṅo narok, ko 'dekesi narok kune.
- 25 Ko yi gwon jörun kogwon Mulökötyo, a ti yi kepoddi ta Mulökötyo.
- 26 Ti yi gwe ti 'buya 'börik, ko ti yi gwe ti toworja 'börik, ko ti yi gwe ti tobebe ko 'börik.

Galatia 6

- 1** Luṅasirik, ko lele ṅuto a 'doro i toron, ta logon a ti Mulökötyo Loke kilo gwe ta ko töilyet lo lilik i tete- nakindya na lepeṅ i gwon rigwo. Kunyar ta, an Satani köti tem ta.
- 2** Tulwöki ta ko 'börik i ṅo na 'doko pömöni ; ko ta kondya sona a ta 'diri mo kondi saresi ti Kristo.
- 3** Kogwon ko lele ṅuto yeyeju adi nye a duma kudyakan nye a ṅo kana, lepeṅ mumulugga mugun.
- 4** Ama ti ṅutu liṅ ṅadi gelenṅ ti teme tem konesi kanyit, a ko gwe a na'but a ti nye ko mugun nanyit lyöṅi lyöṅön, ti nye gwe ti tojoju konesi kanyit ko konesi ti lele.
- 5** Kogwon ṅutu liṅ gelenṅ gelenṅ ṅadi 'doggu ṅo kanyit.
- 6** Ti nye logon a todiniki kulyaet lo Ḍun lo ṅarakindye katodinönit lonyit ko ṅo kanyit liṅ na'but.
- 7** An ta ko mumulugga ta 'börik, Ḍun ti kweniarikin. Kogwon ṅo nagon ṅuto weja se kune, lepeṅ mo ṅerja se köti.
- 8** Kogwon ṅuto logon weja ṅo ti mugun na na kak lo, lepeṅ mo köti ṅerja ṅo nagon 'bu'burön kune ti mugun na na kak, ama nye logon weja ṅo nagon a ti Mulökötyo Loke lo, lepeṅ mo ṅerja ṅo nagon a ru na yeṅ nyin kune nagon a ti Mulökötyo.
- 9** Ti yi gwe ti dara i kondya 'bura, kogwon yi mo ṅeṅerja i diṅit na'but ko yi a ko doddya.
- 10** Nyenagon gwoso na gwondi yi ko komoṅ na'but na, ti yi konakindye ṅutu liṅ ṅo na'but, keḡga i se logon yi gwon a mede gelenṅ ko se i yupet kulo.
- 11** Mete ta met wuresi dumalak logon nan a wurökin ta ko könin lio kilo.
- 12** Ḍutu liṅ logon 'de'dekan pupura i ṅo nagon konaki i mugunya ti na kak kilo se lo ri'dikindya ta i tawero. Lepeṅat kondya sona anyen se ko 'börik gwon ti sasanya kogwon kulya ti ködini na görö na Kristo.
- 13** Ma'di kilo logon 'de'dekan adi ti ṅutu ködyö taweroni tawero kulo lepeṅat ko 'börik kase ti 'debba Saresi, ama lepeṅat 'dek ta tatawero, anyen se böṅö bu'ya 'börik i kulya ti ṅo nagon konaki mugunya kasu kine.
- 14** A ko gwe gwoso nan ko mugun nio, nan ti bu'ya mugun i kulya ti nene ṅo kwöṅ, ake nan bu'ya mugun i ködini na görö na Matat likaṅ Yesu Kristo. Kogwon kak na a twakin köyö, a nan iṅge twakin i kak kogwon kulya ti twan nanyit i ködini na görö.
- 15** Kogwon ko ṅuto a tawero kode a ko tawero ti gwon a nene ṅo; ama ṅo duma tuṅ gwon adi ṅuto ködyö gweya a ludu- kötyo.

16 Ti taliŋ se ko yatet gwe i ŋutu liŋ logon kebbu lo kiko kilo, iŋkoi, i Yisaraele ti Dun.

17 Suluja soŋinana ti lele ŋuto gwe ti sasandu nan, kogwon mörikölö na gwon köyö i mugun kune a gigirisi na- gon kwekindya adi nan a lo Yesu.

18 Luŋasirik, ti 'busan na Matat likan Yesu Kristo gwe kasu i töilyet. Amin.

Epeso

Epeso 1

- 1 Nan Paulo a luyökie lo Kristo Yesu kogwon Ðun 'de'dekan sona. Nan a roman ko ntu ti Ðun lo gwon Epeso, logon köti a kayupök lo gwon ko Kristo Yesu i mugun kulo, adi,
- 2 Ti 'busan ko taliñ na po ko Ðun Baba likañ na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 3 Ti Ðun Monye Matat likañ Yesu Kristo purani pura! Lepeñ aje 'boroja yi kayañ i töilyet ko Kristo i mugun ko 'boriesi liñ na po ki yu ko Mulökötyo Loke.
- 4 A kokwe nagon kak a ko nyuñ gweya nu, lepeñ a wulundyö yi ko Kristo i mugun, anyen yi ködyö gwon a loke 'bak yuyuket kanyit i komoñ. Kogwon lepeñ aje nyar yi,
- 5 lepeñ 'beron aje gelun yi anyen yi wowoa a ñwajik kanyit kogwon Yesu Kristo. Dina a yeyeet nagon lepeñ 'de'dekan kondya.
- 6 Lepeñ a kondya sona anyen yi pupurja kwelen na 'busan nanyit nagon nye a 'doggi yi kana na ko Ðuro lonyit lo nyanyara i mugun.
- 7 Rima ti Ðuro lonyit a dakundya yi, a yi inçe pitöki i toronjin kañ. 'Busan nanyit na nyarju a duma parik ti bulö tema
- 8 nagon lepeñ a tikiñ yi abur na! Lepeñ a tindu yi koñon liñ se ko kuru- ndyö na kulya,
- 9 lepeñ a kwekindya yi ño nagon nye 'de'dekan nagon köju a lwön. Dina yeyeet lepeñ a tetenakin ko Kristo i mugun
- 10 anyen kokona ko diñit na'but a po, kweja adi, lepeñ 'dek momorja ño liñ ti ki ko ti kak anyen gwon a ño geleñ ko Kristo i mugun.
- 11 Yi aje wulwe ko aje 'beron gelwe a ntu kanyit ko Kristo i mugun, kogwon ñina a yeyeet nanyit na Ðun logon tokitaju ño liñ gwoso na 'deggi nye na.
- 12 Lepeñ 'de'dekan adi ti yi logon a ti kokwe i yendu na Kristo i lwöggu na yi kulo ködyö tindu minyo lonyit i pu- pura.
- 13 Nyena kogwon Kristo, ta köti a yiñ kulyaet lo to'diri se ko Loñe Lo'but adi ta mo lwölwökö. A ta inçe yubbö kogwon kulya kanyit, a ta inçe wuju Mulökötyo Loke logon a milyeki ta lo, anyen gwularikin adi ta a kanyit.
- 14 Dilo Mulökötyo a tiki yi a wañet lo lomore nagon yi a ko nyuñ wu na, anyen kwekindya adi yi mo wuwu i diñit nagon Ðun lwökundyö yi anyen gwon a lui gwoso ñwajik kanyit. A ti minyo lonyit pupurani pupura.

- 15 Ko njina kwe, na yingge nan yubbö nasu na Matat Yesu se ko nyarju nasu na ntu liṅ ti Dun nu,
- 16 nan a ko jaran tindu Dun tinate kogwon kulya kasu, i 'dindya na ta köyö i kwasesi.
- 17 Nan mo'yu Monye lo bubula logon a Dun lo Matat likanṅ Yesu Kristo, anyen nye böñö tindu ta koṅon na po ki nagon kwekindya ta i dendya na lepeṅ.
- 18 Nan momo'yu adi anyen töilyet kasu böñö gwon ko parara, anyen ta böñö deden ko lepeṅ luṅgu ta i yendu na nyo, köti anyen ta böñö deden ko tukwörien na ṅo na bubula nagon nye titin ta i ṅar-ju se ko ntu kanyit kune a nyo.
- 19 A- nyen ta böñö deden ko todumalan na riṅit nanyit gwanan nagon kikita kayanṅ i mugunya, yi logon a yubbö kilo. Dina riṅit дума jojo ko riṅit nanyit дума parik
- 20 nagon nye a toniji Kristo i twan na, a tosi'dakindye lepeṅ kanyit i könin lutaten ki yu i kak nagon ti meta,
- 21 anyen gwon a дума lo kasarak liṅ, ko lo kidoni liṅ, ko lo riṅitön liṅ, ko lo tumatyanjin liṅ, karin kanyit a temejik lwölwöṅ karin liṅ nagon a 'dinya, ti gwon i na diṅit ka'de ama i diṅit na popo molu nu.
- 22 Dun a tindu lepeṅ i ryokakindya na ṅo liṅ kak, a iṅge tin lepeṅ a kwe lo kanisa i ṅo liṅ.
- 23 Kanisa a mugun na Kristo nagon kwe- kindya lepeṅ 'bukuluṅ, nye logon tojo- reju ṅo liṅ ti ki ko kak ko mugun nanyit adi milin lo.

Epeso 2

- 1 Ta köju a twatwa kogwon lyaṅesi kasu se ko toronjin kasu.
- 2 Gwiliṅit losu gwon i toron, a ta kekebbi kulya narok ti na kak, a ta iṅge twö matat lo riṅit na köbuṅöt lo gwon i wöli na ki lo. Dilo mulökötyo nyuṅ kikita i kiden na ntu lo renya Dun kulo.
- 3 Yi liṅ köti köju gwolonṅ abur gwoso nagon yi 'de'deggi, a yi kondi gwoso nagon mugunya kaṅ ko töilyet kaṅ 'de'dekan na. Nyena yi liṅ gwon gwoso kulye kilo ntu logon Dun molu ririṅ kulo.
- 4 Ama Dun a kwörinit i yatakindya abur, nyarju nanyit nagon nye nyarji yi na a дума parik ti bulö tema.
- 5 Ma'di na gwondi yi a twatwa kogwon lyaṅesi kaṅ nu, ama kölumbö a nye toruje yi i pirit na gelenṅ ko Kristo. Ta a lwökö kogwon 'busan na nyarju na Dun.
- 6 A nye toniji yi i pirit na gelenṅ ko Kristo Yesu, a tosi'dakindye yi i pirit na gelenṅ ko lepeṅ ki yu i kak nagon ti meta.

- 7 Lepeṅ a kondya sona anyen tukwörien дума na 'busan nanyit na nyarju böṅö kwekweya tojo ko molu nu, na kondi nyeyi 'bura ko Kristo Yesu i mugun nu.
- 8 Ta aje lwökö kogwon yubbö nasu, ama na po ko Ḍun ti gwon a nasu, ama lepeṅ lo 'dogga ta.
- 9 Dina lwökit ti gwon a ropet na kita, an lele ṅuto pupurja mugun.
- 10 Kogwon yi a tobodwan nanyit; yi a gweki ko Kristo Yesu i mugun anyen kondya konesi na'but nagon Ḍun a tetenakin a kokwe kunu, anyen yi böṅö wörö kata.
- 11 Nyenagon yeyeji ta kulya kasu, ta ṅutu logon i yuṅwe nasu a ṅutu ti jurön kulo; ṅutu logon luṅu a lo tawero kulo luṅu ta adi ta a ṅutu logon ti tawero. (Ama tawero nase a ṅo nagon ṅutu kokon ko könisi kase.)
- 12 Yeyeoddi ta adi i ṅinu diṅit ta gwon pajo pajo ko Kristo. Ta a lwaka i teṅ na Yisaraele, ta 'bayin i diṅitan nagon Ḍun a tomorundya ṅutu kanyit kanyit i mugun ko milye kunu, a ta iṅge si'da i na kak 'bak yenesi a gwe 'bak Ḍun.
- 13 Ama soṅinana ko Kristo Yesu i mugun ta logon köju gwon pajo kilo rima ti Kristo aje jon ta nyona.
- 14 Kogwon lepeṅ ko mugun nanyit a tomorja yi a ṅo geleṅ a tindi yi i gwon taliṅ. A lepeṅ iṅge dukakin kak tomiri- kulan nagon korja yi gwoso gorom na i tindu na mugun nanyit,
- 15 anyen tu'ba- ka'yu Saresi ti Yudayaki ko jujuwesi kase ka'de ka'de. Lepeṅ a kondya sona anyen nye böṅö gweyundya kine teṅon murek ti ṅutu a kötumit ludukötyo geleṅ kanyit i mugun, anyen tindu se i gwon taliṅ.
- 16 Lepeṅ a twan i ködini na görö anyen tomorundya yi ko Ḍun ni a mugun geleṅ, a iṅge tu'baka'yu tomiri- kulan ko ṅina twan nanyit.
- 17 A nye iṅge po a tokukindye ta logon köju gwon pajo pajo ko Ḍun kilo Loṅe Lo'but lo taliṅ, köti a tokukindye i se logon gwon nyona kulo.
- 18 Kogwon kanyit i mugun yi liṅ bubulö tu ko Ḍun Monye i komoṅ i Mulökötyo Loke lo geleṅ.
- 19 Nyenagon ta köti tine gwon a lwaka ko a legelok; ama ta a ṅutu ti jur geleṅ i pirit na geleṅ ko ṅutu ti Ḍun ko a ti mede nanyit.
- 20 Ta nyuṅ 'duköki i pipilesi ti luyökie se ko ti nebijin, a Kristo Yesu ko mugun nanyit gwe a ṅurupit дума lo goṅet,
- 21 logon kadi liṅ a tomoraki kanyit i mugun tojo ko a 'duköji ki a kadi nake ko Matat i mugun.
- 22 Kanyit i mugun ta köti nyuṅ 'du'duköji se ko kulye liṅ i pirit na geleṅ i ṅina kadi ko- gwon kita na Mulökötyo Loke, anyen Ḍun si'da kata.

Epeso 3

- 1 Dina a kwe nagon nan Paulo a kwakwaddu kogwon kulya kasu, nan a rereka kogwon Kristo Yesu i kulya kasu ta ntu ti jurön.
- 2 Nan yeyeju adi ta a yiñ adi Dun a korakin nan 'busan nanyit na nyarju anyen nan kikitari i kulya kasu,
- 3 köti ta nana a yiñ adi lepeñ a kwekindya nan njo nagon köju a lwön, gwoso na wurökindye nan ta ki- ne kulya ko kulyaesi ku'dik nu.
- 4 Ko ta a ken kulyaesi kwe, ta bubulö dendya adi nan kukurun njina lwön na Kristo.
- 5 Dina lwön a ko kweki ntu ti 'beron kulu, ama soñinana luyökie kanyit loke se ko nebijin aje kweki njina lwön i riñit na Mulökötyo Loke.
- 6 Dina lwön gwon sona adi, Dutu ti jurön bubulö narundya ko Yudayaki njo nagon Dun köju a milyekin se kune, a se liñ gwe a swötön ti mugun gelen, a se liñ köti iñge ruköki i narundya na njo nagon Dun a milyekin ko Kristo Yesu i mugun i Loje Lo'but kune.
- 7 Dun a tindu nan i gwon a kakitanit lo njilo Loje Lo'but kogwon 'busan na nyarju nanyit nagon nye a 'doggi nan kana na, kogwon riñit nanyit nagon kikita köyö i mugun na.
- 8 Dina 'busan a tiki nan logon a lo'dit lwölwöñ ntu liñ lo'di'dik ti Dun, anyen nan tokukindyö ntu ti jurön Loje Lo'but lo tukwörien na Kristo nagon gajalaji 'bak 'dutet na.
- 9 Köti anyen nan tindu ntu liñ i kurundyö na yeyeet na Dun nagon köju a lwön na ködyö kona ada. Dina yeyeet Dun logon a gweja njo liñ lo a 'debba a lwön i diñitan liñ ti 'beron,
- 10 anyen soñinana kasarak se ko riñitön ti ki i kak nagon ti meta na böñö dendya i kanisa koñon na Dun nagon ko kikolin ka'de ka'de.
- 11 Kine kulya kokona gwoso yeyeet nanyit na yeyenon nagon nye a kon ko Kristo Yesu Matat likan i mugun na.
- 12 Ko Kristo i mugun yi gwon ko topurwan kogwon yi a yubbö lepeñ, a yi gwe a lui i tu ko Dun i komon.
- 13 Nyenagon nan mo'yu ta, an ta ko rorogga ta i töilyet kogwon nan nonga ko kulya kasu. Kine njonesi a bulesi kasu.
- 14 Ko njina kwe nan a rugwunjöki kak ko Monye mede i komon,
- 15 logon midijik liñ ti ki ko ti kak pipilundya i karin kanyit lo.

- 16** Nan momo'yu lepeṅ adi, ti nye böṅö togo'yi ta ko riṅit nagon nye a 'dumun i gugu lo tukwörien na minyo lonyit, ko ti nye tiki kasu i töilyet lukata ko riṅit na Mulökötyo lonyit,
- 17** anyen Kristo böṅö gwolonṅ kasu i töilyet kogwon yubbö nasu. Nan momo'yu lepeṅ adi, anyen kokori kasu böṅö 'bekoddu kak i nyarju, a ta gwe ko togwi'diesi logon a 'bokaki go i ṅina nyar- ju,
- 18** anyen ta se ko ṅutu liṅ ti Dun böṅö gogolon i kurundyö na nyarju na Kristo na yi, ko tugalaṅ nanyit gwanan, ko tojolan nanyit ṅornan, ko tojolan nanyit ki ṅornan, ko togulu nanyit ṅornan.
- 19** Nan momo'yu lepeṅ adi anyen ta dendya ṅina nyarju na Kristo na yi nagon lwölwöṅ dendya na, anyen Dun logon a jore ko ṅo liṅ adi milin lo böṅö tojoreju ta ko ru nanyit 'bukuluṅ.
- 20** Ti Dun bulani bula. Lepeṅ bubulö kondya 'bak temet lwölwöṅ ṅo liṅ nagon yi a piyun ko a yeye kune, kogwon riṅit nanyit kikita kayañ i mugunya.
- 21** Ti nye bulani bula ko kanisa ko Kristo Yesu i mugun i nyakwariat liṅ ṅupi ṅupi. Amin.

Epeso 4

- 1** Nyenagon nan logon a rereka kogwon kulya ti Matat likañ lo, nan mo'yu ta anyen ta böṅö wörö jojo i luṅit nagon a luṅuri ta na.
- 2** Wöröni ta a lokoyokak ko töilyet lo lilik, i ṅoṅaddu taliṅ ko i tuyatakin ko 'börik i nyarju.
- 3** Mulökötyo Loke a momorja ta anyen ta gwon ko töili gelenṅ. Gwe ta ko pusök i gwon taliṅ ko 'börik kogwon taliṅ to'depakindya ṅutu i pirit na gelenṅ.
- 4** Mugun gelenṅ kata, Mulökötyo gelenṅ kata, gwoso nagon Dun a luṅi ta i ṅarundya na ṅina yenet na gelenṅ na;
- 5** Matat gelenṅ kata, yupet gelenṅ kata, batisimo gelenṅ kata,
- 6** Dun gelenṅ kata logon a Monye lo ṅutu liṅ, lepeṅ a дума lo ṅo liṅ, kikita i ṅo liṅ, a lepeṅ gwe kata i ṅo liṅ.
- 7** Ama yi liṅ gelenṅ gelenṅ aje 'doka, gwoso i temet na 'doggi Kristo kana na.
- 8** Nye ṅina kwe nagon köju a jama adi, Na tiri nye ki nu, nye nyömöddu ṅutu jore lo momo- ka, a nye iṅge 'dogga ṅutu ko 'dokesi.
- 9** Nyena kilo kulyaesi logon adi, Lepeṅ a tu ki kilo kweja nyo? Kweja adi a kokwe lepeṅ a po kak ni a iṅge yença kak i lukata nanyit.
- 10** Nye logon a po kak ni lo köti a nye lo tu ki pajo lwölwöṅ 'dikolo liṅ, anyen nye böṅö tojoreju ṅo liṅ.

- 11 'Dokesi kanyit gwon sona adi, nye a tindu kulye ntu i gwon a luyökie, kulye a nebijin, kulye a katokuök ti Lonje Lo'but, kulye a kayukuk ti ntu se ko kulye a katodinök ti Lonje Lo'but.
- 12 Kita na kilo ntu gwon i tetenakindya na ntu ti Dun jojo i kondya na kita nanyit ko i to'du- rundyö na mugun na Kristo ki,
- 13 tojo i 'dutet yi liñ a wora a ño gelen. Gwon nikañ a ño gelen po kogwon yubbö nikañ se ko dendya nikañ na Duro lo Dun. A kirut yi mo pondi a ntu lo wora lo gwon jojo; tojowet nikañ gwon a Kristo logon aje wora i ño liñ jojo asut lo.
- 14 A yi mo köti tine gwon a ñwajik logon yeyeesi kañ yalaji abur i kulya ti todinesi ka'de ka'de nagon gwon gwoso yalajin logon köbuñöt lo ya'yu. Kine todinesi ntu totodin ko koñon nase nagon se yeyeji togiraddu ntu ko kulya 'burönö kune.
- 15 Kölumbö ti yi jambi ta kulya 'diri ko töili lo nyarju, anyen yi 'duröddu ki ko Kristo i mugun i ño liñ. Lepeñ logon a kwe;
- 16 a i ñina kwe, a mugun liñ ñnge tomaraki ko a to'depaki i pirit na gelen ko tomoresi liñ nagon Dun a tikin kine, a na kitari swötön liñ ti mu- gun 'bura nu, a ñina mugun 'durje 'durjö 'bura i nyarju.
- 17 Nyenagon nan jamakin ta sona a jujuje ta i karin ti Matat likañ adi, ko wörö ta gwoso na wöröri paganojin kilo na ko yeyeesi kase nagon a wuya kana.
- 18 Yeyeesi kase gwon i mudwe, lepeñat gwon pajo i gwiliñit likañ ko Dun, kogwon se ti den nene ño a töilyet kase gwe a logo.
- 19 Lepeñat ti yeyeju nene ño kwön, a pakindye 'börik i kondya aka ño ti yu na kwe, a gomani kondya ño liñ nagon a lut.
- 20 Ama ta köju a ko todiniki kulya ti Kristo sona.
- 21 Ta 'diri a yiñ lepeñ ko a todiniki kulya 'diri na gwon ko Yesu i mugun kune.
- 22 Ta ködyö paju gwili- ñisi kasu ti 'beron kulo, a ta ködyö rusundye kaño töilyet kasu ti 'beron logon kakaran kogwon 'dekesi mumu- lukesi.
- 23 Töilyet kasu lo yeyeju kulya kilo ködyö totaludukö.
- 24 Ta ködyö jupukindya töilyet ludukö logon Dun a gweja kulo a gwuluet nanyit, logon a kelaji ko löti lo rigwo ko i kelan nagon po i kulya 'diri.
- 25 Nyenagon paji ta kulya 'burönö, ta liñ gelen gelen tujamaki ta kulya nagon a gwak, kogwon yi liñ a swötön ti mugun gelen.
- 26 A ko ködyö ta a woran, ti ñina woran gwe ti tindu ta i kondya arabat. Ti 'doro na kolon gwe ti 'bunyökin ta a ta nyun gwon ko woran,
- 27 an ñilo kañöönit ryeju pirit kasu i töilyet.

- 28** Ti n̄utu logon a kolak kölöki koko'ya, ama kölumbö ti se kitani kita parik ko könisi kase i kondya na kita na'but, anyen se böñö jojo 'dogga n̄utu lomerika.
- 29** Ti kulyaesi logon a lut gwe ti lupe kaño kasu i kutusen, ama tuñ jambi ta kulyaesi lo'but logon jojo n̄arakiñdya n̄utu gwoso nagon ködyö jujukin jama i diñit nase na, anyen n̄utu lo yinga kilo kulyaesi kulo böñö ryeju ño na'but.
- 30** Köti ko todelyaju ta Mulökötyo Loke lo ðun, kogwon ðun a tindu lepen anyen gwularikin ta adi ta a n̄utu kanyit i lor logon nye mo kölöddi ta a lui lu.
- 31** Paji ta töilyet lo pötwör liñ, ko woran liñ nagon po 'de'de, ko ñoma liñ, ko woñon liñ, ko momoroju liñ, se ko mandu liñ.
- 32** Gwe ta a lo'but ko 'börik, ko i won konyen ko 'börik, ko i topitökin ko 'börik gwoso nagon ðun köti a pitökindye ta ko Kristo i mugun na.

Epeso 5

- 1** Nyenagon mirakiñdye ta ðun kogwon ta a n̄wajik kanyit lo nyanyara.
- 2** Wöröni ta i nyarju, gwoso nagon Kristo aje nyarji yi na, a wukiñdye mugun nanyit ko ðun a 'doket ko a rubaŋga lo mon paleleñ kogwon kulya kañ.
- 3** Ta ködyö kwöñ ti jambu kulya ti towutön, ko ti konesi narok ka'de ka'de nagon toyujö kusik ti n̄utu se ko goma, kogwon kine kulya ti jukin n̄utu ti ðun i jambu na se.
- 4** Köti ko jambu ta jamesi ti yu na kwe, kode jamesi logon a wuya kana, kode kwekweni nagon a 'dö'döyit, kogwon kine kulya ti jukin jama, ama kölumbö tindi ta ðun tinate.
- 5** Dene ta den 'bura adi, n̄uto logon a kalupe, kode logon kondya ño narok nagon toyujö kusik ti n̄utu, kode lo goma ño gwoso nye a ñun lonyit, n̄uto gwoso ñilo ti bulö wuju nene ño i Tumatyan na Kristo se ko ðun.
- 6** Ti lele n̄uto gwe ti mumulugga ta ko kulyaesi logon 'bak 'bulit. Kogwon i kine kulya, a woran na ðun poki i n̄utu logon a renya twöju lepen kilo.
- 7** Nyenagon ko morakiñdya ta i n̄utu gwoso kilo.
- 8** Kogwon ta köju gwon a n̄utu ti mudwe, ama soñinana ta gwe a n̄utu ti parara ko Matat likañ i mugun. Wöröni ta gwoso n̄utu ti parara.
- 9** Kogwon parara radan konesi nagon a na'but, ko a ti löti lo rigwo ko a ti to'diri.
- 10** Mörji ta denundya kaño ko nyo na tulyöñgu Matat likañ.
- 11** Ko morakiñdya ta i n̄utu logon kondya ño ti mudwe nagon ti radan ludweki lo'but kine, ama kölumbö kweyu ta kine kulya kaño.
- 12** Kogwon ño na kon se a lwön kine, ma'di 'dinya na se toyujö kusik.

- 13 Do liṅ nagon parara a kweyun kaṅo memeta koke,
- 14 a ṅo liṅ nagon memeta koke kune worani a parara. Ko ṅina kwe a kulyarikin adi, Do kadotonit, purwene purwe, ṅiyu kaṅo i lo twatwa kilo, a Kristo de pararakindye konut loki.
- 15 Meddi ta 'bura ko ta gwolonṅ ada. Gwe ta gwoso ṅutu lokonṅ ti gwon gwoso lu'bönṅ.
- 16 Kitari ta kitari diṅitan kasu liṅ, kogwon kulo perok a lorok.
- 17 Nyenagon ko gwon ta a lu'bönṅ, ama kuru ta kurun ko 'deket na Matat likaṅ a nyo.
- 18 Ko meran ta ko yawa kogwon körju ṅutu. Ama kölumbö jorene ta ko Mulökötyo Loke,
- 19 ama tujumaki ta ko 'börik i yo'yu na sauma- jin ko kölisi se ko pupuresi ti Dun. Lyönji ta lyönjön ko Matat likaṅ kasu i töilyet gwoso ṅuto lo ju'yö tom.
- 20 Dupi tindi ta Dun Monye tinate i ṅo liṅ i karin ti Matat likaṅ Yesu Kristo.
- 21 Kuke ta kuk 'börik gwoso na twöji ta Kristo na.
- 22 Ta wate ködyö kukuk lyan kasu gwoso nagon ta ködyö konakindye Matat likaṅ na,
- 23 kogwon lalet gwon a kwe lo nakwan, jojo gwoso na gwondi Kristo a kwe lo kanisa, lepeṅ köti a Kalwökönit lo kanisa nagon a mugun nanyit.
- 24 Nyena gwoso nagon kanisa a kugge Kristo na, ti wate agu ködyö kugge lyan kase i ṅo liṅ.
- 25 Ta lyan, nyarji ta wate kasu gwoso nagon Kristo köti aje nyarji kanisa na, a nye iṅge wukin mugun i tatua kogwon kulya kase.
- 26 Lepeṅ a kondya sona anyen nye böñö lalaju se ko pionṅ se ko kulyaet lonyit a gwe a loke,
- 27 anyen nye böñö kweja kanisa kanyit i komonṅ kwekwelen 'bak nene pirit nagon a 'yota ma'di a na'dit, kode kiritwan, kode kunie ṅo gwoso kine, ama anyen se böñö gwon a loke 'bak yuyuket.
- 28 Köti lyan ködyö nyanyar wa- te kase sona gwoso na nyarji se mugunya kase na, kogwon ṅuto lo nyarju nakwan nanyit lo lepeṅ nyarju mugun.
- 29 Kogwon lele ṅuto 'bayin logon mandu mugun nanyit, ama lepeṅ wowoja nye ko rurugga nye 'bura, gwoso na konakindye Kristo kanisa na,
- 30 kogwon yi a swötön ti mugun nanyit.
- 31 Ko ṅina kwe a ṅuto lalet mo kö'yi monye ko ṅote, a mo morji ko narakwan nanyit, a se murek mo gwe a mugun geleṅ.

³² Kilo kulyaesi a lilim duma, ama nan tokorju se i kulya ti Kristo se ko kanisa.

³³ Ama ta liŋ gelen gelen köti ti lege nyarji nakwan nanyit gwoso mugun nanyit, köti ti nakwan twöji lalet lonyit.

Epeso 6

¹ Ta njawjik, twöji ta kayunwök kasu kogwon ködyö a na'but i kondya sona ko Matat likañ i mugun.

² Saret togelen logon ruköki'e njuro ɲo na'but i pirit na gelen lo kulya adi, Bule bu munyi se ko ɲuti,

³ anyen kulya kunök mo gwon 'bura, a do mo gwolonje gwolonj diŋit a najo i na kak.

⁴ Ta komonye, ko tomijö ta njawjik kasu ko kulya an se woran, ama wowoji ta se ko tojumisi se ko jujuwesi na po ko Matat likañ.

⁵ Ta 'dupi, twöji ta komonye kasu ti na kak ko kujönö se ko böböndu, kitakindye ta se ko töili gelen gwoso nagon ta ködyö kitakindye Kristo na.

⁶ Kitani ta kita ti gwon anyen komonye kasu memet a lyönji lyönjön, ama kitani ta gwoso 'dupi ti Kristo i kondya na 'deket na Dun ko töilyet kasu liŋ,

⁷ kitani ta ko lyönjön gwoso nagon ta kitakindye Matat likañ ti gwon a ɲutu na.

⁸ Ta deden adi, Matat mo ropa- kindya ɲutu liŋ ɲo na'but nagon se a kon kune kode se a 'dupi ko luŋa a lui.

⁹ Ta komonye kita, konaki ta lepeŋat sona köti. Kölöki ta woŋon ko se ko kulyaesi tokujönöesi. Dene ta den adi ta se ko lepeŋat Duma losu lu ki yu. Lepeŋ ti gwon a kanyunyumönit lo ɲutu.

¹⁰ Kune gwe a kulya ti 'dutet, adi, Gwe ta a logo ko Matat likañ i mugun, togo'yi ta 'börik ko riŋit nanyit.

¹¹ Jupukindye ta tito liŋ ti Dun nagon a möriesi, anyen ta bubulö gwo'dan go i mumulukesi ti ɲilo kaŋöönit.

¹² Ko- gwon yi ti mörö ko merok logon a ɲutu, ama yi mörö ko merok logon a teŋon ti mulökö ti toron lo gwon ki yu i jur logon ti meta; kilo merok a kimak ko a kasarak ko a riŋitön lo jondya mudwe i na kak kilo.

¹³ Nyenagon moggi ta tito liŋ ti Dun nagon a möriesi, anyen ta bubulö teŋgu merok i lor loron lu, a nagon ta aje mörö i ɲo liŋ nu a ta nyuŋ gwo'dan go.

¹⁴ Nyenagon ta ködyö gwo'dan a doggu mukökö kasu ko kulya ti to'diri, ko a jupukindya löti lo rigwo a witi gayet na kido,

¹⁵ ko a sukindyö Lonje Lo'but lo taliŋ a kamuka.

- 16 I kine ŋo liŋ, moggi ta yupet a 'buku, anyen ta bubulö gaju 'börik i penğa na loya liŋ logon a kimaŋ kulo ti ŋilo loron.
- 17 Moggi ta lwökit a gayet na kwe, moggi ta kulyaet lo Ðun a bandu möriet logon Mulökö- tyo Loke a tikiŋ ta lo.
- 18 Kwakwaddi ta i diŋitan liŋ, momo'yi ta momo'yu i riŋit na Mulökötyo Loke. Gwe ta ko konyen ŋa, ko dara ta i mumulukindyö na ŋutu liŋ ti Ðun.
- 19 Köti momo'yi ta i kulya kwe, anyen Ðun böŋö tindu nan i jambu na kulyaesi lotolokok, anyen nan gwon ko topurwan i tindu na lwönö ti Loŋe Lo'but i dena.
- 20 Nan a luyökie lo ŋilo Loŋe Lo'but ma'di nagon nan a rereka ko toŋot. Momo'yi ta anyen nan böŋö tokujö Loŋe Lo'but a purutat gwošo nagon nan ködyö totokuje na.
- 21 Tukiko luŋaser lo nyanyara ko a kakitanit lo yiyiniki ko Matat likaŋ i mugun lo, lepeŋ mo tatakin ta kulya kwe liŋ anyen ta böŋö deden ko nan gwon ada.
- 22 Ko ŋina kwe nan aje sonoro lepeŋ kasu ŋini, anyen ta böŋö deden ko yi gwon ada, ko anyen nye böŋö togo'yu töilyet kasu.
- 23 Ti Ðun Monye se ko Matat Yesu Kristo tindi luŋasirik liŋ lo yubbö kilo taliŋ ko nyarju se ko yupet.
- 24 Ti 'busan gwe ko ŋutu liŋ logon nyanyar Matat likaŋ Yesu Kristo ko nyarju nagon ti bulö 'duddyö na.

Pilipoi

Pilipoi 1

- 1 Nan Paulo ko Timoteo kölipönök ti Kristo Yesu, roman ko ntu ti Dun lo gwon Pilipoi, lo gwon ko Kristo Yesu i mugun kilo, morja ko kametak temejik se ko kaṅarak.
- 2 Yi a roman ko ta adi ti 'busan se ko taliṅ na po ko Dun Baba likan na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 3 Temba i diṅitan liṅ nagon nan yiyiundyö ta nu, a nan tindi Dun lio tinate;
- 4 köti temba i diṅitan liṅ nagon nan kwakwaddu kogwon kulya kasu liṅ nu, a nan ṅupi kwakwaddi ko lyöṅön,
- 5 kogwon ṅarju nikan na kita na Loṅe Lo'but suluja i lor suluṅ tojo ko soṅinana.
- 6 Nan yuyup adi Dun logon a suluja kita na'but kasu i mugunya lo mo tutuṅökin kita nanyit ajo i lor lo pori Yesu Kristo lu.
- 7 Ködyö a na'but i yeyeju nio na ta liṅ sona, kogwon töili lio ṅupi gwon i yeyeju na ta, kogwon ta liṅ ṅarju 'dokat na Dun ko nan i pirit na gelen, i rerekesi kwe ko i jundyö nio na Loṅe Lo'but, ko i to- gwi'dikindya na lepeṅ go.
- 8 Kogwon Dun deden adi nan 'diri gwon ko pusök ko ta liṅ. Dina pusök po ko Kristo Yesu lepeṅ.
- 9 A nan momo'yi adi ti nyarju nasu ṅöine ṅöi bia parik morja ko koṅon se ko kurundyö na kulya,
- 10 anyen ta böṅö jojo nyumundyö ṅo nagon a na'but. A kirut i lor lo pori Kristo lu, a ta mo böṅö gwe a loke 'bak yuyuket,
- 11 a ta mo rade ludweki ti löti lo rigwo logon Yesu Kristo lo tindu kulo, anyen Dun bubula ko anyen pupura.
- 12 Luṅasirik, nan 'dek ta deden adi ṅo nagon a konaki nan kune 'diri a ṅarakindya Loṅe Lo'but parik i tu ṅerot,
- 13 kogwon katiyuk liṅ lo gwon i mödöria kulo se ko kulye ntu liṅ aje kurun adi nan gwon i kadi rereket kogwon kulya ti Kristo.
- 14 Gwon nio i kadi rereket a tindu kulye jore ti luṅasirik lo yubbö i gwon a logo ko Matat i mugun, ko i puputuru ṅerot a purwat i tokuöddu na kulyaet lo Dun 'bak kujönö.
- 15 'Diri a gwak adi kulye kase tokujö loṅe lo Kristo ko be'ya naron se ko ṅisa, ama kulye tokujö ko töilyet lo'but.

- 16 Kilo logon tokujö ko töilyet lo'but kulo tokujö kogwon nyarju, deden adi nan a jwe ni i jundyö na Loje Lo'but.
- 17 Ama kilo logon tokujö ko töilyet lorok kulo tokujö loje lo Kristo dendya ten nase ka'de ti gwon ko töilyet ti to'diri. Lepejat yeyeju adi se mo tindu töili lio i mien i kadi rereket.
- 18 Nyena gwon ada? Ma'di kulye tokujö ko mumulugga, kode kulye tokujö ko to'diri, kode ada, kulya 'bayin, kogwon loje lo Kristo 'diri a tokuöji, nyena ko njina kwe nan gwon ko lyöñön.
- 19 Inkoi, a nan mo yeje lyöñön, kogwon nan a den adi ta gwon i kwakwaddu kogwon kulya kwe, köti Yesu Kristo lo tindu nan Mulökötyo lonyit i njarakindya na nan, nyena ko njina kwe nan mo kökölöji kaño i kadi rereket.
- 20 Nan yeyendu ko pusök a дума adi kwe nio mo ti yu, a nan mo gwe a purutat gwoso na yeñ na, anyen böñö ko nan gwon jörun kode a tatua, a nan tindi Kristo i bula köyö i mugun.
- 21 Kogwon Kristo gwon a ru köyö, a twan gwe a 'bulit köyö.
- 22 Ko nan ködyö yeñon gwon jörun, nan ködyö bubulö kondya kita nagon jondya ludweki. Ama nan ti den ko nan wulundyö nan nase.
- 23 Nan gwon i nagusu i kiden na kine ño murek. Nan 'de'dekan wuddya i na kak anyen tu gwon ko Kristo i pirit na geleñ, kogwon njina a na'but bia parik,
- 24 ama ködyö a na'but ko nan yeñon gwon jörun kogwon kulya kasu.
- 25 Nan a yup 'diri adi ködyö gwon sona, anyen nan deden adi nan mo yeyeñon gwolon ko ta liñ i pirit na geleñ, anyen ta böñö puputuru ñerot ko lyöñön i na yupet.
- 26 Nyena ko nan molu a tu kasu njini köti, a ta mo gwe ko kwe na kulya i bu'ya na Kristo Yesu parik kogwon kulya kwe.
- 27 Tuñ ti gwiliñit losu gwe a lo juju- kin i Loje Lo'but lo Kristo, anyen ko nan a tu i meddya na ta, kode nan 'bayin, a nan ködyö yinge adi ta gwo- gwo'dan go ko töili geleñ, ko yeyeet geleñ i möröddu i pirit na geleñ i jundyö na Loje Lo'but lo na yupet,
- 28 a merok kasu tine tokujöndu ta i nene ño. A njina kwekindye lepejat adi se mo tutukara, a ta mo lwököni lwökö. Dina lwökit Dun lo tindu.
- 29 Kogwon Dun a 'dogga ta ti gwon i yubbö na Kristo ka'de, ama anyen ta ñononnga kogwon kulya kanyit köti.
- 30 Nan ko ta mörö gor lo geleñ. Ta köju a met nan i mörö na njilo gor; soñinana nan lo nyuñ mörö nye gwoso na yinge ta na.

Pilipoi 2

- 1** Gwon ko Kristo i mugun n̄ona tindu ta i gwon a logo le? Nyarju n̄ona riri'dikin ta i kondya na nene n̄o le? Ta n̄ona gwon ko tojulin i pirit na gelen̄ i Mulökötyo Loke? Ta n̄ona gwon ko won na konyen ko i yatakindya le?
- 2** Nyena gwe ta ko yeyeet gelen̄, ko i tunyar ko 'börik, ko i gwon ko töili gelen̄, ko i yeyeju na n̄o na gelen̄, anyen lyöñön nio jojore.
- 3** An ta ko kondya ta nene n̄o i dendya na ten̄ nasu ka'de, kode i bu'ya na 'börik, ama gwe ta a lokoyokak i yeyeju na kulye n̄utu adi se a lo'but lwölwön̄ ya ko 'börik kasu.
- 4** Ta liñ gelen̄ gelen̄ n̄adi ködyö yi meddya kulya kanyit na'but ka'de, ama köti ti lepen̄ mete met kulya na'but ti kulye n̄utu.
- 5** Ti na yeyeet gwe kasu i töilyet nagon gwon ko Kristo Yesu na.
- 6** Adi suluja i suluēt lepen̄ kelaji ko ðun, ama a nye gwe a ko 'depakindya go i gwon jojo ko ðun.
- 7** Kölumbö a nye tutuñundye n̄o kanyit liñ kaño, a kelajine ko 'dupiet, a worani gwoso n̄uto, a in̄ge kweya ko mugun na n̄uto.
- 8** A nye tokoyoggi mugun, a twöji twöju a gwe a ko ren̄ya twan, ma'di i tatua i ködini na görö.
- 9** Ko n̄ina kwe a ðun toduma'yi lepen̄ parik totoñun n̄o liñ, a gwikindye lepen̄ karin nagon lwölwön̄ karin liñ,
- 10** anyen i karin ti Yesu n̄utu liñ lo gwon ki yu, ko lo gwon kak ni se ko lo gwon i lukata na kak kulo, böñö rugwuñö kak,
- 11** anyen n̄utu liñ tukun kaño adi, Yesu Kristo a Matat, anyen ðun Monye bubula.
- 12** Ta julin kwe lo nyanyara, ta n̄upi twötwö nan i diñit na gwondi nan ko ta i pirit na gelen̄ na, nyenagon kegga twöji ya nan soñinana nagon nan 'bayin kasu kiden na. Kiyani ya kita parik ko kujönö ko böböndu, anyen ta böñö tutuñökindyö lwökö nasu,
- 13** kogwon ðun n̄ilo kikita kasu i mugunya, anyen tindu ta i ntarju na n̄o nagon tulyöñgu lepen̄ kune ko i kondya na se.
- 14** Kondi ta n̄o liñ 'bak wiwinya kode rerena,
- 15** anyen ta böñö gwon 'bak yuyukesi, 'bak kulya, ko a n̄wajik ti ðun logon 'bak körit kulo, i kiden na n̄utu ti na toberon logon konesi kase a nakwölön̄ök ko a kagirak kulo. A ta mo kobbi kobbu kase kiden i na kak gwoso kaser,
- 16** na putukindye ta lepen̄at kulyaet toruet nu. Nyena i lor lo pori Kristo lu, a nan mo bu'ye mugun adi nan a te'ya i wökön nio i opere, in̄koi, nan a ko kita ko kana.

- 17 Ta wukindya Dun yupet nasu gwoso rubaŋga, nyena ko ködyö rima kwe a 'yalaki kata gwoso rubaŋga 'bu'buket, a nan ködyö nyolani nyola ko a lyöŋi lyöŋön ko ta liŋ i pirit na gelen.
- 18 A ta köti ködyö nyolani nyola a lyöŋi lyöŋön ko nan i pirit na gelen.
- 19 Ko Matat Yesu 'de'dekan, nan yendu sondu Timoteo 'de'de kasu ŋini, anyen töili lio böŋö gwon a lo'but ko nan a den kulya kasu.
- 20 Kogwon nan 'bak lele ŋuto gwoso lepeŋ logon 'diri ko pusök parik i kulya kasu.
- 21 Dutu liŋ gelen gelen ŋadi ga'yu kulya kanyit na'but, ti gwon a kulya ti Yesu Kristo.
- 22 Ama ta liŋ deden gwiliŋit lo Timoteo, ta a den adi nye a kita ko nan i pirit na gelen i kulya ti Lone Lo'but gwoso ŋuro ko monye.
- 23 Nyenagon nan yendu sondu lepeŋ 'de'de kasu ŋini i diŋit nagon nan a met ko kulya kwe mo wöröŋi ada.
- 24 Ko Matat 'de'dekan, nan ko mugun nio köti yendu tu kasu ŋini 'de'de.
- 25 Nan yeyeju adi ködyö a na'but ko nan a sunyukindyo ta Epaporodito luŋaser lio lo yubbö, logon yi ŋarju kita ko lepeŋ, logon yi mörö gor lo gelen ko lepeŋ lo, köti logon ta a sunyun köyö ni i ŋarakindya na nan lo.
- 26 Lepeŋ mimiundyö meddya ta liŋ, a iŋge delya parik kogwon ta a yiŋ adi nye a gilö.
- 27 'Diri lepeŋ a gilö, gwe nyona ko twan. Ama Dun a yatakin lepeŋ, ti gwon a lepeŋ ka'de, ama a yatakin nan köti, an 'yalakindya nan nene delya.
- 28 Nyena nan 'de'dekan bia parik i sonyoddu na lepeŋ kasu ŋini, anyen ta böŋö lyölyöŋön i meddya na lepeŋ köti, ko anyen delya nio böŋö rorokundya kak.
- 29 Nyena wuji ta lepeŋ ko lyöŋön a дума ko Matat i mugun. Ta ködyö bu'ya ŋutu gwoso kilo.
- 30 Lepeŋ gwe nyona ko twan kogwon kita na Kristo. Lepeŋ a paju ru nanyit anyen tutuŋökindyo kita nagon ta ködyö lo kitakindya nan na.

Pilipoi 3

- 1 Luŋasirik kwe, nan gwe 'bak kunie kulya jore nagon nan jajam. Tuŋ lyöŋi ya lyöŋön ko Matat i mugun. Nan ti dara i nyönyöggü na kine kulya, anyen se gaju ta.
- 2 Kunyar ta kilo 'dionjin, kweja adi kilo kakonak ti kulya narok, iŋkoi, kunyar ta se lo tiddya kulya ti tawero na mugunya kilo.

- 3** Kogwon yi kulo a ntu lo tawero gwak, logon twöju ko Mulö- kötyo lo Dun, a yi bu'ye 'börik ko Kristo Yesu i mugun, a tine yinikin- dyö 'börik i njo ti na kak.
- 4** Ma'di nan ko mugun nio köti ködyö yinikindyö mugun i njo ti na kak. A ko lele ntu yeyeju adi nye bubulö yinikindyö mugun i njo ti na kak, nan bubulö yinikindyö mugun i njo ti na kak bia parik.
- 5** Nan tawero i lor tobudök i mukök na yuñwe nio, nan a nyakwari lo Yisaraele, nan a lo kötumit na Benyamina, nan a Eberetyo ntu ti Ebere lo yuñundyö nan. I kulya ti 'debba na Saresi ti Mose nan a Parusityo.
- 6** Nan gwon ko pusök i sasandu na kanisa. Nan a rye 'bak yuyuket i njo lij nagon Saresi tuggö adi ntu ködyö kokon anyen gwon rigwo kune.
- 7** Ama kine njo lij na'but nagon jakindya nan 'bulit kune, nan kiundyö adi se 'bak 'bulit kogwon kulya ti Kristo.
- 8** Inkoi, nan kiundyö njo lij adi se 'bak 'bulit, kogwon dendya nio na Kristo Yesu Matat lio a 'bulit duma parik lwölwön njo lij. Nan a tolikin njo lij kogwon kulya kanyit, a nan inge kiun kine njo lij gwoso korodo, anyen nan böñö ryeju Kristo
- 9** a nan böñö ryeni kanyit i mugun. Nan ködyö rye kanyit i mugun ti gwon ko löti lio lo rigwo logon rye i 'depa na Saresi, ama nye a löti lo rigwo logon po kogwon nan yubbö Kristo. Dilo löti lo rigwo Dun lo tindu ko a löti logon mokot lonyit a yupet.
- 10** Nan 'de'dekan njo gelen tuñ, kweja adi nan 'dek dendya Kristo, nan 'dek dendya rinjit na njen nanyit i twan. Nan 'dek narundya njonesi kanyit, anyen nan böñö gwon gwoso lepen i twan nanyit,
- 11** anyen ko ködyö bubulö a nan böñö juki jukin njen i lo twatwa.
- 12** Kine njo na jam nan kine nan a ko nyuñ ryö se lij, köti nan a ko nyuñ temakindya jojo gwak. Nan nyuñ ri'diara mugun nerot anyen nan böñö mokundya se a kwe, kogwon Kristo Yesu aje mok nan a lonyit.
- 13** Luñasirik, nan ti yeyeju adi nan aje mokun se a kwe, ama njo gelen nagon nan kokon na adi nan böböñö njo lij na gwon i mukök, a wokundye njo na gwon nerot kunu.
- 14** Nan ri'diara mugun nerot anyen 'durökin i pirit tutuñet na opere, anyen böñö wuju 'doker na gwon ki yu nagon Dun a luñukin yi i wuju ko Kristo Yesu i mugun na.
- 15** Nyenagon ti yi logon a lo wora kulo yeyeji sona. A ko ta gwon ko yeyeesi ka'de ka'de i nene njo, Dun mo köti kwekwekin ta njina njo koke.
- 16** Tuñ ti yi möröddi ta nerot i njo nagon yi aje 'durökin kata na.
- 17** Luñasirik, morakindye ta i mira- kindya na nan. Yi gwon a miret kasu; mete ta met 'bura ntu logon gwolon gwoso yi kilo.

18 Kogwon gwoso nagon nan a takindye ta danjin jore na, soñinana nan ñilo takindya ta ko ñolitan adi ñutu jore kata logon gwiliñisi kase gwon gwoso se a merok ti ködini na görö na Kristo.

19 'Dutet na kilo ñutu gwon a karan nase, a ñun lose gwe a pelela kase, a se bu'ye 'börik i ño nagon ködyö tindu kusik kase i yu kune, a tindi yeyeesi kase i ño ti na kak.

20 Ama kölumbö jur likañ gwon ki yu, a yi mömöndi po na Kalwökönit nyu logon a Matat Yesu Kristo.

21 Lepeñ mo kita ko riñit nanyit nagon telundya ño liñ a kanyit na, i löpuggö na kune mugunya kañ namunyak ti na kak kune, anyen se wora gwoso mugun nanyit nakwekwelen na.

Pilipoi 4

1 Luñasirik kwe, nan nyanyar ta, nan gwon ko pusök ko ta. Ta tulyöngu nan, a ta gwe a loguya lio telet. Nyenagon julin kwe lo nyanyara, gwo'de ta go ko Matat i mugun kogwon kine kulya.

2 Nan mo'yu Ewodia, nan köti mo'yu Suntuke parik i gwon ko töili gelen ko Matat i mugun.

3 Inñkoi, pon ju lio lo to'diri logon yi ñarju kita i pirit na gelen lo, nan mo'yu do köti ñaraki kine wate, kogwon se a kita i Loñe Lo'but ko nan i pirit na gelen, morja ko Kelement se ko kulye logon yi a kita ko se i pirit na gelen, logon karin kase a wuröki i buk na karin ti ñutu lo gwon jörun kulo.

4 Lyöñi ta lyöñön ko Matat i mugun perok liñ; nan köti nyöggu kulya adi, Lyöñi ta lyöñön.

5 Ti ñutu liñ dene den adi ta gwon ko töilyet lo lilik. Matat gwe nyona.

6 An ta ko wiwinya ta i nene ño, kölumbö piye ta Dun i ño liñ nagon ta 'de'dekan i kwakwaddu nasu na lepeñ, ko i momo'yu nasu, ko i tindu nasu na lepeñ tinate.

7 Nyena a taliñ na Dun nagon lwölwöñ kurundyö nikanñ na kulya na mo gaji töilyet kasu se ko yeyeesi kasu ko Kristo Yesu i mugun.

8 Luñasirik, kune gwe a kulya ti 'dutet. Yeyene ta yeye ño liñ nagon a gwak, ko ño liñ nagon bubula, ko ño liñ nagon a na rigwo, ko ño liñ nake nagon 'bak toron, ko ño liñ nakwe- kwelen, ko ño liñ na nyanyara, kweja adi ño liñ nagon a na'but bia parik nagon jujukin i pupura.

9 Kone ta kon ño nagon ta a denun köyö kune, ko nagon nan a todinikin ta kune, ko nagon ta a yinjun köyö kune, ko nagon ta a metun köyö kune; nyena a Dun logon taliñ gwon ko lepeñ lo mo gwe ko ta.

- 10 Nan lyölyöñön parik ko Matat i mugun kogwon i mukök na diñit a najo ta a nyöggu yeyeju nasu na nan. Nan deden adi ta gwon i yeyeju na nan, ama ta 'bak komoñ na'but i sunyukindyö na nan nene ño.
- 11 Ti gwon adi nan wiwinya kogwon nan yöñö nene ño, kogwon nan a diniki adi ño na gwon köyö kune a jukin nan.
- 12 Nan a den si'da ko ño ku'dik a nan köti iñge den si'da ko ño jore. Ko nan gwon ada i ño liñ nan a ryö si'da ko yimönö, ko i si'da ko magor, ko i gwon ko ño jore ko i gwon 'bak ño.
- 13 Nan bubulö kondya ño liñ i riñit na Kristo lo togo'yu nan lo.
- 14 Ama ta a lo'but kogwon ta a ñarundya sasanyesi kwe.
- 15 Ta ñutu ti Pilipoi ko 'börik a den adi i diñit nagon nan suluja tokujö Lone Lo'but, na kö'yi nan Makedonia nu, nene kanisa 'bayin nagon a ñarundya ko nan i tindu ko i wuju na 'dokesi, ake ta ka'de.
- 16 Kogwon ma'di na gwondi nan Tesalonike yu nu, ta a sunyukin nan ñariesi lwö- lwöñ danjin murek.
- 17 Ti gwon adi nan ga'yu anyen ta 'dogga nan, ama nan ga'yu adi ti Dun 'yalaki ta 'bulit i ño nagon ta a 'doggi nan kune.
- 18 Nan aje wuju ño liñ ko kunie köti; nan gwe ko ño jore kogwon Epaporo- dito a tikin nan 'dokesi nagon ta a sunyun kune. Kine 'dokesi gwon gwoso rubaŋga lo mon paleleñ logon wuki Dun logon nye a wu ko lyöñön lo.
- 19 A Dun lio mo tindi ta abur ño liñ nagon ta yöñö se kune i gugu lonyit lo tukwörien lo gwon ko Kristo Yesu i mugun lo.
- 20 Ti bulet gwe ko Dun Baba likañ ñupi ñupi. Amin.
- 21 Rombi ta ñutu liñ ti Dun i karin ti Yesu Kristo. Luñasirik kayupök lo gwon ko nan ni kulo roman ko ta.
- 22 Dutu liñ ti Dun roman ko ta, keggä se lo gwon a ti mede na Kaisar kulo.
- 23 Ti 'busan na po ko Matat Yesu Kristo na gwe kasu kiden.

Kolosai

Kolosai 1

- 1 Nan Paulo a luyökie lo Kristo Yesu kogwon Dun 'de'dekan sona.
- 2 Nan se ko Timoteo luḡaser likañ a roman ko ta ḡutu ti Dun, logon a kayupök lo gwon ko Kristo i mugun Kolosai yu kulu, adi, Ti 'busan ko taliḡ na po ko Dun Baba likañ na gwe ko ta.
- 3 Yi ḡupi tindu Dun Monye Matat likañ Yesu Kristo tinate i kwakwaddu nikaḡ kogwon kulya kasu,
- 4 kogwon yi a yiḡ kulya ti gwon nasu i yubbö na Kristo Yesu se ko gwon nasu i nyarju na ḡutu liḡ ti Dun.
- 5 Ta gwon i yubbö ko i nyarju kogwon ta yendu ḡo nagon a 'delaki ta ki yu kune. Ta köju a yiḡ kulya ti ḡina yenet i diḡit nagon Loḡe Lo'but logon a kulyaet lo to'diri a 'dur kasu ḡini.
- 6 Iḡkoi, Loḡe Lo'but ḡöḡöi i kak 'bukuluḡ a rade ludweki, gwoso nagon gwon sona kasu kiden suluja i lor lo yiḡe ta kulya ti 'busan na nyarju na Dun, a ta iḡe kurun to'diri nanyit.
- 7 Epapra nyaratti likañ logon yi kita i pirit na geleḡ ko lepeḡ lo todinikindyö ta kine kulya. Lepeḡ a kakitanit lo yiyiniki lo Kristo ko a kita kayaḡ i pirit.
- 8 Lepeḡ lo nyönyökökindyö yi kulya ti nyarju nasu nagon Mulökötyo Loke a tindu ta na.
- 9 Ko ḡina kwe, suluja i lor lo yiḡe yi lu, yi a ko kö'yu kwakwaddu kogwon kulya kasu. Yi momo'yu Dun anyen nye böḡö tindu ta koḡon liḡ se ko kuru-ndyö liḡ nagon Mulökötyo lonyit a tikin kune, anyen ta böḡö deden parik ko lepeḡ 'de'dekan nyo.
- 10 Yi momo'yu Dun anyen ta böḡö wörö ko gwiliḡisi logon a lo'but ko Matat i komoḡ, i tulyöḡgu na lepeḡ i ḡo liḡ, ko i radan na ludweki logon a konesi na'but ka'de ka'de, köti anyen ta böḡö möröddu ḡerot i dendya na Dun bia parik.
- 11 Bö- ḡö ti nye togo'yi ta ko riḡit liḡ nagon po i kido nanyit nagon a minyo na, anyen ta böḡö gwo'dan go i ḡoḡaddu na ḡo liḡ ko lyöḡön,
- 12 ko i tindu na Dun Monye tinate. Lepeḡ a kondya yi a jukin i ḡarundya na ḡo ti ḡutu ti Dun na gwon i parara kune.
- 13 Lepeḡ a lwökundyö yi kaḡo i riḡit na mudwe, a toyuöddi yi i tumatyan na Duro lonyit lo nyanyara lo.
- 14 Dilo Duro a yukuu- ndyö yi kaḡo, kweja adi lepeḡ a pitö- kindyö yi i toronjin kaḡ.

- 15 Kristo kelaji ko Dun logon ti meta lo, ko a kayu a gwe i njerot na ɲo liɲ lo gweya kilo,
- 16 kogwon Dun a gweja ɲo liɲ kogwon tomirian na ɲilo Duro, kode se a ɲo ti ki kode a ti kak ni, kode se a ɲo nagon memeta kode nagon ti meta kune, kode a si'daesi ti kimak, kode a todumalaɲ, kode a tumatyanjin, kode a kidoni saresi; iɲkoi, Dun a gweja ɲo liɲ kogwon tomirian na ɲilo Duro ko a kanyit.
- 17 Dilo Duro kata a kokwe na ɲo liɲ, a ɲo liɲ 'depa- kindye i pirit na gelenj kanyit i mugun.
- 18 Lepeɲ a kwe na mugun, kweja adi lepeɲ a kwe na kanisa; ɲina kanisa pipilundya ko lepeɲ logon a ɲien a togeleɲ i twan lo, anyen lepeɲ böɲö gwon a duma lo ɲo liɲ.
- 19 Kogwon Dun a wulundyö adi ti ru nanyit na Dun 'bukuluɲ gwoloɲe ko ɲilo Duro i mugun,
- 20 anyen tomorundya ɲo liɲ kanyit ni ko Duro lonyit i mugun, kweja adi ɲo liɲ ti kak ni kode ti ki yu. Lepeɲ a tomorakindya se ko rima ti Duro lonyit na wuun kak i ködini na görö kune.
- 21 Ta köti ko 'börik kasu köju a gwon pajo ko Dun, ta a gwon a merok kanyit kasu i yeyeesi ko kasu i konesi narok kine.
- 22 Ama soɲinana Dun aje tomorun ta a kanyit kogwon twan na Duro lonyit ko mugun na na kak, anyen nye böɲö jondya ta i gwo'dan kanyit i komoɲ a loke, 'bak yuyukesi, 'bak kulya.
- 23 Ama ta agu ködyö yeɲon gwo'dan go i yubbö nasu, an ta ko wusaji ta kaɲo i yendu na kulya nagon ta a yiɲ i Loɲe Lo'but kune. Dilo Loɲe Lo'but aje tokuki i ɲutu liɲ ti kak 'bukuluɲ; nan Paulo logon a katokuönit lo ɲilo Loɲe.
- 24 Nyenagon soɲinana nan lyölyöɲön i ɲoɲesi kwe kogwon kulya kasu, kogwon na ɲoɲgi nan köyö i mugun na, nan tutuɲöddu ɲoɲesi ti Kristo nagon a ko nyuɲ 'baka kune i kulya ti mugun nanyit nagon a kanisa na.
- 25 Dun a tindu nan a kakitanit lo ɲina kanisa. Lepeɲ a tindu nan i kita kogwon ta, anyen tindu ta i dendya na kulyaet lo Dun 'bura i ɲo liɲ.
- 26 Dilo kulyaet lonyit köju a lwön a ko dena i diɲitan ti 'beron i kiyukan ti merenyejin kaɲ, ama soɲinana aje kweki ɲutu kanyit.
- 27 Dun 'de'dekan kwekindya lepeɲat ko ɲina lwön a tukwörien gwanan ko a minyo i kiden na jurön liɲ. Dina lwön a Kristo logon gwon kasu i töilyet lo, logon tindu ta i yendu na minyo logon ta mo wuwu lo.
- 28 Dilo a Kristo logon yi tokujö kulya kanyit lo, i kukuju na ɲutu liɲ ko i todindyö na ɲutu liɲ ko koɲon 'bukuluɲ, anyen kwekindya se liɲ gelenj gelenj ko Dun i komoɲ gwoso ɲutu lo wora kulo ko Kristo i mugun.

²⁹ Nye njina kwe nagon nan kikita parik na, nan mömörju ko rinjit nanyit liŋ nagon kikita parik köyö i mugun na.

Kolosai 2

¹ Kogwon nan 'de'dekan ta deden adi nan mömörju parik kogwon kulya kasu, ko i kulya ti ntu ti Laodikia se ko i kulya ti ntu liŋ logon a ko met komoŋ nio kilo.

² Nan kita parik sona anyen tölyet kase böñö gwon a logo, ko anyen se böñö gweye a ño gelen i nyarju, anyen se gwon a kwörinikö i kurundyö ko i dendya na kulya liŋ 'bura adi se 'diri a gwak, anyen se böñö deden lwön na Dun nagon a Kristo.

³ Tukwörien liŋ na koŋon se ko na dendya a 'delaki ko Kristo i mugun.

⁴ Nan takindya ta kine kulya anyen lele ntu böñö gwon ti mumulugga ta ko kulyaesi togiresi.

⁵ Kogwon ma'di ko nan 'bayin kata kasu kiden, ama töili lio gwon ko ta i pirit na gelen, a nan lyöñi lyöñön i meddya na gwon nasu jojo se ko gwon nasu a logo i yubbö na Kristo.

⁶ Nyenagon kogwon ta aje wuju Kristo Yesu a Matat losu na, nyena ti ta gwolonje kanyit i mugun.

⁷ Ti kokori kasu 'bekoddi kak ko lepen i mugun; gweyundye ta 'börik ki kanyit i mugun, gwe ta a logo i yubbö nasu na lepen gwoso na todinöri ta na, tindi ta Dun tinate abur 'bak temet.

⁸ Nyena tiji ta 'bura, ti lele ntu gwe ti logga ta ko todinesi mumulukesi nagon pa'de'de, nagon mirwe i keriat ti ntu ti na kak kune, ko i mulökö ka'de ka'de ti na kak, ama kine todinesi a ko po ko Kristo.

⁹ Kogwon Dun ko ru nanyit 'bukuluŋ gwolon ko Kristo i mugun,

¹⁰ a ta inŋe wuju ru 'bukuluŋ kanyit i mugun, nye logon a duma lo tumatyanjin liŋ se ko lo kidoni liŋ ti ki ko ti kak lo.

¹¹ Na gwondi ta ko Kristo i mugun na ta a tawero, ama 'bayin gwoso nagon ntu kokon ko könisi kase na, ama njina tawero a na Kristo, kweja adi 'dekesi ti na mugun na na kak aje 'duñöji kaŋo.

¹² Na batisari ta nu ta a nuka ko lepen i pirit na gelen, a ta köti inŋe tonjiyu ko lepen i pirit na gelen kogwon ta a yup adi Dun ko rinjit, kogwon nye a tonjiyu Kristo i twan.

¹³ Ta köju a twatwa kogwon toronjin kasu, köti kogwon ta a ko tawero, ama Dun aje torujö ta ko Kristo i pirit na gelen. Lepen a won konyen ko yi i lya- nesi kaŋ liŋ.

14 Lepeṅ aje seyara kulya kaṅ kaṅo nagon a wuröki i waraga kune. Kine kulya nagon tuggö adi yi a 'beleṅgu saresi a yi ködyö agu robbi se kune. Kweja adi lepeṅ aje baraddu ṅina waraga na möri nikaṅ, a iṅge 'bikikin i ködini na görö.

15 Na gwondi Kristo i ködini na görö nu, lepeṅ aje 'dumara kaṅo riṅitön ti kimak ko ti kasarak logon a mulökö ti na kak kulo, a na pondi nye a katelanit nu, a nye tuwö- röddi kine ṅo ko ṅutu liṅ i komoṅ anyen kwekindya adi nye aje te'ya kine ṅo.

16 Nyenagon ti lele ṅuto gwe ti yuyuggö ta i kulya ti kinyojin logon ta nyönyö, kode i kulya ti ṅo nagon ta mamat kune, kode i 'depa na lor lo rorwe, kode lo yapa wilo, kode lo sabata.

17 Kine ṅo tuṅ a ködudwö na ṅo na popo; ama ṅo gwak a Kristo lepeṅ.

18 Dutu kata logon nyanyar kondya 'börik a lokoyokak ko i twöju na malaikajin. Kilo ṅutu yinikindyö 'börik adi se a ṅutu lokukwön i ṅo na met se kase i töilyet kune, a lepeṅat bu'ye 'börik ko yeyeesi kase ti mugunya 'bak kwe na kulya. Ti ṅutu gwoso kilo gwe ti tulyaṅgu ta anyen ta gwon ti wuju ropet.

19 Dutu gwoso kilo a kölökindyö 'depakindya go ko Kristo logon a Kwe na mugun lo. Mugun liṅ nagon a tomora ko tomoresi se ko murilö na wuju riṅit ko Kristo logon a Kwe na mugun lo, a ṅina mugun 'durje 'durjö gwoso nagon Dun 'de'dekan na.

20 Ta aje twatwa ko Kristo i pirit na gelenṅ i kulya ti mulökö ka'de ka'de ti na kak, nyena ko nyo ta nyuṅ gwolonṅ gwoso ṅutu ti na kak i yinṅa na saresi gwoso kilo,

21 logon adi, An ta ko momok ta, An ta ko wawaṅ ta, An ta ko 'bo'bo ta?

22 Kine ṅo liṅ kakarju i kona nase. Lepeṅat tuṅ a saresi se ko todinesi ti ṅutu ti na kak.

23 'Diri kilo saresi meta gwoso se a ti koṅon i tindu na ṅutu i ri'dikindya na 'börik i twöju na keri, ko i tokoyogga na 'börik, se ko i tindu na mugunya i ṅoṅga, ama kine kulya 'bak 'bulit kwöṅ i tenṅu na 'dekesi ti mugun.

Kolosai 3

1 Ta aje tonjiyu i twan ko Kristo i pirit na gelenṅ; nyenagon tindi ta töilyet kasu i ga'yu na ṅo na gwon ki yu kunu, i pirit nagon Kristo gwon kata nu si'da i könin lutaten lo Dun.

2 Ti yeyeesi kasu tirikuni ṅo na gwon ki yu kunu, ti gwon i ṅo na gwon i na kak kune.

3 Kogwon ta aje twatwa, a ru nasu iṅge 'delaki ko Kristo i mugun, iṅkoi, ko Dun i mugun.

- 4** A ko Kristo logon a ru nikaŋ lo a kweya, a ta köti mo kweyani ko lepeŋ i pirit na geleŋ i po nanyit ko minyo.
- 5** Nyenagon tatuje ta swötön ti mugunya kasu nagon a ti na kak kune, nagon jondya towutön, ko tolutan, ko 'dekesi ti mugun, ko 'dekesi narok, se ko goma. (Dina goma gwon gwoso nye a ŋun ilot.)
- 6** Kogwon ko ŋina kwe, a woran na Dun poki i ŋutu logon a kalaak.
- 7** Gwiliŋit losu köju köti gwon sona i kokonoja na kine ŋo.
- 8** Nyenagon soŋinana paji ta kine ŋo liŋ, kweja adi, ŋoma, ko woran 'de'de, ko mandu, ko liŋikindyö, se ko kulyaesi lut logon tindu kusik ti ŋutu i yu.
- 9** An ta ko gwon ta a 'burönök ko 'börik, kogwon ta aje rusundyö kaŋo töilyet kasu ti 'beron se ko konesi narok nagon ta köju kokon kine,
- 10** a ta iŋge jupu- kindya töilyet ludukö logon yeŋon toludukö i dendya na Monye gweja logon a gweja se i gwuluet nanyit lo.
- 11** Nyena ko ŋina kwe tuka'de gwe 'bayin i kiden na Giriki ko na Yudayaki, kode i kiden na ŋutu logon a tawero ko na logon a ko tawero, iŋkoi, lwaka ko ŋutu logon a ko todinö, ko 'dupi ko lui, liŋ gwon jojo, kweja adi Kristo lo gwon a ŋo liŋ, köti nye lo gwon i ŋo liŋ.
- 12** Nyenagon gwoso nagon Dun aje wulun ta a ŋutu kanyit lo nyanyara na, jupukindye ta kine ŋo gwoso bongwat, kweja adi, won na konyen, ko kwe-kindya na 'busan, ko tokoyokan, ko pele na lilik, se ko ŋoŋga taliŋ.
- 13** Ko lele ŋuto wiwinya ko lele, ti se tuyataki tuyatakin ko 'börik. Matat aje pitökindyö ta, nyena ta agu ködyö pitökindyö kulye ŋutu.
- 14** Lwölwöŋ kine ŋo liŋ, torakindye ta nyarju gwoso kamba nagon torakindya ŋo liŋ i pirit na geleŋ, anyen ŋutu gwon a lo'but ko töili geleŋ.
- 15** Ti taliŋ na po ko Kristo lilije töilyet kasu. Ta a luŋwe i ŋarju na ŋina taliŋ kogwon ta a swötön ti mugun geleŋ. Köti ti ta gwe a katinuk ti tinate.
- 16** Ti kulyaet lo Kristo jorene jore kasu i töilyet gwoso tukwörien. Todindye ta ko jujuje ta 'börik ko koŋon liŋ. Yulukindye ta Dun sauma- jin, ko kölisi se ko pupuresi ti Dun, titindu lepeŋ tinate kasu i töilyet.
- 17** Ko ta kondya nyo, kode i jambu, kode i konesi, kondi ta ŋo liŋ i karin ti Matat Yesu, titindu Dun Monye tinate i karin kanyit.
- 18** Ta wate ködyö kukuk lyan kasu gwoso nagon jujukin ŋutu na gwon ko Matat i mugun kune.
- 19** Ta lyan, nyarji ta wate kasu, an ta ko konakindya ta lepeŋat arabat.
- 20** a ŋwajik, twöji ta kayuŋwök kasu i ŋo liŋ, kogwon ko ta kondya sona ŋina tulyöŋgu Matat.

- 21** Ta komonye, ko tomijö ta ñwajik kasu ko kulya, an se woran a darani dara.
- 22** Ta 'dupi, twöji ta ko- monye kasu ti na kak i ño liñ. Kitani ta kita ti gwon anyen komonye kasu memet a lyöñi lyöñön, ama kitani ta ko töili gelen i kugga na Matat.
- 23** Ko ta kondya nyo, kondi ta ko töilyet kasu liñ, gwoso nagon ta kitakindye Matat na ti gwon a ñutu,
- 24** kogwon ta deden adi Matat mo lo ropakindya ta ño nagon nye a milyekin tindu ta kune. Dilo a Kristo Matat logon ta kitakindya nye lo.
- 25** Kogwon kakonanit lo toron mo ropaki toron na kon nye na, ko- gwon Kristo 'bayin a kanyunyumönit lo ñutu.

Kolosai 4

- 1** Ta komonye kita, konaki ta 'dupi kasu 'bura, köti konaki ta se liñ jojo, kogwon ta deden adi ta köti kata ko Duma losu ki yu.
- 2** Yeñe ta go i kwakwaddu, 'bak doto, titindu Dun lyöñesi.
- 3** Köyi mumulu- kindye ta yi, anyen Dun böñö ñakindya yi kötumit anyen tokujö kulya ti Kristo logon köju a lwön. (Nan a rereka kogwon kulya ti lepenj.)
- 4** Mo- mo'yi ya anyen nan böñö kwekindya kine kulya koke, gwoso nagon nan ködyö jajambi na.
- 5** Gwolone ta a lokoñ i ñutu logon 'bayin a kayupök kilo, kitari ya kitari diñitan kasu liñ.
- 6** Ti jamesi kasu ñupi gwe a lo'but palelenj gwoso kinyo logon a yurö ko 'balan, anyen ta böñö deden ko ta ködyö waddu ñutu liñ gelen gelen ada.
- 7** Tukiko mo nyönyökökin ya ño liñ i kulya kwe. Lepenj a luñaser lo nya- nyara, ko a kakitanit lo yiyiniki, logon yi ñarju kita ko Matat i mugun lo.
- 8** Ko ñina kwe nan aje sonyoro lepenj kasu ñini, anyen ta böñö deden ko yi gwon ada, ko anyen nye böñö togo'yu töilyet kasu.
- 9** Lepenj ñilo moraddu ko Onesimo i pirit na gelen. Dilo Onesimo a luñaser lo yiyiniki ko a lo nyanyara. Lepenj a lele losu. Lepenjat mo nyönyö- kökin ta ño liñ nagon a kona ni kune.
- 10** Aristarko lo rereka ko nan i pirit na gelen lo roman ko ta. Marako ñörinyi lo Barnaba köti roman ko ta. (Ta dika a wuju saresi i kulya ti Ma- rako.) Nyena ko lepenj a 'dur kasu ñini, wuni ta lepenj 'bura.
- 11** Yesu lo luñu a Yusito köti a roman ko ta. Kilo ñutu i kiden na Yudayaki lo yubbö kilo ka'de lo kita ko nan i pirit na gelen i kulya ti Tumatyan na Dun. Lepenjat lo togo'yu nan parik.

- 12 Epapra logon a lele losu ko a kölipönit lo Kristo Yesu lo a roman ko ta. Lepeṅ ṅupi gwon ko pusök i yeyeju na ta i kwakwasesi kanyit, anyen ta böṅö gwo'dan go gwošo ṅutu lo wora i kondya na 'dekesi liṅ ti Ðun.
- 13 Kogwon nan deden 'bura adi lepeṅ kikita parik i kulya kasu, ko i kulya ti ṅutu lo gwon Laodikia se ko lo gwon lerapoli yu kulu.
- 14 Luka akim lo nyanyara se ko Dema roman ko ta.
- 15 Rome ta ko luṅasirik lo yubbö lo gwon Laodikia yu kulu, köti rome ya ko kiaser nikaṅ Numpa se ko ṅutu lo momorja kanyit mede a kanisa kulu.
- 16 Ko ṅina leya aje kena kasu kiden a ti köti kenakine ṅutu lo momorja a kanisa Laodikia yu kulu. Ko ti ta köti kendi leta na wur nan Laodikia nagon se mo rurutukin ta na.
- 17 Taki ta Arkipo adi, Gwošo nagon nye a kölipönit lo Matat likanṅ na, yi nye yeyene yeye kita nagon a tiki nye na i tutuṅökindyö na lepeṅ.
- 18 Nan Paulo lo wurjö ṅina roman na 'dutet ko könin lio lepeṅ. Yeyene ta yeye rereka nio ko toṅot. Ti 'busan na po ko Ðun gwe ko ta.

1 Tesalonike

1 Tesalonike 1

1 Nan Paulo ko Siliwano se ko Timoteo roman ko ta ntu lo momorja Tesalonike a kanisa logon a ti Dun Monye ko a ti Matat Yesu Kristo kulu. Yi a roman ko ta adi, Ti 'busan se ko taliŋ gwe ko ta.

2 Yi nupi tindu Dun tinate kogwon kulya kasu liŋ, 'di'dindya ta kayan i kwasesi i diŋitan liŋ.

3 Yi köti ti jaran i yeyeju ko Dun Monye likan i komon gwoso nagon ta aje kitari yupet nasu, köti gwoso nagon nyarju nasu a tin ta i kita parik, ko köti gwoso nagon ta gwo- 'dan go i yendu nasu na Matat likan Yesu Kristo.

4 Ta luŋasirik kan logon Dun nyanyar kilo, yi a den adi lepen aje wulun ta;

5 kogwon na tokukindye yi ta Loŋe Lo'but nu, yi a ko jambu kulyaesi ka'de, ama yi a jambu ko riŋit na Mulökötyo Loke gwoso ŋo nagon yi a yup adi 'diri a gwak. Ta köti a den ko yi gwolon ada na gwondi yi ko ta i pirit na gelen nu kogwon kulya kasu.

6 Nyena ta ko 'börik a mirakindya yi se ko Matat; kogwon ta a wuju kulyaet lo Dun ko lyönön na Mulökötyo Loke, ma'di nagon ta a sasanya parik,

7 nyena a ta inŋe wora a miret ti kayupök liŋ lo gwon Makedonia ko Akaya kulu.

8 Kogwon ta lo tindu kulyaet lo Matat i kuörö kan, ti gwon i Makedonia ko i Akaya ka'de, ama yubbö nasu na Dun a kuörö i piritön liŋ. Yi gwe 'bak kunie kulya nagon yi jajam,

9 kogwon kulye ntu lo jambu kulya ti wuju nasu na yi i diŋit na 'yö'yi yi ta nu, ko ta löpukwe i nyömuejin ko Dun ni ada anyen kita- kindya lepen logon a gwak lo gwon jörun lo,

10 ko i mömöndu na Duro lonyit i po nanyit ki yu, logon lepen a tonjju i twan lo. Dilo a Yesu logon aje lwökundyö yi i woran na Dun na popo nu.

1 Tesalonike 2

1 Luŋasirik, ta ko 'börik a den adi 'yö'yu nikan na ta ti gwon a ŋo kana, ama gwon a 'bulit.

2 Ta a den adi yi köju a ŋonŋa ko a konaki arabat Pilipoi yu, ama Dun likan a tindu yi töilyet logo i jamakindya na ta Loŋe Lo'but lonyit ma'di nagon ntu jore a rerenya ko yi.

3 Kogwon tokujö nikan ti gwon adi yi a giran, kode gwon ko yeyeesi ti lubbö, kode lulukundya ntu.

- 4 Ama Ðun aje rukökin yi ko a yinikin yi i jakindya na kulye ntu Lo'but, nyena yi jambu ti gwon anyen tulyöngu ntu, ama anyen tu- lyöngu Ðun logon tetemeja töilyet kañ lo.
- 5 Ta deden 'bura adi yi kwöñ a ko jambu kulya 'bu'busesi; köti Ðun a met yi adi yi kwöñ a ko jambu kulyaesi mumulukesi anyen muggö goma nikañ na ño kasu.
- 6 Yi a ko ga'yu pupura ko ntu, kode ta, kode kulye ntu, ma'di nagon yi gwon ko kido i sopakindya na ta pömöni kogwon yi a luyökie ti Kristo na.
- 7 Ama yi gwon ko töilyet lo lilik kasu kiden gwoso ntu na wowoja ñwajik kanyit.
- 8 'Diri yi gwon ko pusök i nyarju na ta, kogwon yi a lyö- ñön i tindu na ta ti gwon a Lo'but lo Ðun ka'de, ama ko töilyet kañ köti, kogwon yi nyanyar ta parik.
- 9 Luña- sirik, yeyene ta yeye kita nikañ ko dara nikañ. Yi a kita ko tukwaje ko tuparan anyen yi böñö gwon ti tudaraju ta na tokukindye yi ta Lo'but lo Ðun nu.
- 10 Ta a met, Ðun köti a met adi gwiliñit likañ logon yi a konakindye ta kayupök lo a loke, ko a lo rigwo, ko 'bak yuyuket.
- 11 Ta deden adi yi gwon kasu liñ gelen gelen gwoso monye ko ñwajik kanyit, i mo'yu na ta, ko i togo- 'yu na ta, ko i jujuja na ta,
- 12 anyen ta böñö wörö a lo'but i tulyöngu na Ðun, logon a luñ. undya ya i yumatyan nanyit ko i minyo lonyiy lo.
- 13 Ko ñina kwe yi köti yi jaran i tindu na Ðun puresi, anyen na wuji ya kulyaet lo Ðun logon yi a jakin ta lo, a ta inge wu a kulyaet lo Ðun yi gwon a lo ntu. Nye 'diri a kulyaet lo Ðun a kitani kita kasu i mugunya ta logon a yubbö kilo.
- 14 Kogwon ya luñasirik, ño na konaki kanisajin ti Ðun Yudaya yu kunu, kweja adi ntu lo gwon ko Kristo Yesu i mugun kulo köti kine ño a konaki ta. Duyu kasu a sasandu ya gwoso na sasandi Yudayaki nyuy kase nu.
- 15 Yudayaki aje yayuja Matat Yesu se ko nebijin, a se riköddi yi kaño. Lepeñat ti tulyöngu Ðun, a se gwe a merok ti ntu liñ.
- 16 Lepeñat tenyu yi i tokukindyö na ntu ti jurön lo'but logon ködyö jondya se i lwökö lo. Ðina a tojore na toronjin kase nagon se ñupi gwon i kokonoja kune. Ama woran na Ðun a 'dukin kase a 'dutet.
- 17 Luñasirik, yi aje korja ko ta ko diñit a na'dit ka'de i mugunya ti gwon i töilyet, yi gwon ko pusök i meddya na ta a lokomon;
- 18 kogwon yi 'de'dekan yitö kasu ñini. Nan Paulo a mörju danjin jore ama Satani a tenyu yi.

19 Kogwon na pondi Matat likan̄ Yesu molu nu, a yi mo ryeji yenet nikan̄, ko lyönön nikan̄, ko loguya likan̄ telet i ko ña? Ti gwon kasu le?

20 In̄koi, ta a bulesi kan̄ ko a lyön̄esi kan̄.

1 Tesalonike 3

1 Nyena a nagon yi a dara möndu nu, a yi in̄ge yeyeju adi ködyö a na'but ko yi a kölöki Atenai ka'de,

2 a yi son̄di Timoteo luñaser likan̄ logon ñarundya kita na Ðun i torekindya na Loñe Lo'but lo Kristo, anyen togo'yu ta i gwo'dan go kasu i yupet,

3 anyen lele losu ködyö gwon ti dudukaji kan̄o ko kine sasanyesi. Ta ko 'börik deden 'bura adi sasanyesi a wulöki yi.

4 Na gwondi yi ko ta i pirit na gelen̄ nu, yi a kunyarju ta adi yi mo 'diri sasanya; ta aje den adi kine kulya a pokin sona.

5 Nye ñina kwe nagon nan aje dara möndu a nan son̄di Timoteo kasu ñini i denundya na yupet nasu, kode ñona katemanit aje tem ta, a kita nikan̄ ködyö gwe a ño kana.

6 Ama soñinana Timoteo aje yitwe kayan̄ ni po kasu ñini, lepen̄ jakindya yi loñio lo'but i kulya ti yupet nasu se ko nyarju nasu. Lepen̄ a takin yi adi ta ñupi yeyeju yi ko töilyet lo'but, ko adi ta 'de'dekan meddya yi gwoso nagon yi 'de'deggi meddya ta na.

7 Nyena ko- gwon ñina kwe luñasirik, yupet nasu aje suk yi i sasanyesi ko i ñoñesi kan̄ liñ.

8 Kogwon soñinana yi gwon jörun ko ta gwo'dan go ko Matat i mugun.

9 Yi bubulö pupurja Ðun ada kogwon kulya kasu, kogwon lyön̄esi liñ na lyön̄gi yi ko Ðun likan̄ i komon̄ kogwon kulya kasu kine?

10 Tuparan ko tukwaje yi momo'yu Ðun parik adi yi ködyö memet ta a lokomon̄, anyen tutuñökin- dyö ño nagon 'bayin kasu i yupet kine.

11 Ti Ðun Baba likan̄ ko mugun nanyit se ko Matat likan̄ Yesu ñakindye yi kiko logon yi tiri kasu ñini.

12 Ti Matat tuñöine nyarju nasu anyen gwon a duma parik, anyen ta tutunyar ko 'börik se ko ñutu liñ, gwoso na nyarji yi ta na.

13 Ti nye togo'yi töilyet kasu, anyen ta böñö gwon a loke ko 'bak yuyuket ko Ðun Baba likan̄ i komon̄, na pondi Matat likan̄ Yesu i pirit na gelen̄ se ko ñutu kanyit liñ nu.

1 Tesalonike 4

- 1 Luṅasirik, kune gwe a kulya ti 'dutet adi, gwoso na denundye ta kayañ ko ta agu ködyö gwolon ada i tulyöngu na Dun, nyena yi momo'yu ta ko kukuju ta ko Matat Yesu i mugun adi, möröddi ta ɲerot bia parik gwoso na kondi ta na.
- 2 Kogwon ta a den ko yi tindu ta kulon saresi i karin ti Matat Yesu.
- 3 Kogwon Dun 'de'dekan adi ta ködyö gwon a loke ko teten 'börik i towutön.
- 4 Ta liṅ gelen gelen ködyö deden ko ta tiju mugunya kasu ada anyen gwon a nake ko twötwö se.
- 5 Ti pusök na 'dekesi narok ti mugunya gwe ti körju ta, gwoso na kondi ɲutu ti jurön logon ti den Dun kilo na.
- 6 Ti lele ɲuto gwe ti lwöñöddu ɲerot i konakindya na luṅaser lonyit arabat i kine kulya, kogwon Matat likañ a karopanit lo kine ɲo liṅ, gwoso nagon yi köju aje kukuji ta a kokwe nu.
- 7 Kogwon Dun a luṅun yi i kelan ti gwon i tolutan.
- 8 Nyena ɲuto lo renya kilo saresi lo ti renya ɲuto, ama lepen renya Dun logon a tindu ta Mulökötyo lonyit Loke lo.
- 9 Nyena 'bulit 'bayin i wurökindyö na ta kulya ti nyarju na luṅasirik lo yubbö kilo, kogwon Dun aje todin ta i tunyar ko 'börik.
- 10 'Diri ta nyanyar luṅasirik liṅ lo gwon Makedonia kulu liṅ. Ama yi kukuju ta luṅasirik, anyen ta tutunyar bia parik.
- 11 Mörji ta gwon taliṅ, ko i meddya na kulya kasu, ko i kita ko könisi kasu, gwoso na sarakindye yi ta nu;
- 12 anyen ɲutu logon a ko yubbö kilo böñö pupurja ta, a ta gwe ti wanya nene ɲo.
- 13 Luṅasirik, yi 'de'dekan ta deden kulya ti ɲutu logon aje twatwa kilo, anyen ta ködyö gwon ti gwigwitu gwoso ɲutu logon 'bak yenet.
- 14 Kogwon yi a yup adi Yesu a twan ko a ɲien köti i twan, nyena yi köti a yup adi ɲutu logon a twatwa ko Yesu i mugun kilo Dun mo babarun se ko lepen i pirit na gelen.
- 15 Kogwon yi tukökindyö ta kulya nagon Matat a kulyari kune adi, yi logon nyuṅ a kölöki jörun tojo ko po na Matat kilo mo ti rwöt se logon aje 'beron twatwa kulu.
- 16 Kogwon saret mo lalaiya, a gworo lo malaikatat duma mo yinani yinā, a burugi lo Dun mo kutani kuta, a Matat ko mugun nanyit mo pondi kak ki yu. A ɲutu logon a twakin ko Kristo i mugun kilo mo lo ɲine a kokwe;

17 a kirut yi logon a kölöki jörun kilo mo 'depajine ki i 'dikolo i pirit na geleŋ ko lepeŋat anyen rum ko Matat i wöli na ki; nyena a yi mo si'dani ko Matat i pirit na geleŋ sona ŋupi ŋupi.

18 Nyenagon sugge ta 'börik ko kilo kulyaesi.

1 Tesalonike 5

1 Luŋasirik, 'bulit 'bayin i wurökindyö na ta kulya ti diŋitan ko perok ti kine kulya.

2 Kogwon ta ko 'börik deden 'bura adi Lor lo Matat mo popo gwoso na pondi kolanit i tukwaje na.

3 A na kulyari ŋutu adi ŋo liŋ gwe taliŋ ko gwe 'bura nu, a 'de'de kijek körit 'duki i se gwoso na pokindye ta'du i ŋuto na gwon ko pele na, a se tine rwöddu kwöŋ.

4 Ama ta luŋasirik yi gwon i mudwe, a ŋilu lor tine dumba ta gwoso kolanit.

5 Kogwon ta liŋ a ŋutu ti parara ko a ŋutu ti tuparan; yi 'bayin a ŋutu ti tukwaje kode a ti mudwe.

6 Nyenagon ti yi gwe ti doto gwoso na dotori kulye ŋutu liŋ na, ama ti yi gwe ko konyen ŋa ko ti yi tiji ta 'börik.

7 KO- gwon ŋutu IO dOdoto kilo doto i tukwa- je, a kamerak mere i tukwaje.

8 Ama yi logon a ti tuparan kilo ti yi tiji ta 'börik, ti yi jupukindye ta yupet se ko nyaret gwoso witi gayet na ki do, ko ti yi jupukindye ta yenet na lwökö gwoso gayet na kwe.

9 Kogwon Dun a ko wulökin yi i riŋa ko woran nanyit, ama a wulökin yi i ryeju na lwökö kogwon kulya ti Matat likanŋ Yesu Kristo.

10 Lepeŋ a twan kogwon kulya kanŋ, anyen ko yi gwon jörun kode a twatwa, a yi gwe ko lepeŋ i pirit na geleŋ.

11 Nyenagon togo'yi ta 'börik, ko gweyundye ta 'börik ki gwoso na kondi ta na.

12 Luŋasirik, yi mo'yu ta i kugga na ŋutu logon a temejik kasu ko Matat i mugun, logon kikita parik kasu kiden, a kukuji ta kilo.

13 Nyena twöji ta se bia parik ko nyarju kogwon kita na kon se na. Gwe ta ko taliŋ ko 'börik.

14 Luŋasirik, yi momo'yu ta anyen ta kukuju ŋutu logon a yokia ti 'bön kita kilo. Togole ta ŋutu logon töilyet a lomunyak, ŋaraki ta ŋutu lomunyak i yupet. Doŋgi ta taliŋ i se liŋ.

15 Ti ŋuto logon a konaki arabat lo ti gwe ti ropakindya ŋo naron, ama ŋupi mörji ta i tukonakin ko 'börik ŋo nagon a na'but ko i ŋutu liŋ.

- 16 Lyöŋi ta lyöŋön i diŋitan liŋ.
- 17 Köti kwakwaddi ta i diŋitan liŋ.
- 18 Tindi ta tinate i ŋo liŋ, kogwon Ðun 'de'dekan ta kondya sona ko Kristo Yesu i mugun.
- 19 Ko penga ta Mulökötyo Loke gwoso kimaŋ,
- 20 köti ko laundya ta kulya na jama ko riŋit nanyit kune.
- 21 Teme ta tem kulya liŋ, moke ta go ŋo nagon a na'but kine.
- 22 Paji ta ŋo liŋ nagon a narok.
- 23 Nyena ti Ðun ko mugun nanyit logon taliŋ liŋ gwon ko lepeŋ lo, tindi ta i gwon a loke liŋ. Ti nye gaji ta 'bura kasu i töilyet ko i ködudwölön ko i mugunya 'bak yuyuket i po na Matat likaŋ Yesu Kristo.
- 24 Nye lo luŋgu ta lo yiyiniki i kondya, a nye mo kondi kine ŋo.
- 25 Luŋasirik, momo'yi ta ko yi.
- 26 Rome ta ko luŋasirik liŋ lo yubbö kilo ko 'bi'biyet nake.
- 27 Nan sarakindya ta i karin ti Matat adi, ti na leta kenakine i luŋasirik liŋ.
- 28 Ti 'busan na Matat likaŋ Yesu Kristo gwe ko ta.

2 Tesalonike

2 Tesalonike 1

- 1 Nan Paulo ko Siliwano se ko Timoteo roman ko ta ntu lo momorja Tesalonike a kanisa logon a ti Dun Baba likan ko a ti Matat Yesu Kristo kulu.
- 2 Yi a roman ko ta adi, Ti 'busan se ko taliŋ na po ko Dun Monye na po ko Matat Yesu Kristo na gwe ko ta.
- 3 Luŋasirik, yi nupi agu ködyö tindu Dun tinate kogwon kulya kasu. Ködyö a na'but sona kogwon yupet nasu 'ya'yaladdu njerot, a tunyar nasu ko 'börik gelen gelen nöine nöi.
- 4 Kine kulya a tikin yi i bu'ya na 'börik kogwon kulya kasu na jamakindye yi kunie kanisajin ti Dun i kulya ti gwo'dan nasu go, se ko yupet nasu i diŋitan liŋ na yöyöŋöri ta se ko sasanye- si liŋ nagon ta a sasanyari kine.
- 5 Kine kulya kwekindya adi Dun 'duŋgö kulya gwogwo, anyen ta böŋö jujukin lupö i tumatyan na Dun, kogwon ta a nonga i kulya ti njina tumatyan.
- 6 Dun mo kondya ŋo na rigwo i ropakindya na sasanyet i kasasanyak kasu,
- 7 a mo tindi ta lo sasanya kilo yukan se ko yi köti. Nye mo kondya sona na kweyene Matat Yesu ki yu se ko malaikajin kanyit ti riŋit nu.
- 8 Lepen po ko kiman na tutule i riŋga na ntu logon ti den Dun se ko ntu logon ti twöju Lone Lo'but lo Matat likan Yesu kilo.
- 9 Riŋet nase mo gwon a körit na yeŋ nyin, a se mo riköjine kanjo ko Matat i komon ko i kwelen na riŋit nanyit.
- 10 Kine kulya mo gwon i njilu lor lo pori nye i bula ko ntu kanyit kiden, anyen ntu liŋ lo yubbö kilo sösrju. Ta köti a yubbö kogwon tokujö nikan.
- 11 Nyena njina a kwe nagon yi kwakwaddu i diŋitan liŋ kogwon kulya kasu, anyen Dun likan mo liliun adi ta a jukin anyen nye luŋgu ta. Köti anyen nye kitari riŋit nanyit, anyen 'dekesi kasu liŋ ti ŋo na'but böŋö temakindya a gwak, anyen nye mo tindu kitajin kasu na pipilundya i yupet kine i tutuŋöki 'bura.
- 12 Yi köti kwakwaddu i kulya kasu, anyen karin ti Matat likan Yesu böŋö bubula kasu kiden, a ta bulani bula ko lepen i mugun. Ti kine kulya konani i 'busan na nyarju na Dun likan ko na Matat likan Yesu Kristo.

2 Tesalonike 2

- 1 Luŋasirik, yi 'dek toyiyikindyo ta kulya ti po na Matat likan Yesu Kristo, ko i kulya ti momora nikan ko lepen i pirit na gelen. Yi momo'yu ta adi,
- 2 an ta ko tikin ta yeyeesi kasu i dyadya'yu 'de'de, an ta ko sösrju ta, kode ko lele ntu jambu i mulökötyo adi, Lor lo Matat aje po, kode ko lele ntu tokujö

adi aje po, kode ta a wuju leta nagon ta yeyeju adi po kayañ, a tugge adi gwon sona.

³ Ti lele nuto gwe ti mumulugga ta i nene ño; kogwon agu ködyö gwon sona adi, a kokwe na pondi ñilu lor nu a nuto mo renyani sara ko Ðun, a möröni ko lepeñ parik, a nuto logon ti 'böñ saresi ko a wulöki i karan lo mo puku kaño.

⁴ Lepeñ mo gwon a miriku logon bu'ya mugun adi nye lwölwöñ ño liñ logon nuto luñgu adi a ñun, se ko ño liñ nagon se kwakwat kune, a nye mo si'dakine i Kadi na Ðun, a mo luñgi mugun adi nye a Ðun.

⁵ Ta ñona ti yeyeju le adi i diñit nagon nan köju nyuñ gwon ko ta nu, nan a takin ta kine kulya?

⁶ Ta a den ño na tenğu lepeñ soñinana, tojo ko diñit aje po nagon kweyarikin lepeñ.

⁷ Kogwon riñit na nuto logon renya saret nyuñ kikita a lwön tojo ko ñilu lo tenğu lepeñ lo mo a joña kaño.

⁸ A kirut nuto logon ti 'böñ saresi lo mo puku pukun, a Matat Yesu mo tatuje lepeñ ko köbuñöt nanyit na kutuk, a mo tukarji lepeñ i po nanyit ko minyo.

⁹ Pukun na ñilo nuto logon ti 'böñ saresi lo gwon a kita na Satani, a ñilo nuto mo kondi kitajin temejik ka'de ka'de ko kweyesi se ko sörosi 'burönö,

¹⁰ a mo mumulugge nuto logon a wulöki i twatwa kulu ko mumulukesi liñ narok parik, kogwon lepeñat ti 'böñ nyarju kulya ti to'diri nagon ködyö lwöggü se kune.

¹¹ Ko ñina kwe Ðun sunyukindyö lepeñat mumuluket nagon kikita ko riñit a duma kase i töilyet, anyen tindu se i yubbö na kulya 'burönö,

¹² anyen nuto liñ logon ti 'böñ yubbö kulya ti to'diri ama lyölyöñön ko toronjin kilo mo 'duñöki putet.

¹³ Ama ta luñasirik logon Matat nyanyar kilo, yi agu ködyö tindu Ðun tinate i diñitan liñ kogwon kulya kasu, kogwon lepeñ a wulun ta suluja i sluet, anyen ta lwölwökö ko anyen tokela ko Mulökötjo Loke ko i yubbö na kulya ti to'diri.

¹⁴ Lepeñ a luñukin ta i kine kulya kogwon Loje Lo'but logon yi a jakin ta lo, anyen ta ködyö wuju minyo lo Matat likañ Yesu Kristo.

¹⁵ Nyenagon luñasirik, gwo'de ta go, 'depa kindye ta go i saresi logon yeñon a keru, logon yi a todinikin ta kilo kode jama ko kutuk, kode wuröki i leta.

¹⁶ Ti Matat Yesu Kristo ko mugun nanyit, se ko Ðun Baba likañ logon nyanyar yi, ko a won konyen ko yi i togo'yu na yi ko togolet nagon yeñon se ko yenet na'but lo,

¹⁷ ti lepeñ togo'yi töilyet kasu, ko ti lepeñ tindi ta i gwon a logo i kondya ko i jambu na ño liñ nagon a na'but.

2 Tesalonike 3

- 1 Luṅasirik, kune gwe a kulya ti 'dutet, adi böñö kwakwaddi ta ko yi, anyen Kulyaet lo Matat böñö rereara 'de'de wulek a bulani bula, gwoso na pokindye nye kasu kiden na,
- 2 anyen yi böñö lwölwökö i ṅutu loṅon ko a lorok; kogwon ṅutu liṅ ti gwon ko yupet.
- 3 Ama Matat yiyiniki i kondya; lepeṅ mo totogo ta a gaundye ta i Dilo lora.
- 4 A yi yendi Matat kogwon kulya kasu adi ta kokon ṅo na sarakin yi ta kine a ta yeṅe kondya sona.
- 5 Ti Matat löpukundye töilyet kasu i dendya na nyarju na gwon ko Dun, ko i dendya na töili lo Kristo logon ti dara lo.
- 6 Nyena luṅasirik, yi sarju ta i karin ti Matat likanṅ Yesu Kristo adi, gwe ta pajo i luṅasirik logon si'da kana a yokia, logon ti 'debba saresi logon yeṅon a keru, logon ta aje mirun kayanṅ kilo.
- 7 Kogwon ta ko 'börik kasu deden ko ta ködyö mirakindya yi ada; yi köju 'bayin a yokia na gwondi yi ko ta nu.
- 8 Yi köju a ko nyesu kinyo lo lele ṅuto kana, ama yi a kita ko tukwaje ko tuparan ko dara duma anyen yi gwon ti tudaraju lele losu.
- 9 Ti gwon adi yi a ko 'buruki i pija na ṅariet nikanṅ, ama yi kondya sona anyen gwon a miret nagon ta mimirakin.
- 10 Kogwon na gwondi yi köju ko ta i pirit na gelenṅ nu, yi a tikiṅ ta lo saret adi, ko ṅuto logon ti 'böñ kita ti lepeṅ gwe ti nyesu.
- 11 Kogwon yi a yiṅ adi kulye kasu gwon a yokia, ti 'böñ kita asut, ama tuṅ pokin i kulya nagon 'bayin a kase.
- 12 Yi sarju ko kukuju ṅutu gwoso kilo i karin ti Matat Yesu Kristo adi ti se kitajine ko taliṅ, anyen se ṅarakindya 'börik ko kinyo lose.
- 13 Ama ta luṅasirik, ko dara ta i kondya 'bura.
- 14 Ama ko lele ṅuto a ko 'dep kulya na wur yi i ṅina leta kine, mete ta ṅilo ṅuto 'bura, an ta ko morja ta ko lepeṅ anyen kwe nanyit yuyu.
- 15 Ama ko kon ta lepeṅ gwoso miriku, kölumbö toyiyiki ta lepeṅ gwoso luṅaser.
- 16 Nyena ti Matat logon taliṅ gwon ko lepeṅ lo, ti lepeṅ ko mugun nanyit tindi ta taliṅ i diṅitan liṅ ko i ṅo liṅ. Ti Matat gwe ko ta liṅ.
- 17 Nan Paulo lo wurjö ṅina roman ko köñin lio gwak a kweyet i letajin kwe liṅ. Dilo a wuret lio.
- 18 Ti 'busan na Matat likanṅ Yesu Kristo gwe ko ta liṅ.

1 Timoteo

1 Timoteo 1

- 1 Nan Paulo a luyökie lo Kristo Yesu. Dun Kalwökönit likañ se ko Kristo Yesu logon yi yeyen lo a sarakindya nan.
- 2 Nan roman ko do Timoteo njuro lio 'diri i yupet, adi, Ti 'busan, ko yatet, se ko taliñ na po ko Dun Monye na po ko Kristo Yesu Matat likañ na gwe ko do.
- 3 Nan yöñö do si'da Epeso gwoso na sarakindye nan do, na tiri nan Makedonia nu. Do agu ködyö sasar kulye njutu an se todindyö todinesi nagon a legelok.
- 4 Ko ti se gwe ti yinga likikirilön kana se ko kena na karin ti merenyejin nagon ti 'duddyö, gwoso i yunwe nase. Kine kulya jondya piyesi kana jore, ama a se tine bulö kita yeyeet na Dun nagon kita ko yupet.
- 5 Kwe nagon yi sasarji sona na anyen tindu se i nyarju ko nyaret na po kaño i töili loke, ko i dendya na'but, se ko i yubbö ko to'diri.
- 6 Kulye njutu aje löpukundyö kaño i kine kulya, a iñge girara i jambu na kulya nagon a ño kana.
- 7 Lepeñat 'dek gwon a katodinök ti Saresi ti Dun, ama a lepeñat tine kurun jamesi lo jam se kulo, a tine bulö nyönyöggu kulya na toku se kune.
- 8 Yi deden adi Saresi a lo'but ko njutu 'de'dep se 'bura,
- 9 kweja adi ko yi a kurun adi saresi 'bayin tetena anyen riñari njutu lo'but, ama riñari njutu ka'beleñok ti saresi se ko njutu logon ti 'böñ sara, ko anyen riñari njutu logon ti twöju Dun ko a katoronyak, ko anyen riñari njutu logon laundya Dun ko logon wörö abur, ko anyen riñari katatuak kase komonye se ko koñote, ko a karemok ti njutu,
- 10 anyen riñari kalupök, ko njutu lyan logon totolup ko 'börik, ko kolak ti njutu, ko 'burönök, ko kamilyök 'burönök, se ko ño kunie nagon körju todinesi na gwon jojo.
- 11 Kine todinesi gwon jojo ko Loñe Lo'but lokwekwelen lo Dun lo pupura logon lepeñ a yinikin köyö lo.
- 12 Nan a tindu Kristo Yesu Matat likañ tinate kogwon lepeñ a tindu nan riñit kitaet, kogwon lepeñ a yinikin nan jujukin, a iñge wulun nan anyen kitaki- ndya lepeñ,
- 13 ma'di nan köju a laundya lepeñ ko a sasandu lepeñ ko a momoro- ju lepeñ. Ama lepeñ a yatakin nan kogwon nan köju a kondya ko tu'böñön kogwon nan a ko yubbö;

- 14** a Matat likan̄ Kristo Yesu in̄ge tindu nan 'busan na nyarju nanyit abur i pirit na gelen̄ ko yupet, se ko nyaret na gwon kanyit i mugun na.
- 15** Lo a kulyaet logon a gwak, logon n̄utu līn jojo yubbö adi, Kristo Yesu a po i na kak i lwöggu na katoronyak. Nan logon a дума lose.
- 16** Ama kwe nagon Kristo Yesu a yatakindye nan na, anyen tindu nan a tojowet togelen̄ na n̄onga nanyit talīn nagon a дума parik. Dina tojowet a na n̄utu logon mo popo i mukök i yubbö na lepen̄ a wuji ru na yēn nyin kilo.
- 17** Nyena ti Mor lo yēn nyin logon ti twan, logon ti bulö meta, Ðun lo gelen̄, ti nye gotani ko bulani n̄upi n̄upi! Amin.
- 18** Timoteo n̄uro lio, kune kulya köju a keyo i kulya kunök nagon tindu nan i sarakindya na do i kondya na kine kulya. Ti kilu kulyaesi lo keyo kulu togo'yi do. Möröni gor lo'but
- 19** ko tito möriesi nagon a yupet se ko töili denet lo'but. Kulye n̄utu a dukara töilyet kase denesi a swöt a tolikindye yupet nase gwoso 'dirön na ki'bo.
- 20** Kulye kase a ko Umenaio se ko Alesandero logon nan a putukin ko Satani i könin anyen se böñö totodinö adi ti se gwe ti laundrya Ðun.

1 Timoteo 2

- 1** Nyena a kokwe na n̄o līn, nan jujuja do adi, ti ta momo'yi Ðun, ko ti ta kwakwaddi kwakwaddu, ko ti ta pīje lepen̄ ko tindi ta lepen̄ tinate i kulya ti n̄utu līn,
- 2** ko i kulya ti moran se ko i kulya ti n̄utu līn logon a tiki kido saret kilo, anyen yi böñö si'da madān ko gwilīnit lo talīn, anyen gwon a katwöyök ti Ðun ko a lokoyokak i n̄o līn.
- 3** A na'but i kondya sona anyen tulyȫngu Ðun Kalwökönit likan̄;
- 4** le- pen̄ 'de'dekan ti n̄utu līn lwököni lwökö ko ti se pondi i dendya na kulya ti to'diri.
- 5** Kogwon Ðun gelen̄ kata, se ko katomoranit gelen̄ kata logon tomorja Ðun ko n̄utu. Dilo katomoranit a n̄uto logon a Kristo Yesu.
- 6** Lepen̄ a tindu mugun anyen daggu n̄utu līn, anyen kwekindya koke i dīnit na'but adi Ðun 'de'dekan ti n̄utu lwököni lwökö.
- 7** Ko n̄ina kwe nan a wulwe a katokuönit ko a luyökíe—nan 'diri a luyökíe nan 'bayin a 'burönit--anyen nan todindyö n̄utu ti jurön i yubbö na Ðun ko to'diri.
- 8** Nyenagon i piritön līn na momorji ta i kwakwaddu kine, nan 'de'dekan ti n̄utu lyan 'bi'yi könisi kase ki i kwakwaddu ko töilyet loke 'bak woran kode reranya.

- ⁹ Ti ntu wate köti ködyö jupuni i kiko lo'but, i tokoyokan se ko tengu na mugun, ti se gwe ti taka kupir, ko ti se gwe ti jupu dakap, kode margaritajin, kode bongwat na gwörö go,
- ¹⁰ ama ti se tokwelendi 'börik ko konesi na'but, gwoso nagon jujukin ntu wate nagon tuggö adi se a ti Dun.
- ¹¹ I dijit todinet ti ntu wate ködyö yinani taliñ ko tokoyokan.
- ¹² Nan ti ruk adi ti ntu wate ködyö todindye todindyö, kode gwon ko kido i sarju na ntu lyan; lepenat agu ködyö yinñ taliñ.
- ¹³ Kogwon Adama köju lo gweya a kokwe, a kirut gwe a Awa.
- ¹⁴ Adama köju 'bayin a nye lo mumuluka, ama ntu nakwan na mumuluka a inñe 'doro i toron.
- ¹⁵ Ama ntu wate mo lwölwökö kogwon se ta'du njawjik, ko se yenon gwolon ko yupet, ko nyarju ko töilyet loke, se ko tokoyokan.

1 Timoteo 3

- ¹ Lo a kulyaet logon a gwak adi, Duto logon ko pusök i gwon a kametanit duma lo ntu lo momorja a kanisa, lepen 'de'dekan kita na'but.
- ² Kametanit duma agu ködyö gwon a ntu logon toron ti rye ko lepen, lepen agu ködyö gwon ko nakwan gelen, a ti nye gwe a ntu logon ti woran 'de'de, a ti nye gwe a kateronit lo mugun, a lo löti lo rigwo, ko a kawuyu- nit lo kömu, ko a katodinönit lo'but.
- ³ Lepen agu ködyö ti gwon a kamere, kode a kagwutönit lo ntu, ama ti nye gwe a lokoyok, ko ti nye gwe ti gwon a kamörönit, ko ti nye gwe ti gwon a kanyaranit lo gurut.
- ⁴ Lepen agu ködyö a ntu logon sarju mede nanyit 'bura, a tindi njawjik kanyit i twöju ko i kugga na lepen i ño liñ;
- ⁵ kogwon ko ntu ti den sarju mede nanyit, lepen ñona bubulö meddya kanisa na Dun ada?
- ⁶ Lepen agu ködyö ti gwon a ntu logon pete löpukundyö i yubbö, an lepen bu'ya mugun a kulya kanyit 'duñöki arabat gwoso na 'duñöki'e njilo kanjöönit na.
- ⁷ Lepen ködyö gwon a ntu logon twötwöi ko ntu ti kanjo, anyen kulya narok gwon ti rye ko lepen, an nye 'doro i meyi na njilo kanjöönit.
- ⁸ Kanjarak ti ntu lo momorja a kanisa köti agu ködyö gwon a ntu lo kukuka, ti gwon a ntu logon gwon ko nedepa murek murek; lepenat agu ködyö ti möju yawa jore. Lepenat ködyö ti gwon a kagomak ti gurut.

- ⁹ Lepeṇat ködyö 'debba kulya 'diri nagululök ti yupet nikaṇ ko töilyet denesi lo'but.
- ¹⁰ Lepeṇat ködyö tetema a kokwe; a ko se a rye 'bak kulya narok, a ti se ködyö kitani a kaṇarak.
- ¹¹ Köti ti ṅutu wate gwe a na kukuka, ko ti se gwe ti gwon a kayeyekak ti kulya 'burönö. Lepeṇat ködyö ti gwon a ṅutu nagon woran 'de'de, ama ködyö yiyiniki i ṅo liṅ.
- ¹² Kaṇaranit ködyö gwon ko nakwan gelenṅ ko bubulö sarju ṅwajik kanyit se ko mede nanyit 'bura.
- ¹³ Kaṇarak logon kikita 'bura kulo kukwön, a köti gwe ko topurwan i tokujö na kulya ti yupet na gwon ko Kristo Yesu i mugun na.
- ¹⁴ Nan yendu adi nan ṅilo tutu konut ṅini 'de'de. Nan wurökindyö do kine kulya,
- ¹⁵ anyen ko nan a karakin, a do mo dene den ko ṅutu ködyö gwon ada i mede na Dun nagon a kanisa na Dun lo gwon jörun, ko a togwi'diet ko a tökit lo kulya ti to'diri.
- ¹⁶ Kulya ti keru likanṅ lo Dun 'diri a nagululök parik adi, Lepeṅ a kweya a ṅuto, a Mulökötyo Loke ṅge kweja lepeṅ a lo rigwo, a malaikajin ṅge met lepeṅ, a kulya kanyit tokuöjine i jurön kiden, a ṅge yupö i kak 'bukuluṅ, a lepeṅ 'depajine ki i bula.

1 Timoteo 4

- ¹ Mulökötyo Loke a jambu koke adi, i diṅitan ti mukök kulye ṅutu mo kökölökin yupet, a lepeṇat mo yinṅe mulökö 'burönök se ko todinesi ti mulökö lorok.
- ² Kine todinesi po i mumuluket na ṅutu 'burönök logon ṅilo kaṅöönit a mimi töilyet kase denesi ko witi lo pape anyen kwekindya adi a ṅutu kanyit.
- ³ Dutu gwoso kilo todindyö adi ti ṅutu gwe ti yemba, ko ti se gwe ti nyesu kulye kinyojin. Ama Dun a gweja kilo kinyojin anyen ṅutu logon a yubbö lepeṅ ko a den kulya ti to'diri kilo böṅö nyesu se a tindi lepeṅ tinate.
- ⁴ Do nagon Dun a gwe kine a na'but, a nene ṅo gwe 'bayin nagon renyarikin, ama ködyö nyei ko tindu na tinate,
- ⁵ kogwon kulyaet lo Dun se ko kwakwaset aje toke'ya kilo kinyojin.
- ⁶ Ko do a todinikindyö luṅasirik lo yubbö kulo kine todinesi, a do mo gwe a kölipönit lo'but lo Kristo Yesu, a do mo wowoani ko kulyaesi ti yupet se ko todindyö na'but nagon do kekep na.
- ⁷ Nyena paji likikirilön kana ti na kak logon gwoso likikirilön ti ṅutu wate nagon a muduṅin. Tojumbi mugun i twöju na Dun.

⁸ Tojumbu na mugun gwon ko 'bulit a na'dit, ama twöju na Ðun gwon a 'bulit i ño liñ, kogwon ñina twöju rurukökin kulya ti gwiliñit lo soñinana se ko gwiliñit lo popo.

⁹ Lo a kulyaet logon a gwak logon ñutu liñ jojo yubbö.

¹⁰ Ko ñina kwe yi mömörju ko kikita parik, kogwon yi a tiriku yendu Ðun lo gwon jörun logon a Kalwökönit lo ñutu liñ, bia parik lwöggu kayupök.

¹¹ Saraki ñutu kine kulya ko todiniki se lepenjat.

¹² Ti lele ñuto gwe ti laundya do kogwon do a titinti, ama gwe do a miret lo ñutu kayupök i kulyaesi kulök, ko i gwiliñit ilot, ko i nyarju inot, ko i yubbö inot, se ko i kelan.

¹³ Tindi mugun i kenakindya na ñutu kulya ti Ðun, ko i tokujö ko i todindyö tojo nan a tu ñini.

¹⁴ An do ko böñö kitari 'dokat nagon konut ñina nagon a tiki do, i diñit na jambi nebijin, ko na sopakindye tej na ñutu temejik könisi kase konut loki nu.

¹⁵ Jujumbi kine kulya ko pakindye mugun i se, anyen ñutu liñ memet puputuru inot ñerot.

¹⁶ Tiji mugun 'bura i ño nagon do kokon ko i ño nagon do totodin kune. Ko do a kondya sona, a do mo lwöggi mugun se ko ñutu lo yinga do kilo.

1 Timoteo 5

¹ An do ko riringa ñuto logon a дума lwölwöh do, ama jujuje lepenj gwoso nagon nye ködyö a munyi, köti jujuje teton gwoso nagon se ködyö a luñösurök.

² Köti jujuje ñutu nago gwoso nagon se ködyö a koñuti. Köti jujuje kö'disi ko töili loke gwoso nagon se ködyö a kiösurök.

³ Daraki karu'bejin nagon 'diri a likisojin.

⁴ Ama ko nene karu'be gwon ko ñwajik kode ko nyakwariat, ti se kiyañ agu ködyö jujumbi kase i midijik ño nagon keru lo Ðun 'de'dekan, anyen ruddya ñarakindya kayuñwök kase; kogwon ñina a ño na'but nagon tulyöñgu Ðun.

⁵ Ama karu'be nagon 'diri a likiso, ñuto 'bayin lo rurugga lepenj, ñina karu'be a pakindya mugun ko Ðun i könin, lepenj yeyenon i momo'yu ko i kwakwaddu ko tuparan ko tukwaje;

⁶ ama karu'be na tindu mugun i lyöñesi kana ti na kak na, lepenj aje twan ma'di nagon nye nyuñ gwolonj jörun.

⁷ Saraki lepenjat kine kulya anyen se böñö gwon ti yuyukö.

- 8 Ama ko lele nuto ti narakindya karu kanyit kegga nuto ti mede nanyit, njilo nuto a renya yupet, a gwe a loraon lwölwöñ nye lo ti yubbö lo.
- 9 Ti nene karu'be gwe ti wuröki i waraga na karu'bejin ko nye a ko 'dur kinajin merya buker. Lepeñ ködyö yema ko lalet geleñ ka'de.
- 10 Lepeñ ködyö gwon a nuto nagon kukwön i konesi na'but, ko i wowoja na njwajik kanyit 'bura, ko i wuju na kömu, ko i lalaju na mokosi ti nuto ti Dun, ko i njara- kindya na nuto lo gwon ko delya, ko i tindu na mugun i konesi na'but liñ.
- 11 Ama an do ko ruk wurjö i waraga karin ti karu'bejin nagon nyuñ a na'di'dik, kogwon ko 'dekesi kase a njen, a töilyet kase 'dutundye kaño ko Kristo, a se 'deke yema,
- 12 a kulya kase mo jamani arabat kogwon se a renya milye lose lo kokwe lu.
- 13 Lepeñat köti a diniki gwon a yokia, wawalatu i midijik, lepeñat ti gwon a yokia ka'de, ama yeyekaddu kulya 'burönö, ko a kamonjak ti nuto a jambi kulya nagon se ködyö ti jam kune.
- 14 Nyena nan 'de'dekan ti karu'bejin nagon nyuñ a na'di'dik kune yemani yema, anyen yuñwe njwajik ko anyen sarju midijik kase, anyen gwon ti tindu miriku komon na'but i 'dö'döju na nuto ti Dun.
- 15 Kogwon kunie karu'bejin aje girara kaño a kepoddi Satani.
- 16 Ko lele kayupöniy kode nene kayupönit gwon ko karu kanyit nagon a karu'bejin, ti nye njarak lepeñat; ko yi nuto lo momorja a kanisa kulo gwe yi sopa pömöni, anyen se jojo narakindya karu'bejin nagon 'diri a likisojin.
- 17 Ti nuto yeyene yeye temejik yi momoret na kayupök logon sarju 'bura, adi se jujukin wuju ropet danjin murek, kegga nuto logon kikita parik i yokujö ko i yodindyö kilo.
- 18 Kogwon kulya yi Dun na wurö kune yuggö adi, Ti do gwe ti yorja kutuk na dwöt an ntesu i dinjit na ryokakindye nye do 'bolot na. Köti a wurö adi, Kakitanit ködyö roropaki kita nanyit.
- 19 An do ko yinnga nene njöit nagon njöki temejiktyo, ake ko kulya a ririki gwogwo i kutusen yi katokorok murek kode musala.
- 20 Dutu logon yeñon kondya arabat kilo, ririje ririñ ko nuto liñ i komon, anyen kulye böñö kukujönö.
- 21 Nan sarju do ko Dun i komon, ko i komon na Kristo Yesu se ko na malaikajin lo wulwe adi, ti do 'depe 'dep kilo saresi 'bak nyunyumbö, köti ko kondya nene njö i swöt geleñ.
- 22 An do ko rurumba sopakindya könisi kulök i 'borokindya na lele nuto. An do ko njarundya toronjin ti lele nuto. Tiji mugun a loke.

²³ An do ko möju pionj ka'de, ama möji binyo ku'dik anyen narakindya pele inot, kogwon do gwon ko gigilötu diñitan liñ.

²⁴ Toronjin ti kulye ntu meta koke adi se tu nerot i 'duñöki na putet, ama toronjin ti kulye ntu pukun i mukök.

²⁵ Nyena köti konesi na'but meta koke, ama ma'di nagon kunie ti meta parik lepeñat ti bulö 'dela.

1 Timoteo 6

¹ Ti ntu liñ logon a sopa a 'dupi kilo dene den adi temejik kase jujukin twöi, anyen karin ti Dun se ko todindyö nikañ gwon ti lawe.

² Ti 'dupi logon temejik kase a kayupök kilo gwe ti laun lepeñat kogwon se a luñasirik lo yubbö, kölumbö ti 'dupi ködyö kitakindye temejik kase 'bura bia parik, kogwon kilo ntu logon se kitakindya se kulo a kayupök lo nyanyara. Do agu ködyö totodin ko jujukindya ntu kine kulya.

³ Ko lele ntu todindyö todinet nagon ka'de, a tine ruggö kulyaesi ti Matat likañ Yesu Kristo logon tindu ntu i gwon 'bura kilo, se ko todinesi nagon wörö jojo ko keru lo Dun,

⁴ njilo ntu a kabulanit lo kwe, a tine den nene ño. Lepeñ gwoso ntu lo mamala a gwe ko 'deket i pipija ko i rerenya i kulya ti tokoresi ti jamesi. Rerenyesi gwoso kine jondya yulön, ko woñon, ko momoroju, ko yeyeesi narok i kulya ti ntu,

⁵ ko i rerenya a 'döri. Dutu lo rerenya sona kilo yeyeesi kase a körju, a inge tolikin kulya ti to'diri, a yeyeji adi keru lo Dun a kiko logon ntu ryeji 'bulit.

⁶ Inkoi, keru lo Dun 'diri jakindya ntu 'bulit duma ko nye lyönön ko ño nagon a kanyit a tine ga'yu kunie.

⁷ Kogwon yi a ko jondya nene no i na kak. a yi mo tine baraddu nene ño kaño i na kak;

⁸ ama ko yi kata ko kinyo se ko bongwat, ti yi lyönji ko se.

⁹ Ama ntu logon 'dek gwon a kwörinikö kilo mo 'do'doro i möriesi, ko i meyi, ko i 'dekesi ti tu'bönön nagon kökörju ntu, a to'di- röddi ntu i karan ko i likin.

¹⁰ Kogwon kulya narok jore pipilundya i nyarju na gurut. Kulye ntu gwon ko pusök i ga'yu na gurut a lepeñat inge giran i yupet, a delyaesi jore soji töilyet kase.

¹¹ Nyena do ntu lo Dun, paji kine ño liñ; ama kebbi löti lo rigwo, ko twöju na Dun, ko yupet, ko nyarju, ko gwo'dan go, ko töili lo lilik.

- 12 Mö- röni parik gor lo'but lo yupet, ko moggi ru na yeŋ nyin. Ðun a luŋ do i kine kulya, a do iŋge tuggö yupet na'but parik i komoŋ na ŋutu jore logon a met kine kulya a tokorji tokorju.
- 13 Nan sarju do i komoŋ na Ðun lo tindu ŋo liŋ i gwon jörun lo, ko i komoŋ na Kristo Yesu logon a tokorju kulya kanyit 'bak kujönö ko Pontio Pilato i komoŋ lo,
- 14 adi, 'debbi ŋilo saret 'bak körit an do yuyukö, tojo ko Matat likanŋ Yesu Kristo a pukun köti.
- 15 Kogwon Ðun mo totopukun lepeŋ i diŋit nanyit na'but. Ðilo a Ðun logon pupura ko a Kasaranit geleŋ, ko a Mor lo moran, ko a Matat lo kimak.
- 16 Lepeŋ geleŋ ti twan, lepeŋ si'da i parara nagon ŋuto ti bulö mijörö nyona, a lele ŋuto gwe a ko met lepeŋ kwöŋ a köti tine bulö meddya. Ti bulet se ko kido saret na yeŋ nyin gwe kanyit. Amin.
- 17 Sare sar ŋutu logon a kwörinikö a gwe ko toro'bo jore ti na kak kilo, adi, ti se gwe ti gwon a kabulak ti kusik, ko ti se gwe ti tindu yeyeesi kase i tukwörienjin nagon ti yiniki kine, ama ti se pakindye 'börik ko Ðun logon a kwörinit logon titindu yi ŋo liŋ abur anyen yi lyölyöŋi ko se lo.
- 18 Taki lepeŋat adi, ti se kondi 'bura, ti se tukwöriene ko konesi na'but, ko ti se gwe a ka'dokak logon jojo ŋarju ŋo kase,
- 19 anyen lepeŋat 'delakindya 'börik tukwörien nagon a suluesi na'but ti diŋit na popo. A se mo moggi ru nagon a ru gwak.
- 20 Timoteo, tini ti ŋo nagon do a yinikin kata kine. Paii jamesi kana ti na kak se ko renyesi i kulya ti ŋo a tuggö adi se gwon ko kine denesi, nagon ŋutu luŋ a denesi ama se a ama a se gwe a ko kek kulya ti yupet. 'burönö kine.
- 21 Kogwon kulye ŋutu Ti 'busan gwe ko ta.

2 Timoteo

2 Timoteo 1

- 1 Nan Paulo a luyökie lo Kristo Yesu kogwon Ðun 'de'dekan sona, anyen gwiliñit lo gwon ko Kristo Yesu i mugun logon nye a rukökin ñutu lo böñö tokuki se.
- 2 Nan a roman ko do Timoteo ñuro lio lo nyanyara, adi, Ti 'busan, ko yatet, se ko taliñ na po ko Ðun Monye na po ko Kristo Yesu Matat likañ na ti gwe ko do.
- 3 Nan a purja Ðun logon nan a kitakindya nye ko töili denet lo'but lo gwošo nagon merenyejin kwe köju a kitakindye lepeñ nu. Nan purja lepeñ na yeyeji nan do tuparan ko tukwaje köyö i kwasesi nu.
- 4 Nan yeye ñolitan kunök, a nan gwe ko pusök i meddya na do, anyen nan böñö lyölyöñön parik.
- 5 Nan yeye yupet inot na to'diri nagon pipilundya ko yakanyu nagon a Loisi, köti ko nagon pipilundya ko ñuti nagon a Eunike, a nan inçe yup adi ñina yupet kata konut.
- 6 Ko ñina kwe nan toiyikindyo do, anyen do gwon gwoso ñuto lo toregga kimañ i tonjju na 'dokat nagon Ðun a tikiñ do, na gwon konut i mugun ñina i diñit na sopakindye nan könisi kwe konut loki nu.
- 7 Kogwon Ðun a ko tindu yi töilyet kujönöesi, ama kölumbö lepeñ tindu yi töilyet logon ko riñit, ko a ti nyarju, ko a ti tençu na mugun.
- 8 Nyenagon ti kwe inot gwe ti yu i tokorju na kulya ti Matat likañ, köti ti kwe inot gwe ti yu i kulya kwe nan logon a lo rereka lonyit, kölumbö ñarundye ñonga kogwon kulya ti Loñe Lo'but i riñit na Ðun.
- 9 Lepeñ a lwöggu yi a luñgi yi i gwon a ñutu kanyit loke. Lepeñ a ko luñgu yi kogwon ño na kon yi kune, ama kogwon yeyeet nanyit se ko 'busan na nyarju nanyit nagon nye a tindu yi ko Kristo Yesu i mugun köju 'beron ti kak nyuñ 'bayin.
- 10 Dina 'busan soñinana aje kweki yi kogwon pukun na Kalwökönit likañ logon a Kristo Yesu. Kristo aje to'dud- dyö riñit na twan a ñarundye ru na yeñ nyin i Loñe Lo'but kata na.
- 11 Ðun a wulundyö nan a katokuönit, ko a luyökie, ko a katodinönit lo ñilo Loñe Lo'but,
- 12 a nan inçe ñonga ko ñina kwe. Ama kwe nio ti yu, kogwon nan deden nye logon nan yuyup lo, a nan inçe den 'bura adi nye bubulö tiju ño nagon nan a yinikin lepeñ kune tojo ko ñilu lor lo 'dutet.

¹³ Kulyaesi logon tindu ntu i gwon 'bura logon do a yinun köyö kilo, tindi se konut i komonj a miret; si'dani i yupet ko i nyarju nagon a kanj ko Kristo Yesu i mugun kine.

¹⁴ Tiji no na'but nagon a yiniki do kine ko rinjit na Mulökötyo Loke lo gwon kayanj i mugunya lo.

¹⁵ Do deden adi ntu lij ti Asia aje kölökin nan, kegga Pugelo se ko Ermogene.

¹⁶ Ti Matat gwe a lo'but ko mede na Onesiporo, kogwon lepenj a togo'yu nan danjin jore, a kwe nanyit tine yu i gwon nio i kadi rereket,

¹⁷ ama ko nye a 'durökin Roma ni, a nye suluje ga'yu nan tojo nye a ryö nan.

¹⁸ Do deden 'bura kitajin jore nagon nye a konakin nan Epeso yu kunu. Ti Matat tiki lepenj i ryeju na yatet nanyit na Matat i njilu lor lo 'dutet.

2 Timoteo 2

¹ Nyenagon nuro lio, gwe do a logo ko 'busan na nyarju na gwon ko Kristo Yesu i mugun na.

² Do a yinj kulya na todin nan kune i komonj na ntu jore. Todiniki kine kulya i ntu logon yiyiniki, logon jujukin todinikindyö i kulye ntu köti.

³ Darundye nonja gwoso kamörönit lo'but lo Kristo Yesu.

⁴ Kamörönit ködyö ti lulukaji ko konesi ti ntu ti jur na gwondi nye i kita na, kogwon lepenj 'dek tulyönggu дума lonyit lo kamörök.

⁵ Köti ntu logon biryö opere ti tiki loguya telet ake ko nye a biryö gwoso i saresi.

⁶ Kakurunit lo kikita parik lo agu ködyö gwon a lo kokwe i narundya na ludweki.

⁷ Yeyene yeye kulya nagon nan jajam kine, kogwon Matat mo nararakin do i kurundyö na kulya lij.

⁸ Yeyene yeye Yesu Kristo logon a njen i lo twatwa, logon a nyakwari lo Dawidi. Dilo a Lonje Lo'but logon nan a tokujö lo.

⁹ Nan a nonja a kwe na njilo Lonje Lo'but, a inge rereka ko tonjot gwoso katoronyanit. Ama Kulyaet lo Dun a ko rereka.

¹⁰ Nyenagon nan a nonja no lij kogwon kulya ti ntu logon Dun a wulun, anyen se köti bönjö ryeju lwökut na gwon ko Kristo Yesu i mugun na se ko minyo lo yenj nyin.

¹¹ Lo a kulyaet logon a gwak adi, Ko yi a twatwa ko lepenj i pirit na gelenj, a yi köti mo rune ru ko lepenj i pirit na gelenj.

- 12 Ko yi ñoñoñaddu, a yi mo köti tumatyane ko lepeñ i pirit na gelen. Ko yi a renya lepeñ, a lepeñ mo köti renyani yi.
- 13 Ko yi ti yiniki, ama lepeñ yeñon a lo yiyiniki, kogwon nye ti bulö renya mugun.
- 14 Yeñe toyiyikindyö ñutu kulök kilo kulyaesi. Sare sar lepeñat go ko Ðun i komoñ anyen se gwon ti rerenya i kulya ti jamesi. Rerenya gwoso ñina 'bak 'bulit, a körji ñutu lo yinga kulo.
- 15 Mörji parik i kwekindya na mugun ko Ðun i komoñ gwoso ñuto logon nye a tem ko a ruk adi a lo'but, ko gwoso kakitanit logon kwe ti yu, logon ti giran i kokoroja na kulya ti to'diri.
- 16 Paji jamesi kana ti na kak, kogwon ñutu lo jambu gwoso kilo tindu ñutu wöröji pajo ko Ðun.
- 17 Todinesi kase reara gwoso nyalakaddu na 'dika nagon a lukuti. Kulye ti kilo katodinök a ko Umenaio se ko Pileto.
- 18 Lepeñat a ko kek kulya ti to'diri, a kulyani adi ñien na ñutu i twan aje lwöñgu, a se to'doro'yi kulye ñutu i yupet.
- 19 Ama pipilet logon Ðun a 'bokakin lo gwogwo'dan go, a kilo kulyaesi inge wuröki nyin, adi, Matat deden ñutu kanyit. Köti adi, Ti ñutu liñ logon 'dindya karin ti Matat kilo kö'yi toron.
- 20 Tito na gwon i kadi duma 'bayin tetena ko dakap se ko pödö ka'de, ama köti tito kata nagon tetena ko kaden se ko lipo, kunie memeta 'bura a kunie tine yeyeo.
- 21 A ko lele ñuto a toke'ya mugun i ño nagon a lawe kune, a nye mo gwe a titoni na memeta 'bura, nagon a gelwe, nagon monye kadi kikitari, nagon tetemakindya i kitarikin na kitajin liñ na'but.
- 22 Nyenagon paji 'dekesi narok ti toteton, ko jurje löti lo rigwo, ko yupet, ko nyarju, ko taliñ, morja ko ñutu liñ logon 'dindya karin ti Matat ko töilyet loke kilo.
- 23 Gwe pajo i rerenyesi na'böñ nagon a wuya kana, do deden adi rerenyesi gwoso kine yuñundyö mörö.
- 24 Kölipönit lo Matat agu ködyö ti gwon a kamörönit, ama ködyö gwon a lo'but ko ñutu liñ, ko a katodinönit lo'but, ko a lotonoñ,
- 25 lepeñ ködyö yuyuggö ñutu lo renya lepeñ kilo ko tokoyokan. Kode a Ðun ñona mo tindi se i löpuggö na töilyet, anyen se po i dendya na kulya ti to'diri,
- 26 anyen se deden 'börik, a rwösundye kaño i birya na kañöönit logon a logga se anyen kondya 'dekesi kanyit lo.

2 Timoteo 3

- 1 Ama dene den adi, diñitan nagusulak mo popo i perok ti 'dutet.
- 2 Kogwon ñutu mo gwon a kanyarak ti 'börik ko a kanyarak ti gurut, ko a kabulak ti kusik, ko a kapupurak ti 'börik, ko a kamomorok. Lepeñat ti twöju kayuñwök kase, ti tindu tinate, a kondi ño na rurwan nagon ti kona.
- 3 Lepeñat mo ti nyarju ñutu kase, a gwe a kaworak logon ti suka, ko a kañöök, ko a ñutu logon ti tenğu 'börik, ko a kañajin, ko a kama- nak ti ño na'but.
- 4 Lepeñat mo gwon a kadumak ti ñutu, a gwe ko kusik dumalak, ko a ka'du'duñak bia parik. Lepeñat mo nyarju lyöñesi ti na kak lwölwöñ nyarju Ðun.
- 5 Lepeñat mo 'debba keru lo Ðun a kweyet kana, ama a se renyani riñit na lepeñ. Gwe pajo i kilo ñutu.
- 6 Kogwon kulye kase dodomundya 'börik i midijik, a mumu- lugge wate nagon yeyeesi a namunyak, nagon a sopa ko toronjin, nagon a jikö ko 'dekesi ka'de ka'de.
- 7 Kine wate ñupi nyanyar todinö, ama se ti ryö dendya na kulya 'diri kwöñ.
- 8 Kilo ñutu a renya kulya ti to'diri gwoso nagon Yane ko Yambere köju a renya Mose nu. Kilo ñutu yeyeesi kase a narok, a yupet nase gwe a ño kana.
- 9 Lepeñat mo ti puputuru ñerot, kogwon ñutu liñ mo memet tu'böñön nase, gwoso na metari tu'böñön na Yane ko na Yambere köju nu.
- 10 Ama do aje met todindyö nio, ko gwiliñit lio, ko yeyeet nio nagon nan 'dek kondya na. Do aje met yupet nio, ko tononga nio, ko nyarju nio. Do a met nan i ñonga 'bak dara,
- 11 i sasanya ko i tomie, gwoso na ñongu nan Antiokia, ko Ikonio, se ko Lusetura yu nu. 'Diri nan a sasanya, ama Matat a lwökun nan kaño i kine sasanyesi liñ.
- 12 Iñkoi, ñutu liñ logon 'de'dekan gwolon a ti Ðun ko Kristo Yesu i mugun kilo mo sasanya.
- 13 Ama ñutu lorok se ko kamumulukak mo puputuru ñerot i torondya. Lepeñat mumulugga kulye ñutu, ama a se köti mumulukani mumuluka.
- 14 Ama ti do yeñe yeñon i kulya nagon a todiniki do a do iñge yup go kine, kogwon do deden ko ña lo todindyö do.
- 15 Do deden adi suluja i tolupudien inot do aje diniki kulya nake na wurö nagon a ti Ðun, nagon bubulö tokuñukindyö do i lwökö na yubbi do Kristo Yesu na.

16 Wuresi liŋ nagon Ðun lo yukundya kanyit i kutuk kine gwon ko 'bulit i todinörikin, ko i ririŋarikin, ko i yuyukörikin, ko i tojumuki'e na ŋuto i löti lo rigwo,

17 anyen ŋuto lo Ðun tetemakindya ajo, a gwe ko ŋo liŋ nagon jujukin kondya ŋo na'but liŋ.

2 Timoteo 4

1 Nan sarju do i komoŋ na Ðun ko na Kristo Yesu logon mo 'duŋgö putesi ti ŋutu liŋ lo gwon jörun se ko logon a twatwa kulo; nan sarju do 'dindya pukun nanyit se ko tumatyan nanyit,

2 adi, ti do tokuje tokujö Kulyaet lo Ðun, ko rurutuki i diŋitan na'but kode i diŋitan narok. Ririŋe ririŋ ŋutu, ko yuyuke yuyuk lepeŋat, togole togo lepeŋat. Ðoŋgi taliŋ ko se, an do ko jaran kwöŋ i todindyö na lepeŋat.

3 Kogwon diŋit mo popo nagon ŋutu mo ti 'böŋ yinŋa todinesi nagon tindu ŋutu gwon 'bura, ama a se mo kondi gwoso na 'deggi se na, a mo galakindye 'börik katodinök jore logon mo todinikindyo se kulya nagon swö kase pupuri i yinŋa.

4 A lepeŋat mo löpuköddi kaŋo i yinŋa na kulya ti to'diri, a girara i yinŋa na likikirilön kana.

5 Ama do agu ködyö tiju mugun 'bura i ŋo liŋ; ŋoŋgi ŋoŋga; kitani a katokuönit lo Loŋe Lo'but; kitani kita inot tojo ko 'dutet.

6 Kogwon ru nio soŋinana aje 'buköki kak a rubaŋga, köti diŋit nagon nan wuwuddye aje 'durökin.

7 Nan aje mörö gor lo'but, nan aje tutuŋgö wökön na opere, nan aje 'debba yupet.

8 Soŋinana yöŋgi loguya telet logon mömöndu nan, ŋilo loguya a löti lo rigwo logon Matat ka'duŋönit lo rigwo mo tikin nan i lor lo 'dutet. Ti gwon a nan lo tiki geleŋ, ama tiki ŋutu liŋ logon gwon ko pusök i möndu na pukun nanyit kilo.

9 Mörji mörju parik i po köyö ni 'de'de,

10 kogwon Dema aje kölökin nan. Lepeŋ aje nyar kulya ti na kak parik, a iŋge tu Tesalonike. Kuresekene a tu Galatia, a Tito iŋge tu Dalamatia;

11 Luka ka'de lo gwe ko nan ni. 'Dumu Marako, baru lepeŋ, kogwon lepeŋ a lo'but i ŋarakindya na nan ko kita.

12 Nan aje son Tukiko Epeso.

13 Ko do pondi po, baru boŋgo nio muit ŋina nagon nan köju a kölökin ko Karpo i könin Turoa yu nu, köyi baru bukön keŋga waragalan nagon a gobero kine.

- 14 Alesandero kanitönit lo mölwö a konakin nan arabat parik. Matat mo roropakin lepenj i konesi kanyit.
- 15 Do ko mugun inoy meddi 'bura i kulya ti njilo njuto, kogwon lepenj a tidhya go i renya na kulyaesi kañ.
- 16 I dañ togelenj na yinjari putet lio nu, lele njuto 'bayin lo töggü nan, kölumbö njutu lij a kölökin nan. Ti Dun gwe ti 'dindya adi se a kondya arabat.
- 17 Ama kölumbö Matat lo töggü nan a injge tikin nan rinjit, anyen nan tokujö njilo kulyaet 'bura, anyen njutu ti jurön lij böñö yiyinj; nyena a nan injge rinjwe kaño i kutuk na kömiru.
- 18 Matat mo lwölwökun nan kaño i njö lij narok, a jonji nan 'bura i tumatyan na ki. Ti bulet gwe kanyit njupi njupi. Amin.
- 19 Rome ko Pirisika ko Akwila, se ko mede na Onesiporo.
- 20 Erasito lu si'da Korinto. Nan a kölökin Turopimo Mileto yu kogwon lepenj a gilö.
- 21 Mörji mörju i po i njerot na melinj. Eubulo, ko Pudento, ko Lino, ko Kalaudia se ko luñasirik kayupök lij roman ko do.
- 22 Ti Matat gwolonje konut i yöili. Ti 'busan gwe ko ta.

Tito

Tito 1

- 1 Nan Paulo a 'dupiet lo Dun ko a luyökie lo Yesu Kristo, anyen tindu yupet na ntu lo wulwe ti Dun i puputuru nerot, ko anyen se deden kulya ti to'diri nagon a ti keru lo Dun,
- 2 se ko i yendu na ru na yeŋ nyin. Dina ru a ŋo nagon Dun a milyekin tindu i diŋitan ti 'beron, lepeŋ ti gwon a 'burönit.
- 3 Dun Kalwökönit likan a wulundyö diŋit na'but, a iŋge kwekindya kulyaet lonyit koke, a lepeŋ iŋge yinikin nan i tokujö na kulyaet lonyit gwoso i saret lonyit.
- 4 Nan a roman ko do Tito ŋuro lio 'diri l yupet nagon yi ŋaŋar na adi, Ti 'busan ko taliŋ na po ko Dun Monye na po ko Kristo Yesu Kalwökönit likan na gwe ko do.
- 5 Nan köju a kölökin do Kurete ŋini anyen do ködyö tetendya pitönö ti kulya nagon ködyö kokona kine, a nan iŋge sarakindya do anyen do ködyö wulundyö temejik ti momoresi ti kayupök i köjinö liŋ.
- 6 Kilo ntu ködyö gwon 'bak yuyukesi, ko gwon ko wate gelen gelen. Dwajik kase ködyö gwon a kayupök, a ntu gwe yi jambu adi lepeŋat gwon ko gwiliŋit leron, kode adi se a kalaak.
- 7 Kogwon kametanit duma ködyö gwon 'bak yuyuket, kogwon lepeŋ a katiyunit lo mede na Dun. Lepeŋ agu ködyö ti kondya gwoso nagon nye 'de'dekan, lepeŋ ködyö ti woran 'de'de, kode gwon a kamere, kode a kamörönit, kode goma gurut.
- 8 Lepeŋ agu ködyö gwon a kawuyunit lo kömu, ko a kanyaranit lo ŋo na'but liŋ. Lepeŋ agu ködyö gwon a katiyunit lo mugun, ko a lo löti lo rigwo, ko a kakukanit lo Dun, ko a kateŋonit lo mugun.
- 9 Lepeŋ agu ködyö 'de'dep lo kulyaet go logon jojo yupö lo, gwoso na todiniki'e nye na. Ko ŋina kwe a lepeŋ mo bulöni bulö togo'yu kulye ntu ko todindyö nagon tindu ntu gwon 'bura, anyen telundya ntu logon a karerenyak i kulya ti ŋilo kulyaet kilo.
- 10 Kogwon ntu jore kata logon ti 'bön sara, logon a kajamak ti ŋo kana, ko a kamumulukak, keŋga Yudayaki logon a kayupök.
- 11 Toyiŋaji kilo ntu, kogwon lepeŋat körju yeyeesi ti ntu liŋ lo gwon i kunie midijik, lepeŋat 'bak yu na kwe i todindyö na ŋo nagon se ködyö ti todin kune anyen ga'yu 'bulit.
- 12 Lele lo ntu ti Kurete logon a nebi köju a kulya adi, Ntu ti Kurete ŋupi jambu 'burönö, ko a gwurunjin, ko a yokia, ko a kagomak.

13 Kulya na jam lepeṅ kune a gwak. Nyena ko ṅina kwe ririṅ ririṅ lepeṅat parik anyen se böṅö gwon a lo'but i yupet nase,

14 ko ti se gwe ti 'depakindya i likikirilön ti Yudayaki se ko i saresi ti ṅutu logon aje löpukundyö kaṅo i kulya ti to'diri kilo.

15 Do liṅ a nake i ṅutu logon ko töilyet a loke, ama nene ṅo 'bayin nagon a nake i ṅutu logon töilyet a lut ko ti yubbö kilo, kogwon yeyeesi kase se ko töilyet kase denesi aje toluta.

16 Lepeṅat kulya adi se deden Ḍun, ama se renya lepeṅ kogwon konesi kase. Lepeṅat a loṅon parik, lepeṅat ti twöju, ko ti jukin i kondya na nene ṅo na'buy kwöṅ.

Tito 2

1 Do agu ködyö yodindyö ṅo nagon jujukin i todinet nagon tindu ṅutu i gwon 'bura.

2 Sarji ṅutu lyan logon a temejik adi, ti se tiji 'börik, ko ti se gwe a ṅutu lo kukuka, ko a katenok ti 'börik, ko ti se gwe a lo'but i yupet nase, ko i nyarju, se ko i gwo'dan go.

3 Köti sarji ṅutu wate nagon a temejik adi, ti se gwe gwoso ṅutu nagon kitakindya Ḍun, ko ti se gwe ti gwon a kaṅöök, kode a 'dupi ti yawa. Ti se agu todindye ṅo nagon a na'but;

4 yi se todindye kayut i nyarju na lyan kase se ko ṅwajik kase.

5 Ti se todindte kayut i tiju na 'börik, ko i gwon a nake i töilyet, anyen se gwon a waye nagon a kakitak kase i midijik, ko a kanyarak, ko a katwöyök ti lyan kase. Ko lepeṅat ködyö gwon sona, a Kulyaet lo Ḍun mo tine lawe.

6 Köti kukuji teton parik anyen se tiju 'börik.

7 Do ko mugun inot agu ködyö gwon a miret na'but i ṅo liṅ nagon do kokon kine. Na todindye do na, do ködyö kwekindya mugun a lo rigwo ko a lo kukuka.

8 Jambi kulyaesi logon tindu ṅutu i gwon 'bura, logon ti bulö yuyukö, anyen merok kaṅ totoyö kusik, a gwe 'bak nene ṅo naron nagon se jajam i kulya kaṅ.

9 Köti sarji 'dupi adi ti se twöni twö komonye logon lepeṅat kitakindya se kulo i ṅo liṅ. Lepeṅat agu ködyö mörju tulyöṅgu komonye, a gwe ti ṅeddia,

10 kode 'dumaddu kunie ṅo na'di'dik a lwön. Kölumbö se ködyö kwekindya 'börik a lo'but lo yiyiniki i ṅo liṅ, anyen se tokwelendu todinet na Ḍun Kalwökönit likanṅ i ṅo liṅ.

- 11 Kogwon 'busan na nyarju na Dun nagon jakindya ntu liŋ lwökit na aje pukun.
- 12 Dina 'busan na nyarju todini- kindyö yi adi, ti yi renyani ŋo nagon 'bayin a twöyösi ti Dun kine se ko 'dekesi ti na kak, ko ti yi gwoloŋe i na kak i na diŋit i tiju na 'börik, ko i gwon i löti lo rigwo, ko i twöju na Dun,
- 13 na mömöndi yi lyöŋit logon yi yeyen lo, kweja adi a diŋit nagon Dun duma Kalwökönit likan logon a Yesu Kristo lo mo pupukun ko minyo.
- 14 Lepen a tindu mugun a rubanŋa kogwon kulya kan, anyen dakundya yi i toro- njin liŋ, i toke'ya na yi a ntu kanyit lomore, anyen yi gwon ko pusök i kondya na ŋo na'but.
- 15 Sekilo kulyaesi logon do ködyö jajam. Kido liŋ a 'buruki do i jujuja, ko i riringa na ntu kayupök. Ti lele ntu ködyö gwe ti laun do.

Tito 3

- 1 Toyiyikindye se adi ti se twöni twö kasarak liŋ ti miri; lepenat agu ködyö 'debba saresi kase, a gwe ajo i kondya na ŋo liŋ na'but.
- 2 Taki lepenat adi, ti se gwe ti jambu kulya ti lele ntu arabat, ti se gwe ti mömörötu, ko ti se gwe a lotonoŋak, ko ti se gwe a lokoyokak i ntu liŋ.
- 3 Kogwon yi köju a lu'bön ko a karenyak. Yi a giran a gwe a 'dupi ti 'dekesi narok ko ti lyönesi ka'de ka'de ti na kak, a yi gwiliŋara ko töilyet lurwök ko a kayulök, ntu maman yi a yi köti inŋe man 'börik.
- 4 Ama na pukundye 'busan se ko nyarju na Dun Kalwökönit likan nu,
- 5 a lepen inŋe lwök yi. Lepen lwöggü yi 'bayin kogwon kitajin na'but nagon yi a kon kune, ama kogwon lepen a kayatanit. Lepen lwöggü yi kogwon lalai nikan, ko yuŋwe nikan a ludukö i riŋit na Mulökötyo Loke logon a toluduggö yi lo.
- 6 Kogwon Dun a tindu yi Mulökötyo Loke abur, kogwon Yesu Kristo Kalwökönit likan.
- 7 Nyena i 'busan nanyit na nyarju a nye tetenakindye kulya kan a na rigwo ko Dun i komoŋ, a tindi yi i yendu adi yi 'diri mo wuju ru na yeŋ nyin a lomore nikan.
- 8 Lo a kulyaet logon a gwak. Nan 'de'dekan adi ti do todindye kine kulya parik, anyen ntu lo yubbö Dun kilo böŋö tindu 'börik i kitajin na'but. Kine kulya a na'but ŋaŋarakin ntu.
- 9 Ama paji rerenyesi na'bön, se ko kena na karin ti merenyejin gwoso i yuŋwe nase, köti paji ŋisesi se ko mömörötu i kulya ti Saresi ti Mose, ko- gwon kine ŋo 'bak 'bulit ko a ŋo kana.

- 10 Duto logon kokoroja ntu lo, tokujöne tokujön lepeṅ daṅ gelen kode daṅ tomurek, a i mukök na njina paji lepeṅ asut.
- 11 Kogwon do deden adi ntu gwošo njilo gwon ko yeyeesi nakwölö- ṅök, a toronjin kanyit inḡe 'duṅökin lepeṅ putet.
- 12 Ko nan a sondu Artema kode Tukiko konut njini, mörji mörju parik i tu Nikopoli köyö yu, kogwon nan a yeyeju meliṅa nyu.
- 13 Mörji mörju parik i ṅarakindya na Jena bodo lo saresi se ko Apolo i jölö nase. Mete met 'bura adi ti se gwe ti yaṅan i kunie ṅo.
- 14 Ti ntu kaṅ dinikine tindu 'börik i kondya na kitajin na'but, anyen lwöggu ntu logon gwon ko yöṅö na ṅo kilo; an se gwon gwošo ködini logon ti radan ludweki.
- 15 Dutu liṅ lo gwon ko nan ni kulo roman ko do. Rome ko kayupök liṅ logon a julin kaṅ kilo. Ti 'busan gwe ko ta liṅ.

Pilimona

Pilimona 1

- 1 Nan Paulo lo rereka a lo Kristo Yesu, yi se ko Timoteo luḡaser likanḡ roman ko Pilimona nyaratti likanḡ lo ḡarundya kita ko yi i pirit na geleḡ lo.
- 2 Yi kōti roman ko Apia kiaser nikanḡ se ko Arkipo logon mōrō gor ko yi i pirit na geleḡ lo. Yi kōti a roman ko ḡutu logon momorja a kanisa i kwa- kwaddu konut i 'banḡ kilo.
- 3 Yi a roman ko ta adi, Ti 'busan se ko taliḡ gwe ko ta na po ko Dun Baba likanḡ na po ko Matat Yesu Kristo na.
- 4 Nan ḡupi tindu Dun lio tinate na 'dindye nan do kōyō i kwakwasesi nu.
- 5 Kogwon nan a yinḡa kulya ti yubbō inot na Matat Yesu ko gwoso nagon do nyarji lepeḡ se ko ḡutu liḡ ti Dun.
- 6 Nan kwakwaddu anyen ḡarju nikanḡ na yupet bōḡō 'ya'yu dendya ḡo liḡ na'but nagon a kanḡ ko Kristo i mugun kune.
- 7 Luḡaser lio, nyarju inot a tikin nan lyōḡōn a дума ko a togo nan parik, kogwon do aje toluduggō tōilyet ti ḡutu ti Dun.
- 8 Nyenagon ko ḡina kwe, gwoso na gwondi nan ko Kristo i mugun na, nan a purutat i sarakindya na do ḡo nagon kōdyō kokona,
- 9 ama kogwon kulya ti nyarju nan 'de'dekan mo'yu do, nan Paulo logon a gworo lo Kristo Yesu ko soḡinana kōti a lo rereka lonyit.
- 10 Nan mo'yu do kogwon ḡuro lio Onesimo, logon nan a wora a monye lonyit na gwondi nan i kadi rereket nu.
- 11 Lepeḡ kōju 'bak 'bulit konut, ama soḡinana kata ko 'bulit konut ko kōyō kōti.
- 12 Nan ḡilo sosonyoro lepeḡ bot konut ḡini, kweja adi nan sondu tōili lio lepeḡ.
- 13 Nan kōdyō 'de'deggi lepeḡ gwon ko nan ni, anyen lepeḡ bōḡō ḡarakindya nan konut i pirit na gwondi nan i kadi rereket na i kulya ti Loḡe Lo'but.
- 14 Ama nan ti 'bōn kondya nene ḡo ko kōdyō do a ko ruk, an nan ri'dikindya do i gwon a lo'but, ama ti do lo waku.
- 15 Kode kogwon ḡina a kwe nagon Onesimo gwon pajo ko do ko nene diḡit, anyen lepeḡ bōḡō gwon ko do a 'dutet,
- 16 ti gwon a 'dupiet kōti, ama gwoso luḡaser lo nyanyara logon lwōlwōḡ 'dupiet. Nan nyanyar lepeḡ parik, do kōti nyanyar lepeḡ bia parik gwoso nagon nye a ḡuto, kōti gwoso nagon nye gwon ko Matat i mugun na.

- 17 Nyenagon ko do a yeye adi yi njarju yupet ko do, a ti do wuni lepeŋ gwoso nagon do ködyö wuji nan na.
- 18 A ko lepeŋ a konakindya do nene ŋo naron, kode a kurjö nene ŋo konut, kenaki nan ŋina a möri nio.
- 19 Nan Paulo lo wurjö ko könin lio, adi nan mo rorop. Nan ti 'bön toyiyikin- dyö do adi do gwon gwoso ŋuto logon ködyö ropakindya nan möri, kogwon do a ryeju ma'di ru inot köyö.
- 20 Inkoi luŋaser, njaraki nan ko Matat i mugun. Toludugge töili lio ko Matat i mugun.
- 21 Nan wurökindyö do sona kogwon nan a yinikin adi do mo ruruk ŋo na pi nan kine, köti nan a den 'bura adi do mo kondya lwölwöŋ kine.
- 22 Köti kukunaki nan pirit dotoet, kogwon nan yendu adi Dun mo yiyiŋ kwakwa- sesi kasu a jonji nan kasu ŋini.
- 23 Epapra lo gwon ko nan i pirit na gelen i kadi rereket kogwon kulya ti Kristo Yesu lo roman ko do.
- 24 Köti ŋutu logon yi njarju kita ko se kulo, logon a ko Marako, ko Aristarko, ko Dema se ko Luka a roman ko do.
- 25 Ti 'busan na Matat likanŋ Yesu Kristo gwe kasu i töilyet.

Ebere

Ebere 1

- 1 I diñitan ti 'beron Dun köju a jambu ko merenyejin kañ ko nebijin i kutusen i kikolin jore ka'de ka'de, i jamundya na kulya kaño a swöt a swöt.
- 2 Ama i kulo perok ti 'dutet nye aje jambu ko yi ko Duro lonyit i mugun. Dun a gweja kak kogwon tomirian na njilo Duro, a tindi lepeñ kak 'bukuluñ a lomore nanyit.
- 3 Lepeñ pararaju ko minyo lo Dun, ko a njöjinöti gwak na Dun a kelajine ko lepeñ. Dilo Duro 'debba kak 'bukuluñ ko kulyaet lonyit lo riñit. A nagon nye aje lalaju toronjin ti ntu nu, a nye si'dakine kak i könin lutaten lo Mor lo gwon ki lu.
- 4 A nye inçe gwiki karin temejik lwölwöñ ti malaikajin, a konani a duma lwölwöñ se.
- 5 Kogwon Dun a ko kulya ko lele lo malaikajin adi, Do a Duro lio; nan lo yuñundyö do i lo lor. Köti lepeñ a ko kulya i kulya ti lele malaikatat adi, Nan mo gwon a Monye lonyit, a nye mo gwe a Duro lio.
- 6 Köti a na jondi Dun Duro lonyit kayu lo i na kak nu, a nye kulyani adi, Ti malaikajin liñ kwe ti Dun twöji lepeñ.
- 7 A Dun jambi i kulya ti malaikajin adi, Nye a kondya malaikajin kanyit a köbuñötön, a kondi kakitak kanyit gwoso njorju na nedepa ti kimañ.
- 8 Ama na jambi Dun i kulya ti Duro lonyit nu, a nye kulyani adi, Pon Dun, si'daet inot na tumatyan yeyenon njupi. Ture ilot lo tumatyan a ture lo löti lo rigwo.
- 9 Do nyanyar löti lo rigwo a mandi kulya narok, njina a kwe nagon Dun logon a Dun ilot aje tindu do i njerot na ber kulök, a inçe welakin do a mor ko welet na lyönön.
- 10 A Dun köti kulyani adi, Pon Matat, i sullet do a togwo'ya togwi'diesi ti kak, a do gweji ki ko könisi kulök.
- 11 Kine njo mo 'ba'baka ama do yeyenon ; se liñ mo wowora a njoroko gwoso boñgwat.
- 12 A do mo njudu'ye se gwoso boñgo muit; a se mo leusani leusa gwoso boñgwat, ama do yeñon jojo, a kiñajin kulök mo tine 'duddyö kwön.
- 13 Ama Dun a ko kulya ko lele lo malaikajin kanyit adi, Si'dakine köyö i könin lutaten, tojo ko nan a tin merok kulök a tökit inot na mokosi.
- 14 Nyena malaikajin a ko ña? Lepeñat liñ a mulökö lo kitakindya Dun, logon nye a son i ñarakindya na ntu logon wuju lwökit kulo.

Ebere 2

- 1 Nyenagon yi agu ködyö titiriku 'debba go ño nagon yi aje yiñ kune, anyen yi böñö gwon ti yokooji kaño kata.
- 2 Saresi ti Dun lo jama köju ko malaikajin kulo gwogwo'dan go, ko ñuto logon a langu se kode a ko twö se lo, lepeñ ririña ko riñet nagon jujukin toron nanyit;
- 3 nyena ko yi gwe ti yeyeju lwökit duma parik, a yi mo rwöddi riña ada? Matat ko mugun nanyit a kokwe a laiña ñina lwökit, a ñutu lo yiñga lepeñ kulo iñge tukökin yi adi a gwak.
- 4 Dun köti ko mugun nanyit a töggü ño na tokor se kune a tokorji adi a gwak, i tindu na kweyesi, ko sörosi, ko kitajin temejik ka'de ka'de, ko i gwelakindya na 'dokesi ti Mulökötyo Loke gwoso na 'deggi nye na.
- 5 Kogwon Dun a ko wulökin malaikajin i sarju na kak nagon popo na, nagon yi kulo jambu kulya kanyit na.
- 6 Lele ñuto a tokorju i nene pirit i kulyaesi ti Dun lo wurö kulo adi, Nyo do yeyeju ñuto? Lepeñ a nyo? Nyo do rurugga ñuto kana 'bura? 'Bulit na lepeñ a nyo?
- 7 Do a to'diddya lepeñ lwölwön malaikajin ko diñit a na'dit, a sukindye loguya logon a minyotat ko a bulet kanyit i kwe;
- 8 a do iñge tin lepeñ i ryokakindya na ño liñ kak. Na tokorji nye adi Dun a tindu ñuto i ryokakindya na ño liñ kak na, kweja adi nye a ko kölorö nene ño kaño nagon a ko tiki ko ñuto i riñit. Ama 'diri yi a ko nyuñ met adi ñuto a ryokakindya ño liñ kak.
- 9 Ama ño nagon yi a met gwon sona adi, Yesu logon a to'dita lwölwön malaikajin ko diñit a na'dit lo, lepeñ a suki loguya logon a minyotat ko a bulet kanyit i kwe kogwon twan nagon nye a ñonña na. Dun ko 'busan na nyarju nanyit a kondya sona anyen Yesu ködyö twakin kogwon ñutu liñ.
- 10 Dun a kagweyanit lo ño liñ, ño liñ gwon jörun kogwon lepeñ. Lepeñ 'de'dekan jondya ñwajik kanyit jore i minyo lonyit, nyena a gwe a na'but ko lepeñ i tindu na ka'dolanit lo lwökö nase i gwon jojo gwak kogwon ñonñesi na ñonñi nye kune.
- 11 Kogwon nye lo toke'ya toron lo ko se liñ logon totokela kulo a ti Monye geleñ. Nyena ko ñina kwe a Yesu tine yu kwe i luñgu na se a luñasirik kanyit.
- 12 A nye kulyani adi, Nan mo tokukindyo luñasirik kwe karin kunök; nan mo yulukindyo do puresi i kiden na ñutu lo momorja.
- 13 A nye köti kulyani adi, Nan mo yinikindyo ugun ko Dun. A nye köti kulyani adi, Nan malo se ko ñwajik logon Dun a tikiñ nan kulo.

14 Nyena gwoso nagon njawjik ti mede gelen mugunya kase ko rima a ɲo na gelen na, nyena kōti Yesu ɲarundya gweya nase sona. Lepen a ɲarundya gweya nase anyen i twan nanyit nye böñö tu'baka'yu rinjit na ɲilo kañöönit, logon rinjit na twan gwon kanyit i kōnin lo,

15 anyen nye Yesu böñö kölöddu ɲutu liɲ a lui, logon a jonga gwiliɲisi kase liɲ i to'dupien kulo kogwon kujönö twan.

16 Kogwon 'diri lepen ti ɲarakindya malaikajin, ama ɲarakindya nyakwariat ti Abarayama.

17 Nyena ɲina a kwe nagon lepen agu ködyö kona gwoso luɲasirik kanyit i ɲo liɲ, anyen nye böñö gwon a koane дума lo won konyen ko a lo yiyiniki i kitakindya na ɉun, anyen nye böñö lalaju toronjin ti ɲutu.

18 Nyena kogwon lepen ko mugun nanyit a tema ko ɲoɲesi, nye bubulö ɲarakindya ɲutu logon a tema ko möriesi kilo.

Ebere 3

1 Nyenagon ta luɲasirik kwe logon ɉun a gelun ko a luɲ i ɲarundya na kulya ti ki kulo, yeyene ta yeye Yesu. Lepen a Luyökie ko a Koane дума i keru likan lo yupet.

2 Lepen a kitakindya ɉun lo wulundyö lepen lo ko töili lo to'diri, gwoso na kitakindye Mose lepen köju i kita nanyit i mede na ɉun liɲ nu.

3 Ama Yesu jojo bula lwölwöɲ Mose, gwoso nagon kapipilunit lo mede bubula lwölwöɲ mede nanyit na.

4 Midijik liɲ gelen gelen ɲuto lo pipi'yu, ama ɉun a kapipilunit lo ɲo liɲ.

5 Nyena Mose köju a kita a kölipönit i mede na ɉun 'bukuluɲ ko töili lo to'diri, i tokorju na kulya nagon ɉun mo jajam i mukök kune;

6 ama Kristo logon a ɉuro lo mede lo a meddya mede na ɉun ko töili lo to'diri. Nyena yi kulo a mede na ɉun ake ko yi gwon a purwat ko a kalyöñök i yendu na kine kulya.

7 Nyena gwoso na kulyari Mulökötyo Loke nu adi, I lo lor ko ta yiyiɲ gworo lo ɉun

8 ko togo'yu ta töilyet kasu, gwoso na rerenyari ta ko nye köju i lor lo tembi ta nye i yöbu lu.

9 Merenyejin kasu a temba nan nyu, ma'di ködyö se aje met ɲo na kon nan kune ko kiɲajin merya iɲwan.

10 Nyenagon a nan iɲge woran ko ɲutu ti ɲinu toberon, a nan iɲge kulya adi, Lepenat ɲupi lyalyaɲi kase i töilyet, a se tine den kikolin kwe.

- 11 Nyena a nan milyeji i woran nio adi, Lepeṅat kwönj ti lupö köyö i pirit yukaet.
- 12 Kunyar ta pon luṅasirik kwe, an lele losu böñö gwon ko töili lora lo 'bak yupet i kö'yu na Dun lo gwon jörun.
- 13 Ama kukuji ta 'börik temba i lor nagon nye nyuṅ luṅu adi i lo lor na, an lele losu mumuluka ko toron a togo'yi töili arabat.
- 14 Kogwon yi ṅarju ko Kristo i pirit na geleṅ tuṅ ko yi a 'depakindya go tojo ko 'dutet, i yendu na lepeṅ gwoso i suluṅet na.
- 15 Nyena gwoso na wuröri nu adi, I lo lor ko ta yiyiṅ gworo lo Dun, ko togo'yu ta töilyet kasu gwoso na rerenyari ta ko nye köju nu.
- 16 Nyena nan pija ta adi, Ko ṅa logon a yiṅga gworo lo Dun a iṅge rerenya? Kweja adi kilo a ṅutu liṅ logon Mose a jon kaṅo Ejipeto yu kulu.
- 17 Dun a woran ko ko ṅa kiṅajin merya iṅwan? Lepeṅ a woran ko ṅutu logon a toron- dya a iṅge twatwa i yöbu yu kulu.
- 18 Lepeṅ milyeju ko ko ṅa adi se kwönj ti lupö kanyit i pirit yukaet? Kweja adi lepeṅ milyeju ko ṅutu logon ti yiṅ lepeṅ kulo.
- 19 Nyena a yi kurundye adi lepeṅat ti bulö lupö kanyit i pirit yukaet kogwon se ti yubbö.

Ebere 4

- 1 Nyena ma'di milye lo Dun nyuṅ kata adi yi bubulö lupö kanyit i pirit yukaet, nyena ti yi meddi ta 'bura an lele losu meta gwoso nye a karakin kiden i lupö i ṅinu pirit yukaet.
- 2 Ko- gwon 'diri yi aje tokuki Loṅe Lo'but gwoso na ṅutu ti 'beron köju kulu. Ama tokujö nagon se a yiṅ nu 'bak 'bulit kase kogwon ma'di se ködyö a yiṅ ko swö kase, ama a se tine yup ko töilyet kase.
- 3 Kölumbö yi logon aje yup kulo lulupö kanyit i pirit yukaet. Dun a kulya adi, Nan a milyeju i woran nio adi, Se kwönj mo ti lupö köyö i pirit yukaet. Lepeṅ kulya sona ma'di nagon nye a tutuṅgö kita nanyit suluja i diṅit na gweji nye kak nu.
- 4 Kogwon kulyaesi kanyit kata i lele kalet adi, Dun a gwo'dan i kitajin kanyit liṅ i lor toburyo.
- 5 Ama kulyaesi kanyit köti kata logon kulya adi, Se kwönj mo ti lupö köyö i pirit yukaet.
- 6 Dutu logon köju a tokuki Loṅe Lo'but kulu a ko lupö nyin kogwon se ti 'böñ yiṅga, ama 'diri a gwak adi kulye ṅutu bubulö lupö nyin,

- ⁷ Kogwon Ðun a wulundyö lele lor. Kiñajin jore i mukök na renyari kulu ñutu nyu nu, a Ðun kulyani ko Dawidi i kutuk adi, I lo lor ko ta yiyiñ gworo lio, ko togo'yu ta töilyet kasu.
- ⁸ Kogwon ko ködyö Yosua a tindu se pirit yukaet, a Ðun ködyö tine yeñon jambu kulya ti lele lor.
- ⁹ Nyena Sabata yukaet nyuñ kata a lo ñutu ti Ðun;
- ¹⁰ kogwon ñuto logon a lupö ko Ðun i pirit yukaet lo gwogwo'dan i kitajin kanyit gwoso na gwo'di'e Ðun i kitajin kanyit köju nu.
- ¹¹ Nyenagon ti yi mörji ta mörju parik anyen lupö i nu pirit yukaet, an yi ko 'doro kogwon yi ti 'böñ yingä gwoso se.
- ¹² Kogwon kulyaet lo Ðun gwon jörun ko kikita ko a lopi lwölwön wale lo pilan swötön murek. Lepeñ soju ma'di i pöggu na ködudwö se ko töili, ko i pöggu na tomoresi ti kuyu se ko welesi na gwon i kuyu lukata. Kulyaet lo Ðun lilija 'dekesi ko yeyeesi na gwon ko ñuto i töili kune.
- ¹³ Nene ño 'bayin i ño liñ nagon Ðun a gwe kune nagon bubulö 'de'ya mugun kanyit i komoñ. Kogwon ño liñ a limu kana ko a banyaki koke i meta ko lepeñ. Nye lepeñ logon yi ködyö kwekwekin lepeñ kulya kañ lo.
- ¹⁴ Nyena ti yi 'depakindye ta go i keru likañ lo yupet, kogwon yi gwon ko koane duma lo lwölwönngu logon aje tulöddu ki yu, lepeñ a Yesu Ðuro lo Ðun.
- ¹⁵ Ðilo koane duma likañ ti gwon a ñuto logon ti bulö dendya tomunyan nikan, kölumbö nye a ñuto logon a tema ko möriesi i ño liñ nagon a temarikin yi, ama nye a ko torondya.
- ¹⁶ Nyena ti yi gwe ti kujönö i mijörö nyona i si'daet na Ðun logon a ka'buse lo, anyen yi böñö yayataki, a ryeji 'busan nanyit i ñarakindya na yi i diñitan liñ nagon yi 'de'deggi kune.

Ebere 5

- ¹ Kogwon koanejin dumalak liñ nyunyumwe ko ñutu kiden, a inge wulöki i kita ko Ðun i komoñ kogwon kulya ti ñutu. Kita na koane duma gwon i wukindya na 'dokesi se ko rubaᅅgajin ti toronjin.
- ² Lepeñ a lokoyok i ñutu logon ti den kulya ko se logon lyalyañi kulo, kogwon tomunyan momok lepeñ ko mugun nanyit.
- ³ Nyena kogwon tomunyan momok lepeñ, nye agu ködyö wukindya rubaᅅgajin a ti toronjin kanyit i pirit na geleñ ko ti ñutu.
- ⁴ Ðuto 'bayin logon a wakakin mugun ñina kita na bubula, tuñ ko Ðun a luñ nye, gwoso na luñgi nye Arona köju nu.

- ⁵ Nyena Kristo köti a ko wakakin mugun njina kita na bubula na koane duma; Dun lo kondya lepenj a koane duma, a inje kulya ko lepenj adi, Do a Duro lio, nan lo yunundyö do i lo lor.
- ⁶ A nye köti inje kulya i lele kalet adi, Do a koane lo yenj nyin logon tokoanan inot gwon jojo ko na Melekisedek.
- ⁷ I dijit na gwondi Yesu a njuto nu, nye a momo'yu ko a gwien parik ko Dun ko njolitan, kogwon Dun ko rinjit i lwöggü na lepenj i twan. A Dun inje yinj lepenj kogwon Yesu a kugga nye.
- ⁸ Ma'di nye a Duro, nye a diniki twöju i kulya ti njo na njongi nye kune,
- ⁹ a nagon nye aje kona jojo gwak nu, a lepenj gwe a kasuluwanit lo lwökit na yenj nyin, a njutu lij lo twöju lepenj kilo ryeji njina lwökit ko lepenj i mugun,
- ¹⁰ a Dun lungi lepenj a koane duma logon tokoanan nanyit gwon jojo ko na Melekisedek.
- ¹¹ Yi gwon ko njo jore nagon yi jajam i kine kulya, ama a nago i nyönyökökindyö na ta kogwon swö kasu a wora pömöni a yinge adi börij.
- ¹² Ta agu ködyö gwon a katodinök i na dijit na, ama ta nyunj 'de'dekan ti lele njuto nyöggi todinikindyö ta todinesi suluesi ti kulyaesi ti Dun. Ta tunj 'de'dekan möju le ti gwon a 'dilonj.
- ¹³ Duto logon kinyo lonyit yenj a le lo ti den kulya ti löti lo rigwo kogwon lepenj a lupudi.
- ¹⁴ Ama 'dilonj a na njutu lo wora logon aje diniki korja kulya na'but ko narok.

Ebere 6

- ¹ Nyenagon ti yi kölökindye ta todinesi suluesi ti lonje lo Kristo, ti yi möröddi ta njerot anyen gwon a njutu lo wora. Ti yi gwe ti nyöggü 'bogga togwi'diesi ti yupet. Ta a den kulya ti löpuggö na töili i kulya ti gwilinjit lo 'beron logon jonga njutu i twan, ko i yubbö na Dun.
- ² Ta a den kulya ti batisimojin ka'de ka'de, ko sopakindya na könisi, ko i kulya ti tonjiyu na lo twatwa, se ko 'dujnet na putet nagon ti 'duddyö.
- ³ Nyena yi 'dek möröddu njerot i kunie kulya ko Dun a 'burukin yi.
- ⁴ Kogwon ko ködyö njutu a wuju parara, a inje wangu 'doket na po ko Dun yu, a inje koraki Mulökötyo Loke,
- ⁵ a inje diniki 'busan na kulyaet lo Dun, se ko rinjitön ti dijit na popo nu,
- ⁶ a i mukök na kine njo lij a se inje kö'yu njina yupet, nyena a se kwönj tine bulö nyökwe a ludukö i löpuggö na töilyet; kogwon lepenjat ko 'börik kase a nyöggü 'bikikindyö Duro lo Dun i ködini na görö, a inje laundrya twan nanyit.

⁷ Dun a 'boroja kak i to'doju na kudu logon 'biyaddu i kujön, a topunundye kinyojin logon a lo'but a ti ntu lo kurju se kulo.

⁸ Ama ko njina kak pun kikwa se ko kalelerok, lepeñ 'bak 'bulit; Dun sesen lepeñ, a 'dutet nanyit gwe a 'yura ko kimañ.

⁹ Ama ma'di yi a jambu sona pon julin kwe lo nyanyara, yi a kurun kulya kasu a na'but lwölwön kune, kweja adi kine kulya mo tindu ta i lwökö.

¹⁰ Kogwon Dun ti gwon a lora, lepeñ mo ti böñöri kita nasu ko nyarju nasu na lepeñ nagon ta a kitakindye ntu kanyit, gwoso nagon ta nyuñ kikitari na.

¹¹ Yi 'de'dekan ko tölyet kañ liñ adi ta liñ gelen gelen ködyö yeñon gwiliñara ko pusök tojo ko 'dutet, i ryeju na ño liñ na yen ta kine.

¹² Yi ti 'böñ ta gwon a yokia, ama mirakindye ta ntu logon a ñoñaddu ko yupet tojo se a wu ño nagon Dun a milyekin tindu se kune.

¹³ Kogwon na milyekindye Dun i tindu na Abarayama nene ño nu, lepeñ a milyeju 'dindya mugun, kogwon lele 'bayin logon a duma lwölwön lepeñ.

¹⁴ A lepeñ milyeji adi, 'Diri 'diri, nan mo 'bo'boro do, a tindi do nyakwariat jore.

¹⁵ Nyena a Abarayama inge ñoñaddu a wuji ño nagon Dun a milyekin tindu nye kune.

¹⁶ Ko ntu gwon ko renyesi kase kiden, ko lepeñat 'de'dekan tomorja 'börik, lepeñat nyesu milye 'dindya karin ti lele logon a duma lwölwön se lo, a njina kwekindye adi njilo milye tine bulö 'beleño.

¹⁷ Nyena ko njina kwe, Dun a milyeju anyen togo'yu ño na ruk nye i tindu na ntu. Lepeñ a kondya sona kogwon nye 'de'dekan adi ntu logon ködyö wuju ño na ruk nye kune, ti se dene den 'bura adi nye ti löpuggö kwön.

¹⁸ Sekine ño murek nagon ti bulö leusa kwön nagon Dun ti bulö 'burönö, kweja adi ruket nanyit se ko milye. Nyena kogwon kine kulya yi logon a ryeju pirit rupit kanyit kulo, yi gwon ko tölyet logo i mogga na yenet na gwon kayañ ñerot.

¹⁹ Dina yenet gwon gwoso kaluti nagon a 'bikiki go nagon tölyet kañ a munuki nyin. Dina yenet tulöddu i böñgo koret tojo i pirit nake na rurwan,

²⁰ nagon Yesu logon a kasuluwanit aje tulöddu kata kogwon kulya kañ, kogwon lepeñ a koane duma lo yeñ nyin logon tokoanan nanyit gwon gwoso na Melekisedek.

Ebere 7

¹ Dilo Melekisedek a mor lo Salem ko a koane lo Dun Katonanit lo ki liñ, lepeñ köju a torumbö ko Abarayama, i mukök na yitwe'i Abarayama i mörö na tatuari moran nu, a 'boroji lepeñ.

- ² Nyena a Abarayama tindi lepeŋ swöt topuökkit na ŋo liŋ na ryakwe i gor kune. Togelen, karin ti Melekisedek nyönyökö adi, mor lo löti lo rigwo, köti lepeŋ a mor lo Salem, logon nyönyökö adi, mor lo taliŋ.
- ³ Monye, ko ŋote se ko merenyejin kanyit a ko dena; yuŋwe nanyit ko twan nanyit a ko dena. Lepeŋ gwon gwoso Ŋuro lo Ŋun; lepeŋ yeyenon a koane ŋupi.
- ⁴ Yeyeji ta, ŋilo ŋuto a duma! Abarayama merenye likanŋ a tikiŋ nye swöt topuökkit lo ŋo na ryakwe kune.
- ⁵ A nyakwariat ti Lewi logon a 'boroki a koanejin kulo, Saresi ti Mose a sarkin lepeŋat i pependya na swöt topuökisi i ŋutu logon a luŋasirik kase ti jur lo Yisaraele, ma'di nagon se köti a nyakwariat ti Abarayama.
- ⁶ Dilo ŋuto 'bayin a lo kötumit na koanejin, ama Abarayama a tikiŋ lepeŋ swöt topuökkit, a nye 'boroji Abarayama logon Ŋun a milyekin tindu lepeŋ nene ŋo lo.
- ⁷ Duto duma 'bo'boroja ŋuto lo'dit. Lele ŋuto 'bayin lo rerenya i kine kulya.
- ⁸ Dutu logon wuju swöt topuökisi logon yi a jambu kulya kase a kokwe kulu, lepeŋat aje twatwa; ama ŋuto logon kulya kanyit a jama i mukök lo, kulya ti Ŋun na wurö kune a tuggö adi lepeŋ nyuŋ gwon jörun.
- ⁹ Yi bubulö tu ŋerot i jambu adi, Lewi ko mugun nanyit logon ködyö tiki swöt topuökkit lo, lepeŋ aje robba swöt topuökkit ko Abarayama i mugun,
- ¹⁰ kogwon i diŋit na torumbe Melekisedek Abarayama nu, Lewi nyuŋ a monyite lo merenye lonyit Abarayama i mugun.
- ¹¹ Köju kötumit na Lewi a wulwe a koanejin anyen saresi ti Ŋun tiki ŋutu ti Yisaraele. Ko ködyö tokoanan nase a temakindya i tindu na ŋutu i gwon jojo, ko nyo ŋilo koane lo pukun logon tokoanan nanyit gwon gwoso na Melekisedek, a gwe ka'de ko tokoanan na Arona?
- ¹² Nyena ko ködyö tokoanan a löpuggö, a Saresi köti ködyö lölöpukö.
- ¹³ Koane lo pukun a ludukötyo lo, logon yi jambu kulya kanyit lo, a lo nene kötumit nagon lele ŋuto lose 'beron a ko po i kita i pirit 'yuret na rubanŋajin.
- ¹⁴ Nye ŋilo Matat likanŋ logon ŋutu liŋ deden adi nye a lo kötumit na Yuda lo, a Mose gwe a ko 'dindya ŋinu kötumit na jambi nye i kulya ti koanejin nu.
- ¹⁵ Kine kulya a banyaki koke ko lele koane lo pukun logon gwoso Melekisedek.
- ¹⁶ Lepeŋ ti gwon a koane kogwon saresi ti ŋutu, ama kogwon riŋit na ru nagon ti 'duddyö na.
- ¹⁷ Ko- gwon kulya kanyit a tokoro adi, Do a koane lo yeŋ nyin, tokoanan inot gwon gwoso na Melekisedek.

- 18 Saresi ti 'beron a gelaki a swöt kogwon se a lomunyak ko 'bak 'bulit,
- 19 (kogwon kilo Saresi ti Mose kwön a ko tindu ntu i gwon jojo), ama ño na'but bia parik aje pukun nagon yi yeyen ko yupet nagon tomijöddu yi nyona ko Dun.
- 20 Kine kulya a ko kona 'bak nyesu na milye. A ko milyörikin i diñit nagon Lewijin kona a koanejin nu.
- 21 Ama Yesu a kona a koane ko milye logon adi, Nan Matat a milyeju nan mo ti löpuggö, adi, Do a koane lo yeñ nyin.
- 22 Ko ñina kwe Yesu gwo'dan i jundyö na tomoret na'but bia parik.
- 23 Koanejin ti 'beron kulu köju jore kogwon ko lele a twan a lele lo ruddye kita;
- 24 ama Yesu yeñon kanyit i kita na koane nagon ti ruta ko lele ntu, kogwon lepeñ a lo yeñ nyin.
- 25 Ko ñina kwe lepeñ köti bubulö lwöggü asut ntu logon mijun nyona ko Dun ni kulo kanyit i mugun, kogwon lepeñ yeyenon nupi i momo'yu na Dun kogwon kulya kase.
- 26 Kogwon koane duma gwoso ñilo 'diri a jukin yi. Lepeñ a loke, 'bak kulya, a gwe a ko toluta, lepeñ a gelaji kaño ko katoronyak kiden, soñinana lepeñ aje 'biluji ki lwöwöñ 'diko.
- 27 Koanejin dumalak wukindya rubañ- gajin temba i lor; a kokwe a lo toronjin kase a kirut gwe a ti toronjin ti ntu, ama kulya ti Yesu 'bayin i kondya sona, kogwon lepeñ aje kondya dañ geleñ a tine nyöggü na wukindye nye mugun nanyit i tatua nu.
- 28 Dutu logon a kona a koanejin i Saresi ti Mose kulo a ntu lomunyak; ama milye lo Dun logon nye a milyeju i mukök na tiki na Saresi lo a wulundyö koane logon a Duro lo Dun. Dilo Duro a temaki jojo nupi nupi.

Ebere 8

- 1 Nyena mokot lo kulya nagon yi jambu kulya kanyit kune makune. 'diri yi gwon ko koane duma gwoso lo. Lepeñ aje si'daki kak i könin lutaten lo si'daet na Mor lo gwon ki lu.
- 2 Lepeñ kita i pirit nake na rurwan i kemia nagon a gwak. Dina kemia Matat lo togwi'dikindya ki 'bayin a ntu lo togwi'dikindya na.
- 3 Koanejin dumalak liñ a wulwe anyen wukindya 'dokesi se ko rubañgajin; nyena ñilo koane likañ duma köti agu ködyö wukindya nene ño.
- 4 A ko ködyö lepeñ gwon i kak ni, lepeñ ködyö 'bayin gwon a koane kwön, kogwon koanejin kata logon wukindya 'dokesi gwoso i Saresi ti Mose.

⁵ Kilo koanejin kita i ɲo nagon a miret ko a ködudwö kana na ɲo ti ki, gwošo na sarakindye Ðun Mose köju nu i diɲit nagon Mose gwe nyona ko 'bilikindya na kemia ki nu, adi, Mete 'bura adi ti do tetene ɲo liɲ gwošo i miret nagon köju a kweki do i mere nu.

⁶ Ama soɲinana Yesu aje wuju kita na totonɲundya bia parik; jojo köti lepeɲ a katomoranit lo tomoret nagon toto- ɲun na 'beron na, kogwon ɲina tomo- ret gwo'dan i milyejin lo rukö logon totonɲundya.

⁷ Kogwon ko ködyö tomo- ret na 'beron na gwon a na'but liɲ, a Ðun ködyö tine ga'yu tindu nene tomoret.

⁸ Ama a nye yuyugge ɲutu kanyit adi, Nan Matat lo kulya adi, Perok mo popo logon nan mo tetendi tomoret ludukötyo ko kötumit na Yisaraele se ko na Yuda.

⁹ Dina tomoret ti gwon gwošo tomoret nagon nan köju aje teten ko merenyejin kase nu, i lor logon nan a mokara se ko könin a jiköddi se kaɲo i jur lo Ejipto nu; kogwon lepeɲat a ko yeɲon 'debba tomoret nio, a nan iɲge kölökin rurugga se. Dilo a kulyaet lio lo Matat.

¹⁰ Ama na a tomoret nagon nan mo tetenakin i kötumit na Yisaraele i mukök na kilu perok, nan Matat lo kulya; nan mo titin saresi kwe kase i yeyeesi, a wurökindye se kase i töilyet, a nan mo gwe a Ðun lose, a se mo gwe a ɲutu kwe.

¹¹ A ɲutu liɲ geleɲ geleɲ ɲadi mo tine todindyö marate lonyit kode luɲaser lonyit adi, Dendi Matat, kogwon se liɲ mo deden nan suluja i lo'di'dik tojo ko temejik.

¹² Kogwon nan mo wowon konyen i lyaɲesi kase, a nan mo tine yeye toronjin kase köti kwöɲ.

¹³ Na jambi Ðun kulya ti tomoret ludukötyo nu, a nye tu'baka'yi na kokwe na. Do nagon aje tu'bakala ko a ɲorokotyö na gwe nyona ko likin.

Ebere 9

¹ Köti i tomoret na kokwe nu, saresi kata logon a ti kwakwaddu, a gwe ko pirit nake na rurwan nagon ɲutu lo tetendya.

² Kogwon kemia a tetena nagon lukata nanyit a kora murek, pirit togelenɲ luɲu a Pirit Nake na Rurwan, nagon gwon ko togwi'diet na lombojin, ko misa nagon petarikin ambatajin ko Ðun i komoɲ,

³ a i ki'diɲ na boɲgo koret tomurek gwe a pirit na luɲu a Nake na Rurwan na Toto- ɲundya.

⁴ Lepeɲ gwon ko pirit 'yuret na bökur nagon tetena ko dakap, se ko sanduk na tomoret a mulunyö liɲ ko dakap. A i lukata na ɲina sanduk gwe a mu'da logon

a dakap logon gwon ko mana i lukata nanyit, köti i njina sanduk a gwe a ture lo Arona logon aje wilan, se ko njurupö murek na'dayatak nagon kulyaesi ti tomoret a wuröki nyin.

⁵ A kerubajin gwe i loki na njina sanduk logon kweja minyo lo Dun, a köpukön kase muggle muket nagon toronjin lala kata na. Na 'bayin a diñit nyönyökit na kine kulya gelen gelen.

⁶ A nagon kine ño aje tetenaki sona nu, a koanejin yeñe lupö i koret toge- len na kemia i kondya na kitajin kase,

⁷ ama koane duma ka'de lo lupö i tomurek dan gelen i kiña. Lepeñ ti tu nyin ko a ko baraddu rima nagon nye wukin i kulya kanyit se ko i lyañesi ti ñutu.

⁸ I njina, a Mulökötyo Loke inñe kwekin adi kiko lo lupö i Pirit Nake na Rurwan na Totonundya a ko nyuñ ñai nagon koret togelen na kemia nyuñ gwon kata.

⁹ Dilo a lilim logon kweja kulya ti na diñit. Kweja adi 'dokesi se ko rubangajin lo wuwuki kulo ti bulö tindu töilyet ti kakwakwasak i gwon a lo'but jojo,

¹⁰ kogwon kine ño tuñ gwon i kulya ti ño lo nyenyei ko ño na mamata, se ko i lalaesi ka'de ka'de. Kilo a saresi ti ño ti mugun na kaño logon saraki ñutu tojo ko diñit nagon ño mo löpukö a ludukö.

¹¹ Ama Kristo aje po a koane duma lo ño na'but nagon gwe kata kune. Kemia nagon nye kita kata na a duma ko a na'but bia parik, 'bayin a ñuto lo tetendya, kweja adi 'bayin a ño na na kak na gwegweya na.

¹² Lepeñ lupö i Pirit Nake na Rurwan na Totonundya dan gelen asut, 'bayin baraddu rima ti yidin ko ti kaja, ama jonga rima kanyit, a inñe dakundya yi a 'dutet.

¹³ Rima ti yidin ko ti dwönin se ko kurök ti ta- gwok nagon aje 'yura bubulö gwagwa- taki i ñutu logon a toluta ko lyañesi anyen toke'ya se kase i mugunya.

¹⁴ Kristo a wukindya mugun ko Dun i riñit na Mulökötyo lo yeñ nyin a ru- banga gwoso kilolon logon 'bak yuyu- ket. Nyena bia parik rima kanyit toto- ke'ya töilyet kañ logon deden adi yi a kondya ño nagon mo jonga yi i twan, anyen yi böñö kitakindya Dun lo gwon jörun.

¹⁵ Nyenagon ko njina kwe, lepeñ a katomoranit lo tomoret ludukötyo, anyen se logon Dun a luñ kulo böñö wuju ño nagon a lomore nagon ti 'duddyö, nagon nye aje rukökin na. Kine kulya bubulö, tuñ kogwon twan nanyit kata nagon dakundya ñutu i toronjin nagon lepeñat a kon na gwondi se i saret lo tomoret na kokwe nu.

¹⁶ Ko ñuto sarakindya ñwajik kanyit i ruddya na ño kanyit, lepeñat ti bulö ruddya tojo ko a dena 'bura adi lepeñ 'diri aje twan.

- 17 Kogwon saresi kanyit 'bak 'bulit ko nye nyuŋ gwon jörun, kilo saresi tuŋ kona i mukök nagon nye aje twan.
- 18 Nyenagon ma'di tomoret na kokwe nu a suluki ko rima.
- 19 Kogwon i mukök na laikindye Mose ŋutu liŋ jujuwesi ti Saresi nu, a lepeŋ 'dumundye rima ti kaja, ko pion, ko kupir lotor se ko lomuryeje, a gwagwaddi buk na saresi se ko ŋutu liŋ,
- 20 kulya adi, Kine a rima ti tomoret nagon Dun aje sarakin ta na.
- 21 Jojo köti a lepeŋ gwagwaddi kemia se ko tito liŋ nagon a kitarikin kata kune.
- 22 Inkoi, Saresi tuggö adi ŋo na jore agu ködyö tokela ko rima, a ko ködyö rima a ko 'buköji a toronjin tine bulö pitöki.
- 23 Nyena ŋo nagon mirakindya ŋo ti ki kune agu ködyö tokela ko rubaŋga- jin gwošo kilo, ama ŋo nagon a ti ki 'de'dekan tokela ko rubaŋgajin logon a lo'but bia parik lwölwöŋ se.
- 24 Ko- gwon Kristo a ko lupö i pirit nake na rurwan nagon ŋuto lo tetendya nagon mirakindya ŋo nagon a gwak na, ama lepeŋ a lupö ki yu gwak ko Dun i komoŋ anyen gwo'dan i kulya kaŋ.
- 25 Lepeŋ 'bayin nyöggu lupö nyu danjin jore i wukindya na mugun, gwošo na lupöri koane дума i Pirit Nake na Rurwan temba i kiŋa joŋga rima nagon 'bayin a kanyit na;
- 26 kogwon ko ködyö gwon sona, a lepeŋ ködyö aje nyöggu ŋoŋga danjin jore suluja i gweya na kak. Ama lepeŋ soŋinana aje pukun danj gelen asut i diŋit na 'dutet anyen tindu mugun nanyit a rubaŋga i tutuŋgö na toronjin liŋ.
- 27 Dutu liŋ gelen gelen twatwa danj gelen a kirut putet lo gwe;
- 28 jojo köti Kristo a wukindya mugun danj gelen anyen 'doggu toronjin ti ŋutu jore. Lepeŋ mo pupukun danj tomurek, ti gwon i kulya ti toronjin, ama jondya lwökut i ŋutu lo mömöndu nye ko pusök kulo.

Ebere 10

- 1 Saresi ti Mose a tölimöt kana 'bayin a ŋöjinöti gwak na ŋo na'but na popo kune. Rubaŋgajin logon nyönyökö wuki temba i kiŋa kulo ti bulö tindu kakwakwasak kulo i gwon a lo'but jojo.
- 2 A ko ködyö kilo rubaŋ- gajin bubulö tindu ŋutu i gwon a lo'but jojo, a se ködyö tine bulö wuki köti, kogwon a kakwakwasak ködyö inŋe tokela danj gelen asut, a töilyet kase köti ködyö tine yeyeju adi se a kondya toron.
- 3 Ama kölumbö kilo rubaŋgajin toyiyikindyo ŋutu toronjin kase temba i kiŋa,
- 4 kogwon rima ti dwönin ko ti yidin ti bulö joŋga toronjin kaŋo kwöŋ.

- ⁵ Ko njina kwe, i diñit nagon Kristo pori i na kak nu, lepeñ a kulya adi, Do ti 'bön rubaᅅgajin se ko 'dokesi, ama do aje tetenakindya nan mugun.
- ⁶ Do ti lyöñön ko rubaᅅgajin lo 'yu'yura 'buluñ se ko rubaᅅgajin ti toronjin.
- ⁷ A nan kirut kulyani adi, Nan malo pon Dun, nan aje po i kondya na ño nagon do 'de'deggi kune, gwoso na wurörikin kulya kwe i nene na bukön kunök nu.
- ⁸ A kokwe lepeñ a kulya adi, Do ti 'bön rubaᅅgajin ko 'dokesi, do ti lyöñön ko rubaᅅgajin lo 'yu'yura 'buluñ se ko rubaᅅgajin ti toronjin, ma'di nagon se a wuki gwoso i saresi nu.
- ⁹ A kirut lepeñ kulyani adi, Nan malo, nan aje po i kondya na ño nagon do 'de'deggi kune. A lepeñ tu'baka'yi rubaᅅgajin ti kokwe kulu a tindi rubaᅅga tomurek adi ti nye lo gwe.
- ¹⁰ Nyena kogwon Yesu Kristo a kondya gwoso nagon Dun 'de'dekan na, yi a tokela kogwon lepeñ a wukindya mugun a rubaᅅga dañ geleñ asut.
- ¹¹ Koanejin liñ gwo'dan i nyöggu i wu- kindya na rubaᅅgajin temba i lor. Kilo rubaᅅgajin ti bulö jonga toronjin kaño kwöñ.
- ¹² Ama Kristo wukindya mugun a rubaᅅga lo toronjin dañ geleñ asut, a lepeñ si'dakine kak i könin lutaten lo Dun.
- ¹³ A kirut lepeñ möndi Dun i tindu na lepeñ merok kanyit a tökit na mokosi.
- ¹⁴ Nyena kogwon wuki na rubaᅅga geleñ ka'de, lepeñ aje tindu ñutu logon nye a toke anyen kitakindya nye kulo i gwon a lo'but jojo ñupi.
- ¹⁵ A Mulökötyo Loke köti iñge tokurukin yi sona. A kokwe lepeñ kulya adi,
- ¹⁶ Matat lo kulya adi, Na a tomoret nagon nan mo tete- nakin se i mukök na kilu perok, nan mo titin saresi kwe kase i töilyet, a wurökindye se kase i yeyeesi.
- ¹⁷ A lepeñ 'ya'yi kulya adi, Nan mo tine yeye toronjin kase ko lyañesi kase köti kwöñ.
- ¹⁸ A ko toronjin aje pitöki, a köti kulye rubaᅅgajin ti toron 'dekarikin a ti nyo?
- ¹⁹ Nyenagon luñasirik, yi soñinana tine kujönö tulöddu i pirit nake na rurwan nagon totonjundya na kogwon rima ti Yesu.
- ²⁰ Lepeñ a ñakindya yi kiko ludukötyo ko a toruet i bonjo koret, kweja adi kanyit i mugun.
- ²¹ Yi gwe kata ko koane duma logon meddya mede na Dun,
- ²² nyena ti yi mijörö ta nyona ko Dun yu ko töilyet ti to'diri logon ko yupet a duma, töilyet kañ logon deden adi yi a kondya toron kulo aje tokela, a mugunya kañ iñge lalai ko pion nake adi loñ.

- 23 Nyena ti yi 'depa- kindye ta go i ɲo nagon yi tuggö adi yi a yup kune, kogwon ɉun lo milyekindyö yi ɲo lo, yi bubulö yinikindyö lepeɲ asut i ɲo na milyeji nye na.
- 24 Ti yi mörji ta jujuja na 'börik i tunyar ko i kondya na ɲo nagon a na'but.
- 25 Ti yi gwe ti jaran i momorja ko 'börik, gwoso na kondi kulye ɲutu na, ama ti yi togo'yi ta 'börik bia parik kogwon lor lo 'dutet ɲilo mimijun nyona.
- 26 Kogwon ko yi yeɲon wulundyö toron i mukök nagon yi aje wuju dendya na to'diri, a lele rubaɲga gwe 'bayin logon mo 'dumaddu toronjin kaɲ kaɲo.
- 27 Ka'de a yi möndi ko kujönö putet se ko kimaɲ na pape nagon mo totumbö merok ti ɉun.
- 28 ɉuto logon a laundya Saresi ti Mose lo, ko ɲutu murek kode musala a tokorju kulya kanyit, lepeɲ tatatua 'bak pitöki.
- 29 ɉuto logon a ryokakindya ɉuro lo ɉun kak, a kondi rima ti tomoret nagon lepeɲ a tokela kata kune adi se ti gwon a nene ɲo, a lepeɲ laundye Mulökötyo lo ɉun logon a ka'buse lo, yeyeji ta riɲet nago bia parik nagon jujukin riɲarikin ɲuto gwoso ɲilo.
- 30 Kogwon yi deden nye lo kulya adi, Kine a kulya kwe i ropakindya, nan 'diri mo roropakin. Köti adi, Matat mo 'duɲgö kulya ti ɲutu kanyit.
- 31 Nye- na a ɲo sörit nagon totokujöndu parik i 'doro ko ɉun lo gwon jörun i könisi i riɲa.
- 32 Yiyiundyö ta perok ti köju kulu. Yiyiundyö ta adi i mukök nagon ta aje wuju parara, a ta iɲge ɲoɲga sasanyesi jore a ta gwo'de go.
- 33 Ta a 'dö'döyö ko ɲutu jore i komoɲ a iɲge konaki arabat, a i kunie diɲitan a ta iɲge mora- kindya i ɲutu logon a konaki arabat gwoso ta kulo.
- 34 Kogwon ta a ɲarundya sasanyesi ti ɲutu lo rereka, a i diɲit nagon ɲo kasu ryaryaka nu, a ta kölumbö lyöɲi lyöɲön, kogwon ta a den adi ta kata ko ɲo na'but parik nagon yeye- ɲon lwölwöɲ na ryaka kine.
- 35 Nyenagon ko gubara ta topurwan nasu mu'diɲ. Lepeɲ jakindya ta ropet duma.
- 36 Ko ta yöɲö kondya ɲo nagon ɉun 'de'dekan kune a wuji ɲo nagon nye a milyekin tindu kune, ta agu ködyö gwo'dan go.
- 37 Kogwon yöɲgi diɲit a na'dit nye logon popo lo mo 'du'dur, nye mo ti karakin.
- 38 Ama ɲuto lio lo löti lo rigwo lo mo gwon jörun ko nye a yubbö, ama ko nye a kukutörö bot a nan mo tine lyöɲgi lepeɲ.
- 39 Ama ɲutu logon kukutörö bot ko a tukara kulo yi 'bayin a kulye kase, ama yi a ti ɲutu lo gwon ko yupet kulo a yi lwököni lwökö.

Ebere 11

- 1** Nyena ko yi gwon ko yupet, yi yiyinikin ŋo nagon yi yeyen kune adi a gwak, a yi dene den adi ŋo nagon yi ti met kune adi se 'diri kata.
- 2** Dun a lyöŋön ko ŋutu ti 'beron logon gwon ko yupet.
- 3** Ko ŋina yupet, yi a kurun adi na kak 'bukuluŋ gweya ko kulyaet lo Dun, nyena ŋo nagon yi memet kune gweye kaŋo i ŋo nagon ti meta.
- 4** Ko ŋina yupet, Ebele a wukindya Dun rubaŋga lo'but lwölwöŋ lo Kaina; a Dun inŋe lyöŋön ko 'dokesi kanyit kogwon ŋina yupet nanyit, kwekindya adi nye a ruk Ebele a lo rigwo. Nyena kogwon yupet nanyit lepeŋ nyuŋ jajambu ma'di nye a twan.
- 5** Ko ŋina yupet, Enoka a wusaji kaŋo i na kak a ko twan, a lepeŋ gwe a ko rye kogwon Dun a wusara lepeŋ. Kulya kanyit a tokuruki adi i ŋerot na wusaji'e nye nu lepeŋ a tulyöŋgu Dun.
- 6** Nyena ko yupet 'bayin ŋuto ti bulö tulyöŋgu Dun kwöŋ, kogwon ŋuto logon mijun ko Dun ni lo agu ködyö yuyup adi nye kata, köti adi nye roropakin ŋuto lo ga'yu nye lo.
- 7** Ko ŋina yupet, Noa a yiŋ kukuesi ti Dun i kulya ti ŋo nagon a ko nyuŋ po, a lepeŋ inŋe twö kulya na jam Dun kune, a 'dugge ki'bo anyen lwöggu mede nanyit. Nyena kogwon yupet nanyit, a kak 'bukuluŋ inŋe 'duŋöki putet arabat, a lepeŋ inŋe wuju löti lo rigwo lo po kogwon yupet.
- 8** Ko ŋina yupet, Abarayama a ruk luŋu nanyit ko Dun anyen ŋjörö i jur logon Dun a milyekin i tindu na lepeŋ a lomore lonyit lu, a lepeŋ ŋjörö ŋjörö 'bak dendya ko nye tu da.
- 9** Ko ŋina yupet, a lepeŋ inŋe si'da a lwakatyo i jur logon Dun a milyekin tindu lepeŋ lu. A lepeŋ si'dani i kemialan ko Yisaka se ko Yakobo logon Dun köti a milye- kin tindu se ŋo na geleŋ ŋina.
- 10** Ko- gwon Abarayama möndu köji nagon Dun lo yiyiundyö ko a 'duggö nu. Dina köji togwi'diesi kanyit a logo ko yeyenon.
- 11** Ko ŋina yupet, Sara ko mugun nanyit a wuju rinjit anyen pipigga, ma'di nagon nye gwe a modoŋ tine yuŋundyö nu, kogwon nye a yup adi Dun lo milyeju lo bubulö yiniki i ŋo na milyeji nye na.
- 12** Nyena i ŋuto geleŋ logon gwoso ŋuto lo twan lo a yuŋwe nyakwariat jore parik gwoso kaser ti ki, ko gwoso sese nagon ti bulö kena na gwon i kijit na tör duma na 'balaŋ.
- 13** A kilo ŋutu liŋ inŋe twakin i ŋina yupet. A lepeŋat gwe a ko wu ŋo nagon Dun a milyekin i tindu na se kune, ama a se inŋe met kine ŋo pajo a se inŋe lyöŋön ko se. A se inŋe tukun koke adi se a lwaka ko a legelok i na kak.

- 14 Dutu logon tuggö kulya gwoso kine kulo kweja adi se 'diri ga'yu jur logon a lose.
- 15 A ko se ködyö a yiundyö jur logon se a pori kaño kata lu, a se ködyö aje ryö komoñ na'but nagon se yitöri nyin,
- 16 kölumbö a se gwe ko pusök i jur lo'but bia parik logon a lo ki. Nyena njina a kwe nagon Dun ti yu kwe i luñu a Dun lose, kogwon lepeñ aje tetenakin se köji.
- 17 Ko njina yupet, Abarayama 'dek wukindya Yisaka a rubaŋga i diñit nagon nye a tema ko möriet. Lepeñ gwon ajo i wukindya na njuro lonyit pilili ma'di nagon Dun a milyekin lepeñ adi,
- 18 Nyakwariat kulök mo pipilundya ko Yisaka.
- 19 A lepeñ iñge katimun adi Dun bubulö tonjiju njutu ma'di i twan, a lepeñ 'diri iñge wuyun njuro lonyit bot logon pitundyö i twan lo. Kine kulya a jama i lilim.
- 20 Ko njina yupet, a Yisaka 'boroji Yakobo ko Esau, 'dindya ño ti molu.
- 21 Ko njina yupet, a Yakobo 'boroji njwajik ti Yosepa gelen gelen nagon nye gwe nyona ko twan nu; a nye dulakine i kwakwaddu töggü mugun ko kwe na ture lonyit.
- 22 Ko njina yupet, i diñit nagon Yosepa gwe nyona ko twan nu, a nye jambi kulya ti yuörö na njutu ti Yisaraele kaño i Ejipeto adi ti se baraddi kuyu kanyit.
- 23 Ko njina yupet, monye ko ñote Mose a 'de'ya lepeñ ko yapala musala i mukök na yuñwe nanyit, kogwon se a met adi lepeñ a lupudi lokwekwelen parik, a se gwe a ko kujönö saret lo mor.
- 24 Ko njina yupet, i diñit nagon Mose aje 'durjö nu, a lepeñ renyani luñu a njuro lo njuro na Paro,
- 25 a lepeñ wulundye sasanya ko njutu ti Dun i pirit na gelen, lwölwönj tulyöñgu mugun ko ño ti toron nagon ti si'da diñit a najo kune.
- 26 Kogwon lepeñ aje yeye adi lawe i kulya ti Masia gwon ko 'bulit a duma lwölwönj tukwörienjin liñ ti Ejipeto, kogwon lepeñ gwögwörju ko konyen kanyit ropet na popo.
- 27 Ko njina yupet, a Mose kö'yi Ejipeto, a tine kujönö woran na mor; a lepeñ iñge ñoñaddu tojo ko 'dutet gwoso njuto logon a meddya Dun logon ti bulö meta lo.
- 28 Ko njina yupet, a lepeñ tindi njutu i kondya na Pasaka, ko i gwa- gwaddu na rima anyen malaikatat katatuanit gwon ti 'bo'yu njwajik kayuujin ti Yisaraele.
- 29 Ko njina yupet, a se lañgi Tör Nator gwoso nagon se wöröji i kak nateyon; ama a na mörji njutu ti Ejipeto i lañgu nu, a se iñge 'dirön.

- 30 Ko njina yupet, a gorom nagon a mariņ na Yeriko inġe duyömökindyö kak i mukök na wöröji'e ntu ti Yisaraele perok buryo i lonġa na lepeņ nu.
- 31 Ko njina yupet, Raba kawute a ko tukara i diņit na tukararikin ntu logon 'bayin a kayupök kulo, kogwon lepeņ a wuju kawirak 'bura.
- 32 A nan jambi kulya jore a ti nyo? Diņit nio 'bayin nagon nan jambi kulya ti Gidiona, ko ti Barak, ko ti Simasona, ko ti Yepeta, ko ti Dawidi, ko ti Sa- muele se ko ti nebijin.
- 33 Ko njina yupet, a kilo ntu inġe te'ya tumatyanjin, a ririkindye ŋo liņ gwogwo, a wuji ŋo nagon Dun a milyekin tindu se kune. Ko njina yupet, a se inġe mu'dut kutusen ti kömiruöt,
- 34 a inġe peņ kimaņ na tule ko riņit, a inġe rwöddu i tatua ko bandujin. Ma'di nagon se a lomunyak ama se a wora a logo. A se inġe kon 'börik a kamörök walan, a se inġe rikökin teņon ti kamörök logon a lwaka.
- 35 Dutu wate wuju ntu kase lo twatwa logon a tonjiyu i twan. Kulye ntu a tomie tojo lepeņat a twatwa, lepeņat a renya lakwe kaņo anyen se böņö njikin i ru nagon a na'but bia parik.
- 36 A kulye inġe ŋoņga 'dö'döyö, ko gwugwutötu, a inġe rereka ko tonot, a tikine i kadi rereket.
- 37 A lepeņat inġe gugubatu ko ŋurupö, ko a tutupötu ko sereserejin, a inġe tatua ko bandujin. A se wöröjine a jupu gobero ti köbilu, ko ti melon, lepeņat a lomerika, a sasanya, ko a konaki arabat.
- 38 Na kak 'bayin a na'but anyen ntu gwoso kilo si'da kata. A se wöröni abur i yöbuöt ti sese, ko i merya, a sisi'dati i kuggiöt se ko i dilyö ti kak.
- 39 Kilo ntu liņ kukwön kogwon yupet nase, ama a se gwe a ko wu ŋo nagon Dun a milyekin tindu se kune,
- 40 kogwon Dun aje 'delakin yi ŋo nagon a na'but bia parik lwölwöņ kine, adi lepeņat ködyö ti bulö tetena a lo'but jojo ake ko se a morakindya kayañ.

Ebere 12

- 1 Nyenagon kulya kaņ gwon ada? Yi aje lonjaki kiden ko 'diko duma parik na ntu logon a kwekindya yupet kulo, ti yi rosoddi ta kaņo ŋo liņ na pömöni, se ko toron nagon a 'depakindya kayañ i mugunya go na, ti yi möröddi ta wökön nikaņ na opere 'bak dara.
- 2 Ti yi metaddi ta ŋerot ko Yesu yu, kogwon lepeņ a kasuluwanit lo yupet nikaņ, a lepeņ mo lo tojukindye njina yupet 'bura. Lepeņ a ko yeye toyuö nanyit na kwe i ŋoņga na twan nanyit i ködini na görö, kogwon lyöņön na gwon kanyit ŋerot nu. Soņinana lepeņ aje si'daki i könin lutaten lo si'daet na Dun.

- 3 Yeyeji ta n̄onga nanyit na rerenyesi ti katoronyak logon a rerenya ko lepeṅ kulo, anyen ta b̄ñj̄o gwon ti dara a tine gwon ko t̄öilyet lomunyak.
- 4 Ta a ko nyuṅ m̄örö parik ko toron tojo ta a tatua.
- 5 Ta aje b̄ñj̄o kalet logon Dun a kukuji ta gwoso ṅwajik kanyit lo le? Adi, Duro lio, an do ko yeyeju adi tojumisi ti Matat a ṅo na pa'de'de, ti t̄öili ilot gwe ti doddya ko lepeṅ kukuju do.
- 6 Kogwon Matat tojumbu ṅuto logon nye nyanyar lo, a nye 'bidde ṅwajik liṅ logon nye a ruk a ṅwajik kanyit kulo.
- 7 Doṅga nasu a tojumu nasu. Dun konakindya ta gwoso ṅwajik kanyit. Duro a ṅa logon monye ti tojum?
- 8 Ko ta a ko tojumu gwoso ṅwajik liṅ ti mede geleṅ, kweja adi ta 'bayin a ṅwajik ti ṅinu mede ta a yuṅwe kaṅo.
- 9 Ko- monye kaṅ ti na kak köju a tojumbu yi a yi iṅge twö lepeṅat, ködyö bia parik yi twötwö Monye lo ködudwölön kaṅ anyen yi gwon j̄orun, ti gwon sona le?
- 10 Komonye kaṅ ti na kak tojumbu yi ko diṅit a na'dit gwoso nagon lepeṅat met adi a na'but na; ama Dun Monye tojumbu yi anyen yi ryeju 'bulit i ṅarundya na kelan nanyit.
- 11 I diṅit nagon ṅuro totojumu nu mimien parik, lyöṅön 'bayin kwöṅ, ama i mukök a kine tojumisi rade a ludweki ti taliṅ ko ti löti lo'but i t̄öilyet ti ṅutu logon a tojumu kulo.
- 12 Nyenagon 'biliki ta könisi kasu lokolokak kilo i kita ko togole ta togo kuṅwat kasu lukadaṅak,
- 13 tetene ta kikolin lo rigwo anyen ta wörö kata, anyen mokot lo ṅuto ṅode gwon ti ṅuleddya, ama kölumbö a tokelani tokela.
- 14 Ti t̄öilyet kasu jurje gwon taliṅ ko ṅutu liṅ, ko ti jurje gwolonṅ ko gwiliṅit loke, kogwon ko gwiliṅit loke 'bayin ṅuto 'bayin lo meddya Matat kwöṅ.
- 15 Kunyar ta, ti lele ṅuto gwe ti karakin bot an lepeṅ yaṅan i wuju na 'busan na Dun, a lo'burtölön punu kanyit i t̄öili a todelyaji todelyaju, a köri ṅutu jore.
- 16 Kunyar ta, ti lele ṅuto gwe ti gwon a kalupönit kode i gwon ko gwiliṅit lonyit lo 'beron logon nye ti yeye Dun lo, gwoso Esau logon a tugwörju tukayu nanyit ko saani geleṅ na 'dilonṅ.
- 17 Ta deden adi, i mukök lepeṅ yöṅö wuju 'boriet nagon a na kayu ama a nye iṅge renyarikin, ma'di lepeṅ a mamandu parik ko ṅolitan, ama lepeṅ ti ryö kiko logon nye löpugge ṅo nagon nye kon kune.
- 18 Ta a ko 'dur i Mere Sinai logon bubulö tanya ko könisi, logon köju tule a kimaṅ, ko a mudwe logon adi 'dii, ko a köbuṅöt wome,

- 19 ko kuta na tore, se ko kuun na gworo. A na yingge ntu njilo gworo i jambu nu, a se mo'yi adi ti se gwe ti jamaki kulye kulyaesi.
- 20 Kogwon se ti bulö nonga saret logon adi ma'di turu'buti ko a 'bo'yu mere, lepeñ agu gugubatu ko nrupö tojo ko a twan.
- 21 Inkoi, a ño na met se kune torigwöggi torigwöggü a tusörji tusörju, ma'di a Mose kulyani adi, Nan böböndu parik ko kujönö.
- 22 Kölumbö ta a 'dur i mere Siona, i köji na Dun lo gwon jörun, kweja adi nagon a Yerusalema na ki. Ta a 'dur ko alipan ti alipan ti malaikajin i komonj. Ta aje 'dur i pepenet lyönjit
- 23 na njawjik kayujin ti Dun lo momorja, logon karin kase a wuröki ki yu kulo. Ta kilo aje 'dur ko Dun i komonj logon a Ka'dunönit lo putesi ti ntu linj, ko i komonj na ködudwölön ti ntu logon a lo rigwo logon a tojuki a lo'but kulo.
- 24 Ta aje 'dur ko Yesu i komonj logon a katomoranit lo tomoret ludukötyo. Rima kanyit na 'bukwe kune tukökindyö yi ño na'but parik lwöwönj ño na tuk rima ti Ebele kune.
- 25 Kunyar ta, an ta ko renya ta nye lo jajambu lo. Dutu logon a renya yingga nye lo kukuju se köju i kak ni kulo, lepeñat a ko rwöddu i twan, a bia parik yi mo rwöddi ada ko yi a löpuköddu kaño i yingga na nye lo kukuju yi ki yu lu.
- 26 Gworo lonyit a böböñ kak i njinu diñit, ama sonjinana lepeñ aje milyeju adi, Nan mo böböñ dañ geleñ köti ti gwon a kak ka'de ama ko ki köti.
- 27 Dilo kalet lo jambu adi, Dañ geleñ köti lo, kwekindya adi, ño na gwegweya kune mo böböñö a wusani wusa, a ño nagon ti bulö böböñö na mo na pitökine.
- 28 Nyenagon ti yi tindi ta tinate kogon yi aje wuju tumatyan nagon ti bulö böböñö na. Ti yi kwakwaddi ta Dun i kiko logon tulyönju lepeñ i kugga ko i kujönö,
- 29 kogwon Dun likañ 'diri a kimañ na tototumbö.

Ebere 13

- 1 Yeñe ta nyarju 'börik gwoso luñasirik ko Kristo i mugun.
- 2 Yeyene ta yeye wuju lwaka a kömu kasu i midijik. Kulye ntu köju a kondya sona a inge wuju malaikajin a gwe a ko den ko se a ko ña.
- 3 Yeyene ta yeye ntu lo gwon i kadi rereket gwoso nagon ta ködyö lo gwon i kadi rereket ko se i pirit na geleñ na. Yeyene ta yeye ntu logon sasanya, kogwon ta köti ko mugunya nagon mimien gwoso kase.
- 4 Ti ntu linj ködyö twöni twö yemet, ko ti dotoet gwe ti toluta, kogwon Dun mo 'du'dungö putet lo kawutejin se ko lo kalupök.

- 5 Ti gwiliŋisi kasu gwe pajo i nyarju na gurut, yimönöni ta ko ɲo nagon a kasu, kogwon ɉun ko mugun nanyit a kulya adi, Nan mo ti korundya mugun kaɲo kasu kwöŋ, a nan mo tine kö ta asut.
- 6 Nye ɲina kwe nagon yi bubulö jambu a purwat adi, Matat a kaɲaranit lio, a nan tine kujönö; ɲo a nyo nagon ɲuto bubulö konakindya nan?
- 7 Yiyiundy e ta temejik kasu, se logon köju jamakindya ta kulyaet lo ɉun kulo. Yeyeji ta gwiliŋisi kase ko twatwa nase, mirundy e ta yupet nase.
- 8 Yesu Kristo gwon jojo kaje ko i lo lor ko ɲupi ɲupi.
- 9 Ti todinesi ka'de ka'de nagon a legelok gwe ti togiraddu ta. Ködyö a na'but ko yi a wuju 'busan na ɉun gwoso kinyo lo töilyet kaɲ, ti gwon i 'debba na keriat nyeesi ti kinyo. ɉutu lo 'debba kilo keriat kulo a ko ryö 'bulit kwöŋ.
- 10 Yi gwon ko pirit 'yuret na rubaŋga- jin nagon koanejin lo kita i Kemia lukata kulo a ko 'buruki i nyesu kata.
- 11 Koane duma joŋga rima ti toro'bo i lukata na Pirit Nake na Rurwan na Totonundya a rubaŋga lo toron; ama a öpuö ti kilo toro'bo joŋani i kaɲo na mera a 'yurani nyu.
- 12 Nyenagon Yesu köti a ɲoŋga kaɲo i kötumit na mariŋ na köji, anyen nye böŋö toke'ya ɲutu ko rima kanyit.
- 13 Nyenagon ti yi iti ta kanyit yu i kaɲo na mera anyen yi tu lawe ko lepeŋ i pirit na geleŋ.
- 14 Kogwon yi 'bak köji na yeyenon i kak ni, ama yi ga'yu köji na popo molu nu.
- 15 Nyenagon kogwon kulya ti Yesu, ti yi ɲupi wukindye ɉun rubaŋga pupuret logon lupundyö kayan i kutusen i 'dindya na karin kanyit.
- 16 An ta ko böŋö ta kondya ɲo na'but i ɲarju na ɲo kasu ko kulye ɲutu. Kogwon kilo a rubaŋgajin logon tulyöŋgu ɉun.
- 17 Twöji ta temejik kasu ko kugge ta lepeŋat, kogwon lepeŋat titi ta gwoso ɲutu logon mo pipiya i kulya kasu. Ti ta gwe ti todelyaju lepeŋat anyen se kita ko lyöŋön, kogwon ko se kita ko 'du'duatu a kine kulya tine ɲarakindya ta.
- 18 Kwakwaddi ta kogwon kulya kaɲ, kogwon yi a den adi töilyet kaɲ a ko tuggö adi yi a kondya arabat, ama yi 'de'dekan kondya ɲo na'but i diŋitan liŋ.
- 19 Nan böŋö mo'yu ta ko pusök i kwakwasakindya na yi, anyen nan böŋö yitö kasu ɲini 'de'de.
- 20 ɉun a tonju Matat likan Yesu i twan, logon a kayukunit duma lo yidin kogwon 'bukwe na rima kanyit i tomoret nagon ɉun a torukökin ko yi ko milye lo yeŋ nyin.

²¹ Ti ñilo Ðun logon taliñ liñ gwon ko lepeñ lo tojubbi ta ko ño liñ na'but, anyen ta böñö kondya ño na 'deggi nye kune. Ti nye kitani kayañ i mugunya anyen yi tulyöngu lepeñ kogwon kulya ti Yesu Kristo. Ti lepeñ bulani bula ñupi ñupi. Amin.

²² Luñasirik, nan böñö mo'yu ta, ñonggi ta kulyaesi jujuwesi logon nan a wurökin ta ku'dik kilo.

²³ Dene ta den adi luñaser likañ Timoteo aje kölwe i kadi rereket. Ko lepeñ a po 'de'de nan mo babarara lepeñ ko nan iti i meddya na ta.

²⁴ Romakindye ta temejik kasu liñ se ko ñutu liñ ti Ðun. Köti julin kañ logon a ñutu ti Italia kulo roman ko ta.

²⁵ Ti 'busan gwe ko ta liñ.

Yakobo

Yakobo 1

- 1 Nan Yakobo a kölipönit lo Ðun ko a lo Matat Yesu Kristo. Nan roman ko kötumitön puök wot murek nagon a rekin i kak 'bukuluṅ kine.
- 2 Luṅasirik kwe, yeyene ta yeye adi ko temesi ka'de ka'de a 'dukin kasu, kine a ṅo lyöṅesi,
- 3 kogwon ta deden adi, ko yupet nasu a tema a nye mo tindi ta i gwo'dan go.
- 4 Ama ta ködyö gwo'dan go tojo ko 'dutet, anyen ta böṅö tetemakindya a gwe a loke, a tine karakin kiden.
- 5 Ama ko lele losu a karakin kiden a koṅon nanyit gwe a na'dit, ti nye piḡe Ðun, a mo tindi nye; kogwon Ðun titindu abur i ṅutu liṅ 'bak riringa.
- 6 Ama ti nye agu piḡe ko yupet 'bak dyadya'yu, kogwon ṅuto lo gwon ko dyadyalesi lo gwon gwoso yala lo tör logon a yalaji ko köbuṅöt a iṅge köburjö.
- 7 Duto gwoso ṅilo agu ti yendu adi Matat titikin nye nene ṅo,
- 8 kogwon lepeṅ gwon ko yeyeesi murek a luluṅte luluṅtö.
- 9 Ti luṅaser lo yubbö logon a lomeri lo lyöṅi lyöṅön ko Ðun a toduma'yu lepeṅ.
- 10 Köti ti luṅaser lo yubbö logon a kwörinit lo lyöṅi lyöṅön ko Ðun a to'dit lepeṅ. Kogwon ṅutu logon a kwörinikö kilo mo 'ba'baka gwoso köturön ti mu'diṅ.
- 11 Kogwon ko koloṅ sa'yi pape ko köbuṅöt lo yulöṅ, a teteyondi döru adi kuyum, a köturön kanyit 'do'done kak, a kwelen nanyit iṅge körö asut. Nyena ṅuto kwörinit lo mo kakarju sona i kepoddu na kitajin kanyit.
- 12 Duto logon ṅoṅoṅa temesi lo gwon a kalyöṅi, kogwon ko nye a te'ya temet, a nye mo wuji loguya telet logon a ru. Ðina ru Ðun a milyekin tindu ṅutu logon nyanyar nye kilo.
- 13 Ko ṅuto a tema ko temet gwoso ṅina, lepeṅ ködyö ti kulya adi, Ðun lo temba nan, kogwon Ðun ti bulö tema ko toron, a lepeṅ köti tine bulö temba lele ṅuto kwöṅ.
- 14 Ama ṅuto tema i diṅit nagon 'dekesi kanyit narok a lulukaddu lepeṅ, a mumulugge lepeṅ.
- 15 A kirut 'dekesi kanyit narok pigge pigga gwoso ṅuto nakwan, a yuṅundye toron, a ko toron aḡe 'durjö a дума a worani a twan.
- 16 An ta ko mumuluka ta pon luṅasirik kwe lo nyanyara.

- 17 'Dokesi liŋ nagon Ðun 'doggi ŋutu kune a na'but. 'Dokesi nake liŋ po kak ki yu ko Ðun Monye lo pararajin. Lepeŋ ŋupi gwon jojo ti löpuggö kwöŋ, lepeŋ ti gwon gwoso koloŋ nagon mimijörö a kölokindye tölimöt.
- 18 A nye yuŋundye yi gwoso na 'deggi nye na kogwon kulyaet lo to'diri, anyen yi ködyö gwon gwoso ludweki waŋesi i ŋo liŋ na gwe nye kune.
- 19 Luŋasirik kwe lo nyanyara, dene ta den kine kulya. Ama ti ŋutu liŋ agu ködyö yiŋge yiŋga 'de'de, ti se 'dore 'dor jambu, ko ti se 'dore 'dor woran.
- 20 Kogwon woran na ŋuto tenŋu kulya na rigwo ti Ðun i tu ŋerot.
- 21 Nyenagon paji ta ŋo liŋ nagon a lut se ko toronjin kasu na 'duröddu ki jore kine, ko gwe ta a lokoyokak i wuju na kulyaet logon lepeŋ a 'yutukin kasu i töilyet lo. Ðilo kulyaet bubulö lwöggü ta.
- 22 Ko mumulugga ta 'börik i yiŋga na ŋilo kulyaet kana, ama kone ta kon.
- 23 Kogwon ko ŋuto logon yiŋga ŋilo kulyaet a gwe a ko kon lo, lepeŋ gwoso ŋuto logon meddya komoŋ nanyit i ma- ndara;
- 24 kogwon lepeŋ meddya mugun a iti tu, a 'de'de a lepeŋ böŋöni böŋö ko nye gweya ada.
- 25 Ama ŋuto logon memet saret logon a lo'but liŋ logon jujukin tindu ŋutu i gwon a lui lo, a ko ŋilo ŋuto yeŋon nyin a tine böŋö ŋo nagon nye a yiŋ kune, ama a kone kon, ŋilo ŋuto gwon a kalyöŋi i konesi kanyit.
- 26 Ko lele ŋuto yeyeju adi nye a lo Ðun, ama a nye tine tenŋu ŋedep lonyit, ŋilo ŋuto mumulugga mugun, a twöju nanyit gwe a ŋo kana.
- 27 Twöju nake nagon 'bak yuyuket ko Ðun Monye i komoŋ gwon sona adi, ŋutu ködyö ŋarakiŋdya kikijikö ko karu'be- jin i delyaesi kase, köti ti ŋutu tiji 'börik an 'yota ko lut ti na kak.

Yakobo 2

- 1 Luŋasirik kwe, ta a kayupök ti Matat likanŋ Yesu Kristo Matat lo minyo, an ta ko nyunyumbö ta ŋutu.
- 2 Ko lele ŋuto logon a jupu 'bura gwon ko katiman ti dakap kanyit i könisi lo ködyö a po kasu i momoret, a lele lomeri köti iŋge po logon a jupu kereketwat,
- 3 a ko ta twöju ŋuto logon a jupu 'bura lo, a takindye lepeŋ adi, Böŋö si'dakine i na si'daet na'but na, a takindye lomeri lo adi, Gwo'de yu, kode adi, Si'dakine kak i kujöŋ nyona ko mokosi kwe.
- 4 Ta ŋona 'bayin a kakorak ti 'börik, a gwe a kaliliyak lo gwon ko yeyeesi narok le ?

- 5 Luṅasirik kwe lo nyanyara, yinḡe ta. Ti gwon sona adi ɗun a wulökin ṅutu lomerika ti na kak anyen gwon a kwörinikö i yupet, ko anyen wuju ṅo na'but ti tumatyan nagon nye a milyekin tindu ṅutu logon nyanyar nye kilo le?
- 6 Ama ta lalaun lomerika. Ti gwon a kwörinikö lo ru'ya ta le? Ti gwon a se lo jiggö ta i putet le?
- 7 Ti gwon a se lo 'dö'döju lepeṅ lo luṅgu ta ko karin kanyit nakwekwelen lo le?
- 8 Ama ko ta 'de'dep saret lo Mor logon a wurö adi, Do ködyö nyanyar marate ilot gwoso mugun inot, a ta aje kondya 'bura;
- 9 ama ko ta nyunyumbö ṅutu, ta a kondya toron, a Saresi ti ɗun 'duṅökindye ta adi ta a katoronyak.
- 10 Kogwon ko ṅuto a ka'depanit lo Saresi ama a nye 'belenḡi lele geleṅ, kweja adi lepeṅ a 'belenḡu saresi liṅ.
- 11 Kogwon nye logon a kulya adi, Do ködyö ti lubbö, köti a kulya adi, Do ködyö ti tatuja ṅuto. Nyena ko do 'bayin a kalupe ama ko do a katatuanit, do aje wora a ka'belenonit lo saresi.
- 12 Nyena jambi ta ko kitani ta gwoso ṅutu logon mo 'duṅöki ko saret logon tindu ṅutu i gwon a lui.
- 13 Kogwon ṅuto logon ti yatakindya lo mo 'duṅöki 'bak yataki, ama yatakindya te'ya 'duṅöki na putet.
- 14 Luṅasirik kwe, 'bulit a nyo i ṅuto logon kulya adi nye gwon ko yupet, ama ti kondya nene ṅo nagon kwe- kindya ṅina yupet nanyit? ɗina yupet ṅona lwölwök nye le?
- 15 Ko luṅaser kode kiaser 'bak bonḡwat a gwe 'bak kinyo temba i lor,
- 16 a ko lele losu a kulya ko se adi, lti ta 'bura, ti mugunya kasu yuke yuk, ko ti ta yimönöni yimönö, ama ko nye a ko tindu se ṅo nagon mugunya kase 'de'deggi kune, a 'bulit kirut gwe a nyo?
- 17 Nyena gwon sona i kulya ti yupet. Ko yupet 'bak konesi a nye gwe a ṅo nagon a twan.
- 18 Ama ṅuto bubulö kulya adi, Lele ṅuto gwon ko yupet a lele gwe ko konesi. Nyena a nan waddi adi, Kweki nan yupet inot nagon a ko morja ko konesi na, a nan de kwekindye do yupet nio i ṅo na kon nan kune.
- 19 Do ṅona a yup adi ɗun geleṅ kata? A na'but. Mulökö lorok köti yubbö sona a kujönöni kujönö.
- 20 Do ṅuto lu'bönḡ! Do a ko den le adi yupet nagon 'bak ko- nesi na gwon gwoso ṅuto nagon a 'baṅ ?

- 21** Kulya ti Abarayama merenye likan̄ köju a tetenaki rigwo ko Dun i komon̄ kogwon̄ n̄o na kon nye na, na wukindye nye n̄uro lonyit̄ Yisaka i pirit̄ 'yuret na ruban̄gajin nu. Ti gwon sona le?
- 22** Do a met adi lepen̄ a kita ko yupet i pirit̄ na gelen̄, a yupet nanyit̄ in̄ge temakindya ajo i n̄o nagon nye a kon na.
- 23** A kulya ti Dun na wurö kune in̄ge tema- kindya a gwak adi, Abarayama a yubbö Dun, a Dun rugge lepen̄ a n̄uto lo rigwo kanyit̄ i komon̄ kogwon yubbö nanyit̄, a Dun lun̄gi lepen̄ a ju lonyit̄.
- 24** Nyena ta a met adi, n̄uto a tetenaki rigwo ko Dun i komon̄ kogwon̄ n̄o na kon nye kune, ti gwon a yupet ka'de na tetena- kindya lepen̄ a lo rigwo.
- 25** Raba kawute köti köju a tetenaki rigwo ko Dun i komon̄ kogwon̄ konesi kanyit̄, i diñit̄ na wuji nye luyök̄ie, a yutaddi lepen̄at anyen tiri lele kiko nu. Ti gwon sona le?
- 26** Kogwon ko ru 'bayin ko n̄uto i mugun, n̄uto twatwan, nyena köti ko yupet 'bak konesi lepen̄ a n̄o nagon a twan.

Yakobo 3

- 1** Lun̄asirik kwe, ti jore kasu gwe ti gwon a katodinök, kogwon ta deden adi yi lo totodindyö kulo mo 'du'dun̄öki putet logon lwölwön̄ lo kulye n̄utu.
- 2** Kogwon yi lin̄ lyalyan̄i dan̄in jore, a ko n̄uto logon ti lyan̄an i kulyaesi kanyit̄ lo lepen̄ a n̄uto lo'but lin̄. Dilo n̄uto bubulö sarju mugun nanyit̄ lin̄.
- 3** Ko yi a kwakakindya witiöt i kutusen ti kusanjin anyen se twöju yi, yi köti bubulö wöwöriñöddu lepen̄at.
- 4** Köti yeyeji ta ki'bojin. Lepen̄at a dumalak a se wuköjine ko köbuñötön logo, ama monye ki'bo bubulö wöwöriñöddu se ko layi na'dit parik i piritön̄ nagon nye 'de'dekan tu kata.
- 5** Nyena nedep köti gwon sona. Lepen̄ a n̄o lo'dit parik i mugun lin̄ na n̄uto, ama lepen̄ pupurja mugun ko kulyaesi dumalak. Yeyeji ta, rudu duma ama kiman̄ na'dit 'yu'yur lepen̄!
- 6** Nyena nedep gwon gwoso kiman̄, lepen̄ gwoso kak naron. Lepen̄ gwon ko n̄uto i mugun a körji mugun lin̄. Lepen̄ 'yu'yur ru 'bu- kulun̄ na n̄uto ko kiman̄ na po i Geena!
- 7** Duto bubulö tupötö'yu gweyarijin lin̄ ti kijakwa, ko ti kwen, ko ti n̄o lo gwön̄tu kak, se ko lo gwon i tör kata,
- 8** ama n̄uto ti bulö tupötö'yu nedep. Lepen̄ a loron, a lokulyem, ajore ko kisum nagon tatatuja n̄utu.

- 9** Yi pupurja Matat logon a Monye likan̄ ko nye, a yi köti momoroji n̄utu logon gweya gwoso gwuluet na Dun kilo ko n̄ilo nedep lo gelen̄ lo.
- 10** Pupurja se ko momoroju lupe kaño i kutuk na gelen̄ na. Kine kulya ködyö ti gwon sona pon luñasirik kwe.
- 11** Pion̄ na'but se ko pion̄ nagon a 'balan̄ n̄ona bubulö lelekun kaño i kinat lo pion̄ gelen̄ le?
- 12** Luñasirik kwe, ki'bi n̄ona raradan ludweki ti jeitun le? Kode ködini lo binyo n̄ona raradan ludweki ti ki'bi le? Nyena pion̄ nagon a 'balan̄ ti bulö lelekun a na'but.
- 13** Duto n̄ona kata kasu kiden logon a lokoñ ko kukurun kulya le? Ti gwiliñit lonyit ko ti konesi kanyit kwekindye tokoyok nagon pukun i koñon nagon a gwak.
- 14** Ama ko ta gwon ko yulön na pötwör se ko bu'ya nasu na 'börik kasu i töilyet adi ta a temakindya, an ta ko bu'ya ta 'börik, kojambu ta 'burönö, a laundye kulya ti to'diri.
- 15** Koñon gwoso n̄ina a ko po i na kak ki yu, ama a na kak ni, ko a na mugun, ko a na Satani.
- 16** Kogwon ko yulön se ko bu'ya na mugun i gwon a temejiktyo gwon kata, köti a köburet se ko konesi liñ narok gwe kata.
- 17** Ama koñon na po ki yu na, a kokwe a nake, lepen̄ a na taliñ, ko a nakoyok. Dina koñon tindu n̄uto i yinga na yeyeesi ti kulye n̄utu; lepen̄ a jore ko yatet, a rade ludweki lo'but, lepen̄ ti nyunyumbö n̄utu, ko ti mumulugga.
- 18** Dutu lo jondya taliñ kilo 'yuddu nyomot ti taliñ a n̄erji 'butun lo löti lo rigwo.

Yakobo 4

- 1** Nyo na tindu mörö se ko rerenyesi kasu kiden? Ti gwon a 'dekesi ti n̄o ti na kak nagon mömörö kasu i mugunya kine le?
- 2** Ta 'de'dekan n̄o ama ta ti ryö se, nyena a ta poki i tatuja na n̄utu. Ta bebe'ya n̄o ama ta ti wu se; nyena a ta poki i rerenya, a möröni mörö. Ta 'bak n̄o nagon ta 'de'dekan kune kogwon ta a ko mulun se ko Dun yu.
- 3** Ta a mo'yu a ta gwe a ko wu, kogwon ta a mo'yu arabat. Ta a piyundya kine n̄o anyen tulyöñgu 'dekesi kasu.
- 4** Ta ti jukin yiniki kogwon ta gwon gwoso wate nagon nyanyar kulye lyan. Ta a ko den le adi n̄utu logon nyanyar na kak kilo a merok ti Dun? Nyena ko n̄uto logon a ju lo na kak lepen̄ kondya mugun a miriku lo Dun.

- 5 Ta ṅona yeyeju adi kulya ti Dun na wurö kune tuggö ṅo kana le, na jambu adi, Dun yiyinö parik adi ti ködudwölön nagon nye a tindu kayañ i mugunya kune nyare nyar lepeṅ ka'de?
- 6 Ama nye a ka'buse bia parik lwölwöṅgu; kogwon a wurö adi, Dun rerenya ṅutu kabulak ti kusik, ama kölumbö kwekindya 'busan i ṅutu lokoyokak.
- 7 Nyenagon kugge ta Dun. Gwo'de ta go i mörö ko ṅilo kaṅöönit, a nye mo wöki kaṅo kasu i komoṅ.
- 8 Miju ta nyona ko Dun ni, a lepeṅ mo miju kasu nyona. Ta katoronyak, lalane ta lala könisi kasu. Ta ṅutu logon ko yeyeesi murek murek, tokele ta toke töilyet kasu.
- 9 Wanyani ta, ko delyani ta, ko gwine ta. Ti kweni nasu löpugge a delya, ko ti lyöṅön nasu löpugge a mudwe.
- 10 To'diddye ta 'börik ko Matat i komoṅ a nye mo toduma'yi ta.
- 11 Luṅasirik, ko jambu ta 'börik arabat. Kogwon ṅuto logon jambu arabat i kulya ti luṅaser lo kudyakan lepeṅ jambu arabat i kulya ti Saresi, a ko ṅuto 'duṅökindyö luṅaser arabat kudyakan lepeṅ 'duṅökindyö Saresi arabat. Ama ko do 'duṅökindyö Saresi arabat, do 'bayin a kakonanit lo Saresi ama do a ka'duṅönit lo putesi.
- 12 Katinunit lo Saresi ko a ka'duṅönit lo putesi kata gelen, kweja adi ṅilo a nye logon bubulö lwöggu ko bubulö tukarju lo. Nyena do a ṅa logon 'duṅö putet lo marate ilot?
- 13 Nyena yinḡe ta nan, ta lo kulya adi, I lo lor kode ko'bure yi mo tu i nu köji, a yi mo gwoloṅe nyu kiṅa gelen tutujarju i ga'yu na gurut.
- 14 Ama ta ti den kulya ti ko'bure ko kak waran ada. Ru nasu a nyo? Ta gwon gwoso luru logon meta diṅit a na'dit a lilikara lilikara.
- 15 Kölumbö ta ködyö kulya adi, Ko Matat 'de'dekan a yi mo yeṅe gwon jörun, a yi mo kondi na ṅo kode nu ṅo.
- 16 Ama kudyakan ta a kabulak ti kusik, ko a kapupurak ti 'börik. Pupuresi ti mugun liṅ gwoso kine a narok.
- 17 Nyena ko ṅuto logon a den ṅo na'but nagon ködyö kokona ama a gwe a ko kon lo, lepeṅ a katoronyanit.

Yakobo 5

- 1 Nyena yinḡe ta nan, ta ṅutu kwörinikö, gwine ta gwien ko luluje ta lulujö kogwon delyaesi nagon mo 'dukin kasu ki kune.
- 2 Tukwörienjin kasu aje 'bu'buri, a boṅwat kasu inḡe nyei ko logwokyo.

- ³ Dakap se ko pödö kasu aje lo'dokwe, a njina lo'dokwe nase mo na tokorji adi ta a kondya arabat, a mo nyesi mugunya kasu gwoso kimañ. Ta aje 'du'du'yu tukwörienjin kasu i na kak nagon 'du'duddyö na.
- ⁴ Ta a ko nyuñ robba ntu lo njerja kinyojin kasu i meleseno. Yinge ta wiwinyesi kase. Gwiesi ti ntu lo 'deja ludweki kulo aje 'durökin ko Matat lo kurumi i swö.
- ⁵ Ta aje si'da i na kak a monyota ko ño na'but, a ta inge pakindya 'börik abur i lyöñesi kana. Ta aje topirjö 'börik gwoso toro'bo a ta gwe ajo i tatua.
- ⁶ Ta aje 'duñgö putet lo ntu logon 'bak kulya, a ta inge tatu lepeñ, a nye gwe a ko tenju ta.
- ⁷ Nyenagon luñasirik, gwo'de ta go 'bak dara tojo Matat a po. Mete ta, kakurunit ti dara i möndu na kudwöt ti kiser ko ti 'butun, tojo ko kinyojin kanyit logon ko 'bulit a duma kulo a yonje.
- ⁸ Ta köti agu ködyö gwo'dan go 'bak dara ko töilyet logo, kogwon Matat gwe nyona ko po.
- ⁹ Luñasirik, an ta ko wiwinya ta ko 'börik arabat, an kulya kasu 'duñöki arabat. Meddi ta, ka'duñönit malu gwogwo'dan i kötumit.
- ¹⁰ Luñasirik, yiyiundyö ta nebijin logon köju a jambu i karin ti Matat kulu, ti lepeñat gwe a miret na ñonga na sasanyesi se ko na gwo'dan go.
- ¹¹ Mete ta, yi luñgu ntu logon a gwo'dan go tojo ko 'dutet kulo a kalyöñök. Ta aje yin kulya ti ñonaddu na Eyobo tojo ko 'dutet, a ta inge den ko Matat a konakin lepeñ nyo i 'dutet. Kogwon Matat a jore ko won na konyen se ko yatakindya.
- ¹² Ama luñasirik kwe, lwölwöñ ño lin, an ta ko milyeju ta i 'dindya na ki, kode i 'dindya na kak, kode i 'dindya na nene ño. Ama ko ruket nasu gwon a Ee, a ti nye gwe a Ee, ama ko gwon a 'Bayin, a ti gwe a 'Bayin, anyen kulya kasu böñö gwon ti 'duñöki arabat.
- ¹³ Lele ntu ñona kata kasu kiden logon ñononga le? Ti nye kwakwaddi kwakwaddu. Lele kata logon a kalyöñi le? Ti nye yo'yi pupuresi.
- ¹⁴ Lele kata kasu kiden logon a gilö le? Ti nye luñgi temejik ti ntu lo momorja a kanisa, anyen se kwakwaddu ko lepeñ, a we'yi lepeñ ko welet 'dindya karin ti Matat.
- ¹⁵ A ko ntu kwakwaddu ko yupet, a ntu lo gilö lo mo lwököni lwökö, a Matat mo tonji lepeñ ki i dotoet; a ko nye a torondya, a nye mo pitökine pitöki.
- ¹⁶ Nyenagon totuke ta toronjin kasu ko 'börik, ko kwakwasakindye ta 'börik, anyen ta böñö totobiala. Kwa- kwaddu na ntu lo rigwo gwon ko rinjit a duma i kondya na ño jore.

17 Eliya köju a nuto gwoso yi. Lepen a kwakwaddu ko pusök a дума парик anyen kudu gwon ti 'don, a kudu gwe a ko 'don i kak kiñajin musala ko yapala buker.

18 A nye köti kwakwaddi kwakwaddu a ki to'doji kudu, a kak rade ludweki köti.

19 Lunasirik kwe, ko lele losu a lyaña- ra kaño i kulya ti to'diri, a lele nuto inje nyökun lepen bot köti,

20 dene ta den adi, nuto lo nyökundyö katoronyanit bot i kiko lo lyañgi lepen lo aje lwök ködudwö na njilo nuto i twan, a tindi toronjin jore i lalaaji kaño.

1 Petero

1 Petero 1

- 1** Nan Petero luyökie lo Yesu Kristo roman ko ta ntu ti Dun logon aje toreaaji, a mönundye i Ponto, ko i Galatia, ko i Kapodokia, ko i Asia, ko i Bitunia kilo.
- 2** Ta köju aje wulwe ko yeyeet na Dun Monye anyen tokela ko Mulökötyo lonyit, anyen twöju Yesu Kristo, ko anyen gwagwata ko rima kanyit. Nan roman ko ta adi, Ti 'busan ko taliñ gwe ko ta bia parik.
- 3** Ti Dun Monye Matat likañ Yesu Kristo purani pura. Lepeñ ko yatet nanyit duma a tindu yi i yuñwe a ludukö kogwon nye a tonjiju Yesu Kristo i twan, anyen yi gwon ko yenet nagon ti twan.
- 4** Yenet nagon yi a yuñweki kata na kwe- ja adi yi mo wuju lomore. Dina lomore a 'delaki ta ki yu, a mo tine bulö 'burön, kode körö, kode toriñö.
- 5** Nyena kogwon ta a yubbö Dun, a lepeñ inge tiju ta ko rinjit nanyit tojo ko lwökö nasu. Dina lwökit möndu kweye kaño i diñit na 'dutet.
- 6** Ko njina kwe lyöñi ta lyöñön, ma'di sojinana ta nõñõnga möriesi ka'de ka'de ko diñit a na'dit,
- 7** anyen yupesi kasu tetema kode a gwak. Dakap kakarju ma'di nagon se a tema ko kimañ. Yubbö nasu ko a tema gwon ko 'bulit lwölwöñ dakap, a mo jakindye ta pupuresi, ko kwelen' se ko bula i lor lo kweyari Yesu Kristo lu.
- 8** Ta nyanyar lepeñ ma'di ködyö ta a ko met lepeñ; ta yuyup lepeñ ma'di ködyö ta a ko met lepeñ, a ta lyöñi lyöñön ko lyöñön a duma parik nagon kulya kanyit ti bulö jama, ama gwon ko bulet a duma nagon po ki,
- 9** a ta wuji lwökit na ködudwölön kasu nagon a tutuñet na yubbö nasu.
- 10** Nebijin logon köju aje keju adi Dun mo 'dogga ta kilo aje ga'yu njina lwökit a inge piyundya kulya kanyit ko tirikwet.
- 11** Mulökötyo lo Kristo lo gwon kasu i mugunya lo a 'beron tuggö nõñesi ti Kristo ko nõ nakwekwelen nagon popo i mukök, a se mörji denundya kaño ko njilo Mulökötyo yutakin se ko kine nõ gwon i nan diñit, köti ko se po ada.
- 12** A kweki lepeñat adi nõ nagon se a keju kune se ti kikin 'börik ama kikin ta. Do na kiun se köju kunu sojinana ntu lo jakindya ta Lone Lo'but i rinjit na Mulökötyo Loke logon a sunyue ki yu lo aje tukökin ta. Ma'di malaikajin 'de'dekan galundya kine kulya kaño.
- 13** Gwe ta ajo kasu i yeyeesi gwoso ntu lo kukunakindya mugun i kita. Tiji ta 'börik. Tuñ yendi ta 'dokat nagon Yesu Kristo mo jakin ta na pondi nye nu.
- 14** Gwe ta a ntu kayiñak ti kulya, an ta ko gwolon ta gwoso i 'dekesi kasu ti 'beron nagon ta a ko nyuñ den kulya nu.

- 15 Nye lo luṅgu ta lo a loke, nyena köti gwe ta a loke i ṅo liṅ.
- 16 Kogwon a wurö adi, Ta ködyö gwon a loke kogwon nan a loke.
- 17 Ko ta kwakwaddu nye logon 'duṅökindyö ṅutu liṅ gwoso i konesi kase 'bak nyunyumbö lo, a ta 'dindyö lepeṅ adi Baba, nyena kugge ta lepeṅ na mönundyö ta i na kak ni na.
- 18 Kogwon ta deden adi ṅo na 'bu'burön gwoso pödö kode dakap a ko dakundyö ta i gwiliṅit lo 'bak 'bulit logon ta a mirun ko merenyejin kasu,
- 19 ama ta a dakwe ko rima ti Kristo nagon ko 'bulit a дума парик. Kine rima gwoso ti kiloloṅ logon 'bak yuyuket kode mörikö.
- 20 Lepeṅ a wulöki kine kulya a kokwe na gweya na kak, ko aje kweya i kulo perok 'dutesi kogwon kulya kasu.
- 21 Ta a yubbö Dun kogwon lepeṅ. Dun a tonjju lepeṅ i twan a tindi lepeṅ i bula, anyen ta yuyubbö a yendi Dun.
- 22 Ta soṅjinana aje toke'ya 'börik i twöju nasu na kulya 'diri, a ta nyarji luṅasirik lo yubbö kilo ko tugwakan, nyena nyare ta nyar 'börik ko töilyet kasu liṅ.
- 23 Ta aje yuṅwe a ludukö. Yuṅwe nasu ti gwon a na na mugun nagon 'bu'burön na, ama a na yeyeṅon. Ta aje yuṅwe kogwon kulyaet lo Dun logon gwon jörun lo ko yeyeṅon.
- 24 Kogwon adi, Dutu liṅ gwon gwoso döru, a kwelen nase liṅ gwe gwoso köturön ti mu'diṅ. Döru teteyon, a köturön 'do'done kak;
- 25 ama kulyaet lo Matat yeyeṅon ṅupi. Dilo kulyaet a Loṅe Lo'but logon aje tokuki ta lo.

1 Petero 2

- 1 Nyenagon paji ta manesi liṅ, ko mumulukesi liṅ, ko 'burönö, ko yulön, se ko jamesi lorok liṅ.
- 2 Gwe ta gwoso lupudiet lo pete ta'due logon yöṅö nöggü le. Nyena yöṅöni ta kinyo logon Mulökötyo Loke lo tindu logon 'bak mumuluket, anyen ta böṅö 'durundyö ki i lwökö kogwon nye.
- 3 Kogwon ta aje waṅ 'busan na Matat adi nye a lo'but.
- 4 Lepeṅ a ṅurupit lo gwon jörun logon ṅutu a renya lepeṅ, ama Dun a wulun lepeṅ a 'bulit nanyit дума. Po ta ko lepeṅ ni,
- 5 anyen ta 'dukö gwoso ṅurupö lo gwon jörun a kadi na Mulö- kötyo, anyen ta gwon a koanejin loke, i wukindya na rubaṅgajin ti töilyet kasu logon Dun a ruk kogwon Yesu Kristo.

- 6** Kogwon a wurö adi, Meddi nan lo petakindya n̄rupit Siona, n̄rupit lo goñet logon a wulwe a gwe ko 'bulit a duma. Duto logon a yubbö lepeñ lo mo ti toyuö kwe.
- 7** Nyenagon ta logon a yubbö lepeñ kilo, n̄ilo n̄rupit gwon kasu a 'bulit duma, ama i n̄utu logon a ko yubbö kilo, n̄rupit logon ka'dukök a renya lo, aje wora a n̄rupit tutuñet lo goñet lo kadi;
- 8** köti adi, Nye a n̄rupit köpuket ko a lurutat to'dorowet. Lepeñat köpukö kogwon se a renya lo kulyaet. Lepeñat a wulöki i kondya sona.
- 9** Ama ta a kötumit na wulwe, a koanejin ti mor, a jur lo gelwe a loke, ko a n̄utu lomoriot ti Dun, anyen ta böñö tokuöddu konesi na'but parik nakwekwelen ti lepeñ logon aje luñundya ta kaño i mudwe anyen po i parara nanyit sörit lo.
- 10** Ta köju 'bayin a n̄utu, ama soñinana ta gwe a n̄utu ti Dun; ta köju a ko yataki, ama soñinana ta aje yataki.
- 11** Julin kwe lo nyanyara, nan mama- ndu ta ko könisi murek adi, ta a legelok ko a lo mömönundyö, nyena paji ta 'dekesi ti mugun nagon mömörö ko ködudwö kine.
- 12** Gwe ta ko gwiliñit lo'but ko paganojin i komoñ, anyen na n̄ökindye se adi ta a katoronyak na, a se böñö meddi konesi kasu na'but a pupurje Dun i lor lo pori nye lu.
- 13** Nyena kogwon kulya ti Matat likañ, twöji ta saresi liñ logon temejik ti jur a teten kilo. Twöji ta mor logon a duma lo n̄utu liñ lo,
- 14** köti twöji ta mödirön logon lepeñ a sunyun anyen ringa katoronyak ko anyen pupurja n̄utu logon kondya 'bura kilo.
- 15** Ko- gwon Dun 'de'dekan adi ti ta kondi 'bura anyen n̄utu lu'böñ logon ti den kulya kilo böñö yiña taliñ.
- 16** Gwe ta a luwi; ama ko kitari ta tolien nasu a muket na toron, ama gwe ta a 'dupi ti Dun.
- 17** Twöji ta n̄utu liñ. Nyare ta nyar luñasirik lo yubbö kilo. Kugge ta Dun. Twöji ta mor.
- 18** Ta kölipönök, rugge ta sara ko komonye kita ko twöyit. Ti gwon adi ta twöju n̄utu logon a lo'but ko logon töilyet lilik tuñ, ama köti twöji ta n̄utu logon a kañajin kilo.
- 19** Kogwon ködyö na a ño na'but ko n̄uto ñoñga taliñ kogwon lepeñ yeyeju Dun, ma'di nagon nye a tomie 'bak kwe na kulya.
- 20** Kogwon 'bulit a nyo ko ta ñoñga taliñ i diñit nagon ta a kondya arabat a ta 'bitöni 'bitö? Ama ko ta ñoñga taliñ i diñit nagon ta a kondya 'bura a ta tomieni tomie, ñina a ño na'but nagon tulyöñgu Dun.

²¹ Kogwon ta aje luṅuki i kine kulya, kogwon Kristo köti aje ṅoṅga kogwon kulya kasu, a kölökindye ta miret anyen ta ködyö kepoddu mo- kosi kanyit.

²² Lepeṅ a ko kondya toron kwöṅ, a mumulukesi gwe a ko rye kanyit i kutuk.

²³ Ko ṅutu a morju lepeṅ a nye tine ropakindya morju; na ṅoṅgi nye nu, a nye gwe a ko tokujöndu ṅutu, ama a nye yinikindye mugun ko lepeṅ logon lilija kulya rigwo lo.

²⁴ Nye lepeṅ lo 'doggu toronjin kaṅ kanyit i mugun i ködini, anyen yi böṅö twatwa i kulya ti toron ko anyen ruru i kulya ti löti lo rigwo. Ta aje tobiala kogwon 'dikasin kanyit na 'bitöki kune.

²⁵ Ta köju aje gigiri gwošo yidin, ama soṅinana ta aje yitwe ko Kayukunit ni logon a Kametanit lo ködudwölön kasu lo.

1 Petero 3

¹ Nyena köti, ta wate rugge ta sara ko lyan kasu, anyen ko ködyö kulye kase kata logon ti ruk kulyaet lo Dun, a ta wate kase ködyö jikundye lepeṅat ko gwiliṅisi kasu lo'but, 'bak jambu nene ṅo.

² Kogwon lyan kasu mo memet adi ta teṅgu 'börik i wörö abur i kulye lyan, a ta gwe a kakukak.

³ Ti kwelen nasu gwe ti gwon a na kaṅo kana gwošo taka na kupir, kode jupu na minyojin logon a dakap, kode jupu na boṅwat;

⁴ ama ti kwelen nasu gwe i lukata na töilyet, anyen ta jupu minyo- jin logon ti 'burön logon a töilyet lo lilik ko tokoyok. Kilo minyojin gwon ko 'bulit a duma ko Dun i komoṅ.

⁵ Nyena gwon sona köju 'beron, adi wate nagon a katwöyök ti Dun nagon a yendu lepeṅ kine, totokwelen 'börik kogwon se ruruk sara ko lyan kase.

⁶ Nyena gwošo nagon Sara a twö Abarayama nu, a luṅgi lepeṅ a matat lonyit, ta soṅinana gwe a ṅwajik ti Sara ko ta kondya 'bura a tine kujönö nene ṅo.

⁷ Köti ta lyan, si'dani ta ko wate kasu i pirit na geleṅ 'bak ri'diet. Bu'ye ta wate nagon a namunyak ko ta kine, kogwon ta ṅarju 'busan na Dun nagon tindu ta ru na, an kwakwasesi kasu ko teṅo.

⁸ Kune gwe a kulya ti 'dutet adi, ta liṅ ködyö gwon ko töili geleṅ, i ṅarju na delyaesi ko lyöṅesi i pirit na geleṅ ko kulye ṅutu; tunyare ta tunyar ko 'börik gwošo luṅasirik, gwe ta ko won na konyen se ko töilyet lokoyokak.

⁹ Ko ropakindya ta toron ko toron, ko ṅutu a morju ta ko ropakindya ta se ko morju, ama kölumbö luṅgi ta 'boriet ko Dun kogwon kulya kase, kogwon ta aje luṅuki i kine kulya anyen ta böṅö wuju 'boriet.

- 10** Kogwon a wurö adi, Ðuto logon nyanyar gwon jörun, logon 'de'dekan si'da 'bura lo, ti nye ködyö teje teñ ñedep lonyit i kulya narok, ko ti teje teñ kutuk nanyit i jambu na mumulukesi.
- 11** Ti nye ködyö wöriñundye kaño i kulya narok anyen kondya ño na'but; ti nye ga'yi gwon taliñ a kebbi mukök nanyit.
- 12** Kogwon Matat meddya ñutu lo rigwo, a lepeñ gwe ajo i yinga na kwakwa-sesi kase; ama komoñ na Matat gwon a natun ko ñuto lo kondya arabat.
- 13** Nyena ña lo kondya ta arabat ko ta tidya kulya na'but?
- 14** Ama ko ta ködyö ñoñga kogwon ta kondya kulya na'but, a ta ködyö gwe a kalyöñök. Ko kujönö ta se, an ta ko delya ta,
- 15** ama twöji ta Kristo a Matat kasu i töilyet. Gwe ta ajo ñupi i nyönyökö- kindyö na ñutu liñ logon pija ta i ño na yen ta kine. Ama tokuruki ta se ko toko- yokan se ko twöju.
- 16** Gwe ta ko töilyet lo rigwo, anyen ñutu lo liñikindyö gwolon nasu na'but ko Kristo i mugun kulo böñö wuju yu na kusik i ño na 'dö'döji se ta kune.
- 17** Ama ko ködyö gwon a 'deket na Ðun adi ta ködyö ñoñoñga, bia ta ñoñga kogwon ta a kondya ño na'but lwölwöñ ñoñga ko- gwon ño naron.
- 18** Kogwon Kristo köti a twan dañ gelen a 'dutet kogwon toro- njin kañ ; lepeñ a ñuto lo'but a iñge twan kogwon ñutu lorok anyen jonga yi ko Ðun yu. Lepeñ a tatua i mugun ama a toruöni i ködudwö.
- 19** A ködudwö nanyit iti i tokukindyö na ködudwölön nagon a rereka kunu.
- 20** Kine ködudwö- lön a ti ñutu logon köju a renya twöju Ðun, na möndi nye madañ i kulya kase i perok ti Noa na tetenari ki'bo nu. Ðutu ku'dik, kweja adi budök ka'de lo lwökwe i pion i ki'bo lukata.
- 21** Kine pion a kweyet na batisimo nagon lwöggu ta soñinana. Batisimo ti gwon a lalaet na lut ti mugun, ama a milye logon milyeki Ðun ko töili lo'but. Batisimo lwöggu ta kogwon ñien na Yesu Kristo i twan.
- 22** Yesu aje tu ki, a gwe ko Ðun i könin lutaten, a malaikajin, ko tokimakan se ko riñitön a tiki kanyit i mukök.

1 Petero 4

- 1** Nyena kogwon Kristo a ñoñga i mugun na, jupukindye ta töili lo gelen anyen ta gaji 'börik, kogwon ko ñuto aje ñoñga i mugun nye aje kö'yu toronjin.
- 2** Nyena ta ködyö jonga pitönö na diñit nasu i na kak anyen sara ko 'deket na Ðun ti gwon ko 'dekesi ti mugun.

- ³ Dinjit na lwönngu aje temakin- dya ta i kondya na ɲo nagon paganojin 'de'dekan. Ta aje gwon i kondya na ɲo ti yu na kwe, ko i 'dekesi ti mugun, ko i memeri, ko i to'betan ko yawa, ko i mömöjutu na yawa i roriot, ko i kon- dya na ɲo na mamana nagon a twöju na nyömuejin logon a ɲunyen.
- ⁴ Paganojin sösrju kogwon ta a ko morakindya ko se i gwiliɲit lose abur logon se kondya a wuya kana, a se liɲikindye ta.
- ⁵ Se mo wawasakin kulya na kon se kine i nye logon gwe ajo i 'duɲökindyö na kulya ti ɲutu lo gwon jörun se ko ti lo twatwa lo.
- ⁶ Kogwon ɲina kwe, Loɲe Lo'but a tokuki i ɲutu lo twatwa. Dutu lo twatwa a 'duɲöki putet na gwo- ndi se i na kak gwoso na 'duɲöki'e ɲutu liɲ na. Loɲe Lo'but a tokuki se anyen ködudwölön kase böñö ruru gwoso na gwondi Dun na.
- ⁷ Dutet na ɲo liɲ gwe nyona, nyena gwe ta ajo kasu i yeyeesi. Tiji ta 'börik anyen ta kwakwaddu.
- ⁸ Lwölwön ɲo liɲ ta ködyö tutunyar ko 'börik ko töilyet liɲ, kogwon nyarju muggö toronjin jore.
- ⁹ Wuji ta 'börik a kömu kasu i midijik 'bak wiwinya.
- ¹⁰ Dun a 'dogga yi liɲ ko 'dokesi ka'de ka'de, nyena ti yi gwe a kametak lo'but ti kine 'dokesi, anyen tutunarakin ko 'börik ko kine 'dokesi.
- ¹¹ Ko lele ɲuto totokujö ti nye tokuje kulyaesi gwoso lo lupe ko Dun i kutuk; ko lele ɲuto kikitakindya, ti nye kitani i riɲit nagon po ko Dun, anyen Dun pupura i ɲo liɲ kogwon Yesu Kristo. Ti bulet ko riɲit gwe ko lepeɲ ɲupi ɲupi. Amin.
- ¹² Julin kwe lo nyanyara, ko sösrju ta i ɲo na pokin i temba na ta gwoso na tembi kimaɲ na, adi ɲina ɲo a ɲo sörit nagon a pokin kasu ki.
- ¹³ Nyena gwoso na ɲarundye ta ɲoɲesi ti Kristo na lyöñi ta lyöñön, anyen molu na kweyari lepeɲ ko minyo lonyit nu, a ta mo nyola- ni nyola ko lyöñön a duma.
- ¹⁴ Ta a kalyöñök ko ɲutu a momoroju ta kogwon karin ti Kristo, kogwon Mulökötyo lo bubula logon a Mulökötyo lo Dun lo gwon ko ta.
- ¹⁵ Ko ta ɲoɲoɲga, ti gwe ti gwon kogwon ta a tatuja ɲutu, kode ta a koko'ya, kode ta a kondya arabat, kode ta a ɲutu logon pokin i kulya nagon 'bayin a kasu;
- ¹⁶ ama ko lele ɲuto a ɲoɲga kogwon nye a Kristia- nityo ti kwe nanyit gwe ti yu, ama ti nye bu'ye Dun kogwon kine karin.
- ¹⁷ Kogwon dinjit aje po nagon 'duɲöri putet; a ɲutu ti mede na Dun 'duɲökine putet a kokwe. Nyena ko yi lo 'duɲöki putet a kokwe, a 'dutet nase mo gwe ada se logon rerenya Loɲe Lo'but lo Dun kilo?

18 A wurö adi, Ko ntu lo rigwo a lwökö go, a nyo mo na poki i ntu logon ti twöju Dun ko i katoronyak kilo?

19 Nyenagon ti se logon a nonga gwoso na 'deggi Dun na, ti se yeje kondya 'bura, ko ti se yinikindye 'börik i Ka- gweyanit lose logon jojo yiniki ti löpuggö lo.

1 Petero 5

1 Nan gwon ko kulya na jamaki ntu kasu logon a temejik kilo. Nan jambu ko ta kogwon nan köti a lele temejiktyo. Nan a ntu logon 'diri a met Kristo i nonga, a nan yendi naru- ndya na bulet nagon mo kwekweya nu.

2 Yugge ta yidin ti Dun na gwon kasu kiden kine. Tiji ta se, ti gwon ko rinjaki, ama kogwon ta a wakun gwoso nagon Dun 'de'dekan na. Tiji ta se ko pusök ti gwon kogwon gurut.

3 Ko tutumatyan ta ko ntu logon a wulöki ta anyen ta titi kilo, ama gwe ta a miresi ti teñ na yidin.

4 A na pukundye Kayukunit du- ma nu, a ta mo wuji loguya telet logon a bulet lo ti rinjon.

5 Köti ta teton ködyö twötwö temejik kasu. Ta lin ködyö jupukindya tokoyok gwoso bonjo anyen tokitakin ko 'börik; kogwon a wurö adi, Dun reranya ntu kabulak ti kusik, ama kwekindya 'busan i ntu lokoyokak.

6 Tokoyoke ta 'börik i mukök na könin lo Dun lo rinjit, anyen nye böñö 'bi'yu ta ki i dijit nanyit.

7 Gubara ta wiwinyesi kasu lin ko lepen loki kogwon lepen lo meddya ta.

8 Tiji ta tiju, ti konyen kasu gwe na, kogwon miriku losu kanjöönit gwon gwoso kömiru lo wuwunji gaga'yu ko nye koja na.

9 Gwe ta a logo i yupet i renya na lepen, kogwon ta a den adi luñasirik kasu lo yubbö i kak 'bukulun kilo ködyö nongonga kine nongesi na gelen kine.

10 A i mukök nagon ta aje nonga ko dijit a na'dit nu, a Dun lepen mo toludugge ta, a togo'yi ta, a togwi- 'dikindye ta go. Lepen a Dun logon 'busan na nyarju lin gwon ko lepen, logon a luñundya ta i narundya na bulet na yen nyin ko Kristo i mugun lo.

11 Ti tumatyan gwe ko lepen nupi nupi. Amin.

12 Nan a wurökin ta njina leta na'dit ko naret na Siliwano logon a luñaser lo yubbö logon nan yiyinikin i kita lo. Nan wurökindyö ta anyen togo'yu ta ko anyen tokurukindyö adi kine no lin 'diri a 'busan na nyarju gwak na Dun. Gwo'de ta go i na 'busan.

13 Teṅ na kayupök lo gwon Babela yu logon Dun a wulun gwoso ta kulu a roman ko ta. Köti Marako ṅuro lio roman ko ta.

14 Rome ta ko 'börik ko 'bi'biyet na nyarju. Ta liṅ logon gwon ko Kristo i mugun kilo, nan roman ko ta adi, Ti taliṅ gwe ko ta.

2 Petero

2 Petero 1

- 1 Nan Simona Petero kölipönit ko a luyökie lo Yesu Kristo, roman ko ta logon ko yupet nagon a 'bulit gwoso nikaŋ na. Dina yupet Dun likaŋ Kalwökönit Yesu Kristo lo tindu yi liŋ kogwon lepeŋ a lo rigwo.
- 2 Nan roman ko ta adi, Ti 'busan ko taliŋ gwe ko ta bia parik i dendya nasu na Dun ko na Yesu Matat likaŋ.
- 3 Matat likaŋ ko riŋit nanyit na Dun na, aje tindu yi ŋo liŋ nagon 'de'dekari- kin i gwolonŋ ko i kugga na Dun. Yi a ryö kine ŋo i dendya nikaŋ na lepeŋ logon a luŋundya yi i ŋarju na bulet nanyit ko gwon nanyit a lo'but parik lo kwekwelen.
- 4 Nyena kogwon kine ŋo nye aje milyekindyö yi milyejin dumalak parik logon ko 'bulit, anyen i kine ŋo ta böŋö rwörwöddu i ŋo na 'bu'burön ti na kak kine kogwon 'dekesi narok, ko anyen ta böŋö ŋarundya gwon gwoso Dun.
- 5 Nyena kogwon ŋina kwe, tisakindye ta 'börik i 'yalakindya na kelan kasu i yupet, ko i 'yalakindya na dendya kasu i kelan,
- 6 ko i 'yalakindya na tenŋu na 'börik kasu i dendya, ko i 'yalakindya na ŋoŋaddu tojo ko 'dutet kasu i tenŋu na 'börik, ko i 'yalakindya na kugga na Dun kasu i ŋoŋaddu tojo ko 'dutet,
- 7 ko i 'yalakindya na toluŋaseran kasu i kugga na Dun, ko i 'yalakindya na nyarju kasu i toluŋaseran.
- 8 Kogwon ko ta gwon ko kine ŋo abur, a se tindi ta adi ta 'bayin a yokia kode 'bak ludweki i dendya nasu na Matat likaŋ Yesu Kristo.
- 9 Ama ŋuto logon 'bak kine ŋo lo a mo'doke a tine metaddu pajo. Lepeŋ a böŋö adi nye a lalai i toronjin kanyit ti 'beron.
- 10 Nyenagon luŋasirik kwe, tisakindye ta 'börik anyen ta böŋö tindu luŋu nasu ko wulwe nasu i dena gwak. Kogwon ko ta kokon kine ŋo a ta mo tine 'doro kwöŋ.
- 11 A kirut ta mo rukö- kine i lupö a lui i tumatyan na yeŋ nyin na Matat likaŋ Kalwökönit Yesu Kristo.
- 12 Ko na kwe nan 'de'dekan toyiyi- kindyö ta kine kulya i diŋitan liŋ, ma'di ködyö ta a den se ko aje gwi'dikin i to'diri nagon ta gwon ko nye na.
- 13 Nan yeyeju adi, meta a na'but köyö na gwondi nan nyu ko na mugun nagon a morogo na, i toyiyikindyö na ta kine kulya.
- 14 Kogwon nan deden adi ko diŋit a na'dit nan mo kökölökin na morogo nio, gwoso na kwekindye Matat likaŋ Yesu Kristo nan nu.

- 15** Nyena nan mo mörju parik i tetendya adi ta mo yiyiundyö kine kulya i diñitan liñ na 'deggi ta i mukök nagon nan aje wuddya i na kak na.
- 16** Kogwon na tukökindye yi ta riñit na Matat likañ Yesu Kristo se ko po nanyit nu, yi a ko mirakindya likikirilön kana logon yolo ko koñon na ñutu, ama yi aje met lepeñ ko konyen kañ i todumalan nanyit.
- 17** Dun Monye a bu'ya a inge toduma'yu lepeñ, na pondi ñilo gworo ki yu ko lepeñ ni na i minyo lonyit duma bia parik kulya adi, Ðilo a pilili lio lo Ðuro lo nyanyara logon nan a lyöñgi parik lo.
- 18** Yi ko 'börik aje yiñ ñilo gworo kuun ki yu, na gwondi yi ko lepeñ i pirit na geleñ i mere loke lo rurwan nu.
- 19** Kine ño a tin yi i yubbö bia parik kulyaesi lo jam nebijin köju kulu. Ködyö a na'but ko ta yiyiñ kilo kulyaesi, kogwon se gwon gwoso lombo lo kobbu i pirit nagon a mudwe tojo ko banun na kak, a dabur puköki kasu i töilyet.
- 20** Ama a kokwe dene ta den adi, lele ñuto 'bayin logon bubulö tokorju kulya ti Dun na wurö nagon a keyo kune ko mugun nanyit,
- 21** ko- gwon ñutu 'bayin logon a wakundya keju, ama Mulökötyo Loke lo ri'dikindya lepeñat i jambu na kulyaesi lo po ko Dun.

2 Petero 2

- 1** Ama nebijin 'burönök köti köju a pukun ko ñutu ti Yisaraele kiden, gwoso nagon katodinök 'burönök mo gwon kasu kiden na. Kilo katodinök 'burönök mo sukindyö ño nagon a körisi i todindyö nase, ma'di rerenya Matat logon aje gwörundyö se lo, a mo jakindye 'börik körit nagon 'dukin 'de'de kijek.
- 2** A ñutu jore mo kepoddi lepeñat i gwiliñit lose lo yu na kwe lo kon se aka lo, a kiko lo to'diri mo jamani arabat kogwon ño na kon se kune.
- 3** A se mo lulukundye gurut kasu ko todinesi 'burönö kogwon goma nase. Ama putet logon köju 'beron a 'duñöki i lepeñat lo mömöndu lepeñat. Katukaranit lose ti doto.
- 4** Dun a ko kölökin malaikajin logon aje torondya kulo, ama a gubaddi se kak yu i pirit riñet, a 'de'deleji lepeñat i mudwe a rereka, mömöndu lor 'duñet lo putet.
- 5** A nye gwe a ko kölökin kak köju 'beron nu, na jondi nye bar i kak na ñutu logon ti twöju Dun kilo, ama a nye lwöggi Noa katokuönit lo löti lo rigwo se ko kulye ñutu buryo.
- 6** A Dun inge 'duñökin köjinö ti Sodoma ko Gomora i körö asut, a nyökundye se kak a kurök, a tindi se a miret i ñutu logon ti twöju Dun logon mo po kase i mukök kilo.

- 7 Ama a nye lwöggi Loto logon a nuto lo rigwo, logon dedelya parik ko konesi ti yu na kwe na kon nuto lorok aka kune.
- 8 Kogwon njilo nuto lo rigwo si'da ko lepenjat i pirit na gelej, lepenj memet ko yiyinj no na kona kune. Konesi kase nagon körju saret kune totomi töili lonyit lo rigwo perok lij.
- 9 Matat deden ko nye lwökun nuto lo twöju nye kulo ada kase i möriesi. Lepenj deden 'de'ya nuto lorok i pirit ririnjet tojo ko lor 'dujet lo putet,
- 10 kegga se logon wöwörö i 'dekesi kase narok ti na mugun, logon a kalaak ti 'bön sara kilo. Kilo katodinök 'burönök a kañajin, kondya gwoso na 'deggi se na, a tine kujönö momoroju tej na malaikajin lo bubula.
- 11 Ama malaikajin logon lwö- lwönj kilo katodinök 'burönök i rinjit ko i kido kulo a ko jonga se i putet ko Matat i komonj ko momoroju.
- 12 Kilo nuto gwon gwoso kijakwa nagon ti den kulya, nagon kita gwoso i 'dekesi kase, nagon a yunwe anyen loloka ko tatatua. Kilo nuto momoroju no nagon se ti kurun kune, a se mo tatuani tatua gwoso kijakwa.
- 13 Lepenjat ropaki njonga kogwon se a tonjonga kulye nuto. Lepenjat nyanyar to'betan ko yawa i tuparan. Lepenjat gwon gwoso lut nagon 'yoddyta a inge kör ta na nyesi se ko ta i pirit na gelej na, a se nyare nyar mumulugga ta.
- 14 Konyen kase a jore ko lubbö a tine bulö kö'yu toron. Lepenjat togiraddu nuto lomunyak i kondya na toron. Töilyet kase a diniki goma gurut, a Dun inge löm lepenjat.
- 15 Lepenjat aje kö'yu kiko lo rigwo a inge giran, a kepoddi kiko lo Balam njuro lo Beor logon nyanyar ropaki i kondya na toron,
- 16 ama a nye inge yuyukö kogwon toron nanyit, kogwon kaine nagon ti jambu na jambi jambu ko gworo lo nuto, a tenji njilu nebi i kondya na no na mamala.
- 17 Kilo nuto gwon gwoso kidiya logon 'bak pionj, lepenjat gwon gwoso luruöt logon wuköji ko köbuñöt duma. Pirit nagon a mudwe adi 'dii a wulöki lepenjat.
- 18 Lepenjat jajambu kulyaesi lobot logon a no kana i lulukundya na nuto logon pete rwöddu i gwiliñit lo tupaganon kilo, a tetendi 'dekesi narok ti mugun se ko konesi ti yu na kwe a meyi.
- 19 A se rukökindye lepenjat i gwon a lui, ama se ko 'börik a 'dupi ti no na körju nuto, kogwon nuto a 'dupiet lo no nagon a te'ya lepenj na.
- 20 Kogwon ko nuto aje rwöddu i tolutesi ti na kak kogwon dendya nase na Matat likan Kalwökönit Yesu Kristo, ama ko kine tolutesi köti aje mok se, a inge te se, a kulya kase worani a narok bia parik lwölwönj ti kokwe kunu.

21 Ködyö a na'but kase ko se kwöŋ a ko den kiko lo löti lo rigwo, lwölwön nagon se aje den lo kiko i kö'yu na saresi loke logon aje tiki se kulo a kukutörö bot.

22 Do na jama i tolupet kune a pokin kase ki a gwak adi, 'Dion a yitö kanyit i jaat, köti adi, Wuri nagon aje kwö na köti a yitö i gwugwulungö na mugun i wo'do'do.

2 Petero 3

1 Julin kwe lo nyanyara, na sojinana a leta nio tomurek na wurökin nan ta na. I kine letajin murek nan aje wurjö i toyiyikindyö na ta yeyeesi na rigwo,

2 anyen ta ködyö yeyeju kulya na jam nebijin loke köju kunu, ko anyen yeyeju saresi ti Matat likañ Kalwökönit, logon luyökie lo sunyuki ta kilo lo jondya.

3 A kokwe dene ta den adi i perok 'dutesi kakwekweniak logon kondya gwoso i 'dekesi kase kulo mo popo, a se mo kwekwenine ko ta.

4 A mo 'dö'döji adi, Nye a milyeju adi nye molu yiyitwe. Ko nyo nye ti po? Kogwon suluja i lor logon merenyejin kaŋ a twatwa lu, ŋo liŋ yeŋon gwoso na gwondi se i suluwa na gweya na kak nu.

5 Kulo ŋutu ti 'bön yiyiundyö adi köju 'beron Dun a kulya, a 'diko se ko kak gweyene kaŋo i kiden na pion ko i pion kata.

6 A nye köti kulyani kulya, a kak na ŋinu diŋit muluani mulua ko pion a iŋge körö.

7 Dilo kulyaet lo geleŋ lo a 'de'ya 'diko ko kak anyen möndu 'yura ko kimaŋ i lor 'duŋet lo putet na tukarari ŋutu logon ti twöju Dun kilo.

8 Julin kwe lo nyanyara, ta ködyö ti böŋö na ŋo geleŋ adi lor geleŋ gwon ko Matat likañ gwoso kiŋajin alip geleŋ, köti kiŋajin alip geleŋ gwon gwoso lor geleŋ.

9 Matat ti karakin i kulya na ruk lepeŋ kune, gwoso na yeyeji kulye ŋutu adi lepeŋ a karakin na, ama nye a yatakin ta parik a tine 'dekan adi ti lele ŋuto gwe ti körö, ama lepeŋ 'de'dekan ŋutu liŋ ködyö löpuggö töilyet.

10 Ama Lor lo Matat mo popo gwoso kolanit, a 'diko mo likiörö likiörö adi wur, a toro'bo kanyit mo lusököni lusökö ko yulöŋ na kimaŋ, a na kak se ko ŋo na gwon i lukata nanyit kune liŋ mo 'yurani 'yura.

11 A ko kine ŋo liŋ mo lusökö sona, ta ködyö gwon a kulon ŋutu i gwiliŋjisi kasu? Ta ködyö gwolon a ŋutu loke lo twöju Dun,

12 na mömöndi ta po na Lor lo Dun ko na rurumbi ta 'durökin na ŋilu lor nu. Dilu lor mo tin 'diko i lilikara ko kimaŋ, a toro'bo kanyit mo lulusököni lulusökö ko yulöŋ na ki- maŋ.

13 Ama yi möndu 'diko ludukötyo se ko kak ludukötyo nagon löti lo rigwo si'da kata, gwošo na rukökindye Ðun yi na.

14 Nyenagon julin kwe lo nyanyara, na mömöndi ta kine ŋo i pokin nu, tisakindye ta 'börik anyen lepeŋ böŋö ryeju ta gwon taliŋ 'bak 'yotet kode körit kanyit i komoŋ.

15 Yeyene ta yeye adi yatakindya na Matat likan tindu yi kwake anyen yi lwölwökö, gwošo nagon Paulo luŋaser likan lo nyanyara a wurökindye ta i konon nagon aje tiki lepeŋ na.

16 Lepeŋ a wurjö kine kulya i letajin kanyit liŋ. Kunie kulya kata kanyit i letajin nagon a nago i kurwe, a ŋutu lu'böŋ ko a lokolokak tukwölöŋgi tokoret na kine kulya gwošo na tukwölöŋgi se kunie kulya ti Ðun na wurö kune. Nyena lepeŋat jakindya 'börik körit.

17 Nyenagon ta julin kwe lo nyanyara, ta aje den kine kulya a kokwe. Nyena kunyar ta, an ta lulukaji ko giresi ti ŋutu logon ti 'debba saresi kilo, anyen ta gwon ti 'dororo kaŋo i gwo'dan nasu go.

18 Ama yeŋe ta i 'durjö i 'busan na nyarju ko i dendya na Matat likan Kalwökönit Yesu Kristo. Ti bulet gwe ko lepeŋ soŋinana ko ŋupi ŋupi. Amin.

1 Yoane

1 Yoane 1

- 1 Kwe na kulya gwon a Kulyaet lo Ru. Dilo Kulyaet köju aje gwon kata suluja i suluwet; yi a yiñ lepeñ, a yi inçe met ko konyen kañ; yi a dir lepeñ, a yi inçe 'bo ko könisi kañ.
- 2 Dina Ru a kweya, a yi inçe met lepeñ, a yi inçe tokorju kulya kanyit, a yi inçe tukökin ta kulya kanyit, adi, nye a ru na yeñ nyin nagon gwon ko Dun Monye a inçe kweki yi na.
- 3 Yi köti a tukökindyö ta ño nagon yi aje met ko aje yiñ kune, anyen ta böñö gwon a ño gelen ko yi i pirit na gelen ; ñina tojulin nikañ gwon i pirit na gelen ko Dun Monye se ko Duro lonyit Yesu Kristo.
- 4 Yi wurökindyö ta kine kulya anyen yi se ko ta liñ lyölyöñön parik ko töilyet kañ liñ.
- 5 Lone logon yi a yiñun kanyit a tukökindye ta lo nye lo, adi Dun a parara, a mudwe gwe 'bayin kanyit kwöñ.
- 6 Ko yi kulya adi yi tojulin ko lepeñ kölumbö a yi wöroni i mudwe, yi jambu kulya 'burönö, a yi tine kondya kulya ti to'diri.
- 7 Ama ko yi wöro i parara gwoso na gwondi nye i parara na, a yi tojuline ko 'börik, a rima ti Yesu Duro lonyit lalaji yi i toronjin liñ.
- 8 Ko yi kulya adi yi 'bak toronjin yi mumulugga 'börik, a yi gwe 'bak kulya ti to'diri kayañ i töilyet.
- 9 Ko yi tutuk toronjin kañ kaño, lepeñ a lo rigwo ko a lo yiyiniki i pitökindyö na yi i toronjin kañ ko i toke'ya na yi i ño narok liñ.
- 10 Ko yi kulya adi yi a ko torondya, a yi kondi lepeñ a 'burönit, a kulyaet lonyit gwe 'bayin kayañ i töilyet.

1 Yoane 2

- 1 Dwajik kwe, nan wurökindyö ta kine kulya anyen ta böñö gwon ti torondya. Ama ko ködyö lele ñuto a torondya, yi kata ko ñuto logon gwo'dan i kulya kañ ko Dun Monye i komoñ, ñilo ñuto a Yesu Kristo logon a lo rigwo lo.
- 2 Lepeñ a tokelet lo toronjin kañ, 'bayin toke'ya toronjin kañ ka'de ama köti toke'ya toronjin ti ñutu ti na kak 'bukuluñ.
- 3 I ñina yi a den adi yi deden lepeñ, ko ködyö yi 'de'dep saresi kanyit.
- 4 Duto logon kulya adi, Nan deden lepeñ, ama ti 'debba saresi kanyit lo, lepeñ a 'burönit, a kulya ti to'diri gwe 'bayin ko lepeñ i töili.

- ⁵ Ama ko ɲuto logon a 'debba kulyaet lonyit, 'diri nyarju na ɉun a temakindya kanyit i töili. I ɲina yi deden adi yi gwon ko lepeɲ i mugun, adi,
- ⁶ ɲuto logon kulya adi nye gwon ko ɉun i mugun lo a ti nye ködyö wöroni gwošo na wöroni Kristo na.
- ⁷ Ta lo nyanyara kilo, nan 'bayin wurökindyö ta saret ludukötyo, ama lo a saret lo 'beron logon ta gwon ko nye i suluwa lo. ɉilo saret lo 'beron a kulyaet logon ta aje yiɲ lo.
- ⁸ Kölumbö nan wurökindyö ta saret ludukötyo. ɉilo saret a gwak ko Kristo i mugun ko kasu i mugunya, kogwon mudwe 'bakani 'baka, a parara nagon a 'diri gwe i pararaju.
- ⁹ ɉuto logon kulya adi nye gwon i parara ama a mandi luɲaser, lepeɲ nyuɲ gwon i mudwe.
- ¹⁰ ɉuto logon nyanyar luɲaser lo, lepeɲ yeɲon gwon i parara, a nene ɲo gwe 'bayin nagon tindu lepeɲ i 'doro.
- ¹¹ Ama ɲuto logon maman luɲaser lo, lepeɲ gwon i mudwe, a wöroni i mudwe, a tine den ko nye tu da, kogwon mudwe aje tomuseju konyen kanyit.
- ¹² ɉwajik kwe, nan wurökindyö ta kine kulya kogwon ta aje pitöki i toronjin kasu kogwon karin ti Kristo.
- ¹³ Ta komonye, nan wurökindyö ta kine kulya kogwon ta deden nye logon kata suluja i suluɛt lo. Ta teton, nan wurökindyö ta kine kulya kogwon ta aje te'ya ɉilo Loron lo.
- ¹⁴ Ta ɲwajik, nan aje wurökin ta kine kulya kogwon ta deden ɉun Monye. Ta komonye, nan aje wurökin ta kine kulya kogwon ta deden nye logon kata suluja i suluɛt lo. Ta teton, nan aje wurökin ta kine kulya kogwon ta a logo, a kulyaet lo ɉun gwe kasu i töilyet, a ta iɲge te'ya ɉilo Loron lo.
- ¹⁵ Ko nyarju ta na kak kode ɲo nagon gwon i na kak kune, a ko lele ɲuto nyanyar na kak, a nyarju na ɉun Monye gwe 'bayin kanyit i töili.
- ¹⁶ Kogwon ɲo liɲ nagon gwon i na kak kune, kweja adi, 'dekesi narok ti mugun, ko belesi narok, se ko toro'bo ti na kak nagon ɲutu bu'ya 'börik ko se kune, kine ɲo ti po ko ɉun Monye yu, ama a ti na kak.
- ¹⁷ Na kak se ko ɲo nagon ɲutu 'de'dekan kata kune 'ba'baka, ama ɲuto logon kokon ɲo nagon ɉun 'de'dekan kune, lepeɲ yeyeɲon ɲupi.
- ¹⁸ ɉwajik kwe, na gwe a diɲit na 'dutet! Ta aje yiɲ adi Miriku lo Kristo ɲilo popo, soɲinana merok jore ti Kristo aje po. I ɲina yi deden adi na gwe a diɲit na 'dutet.

- 19** Kilo n̄utu a geladdu 'börik kaño kayan̄ kata, ama se 'bayin a ti ten̄ nikan̄, kogwon ko se ködyö a ti ten̄ nikan̄, a se yeñe gwon ko yi. Ama se a geladdu 'börik kaño anyen böñö kweki koke adi, lele lose 'bayin a lo ten̄ nikan̄.
- 20** Ama ta a n̄utu logon D̄ilo Loke aje we'ya, a ta liñ dene den kulya.
- 21** Nan aje wurökin ta, ama 'bayin adi kogwon ta ti den kulya ti to'diri, ama kogwon ta deden kulya kanyit, köti ta deden adi 'burönö 'bayin na lupundyö kaño i kulya ti to'diri.
- 22** Da logon a 'burönit? Dona a nye lo renya adi Yesu ti gwon a Masia lo le? Lepeñ a miriku lo Kristo, kogwon nye a renya Dun Monye se ko Duro lonyit.
- 23** Duto lo renya Duro lo Dun lo 'bak Dun Monye. Duto lo ruggö Duro lo Dun lo lepeñ köti gwon ko Dun Monye.
- 24** Nyena ti n̄o nagon ta a yiñ i suluwa kine gwolon̄e kasu i töilyet. A ko n̄o nagon ta a yiñ i suluwa kine gwolon̄e kasu i töilyet, a ta köti gwolon̄e ko Duro lo Dun i mugun ko ko Dun Monye i mugun.
- 25** Do nagon lepeñ a milyekin tindu yi na a ru na yeñ nyin.
- 26** Nan wurökindyö ta kine kulya i kulya ti n̄utu logon 'dek togirja ta.
- 27** A ko gwe gwoso ta, welet nagon nye a we'yi ta na gwolon̄e kasu i mugunya, a lele n̄uto gwe 'bayin logon 'de'dekarikin anyen todindyö ta. Welet nagon nye a we'yi ta na nye na todindyö ta kulya liñ. Dina wela nasu a gwak 'bayin a 'burönö. Nyena gwoso nagon nye aje todindyö ta nu, gwolon̄e ta kanyit i mugun.
- 28** Nyena n̄wajik kwe, gwolon̄e ta ko Kristo i mugun, anyen ko lepeñ mo a pukun a yi böñö gwe a purwat, a gwe 'bak yu na kwe i po nanyit.
- 29** Ko ta deden adi lepeñ a lo rigwo, ta agu ködyö kukurun adi, n̄utu liñ lo kondya 'bura kilo a n̄wajik ti Dun.

1 Yoane 3

- 1** Meddi ta nyarju duma gwanan nagon Dun Monye aje nyarji yi na na lun̄uri yi a n̄wajik kanyit na! In̄koi, yi 'diri a n̄wajik kanyit. Kwe nagon n̄utu ti na kak ti den yi na, kogwon se a ko den lepeñ.
- 2** Ta lo nyanyara kilo, yi soñinana gwe a n̄wajik ti Dun, ama a ko nyun̄ kweya ko yi molu gwon ada, ama yi deden adi ko nye a kweya a yi mo gwe gwoso lepeñ, kogwon yi mo memet lepeñ gwoso na gwondi nye na.
- 3** Nyena n̄utu liñ logon yendu Kristo kilo ködyö toke'ya 'börik gwoso na gwondi nye a loke na.
- 4** Dutu liñ logon kondya toronjin kilo 'belengu saret; in̄koi, toron 'diri a 'belengu na saret.

- 5 Ta a den adi, lepeṅ a pukun anyen lepeṅ böṅö jonḡa toronjin ti ṅutu kaṅo, a toron gwe 'bayin ko lepeṅ.
- 6 Duto logon gwolonḡ ko lepeṅ i mugun lo ti torondya; ṅuto logon a torondya lo a ko met lepeṅ köti a ko den lepeṅ.
- 7 Dwajik kwe, ti lele ṅuto gwe ti togirja ta. Nye logon yeṅon kondya 'bura lo a lo rigwo, gwoso na gwondi Kristo a lo rigwo na.
- 8 Duto logon yeṅon a kakonanit lo toronjin, lepeṅ a ṅuro lo ṅilo kaṅöönit; kogwon ṅilo kaṅöönit a katoronyanit suluja i suluwa na ṅo liṅ. Kwe nagon Duro lo Dun a pukun na anyen körju konesi ti ṅilo kaṅöönit.
- 9 Duto logon Dun lo yuṅundyö lo ti yeṅon kondya toron, kogwon gwesin ti Dun gwon kanyit i mugun, a lepeṅ tine bulö yeṅon kondya toron kogwon lepeṅ a ṅuro lo Dun.
- 10 Dwajik ti Dun se ko ṅwajik ti ṅilo kaṅöönit dena i ṅilo kiko adi, ṅutu logon ti kondya 'bura kode ti nyar luṅasirik kilo ti gwon a ti Dun.
- 11 Dilo a loṅe logon ta aje yiṅ i suluwa lo, adi yi ködyö tutunyar ko 'börik;
- 12 ti gwon gwoso Kaina logon a lo Dilo Loron, a tatuje luṅaser lonyit. Ko nyo nagon nye tatatu lepeṅ? Nye tatuja lepeṅ kogwon konesi kanyit lepeṅ a narok, a ti luṅaser lonyit gwe a na'but.
- 13 Ta luṅasirik, ko söru ta ko ṅutu ti na kak maman ta.
- 14 Yi a den adi yi aje lwöhöddu kaṅo i twan tojo i ru, kogwon yi nyanyar luṅasirik. Nye logon ti nyarju lo lepeṅ yeṅon i twan.
- 15 Ko lele ṅuto maman luṅaser, lepeṅ a katatuanit. Ta a den adi ru na yeṅ nyin ti yeṅon ko katatuanit i mugun.
- 16 Ko ṅina kwe yi aje den ko nyarju a nyo, adi Kristo a paju ru nanyit kogwon kulya kaṅ. Nyena ti yi agu ködyö paji ru nikaṅ kogwon kulya ti luṅasirik.
- 17 Ama ko lele ṅuto gwon ko toro'bo ti na kak a meddi luṅaser logon ko yöṅö na ṅo, a togo'yi töili lonyit i 'dogga na lepeṅ, a nyarju na Dun kirut gwe a nyo kanyit i mugun?
- 18 Dwajik kwe, ti yi gwe ti nyarju ko kulyaesi kode ko kutusen kana, ama ti yi nyarji ko konesi ko kulya 'diri.
- 19 Nyena ko ṅina kwe a yi dendi adi yi gwon i kulya ti to'diri, a yi sugge töilyet kaṅ kanyit i komonḡ
- 20 i ṅo liṅ nagon töilyet kaṅ lo tuggö adi yi a kondya arabat, kogwon Dun a дума lwölwöṅ töilyet kaṅ ko deden ṅo liṅ.
- 21 Ta lo nyanyara kilo, ko töilyet kaṅ a ko tuggö adi yi a kondya arabat, a yi gwe a purwat ko Dun i komonḡ;

22 a yi wuji ño nagon yi a piyun kanyit kune, kogwon yi 'de'dep saresi kanyit, a kondi ño nagon tulyöŋgu lepeŋ kune.

23 Lo a saret lonyit adi, yi ködyö yuyup karin ti Duro lonyit Yesu Kristo, a tunyare ko 'börik gwoso na sarakindye nye yi na.

24 Dutu liŋ logon 'de'dep saresi kanyit kilo, lepeŋat gwolon ko Dun i mugun a Dun gwolone kase i mugunya. Mulökötyo Loke logon Dun aje tikin yi lo tindu yi i dendya adi Dun gwolon kayan i mugunya.

1 Yoane 4

1 Ta lo nyanyara kilo, an ta ko yubbö ta mulökö liŋ, ama teme ta tem mulökö, anyen ta deden ko se a ti Dun kode a legelok, kogwon nebijin 'burönök jore aje rekin i na kak.

2 I ñina ta bubulö gwulu'yu Mulökötyo lo Dun; kweja adi, mulökö liŋ logon tuggö adi Yesu a Masia logon a po i na kak a ñuto kilo, se a ti Dun,

3 ama mulökö liŋ logon ti bulö tuggö sona i kulya ti Yesu, kilo mulökö 'bayin a ti Dun. Kilo mulökö a ti Miriku lo Kristo, kogwon ta aje yin adi ñilo Miriku lo popo, inko, sojinana lo gwe kata i kak ni.

4 Dwajik kwe, ta a ti Dun, ta aje te'ya nebijin 'burönök, kogwon Dun logon gwon kasu i mugunya lo a duma lwöwöŋ Miriku lo Kristo logon gwon i na kak lo.

5 Nebijin 'burönök a ti na kak, a se jambi gwoso na jambi ñutu ti na kak na, a ñutu ti na kak yinge lepeŋat.

6 Yi a ti Dun; ñuto logon deden Dun lo yiyin kulya kaŋ, a nye logon 'bayin a lo Dun lo tine 'bön yinga kulya kaŋ. I ñina a yi bulöni bulö gwulu'yu ko mulökötyo lo to'diri se ko mulökötyo lo lyaŋan.

7 Ta lo nyanyara kilo, ti yi tunyare ta tunyar ko 'börik, kogwon nyarju po ko Dun yu. Nye logon nyanyarju lo a ñuro lo Dun, a dendi Dun.

8 Duto logon ti nyarju lo a ko den Dun, kogwon Dun lo gwon a nyarju.

9 I ñina Dun a kweja nyarju nanyit kayan i mugunya, a nye sunyukindye yi pilili lonyit lo Duro i na kak, anyen yi böŋö gwon jörun kogwon lepeŋ.

10 Nyarju gwon sona adi, ti gwon adi yi lo nyarju Dun, ama Dun lo nyarju yi, a sunyundye Duro lonyit a tokelet lo toronjin kaŋ.

11 Ta lo nyanyara kilo, ko Dun nyanyar yi sona, yi köti ködyö agu tutunyar ko 'börik.

12 Lele ñuto 'bayin kwöŋ logon aje met Dun; ama ko yi tutunyar ko 'börik, a Dun gwolone kayan i mugunya, a nyarju nanyit temakindye kayan i mugunya.

- 13 I njina yi deden adi yi gwolonj kanyit i mugun, a nye gwolonje kayanj i mugunya, kogwon nye a tikin yi i narundya na Mulökötyo lonyit.
- 14 A yi inje met a yi inje tokorju adi, Dun Monye a sunyundyö Duro lonyit anyen gwon a Kalwökönit lo ntutu ti na kak.
- 15 Ko ntuto logon tuggö adi Yesu a Duro lo Dun, Dun gwolonj kanyit i mugun a nye gwolonje ko Dun i mugun.
- 16 Nyena yi deden ko a yup nyarju nagon Dun nyarji yi na. Dun lo gwon a nyarju, nye logon gwolonj i nyarju lo, lepenj gwolonj ko Dun i mugun, a Dun gwolonje kanyit i mugun.
- 17 Ko nyarju a temakindya kayanj i töilyet, a yi böñö gwe ko topurwan i lor 'duñet lo putet, kogwon gwolonj nikanj i na kak ni gwon jojo ko na Kristo.
- 18 Kujönö ti si'da i pirit na gelenj ko nyarju, ama nyarju na tetema-kindya na rikörö kujönö kaño. Duto logon a kujönit lo a ko nyunj temakindya i nyarju, kogwon kujönö si'da i pirit na gelenj ko riñet.
- 19 Yi nyanyarju, kogwon a kokwe Dun a nyarju yi.
- 20 Ko ntuto logon kulya adi, Nan nyanyar Dun, kudyakan a mandi luñaser, lepenj a 'burönit; kogwon nye logon ti nyar luñaser logon nye aje met lo, njilo ntuto ti bulö nyarju Dun logon nye a ko met lo.
- 21 Lo a saret logon yi a wu ko Kristo lo adi, ntuto logon nyanyar Dun lo, njilo ntuto agu ködyö nyanyar luñaser köti.

1 Yoane 5

- 1 Duto lij logon yubbö adi Yesu a Masia kilo a njawjik ti Dun. Duto logon nyanyar monye njawjik lepenj nyanyar njawjik kanyit köti.
- 2 I njina yi deden adi yi nyanyar njawjik ti Dun, kweja adi yi nyanyar Dun a yi 'debbi saresi kanyit.
- 3 Kogwon nyarju nikanj na Dun gwon sona adi, yi 'de'dep saresi kanyit, a saresi kanyit tine ri'dikindya yi go.
- 4 Kogwon ntutu lij logon Dun lo yunjundyö kilo a te'ya na kak, a yubbö nikanj gwe a telet nagon yi te'yi na kak na.
- 5 Da logon a katelanit lo na kak? Nye nona ti gwon a ntuto lo yubbö adi Yesu a Duro lo Dun lo le?
- 6 Yesu Kristo a nye logon a po ko pionj se ko rima; lepenj a ko po ko pionj ka'de ama a po ko pionj se ko rima. Dilo a Mulökötyo Loke lo tokorju, kogwon njilo Mulökötyo a lo to'diri.
- 7 Kogwon katokorok kata musala,

- 8 kweja adi Mulökötyo Loke, ko pion, se ko rima; lepeṅat liṅ musala a tuggö ṅo geleṅ.
- 9 Yi ruggö kulya na tokor ṅutu kune, a kulya na tokor Ḍun kune Iwöṅi Iwöṅ kine. Kogwon Ḍun a tokorju kulya ti Ḍuro lonyit.
- 10 Nye logon a yubbö Ḍuro lo Ḍun lo, lepeṅ gwon ko kulya na tokoro kune kanyit i mugun. Nye logon ti yubbö Ḍun lo, lepeṅ aje kon Ḍun a 'burönit, kogwon lepeṅ a ko yubbö kulya na tokor Ḍun i kulya ti Ḍuro lonyit kune.
- 11 Kulya na tokor Ḍun kune gwon sona adi, nye a tindu yi ru na yeṅ nyin, a ṅina ru gwe ko Ḍuro lonyit i mugun.
- 12 Ḍuto logon gwon ko ṅilo Ḍuro, lepeṅ gwon ko ṅina ru. Nye logon 'bak Ḍuro lo Ḍun lo, lepeṅ 'bak ṅina ru.
- 13 Nan wurökindyö ta logon a yubbö karin ti Ḍuro lo Ḍun kilo kine kulya, anyen ta böṅö deden adi ta gwon ko ru na yeṅ nyin.
- 14 Yi gwon ko topurwan ko Ḍun i komoṅ, kogwon ko yi a pija nene ṅo gwoso na 'deggi nye na, lepeṅ yiyiṅ yi.
- 15 A ko yi deden adi nye yiyiṅ yi i ṅo liṅ nagon yi a piyun kune, yi deden adi yi wuwu ṅo nagon yi a piyun kanyit kune.
- 16 Ko ṅuto logon a meddya luṅaser i kondya na toron nagon 'bayin a twayet, lepeṅ ködyö kwakwaddu Ḍun kogwon kulya ti ṅilo luṅaser, a Ḍun mo tindi ṅilo ṅuto ru. Kwakwasesi gwoso kine a ti ṅutu logon ti kondya toron nagon a twayet. Toron kata nagon a twayet, ama nan a ko kulya adi lepeṅ ködyö kwakwaddu kogwon kulya ti ṅina toron.
- 17 Kulya narok liṅ a toron, ama toron kata nagon 'bayin a twayet.
- 18 Yi deden adi ṅuto logon Ḍun lo yuṅundyö lo ti yeṅon kondya toron, ama a Ḍuro lo Ḍun lo tiji lepeṅ, a Ḍilo Loron tine 'bo'yu lepeṅ.
- 19 Yi deden adi yi a ti Ḍun, a kak 'bukuluṅ gwe ko Ḍilo Loron i riṅit.
- 20 Yi deden adi Ḍuro lo Ḍun aje po. Lepeṅ aje tindu yi kurundyö na kulya anyen yi deden nye logon a gwak lo. Yi gwon ko lepeṅ logon a gwak lo i mugun, kogwon yi gwon ko Yesu Kristo Ḍuro lonyit i mugun. Ḍilo a Ḍun 'diri; ṅina a ru na yeṅ nyin.
- 21 Ḍwajik kwe, tini ta ti 'börik i ṅunyen logon a 'burönök kilo.

2 Yoane

2 Yoane 1

- 1 Nan temejiktyo roman ko do nuto duma nagon Dun a wulun na, se ko njwajik kulök logon nan nyanyar i kulya ti to'diri kilo--ti gwon a nan ka'de ama köti se liņ logon deden kulya ti to'diri kilo nyanyar ta.
- 2 Yi nyanyar ta kogwon kulya ti to'diri nagon gwolonj kayañ i mugunya na, a mo gwe ko yi njupi.
- 3 Na gwondi yi i kulya ti to'diri ko i nyarju kata na, a yi gwe ko 'busan, ko yatet, se ko taliņ na po ko Dun Monye na po ko Yesu Kristo Duro lo Dun Monye.
- 4 Nan a lyönön parik i ryeju na kulye njwajik kulök logon gwolonj i kulya ti to'diri, gwoso nagon Dun Monye a sarakindye yi na.
- 5 Nyena, soņinana nan mo'yu do pon njote nikaņ, 'bayin gwoso nan wurökindyö do saret ludukötyo, ama a saret logon yi aje wu i suluwa lo, adi yi ködyö tutunyar ko 'börik.
- 6 Nyarju gwon sona adi, yi ködyö gwolonj i saresi kanyit. Dilo a saret logon ta aje yiņ i suluwa lo adi, Gwolonje ta i nyarju.
- 7 Kamumulukak jore aje rekin i na kak. Kilo nuto ti ruggö adi Yesu a Masia logon a po i na kak a nuto. Duto lo kulya sona lo a kamumulukanit ko a njilu Miriku lo Kristo.
- 8 Kunyar ta 'börik anyen ta böņö gwon ti toli- kindyö njö liņ nagon yi a kitari kine, anyen ta böņö wuju ropet a duma.
- 9 Duto logon a jalatara njerot a gwe a ko 'depakindya i todinesi ti Kristo lo, lepeņ 'bak Dun. Ama nye logon 'depakindya go i todinesi ti Kristo lo, lepeņ kata ko Dun Monye se ko Duro lonyit.
- 10 Ko lele nuto a tu kasu njini a gwe a ko jakindya ta kine todinesi, an ta ko wuju ta lepeņ kasu midi, köti ko roman ta ko lepeņ.
- 11 Kogwon nuto lo roman ko nye lo njarundya konesi kanyit narok.
- 12 Nan kata ko kulya jore nagon nan 'dek wurökindyö ta, ama nan ti 'bön wurjö i waraga ko iņka. Ama nan yendu tu i 'yö'yu na ta anyen jambu ko ta a lokomoņ, anyen lyönön nikaņ böņö tetemakindya.
- 13 Djwajik ti kiösur nagon Dun köti a wulun na a roman ko do.

3 Yoane

3 Yoane 1

- 1 Nan temejiktyo roman ko do Gayo lo nyanyara, logon nan nyanyar lo i kulya ti to'diri.
- 2 Ju lio lo nyanyara, nan momo'yu Ðun adi ti mugun inot gwe a na'but ko ti do gwe 'bura i ño liñ, gwoso na gwondi do a lo'but i töili na.
- 3 Nan a lyönön parik i diñit na 'durökindye luñasirik kayupök a nyönyöggi kulya ti to'diri inot nu. Inñkoi, do 'diri gwolonj i kulya ti to'diri.
- 4 Nene ño 'bayin nagon tulyöngu nan parik lwölwönj i yingga nio adi ñwajik kwe gwolonj i kulya ti to'diri.
- 5 Ju lio lo nyanyara, do yiyiniki 'bura i ño liñ nagon do konakin luñasirik kayupök ma'di nagon lepeñat a legelok.
- 6 Lepeñat a nyönyöggu nyarju inot i komonj na ñutu lo momorja a kanisa kulo. Ðaraki lepeñat i jölö nase i ño liñ nagon jujukin tulyöngu Ðun logon yi kitakindya lepeñ lo.
- 7 Lepeñat jölö kogwon kulya ti Kristo, a se gwe a ko wuju nene ñariet ko paganojin.
- 8 Nyena yi ködyö ñarakindya ñutu gwoso kilo anyen yi böñö kwekindya 'börik adi yi ñarundya kita na kulya ti to'diri.
- 9 Nan aje wurökin kanisa waraga, ama Diotrepi logon nyanyar gwon a lo kokwe lo lepeñat liñ lo ti 'böñ yingga yi.
- 10 Nyena ko nan a tu kasu ñini, nan mo totoyiyikin ta ño nagon lepeñ kokon kine. Lepeñ jambu kulya manesi nagon a na'bönj i kulya kañ. Lepeñ ti yimönö ko kine kulya, ama a lepeñ renyani wuju luñasirik logon a kayupök kulo, a tenji ma'di ñutu logon ködyö 'de'dekan wuju se kulo, a riköddi se kañjo i kanisa.
- 11 Ju lio lo nyanyara, an do ko mirakindya ño nagon a narok kine, kölumbö mirakindye ño nagon a na'but. Nye logon kondya ño na'but lo a lo Ðun, ama nye logon kondya ño narok lo lepeñ kwönj a ko met Ðun.
- 12 Ðutu liñ a tokorju kulya ti Demetrio adi lepeñ a lo'but; köti kulya ti to'diri tokorju sona. Inñkoi, a yi köti tokorji kulya kanyit a na'but, a do dene den adi yi tokorju a gwak.
- 13 Nan kata ko kulya jore nagon nan 'dek wurökindyö do, ama nan ti 'böñ wurjö ko galam lo inñka.
- 14 Nan yendu meddya do i diñit a na'dit a yi mo tu jambi ko do a lokomonj.

15 Ti taliŋ gwe ko do. Julin lo gwon ni kulo roman ko do. Rombi julin kaŋ liŋ gelaŋ gelaŋ ko karin kase.

Yuda

Yuda 1

- 1 Nan Yuda kölipönit lo Yesu Kristo ko a luṅaser Yakobo, nan roman ko ṅutu logon a luṅu logon Ɖun Monye nyanyar kilo ko a gaju se ko Yesu Kristo i mugun.
- 2 Nan roman ko ta adi, Ti yatet, ko taliṅ, se ko nyarju gwe ko ta bia parik.
- 3 Julin kwe lo nyanyara, nan gwon kata ko pusök i wurökindyö na ta i kulya ti lwökö nikaṅ nagon yi a ṅar na. Ama nan a ryö adi nan ködyö nyongga 'de'de i wurökindyö na ta anyen jujukindya ta i wörö i jundyö na kulya na yup yi kine, nagon Ɖun a wukin ṅutu kanyit daṅ geleṅ a 'dutet.
- 4 Kogwon kulye ṅutu kata logon a domaddu 'börik a lwön. Kilo a ṅutu logon ti twöju Ɖun, ama a löpugge tolien nikaṅ nagon Ɖun a tikin yi kana na anyen se kondya toron aka nagon jondya yu na kwe, a se renyani Duma likanṅ lo geleṅ logon a Matat Yesu Kristo. Köju 'beron lepenṅat a wulöki i 'duṅöki na ṅilo putet.
- 5 Ta köju a den kine kulya liṅ 'bura, ama soṅinana nan 'dek toyyikindyö ta; Matat aje lwökundyö ṅutu ti Yisaraele kaṅo i jur lo Ejipeto, ama i mukök a nye inṅe tukar ṅutu logon a ko yubbö kulo.
- 6 Köti yeyeji ta malaikajin logon a ko yeṅon si'da i tumatyan nagon a tiki se na, ama lepenṅat a kölökin pirit gwiliṅit nase, Ɖun a 'delakin se i mudwe logon adi 'dii a rereggi se ko toṅot lo yeṅ nyin, möndu lor duma logon 'duṅöki'e se putet lu.
- 7 Köti yeyeji ta Sodoma ko Gomora se ko köjinö na diṅö ko se kunu, nagon ṅutu kase a kita gwoso na kondi malaikajin na, a kondi tolup ko i kepoddu na 'dekesi legelok nagon 'bayin a ti mugunya, a se inṅe ṅongga riṅet i kimaṅ na yeṅ nyin. Kulya kase a tiki a miret.
- 8 Nyena kilo ṅutu köti gwon ko rudweesi nagon tindu se i toluddya na 'börik, ko ti 'bönsara, ko i laundya na teṅ na malaikajin lo bubula.
- 9 Ma'di Mikaele duma lo malaikajin a ko momoroju. I diṅit na möröri nye ko Kaṅöönit, na rerenyari se i kulya ti öpu na Mose nu, lepenṅ a ko bu'ya mugun i riṅga na Kaṅöönit ko kulyaesi momoresi, kölumbö lepenṅ tuṅ kulya adi, Ti Matat riṅge do.
- 10 Ama kilo ṅutu momoroju ṅo nagon se ti kurun kune, ama tuṅ dendya nase na ṅo gwon gwoso na gwolonṅi kijakwa nagon ti den kulya, a kine ṅo na tukarji se.
- 11 Wöidio lepenṅat! Se kepoddu kiko lo Kaina, a kölökindye 'börik i lyaṅan kogwon se 'dek gurut gwoso na lyaṅgi Balam köju nu, a se inṅe renya gwoso na renyari Kora köju nu, a mo tatuani gwoso lepenṅ.

- 12** Kilo ntu gwon gwoso lut nagon 'yoddyta na na gwondi ta i nyesu i pirit na geleŋ ko tojulin nasu na gwon ko Yesu i mugun na, lepeŋat nyesu ko möju ko to'betan rurugga 'börik ka'de. Lepeŋat gwoso 'dikolo na wuköji ko köbuŋöt a tine jondya kudu; lepeŋat gwoso kaden ti 'butun logon ti radan ludweki, lepeŋat a kaden logon a gwunye kaŋo ko kokori a inŋe twatwa asut.
- 13** Lepeŋat gwoso yalajin ti tör logon ya'yu ko riŋit, a köburje konesi kase nagon toyuundyö kwe gwoso na köburje pion a gwe a köputö na. Lepeŋat gwoso kaser logon wörö abur, logon pirit nagon a mudwe adi 'dii a wulöki lepeŋat nupi nupi.
- 14** Kilo ntu a se logon Enoka toburyo lo nyakwariat ti Adama a keju köju i kulya kase adi, Mete, Matat mo popo ko malaikajin kanyit loke alipan ti alipan.
- 15** Nye po i jondya na ntu liŋ i putet, ko i 'duŋökindyö na ntu liŋ logon ti twöju lepeŋ kilo, kogwon konesi liŋ nagon 'bayin a twöyesi nagon se a kon kune, se ko kulyaesi laesi logon kilo ntu katoronyak logon ti twö lepeŋ kilo a jam arabat i kulya kanyit kulo.
- 16** Kilo ntu a kawiwinyak a tine lyöŋön i nene ŋo, lepeŋat wörö i 'dekesi kase narok, a jambi kulyaesi lobot logon a ŋo kana, a 'bu'buddye kulye ntu anyen ryeju nene ŋo.
- 17** Ama ta julin kwe lo nyanyara, ta agu ködyö yeye ŋo nagon luyökite ti Matat likan Yesu Kristo köju a jam kune.
- 18** Lepeŋat köju takindya ta adi, Kulye ntu logon a ka'dö'döyök mo pupukun i perok ti 'dutet, logon wörö i 'dekesi kase narok nagon 'bayin a twöyesi ti Dun.
- 19** Kilo a ntu logon jondya kulya ti kokoroja. Lepeŋat gwoloŋ a ti mugun a gwe 'bak Mulökötyo Loke.
- 20** Ama ta julin kwe lo nyanyara, gweyundyö ta 'börik ki i pipilet na yupet nasu nake parik; momo'yi ta i riŋit na Mulökötyo Loke.
- 21** Yeŋe ta i nyaret na Dun, ko möndi ta yatet na Matat likan Yesu Kristo i tindu na ta ru na yeŋ nyin.
- 22** Wone ta konyen ko ntu logon dyadya'yu i yupet kilo;
- 23** Iwöki ta kulye i jekundya na se kaŋo i kimaŋ; wone ta konyen ko kulye, ama kunyar ta, mane ta man ma'di boŋgo nagon a bobota ko lut nagon a 'dekesi ti mugun.
- 24** Ti bulet gwe ko Dun geleŋ Kalwökönit likan, logon bubulö gaju ta i 'doro, a bulöni bulö tindu ta i gwo'dan 'bak körit ko lyöŋön a duma i komoŋ nanyit nagon a minyo.
- 25** Ti bulet, ko tomoran, ko saret, ko kido, gwe ko lepeŋ kogwon kulya ti Yesu Kristo Matat likan, suluja a kokwe i diŋitan liŋ, ko i na diŋit, se ko i diŋit na popo nupi nupi. Amin.

Kweyatti

Kweyatti 1

- 1 Kine a ɲo nagon ɗun a kwekin Yesu Kristo. Lepeɲ a tikiɲ Yesu anyen kwekindya kōlipōnōk kanyit ɲo nagon gwe nyona ko pukun. A Kristo sonɗi malaikatat lonyit anyen ko tu takindya kōlipōnit lonyit Yoane kine kulya,
- 2 a Yoane tugge ɲo liɲ na met nye kune. Kine a kulya na jam Yoane i kulya ti kulyaet lo po ko ɗun se ko kulya ti to'diri na tokor Yesu Kristo kune.
- 3 ɗuto lo kenakindya ɲutu kilo kulyaesi keesi lo a kalyōɲi, kōti se lo yingga kine keesi a 'depe 'dep ɲo nagon a wurōki kata kine a kalyōɲōk, kogwon diɲit na kine kulya gwe nyona.
- 4 Nan Yoane roman ko kanisajin buryo na gwon i jur lo Asia kine adi, Ti 'busan ko taliɲ gwe ko ta na po ko ɗun logon soɲinana kata, logon kōju 'beron gwon kata, ko lo popo lo, na po ko mulōkō kanyit buryo logon gwo'dan i komoɲ na si'daet nanyit na ɗun kilo,
- 5 na po ko Yesu Kristo, katokoronit lo yiyiniki a gwak, logon a ɲien a togelenj i twan, ko a duma lo moran ti kak lo. Ti bulet gwe ko lepeɲ logon nyanyar yi lo, logon a lakundya yi kaɲo i toronjin kaɲ ko rima kanyit lo,
- 6 logon a tindu yi tumatyan i kitakindya na ɗun Monye lonyit a koanejin lo, kōti ti kido saret gwe ko lepeɲ ɲupi ɲupi. Amin.
- 7 Mete, lepeɲ popo ko 'dikolo. A ɲutu liɲ mo meddi lepeɲ. Se lo rembu lepeɲ kulo mo memet lepeɲ, a gweyajin liɲ ti ɲutu ti kak mo gwine lepeɲ. Ti gwe sona. Amin.
- 8 Matat ɗun logon soɲinana kata, logon kōju 'beron gwon kata, ko lo popo lo, ko a Kabulōnit lo ɲo liɲ lo kulya sona adi, Nan a Alapa ko a Omega.
- 9 Nan a Yoane luɲaser losu. Nan ko ta ɲarundya ɲoɲga duma, ko tokimakan, se ko ɲoɲaddu taliɲ nagon a kaɲ ko Yesu i mugun. Nan kōju gwon i tikōn lo luɲu a Patmo, kogwon nan a tokujō kulyaet lo ɗun a nan iɲge tokorju kulya ti Yesu Kristo.
- 10 A Mulōkōtyo Loke iɲge mok nan i Lor lo Matat, a nan yingge gworo lobot woɲon gwoso burugi kōyō i ki'diɲ.
- 11 A woɲe adi, Wurōki ɲo na met do kine i buk, ko sonye se i kanisajin buryo na gwon Epeso, ko Samurna, ko Pergamo, ko Tuwatira, ko Sardi, ko Piladelapia, se ko Laodikia.
- 12 A nan lōpukōni i meddya ko ɲa lo jambu ko nan; a na lōpukōri nan nu, a nan meddi lombojin buryo logon a dakap i gwo'diesi loki,

- 13 a lele ɲo gwoso ɲuro lo ɲuto gwe i kiden na lombojin, a jupu jölöbiya tojo kanyit i 'dapan ti mokosi, ko gom nagon a dakap a dukuki kanyit i kido.
- 14 Kupir kanyit ti kwe a lokwe gwoso waratat ko gwoso luru lo lilik; a konyen kanyit ɲorji gwoso ɲedepa ti kimaɲ;
- 15 a mokosi kanyit kobbi gwoso mölwö nagon aje nama ko aje poto a nake; a gworo lonyit gwe gwoso woɲon na karya jore adi wuuu.
- 16 Lepeɲ gwon ko kaser buryo kanyit i könin lutaten, a bandu lo pilan swötön murek lupene kaɲo kanyit i kutuk, a komoɲ nanyit kobbi gwoso koloɲ na sa'yu parik i tuparan kiden.
- 17 A na meddi nan lepeɲ nu, a nan 'dorone kanyit i mokosi gwoso ɲuto lo twan. A lepeɲ sopakindye könin lonyit lutaten köyö loki, a kulyani adi, An do ko kujönö; nan a suluet ko a 'dutet,
- 18 ko a lo gwon jörun lo. Nan köju a twan soɲinana nan gwe jörun ɲupi ɲupi, a nan gwe ko ɲaesi ti twan ko ti pirit na mulökö.
- 19 Nyena wure wur ɲo na met do kune, ɲo nagon soɲinana kata, se ko ɲo nagon molu pupukun i mukök.
- 20 Tokoret na lwönö ti kaser buryo logon do a met köyö i könin lutaten kulo, se ko lombojin buryo logon a dakap kulo, gwon sona adi, kaser buryo kulo a malaikajin ti kanisajin buryo kune, a lombojin buryo kulo gwe a kanisajin buryo kune.

Kweyatti 2

- 1 Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Epeso na adi, Kilo a kulyaesi ti nye lo 'debba kaser buryo kanyit i könin lutaten, lo wörö i kiden na lombojin buryo logon a dakap lo.
- 2 Adi, Nan a den konesi kunök ko dara inot se ko ɲoɲaddu inot 'bak dara. Nan a den adi do maman ɲutu lorok; do aje mörju ɲutu logon luɲgu 'börik adi se a luyökü kulo ama 'bayin a se, a do iɲge ryöun kaɲo adi se a 'burönök.
- 3 Nan deden adi do ɲoɲaddu 'bak dara a möröddi ɲerot kogwon karin kwe a gwe a ko dara.
- 4 Ama nan gwon ko kulya na yuyüköri do adi do aje kö'yu nyarju inot na kokwe.
- 5 Yeyeji yeyeju ko do 'duruun ya; löpugge töili ko kondi konesi ti kokwe, ama ko do ti 'bön löpuggö töili a nan mo iti konut ɲini, a mo 'dumaddi lombo inot kaɲo kanyit i pirit.
- 6 Ama ɲo na'but kata konut, adi do maman konesi ti ɲutu ti Nikolau nagon nan köti maman kune.

- 7 Duto lo gwon ko swö lo ti nye yingge ño nagon Mulökötyo Loke a takin kanisajin kune. Ko ñuto logon a te'ya lo, nan mo 'bu'burukin i nyesu na ludweki ti ködini toruet lo gwon i Melesen nakwekwelen na Dun lo.
- 8 Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Samurna na adi, Kilo a kulyaesi ti nye logon a suluet ko a 'dutet lo, logon köju a twan ko köti aje ru lo.
- 9 Adi, Nan deden adi do a sasanya parik a gwe a lomeri, ama kölumbö do a kwörinit, a nan inge den adi do a ñöki ko ñutu logon kulya adi se a Yudayaki kilo, ama 'bayin a se, ama se a momoret na Satani.
- 10 Ti do gwe ti kujönö ño nagon do de ñoñoñ kine. Mete, kañöönit de gugubakin kulye kasu i kadi rereket, anyen ta tetema, a ta mo sasanyani ko perok puök. Döngi go tojo ko twan, a nan mo tindi do loguya telet logon a ru.
- 11 Duto lo gwon ko swö lo ti nye yingge ño nagon Mulökötyo a takin kanisa kune. Duto logon a te'ya lo, twan tomurek mo ti konakin lepeñ nene ño.
- 12 Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Pergamo na adi, Kilo a kulyaesi ti nye lo gwon ko bandu lo pilan swötön murek.
- 13 Adi, Nan deden pirit nagon do si'da kata; do si'da i pirit nagon Satani tumatyan kata. Nan deden adi do a 'depakindya köyö i karin go, a tine renya yubbö na nan, ma'di i perok lo tatuarikin Antipa katokoronit lio logon a gwo'dan go lo. Lepeñ a tatua kasu kiden i pirit nagon Satani si'da kata.
- 14 Ama nan gwon ko kulya ku'dik na yuyuköri do adi do gwon ko ñutu ñini logon 'depakindya i todinesi ti Balam. Dilo Balam köju lo todindyö Balak anyen tindu loket a na ñutu ti Yisaraele, anyen tindu lepeñat i nyesu na kinyo logon wuki nyömuejin logon a ñunyen ko i kondya na tolup.
- 15 A do köti gwe ko kulye ñutu gwoso se logon 'depakindya i todinesi ti ñutu ti Nikolau.
- 16 Nyenagon ti do löpugge töili. A ko do ti 'böñ, a nan mo iti kasu ñini 'de'de, i mörö ko lepeñat ko bandu lo lupe kaño köyö i kutuk lo.
- 17 Duto lo gwon ko swö lo ti nye yingge ño nagon Mulökötyo Loke a takin kanisajin kune. Duto logon a te'ya lo nan mo titikin lepeñ kunie mana nagon a 'dela; a nan köti mo tindi lepeñ ñurupit na'dit nakwe, a karin ludukö inge wuröki nyin nagon lele ñuto ti den, ake monye wuju lo dendya.
- 18 Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Tuwatira na adi, Kilo a kulyaesi ti Duro lo Dun, logon konyen kanyit ñorju gwoso ñedepa ti kimañ lo, logon mokosi kanyit gwon gwoso mölwö nagon aje nama ko aje poto a nake lo.
- 19 Adi, Nan a den konesi kunök, nan a den nyarju inot, ko yupet inot, ko ñarakindya inot, ko ñoñaddu inot 'bak dara. Nan a den adi konesi kunök ti soñinana kune a na'but lwölwöñ ti kokwe kunu.

20 Ama nan gwon ko kulya na yuyuköri do, adi do a kölökindyö njina nuto Yejebele nagon lungu mugun a nebi, a do gwe a ko tenngu lepenj. Lepenj a togirja kölöpönök kwe, a todindyë lepenjat i kondya na tolup ko i nyesu na kinyo logon wuki nyömuejin logon a njunyen.

21 Nan a tikin lepenj diñit löpuket na töili, ama lepenj a renya löpukundyö kaño i towutön nanyit.

22 Mete, nan mo gugubakin lepenj i dotoet i njonga ko twanti, a nan mo gubakindyë se lo tolup ko lepenj kilo i sasanyesi temejik, ake ko se a löpukundyö kaño i konesi ti njinu nuto.

23 Nan mo tutukar njawjik kanyit asut. A kanisajin lij mo dene den adi nan a nye lo ga'yu yeyeesi na gwon ko ntu i töilyet lo, a nan mo ropakindyë ta lij geleñ geleñ gwoso i konesi kasu.

24 Ama nan jambu ko kulye kasu lo gwon Tuwatira njini, logon a ko 'depakindya i kine todinesi, ko 'bak dendya ño nagon 'dinya lunu adi a kulya nagululök ti Satani kilo. Nan kulya ko ta adi nan ti sopakindya ta nene ño na pömöni,

25 ama tuñ moke ta ño nagon kasu kine go, tojo nan a 'dur.

26 Duto logon a te'ya a 'debbe kitajin kwe tojo ko 'dutet lo, nan mo 'burukin lepenj i tumatyan i jurön lij,

27 gwoso nagon Baba a 'burukindyë nan i yuggu na ntu na. A nye mo sarji lepenjat ko ture logon a witiöt, a gwagwalaggi se adi gwok gwoso sapyä logon a lipo;

28 a nan mo tindi lepenj kaserököti lo lunu a dabur.

29 Duto lo gwon ko swö lo ti nye yinge ño nagon Mulökötyo Loke a takin kanisajin kune.

Kweyatti 3

1 Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Sardi na adi, Kilo a kulyaesi ti nye lo gwon ko mulökö buryo ti Dun se ko kaser buryo lo. Adi, Nan deden konesi kunök. Karin kunök kukwön adi do gwon jörun ama do a twan.

2 Purwene purwe. Togole togo ño nagon a pitundyö konut kine i ñerot nagon se twatwaji nu. Nan a ryö adi nene na konesi kunök a ko temakindya ko Dun lio i metet.

3 Yeyene yeye ño na wu do ko ño na yiñ do kine; 'depe 'dep se ko löpugge töili. A ko do ti 'böñ purwe, a nan mo pondi gwoso kolanit, a do mo tine den diñit nagon nan mo 'durukin konut nu.

- 4** Ama do kata ko n̄utu ku'dik Sardi n̄ini, logon a ko toluddya bongwat kase. A se mo jupuni bongwat nakwe a w̄öröni ko nan i pirit na gelen̄ kogwon se a lo'but jujukin.
- 5** A n̄uto logon a te'ya lo mo jupuni bongwat nakwe, a nan mo tine seyara karin kanyit kaño i buk na n̄utu lo gwon j̄örun na; a nan mo rugge karin kanyit ko Baba i komoñ ko i komoñ na malaikajin kanyit.
- 6** Duto lo gwon ko swö lo ti nye yin̄ge n̄o nagon Mulökötyo Loke a takin kanisajin kune.
- 7** Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Piladelapia na adi, Kilo a kulyaesi ti n̄ilo Loke logon a 'diri, logon ko n̄aet lo Dawidi lo; a ko nye a n̄aju kötumit, a n̄uto gwe 'bayin lo kikindu, a ko nye a kindu, a n̄uto gwe 'bayin lo n̄aṇaju.
- 8** Adi, Nan deden konesi kunök. Mete, nan aje n̄aju kötumit konut n̄erot nagon lele n̄uto 'bayin lo bubulö kindu. Nan deden adi do gwon ko riñit a na'dit, ama do a 'debba kulyaet lio a gwe a ko renya karin kwe.
- 9** Mete, nan mo kokonakin n̄utu logon a ti momoret na Satani kilo nene n̄o. Kilo n̄utu kulya adi se a Yudayaki, ama 'bayin a se, ama se a 'burönök. Mete, nan mo tin lepen̄at i po a dulakine kak konut i mokosi i twöju, a se mo dene den adi nan nyanyar do.
- 10** Nyena kogwon do a 'debba saret lio i n̄oṇaddu 'bak dara, a nan mo gaji do i diñit temet nagon pokin i kak liñ anyen mörju n̄utu lo gwoloñ i na kak kulo.
- 11** Nan n̄ilo popo 'de'de. 'Depe n̄o nagon konut kine go, anyen lele n̄uto böñö gwon ti 'dumara loguya ilot telet.
- 12** Duto logon a te'ya lo, nan mo tetenakin lepen̄ a togwi'diet lo kadi na Dun lio, a nye mo köti tine tu kaño kata asut. A nan mo wurökindye karin ti Dun lio kanyit i mugun, se ko karin ti köji na Dun lio, nagon a Yerusalema ludukötyo nagon a po kak ki yu ko Dun lio. A nan köti mo wurökindye karin kwe ludukö kanyit i mugun.
- 13** Duto logon ko swö lo ti nye yin̄ge n̄o nagon Mulökötyo Loke a takin kanisajin kune.
- 14** Wuröki malaikatat lo kanisa na gwon Laodikia na adi, Kilo a kulyaesi ti Amin, logon a katokoronit logon gwo'dan go ko a lo to'diri, logon n̄o liñ na gwe Dun kine pipilundya ko lepen̄ i mugun lo.
- 15** Adi, Nan deden konesi kunök; nan deden adi yupet inot a ko likaki asut ama 'bayin pape parik. Nan 'de'dekan adi ti yupet inot ködyö gwe lilik kode ti gwe pape.
- 16** Nyenagon kogwon yupet inot pöyiyik, 'bayin lilik kode pape, a nan de jaundy do kaño köyö i kutuk.

¹⁷ Do kulya adi, Nan a kwörinit; nan aje ryeju tukwörien, a nan tine yöhö nene ño. Ama do tine den mugun adi do gwon ko lokole, do dedelyarikin, do a lomeri, do a mo'doke, a do gwe a limu kana.

¹⁸ Nyena nan jujuja do, gwörundye dakap köyö nagon a nama a inje tokela, anyen do böñö wora a kwörinit; köti ti do gwörundye bongwat nakwe, anyen muggö mugun inot limu kana nagon tindu yu na kwe; köti ti do gwörundye wini, anyen do we'yi konyen kulök anyen do böñö memeddyä.

¹⁹ Nan ririñ ñutu logon nan nyanyar kulo a tojumbi se. Nyena gwe ko pusök ko löpugge töili.

²⁰ Mete, nan gwogwo'dan i kötumit, a totoggi totoggu. Ko lele ñuto a yinga gworo lio a ñaji kötumit, a nan mo lupöni ko lepeñ yu, a yi mo nyesi ko lepeñ i pirit na geleñ.

²¹ Duto logon a te'ya lo, nan mo 'bu'burukin lepeñ i si'daki kak ko nan i si'daet nio na tumatyan i pirit na geleñ, gwoso nagon nan köti a te'ya na, a si'dakine kak ko Baba i si'daet nanyit na tumatyan i pirit na geleñ.

²² Duto logon ko swö lo ti nye yinge ño nagon Mulökötöyo Loke a takin kanisajin kune.

Kweyatti 4

¹ A i mukök na ñina, a nan meddi adi kötumit a ñai ki yu; a gworo lo yin nan a kokwe logon woñon gwoso burugi lo luñgi nan adi, Pondi ki ni, a nan de kwekindye do ño nagon agu ködyö pupukun i mukök na kine ño.

² 'De'de a Mulökötöyo Loke inje mok nan, a nan meddi si'daet na tumatyan ki yu, a lele inje si'daki nyin.

³ A nye lo si'daki nyin lo metani gwoso ñurupö nakwekwelen nagon a yasipidi se ko sardio; a görigöri logon meta gwoso ñurupit nakwekwelen nagon a emera- lido lo loñakindye ñina si'daet kiden.

⁴ A nan meddi si'daesi ti tumatyan merya murek wot inwan loñga ñina si'daet. A ñutu temejik merya murek wot inwan inje si'daki i kine si'daesi; lepeñat a jupu bongwat nakwe a gwe ko loguyajin logon a dakap kase i kusik.

⁵ A meme'dekta na ki ko woñon se ko rumön na kipya lo ki pondi kaño i ñina si'daet. A kalya buryo na tutule gwe i komoñ na ñina si'daet; kweja adi kilo a mulökö buryo ti Dun.

⁶ A nene ño gwe kata i komoñ na ñina si'daet gwoso tör nasulyöñ nagon meta gwoso mandara. A ño lo gwon jörun inwan loñga- kindye ñina si'daet kiden. Kilo ño gwon ko konyen jore i komoñ ko i ki'diñ.

⁷ A ɲo togelenj lo gwon jörun lo gwe gwoso kömiru, a tomurek lo gwe gwoso dwöt, a tomusala lo gwe ko komonj gwoso na ɲuto, a toinwan lo gwe gwoso yuku lo 'da'daju.

⁸ A kilo ɲo inwan lo gwon jörun kilo liɲ gelenj gelenj gwe ko köpukön buker buker, a gwe ko konyen jore i swötön liɲ se ko i lukata nase. Lepeɲat ti yukan ko tuparan ko tukwaje, a yoloni adi, Loke, loke, loke, Matat Dun Kabulönit lo ɲo liɲ, logon köju 'beron gwon kata, ko sonjinana kata, ko a nye lo popo lo.

⁹ A i diɲitan liɲ nagon kilo ɲo lo gwon jörun kulo tindu nye lo si'daki i si'daet logon yeyenon ɲupi ɲupi lo gotesi, ko bulesi, se ko lyönjesi nu,

¹⁰ a temejik merya murek wot inwan kulo 'do'done kak rupu i komonj na nye lo si'daki i si'daet lo, a twöji lepeɲ lo yeyenon ɲupi ɲupi lo, a lepeɲat gumbel loguyajin kase kak i komonj na ɲina si'daet, yoyolo adi,

¹¹ Pon Matat Dun likan, do a lo'but jujukin wuju gotet, ko bulet, se ko rinjit, kogwon do a gweja ɲo liɲ; lepeɲat a gweya a gwe kata gwoso i 'deket inot.

Kweyatti 5

¹ A kirut nan meddi waraga na ɲudula i könin lo lutaten lo nye lo si'daki i si'daet na tumatyan lo. Dina waraga a wurö pelela liɲ ko a nya'doto ko nya'dotesi buryo.

² A nan meddi malaikatat lo rinjit lalaija ko gworo lobot, pija adi, Da logon a lo'but jujukin ɲaju waraga na ɲudula ko i ɲandu na nya'dotesi kanyit?

³ A ɲuto gwe 'bayin ki yu kode kak ni kode i pirit na mulökö, logon bubulö ɲaju ɲinu waraga kode meddya lukata nanyit.

⁴ A nan gwine gwien parik, kogwon ɲuto a ko rye logon a lo'but jujukin ɲaju ɲina waraga kode meddya lukata nanyit.

⁵ A lele lo temejik sugge nan adi, Ko gwi. Mete, Kömiru lo kötumit na Yuda, Kokorite lo Dawidi aje te'ya; nyena lepeɲ bubulö ɲaju ɲina waraga se ko nya'dotesi kanyit buryo kine.

⁶ A kirut nan meddi Kilolonj gwogwo'dan i kiden na ɲina si'daet, ko i kiden na ɲo inwan lo gwon jörun kulo, se ko i kiden na kilo temejik, puru gwoso logon aje 'duɲö. Lepeɲ gwon ko ongwora buryo ko konyen buryo, kweja adi kilo a mulökö buryo ti Dun logon nye a son kaɲo i kak 'bukuluɲ.

⁷ A lepeɲ pondi po, a 'dumaddi ɲina waraga i könin lutaten lo nye lo si'daki i si'daet na tumatyan lo.

⁸ A na 'dumaddi ɲilo Kilolonj ɲina waraga nu, a kilo ɲo inwan lo gwon jörun se ko kilo temejik merya murek wot inwan 'do- 'done kak rupu kanyit i komonj. A se liɲ gelenj gelenj gwe ko tomon ko kalabajin nagon a dakap a jore ko bökur. Kilo bökur a kwakwasesi ti ɲutu ti Dun.

⁹ A kilo ño inwan se ko temejik kulo yo'yi köli ludukötyo adi, Do a lo'but jujukin 'dumundya ñina waraga ko i ñandu na nya'dotesi kanyit, kogwon do köju a 'duñö, a rima kunök inçe gwörökindyö Dun ñutu ti kötumitön liñ, ko ti kutusen liñ, ko ti gweyajin liñ se ko ti jurön liñ.

¹⁰ A do inçe kon se a tumatyan na koanejin ti Dun likañ, a se mo tumatyane tumatyan i kak.

¹¹ Köti a nan meddi meddya, a nan yinçe gworolo ti malaikajin jore alipan puök danjin alipan puök ko alipan ti alipan! A se gwo'de gwo'dan lolonça ñina si'daet, ko ño lo gwon jörun se ko temejik.

¹² A lepenjat yoloni ko gworolo lobot adi, Kilolon logon a 'duñö lo a lo'but jujukin wuju riñit, ko tukwörien, ko koñon, ko tumatyan, ko bulet, ko gotet, se ko pupuresi.

¹³ A nan yinçe ño liñ lo gweya ki yu ko kak ni ko i lukata na kak se ko i törduma na 'balañ, kweja adi ño liñ na gweya kune i yolo adi, Ti pupuresi, ko bulet, ko gotet, se ko tumatyan gwe ko nye lo si'daki i si'daet lo, ko ti gwe ko ñilo Kilolon ñupi ñupi.

¹⁴ A ño inwan lo gwon jörun kulo rugge adi, Amin; a temejik kulo 'do'done kak rupu i twöju.

Kweyatti 6

¹ Nyena a nan meddi ñilo Kilolon i ñandu na nene na nya'dotesi buryo kune, a nan yinçe lele lo ño inwan lo gwon jörun kulo i rumön gwoso kipya lo ki adi, Po!

² A nan meddi kusan nakwe gwe nyu, a ñuto lo wökön ko lepen lo gwe ko dan, a loguya inçe tiki lepen, a lepen iti kaño a katelanit logon tu i te'ya.

³ A nagon Kilolon ñandi nya'dotet tomurek nu, a nan yinçe ño tomurek lo gwon jörun lo i luñgu adi, Po!

⁴ A nene kusan nagon a nator pondi kaño, a ñuto lo wökön ko lepen lo inçe 'buruki i 'dumaddu na taliñ kaño i kak, anyen ñutu ködyö totozem ko 'börik; a lepen inçe tiki bandu logon a дума.

⁵ A nagon Kilolon ñandi nya'dotet tomusala nu, a nan yinçe ño tomusala lo gwon jörun lo i luñgu adi, Po! A nan meddi kusan narwö gwe nyu; a ñuto lo wökön ko lepen lo moggi mijan kanyit i könin.

⁶ A nan yinçe ño gwoso gworo i kiden na ño inwan lo gwon jörun kulo kulya adi, Temet geleñ na 'bolot jonça gurut nagon ropaki ñuto i kita na lor geleñ, köti temesi musala ti 'bolot na rayaka jonça gurut na ropaki ñuto i kita na lor geleñ; ama an do ko körju welet se ko binyo.

7 A nagon Kiloloŋ ɲandi nya'dotet toiŋwan nu, a nan yinŋe ɲo toiŋwan lo gwon jörun lo i luŋgu adi, Po!

8 A nan meddi kusan napayaŋ gwe nyu, a karin ti ɲuto lo wökön ko lepeŋ lo gwe a Twan, a Pirit na mulökö na gwon kak na wöki kanyit i mukök. A se inŋe 'buruki i tatuja na ɲo ti swöt toiŋwan lo kak ko bandujin, ko dyaŋ, ko twana logo, se ko gwuruŋin ti kak.

9 A nagon Kiloloŋ ɲandi nya'dotet tomukanat nu, a nan meddi ködudwölön ti ɲutu lo tatua gwe i mukök na pirit 'yuret na rubaŋgajin. Kilo ɲutu tatua kogwon kulyaet lo Dun se ko tokoret nagon se a tokorji na.

10 A lepeŋat gwine gwien ko gworolo lobot adi, Pon Matat, do logon a loke ko a lo to'diri, diŋit ɲornan nagon do mo 'duŋge putet a ropakindye rima kaŋ i ɲutu lo si'da i kak ni kulo?

11 A lepeŋat liŋ gelaŋ gelaŋ inŋe gwelaki boŋwat nakwe, a inŋe taki anyen yuyukan köti ko diŋit a na'dit, tojo ko luŋasirik lo kikita ko se, logon tatatua gwoso se kulo, a tatua liŋ.

12 A nagon Kiloloŋ ɲandi nya'dotet tobuker nu, a nan meddi rigirigi duma lo poki i kak; a koloŋ worani a narwö gwoso suali lo tetena ko kupir lurwök ti toro'bo, a yapa 'bukuluŋ löpugge a rima;

13 a kaser ti ki 'do'done kak gwoso ludweki ti ki'bi logon a ko nyuŋ yone i diŋit nagon ködini a wukö ko köbuŋöt lo riŋit na;

14 a ki ɲudu'ye mugun gwoso waraga a likiörö likiörö, a merya liŋ ko tikönyö liŋ inŋe wusa kase i piritön.

15 A kirut moran ti kak, ko ɲutu temejik, ko kanyömök ti kamörök, ko kwörinikö, ko ɲutu ti riŋitön, se ko ɲutu liŋ logon a 'dupi ko logon a lui kulo 'de'yi 'börik i kuggiöt se ko i kiri'diyat ti merya,

16 a lepeŋat kulyani ko merya ko lurwat adi, 'Do'done ta kayaŋ loki, muke ta yi i komoŋ na nye lo si'daki i si'daet na tumatyan lo, se ko i woran na Kiloloŋ;

17 kogwon lor duma lo woran nase aje po. Da logon ɲona jujukin gwo'dan?

Kweyatti 7

1 A i mukök na ɲina, a nan meddi malaikajin iŋwan gwogwo'dan i swötön iŋwan ti kak. Lepeŋat teŋgu köbuŋösi iŋwan ti kak anyen köbuŋöt gwon 'bayin lo wukundyö i kak, kode i tör duma na 'balaŋ, kode i lele lo kaden.

2 A nan meddi lele malaikatat ɲiun i swöt lo 'yure ko katimanti jeket kanyit i könin nagon a na Dun lo gwon jörun lo. A lepeŋ woŋe ko malaikajin iŋwan logon a 'buruki i tukarju na kak se ko tör duma na 'balaŋ kulo ko gworo lobot adi,

- 3** An ta ko tukar ta kak, kode tör дума na 'balaṅ, kode kaden, tojo yi a jokakindya kweyet i komoṣikan ti kölipönök ti Ðun likañ.
- 4** A nan kirut yinḡe kenet na ṅutu logon a jokaki kweyet kulo; adi a ṅutu alipan mia gelenḡ ko merya inḡwan wot inḡwan i kötumitön liṅ ti ṅutu ti Yisaraele.
- 5** Kweja adi, i kötumit na Yuda ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Rubena ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Gada ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet;
- 6** i kötumit na Aser ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Napatali ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Manase ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet;
- 7** i kötumit na Simeona ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet ; i kötumit na Lewi ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Yisakar ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet;
- 8** i kötumit na Jebulun ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Yosepa ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet; i kötumit na Benyamina ṅutu alipan puök wot murek a jokaki kweyet.
- 9** A i mukök na ṅina, a nan meddi lodir lo ṅutu jore gwe nyu, logon lele ṅuto ti bulö kendya, logon pondya i jurön liṅ, ko i kötumitön liṅ, ko i gweyajin liṅ, se ko i kutusen liṅ. Lepeṅat gwo'dan i komoṅ na ṅina si'daet ko i komoṅ na ṅilo Kilolonḡ, lepeṅat a jupu boṅḡwat nakwe, a gwe ko kenia ti kiat kase i könisi.
- 10** A lepeṅat woṅe ko gworolo lobot adi, Ðun likañ logon a si'daki i si'daet na tumatyan lo se ko ṅilo Kilolonḡ lepeṅat lo lwöggu yi.
- 11** A malaikajin liṅ gwo'de lolonḡa ṅina si'daet ko temejik se ko ṅo inḡwan lo gwon jörün kulo, a lepeṅat 'do'done kak rupu i komoṅ na ṅina si'daet, a twöji Ðun,
- 12** adi, Amin! Ti pupuresi, ko gotet, ko koṅon, ko lyöṅesi, ko bulet, ko riṅit, ko tumatyan gwe ko Ðun likañ ṅupi ṅupi! Amin.
- 13** A kirut lele lo temejik piḡe nan adi, Kilo a ko ṅa lo jupu boṅḡwat nakwe? Se pondya ya?
- 14** A nan waddi lepeṅ adi, Pon дума lio, do deden. A lepeṅ takindye nan adi, Kilo a ṅutu logon a po kaṅo i ṅonḡa дума. Lepeṅat aje lalaju boṅḡwat kase a nakwe i rima ti ṅilo Kilolonḡ.
- 15** Nyenagon ṅina a kwe nagon lepeṅat gwon i komoṅ na si'daet na Ðun, a kitakindye lepeṅ ko tuparan ko tukwaje kanyit i kadi, a nye lo si'daki i si'daet lo mo gwe a tölimöt nase.
- 16** A lepeṅat mo köti tine gwon ko magor kode moka kure kwöṅ; a kolonḡ mo tine yuyulönḡtu parik kase loki kwöṅ;

¹⁷ kogwon ɲilo Kilolon logon gwon i kiden na si'daet lo mo gwon a kayukunit lose a mo nyömöddi se i kidia ti pion toruesi; a ɉun mo seji ɲolitan liɲ kase i konyen.

Kweyatti 8

¹ A nagon Kilolon ɲandi nya'dotet toburyo nu, a ki inɲe gwo'dan taliɲ adi lii gwoso swöt na saa.

² A nan meddi malaikajin buryo lo gwo'dan ko ɉun i komon kulo a tiki burugijin buryo.

³ A kirut lele malaikatat pondi po a gwo'de i pirit 'yuret na rubangajin. Lepeɲ gwon ko ta'dok nagon a dakap anyen tiki'e bökur, a lepeɲ inɲe tiki bökur a duma parik anyen wuwukin i pirit na geleɲ ko kwakwasesi ti ɲutu liɲ ti ɉun. Lepeɲ wukindya se i loki na pirit 'yuret na rubangajin nagon a dakap i komon na ɲina si'daet.

⁴ A köpuröt lo bökur se ko kwakwasesi ti ɲutu ti ɉun puriörö ki i könisi ti malaikatat lo gwo'dan ko ɉun i komon lo.

⁵ A ɲilo malaikatat 'dumundye ta'dok na, a tojoreji ko kimaɲ na gwon i pirit 'yuret na rubangajin na, a gubakindye i na kak; a kipya lo ki rumöne rumön, a wonesi, ko meme'dekta na ki se ko rigirigi lo gwe.

⁶ A kirut malaikajin buryo lo mogga burugijin buryo kulo tetenakindye 'börik i kuddya.

⁷ A malaikatat togelen lo kuddye burugi lonyit. A torok ti kudu ko kimaɲ na pondi a ɲo'ya ko rima, a inɲe 'buköki i na kak. A swöt geleɲ na musala na kak, ko swöt geleɲ na musala na kaden, se ko döru liɲ inɲe 'yura adi kuyum.

⁸ A malaikatat tomurek lo kuddye burugi lonyit. A ɲo gwoso mere duma logon tutule a kimaɲ lo gubakine i tör kata.

⁹ A swöt geleɲ na musala na tör duma na 'balaɲ inɲe löpuggö a rima, a swöt geleɲ na musala na ɲo lo gwon jörun i tör kata kulo inɲe twatwa, a swöt geleɲ na musala na ki'bojin inɲe tukara.

¹⁰ A malaikatat tomusala kuddye burugi lonyit; a kaserököti duma logon tutule gwoso kalyati na kimaɲ 'duruu kak ki yu, a 'duruki i swöt geleɲ na musala na karya ko na kinasi ti pion.

¹¹ ɉilo kaserököti luɲu a Lo'burtölön. A swöt geleɲ na musala na pion inɲe wora pötwör, a ɲutu jore inɲe twatwa kogwon pion aje kona pötwör.

¹² A malaikatat toiɲwan lo kuddye burugi lonyit; a swöt geleɲ na musala na kolon, ko na yapa, se ko na kaser, inɲe körö anyen swöt geleɲ na musala nase gwon a mudwe, a swöt geleɲ na musala na tuparan gwe a mudwe, ko na tukwaje köti.

13 A nan kirut poki i dirja, a nan yinge yuku 'daundya i wöli na ki gwigwiun ko gworo lobot adi, Wöidio, wöidio, wöidio i ntu lo si'da i na kak kulo, na kuddye malaikajin musala burugijin kase de nu!

Kweyatti 9

1 A malaikatat tomukanat lo kuddye burugi lonyit; a nan meddi kaserököti 'duruun kak ki yu. Dilo kaserököti a tiki ñaet lo dili nagon 'bak 'dutet.

2 A nye ñaji dili nagon 'bak 'dutet na, a köpuröt puriu kaño i ñina dili kata gwoso köpuröt lo pirit namet nagon a duma, a inge tomusö kolon ko köbuñöt.

3 A mayat puku kaño i köpuröt kata a poki i na kak, a lepenat inge tiki rinjit gwoso na kitoni ti kak.

4 A lepenat inge taki adi ti se gwe ti körju döru lo na kak, kode ño lonem, kode kaden, ake körju ntu logon a ko jokaki kweyet na Dun kase i komonşikan.

5 Kilo mayat a ko ruköki i tatuja na se, ama tuñ tomijö se ko yapala mukanat. A tomijö nase mine gwoso na koji kito ntu na.

6 A i kilu perok ntu mo ga'yi twan, ama a se mo tine ryö nye; inşoi, lepenat mo yönö twatwa, ama a twan mo rwöddi se.

7 Kine mayat meta gwoso kusanjin nagon a tetenaki a ti gor, a se gwe ko ño gwoso loguyajin logon a dakap kase i kusik, a komonşikan kase gwe gwoso komonşikan ti ntu.

8 A lepenat gwe ko kupir gwoso ti ntu wate, a kala kase gwe gwoso ti kömiruöt.

9 A kidoni kase inge mukö ko gayesi gwoso gayesi nagon a witiöt, a woñon na köpukön kase gwe gwoso woñon na arabiajin lo jikö ko kusanjin na wökön i gor.

10 A lepenat gwe ko kotesi gwoso ti kitoni, a koji ko kotesi kase, a se gwe ko rinjit kase i kotesi nagon tomije ntu i yapala mukanat.

11 A lepenat gwe ko mor lose logon a malaikatat lo dili nagon 'bak 'dutet. Dilo malaikatat luñu i kutuk na Ebere a Abadon, a i kutuk na Giriki luñuni a Apoluon.

12 Delyaet togelen aje 'baka; mete, kunie delyaesi murek kine popo i mukök.

13 A kirut malaikatat tobuker lo kuddye burugi lonyit; a nan yinge gworo wuñun kaño i ongwora inşan ti pirit 'yuret na rubanşajin na tetena ko dakap, na gwon ko Dun i komonş na.

14 A ñilo gworo takindye malaikatat tobuker logon ko burugi lo adi, Laggi malaikajin inşan logon a rereka yu i kare duma Perat.

- 15 A malaikajin inwan kulo lakani laka logon a tinjiki yu möndu na saa, ko lo lor, ko lo yapa, ko lo kiña, anyen se ko tatuja swöt gelen na musala na ntu ti na kak.
- 16 A nan inge yin kenet na kamörök lo wörö ko kusanjin ko se muda; adi se a alipan puök danjin alipan puök danjin murek.
- 17 A i ño na met nan kune, a kusanjin se ko kajoñak kase metani gwoso se gwon ko gayesi kase i kidoni, nagon meta gwoso kimañ ko gwoso ñurupö nanem nakwekwelen ko a naporonok gwoso pisek. A kusik ti kusanjin gwe gwoso kusik ti kömiruöt, a kimañ ko köpuröt se ko pisek puriu kaño kase i kutusen.
- 18 A kilo twana musala, kweja adi, kimañ ko köpuröt se ko pisek lo puriun kaño kase i kutusen kulo inge tatu swöt gelen na musala na ntu ti na kak;
- 19 kogwon riñit na kusanjin gwon kase i kutusen ko kase i kotesi. A kotesi kase gwe gwoso munuö a gwe ko kusik, a se tomije ntu ko se.
- 20 A ntu ti na kak lo pitundyö, logon kilo twana a ko tatu kulo, gwe a ko löpuggö töilyet i ño na teten se ko könisi kase kune, a gwe a ko kö'yu kwakwaddu mulökö lorok, ko nyömuejin logon tetena ko dakap, ko pödö, ko mölwö, ko ñurupö, se ko kaden. Kilo ño ti bulö meddya, kode yingga, kode wörö.
- 21 A kilo ntu gwe a ko löpuggö i torem nase, ko i wandu na kon se ko winikö, ko i towutön nase, se ko i koko'ya nase.

Kweyatti 10

- 1 A kirut nan meddi lele malaikatat lo riñit pondya kak ki yu, a jupu 'diko; a görigöri gwe kanyit i kwe, a komonj nanyit gwe gwoso kolonj, a mokosi kanyit gwe gwoso bililyat ti kimañ.
- 2 A nye moggi waraga na ñudula nagon a ñai kanyit i könin. A lepen ryoggi tör дума na 'balañ ko mokot lonyit lo lutaten, a ryoggi kak ko mokot lonyit lo kadoñe.
- 3 A lepen marañgi marangu ko gworo lobot gwoso kömiru lo rorumön. A na marañgi nye nu, a kipyala ti ki buryo kulo köti lo rumöne.
- 4 A nagon kilo kipyala ti ki buryo rumöne rumön nu, a nan suluje wurjö; ama a nan yingge gworo kuun ki yu logon kulya adi, Kine kin kulya nagon kipyala ti ki buryo a jam kine ko nya'doddi se; an do ko wurökin se kak.
- 5 A malaikatat logon nan a met gwo'dan i tör ko i kak lo, 'doggi könin lonyit lutaten ki,

⁶ a lepeṅ milyeji milyeju 'dindya karin ti nye lo gwon jörun ṅupi ṅupi lo, logon a gweja ko ki ko kak, ko tör na 'balaṅ, se ko ṅo liṅ lo gwon i lukata nase kulo adi, Diṅit mo ti karakin köti,

⁷ ama ko diṅit aje po nagon malaikatat toburyo lo kuddye burugi lonyit nu, a kirut lwönö ti Dun mo konani kona, gwoso na takindye nye nebijin kölipönök kanyit nu.

⁸ A gworo lo yiṅ nan ki yu lo köti takindye nan adi, Iti, ko 'dumu waraga nagon gwon ṅa nu i könin lo malaikatat lo gwo'dan i tör дума na 'balaṅ kata ko i kak lu.

⁹ Nyena a nan iti ko ṅilu malaikatat yu, a piṅe lepeṅ anyen tindu nan ṅinu waraga na'dit na ṅudula nu. A lepeṅ takindye nan adi, Joṅgi, ko nyöni nyö lepeṅ. Lepeṅ de gwon pötwör konut i pele, ama nye de gwon paleleṅ gwoso siwatat konut i kutuk.

¹⁰ A nan 'dumundye waraga na'dit na ṅudula ko malaikatat lo i könin, a nyesi nyesu, a nye gwe paleleṅ gwoso siwatat köyö i kutuk; ama a nagon nan aje nyesu lepeṅ nu, a gwe pötwör köyö i pele.

¹¹ A kirut nye takindye nan adi, Do agu köti ködyö kekeju i kulya ti gweyajin jore ti ṅutu, ko i kulya ti jurön, ko ti kutusen se ko ti moran.

Kweyatti 11

¹ A kirut nan tikine pa'duṅi gwoso temet, a nan takine adi, Dine ki ko tembi kadi na Dun, se ko pirit 'yuret na rubaṅgajin, ko kene ken ṅutu lo kwakwaddu kata kilo.

² Ama an do ko tem 'baṅ lo gwon kaṅo na kadi, kölöki kogwon a tiki ṅutu ti jurön, a se mo ryoryoggi Köji Nake ko yapala merya iṅwan wot murek.

³ A nan mo 'burukindye katokorok kwe murek i tokujö ko perok alip geleṅ ko miajin murek ko merya buker, a jupu bongwat terekesi.

⁴ Kilo katokorok a kaden murek ti jeitun ko a lombojin murek logon gwo'dan ko Matat lo na kak i komoṅ.

⁵ Ko lele ṅuto yöṅö körju lepeṅat, a kimaṅ mo lupundye kaṅo kase i kutusen, a tutuṅge merok kase; ṅuto logon yöṅö körju lepeṅat lo mo tatua sona.

⁶ Lepeṅat köti a 'buruki i togwo'ya na ki anyen kudu ködyö gwon ti 'don i perok logon se kekejutu kulu. A se iṅge 'buruki i löpuggö na karya a rima, ko i gwuddyö na kak ko gweyarijin liṅ ti twana logo i diṅitan liṅ na 'de'deggi se kune.

⁷ Ama ko se mo aje tutuṅökindyö tokoret nase, a kijakutat lo lupe kaṅo i dili nagon 'bak 'dutet, mo möröni ko se, a mo te'yi se a tatuje se.

- 8** A öpuö kase mo gwe i kiko lo köji дума nagon a luju ko lilim adi Sodoma kode Ejipto. Dina köji Matat lose a 'bikiki i ködini na görö.
- 9** A kulye gweyarijin ti ntu, ko ti kötumi- tön, ko ti kutusen, se ko ti jurön mo poki i dirja na öpuö kase perok musala ko swöt; a se mo tine rukökin öpuö ti kilo ntu i nuka.
- 10** A ntu ti na kak mo lyöni lyönön a nyolani i kulya kase, a tosunyuki ko 'börik 'dokesi, kogwon kilo nebijin murek a tomijö ntu ti na kak.
- 11** A i mukök na perok musala ko swöt a köbuñöt lo Dun toruje se, a se gwo'de gwo'dan ko mokosi kase; a ntu lo dirja lepenat kulo inge moka ko kujönö дума.
- 12** A kilo ntu murek yinge gworo lobot kuun ki yu, luju se adi, Pondi ta ki ni. A lepenat iti ki i 'diko kata, merok kase memedya.
- 13** A i ninu dijit gwak, a rigirigi дума gwe kata, a swöt topuök lo köji inge duyömöki kak; a nlu rigirigi inge tatuja ntu alipan buryo; a pitönö lo pitundyö kulo inge kujönö parik, a pupurje Dun lo ki.
- 14** Delyaet tomurek aje 'baka. Mete, delyaet tomusala njina popo 'de'de.
- 15** A malaikatat toburyo lo kuddye burugi lonyit; a gworolo lobot gwe kata ki yu logon kulya adi, Tumatyan na na kak sojinana gwe a na Matat likan ko a na Masia lonyit, a lepen mo tumatyane tumatyan nupi nupi.
- 16** A kirut temejik merya murek wot inwan lo si'daki i si'daesi kase ti tumatyan ko Dun i komon kulo, 'do'done kak rupu i twöju na Dun,
- 17** adi, Matat Dun Kabulönit lo njo lin, do sojinana kata, do köju 'beron gwon kata. Yi pupurja do kogwon do aje mogga rinjit inot дума ko aje suluja tumatyan.
- 18** Jurön woworan, ama lor ilot ropet lo toron aje 'durökin. Na a dijit 'dujet na putesi ti lo twatwa, ko a dijit nagon do ropakindya 'busan i kölipönök kulök nebijin, ko i ntu kulök katwöyök, se ko i ntu lin lo'di'dik ko dumalak logon kukuk karin kunök kilo, ko a dijit nagon tukararikin ntu lo körju kak kulo.
- 19** A kirut kadi na Dun nani na ki yu, a sanduk na tomoret nanyit inge meta i kadi nanyit, a kirut gwe a meme'dekta na ki, ko wonesi, ko rumön na kipyala ti ki, ko rigirigi, se ko kudu дума lo torok.

Kweyatti 12

- 1** A kweyet дума na metani ki yu, ntu nakwan a jupu kolon gwoso bonjo, a yapa gwe kanyit i mokosi, a kaser puök wot murek gwe a loguya kanyit i kwe.
- 2** A nye gwe ko pele, a nye luluje lulujö kogwon mien ko njonga i ta'duundyö na njuro.

- 3** A nene kweyet inġe meta ki yu. mete, kitun дума ko a lotor gwon ko kusik buryo ko oṅgworu puök, a gwe ko loguyajin buryo kanyit i kusik;
- 4** a kotet nanyit sukundye swöt geleṅ na musala na kaser ti ki a ratundye se kak. A kirut ṅilo kitun gwo'de i komoṅ na ṅuto nagon gwe nyona ko ta'duundyö na, anyen wi'yö ṅuro lo ṅina ṅuto i yuṅwe nanyit.
- 5** A ṅina ṅuto ta'duundyö ṅuro lulalet logon mo yuggu jurön liṅ ko ture logon a witiöt. A ṅilo ṅuro jekajine ki 'de'de ko Ðun yu i si'daet nanyit na tumatyan.
- 6** A kirut ṅina ṅuto wöki i yöbu i pirit nagon Ðun a tetenakin lepeṅ nu, anyen lepeṅ böṅö ruruka kata ko perok alip geleṅ ko miajin murek ko merya buker.
- 7** A kirut mörö na 'duki ki yu; a Mikaele ko malaikajin kanyit möröni ko ṅilo kitun. A ṅilo kitun se ko malaikajin kanyit möröni mörö,
- 8** ama a se inġe tela, a se köti gwe 'bak nene pirit ki yu kwöṅ.
- 9** A ṅilo kitun дума logon gwe a munu lo 'beron lo, logon luṅu a Kaṅöönit ko a Satani, logon a togiraddu jurön liṅ ti kak, inġe gube i na kak, a malaikajin kanyit inġe gube kak ko lepeṅ i pirit na geleṅ.
- 10** A nan yinġe gworo lobot ki yu logon kulya adi, Lote, soṅinana lwökit, ko riṅit, ko tumatyan na Ðun likanṅ, se ko kido na Masia lonyit gwe kata; kogwon kaṅöönit lo luṅasirik kaṅ aje gube kak logon ṅökindyö lepeṅat ko Ðun likanṅ i komoṅ ko tuparan ko tukwaje.
- 11** A se inġe te'ya lepeṅ kogwon rima ti ṅilo Kiloloṅ se ko kulyaet lonyit logon se a tokorju adi a gwak lo; kogwon se a ko yeye ru nase, ma'di ko ködyö po a twan.
- 12** Ta 'dikolo, se ko ta liṅ lo gwoloṅ i lukata nase kilo, lyöṅi ta lyöṅön kogwon kine ṅo! Wöidio do kak se ko tör дума na 'balaṅ, kaṅöönit aje po kak kasu ni ko woran a дума, kogwon lepeṅ deden adi diṅit nanyit a naṅutut!
- 13** A kirut nagon ṅilo kitun aje met adi nye aje gube kak nu, a lepeṅ suluje riköddu ṅuto na yuṅundyö ṅuro lulalet na.
- 14** A ṅina ṅuto tikine köpukön murek ti yuku logon a дума, anyen 'daaddu pajo ko munu i yöbu kata kanyit i pirit nagon rurukarikin lepeṅ 'bura ko kiṅajin musala ko swöt nu.
- 15** A ṅilo munu yakaddi pionṅ kanyit i kutuk gwoso kare ko ṅina ṅuto i mukök, anyen 'dokoddu lepeṅ.
- 16** Ama a kak ṅarakindye ṅina ṅuto, a kak ṅaji kutuk nanyit a möji pionṅ liṅ ti kare logon kitun a yakun kaṅo kanyit i kutuk lo.
- 17** A kirut ṅilo kitun inġe woran ko ṅina ṅuto, a lepeṅ iti kaṅo i mörö ko pitönö ti ṅwajik ti ṅina ṅuto, logon a 'debba saresi ti Ðun se ko kulya na tokor Yesu kune.

18 A njilo kitun gwi'diki i kijit na tör дума na 'balaṅ.

Kweyatti 13

1 A kirut nan meddi gworonj pukun kaṅo i tör na 'balaṅ. Lepenj gwon ko ongwora puök ko kusik buryo, a lepenj gwe ko loguyajin puök kanyit i ongwora, a karin nagon lawerikin Dun inḡe wuröki kanyit i kusik liṅ gelenj gelenj.

2 A gworonj lo met nan lo gwe gwoso koka, a mokosi kanyit gwe ko morin lojo gwoso ti liṅgo, a kutuk nanyit gwe gwoso na kömiru. A njilo kitun tindi lepenj rinjit nanyit, ko si'daet nanyit na tumatyan, se ko kido дума.

3 A nene na kusik kanyit metani gwoso nagon a böṅöji parik nyona ko twan, ama a 'dika nagon ködyö tatuja lepenj na inḡe lik. A njutu ti kak liṅ sörji sörju i kepoddu na njilo gworonj.

4 A se twöji njilo kitun kogwon nye aje tindu gworonj kido nanyit, a se köti twöji njilo gworonj adi, Da logon gwoso njilo gworonj? Da logon jojo mörö ko lepenj ?

5 A njilo gworonj inḡe tiki kutuk nagon jambu ko 'du'dungga a laundye Dun, a lepenj inḡe 'buruki i kondya na kulya kanyit yapala merya inḡwan wot murek.

6 A kirut lepenj njaji kutuk nanyit, a jambi kulya na lawerikin Dun, i laundya na karin kanyit, se ko pirit nanyit gwilinjit, morja ko se lo si'da ki yu kulu.

7 A lepenj inḡe ruköki i mörö ko njutu ti Dun ko i te'ya na lepenjat, a lepenj inḡe 'buruki kido saret i kötumitön liṅ, ko i gweyajin ti njutu liṅ, ko i kutusen liṅ, se ko i jurön liṅ.

8 A njutu liṅ lo gwolonj i kak ni kulo mo twöji lepenj, kweja adi se liṅ logon karin kase köju suluja i gweya na na kak a ko wuröki i buk na njutu lo gwon jörun na, nagon a buk na Kilolonj lo tatua lo.

9 Duto logon ko swö ti nye yinḡe kine kulya.

10 Ko njuto logon mokaji i to'dupien ti nye jonani. Ko njuto logon tatuja ko bandu a ti nye agu tatuani ko bandu. Dina 'de'dekarikin adi ti njutu ti Dun njonaddi tojo ko 'dutet ko ti yubbe yubbö.

11 A kirut nan meddi lele gworonj pukun kaṅo i kak. Lepenj gwon ko ongwora murek gwoso ti kilolonj kulo, a lepenj jambi gwoso na kitun na.

12 A lepenj sarji ko kido na gworonj togelenj ko njilo gworonj i komonj, a lepenj tindi na kak se ko njutu liṅ lo si'da kata kulo i twöju na gworonj togelenj lo. Dilo a gworonj logon 'dika nanyit nagon ködyö tatuja lepenj na aje lik.

13 A lepenj kondi kweyesi temejik, tindu ma'di kimaṅ i 'duruun kak ki yu a njutu memedya.

14 A lepeṅ togiraddi ṅutu ti na kak i kondya na kweyesi nagon a 'buruki nye i kondya i komoṅ na ṅilo gworoṅ. A nye takindye ṅutu ti na kak anyen tetendya nyömue a na gworoṅ lo toko ko bandu ama gwon jörun lo.

15 A lepeṅ iṅge ruköki i tindu na nyömue na ṅilo gworoṅ yukan nagon a na ru, anyen ṅina nyömue ködyö jajambu, anyen tindu ṅutu liṅ logon ti twöju lepeṅ kilo i tatua.

16 A nye tindi ṅutu liṅ i gigiru anyen gwugwulua, lo'di'dik ko temejik, kwörinikö ko lomerika, lui se ko 'dupi. Kilo ṅutu gigiru kase i könisi lutaten kode kase i komoṅsikan.

17 A nye tine rukökindyö lele ṅuto i gwörundyö kode i tugwörju ake ṅutu logon a giruki karin ti ṅilo gworoṅ kode kenet na karin kanyit.

18 Dina 'dekarikin koṅon. Duto logon kukurun lilimön lo ti lepeṅ ga'yi kenet na ṅilo gworoṅ, kogwon ṅina kenet jambu karin ti ṅuto. A kenet nanyit gwe a miajin buker ko merya buker wot buker.

Kweyatti 14

1 A kirut a nan meddi ṅilo Kiloloṅ gwogwo'dan i mere Siona ko ṅutu alipan mia geleṅ ko merya iṅwan wot iṅwan ko lepeṅ i pirit na geleṅ. Kilo ṅutu karin kanyit se ko ti Monye a wuröki kase i komoṅsikan.

2 A nan yinṅe woṅon ki yu gwoso woṅon na karya jore ko gwoso rumön duma na kipya lo ki. A woṅon na yinṅ nan na gwe gwoso na kajulök ti tomon lo ju'yö tomon kase.

3 A lepeṅat yo'yi köli ludukötyo i komoṅ na si'daet na tumatyan ko i komoṅ na ṅo iṅwan lo gwon jörun kulo se ko i komoṅ na kilo temejik. A ṅuto gwe 'bayin lo bubulö jujumbu ṅilo köli ake ṅutu alipan mia geleṅ ko merya iṅwan wot iṅwan logon a dakwe i kak 'buku- luṅ kulo.

4 Kilo a ṅutu logon a ko toluddya 'börik ko ṅutu wate, kogwon se a tiju 'börik a loke. Lepeṅat wörö i pirit na geleṅ ko ṅilo Kiloloṅ ko nye tu da. Lepeṅat a dakwe i kiden na ṅutu gwoso ludweki waṅesi ti kokwe a ti Dun ko a ti ṅilo Kiloloṅ.

5 Lepeṅat kwöṅ a ko jambu kulya 'burönö, a gwe 'bak yuyukesi.

6 A kirut nan meddi lele malaikatat 'da'daju i wöli na ki. Lepeṅ gwon ko loṅe lo'but lo yeyenon anyen laikin ṅutu ti na kak, ko i jurön liṅ, ko i kötumitön liṅ, ko i kutusen liṅ, se ko i gweyajin liṅ ti ṅutu.

7 A lepeṅ kulyani ko gworo lobot adi, Kugge ta Dun ko bu'ye ta lepeṅ, kogwon diṅit aje po nagon nye 'duṅge putesi. Twöji ta nye lo gweja ko ki ko kak, ko törön ti 'balaṅ se ko konyen ti pionṅ lo.

- 8** A malaikatat tomurek lo ruddye jambu adi, Babela a 'doro! Köji дума na a 'doro! Nye na tindu jurön liṅ i möju na binyo ti towutön nanyit nagon jondya woran na Dun na, a 'doro!
- 9** A kirut malaikatat tomusala lo ruddye jambu ko gworo lobot adi, Dutu lo twöju ṅilo gworoṅ se ko nyömue nanyit, a ṅge gigiruki gwuluet kase i komonşikan kode i könisi kulo
- 10** mo köti mömöju binyo nagon a woran na Dun, nagon 'buköki a ko 'yulö i kopo na ṅoma nanyit. A se mo tomieni ko kimaṅ se ko pisek i komoṅ na malaikajin loke se ko na ṅilo Kiloloṅ.
- 11** A köpuröt lo puriun ki i tomie nase lu puriörö ki ṅupi ṅupi. Kilo ṅutu lo twöju ṅilo gworoṅ se ko nyömue nanyit ko se lo gigiruki gwuluet na karin kanyit kilo ti yukan ko tuparan ko tukwaje.
- 12** ṅkoi, ṅina a kwe nagon ṅutu ti Dun, kweja adi se lo 'debba saresi ti Dun a yubbe Yesu kulo ködyö ṅoṅoṅaddu tojo ko 'dutet.
- 13** A nan yṅge gworo kuun ki yu adi, Wurje adi, Suluja soṅinana lo twatwa a kalyöṅök logon a twatwa ko Matat i mugun kilo. A Mulökötyo Loke rugge adi, ṅkoi, lepeṅat 'diri a kalyöṅök, se yuyukan i dara nase na kita, konesi kase moraddu ko se.
- 14** A kirut nan meddi 'diko nakwe gwe nyu, ko lele ṅo gwoso ṅuto si'da kata. Lepeṅ gwon ko loguya logon a dakap kanyit i kwe se ko wale ṅeret logon a lopi kanyit i könin.
- 15** A kirut lele malaikatat lupene kaṅo i kadi na Dun kata, luṅgu nye lo si'da i 'diko kata lo ko gworo lobot adi, Sukindye wale ilot, suluje ṅerja, kogwon diṅit ṅeret aje po; kogwon kinyojin ti kak aje yoṅe.
- 16** Nyena a nye lo si'da i 'diko kata lo wiṅundye wale lonyit i na kak a kinyojin liṅ ti kak ṅerani ṅera.
- 17** A lele malaikatat lupene kaṅo i kadi na Dun na gwon ki yu. Lepeṅ köti gwon ko wale ṅeret logon a lopi.
- 18** A kirut lele malaikatat logon ko kido saret na kimaṅ lupene kaṅo i pirit 'yuret na rubaṅgajin. A lepeṅ luṅgi nye logon ko wale lopi lo ko gworo lobot adi, Sukindye wale ilot lopi, suluje ṅerja ludweki ti binyo ti na kak, kogwon ludweki kanyit aje yoṅe.
- 19** Nyena a ṅilo malaikatat wiṅundye wale lonyit i na kak, a ṅerji ludweki ti binyo ti na kak, a gubakindye se i pirit дума ryoket na binyo nagon a woran na Dun.
- 20** A ludweki ti binyo ryokani ryoka i pirit ryoket na binyo i kaṅo na köji, a rima 'bukundye kaṅo i pirit ryoket na binyo, a juruu juruun tojo ko murut na kusan ko ködyö gwo'dan kata. A kine rima 'doke 'dokon gwoso mailiṅin miaṅin murek.

Kweyatti 15

- 1 A nan meddi nene kweyet ki yu a duma ko a sörüt: malaikajin buryo 'debba twana logo buryo logon gwe a ti 'dutet. A ko kilo twana aje 'baka a woran na Dun köti 'bakani 'baka.
- 2 A nan meddi nene ño gwoso tör nagon meta gwoso mandara a ño'ya ko kimañ. A nan köti meddi se logon a te'ya ñilo gworoñ kweja adi a te'ya nyömue nanyit se ko kenet na karin kanyit. A se gwo'de nyona ko tör nagon meta gwoso mandara na, gwon ko tomon ti Dun kase i könisi.
- 3 A lepeñat yo'yi köli lo Mose kölipönit lo Dun se ko köli lo ñilo Kiloloñ adi, Matat Dun Kabulönit lo ño liñ, konesi kunök a temejik ko a sörösi! Pon Mor lo jurön, kikolin kulök gwon gwogwo ko a gwak!
- 4 Pon Matat, ña logon ti kujönö do? Da logon ti bu'ya karin kunök? Kogwon do geleñ a loke. Dutu ti jurön liñ mo popo a dulakine kak i twöju na do, kogwon konesi kunök na rigwo aje kweya.
- 5 A i mukök na ñina a nan meddi kadi na Dun a ñai nagon kemia na tokoret na gwon i lukata nanyit,
- 6 a malaikajin buryo lo 'debba twana logo buryo kulo lupene kaño i ñina kadi. Lepeñat a jupu boñgwat naparere a nake ko kokobbu, ko goman nagon a dakap a dukuki kase i kidoni.
- 7 A lele lo ño inwan lo gwon jörun kulo tindi kilo malaikajin buryo diköriöt buryo. Kine diköriöt a tetena ko dakap a jore ko woran na Dun lo yeyeñon ñupi ñupi.
- 8 A kadi na Dun inge jore ko köpuröt lo po i minyo lo Dun se ko i riñit nanyit, a lele ñuto gwe 'bayin logon bubulö lupö i kadi lukata tojo ko twana logo buryo ti malaikajin buryo kulo a 'baka.

Kweyatti 16

- 1 A kirut nan yinge gworo lobot lo kuun kaño i kadi na Dun lukata, takindye malaikajin buryo adi, Iti ta, 'buköki ta woran na Dun na gwon i diköriöt buryo kine i na kak.
- 2 A malaikatat togelenj lo iti tu, a 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i na kak; a mugunya ti ñutu logon a gigiruki gwuluet na ñilo gworoñ a twöji nyömue nanyit kulo pu'döni a 'dikasin nagon a lukutiet na momon.
- 3 A malaikatat tomurek lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i tör duma na 'balañ kata, a tör löpugge gwoso rima ti ñuto lo twan; a ño liñ lo gwon jörun i lukata nanyit kulo inge twatwa.
- 4 A malaikatat tomusala lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i karya kata se ko i konyen ti pionj kata, a se löpugge a rima.

- 5** A nan yinge malaikatat logon a дума lo karya lo kulyani adi, Do Loke lo, do logon soŋinana kata, do köju 'beron gwon kata, do a lo rigwo, kogwon do aje 'dungö kine kulya sona.
- 6** adi, kogwon kilo ntu a 'buköddu rima ti ntu ti Dun se ko ti nebijin, a do inge tindu se i möju na rima; njina a ŋo nagon a jukin lepeŋat.
- 7** A nan yinge pirit 'yuret na rubaŋgajin kulya adi, Inkoi, pon Matat Dun Kabulönit lo ŋo liŋ, 'dungö inot na putesi a gwak ko a na rigwo.
- 8** A malaikatat toinwan lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i kolon, a kolon inge 'buruki i rö'yu na ntu ko kimaŋ.
- 9** Nyena a ntu inge rölo parik; a lepeŋat lömbi karin ti Dun logon ko rinjit na kilo twana lo, a se gwe a ko löpuggö töilyet anyen bu'ya lepeŋ.
- 10** A malaikatat tomukanat lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i si'daet na tumatyan na njilo gworoŋ; a pirit nagon nye tumatyan kata na inge wora a mudwe; a ntu koji nedepa kase kogwon mien,
- 11** a lömbi Dun lo ki kogwon tomie nase se ko 'dikasin kase; ama a se gwe a ko löpuggö töilyet i konesi kase.
- 12** A malaikatat tobuker lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i kare дума Perat; a pion kanyit wereyone wereyo anyen gwon a kiko lo moran lo po i swöt lo 'yure.
- 13** A kirut nan meddi mulökö lorok musala gwoso lo'dokia lupundyö kaŋo i kutuk na njilo kitun, ko i kutuk na njilo gworoŋ, se ko i kutuk na nebi 'burönit.
- 14** Lepeŋat a mulökö lorok logon kondya kweyesi. Lepeŋat tu kaŋo i tutunundya na moran ti kak 'bukuluŋ i mörö i lor дума lo Dun Kabulönit lo ŋo liŋ.
- (**15** Mete, nan njilo popo gwoso kolanit. Duto logon konyen kanyit gwon ŋa ko a jupu ajo lo a kalyöŋi, anyen nye gwon ti wörö a limu kana a ntu gwe ti meddya lepeŋ i gwon 'busön.)
- 16** A kilo mulökö tutundye moran i pirit na geleŋ tojo i pirit na luŋu ko kutuk na Ebere a Armegido.
- 17** A malaikatat toburyo lo 'bukökindye woran na gwon kanyit i diköri kata na i köbuŋöt; a gworo lobot kuu kaŋo i kadi na Dun lukata i si'daet na tumatyan, kulya adi, Aje kona.
- 18** A kirut gwe a meme'dekta na ki, ko woŋesi se ko tope na kipyala ti ki, a rigirigi дума gwe kata. Rigirigi дума parik gwoso njilo a ko meta suluja i gwon na ntu i na kak.

19 A köji дума инге ki'ya i tupesi musala, a köjinö ti jurön 'do'done kak. A Dun инге yeye Babela дума, a tindi lepeñ i möju na binyo nagon a woran nanyit na pape na gwon i kopo kune.

20 A tikönyö liñ liki likin a merya tine meta.

21 A kudu дума lo torok logon turukti geleñ temundya lwölwöñ rotolan mia geleñ kulo 'do'done ko ñutu loki; a ñutu poki i lömbu na Dun kogwon tomiesi ti torok ti kudu, kogwon se a tomiesi temejik parik.

Kweyatti 17

1 A lele lo kilo malaikajin buryo lo gwon ko diköriöt buryo kulo pondi köyö ni a jambi ko nan. A lepeñ takindye nan adi, Po, nan de kwekwekin do putet lo 'duñöki kawute na wutön parik nagon si'daki i karya jore na.

2 Moran ti kak aje tolup ko lepeñ, a ñutu ti kak инге memeri ko binyo ti towutön nanyit.

3 A kirut ñilo malaikatat 'dokoddi nan i yöbu i riñit na Mulökötyo Loke, a nan meddi ñuto nakwan si'da i gworon lotor loki. Dilo gworon a jore ko karin nagon lawerikin Dun, lepeñ gwon ko kusik buryo ko ongwora puök.

4 Dina ñuto a jupu bonawat na'bule ko nator, ko a tokwelenyo ko dakap ko ñurupö nakwekwelen na gwörö go se ko kunie ñurupö nake nagon a margaritajin. A lepeñ gwe ko kopo nagon a dakap kanyit i könin a jore ko ño na mamana, se ko lut ti towutön nanyit.

5 A karin nagon mumukö инге wuröki kanyit i komon adi, Babela дума, ñote kawutejin ko na ño na mamana ti kak.

6 A nan meddi ñina ñuto a meran ko rima ti ñutu ti Dun se ko rima ti ñutu logon tokujö kulya ti Yesu kulo. A na meddi nan lepeñ nu, a nan инге sörju parik.

7 A ñilo malaikatat piye nan adi, Ko nyo nagon do sösörju? Nan de tatakini do lwönö ti ñina ñuto se ko ti gworon lo yeyekeja lepeñ, logon ko kusik buryo ko ongwora puök lo.

8 Gworon lo met do köju jörun lo soñinana gwe 'bayin, ama lepeñ mo popo kaño i dili nagon 'bak 'dutet a iti i tukara. A ñutu ti kak logon karin kase suluja i gweya na kak a ko wuröki i buk na ñutu lo gwon jörun kulo mo sörji sörju na meddi se ñilo gworon nu, kogwon lepeñ köju gwon jörun, ama soñinana gwe 'bayin, ama lepeñ mo köti popo.

9 Dina 'dekarikin koñon se ko kurundyö na lilimön. Kusik buryo kune a lurwat buryo logon ñina ñuto si'da kata;

10 lepeñat köti a moran buryo. Mukanat kulo aje 'do'do, geleñ nyuñ gwon kata, lele lo a ko nyuñ po; a ko lepeñ a po, lepeñ agu ködyö mönundyö ko diñit a na'dit.

- 11 Gworon logon köju jörun ko sojinana gwe 'bayin lo, nye logon a tobudök, ama nye a lele lo buryo kulo, a nye mo iti i tukara.
- 12 Ongwora puök lo met do kulo a moran puök logon a ko nyuñ suluja tumatyan; ama lepeñat wuju kido saret anyen gwon a moran ko saa gelenj tunj i pirit na gelenj ko njilo gworonj.
- 13 Lepeñat lij gwon ko yeyeet gelenj, a tindi njilo gworonj rinjit nase se ko kido saret.
- 14 A se mo möröni ko njilo Kilolonj, a njilo Kilolonj mo te'yi lepeñat, kogwon lepeñ a Matat lo kimak ko a Mor lo moran. A njutu lo gwon ko nye kulo mo njarundye te'ya nanyit, kweja adi kilo a se logon nye a luñun ko a wulun, ko a gwo'dan go kulo.
- 15 A kirut lepeñ takindye nan adi, Karya logon do a met logon njina kawute sisi'dari kilo, kweja adi se a gweyajin ti njutu, ko a lodirön, ko a jurön, ko a kutusen.
- 16 A ongwora puök lo met do kilo, se ko njilo gworonj, lepeñat mo maman njina kawute; a se mo kölökindye lepeñ 'bak nene njo, a rosoddi bongwat kanyit kaño, a mo nyesi mugun nanyit a 'yurje lepeñ ko kimañ.
- 17 Kogwon Dun aje tin kase i töilyet i kondya na yeyeet nanyit, kweja adi anyen se gwon ko yeyeet gelenj i tindu na njilo gworonj kido nase saret, tojo ko kulyaesi ti Dun mo a temakindya.
- 18 A njuto na met do na gwe a köji дума nagon tumatyan ko moran ti kak.

Kweyatti 18

- 1 A i mukök na njina, a nan meddi lele malaikatat po kak ki yu. Lepeñ gwon ko kido saret a дума, a kak metani a nake kogwon parara na minyo lonyit.
- 2 A lepeñ marañgi marangu ko gworo lobot adi, Babela a 'doro! Köji дума na a 'doro! Lepeñ aje wora a pirit si'daet na mulökö lorok, a pirit na mulökö lij logon a lut, a pirit na kwen lij logon a lut ko logon mamana.
- 3 Kogwon jurön lij aje möju binyo ti towutön nanyit, a moran ti kak inge tolup ko lepeñ, a katujarak ti kak inge wora a kwörinikö ko njo kanyit nagon nye a monyota ko se abur kune.
- 4 A kirut nan yingge lele gworo kuun ki yu adi, Ta njutu kwe, po ta kaño kanyit njini, anyen ta böñö gwon ti njarundya toronjin kanyit, ko anyen ta böñö gwon ti riña ko twana kanyit!
- 5 Kogwon toronjin kanyit aje 'du- 'duluddu tojo ko ki, a Dun inge yeye konesi kanyit narok.

- 6 Konaki ta lepenj gwošo na kona- kindye nye kulye ntu na. Ropaki ta lepenj danjin murek kogwon ŋo na kon nye kune. 'Yulöki ta lepenj i kopo nagon nye yeŋ 'yulökindye kulye ntu na.
- 7 Temaki ta lepenj mien se ko delya a дума nagon jojo ko bu'ya nanyit na mugun se ko si'da nanyit 'bura a monyota ko ŋo liŋ abur. Kogwon lepenj yeŋon kulya ko mugun adi, Nan si'da a mor; nan 'bayin a karu'be, a nan mo tine meddya delyaesi kwöŋ.
- 8 Nyena ko ŋina kwe a twana kanyit logon a twanti logo, ko delyaesi se ko dyaŋ kulo mo 'dukin ko lepenj ki i lor gelenj; a lepenj mo 'yurani 'yura ko kimaŋ adi kuyum; kogwon Matat Dun logon aje 'duŋgö putet lonyit adi nye a naron lo a lo riŋit.
- 9 A moran ti kak lo tolup ko lepenj lo si'da 'bura a monyota abur kulo, mo luluje lulujo jojokoja kidoni i kulya ti lepenj na meddi se köpuröt lo kimaŋ nagon 'yurarikin lepenj nu i gwululuöddu ki.
- 10 A lepenjat mo gwo'de pajo kukujönö parik i tomie nanyit, a luluje adi, Wöidio köji дума! Wöidio Babela köji na riŋit! Do a 'duŋöki putet i saa gelenj tuŋ!
- 11 A katujarak ti kak mo köti luluje lulujo, a delyani delya i kulya kanyit, kogwon ntu gwe 'bayin logon gwörö tito lo jon se kulo.
- 12 Kilo tito a dakap, ko pödö, ko ŋurupö nakwekwelen na gwörö go, ko kunie ŋurupö nake nagon a margaritajin, ko boŋgwat naparere, ko kaririat na'bule se ko boŋgwat nator, ko gweyajin liŋ ti kaden lo mon palelenj, ko tito na tetena ko kala ti tome, ko gweyajin liŋ ti tito ti kaden lo gwörö go, ko ti mölwö, ko ti witi, ko ti ŋurupö nakwe namilyaŋak;
- 13 ko kinamon, ko memelan na mon 'bura, ko bökur, ko mur, ko bökur lokwe; ko binyo, ko welet, ko 'bolot na jiö a naliliŋök, ko 'bolot logon a konyen; ko kisuk, ko yidin, ko kusanjin, ko arabiajin lo jijikö, se ko ntu logon a momoka a 'dupi.
- 14 A katujarak kulyani ko lepenj adi, Ludweki liŋ logon töili ilot 'de'deggi kulo aje 'baka. Tukwörien inot liŋ se ko minyojin a likin konut, a se mo köti tine rye kwöŋ!
- 15 A katujarak ti kilo tito, lo ryeju tukwörien ko lepenj kulo, mo gwo'de pajo kukujönö parik i tomie nanyit. A lepenjat mo luluje lulujo jojokoja kidoni,
- 16 a gwine adi, Wöidio, wöidio köji дума nagon ntu kanyit jupu boŋgwat napa- rere, ko na'bule se ko nator, ko a tokwelenyo ko dakap, ko ŋurupö nakwekwelen na gwörö go, se ko ŋurupö nake nagon a margaritajin!
- 17 Kogwon kine tukwörienjin liŋ a körö i saa gelenj tuŋ! A kirut dumalak ti ki'bojin ko ntu lo jölö i kilo ki'bojin kata, ko kakamak liŋ, se ko ntu lo tujarju i tör дума na 'balaŋ kulo gwo'de pajo,

18 a na meddi se köpuröt lo kimaṅ nagon 'yurarikin ṅinu köji i gwululuöddu ki nu, a se woṅoro ki adi, Köji 'bayin kwöṅ nagon a дума gwoso ṅina köji!

19 A lepeṅat raddi putut kase i kusik, a luluje lulujö jojokoja kidoni, a gwine adi, Wöidio, wöidio köji дума! ṅutu liṅ logon a komonye ki'bojin i tör kata kulo a wora a kwörinikö ko tukwörin nanyit дума! Lepeṅ körö i saa gelenṅ tuṅ!

20 Do ki, lyöṅi lyöṅön, ta ṅutu ti Dun, ko ta luyökie, se ko ta nebijin, lyöṅi ta lyöṅön i kulya kanyit, kogwon Dun aje 'duṅökindyö lepeṅ putet arabat i kulya kasu!

21 A kirut malaikatat lo riṅit 'dumundye ṅurupit gwoso kijo nagon a дума, a gubaddi i tör kata adi surum, a kulyani adi, Babela köji дума mo gubaji sona ko riṅit a mo tine rye köti kwöṅ.

22 Do köji, woṅon na tomon, ko na kayolok, ko na kakutak ti kili'bajin, se ko na kakutak ti burugijin mo köti tine yiṅa konut kwöṅ. A bodwat ti ṅo liṅ ka'de ka'de mo tine rye konut kwöṅ; a woṅon na kijolon mo köti tine yiṅa konut kwöṅ;

23 a lombojin mo köti tine tule konut kwöṅ; a gworo lo kayemanit kode lo nye na yeyema na mo köti tine yiṅa konut kwöṅ. Katujarak kulök köju gwon a ṅutu temejik ti kak, a do iṅge togirja jurön liṅ ko wandu inot.

24 Kine kulya pokin sona kogwon rima ti nebijin, ko ti ṅutu ti Dun, se ko ti ṅutu liṅ lo tatua i kak ni kulo iṅge rye i lukata na ṅina köji.

Kweyatti 19

1 A i mukök na ṅina, a nan yiṅge woṅon дума gwoso wo- ṅon na ṅutu jore parik ki yu, woṅon adi, Aleluya! Dun likanṅ a Kalwökönit, lepeṅ ka'de bubula, lepeṅ a Kabu- lönit lo ṅo liṅ!

2 Kogwon lepeṅ 'duṅgö putesi a gwak ko torigwo. Lepeṅ a 'duṅgö putet lo kawute nagon wutön parik nagon a körju kak ko towutön nanyit, a lepeṅ iṅge ropakindya rima ti kölipönök kanyit ko ṅina kawute i kwe.

3 A lepeṅat köti woṅoro adi, Aleluya! Köpuröt lo ṅina köji gwululuöddu ki ṅupi ṅupi!

4 A kirut temejik merya murek wot iṅwan se ko ṅo iṅwan lo gwon jörun kulo, 'do'done kak rupu i twöju na Dun lo si'daki i si'daet na tumatyan lo, kulya adi, Amin! Aleluya!

5 A gworo lo kuu i si'daet na tumatyan kulya adi, Ta kölipönök liṅ ti Dun, ta ṅutu lo'di'dik ko temejik lo kukuk lepeṅ kilo, pupurje ta Dun likanṅ!

6 A kirut nan yiṅge woṅon gwoso na ṅutu jore, ko gwoso woṅon na karya jore, ko gwoso rumön дума na kipyala ti ki, woṅoro adi, Aleluya, kogwon Matat Dun likanṅ Kabulönit lo ṅo liṅ tutumatyan !

- 7 Ti yi lyöñi ta lyöñön ko ti nyolani nyola, ko ti yi bu'ye ta lepeñ, kogwon dijit nagon Kilolon yeye- mbi na aje po. Narakwan nanyit aje tetendya mugun ajo;
- 8 Dun aje rukökin lepeñ i jupu na bonjo na'but naparere, kokobbu ko a nake. (Bonjo na'but naparere kweja konesi na rigwo ti njutu ti Dun.)
- 9 A kirut malaikatat takindye nan adi, Wurje adi, Dutu logon a luñwe i budu lo Kilolon yemet kilo a kalyö- njök. A lepeñ köti takindye nan adi, Kilo a kulyaesi gwak ti Dun.
- 10 A kirut nan 'dorone kanyit i mokosi i twöju na njilo malaikatat, ama a lepeñ goji nan adi, Ko kondya sona. Nan ko do se ko luñösurök a kölipönök. Yi liñ a katokorok ti kulya gwak na jam Yesu kune; kölumbö twöji Dun. Kogwon kulya gwak na tokor Yesu kune a mulökötyo lo tindu nebijin i keju.
- 11 A kirut nan meddi ki gwon ña; mete, a kusan nakwe gwe nyu, a nye lo si'daki kanyit loki lo luñuni a lo To'diri ko a logon Ti löpuggö kwön; lepeñ 'duñgö putet gwogwo, a möroni gor ko torigwo.
- 12 Konyen kanyit ñorju gwoso ñedepa ti kimañ, a loguyajin jore gwe kanyit i kwe. A nye gwe ko karin a wuröki kanyit i mugun nagon lele njuto ti den, ake lepeñ ko mugun nanyit lo dendya.
- 13 Lepeñ a jupu bonjo nagon a jurutöki i rima kata, a karin kanyit luñuni a Kulyaet lo Dun.
- 14 A teñon ti kamörök ti ki kepoddi lepeñ, wörö ko kusanjin nakwe ko a jupu bonjwat na'but nakwe ko a nake.
- 15 A bandu lopi lupene kaño kanyit i kutuk anyen totokoji njutu ti jurön; a lepeñ mo yuggi se ko ture logon a witiöt, a nye mo ryoggi ludweki ti binyo i pirit ryoket nagon a woran na Dun Kabulönit lo ño liñ.
- 16 A karin inje wuröki kanyit i bonjo se ko kanyit i pundi adi, Mor lo moran ko a Matat lo kimak.
- 17 A kirut nan meddi malaikatat gwo'dan i kolon lukata. A lepeñ lungi kwen liñ logon 'da'daju i wöli na ki kulo ko gworo lobot, kulya adi, Momorundye ta liñ ni i nyesu na rorwe duma logon Dun a teten lo,
- 18 anyen ta böñö ko nyesu öpuö ti moran, ko ti kanyömök ti kamörök, ko ti njutu walan, ko ti kusanjin ko kajoñak kase, se ko öpuö ti njutu liñ lui ko 'dupi, lo'di'dik ko temejik.
- 19 A kirut nan meddi njilo gworoñ, ko moran ti kak se ko teñon kase ti kamörök aje momorja i mörö ko nye lo si'da i kusan loki lo, se ko teñon kanyit ti kamörök.
- 20 A njilo gworoñ se ko nebi 'burönit inje moka. Dilo nebi a nye lo kondya kweyesi ko gworoñ i komoñ nagon nye togirje njutu lo gigiriki gwuluet na njilo

gworonj a twöji nyömue nanyit kulo. A se lij murek gubajine jörun i tör na kimanj na tule ko pisek.

21 A nye logon si'da i kusan loki inge tatu pitönö ti ntu kulo ko bandu lopi lo lupe kaño kanyit i kutuk lo. A kwen lij inge yimönö parik ko öpuö ti kulo ntu.

Kweyatti 20

1 A kirut nan meddi malaikatat i po kak ki yu, lepeñ gwon ko ñaet lo dili nagon 'bak 'dutet se ko tunuti duma kanyit i könin.

2 A lepeñ moggi njilo kitun logon gwe a munu lo 'beron, logon a Kañöönit ko a Satani lo, a reregi lepeñ kiñajin alip gelenj.

3 A lepeñ gubaddi nye i dili nagon 'bak 'dutet, a kinuddi lepeñ lukata go, a nye jokakindye kweyet, anyen lepeñ ködyö gwon ti togirja jurön köti, tojo ko kiñajin alip gelenj a 'baka. A i mukök na njina a nye agu ködyö yukwene kaño ko diñit a na'dit.

4 A kirut nan meddi si'daesi ti tumatyan, a ntu lo si'da kata kulo inge tiki kido 'duñet na putesi. A nan meddi ködudwölön ti ntu logon kusik kase a 'duñj kaño kogwon se a tokorju adi Yesu a gwak a se inge laiija Kulyaet lo Ðun. Lepeñat a ko twöju njilo gworonj kode nyömue nanyit, a gwe a ko gigiruki gwuluet nanyit kase i komonjikan kode kase i könisi. A lepeñat inge ru köti a tumatyane ko Kristo i pirit na gelenj ko kiñajin alip gelenj.

5 Dina a njiet togelenj i twan. (A pitönö ti ntu lo twatwa kulo gwe a ko ru tojo ko kiñajin alip gelenj a 'baka.)

6 Se a kalyönök ko a loke se lo ñarundya njiet togelenj i twan kilo! A twan tomurek gwe 'bak riñit kase loki, ama se mo gwon a koanejin ti Ðun ko a ti Kristo, a se mo tumatyane ko lepeñ i pirit na gelenj ko kiñajin alip gelenj.

7 A ko kiñajin alip gelenj kulo aje 'baka, a Satani mo yukwene kaño i pirit rereket nanyit.

8 A lepeñ mo iti i togirja na Goga se ko Magoga logon a jurön lo gwon i swötön inwan ti kak kulo, anyen momorundya se i pirit na gelenj i mörö. Lepeñat jore parik gwooso sese na tör.

9 Lepeñat a reun i kak 'bukuluñ a tumbe mera na ntu ti Ðun se ko köji nagon nye nyanyar na; a kimanj na 'duruu kak ki yu a totumbe kilo merok adi kuyum.

10 A kañöönit lo togirja se lo inge gubaki i tör na kimanj ko na pisek nagon njilo gworonj se ko nebi 'burönit aje gubaki kata na, a se mo tomieni tomie njupi njupi ko tuparan ko tukwaje.

11 A kirut nan meddi si'daet na tumatyan a duma ko a nakwe, se ko nye lo si'daki nyin lo. A kak ko 'diko wöki wökön kanyit i komonj a liki likin asut.

12 A nan meddi ntu lo twatwa temejik ko lo'di'dik gwogwo'dan i komon na nina si'daet, a bukön nani nai. A kirut nene buk na nani nagon a buk nagon karin ti ntu lo gwon jörun kulo a wuröki kata na. A ntu lo twatwa kulo inge 'duñöki putesi gwošo i konesi kase nagon a wuröki i bukön kune.

13 A tör duma na 'balañ topukundye ntu lo twatwa kaño i lukata nanyit, a twan se ko pirit na mulökö köti topukundye ntu lo twatwa kulo kaño i lukata nase; a se liñ 'duñökine putesi gwošo i konesi kase.

14 A kirut twan se ko pirit na mulökö gubakine i tör na kimañ. (Dina tör na kimañ gwon a twan tomurek.)

15 Nyena ko lele ntu logon karin kanyit a ko rye a wuröki i buk na ntu lo gwon jörun na, a lepeñ gubakine i tör na kimañ.

Kweyatti 21

1 A kirut nan meddi ki ludukötyo se ko kak ludukötyo; kogwon ki na kokwe na se ko kak na kokwe na aje likin, a tör duma na 'balañ köti gwe 'bayin.

2 A nan meddi köji nake nagon a Yerusalema ludukötyo i po kak ki ko Dun yu, aje tetena ajo gwošo nuro na yeyema na tokwilinyiki lalet.

3 A nan yinge gworo lobot kuun i si'daet na tumatyan, kulya adi, Lote, Dun aje po i gwolon ko ntu kiden; lepeñ mo sisi'da, ko ntu kiden, a se mo gwe a ntu kanyit; a Dun ko mugun nanyit mo gwe kase kiden a Dun lose.

4 A nye mo seji ñolitan liñ kase i konyen; a twan, ko delya, ko gwien, se ko mien mo köti gwe 'bayin kwön; kogwon ño ti 'beron kune aje 'baka.

5 A nye lo si'da i si'daet na tumatyan lo kulyani adi, Mete, nan kokon ño liñ a ludukö. A lepeñ köti 'ya'yi kulya adi, Wure wur kine kulya, kogwon kulo a kulyaesi lo yiyiniki ko a gwak.

6 A kirut lepeñ takindye nan adi, Kine kulya aje kona. Nan logon a Alapa ko a Omega, a suluet ko a 'dutet. A nan mo tindi ntu lo moka kure lo pion na lelekun i kidi toruet 'bak ropet.

7 Duto lo te'ya lo kine ño mo gwon a kanyit lomore, a nan mo gwe a Dun lonyit, a nye mo gwe a nuro lio.

8 Ama ntu kujönök, ko ntu logon 'bak yupet, ko ntu logon kondya ño na mamana, ko katatuak, ko kalupök, ko kawanak, ko katwöyök ti nyömuejin, se ko 'burönök liñ pirit nase mo gwon i tör nagon 'yurja a kimañ ko pisek. Dina a twan tomurek.

9 A kirut lele lo malaikajin buryo lo gwon ko diköriöt buryo a jore ko twana logo buryo ti 'dutet lo pondi köyö ni, a kulyani ko nan adi, Po, nan de kwekwekin do nuro na yema a narakwan na njilo Kilolon.

- 10 A lepeŋ 'dokoddi nan i riŋit na Mulökötyo Loke i mere дума ko a lojo, a kwekindye nan Yerusalema köji nake na rurwan i po kak ki ko Ðun yu;
- 11 gwon ko minyo lo Ðun. A kobbu nanyit gwe gwoso kobbu na ŋurupit nakwekwelen gwoso yasipidi na gwörö ko gurut jore parik, ko a nake gwoso ŋurupit nasulyöŋ.
- 12 Ðina köji gwon ko gorom nagon a mariŋ najo ki, na gwon ko kötumitön puök wot murek, a malaikajin puök wot murek geleŋ geleŋ gwe i kine kötumitön; a karin iŋge wuröki i kine kötumitön geleŋ geleŋ nagon a karin ti kötumitön puök wot murek ti nyakwariat ti Yisaraele.
- 13 A kötumitön musala gwe i swöt lo 'yure, a musala gwe i swöt lo lobot, a musala gwe i swöt lo loki, a musala gwe i swöt lo tokotyŋ.
- 14 A gorom nagon a mariŋ na köji gwe ko pipilesi puök wot murek, a karin puök wot murek geleŋ geleŋ gwe kase loki. Kine a karin ti luyökie puök wot murek ti ŋilo Kiloloŋ.
- 15 A malaikatat lo jambu ko nan lo gwe ko ŋo gwoso pa'duŋi temet nagon a tetena ko dakap anyen temarikin köji, ko kötumitön kanyit se ko gorom nanyit nagon a mariŋ.
- 16 A köji iŋge tetena ko goŋesi a regorego; a jolan nanyit kak ko tugalaŋ nanyit gwe jojo. A lepeŋ tembi köji ko temet, a gwe a mailijin alip geleŋ ko miajin mukanat. A jolan nanyit kak, ko tugalaŋ nanyit, se ko jolan nanyit ki gwe jojo.
- 17 A kirut lepeŋ tembi gorom nagon a mariŋ; a gwe a lokiliŋan mia geleŋ ko merya iŋwan wot iŋwan ko temet nagon gwoso ŋuto tetembi na, nagon ŋilo malaikatat tetembi na.
- 18 A gorom nagon a mariŋ 'duköni ko ŋurupö nagon a yasipidi, a köji 'duköni ko dakap nake gwoso mandara nake.
- 19 A pipilesi ti gorom nagon a mariŋ na köji iŋge tokwelenyo ko ŋurupö na gwörö go ti gweyarijin liŋ; a 'doke togelen gwe a ŋurupö nagon a yasi- pidi, a tomurek gwe a sapira, a tomusala gwe a kalekidon, a toiŋwan gwe a emeralido,
- 20 a tomukanat gwe a sardoniko, a tobuker gwe a sardio, a toburyo gwe a krisolito, a tobudök gwe a berilo, a tobuŋwan gwe a topajo, a topuök gwe a krisoparaso, a topuök wot geleŋ gwe a yakinto, a topuök wot murek gwe a ametisto.
- 21 A kötumitön puök wot murek kune gwe a ŋurupö nagon a margaritajin puök wot murek; kötumit geleŋ tetena ko margarita geleŋ. A kiko lo köji gwe a dakap nake gwoso mandara.
- 22 A nan gwe a ko met kadi na Ðun köji kata, kogwon Matat Ðun Kabulönit lo ŋo liŋ se ko ŋilo Kiloloŋ lo gwon a ŋina kadi.

23 A njina köji tine 'dekarikin koloŋ kode yapa i pararaju kanyit loki, kogwon minyo lo ɗun aje tindu lepeŋ parara, a njilo Kiloloŋ gwe a lombo lonyit.

24 A jurön mo wöröni i parara nanyit, a moran ti kak mo jondi minyoin ti tumatyan kase i lukata nanyit.

25 Kötumitön kanyit mo ti kinu i tuparan kwöŋ, kogwon tukwaje 'bayin nyu.

26 A se mo jondi minyo se ko bulet na jurön i lukata nanyit.

27 a nene ŋo nagon a lut mo tine tu nyin, kode lele ŋuto logon a kondya ŋo na mamana se ko 'burönö, ama ka'de ŋutu logon a wuröki i buk na njilo Kiloloŋ nagon a na ŋutu lo gwon jörun kilo mo lo tu nyin.

Kweyatti 22

1 A kirut malaikatat kwekindye nan kare lo pion toruesi na lelekun kaŋo i lukata na si'daet na tumatyan na ɗun ko na njilo Kiloloŋ, kokobbu gwoso ŋurupö nasulyöŋök,

2 a 'doke i kiden na kiko lo köji. A ködini toruet gwe i na pele na kare ko i nu pele. Lepeŋat radan ludweki daŋin puök wot murek daŋ gelen temba i yapa, a koropo ti kilo kaden gwe a tolikesi ti jurön.

3 A ŋo na rurwan nagon ɗun adi ti bulö kona kune mo köti gwe 'bayin kwöŋ. A si'daet na tumatyan na ɗun ko na njilo Kiloloŋ mo gwe nyu, a kölipönök kanyit mo twöji lepeŋ;

4 a lepeŋat mo memeddi komoŋ nanyit, a karin kanyit mo gwe kase i komoŋsikan.

5 A tukwaje mo köti gwe 'bayin kwöŋ, a lepeŋat mo tine 'dekan parara na lombo kode na koloŋ, kogwon Matat ɗun mo lo gwon a parara lose, a se mo tumatyane tumatyan ŋupi ŋupi.

6 A kirut lepeŋ takindye nan adi, Kilo kulyaesi yiyiniki ko a gwak, a Matat ɗun logon a tindu nebijin mulökötyo keet lo iŋge sunyundyö malaikatat lonyit anyen ko kwekindya kölipönök kanyit ti ɗun ŋo nagon agu pupukun 'de'de.

7 Mete, nan njilo popo 'de'de. ɗuto lo 'debba kulyaesi keesi ti na buk lo a kalyöŋi.

8 Dilo a nan Yoane lo yinga ko lo meddya kine kulya. A na yinga nan ko na meddi nan se nu, a nan 'dorone kak i mokosi ti malaikatat lo kwekindya nan se lo i twöju na lepeŋ.

9 Ama a lepeŋ goji nan adi, Ko kondya sona. Nan ko do se ko luŋösurök logon a nebijin a kölipönök i pirit na gelen ko se lo 'debba kulyaesi ti njina buk kulo. Twöji ɗun.

- 10 A kirut lepeŋ takindyē nan adi, An do ko 'de'ya kulyaesi keesi ti na buk, kogwon dijit gwe nyona.
- 11 Ti katoronyanit yeŋe torondya, ko ti ŋuto logon a lut yeŋe toluddya mugun, ko ti ŋuto lo rigwo yeŋe kondya rigwo, ko ti ŋuto loke yeŋe gwon a loke.
- 12 Mete, nan popo 'de'de, barundya ropesi nagon nan ropakindyē ŋutu liŋ gelen gelen gwoso i konesi kase.
- 13 Nan a Alapa ko a Omega, lo kokwe ko a lo mukök, a suluet ko a 'dutet.
- 14 Dutu logon a lalaju boŋgwat kase kulo a kalyöŋök, kogwon se mo 'bu'buruki ködini toruet, a mo rukökine i lupö köji i kötumitön.
- 15 Ama ŋutu lo gwon kaŋo kilo a 'dionjin, ko kawanak, ko kalupök, ko katatuak, ko kakwakwasak ti nyömuejin, se ko ŋutu liŋ logon nyarju kondya ŋo 'burönö.
- 16 Nan Yesu a sunyundyö malaikatat lio i tokurukindyö na ta kine kulya kogwon kulya ti kanisajln. Nan a kokorite ko a nyakwari lo Dawidi. Nan a dabur lo kokobbu.
- 17 A Mulökötyo Loke se ko nye na yema na kulyani adl, Po, ko ti nye lo yinga lo kulyani adi, Po. Ti ŋuto logon ko kure lo pondi, ko ti nye lo 'de'dekan pion toruesi lo ti nye wujl 'bak ropet.
- 18 Nan Yoane tokurukindyö ŋutu liŋ lo yinga kulyaesi keesi ti ŋina buk kulo adi, ko ŋuto a 'ya'yu se a Dun mo 'yalakindyē lepeŋ twana logo logon a wuröki i na buk kulo;
- 19 a ko lele ŋuto a 'dumaddu kulya kaŋo i kulyaesi keesi ti na buk, a Dun mo 'dumaddi lepeŋ kaŋo i ŋarundya na ködini toruet se ko köjl nake na rurwan, nagon kulya kase a wuröki i na buk kune.
- 20 A nye lo tokorju kine kulya lo kulyani adl, 'Diri, nan popo 'de'de. Ti gwe sona. pondl Matat Yesu.
- 21 Ti 'busan na Matat Yesu gwe ko ta liŋ.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil